CHICAGO SUB TERORE

kenneth allsop

editura politică

Lei 15

editura politică

KENNETH ALLSOP

Chicago sub teroare

Prefață de
SILVIU BRUCAN

Traducere din limba engleză de
EUGEN B. MARIAN

Editura politică • București, 1978

Coperta de VALENTINA BOROŞ

KENNETH ALLSOP
THE BOOTLEGGERS
Hutchinson of London, 1968

Prefaţă

Pentru lingvist termeni ca bootlegger *(contrabandist),* gangster *şi* prohibition *fac parte din lexiconul american ; pentru sociolog — fac parte din caracterul american. Simbioza acestor trei noţiuni ilustrează un fenomen social unic care, în pofida depărtării în timp, continuă să fascineze pe istorici, scriitori, criminalişti, regizori de film, după ce a strîns în jurul micului ecran la New York şi Tokio, la Londra şi Bucureşti, milioane şi milioane de telespectatori ai serialului „Incoruptibilii".*

Totul s-a întîmplat la Chicago, care s-a şi ales de pe urma celor 14 ani descrişi în cartea lui Kenneth Allsop cu o faimă mondială de oraş al crimei. Este adevărat că actualii edili ai oraşului se străduiesc din răsputeri să mai estompeze această reputaţie, arătînd cu degetul către alte oraşe americane ca Atlanta, Washington şi Dallas, care i-au luat-o înainte pe graficul naţional al crimei. Dar întrucît singura sursă în privinţa raportării crimelor este însăşi poliţia oraşului Chicago, s-ar putea ca locul patru pe grafic să fie datorat unei exces de modestie.

Autorul relevă că nici în trecutul îndepărtat Chicago nu era uşă de biserică : încă prin 1830 aici avea loc un comerţ intens cu indienii, care erau traşi pe sfoară de „feţele albe", iar businessul cu piei tăbăcite, arme, whisky şi femei făcea din Chicago un oraş „urlător, fanfaron,

neobrăzat, stîrnind iadul pe pămînt". Pe scurt, faptul că crima şi-a stabilit cartierul general la Chicago n-a fost rodul întîmplării.

Legiferarea în 1919 a prohibiţiei pe scară naţională, interzicînd producerea şi vînzarea băuturilor alcoolice, ca şi transportarea lor, a fost precedată de un şir de măsuri şi legi locale prohibiţioniste timp de aproape un secol. Licenţa pentru a vinde alcool a constituit încă din epoca colonială un instrument ineficient de limitare a consumului alcoolic care creştea vertiginos şi se extindea spre Vestul sălbatic odată cu „noua frontieră".

În paralel, mişcarea temperanţei se organiza în mii de societăţi locale şi milita pentru stăvilirea acestui flagel social atît de nociv.

Odată cu crearea unui partid politic, National Prohibition Party, în 1869, la Chicago, şi cu organizarea unei puternice mişcări feminine cu caracter religios, Women's Christian Temperance Union, în 1874, începe o nouă fază a acestei bătălii. Era de fapt comanda politică a perioadei Reconstrucţiei, care a urmat sîngerosului război de secesiune şi care avea deci nevoie de oameni treji şi buni de muncă. Biserica răspundea şi peste ocean la o asemenea cerinţă imperativă a dezvoltării capitaliste, demonstrîndu-şi excesul de zel prin eliminarea din Vechiul Testament a oricărei referiri la consumul de alcool de către sfinţii părinţi. În realitate, aşa cum remarcă autorul, puritanii obişnuiau să bea tot atît de vîrtos ca şi păcătoşii, iar cercetările istorice ne spun că primii distilatori de rom sub regimul prohibiţiei au fost oameni cu frica lui dumnezeu, care citiseră textele biblice în ediţii originale.

Legea prohibiţiei naţionale, cunoscută sub formula populară Volstead Act, a fost votată în 1919 de Camera Reprezentanţilor cu 287 voturi contra 100. După ce a trecut prin Senat, preşedintele Wilson i-a opus un veto categoric, dar Camera şi Senatul s-au îndîrjit şi, folosind o procedură constituţională specială, au anulat acest veto prin-

tr-un vot masiv în favoarea legii. Istoricii sînt de părere că fermitatea neobișnuită manifestată de Congres și ulterior sancțiunea juridică a Curții Supreme au fost stimulate de imperativele primului război mondial. Două motivări majore sînt citate în sprijinul acestei ipoteze : teama slăbirii forței de muncă, drept rezultat al abuzului alcoolic, și risipirea (în scopul producerii de băuturi alcoolice) a grînelor necesare armatei americane și aprovizionării aliaților. Dealtfel Volstead Act *fusese precedat de o legislație prohibiționistă de război* War Prohibition Act, *care interzicea folosirea cerealelor și fructelor pentru producerea alcoolului.*

Prohibiția a generat una din cele mai pasionante și virulente controverse din istoria americană și întrucît cauza ei continuă să opereze și astăzi (vezi statisticile consumului crescînd de alcool în anii '70), dezbaterea rămîne aprigă atît cu privire la legislația în sine, cît și în privința efectelor și implicațiilor ei : contrabanda, gangsterismul, criminalitatea, moravurile sociale, corupția și îngemănarea dintre gangsteri, poliție și mașinăria politică. Anchete, interviuri, cercetări sociologice și comparații statistice populează sistematic coloanele ziarelor și revistelor sub titluri mari redactate în stilul shocking *binecunoscut : Este violența inerentă caracterului american ? Este americanul alcoolic de felul lui ? De ce criminalitatea la noi crește mai repede decît populația ? Cum să recunoști un polițist cinstit ?*

Un fenomen mai tulburător decît alcoolismul — consumul de stupefiante — a reînviat întreaga problematică a prohibiției. Iar recrudescența pe scena internațională a aeftinilor și organizațiilor teroriste a repus pe tapet întreaga problematică a violenței, care în unele țări capitaliste a ajuns fenomen dominant în viața socială și politică.

Meritul cărții lui Kenneth Allsop rezidă tocmai în aceea că nu se mărginește la latura senzațională a temei pe care

o constituie extraordinara istorie a gangsterilor din Chicago şi fantastica apariţie a lui Al Capone, ci cuprinde întregul mecanism social şi politic ca şi ambianţa etnico-culturală în sînul cărora a putut lua naştere şi opera cu succes cea mai organizată bandă din istoria criminalisticii moderne.

Într-adevăr, orice s-ar putea spune despre meritele sau lacunele prohibiţiei ca act juridic, rămîne fapt indiscutabil că în timpul acestei ere un vast, ilicit şi vicios business de contrabandă şi-a extins reţeaua prin întreaga societate americană şi că această afacere de miliarde de dolari n-ar fi înflorit fără achiziţionarea şi cumpărarea sistematică a mărfii alcoolice de către cetăţeni altfel onorabili, care nu numai că refuzau să respecte legea, dar o încălcau şi o disprefuiau, provocînd astfel o breşă în întreg edificiul societăţii americane şi o cădere bruscă a valorilor aşezate la temelia ei.

Englez prin excelenţă, Kenneth Allsop nu scapă ocazia de a plăti nişte polite mai vechi şi mai noi americanilor. Este relevantă în această privinţă paralela pe care el o face între eroii folclorici britanici de tipul lui Robin Hood şi cei americani de tipul lui Butch Cassidy, Bonny and Clyde, Al Capone şi Dillinger, reîncarnaţi în filme de mare succes şi imitaţi de tineret prin mod de viaţă şi ţinută vestimentară — de la fustă şi beretă, la blue jeans şi cismă cu carîmbi. Toată lumea ştie doar că dreptul de a purta arme este înscris la loc de cinste în Constituţia americană şi că fabricarea şi vînzarea armelor de foc a rămas pînă azi una din cele mai rentabile afaceri în America. Despre gangsteri, un sociolog american susţine că sînt „indivizi perfect integraţi societăţii" şi că de fapt Capone se integra şi el sistemului atunci cînd furniza clientelei ceea ce aceasta cerea pieţei.

Intreaga problemă poate fi privită în perspectiva a ceea ce sociologia americană numeşte cele două laturi

ale caracterului american. Pe de o parte, suflul umanist democratic, independența de spirit, ororea față de caste și privilegii, generozitatea și afecțiunea față de popoarele oprimate, simpatia pentru underdog (cel tratat mai rău decît un cîine), credința că America este compusă din oameni de rînd toți la fel de buni — care toate converg în așa-numitul „vis american". Pe de altă parte, violența și brutalitatea de cea mai crudă speță, cinismul în goana după bani și bunuri materiale, lipsa de scrupule în alegerea mijloacelor pentru atingerea obiectivului.

America a fost construită de pionieri curajoși care soseau în valuri succesive din Europa și alte continente în căutarea libertății și democrației. Dar odată cu pelerinii care-și agoniseau existența din natură, prin vînat, pescuit și lucrarea pămîntului, au venit cei care au trecut la masacrarea și jefuirea indienilor băștinași, la comerțul cu sclavi și sălbăticiile împotriva negrilor. Apoi, odată cu creșterea organizațiilor sindicale au apărut polițiștii particulari tocmiți de industriași, Pinkerton-urile, împușcarea muncitorilor greviști. Ambivalența caracterului american s-a manifestat din plin în timpul războaielor din Coreea și Vietnam: pe de o parte curajoasele acțiuni populare de protest, imensele marșuri asupra Washingtonului, mișcările galvanizante ale tineretului; pe de altă parte ferocitatea și cruzimea de pe front și față de populația civilă. Această împletire ciudată și contradictorie formează cele două laturi ale caracterului american pe care le regăsești mereu în viața socială și politică a Statelor Unite.

În cartea lui Kenneth Allsop te întîlnești aproape exclusiv cu latura negativă și aici este punctul slab al cărții. America, și nici măcar Chicago, nu pot fi zugrăvite numai în culorile întunecate ale alcoolismului, contrabandiștilor și legăturilor lor interlope cu poliția sau cu boss-ii politici, chiar dacă aceste fenomene au o pondere neobișnuit de mare în societatea americană. La Chicago

a avut loc prima demonstrație muncitorească de 1 Mai și tot la Chicago, în 1968, s-a ridicat uriașul protest împotriva minciunii și a războiului din Vietnam, care s-a încheiat cu faimosul „proces al celor 7", atît de puternic sprijiniți de opinia publică progresistă a Americii.

Rămîne sarcina cititorului avertizat să completeze această imagine parțială și să fixeze limitele fenomenului descris de Allsop în timp și spațiu.

SILVIU BRUCAN

Introducere la noua ediție

„Mai toate vechile figuri familiare s-au dus ; peisajul însă rămîne aproape același... e puțin probabil ca dominația pe care vechiul sistem al lui Capone o exercită asupra vieții și a modului de trai din Chicago să slăbească; ea este adînc înfiptă, asemenea rădăcinilor unui stejar, și își trage seva din patruzeci de ani de cvasiimunitate".

Reproduc aici aceste cuvinte din ultimele pagini ale lucrării mele, scrisă cu opt ani în urmă. Mă tem că erau îndreptățite. De cînd am terminat de scris cartea, am revenit la Chicago doar de două ori, pentru scurt timp, și totuși am avut impresia că vechiul oraș nu s-a schimbat prea mult : cît am stat acolo nu am întîlnit nici o căință profundă, nu am auzit nici un cor de mase intonînd psalmul :

„Inimă curată zidește intru mine, Dumnezeule,
și duh neșovăielnic înnoiește între cele
dinlăuntru ale mele.
Învăța-voi pe cei fără de lege căile tale
și cei păcătoși la tine se vor întoarce.
Izbăvește-mă de sîngele vărsat, Dumnezeule..."

Asta nu înseamnă că nu s-a făcut nici un efort pentru a dobîndi răscumpărarea vinii de a fi vărsat sînge, care a lăsat o pată de neșters pe acest oraș mai mult decît pe oricare altă așezare creștinească. În 1960, după încă un scandal provocat de comportarea poliției (opt agenți în uniformă s-au pus în slujba unui spărgător din North Side și au folosit camioane de patrulare ca să care produsul

jafului), primarul Richard J. Daley l-a însărcinat pe profesorul Orlando Winfield Wilson să salveze o forță polițienească decrepită, coruptă și delăsătoare.

În timpul anilor de studenție, profesorul Wilson s-a întreținut lucrînd ca simplu agent ; a ajuns șeful poliției din Wichita, Kansas ; în cursul celui de-al doilea război mondial a funcționat cu gradul de colonel în administrația militară a Italiei și Germaniei și a condus acțiunea de denazificare în zona de ocupație a S.U.A. ; în calitate de decan al Școlii de criminologie la Universitatea din California, a dirijat cercetările întreprinse în vederea reorganizării a douăsprezece corpuri polițienești.

Așa că aducea, în îndeplinirea misiunii primite la Chicago, o minte care acumulase experiență practică, pedagogică și administrativă. Și-a asumat sarcina de a curăța cele mai mari și mai murdare grajduri ale lui Augias din lume, acționînd cu energie și imaginație. A perfecționat schema și tehnologia muncii. A întocmit o nouă diagramă funcțională și metodică pentru a întări respectarea legii la Chicago. A redus numărul circumscripțiilor polițienești de la treizeci și opt la douăzeci și una, dezmembrînd astfel tiparul „feudelor", sub regimul cărora circumscripțiile au coincis, mai mult sau mai puțin, cu limitele sectoarelor administrative din Chicago, astfel că fiecare post de poliție era pentru politicieni un comod club social prezidat de consilierul municipal local. A inițiat măsura unor „patrulări preventive rapide", care au eliminat vechiul rond rutinier, suindu-și agenții în mașini alb-albastre cu semne distinctive. 1 800 de asemenea vehicule circulau pe trasee imprevizibile, pe principalele artere și pe străzi lăturalnice. A majorat salariile celor 10 000 de oameni din aparatul lui, iar pe 6 500 dintre ei i-a trimis îndărăt la școală, ca să-și mai „perie" pregătirea profesională. A construit un centru de radiocomunicații în valoare de 1 milion de lire sterline, utilat cu calculatoare și receptoare electronice, care stabileau o legătură instantanee între apelurile urgente survenite și mașinile brigăzilor mobile. De asemenea, și-a convocat agenții la o adunare în cadrul căreia le-a spus că oricine va primi cadouri va fi concediat : „Chiar și o ceașcă de cafea de zece cenți".

Faptul că în cursul primilor doi ani ai regimului său 600 de ofițeri au părăsit poliția — unii pentru a fi pen-

sionați conform normelor, dar majoritatea cu puțin timp înainte de a fi anchetați — poate constitui un indiciu al energiei și al exigenței cu care profesorul Wilson pretindea să fie dusă activitatea.

Profesorul Wilson și „Operațiunea stop crima", inițiată de el, au fost în centrul atenției generale. Presa l-a denumit : „polițistul intelectual al Americii", „profesorul dinamitard al crimei", „îmblînzitor al orașului". A primit vizitatori veniți de peste ocean, printre care observatori ai lui British C.I.D. * și ai lui Home Office ** și domnul Roy Jenkins, ministru de interne al Marii Britanii, dornici să învețe procedee noi și verificate de luptă împotriva criminalității.

Ar fi fost, așadar, o plăcere pentru mine să pot completa această proslăvire a schimbării la față a orașului Chicago cu o serie de statistici autentice care să arate că cinstea a triumfat și toți infractorii au fost întemnițați. Într-adevăr, se susține că, față de o creștere de 18 la sută a criminalității înregistrată în ultimii doi ani în Statele Unite, aceasta a scăzut cu 15 la sută la Chicago, cu toate că cinicii și criticii personali ai lui Wilson subliniază că singura sursă a acestei cifre salutare este poliția însăși. Acestor insinuări că cifrele „au fost aranjate pentru ca situația să pară mai roză", Wilson le-a replicat că adevărul lor se reflectă într-o simțitoare scădere a sumelor cheltuite pentru asigurări în zona orașului Chicago.

Dar totul este relativ. Cifrele de care dispun în momentul cînd scriu aceste rînduri dezvăluie că în 1966, la fiecare 100 000 de persoane din populația de 3,5 milioane a orașului Chicago, 14,6 au fost asasinate : s-au comis trei crime la fiecare două zile, una la 16 ore, sau 510 în total, deci o creștere de 30 la sută față de anul precedent.

În primele șase luni ale anului 1967 au fost asasinate 275 de persoane, o creștere de 40 la sută față de perioada corespunzătoare a anului precedent, iar în luna iulie Chicago și-a bătut propriul lui record (performanță nu prea ușor de realizat) cu șaptezeci și două de omucideri, cea mai ridicată cifră din istoria orașului. Cu toate acestea, Chicago a izbutit să se dezbare de titlul său tradițional de oraș al crimei. Acum ocupă un loc modest : al patrulea

---

* Departamentul Central de Investigații. — *Nota trad.*

** Ministerul Afacerilor Interne al Marii Britanii. — *Nota trad.*

în clasamentul primelor zece orașe din țară, după Atlanta, Washington și Dallas. Dar însuși Wilson recunoaște că s-au făcut puține progrese în urmărirea judiciară a celor care țin în mîinile lor organizațiile criminale, și un raport recent remarca : „Banda, așa cum este adesea denumit cartelul crimei, pare încă întrețesută în urzeala socială a orașului Chicago".

Fenomenul a fost analizat în mod detaliat nu de vreun ziarist amator de speculații, ci de către însuși corpul civic al urbei, prin Comisia pentru combaterea crimei a orașului Chicago, fondată în 1919, cu rolul de comitet de investigații independent, un „cîine de pază" destinat să acționeze în interesul obștesc. Iarna trecută, această Comisie a publicat o broșură, un soi de îndreptar local al întreprinderilor sprijinite de organizațiile criminale, incluzînd unele amănunte asupra „stilului de lucru", care furnizează date utile pentru clienți și consumatori. În broșură se arată că, în ultimele treizeci de luni, un mare număr dintre acești răufăcători au fost trimiși cu succes în fața instanțelor judiciare și se dau unele informații și mai satisfăcătoare pentru observatorul imparțial, ca, de pildă, faptul că un grup de complici au căpătat pedepse mergînd de la zece pînă la douăzeci de ani închisoare pentru comerț interstatal cu mărfuri furate. Printre ei figurează Ernest Infelice, Anthony Legato, Frank Gallo, Emil Crovedi și John Varelli.

Comisia tipărește apoi un index — definit de către o revistă americană ca un *Hood's Who* * — de nume, adrese și vîrste a 227 de oameni, pe care îi identifică drept unii dintre șefii cartelului local, locțiitori și tovarăși ai acestora. Lista cuprinde nume de tristă faimă din „eșalonul superior", cum sînt : Paul Chelnerul Ricca, Gus Alex, Tony Accardo, Jack Cerone și Sam Battaglia. Aflăm că și astăzi se menține ca model sistemul de „teritorii sub mandat", făurit cu trudă de Capone în mai 1929. Pe atunci, la trei luni după baia de sînge din ziua Sfîntului Valentin, cînd războiul purtat timp de nouă ani între bandele de gangsteri a atins punctul culminant, liderii rivali s-au lămurit că acest măcel reciproc îi împiedica în mod inutil să se dedice în liniște agonisirii de averi, care nu putea fi înfăp-

* Joc de cuvinte intraductibil, între *hood* — prescurtare a cuvîntului *hoodlum*, huligan, răufăcător — și almanahul personalităților *Who's Who*. — *Nota trad.*

tuită decît în condiţiile unei coexistenţe paşnice. Ţinînd seama de permanentele modificări de hotare şi de suprapunerea parţială a zonelor de interese, Comisia stabileşte următoarele „principale zone geografice de influenţă", cu viceregii lor : The Loop * — Gus Alex ; Near North Side — Joseph Di Varco, Joseph Arnold ; suburbiile Far North şi Northwest — Leonard Patrick, Ross Prio ; suburbiile Far West şi West — Sam Battaglia, William Daddano, Sam Giancana ; South Side — Ralph Pierce ; suburbiile South şi Southwest — Frank La Porte, Fiore Buccieri.

Broşura descrie zonele de comerţ în aparenţă respectabil în care a pătruns cartelul şi arată în treacăt că diversificarea începută de Capone a fost continuată cu multă rîvnă de moştenitorii lui. Comisia atrage atenţia cititorilor asupra „numeroaselor avantaje ce pot fi obţinute de pe urma unei activităţi comerciale clandestine". Este vorba, între altele, despre evaziunea fiscală. Membrii organizaţiilor criminale îşi camuflează prezenţa în majoritatea întreprinderilor pe care le controlează sau ai căror proprietari sînt. „Această camuflare, prin folosirea unei faţade respectabile, a unui om de paie ca patron, este un truc care face ca publicul neştiutor să verse tot mai mulţi dolari în casele de bani ale bandei". Broşura arată detaliat domeniile în care operează „puternici lideri ai lumii interlope", printre altele fabricarea, distribuirea şi vînzarea de produse alimentare, vînzări de automobile, industria oţelului, sonde petroliere, produse lactate, fabrici de bere, vînzarea şi distribuirea băuturilor alcoolice, agenţii de schimb, bănci, asociaţii de depuneri şi împrumuturi, restaurante, cluburi de noapte, agenţii imobiliare, automate pentru jocuri de noroc, strîngerea gunoaielor, transportul cu camioane, asigurări, agenţii de voiaj, loturi de parcare, centre comerciale, fabrici de televizoare şi aparate de radio. De fapt, „există puţine activităţi care să nu fi devenit, la un moment dat, obiectul investiţiilor făcute de liderii organizaţiilor criminale şi au fost cazuri cînd cartelurile crimei au controlat sectoare substanţiale ale economiei americane. Există numeroase exemple cînd lideri ai organizaţiilor criminale au controlat sindicate muncitoreşti. Şi în oricare activitate, legală sau ilicită, în care intervin organizaţiile criminale, metodele folosite sînt aceleaşi :

* Cartier comercial în Chicago. — *Nota trad.*

menținerea unui monopol prin intermediul spolierii, al violenței sau al terorizării".

Broșura înșiră apoi, în ordine alfabetică, cîteva din întreprinderile deținute sau influențate de cartelul crimei din Chicago, începînd cu Apex Amusement Corporation, 7730 North Milwauke Avenue, Niles, Illinois, și sfîrșind cu Zenith Vending * Corporation, 2634—38 West Fullerton Avenue, Chicago. Documentarea expusă asupra fiecărei firme constituie o lectură fascinantă. De exemplu, Alhara Management Corporation, care construiește și administrează hoteluri și moteluri, are ca președinte pe Harry Boshes, care „a fost identificat ca fiind fostul patron al speluncilor de *strip tease* din North Clark Street... În 1950 fusese acuzat că a bătut doi clienți care au protestat cînd li s-a cerut să plătească 28 de dolari pentru opt pahare cu băutură". Se afirma că bătăușul folosise un baston de basebal. Firma B-G Builders are ca președinte pe Sander Caravello, „arestat în numeroase rînduri" și implicat în 1963 într-o afacere de „extorcare" prin împrumuturi cămătărești, cu dobînzi între 50 și 100 la sută, alternativa fiind pierderea vieții. În cursul procesului, victimele unor răpiri, violentări și acte de intimidare „au depus mărturii că fuseseră duse în birourile firmei B-G Builders, unde li se ceruse să plătească asemenea dobînzi". Se menționează „Milano Incorporated", un restaurant condus de Anthony Armadeo, Ruth Armadeo și Louise Greico și „frecventat de membri ai cartelului crimei din Chicago, ca, de pildă, Dominic Di-Bella, Dominic Brancat, Albert Frabotta, Charles English, James Allegretti și Marshall Caifano, ultimii doi primind actualmente salarii de experți culinari în calitate de bucătari-șefi ai Biroului închisorilor din S.U.A." Motelul Spa este „un alt hotel-motel aflat în proprietatea firmei Trans-American Construction Company Inc. și controlat de Alhara Management Corporation... Holul motelului Spa era cunoscut de autorități ca fiind frecventat de Arthur Boodie Cowan, asasinat cu puțin timp în urmă, al cărui cadavru a fost găsit în portbagajul mașinii sale".

Această mică broșură, absolut necesară, în special dacă ai de gînd să-ți construiești o casă în Chicago sau măcar să stai o noapte sau două într-un motel, demonstrează că

* Vînzarea de mărunțișuri. — *Nota trad.*

mașinile alb-albastre de patrulare ale profesorului Wilson și utilajul electronic folosit în „Operațiunea stop crima" nu au făcut — în orice caz încă nu au reușit să facă — vreo incursiune importantă în această zonă a șantajului prosper de mare anvergură. Motivul este foarte simplu : dimensiunile ramificațiilor cartelurilor crimei, cu infrastructura lor defensivă clădită pe temeliile administrației civice și ale economiei, depășesc raza de acțiune a oricărui cruciat local. Practic, crima organizată a ajuns acum să fie cotată drept cea mai mare afacere a Americii, rulînd sume care totalizează vreo cincizeci de miliarde de dolari anual, o cifră mai mare decît întregul buget militar al Statelor Unite, mai mare decît profiturile adunate ale tuturor giganților industriei de automobile, mai mare decît valoarea anuală a tuturor acțiunilor negociate la Bursa din New York. Cartelurile Mafiei cuprind întregul teritoriu național într-o rețea care recoltează anual 9 miliarde de dolari de pe urma jocurilor de noroc ilegale, 1,5 miliarde de pe urma narcoticelor, iar restul din cămătă, prostituție și activități cvasilegale. Se estimează că jumătate din profiturile cartelului jocurilor de noroc este cheltuită pentru mituirea poliției — „a celor mai buni polițiști care se pot cumpăra cu bani", cum s-a spus. Cum acești 4,5 miliarde de dolari depășesc totalul lefurilor oficiale plătite întregii polții americane, s-ar părea că profesorul Wilson duce o bătălie cam solitară.

Adevărul este că, deși cei 14 ani de totală prohibiție (și mai cu seamă violența nesăbuită la care s-a recurs în timpul lor la Chicago) rămîn un episod fără seamăn în istoria societății, ei au fost de multă vreme depășiți de constanta, implacabila „escaladare" anuală a crimei de-a lungul și de-a latul republicii. Mai mulți cetățeni americani mor în patria lor ca victime ale omuciderilor decît ca soldați în Vietnam — situație caracterizată de președintele Johnson ca „monstruoasă" (el se referea la crime, nu la războiul din Vietnam). Anul trecut au fost comise în America 10 000 de crime : un nou record, așa cum are loc aproape în fiecare an. (În Anglia și în Wales s-au comis în același an 494 de omucideri.) Pentru a încerca să coborîm la nivelul realității aceste abstracții astronomice ale tabelelor statistice în materie de criminalitate, să precizăm că în Statele Unite la fiecare șaizeci de minute este asasinat cineva, la fiecare jumătate de oră o persoană este

violată și se comite o spargere (nu neapărat ambele împreună), iar în fiecare minut se comite un furt de automobil. În cursul primelor șase luni ale anului trecut, cifra infracțiunilor însoțite de violență a făcut un salt de 18 la sută în America. Numărul „crimelor grave" (așa este categorisită omuciderea) a crescut cu 62 la sută față de 1960. După cum arată Herbert Hoover, directorul Biroului Federal pentru Investigații (F.B.I.), este o creștere de șapte ori mai rapidă decît cea a populației.

Numai un sfert din totalul acestor crime au fost elucidate. În pofida acestui fapt, la ora actuală 217 000 de oameni se află în închisori și case de corecție, iar alți 1 083 000 așteaptă sentința instanțelor penale, fiind eliberați pe cuvînt de onoare sau condiționat. Matematic vorbind, 40 la sută din toți copiii de sex masculin care trăiesc acum în S.U.A. vor fi arestați, în cursul vieții lor, pentru vreo încălcare a legii, și nu o banală contravenție de circulație.

Toate acestea reprezintă doar „crimele vizibile". Majoritatea crimelor săvîrșite cu succes sînt invizibile și rămîn nedescoperite. Președintele Comisiei pentru combaterea crimei a recunoscut recent că, cu excepția asasinatului, proporția actuală de „crime grave" este de cîteva ori mai mare decît cea raportată poliției și s-a apreciat că se produc de două ori mai multe agresiuni corporale și de trei ori mai multe violuri și spargeri decît cele evidențiate de aceste cifre. De asemenea, așa cum a remarcat un ziar american într-o analiză a ceea ce denunța drept „o rușine națională, o situație atît de îngrijorătoare și de înspăimîntătoare încît pare pur și simplu de neconceput, atît de sumbră încît amenință însești temeliile Marii Societăți", nici un fel de cifre „nu pot să înregistreze clientul obișnuit sau omul de afaceri tras pe sfoară, care nu știe că a fost înșelat". Delapidarea, umflarea prețurilor, evaziunea fiscală, mituirea și corupția predomină în măsură mult mai mare decît poate sugera numărul cazurilor de care se preocupă justiția.

Diagnosticul pe care îl pun în această carte gangsterului din era prohibiției îl arată ca pe un copil de imigranți, născut într-o mahala mizeră și condiționat de ghetou, căruia — din cauza unei educații inadecvate și a abaterii de la prototipul normei americane — i s-a refuzat accesul la țelurile vieții cărora li se face o reclamă atît de zgomo-

toasă. Este vorba de acele mari recompense codificate de Max Lerner sub eticheta „sistemul succesului", ale cărui componente sînt : succes, prestigiu, bani, putere și securitate. „Dislocați din vechea lor cultură, dar fără a fi absorbit nimic din noua cultură, cu excepția aspectelor ei mai superficiale, au tins spre parvenire rapidă, preferînd să spargă geamurile palatului succesului american decît să intre pe ușă". Caracteristic pentru criminalul american, spune Lerner, nu este faptul că nesocotește averea, ci că o prețuiește destul de mult ca să caute fără scrupule cărări pe „scurtătură" care să-i permită să facă avere.

Cu alte cuvinte, după părerea lui, criminalul răspunde în mod dinamic la chintesența stimulilor lăuntrici ai societății americane. Principiile care furnizează culturii americane combustibilul energetic sînt libertatea și achiziția, iar criminalul le contopește pe amîndouă în libertatea de a achiziționa. Gangsterul din era prohibiției aparținea, aproape în mod invariabil, celei de-a doua generații de cetățeni americani.

Stăpînitorii bogați, reticenți, misterioși ai cartelurilor de astăzi sînt delincvenții din mahalalele rău famate de ieri. (Este semnificativ faptul că puțini dintre indivizii la care s-au referit mai înainte cataloagele Comisiei pentru combaterea crimei din Chicago sînt sub 40 de ani ; majoritatea au între 50 și 60 și ceva de ani, iar cîțiva peste 70, incluzînd și un venerabil răufăcător în vîrstă de 78 de ani.)

La nivelul străzii, unde crima și violența se manifestă cel mai amplu și cu maximă densitate, imigrantul european a fost înlocuit de negru, care, deși băștinaș și născut din părinți americani, este menținut la gradul de privațiuni hărăzit claselor de jos și la tensiunea generată de aceste condiții prin care au trecut marea majoritate a albilor săraci. Nu este surprinzător că negrii au o pondere disproporționat de mare în balanța crimei. În orașe, unde ei reprezintă cam 11 la sută din populație, aproximativ 35 la sută din arestările pentru „crime grave" și 60 la sută din omucideri și crimele comise cu violență au loc în rîndurile negrilor. (Recent, un politician democrat mi-a atras atenția că, în aceste vremuri de tensiune pe plan rasial, „orașul" devenise un eufemism pentru „negru". De cîte ori oamenii politici vorbesc despre „criza orașelor", se referă la revoltele și la puterea negrilor.)

Totuși, indiferent dacă este vorba de albi sau de negri,

de oameni cinstiți sau de șarlatani, toți împărtășesc atitudini moștenite față de spiritul de concurență și de agresiune, etica participării la spolieri. Gangsterul, ca și banditul din vest, spărgătorul de bănci de la frontieră și jefuitorul de trenuri, nu face altceva decît să împingă cu un grad de disperare mai departe calitățile considerate a fi forța țelului american : îndrăzneală, spirit întreprinzător, hotărîre și lipsă de scrupule. El zdrobește împotrivirea — numai că face acest lucru cu gloanțe.

Noi, cei care avem încă rădăcini în Europa, tindem să uităm că americanii au fost cei care au făcut cu neînfricare pasul uriaș de a ieși din continentul nostru — aventurierii, răzvrătiții, neadaptații, anarhicii, proscrișii, zbuciumații, bravii ; și că autoritățile — legea — cel mai adesea simbolizau în viața lor pe tiranii și persecutorii de care fugeau sau înaintea cărora refuzau să îngenuncheze. Tindem să uităm cît de aproape este America deceniului al 7-lea al secolului nostru — în ciuda peisajului ei luminat cu neon, ca un desen în culori de pop-art, în ciuda autostrăzilor cu mai multe benzi de circulație și a uzinelor automatizate — de trecutul ei de sălbăticie. Frontiera de vest nu a fost închisă de prea multă vreme. Oklahoma a fost încorporată în Uniune abia în 1906 — cu cincizeci și ceva de ani în urmă era un teritoriu neconstituit, un ținut indian. Tindem să uităm că, aproape pînă la începutul secolului nostru, cei care făureau America în Vestul îndepărtat aveau foarte puține legi la care să recurgă ; rezolvau conflictele personale și pe cele ale comunității în mod arbitrar. În mintea coloniștilor și a pionierilor din perioada începuturilor nu predomina respectul pentru legislatorii de la Washington, cocîrjați la birourile lor ; disprețul față de slugărnicie și supunere era mai puternic.

Pe de altă parte, se mai manifesta puternic la americanii din perioada începuturilor și o altă tendință. Este vorba de puritanismul care i-a susținut de-a lungul primelor lupte și încercări, corectitudinea și disciplina insuflate de învățătura iudeo-creștină, care ținea unite familiile și micile comunități rurale în mijlocul suferinței și singurătății. Această experiență a creat esența sufletului american, după David Herbert Lawrence, „aspru, izolat, stoic și ucigaș". În altă parte, Lawrence scrie despre latura întunecată a vieții de pionier : „Aspectul ei hîd,

încleștarea sălbatică și eșecul sălbatic, care frîngeau coloana vertebrală a țării, dar, totodată, frîngeau ceva și în sufletul omenesc. Spiritul și voința supraviețuiau, dar ceva se distrugea în suflet — gingășia, delicatețea, duioșia firească".

Astfel, tipul dur, individualistul care nu face compromisuri, omul rău, ucigașul — omul care adesea doar în mod întîmplător avea o conduită mai violentă decît cel ce îndeplinise misiunea binecuvîntată de a deschide pentru civilizație noile ținuturi — a jucat totdeauna un rol romantic și fascinant în ceea ce s-ar putea numi istoria neoficială a Americii, istorie la nivelul folclorului local și al mitului regional. Eroii noștri populari din Marea Britanie se prea poate să fi fost mai puțin altruiști decît sînt prezentați, mai puțin pătrunși de virtuțile arthuriene : „cavalerism, curtenie, omenie, prietășug, cutezanță, iubire", și se prea poate ca regele Arthur să fi fost Capone al nostru, iar Camelot, un Chicago al lui. Dar, cel puțin în mit, Robin Hood-ii și Dick Turpin-ii sînt totdeauna un soi de vagabonzi fabieni timpurii, ținînd partea celor umili împotriva asupritorilor.

În America, lucrurile nu stau totdeauna așa. Eroii populari ai Americii *sînt*, de cele mai multe ori, cei care caută să încalce legea locului, cum erau banda lui James-Younger, Pretty Boy Floyd, Billy the Kid, Baby Face Nelson, John Dillinger, Clyde Barrow și Al Capone. În cartea aceasta descriu ambivalența pe care am găsit-o în Chicago față de cel mai notoriu fiu al lui Belial *, un amestec de dezaprobare formală și de idolatrizare lașă. Evident că această stare de spirit nu s-a modificat substanțial, fiindcă o corespondență recentă trimisă din Chicago săptămînalului britanic *The Economist* se referea la „perversa tresărire de mîndrie simțită prin procură" de cetățenii din Chicago pentru fărădelegi atît de strigătoare la cer ca masacrul din ziua Sfîntului Valentin și continuă astfel : „Chiar și astăzi mai există persoane care caută un local de noapte suspect de dragul fiorului de a identifica acolo membri din bandă". Cu privire la acest punct, într-un articol publicat în *Life* în februarie 1968, David Snell își amintește că, pe vremea cînd avea 13 ani, locuia

* Idol fenician în Vechiul Testament. Desemnează, în mod generic, geniul răului. — *Nota trad.*

în Minden, Louisiana, la 15 mile depărtare de locul unde Bonnie și Clyde căzuseră într-o ambuscadă. În acea zi fierbinte de mai din anul 1934, drumurile din împrejurimi erau înțesate de mașinile curioșilor. Mii de oameni au făcut coadă și au trecut, tîrșindu-și picioarele, pe lîngă automobilul ciuruit de gloanțe remorcat în oraș, s-au scurs prin salonul funerar improvizat într-o prăvălie de mobile ca să privească cadavrele ciuruite de gloanțe, puse unul lîngă altul. Snell relatează cum vînătorii de suveniruri, iuți de picior, șterpeliseră cutiile de cartușe goale din tufișurile de unde trăseseră oamenii forței publice, iar el, cu briceagul de cercetaș, scoase din scoarța unui copac un glonte care, probabil, trecuse prin carnea lui Bonnie sau a lui Clyde. Altă dată, cînd Dillinger a fost doborît într-o fundătură din Chicago, o mulțime de oameni au muiat batiste, bucăți de hîrtie, și unele femei chiar poalele rochiilor, în balta formată de sîngele lui. La începutul anului 1968, George Patty, din conducerea unei întreprinderi alimentare din Vancouver, a achiziționat la licitație, oferind suma cea mai ridicată, zidul garajului care a servit ca fundal masacrului din ziua Sfîntului Valentin. Domnul Patty a declarat că avea intenția să reconstituie zidul, inclusiv urmele lăsate de gloanțe ! — nu a precizat dacă avea nevoie de el pentru barul său particular sau voia să-l țină ca pe un fel de icoană, de sacră relicvă a crimei.

Criteriile supraviețuiesc. Într-un interviu acordat anul acesta unui ziarist britanic, profesorul Wilson a spus : „Este de neconceput să fie dezarmată o forță polițienească americană. Așa cum este o tradiție pentru agentul de poliție american și, efectiv, pentru cetățeanul american să poarte armă, tot atît de tradițional este acest lucru și pentru criminalul american". De aceea nu pare neconcludent dacă, printre statisticile naționale pe care le-am citat anterior, descoperi și acest amănunt : „Anul trecut s-au înregistrat 43 500 de agresiuni cu pistolul și 89 000 de tîlhării în care au fost folosite diferite tipuri de arme". În America, revolverul este ceva familiar, un articol de echipament la care este rațional să recurgi, într-un fel pe care noi, în Anglia, nu-l putem înțelege ușor. În fiecare an, 17 000 de americani sînt uciși de gloanțe. Din 1900, listele morților cauzate de acest genocid domestic au cuprins 750 000 de oameni — mai mult decît totalul pierderilor

suferite de Statele Unite în toate războaiele purtate peste hotare, cifră care desigur că omite mulțimile neînregistrate de persoane care sînt doar atinse de gloanțe, pierderile provocate prin rănirea unor simpli trecători în cursul neîncetatului război de guerilă dus în suburbii și orașe.

Constituția Statelor Unite prevede că dreptul unui cetățean de a păstra și purta la el arme nu poate fi știrbit de Congres, ceea ce avea în vedere crearea unei „miliții bine puse la punct". Ideea era că o masă de cetățeni înzestrați cu pistoale și sprijinind un corp polițienesc înarmat va putea garanta legea și ordinea. Asta se întîmpla cînd amenințarea o reprezentau tunicile roșii britanice și pieile-roșii băștinașe. Acum, cînd atît unele cît și celelalte au fost puse în respectivele lor rezervații, concesia și măcelărirea continuă. Numai în șapte state federale este necesar un permis pentru a putea cumpăra un revolver. Asociația națională a trăgătorilor a stabilit că 30 de milioane de americani posedă și pot folosi arme de foc — și aceasta este cifra dată de o organizație respectabilă, care îi are în vedere pe vînători și pe trăgătorii de competiție. Cifra nu include nenumărații țintași de elită psihopați, membrii Klu-Klux-Klanului, asasini, spărgători, adolescenți fugiți de acasă, nici chiar pe eventualii proprietari de case care au un revolver încărcat în sertarul biroului sau în buzunarul de lîngă volanul mașinii. Președintele Kennedy a fost împușcat cu o carabină comandată prin poștă, dar, cînd am fost ultima oară la fața locului, la patru ani după comiterea asasinatului, am cumpărat un exemplar din *Sports Afield,* o revistă pentru vînători, care are o rubrică de mică publicitate „Contuarul tranzacțiilor" ; prin intermediul acesteia aș fi putut obține, în mod absolut legal, puști Mauser calibru 7 mm și carabine din surplusul armatei la prețul de aproximativ 6 lire sterline bucata.

Drama sentimentalizată din *West Side Story* a arătat unui vast public, care beneficiază de o confortabilă securitate, că astăzi portoricanii — ultimul front deschis pe teatrul de război urban — continuă îndelungata tradiție a fiecărui val de noi americani care luptă cu mediul înconjurător pentru a-și căpăta și ei un loc sub soare. Dar, deși în America problema criminalității se agravează și se complică și cu toate că, potrivit lucrării

„Banda violentă" (un studiu de Lewis Yablonsky asupra spiței de tineri neanderthalieni din metropole), înălțarea huliganului „la rang de erou" poate fi pusă, parțial, pe seama tradiționalului cult american al eroilor agresivi, aventuroși, sociopați, care „își urmează drumul singuri, neîmpiedicați de constrîngeri sociale sau de conștiință" — totuși, s-a produs o schimbare importantă.

Astăzi, crima este sau instituționalizată, dirijată de un consorțiu, cum este cel împotriva căruia luptă Comisia pentru combaterea crimei din Chicago — identificabil, dar, pe cît se pare, aproape inviolabil —, sau ia forme violente și întîmplătoare în labirintul marilor orașe. Ceea ce a dispărut este proscrisul, individualistul, cavalerul rătăcitor care a apucat pe căi greșite, însinguratul violent, care reprezenta versiunea transatlantică a Străinului lui Camus, omul alienat care încă mai putea, pe vremea lui Huckleberry Finn, „să ia drumul teritoriilor", către Paradisul pierdut din idila americană. Aceasta poate constitui elementul imponderabil din stima arătată de americani celui aflat în afara legii, sentimentul melancolic al renunțării la opțiunea de a fi un om liber, dincolo de sfera autorității și a ortodoxiei. El este acum rareori altceva decît ficțiune : figura centrală în atît de multe opere ale literaturii americane, în care violența este echivalată cu vitalitatea în persoana eroului, iar acesta, în repetate rînduri, își dovedește lui însuși, nu în relații civilizate cu alte ființe omenești, ci ciocnindu-se de un univers aspru și ostil, că poate fi mai violent, mai puternic decît mediul.

Nu urmăresc — și nu vreau să mi se atribuie intenția — să lezez prin cartea mea interesul trezit din nou — sau chiar cultul — pentru perioada dinaintea celui de-al doilea război mondial și pentru sinistrii săi actori principali. Probabil că sosise momentul pentru fascinația ciclică resimțită față de o perioadă încă destul de precis situată în amintirea multora și, totuși, destul de îndepărtată pentru a fi legendară. Mărturisesc însă că am urmărit apariția acestui nimb, a aspectelor sale mai absurde cu o ușoară mirare : proliferarea cluburilor de tip *speakeasy* * prin Soho și Chelsea ; expunerea, în vitrinele magazinelor de modă, a costumelor la două rînduri, în dungi, de tipul Legs

* Cabaret clandestin în care inițiaților li se vindea alcool în perioada prohibiției. — *Nota trad.*

Diamond, și a cravatelor înflorate, ca acelea purtate de gangsterii de acum patruzeci de ani ; afișele stil *art nouveau*, înfățișînd personaje din lumea interlopă cu revolvere străvechi și cu pălării moi, albe, cu bor larg *(Cavalier)*, vîndute în prăvălii cu articole de ocazie „ultimul strigăt" ; ondulații Marcel și șiruri de fete cîrlionțate transferate subtil din mini-jupe în fuste cloș pînă la jumătatea gambei și în jachete scurte. A apărut apoi noul val de filme care evocau perioada gangsterilor, printre care „Bonnie și Clyde" a reprezentat specimenul cel mai impresionant și tulburător *.

Philip French, într-o strălucită analiză publicată în *Sight and Sound* (numărul din iarna 1967—68), conturează schimbările atitudinii morale a Holywoodului față de acest gen de cînd primul film important cu gangsteri, „Lumea interlopă" (1927) al lui von Sternberg, a trecut peste etica predominantă pînă atunci în filme, aceea de a privi din amvon rătăcirile omenești. (Ben Hecht, scenaristul filmului „Lumea interlopă", a spus cum i-a venit această idee : „...de a trece peste eroi și eroine, de a scrie scenariul unui film conținînd numai nemernici și desfrînați. Nu mai eram nevoit să spun nici o minciună".)

Franch subliniază că apariția filmului sonor literalmente a apăsat pe trăgaci, declanșînd primul ciclu de filme cu gangsteri, pentru că aceste producții ar fi fost de neconceput „fără o bandă sonoră care să capteze scrîșnetul pneurilor, țăcănitul mitralierelor și dialogul tăios... Reflectînd mentalitatea timpului lor, aceste filme erau aspre, cinice, furioase și, mai presus de orice, ambigue în atitudinile lor față de protagoniștii intrigii". Aceasta a fost perioada cînd au apărut „Micul Cezar" (1930), „Inamicul public" și „Milioane cîștigate repede" (1931), „Scarface" și „Ultima milă" (1932). Undele succesive, repetîndu-se la nesfîrșit, ale imaginii și realității, ale imitației

* În timp ce scriu aceste rînduri, numărul curent din revista *Nova*, care este îmbibat de atmosfera deceniului al 4-lea, cu berete și mașini sport, are trei anunțuri în culori în care modelele sînt înfățișate strîngînd la piept pistoale-mitralieră. Simultan, Harrods oferă spre vînzare (la prețul de 20 de guinee) un obiect amuzant legat în piele denumit *the bootlegger* (contrabandistul de alcool) : o cutie pentru vioară din piele neagră ca acelea în care gangsterii transportau o pușcă-mitralieră, care în realitate conține trei sticle, două cupe, un tirbușon, două pachete de cărți de joc și un set de zaruri. — *Nota aut.*

— sau caricaturizării — vieții de către artă sînt surprinse în mod evocator de către French : „Și în mijlocul spectatorilor, în timp ce filmele rulau pe ecran, se afla un alt grup de criminali sau criminali potențiali, proveniți din diferite medii, ale căror nume aveau să devină curînd la fel de familiare ca și cel al lui Capone : John Dillinger, Lester Gillis (zis și George Baby Face Nelson), familia Barker, Charles Pretty Boy Floyd, Alvin Karpis, George Machine Gun Kelly, Bonnie Parker și frații Barrow. În timp ce gangsterii urbani erau membri ai minorităților de imigranți, care parodiau în chip grotesc mitul lui Horatio Alger * și erau în mod conștient în căutarea unei platforme sociale, acest ultim grup erau a patra sau a cincea generație de descendenți ai membrilor WASP-ului din comunitățile rurale ale Vestului mijlociu și Sud-Vestului. Toți aveau caziere ca minori, toți își făcuseră stagiul inevitabil în școli de corecție. Apoi brusc au declanșat în anii 1933—1935 valul de crime cel mai extraordinar și cu cea mai largă publicitate din istoria Americii. Jefuiau stații de benzină și bănci și puneau la cale răpiri de copii în modul cel mai nesăbuit. Le plăceau armele de foc, erau obsedați de imagini ale violenței, erau exhibiționiști agresivi... De fapt, acești patetici psihopați aduceau mai mult cu imaginile cinematografice ale gangsterilor din perioada de glorie decît cu gangsterii reali care au inspirat aceste filme".

Totuși, ar fi nedrept și simplist să tragem la răspundere Hollywoodul pentru „frankensteinizarea" acestor monștri mediocri. În mare măsură, așa cum „Îngerii Infernului" — acest grup de motocicliști californieni dispuși să-și frîngă gîtul, cu permanentele lor dezlănțuiri provocate de LSD și stupefiante, cu însemne sugerînd violul și sodomia puse pe jachetele lor de serj năclăite de ulei, cu motocicletele Harley-Davidson purtînd ca blazon zvastici — și-au găsit personajele cristalizate, ca un fenomen existent, în filmul lui Marlon Brando „Sălbaticul" (bazat pe o întîmplare reală din 1947, cînd un grup de tineri care-și spuneau „Rebelii negri" a dat buzna în orășelul Hollister din California, terorizîndu-l), tot astfel rolurile din viață și piesa însăși le-au fost subit revelate acestor epave și

* Scriitor american (1834—1899), autor de romane pentru copii și tineret. — *Nota trad.*

delincvenți de către marele regizor al perioadei, Hollywoodul. Aceasta a fost căldarea din care s-a răspîndit apoi tot filtrul magic și care în anii aceia de criză economică jongla rapid și liber cu propriul ei cod de producție *, turnînd drame tot mai pline de sexualitate, tot mai brutale (sau comedii muzicale năbădăioase, nerușinate și „peptimiste", acest cuvînt al vremii, exploziv pentru morală, fiind o combinație între *peppy* (viguros) și optimist, menite să atragă la casa de bilete o populație lefteră.

Industria filmului și-a atras clienți, dar, totodată, și cenzura, atît la nivelul oficial cît și la cel al vigilenței cetățenești. Ca să evite înfierarea, continuînd, totuși, să exploateze formula, producătorii au răspuns în mod amăgitor dezaprobării manifestate de public, deplasînd lumina reflectorului de la gangster asupra agentului care apăra legea. Așa se explică ciclul, de o sălbăticie cu nimic deosebită de filmele precedente, în care agenții F.B.I.-ului, directori de ziare organizînd campanii, detectivi ai Departamentului Finanțelor, activiști pe tărîm social, șerifi și procurori districtuali intrau în aureola luminilor reflectoarelor, iar F.B.I., Fed (agent federal), G-man (agent special), T-man și DA (agenți departamentali) au devenit formule sintetice la fel de uzuale ca și *hood* (răufăcător) și *tommy-gun* (pușcă-mitralieră).

Astfel, sub străveziul travesti al pietății și corectitudinii, mitralierele au continuat să latre și trupurile să se rostogolească secerate în filme ca „Agenții G", „Jesse James" și altele de soiul lor, pînă ce le-au luat locul *soap-opera* ** lacrimogene, inspirate din viața orășelelor americane, comedia „trăsnită" și apoi filmele de război antinaziste. În ultimii ani ai deceniului al 6-lea a revenit moda filmelor polițiste tratînd proscrisul nu ca pe un flagel contemporan (cu toate că, după cum am văzut, era mai mult ca oricînd așa ceva, în ciuda metamorfozelor sale exterioare), ci ca pe un personaj în parte de fabulă, în parte semizeu. Astfel, în 1957 a apărut „Baby Face Nelson", în 1958 „Kelly Mitralieră" și „Povestea lui Bonnie Parker", în 1959 „Banda lui Scarface" (care-și trage originea din serialul de televiziune „Incoruptibilii"), „Al Ca-

* Hollywoodul își impusese o cenzură proprie, codul acesteia fixînd pînă și durata unui sărut pe ecran. — *Nota trad.*

** Termen depreciativ pentru serialele sentimentale realizate în scopuri de reclamă. — *Nota trad.*

pone", „Ascensiunea și prăbușirea lui Legs Diamond" și „Marele registru bancar". În 1961 a fost realizat „Portretul unui membru din bandă" (în această producție, Dutch Schultz, pînă atunci neglijat, și-a căpătat strălucirea postumă de stea), iar după aceea, influențat de Godard și Truffaut, care transpuseseră modalitățile expresive ale celei de-a doua recolte de regizori a Hollywoodului în noul val al cinematografiei franceze, au apărut „Masacrul din ziua Sfîntului Valentin", regizat de Roger Corman, și „Bonnie și Clyde" al lui Arthur Penn și astfel, afirmă Philip French, „energia, economia în expresie și exigența tradiționalului film cu gangsteri au revenit în cinematografia americană via „Cu răsuflarea tăiată", „Trageți în pianist" și „Pierrot Nebunul".

Seminificativ atît pentru „Masacrul din ziua Sfîntului Valentin", cît și pentru „Bonnie și Clyde" este faptul că în această epocă, cînd nu se fac presiuni asupra judecăților de valoare și a atitudinilor morale, ambele filme ating, în maniera lor sofisticată diferită, o mare autenticitate antropologică, prezentînd subiectele alese în ambianța lor caracteristică.

Primul este laconic, detașat, aproape documentar, la fel de urban în sensibilitate ca și pavajele tari ale orașului. Celălalt este contorsionat, tandru, romantic, cu o rafinată unduire de tristețe plutind peste viciul necugetat, cu tonalitatea emotivă stabilită (după cum remarcă French cu multă finețe) de acele instantanee în culoare sepia pală care amintesc de fotografiile făcute de Walker Evans pentru albumul lui James Agee „Haideți să-i lăudăm acum pe oamenii faimoși". Indiferent dacă exista sau nu în fapt multă asemănare cu originalele, filmul capta cu o minunată alchimie esența acelui cuplu dezbinat și a „straniei, hoinarei lor existențe în afara timpului, lunecînd între vis și coșmar", pribegi sortiți pieirii, rătăcind printr-un ruinat decor idilic rural, copiii nihiliști ai acelui ținut anihilat.

Afișul pentru „Bonnie și Clyde" prezenta fotografia celor cinci prieteni zîmbăreți care își țin strîns în brațe mitralierele în fața unei mașini de ocazie :

„Clyde era șeful, Bonnie scria versuri. C.W. era un admirator al Myrnei Loy și avea o pasăre

albastră tatuată pe piept. Buck spunea anecdote răsuflate și umbla cu un aparat de fotografiat la el. Blanche era fiica unui predicator și-și vîra degetele în urechi cînd aveau loc schimburi de focuri. Jucau dame și se fotografiau reciproc. În serile de duminică ascultau la radio emisiunile cu Eddie Cantor *. În total au omorît optsprezece oameni. Au constituit cea mai blestemată și ciudată bandă de care ați auzit vreodată".

Desigur că s-au manifestat proteste zgomotoase împotriva acestui film, considerat o incitare la violență. Personal, mi s-a părut greu să simți vreo tentație spre corupție în fuga lor în zigzag, fără țintă, febrilă, dintr-un garaj de motocicletă dărăpănat în alt garaj dărăpănat, de-a curmezișul acelui peisaj părăginit, cu cercul revolverelor strîngîndu-se tot mai mult în jurul lor și în condițiile în care iluzia unei petreceri grozave, infiltrată în mințile lor din lumea de miraj a Hollywoodului, întrezărită pe ecranele cinematografelor din orășele, nu poate fi găsită niciodată în zarea cîmpiilor erodate și a tîrgurilor fantomă. În ultimele pagini, Philip French citează un scenarist american, autorul unor filme de groază turnate cu buget redus, căruia i-a spus că unul din scenariile lui fusese transpus într-un film deosebit de incendiar, „o atițare la violență". Scenaristul a încuviințat : „Așa a ieșit filmul. Iar eu am scris subiectul ca un îndemn *împotriva* violenței".

Oricare ar fi fost motivele inițiale și oricît ar contracara rezultatul comercial intenția creatoare, se pare că nu prea există îndoieli în privința faptului că meritele filmului „Masacrul din ziua Sfîntului Valentin" și ale filmului „Bonnie și Clyde", precum și încasările fabuloase aduse de ele au determinat declanșarea explozivă a celei de-a treia faze din istoria filmelor cu gangsteri — care, sînt gata să pariez, în timp ce scriu aceste pagini, clocotesc cu furie îndărătul porților multor studiouri. Mai rămîne de văzut dacă acum atenția se îndepărtează de la tradiționalii ucigași din legenda americană și se concentrează asupra noilor specii, fie varietatea care citește *Wall Street Journal* și reține atît de mult atenția Comisiei pentru combaterea crimei din Chicago, fie produsul

* Comic celebru. — *Nota trad.*

artizanal al cloacei din casele de raport, fie centrul arzător al celei mai mari și mai alarmant de înfricoșătoare probleme interne a Americii : tipurile de adolescenți studiate în cartea „Banda violentă" a lui Lewis Yablonsky. S-ar putea ca această generație, așa cum a relevat Yablonsky, să urmeze iarăși prescripția de a idolatriza „răufăcătorul ca erou" și să fie adevărat că „acest tipar de patologie poate fi pus, parțial, pe seama tradiționalului cult al americanilor pentru eroii agresivi, aventuroși, sociopați, care «își urmează drumul singuri», neîmpiedicați de constrîngeri sociale sau de conștiință". Dar impulsurile care-i mînă pe căile lor sînt constituite din contradicții sociale și rasiale mai profunde decît cele cunoscute de tipurile precedente ; necesitățile lor emoționale sînt cu mult mai complicate decît doza relativ limitată de spirit pirateresc care intra în compoziția metodelor personale de a obține bani și poziție socială folosite de Al Capone și Clyde Barrow.

Chiar dacă producătorii de filme decid că a venit vremea să se facă filme cu mesaj despre lumea interlopă a societății contemporane și că perioada 1920—1940 este o zonă de junglă temporar epuizată, este totuși improbabil că am auzit și am văzut pentru ultima dată pe Capone, pe Barrow și pe cei din spița lor, pentru că ei sînt, asemenea monumentelor, niște repere istorice ; sînt prototipuri care nu pot fi despărțite de tonalitatea epocii lor sau șterse din analele ei. Desigur că atît Capone cît și Clyde Barrow erau infinit mai aparte ca gen de viață, unul fiind „macaronarul" din ghetoul imigrației care a ajuns un țar paranoic, iar celălalt, un alb sărac din Texas, un terchea-berchea, ai cărui patru parteneri — era mai degrabă un grup familial pornit la plimbare decît o bandă — au ucis optsprezece oameni în decursul incursiunii lor în Sud și în Vestul mijlociu, dar care n-a ajuns niciodată mai mult decît un terchea-berchea. Cu toate acestea, atît Capone cît și Barrow erau plămădiți din aluatul din care americanii își fac eroii, ambii fiind oamenii momentului, aflați de partea publicului într-un sens deformat.

Capone a menținut umedă perioada de uscăciune : a aprovizionat populația unui oraș însetat cu băuturica pe care și-o dorea și care îi era interzisă printr-un edict

ce îi fusese impus de către America agrară, a temperanței. Barrow oferea Americii rurale, lovită de criza economică, o răzbunare prin procură împotriva băncilor, a celor care luau dreptul fermierilor-arendași de a-și răscumpăra ipotecile, sau îi alungau cu tractoarele, sau dădeau falimentul cu băncile lor, și și-a croit drum cu revolverul într-o mitologie minoră, fiind omul obișnuit care a devenit om de acțiune într-o regiune în care domnea desperarea și apatia, care, nemulțumindu-se să se scufunde o dată cu masa șomerilor și a celor care se lasă duși de valuri, a luptat să-și facă drum către inevitabilul mormînt. Dar, cel puțin cînd i-a sunat ceasul, avea bani în buzunar și mîncare în burtă, criteriul după care sînt apreciate succesul și bărbăția.

Cartea aceasta nu se ocupă de banditul nomad, croit după tiparul mai vechi al perioadei frontierei, ci de banda din orașul acelei epoci, ale cărui condiții specifice au produs o specie particulară. Dar toți aceștia, dictatorul statului cu structură internă corporatistă și banditul pistolar pe cont propriu, erau produse ale societății așa cum se înfățișa ea atunci și erau, totodată, capătul unui lung șir de performeri în sistemul liberei inițiative, în faza lui cea mai dinamică și mai sălbatică.

În 1934, Capone a fost mutat din tihna relativă a penitenciarului din Atlanta la Alcatraz, Insula Dracului americană, apelul său a fost respins, al optsprezecelea amendament * anulat, iar prohibiției — izvorul tuturor avuțiilor lui — i s-a pus capăt ; puterea lui, în cele din urmă, a fost sfărîmată ; în anul acela, Dillinger a fost răpus de gloanțele agenților F.B.I. pe cînd ieșea de la cinematograful „Biograph" din Chicago și tot atunci Bonnie Parker și Clyde Barrow au fost prinși într-o capcană și au căzut străpunși de optzeci și șapte de gloanțe trase din șase arme automate, care au dezlănțuit o rafală nimicitoare în „Fordul V-8" furat de ei.

Bonnie și Clyde au fost uciși (ea cu un sandviș pe jumătate mîncat în mînă și cu un pistol cu trei cartușe în poală) pe un drum cu pietriș care tăia o pădurice de pini de pe o colină, în împrejurimile unui orășel numit

* Cel propus de Volstead, care a dus la introducerea prohibiției. — *Nota trad.*

Arcadia : poate tocmai locul pe care, fără să-şi dea prea bine seama de asta, îl căutaseră tot timpul. Acum peisajul este curăţat de indivizi de soiul lor. Poate din această cauză ne întoarcem privirile spre vremurile de atunci, spre fenomenul ce pare, cu toată ticăloşia lui brutală, să fi avut un stil şi un lirism viciat : ultima izbucnire a brigandului înfumurat.

K. A.

1968

Prolog

La numărul 816 pe North Rush Street din Chicago, pe o fîşie înţesată cu cluburi de noapte, localuri de divertisment, încăperi unde se cîntă jazz şi baruri cu beatnici, se află Gaslight. Este un club-cheie. Pentru a menţine atmosfera de exclusivism şi a stimula aerul clandestin, fiecărui membru i se dă o cheie cu care îşi deschide singur, cînd vrea să intre, o uşă anonimă şi, în mod excentric, lipsită de orice firmă de neon. În interiorul clubului, luminile sînt strălucitoare. Se pot vedea un bar enorm amenajat în stilul secolului al XIX-lea, chelneriţe care se mişcă prin local ca nişte păianjeni, în fuste evazate, purtînd ciorapi reţea, un pianist care poartă o pălărie *derby* şi mese prevăzute cu ciocane de lemn, pentru a se bate măsura. Pe pereţi atîrnă picturi romantice, în rame aurite, înfăţişînd dolofane fete goale cu pielea

trandafirie, tablouri achiziționate de la renumita casă de toleranță a surorilor Everleigh de pe Dearborn Street, de pe la 1900, prevăzută cu scuipători aurite, pulverizatoare automate de parfum pentru a ameliora aerul îmbîcsit și oferind cocote de o neobișnuită gentilețe, la cincizeci de dolari bucata.

Nici un divertisment similar nu este oferit la Gaslight, dar pentru inițiați există o atracție ascunsă, menită să le accentueze impresia că aparțin unui cerc intim, de privilegiați. În cel mai îndepărtat și umbrit ungher al barului, în formă de L, se află o cabină telefonică din lemn. Înăuntru este un telefon, dar nu funcționează. Scopul pentru care intri și închizi ușa în spatele tău este să ciocănești de trei ori în latura dinspre perete. Un mic panou lunecă îndărăt și un ochi rimelat te scrutează. Dacă treci acest examen, se aude un țăcănit și latura cabinei se răsucește spre interior, iar tu pășești într-o lume diferită, înghesuită, plină de fum, zgomotoasă și saturată de nostalgie.

La capătul unei încăperi mici și scunde, slab luminată de becuri cu abajururi din mătase portocalie, se află o orchestră Dixieland. Clarinetistul, cel care cîntă la banjo, pianistul și bateristul poartă veste vărgate și gulere înalte, scrobite. Pe pupitrul pentru note se află „The Jelly Roll Morton Folio", dar formația cîntă mai mult melodii ca „Aș vrea să pot dansa shimmy ca sora mea Kate" și „Asta e acum slăbiciunea mea", iar fetele, în rochii scurte, drepte, cu franjuri și la gît cu șiruri de mărgele care se bălăngăne, întrerup mereu servitul la mese ca să danseze black bottom și charleston.

Deasupra pianului se poate vedea anunțul c î n t ă m m e l o d i i l a c e r e r e și o frînghie de rufe pe care sînt agățate hîrtii de cîte un dolar, oferite ca bacșiș de clienți mulțumiți. Pereții, acoperiți cu tapet înflorat, sînt presărați cu siluetele unor păpuși de satin, cu fotografiile înrămate ale unor personalități de talia lui Al Smith și Rudolf Valentino ; tot pe perete se poate vedea în chenar negru data de 17 ianuarie 1920 — ziua în care a intrat în vigoare Legea Volstead, al optsprezecelea amendament adus Constituției Statelor Unite, care a interzis băuturile spirtoase. Dincolo de micuțul bar înțesat de sticle este o

fereastră mare, pătrată, care oferă o panoramă cuprinzătoare asupra a tot ce se întîmplă în barul exterior, dar care, privit din direcția opusă, pare să fie o oglindă obișnuită. Încăperea este ticsită cu mese de lemn acoperite cu fețe de masă în carouri roșii, pe care se află cupe cu floricele din porumb și exemplare fotocopiate din ziarul *The Chicago Evening Post* apărut sîmbătă 21 mai 1927, cu titluri entuziaste scrise cu litere mari, negre : N e b u n u l z b u r ă t o r a a t i n s v i t e z a d e 150 d e m i l e. L i n d b e r g h d e a s u p r a F r a n ț e i.

Poanta acestei mici mascarade de doi bani este că băutura ți se servește la masă într-o ceașcă de porțelan, dar cel puțin acum ai șansa excelentă de a bea un whisky scoțian reputat, și nu o mixtură care îți atacă smalțul de pe dinți. Pentru că acest local este o reproducere, reconstituită cu meticulozitate, dar probabil mult mai fascinantă, a unui bar clandestin din timpul prohibiției — o văgăună ilicită din speța celor care au servit cu atîta eficiență orașul Chicago și toate celelalte orașe americane în timpul acelei lungi epoci „uscate", cînd alcoolul era pus în afara legii pe tot cuprinsul Statelor Unite, cînd majoritatea populației manifesta dispreț față de legea federală, iar cetățenii deveniseră, fără remușcări, criminali statutari, cînd comunitatea a suferit o răsturnare a criteriilor de conduită, care își mai pune și astăzi stigmatul pe viața publică și particulară a Americii.

Azi, la Chicago domnește o schizofrenie endemică, o manie a acelei perioade relativ recente de paisprezece ani de istorie extravagantă, cînd autoritatea civică era otrăvită și subminată de corupție, cînd gangsterii cîrmuiau orașul cu aroganța baronilor feudali și se războiau între ei pentru a-și apăra sau extinde fiefurile. Nu este o analogie excesiv de colorată. Un profesor din Chicago îmi spunea : „Aproape că am avut o epocă feudală", și cînd a ținut la Yale o conferință despre baronii englezi din veacul al XII-lea și micile lor războaie de exterminare reciprocă purtate pentru stăpînirea de noi teritorii, cu armiile lor particulare, a folosit ca paralelă activitatea bandelor de gangsteri din Chicago. Atitudinea față de vremea aceea este un amestec de rușine și mîndrie. „A fost o rușine, o pată de neșters pe frumoasa noastră

istorie", este modul general în care se exprimă recunoaşterea situaţiei, însoţită de dezaprobarea cuvenită, fiind urmată de un ghiont nerușinat cu cotul, de o clipire poznaşă din ochi şi de exclamaţia : „Dar, tii, băiete, a fost o perioadă îndrăcită !"

Existenţa localului Gaslight, cu afacerile prospere pe care le face în timpul nopţii, este un mic, dar semnificativ indiciu, demonstrînd cît de greu îi vine oraşului Chicago să lase ca perioada aceea de prost gust să cadă cu totul în uitare : era un fruct mustos, care nu a fost stors pînă la ultimul strop. Şi, o dată ce a plătit tributul cuvenit de dezaprobare, cetăţeanul din Chicago se simte liber să expună aspectele mai interesante ale acelei perioade infame, în cadrul perspectivei tradiţiei de frontieră a oraşului — dură şi aprigă la cîştig. Totuşi, nu aceasta este prima reacţie cînd se abordează acest subiect. Cînd cel care pune întrebări este un străin, un englez care atinge acest punct sensibil, se manifestă — şi este foarte lesne de înţeles — un resentiment aprioric agresiv. Părerea pe care majoritatea cetăţenilor oraşului Chicago o au despre Al Capone, cel mai faimos criminal din lume, care, deşi nu este un fiu al acestui municipiu, face parte pentru totdeauna şi în mod inextricabil din mitologia oraşului, prezintă un interes complex, şi nu unul în care condamnarea să se simtă la largul ei, cum se va vedea mai departe. Dar din pricina lui Capone şi a întîmplărilor petrecute în cursul vieţii sale, locuitorii din Chicago poartă povara unei vinovăţii care adesea este dusă pe umăr sub înfăţişarea unui chef de harţă.

„Dă-o naibii de treabă — mi-a spus într-o zi un bancher —, eram în vacanţă în Orientul Mijlociu şi, pe cînd mă aflam chiar în deşert, în apropiere de Cairo, nişte arabi m-au întrebat de unde viu şi, cînd am spus Chicago, li s-au aprins privirile, şi-au întins degetele spre mine şi s-au pornit să ţăcăne din gură «Ra-ta-ta-ta-ta», răcnind : «Ha-ha, Alcaponee !»" Aşa că am ajuns destul de repede să recunosc vibraţiile antenei cînd, după prezentările de rigoare, era menţionat motivul prezenţei mele la Chicago. După ce locuitorul Chicago-ului era asigurat că nu intenţionam să scriu unul din acele romane poliţiste cu privire la Vestul sălbatic, inspirate din oasele

sfărîmate ale victimelor masacrului din ziua Sfîntului Valentin, ci că mă interesau condițiile sociale și politice în care acele întîmplări grotești au devenit posibile, că voiam să aflu ce fel de oameni erau gangsterii și care au fost circumstanțele care i-au produs, el devenea nespus de serviabil.

Același bancher, care nu putea să-și uite originea nici măcar în Egipt, mi-a spus ceva mai tîrziu : „Ei bine, Chicago trebuie să fie totdeauna în frunte — chiar dacă este vorba de cele mai rele lucruri". Dar mai rămîneau patrioții dîrzi, care își păstrau încă loialitatea față de îndemnurile lui Big Bill Thompson — William Hale Thompson, primarul ales în trei rînduri, a cărui politică a orașului larg deschis le-a acordat gangsterilor absolvirea și condițiile pe care și le doreau : „Fii un entuziast. Nu bate cu ciocănelul la uși ! Azvîrle cît colo ciocanul și ia goarna".

Întrebarea cu care îmi riposta de obicei prompt și brutal cetățeanul entuziast era : „De ce vă agățați de Chicago ? Nu numai la noi existau contrabandiști de băuturi alcoolice. Situația era la fel de proastă în toate orașele americane de pe atunci".

Există mai multe motive pentru care m-am oprit la Chicago. Mai întîi, examinînd fenomenele unice zămislite de era prohibiției în America, exista o șansă mai mare de a clarifica și a obține o perspectivă asupra acelui curios de amorf exemplar de legislație (căci originile și efectele sale provocau metastaze depășind cu mult scopul și durata sa legală) dacă mă mențineam în cadrul limitelor lui teritoriale. În al doilea rînd, Chicago este un oraș bun de luat în studiu fiindcă reprezintă un simbol. Este singura urbe pe care fiecare o asociază cu regimul gangsterilor, cu o stranie epocă de viață autentică a legii pistolului, legată de un comerț lipsit de scrupule și o politică a forței, o epocă care a fost deplasată în domeniul legendei ca urmare a popularizării ce i s-a făcut în întreaga lume prin intermediul filmelor, ziarelor, cărților, iar acum al televiziunii, devenind astfel foarte familiară, ceea ce face ca oricine să înțeleagă mai ușor multe aspecte din complexa istorie a orașului. În al treilea rînd — și

aici intervine posibilitatea unui afront —, cetățeanul entuziast greșește cînd pretinde că în toate celelalte orașe americane situația era la fel de proastă. Lucrurile nu stăteau așa. Chicago a avut o parte mai mare din toate : de sînge și gloanțe, de milă și corupție, de violență și imoralitate, care au îmbibat fiecare sector al administrației și al lumii afacerilor.

Aceasta nu este doar opinia mea personală. „Chicago este orașul cel mai iubit și cel mai urît din Statele Unite și poate din lumea întreagă". „În unele privințe, Chicago este un simptom național : o predică despre relele care subminează America urbană". „Un oraș bolnav", „Orașul care s-a mîndrit atît de pueril cu gangsterii lui și atît de puțin cu artiștii lui". „Orașul învîrtelilor". „Cetățenii din Chicago s-au mîndrit întotdeauna, în taină, cu ticăloșia orașului lor, dar această mîndrie este în mod curios ofensată cînd persoane venite din afară fac vreo referire la proasta lui faimă". „Se poate spune că vechile bancuri despre gangsterii din Chicago sînt exagerate, dar s-au înregistrat șapte sute de omoruri neelucidate din zilele prohibiției și ale lui Al Capone pînă azi. Chicago este unic. Este singurul oraș complet corupt din America". Toate frazele precedente aparțin unor cetățeni din Chicago *.

Există numeroase cifre care variază grozav de mult, dar, în cursul celor paisprezece ani de prohibiție, la Chicago s-a ajuns la un total, recunoscut oficial, de 703 omoruri comise de gangsteri și legate de traficul de băuturi. Totalul acesta nu include felurite omucideri, otrăviri cu alcool și cheflii doborîți de aprigii agenți ai prohibiției. Multe din aceste 703 asasinate au fost comise în locuri publice, pe străzile orașului și în diverse clădiri — un scor care îi asigură ușor primul loc în comparație cu statisticile oricărui alt oraș.

În cursul deceniului al 3-lea, Chicago era efectiv un oraș lipsit de o forță polițienească, fiindcă aceasta opera parțial ca armată particulară pusă în slujba gangsterilor (în 1923 se aprecia oficial că 60 la sută din efectivul poliției era angajat în afacerile cu băuturi spirtoase, „nu

* Alson J. Smith, Fred D. Pasley, manșetă a ziarului *Sun Times* din Chicago, Herman Kogan și Lloyd Wendt, Nelson Algren, Virgil Peterson și consilierul municipal Robert Merriam. — *Nota aut.*

de convenţă, ci în mod efectiv"). Şi, mai mult încă, Chicago a fost cîmpul de acţiune ales de una din cele mai iscusite minţi organizatorice ale vremii sale, Alphonse Capone, un delincvent italian crescut în mahalale, care, aşa cum nici un alt criminal nu mai făcuse pînă la el şi nici după el — nici chiar astăzi, în noua şi rafinata fază de escrocherii evasirespectabile care au loc în toată America urbană —, a trecut un oraş modern în uzul lui personal şi a trăit de pe urma lui la fel de somptuos şi de opulent ca un împărat roman.

De ce s-au petrecut aşa lucrurile ? De ce Chicago a dobîndit *pe drept* reputaţia de a fi oraşul cel mai nelegiuit şi mai vicios din lume, o reputaţie de granit, pe care valurile înspumate ale propagandei făcute de Camera de comerţ, de consiliile cetăţeneşti şi de Oficiul de informaţii în ceea ce priveşte ordinea înfăptuită, dezvoltarea industrială şi creşterea continuă a simţului de răspundere şi a respectabilităţii nu prea au izbutit să o erodeze ! Motivele sînt numeroase şi strîns legate între ele, de ordin geografic, rasial, economic şi istoric. Această îmbinare unică de circumstanţe m-a fascinat cu mulţi ani înainte de a fi avut cel dintîi prilej de a vedea cu ochii mei acest oraş himeric, care pentru Carl Sandburg este „măcelarul lumii", iar pentru Nelson Algren „o văgăună unde taurii şi vulpoii o duc bine, iar micii stau atîrnaţi de cîrlige, cu capul în jos".

Totuşi, ar însemna să mă prefac dacă aş lăsa impresia că de la început ceea ce mi-a suscitat în primul rînd interesul au fost aberaţiile morale şi civice. Desigur că ceea ce m-a atras a fost melodrama.

L-am cunoscut pe Al Capone — cel puţin legenda sa — la o vîrstă fragedă. În ianuarie 1934, mama m-a dus la „Olympia", la circul de Crăciun al lui Bertram Mills. După reprezentaţie am înduplecat-o cu linguşeli să facem un tur lung pe la panorame, la oglinzile deformate, la aparatele cu bile şi la galeriile de tir instalate în caverna aceea de ciment şi grinzi, cu ambianţa ei ciudat de mohorîtă. M-am oprit în faţa unui automobil uriaş, foarte urît, care semăna cu un tanc : asta şi era. Era un „Cadillac V-8" de 40 CP, fabricat de comandă în 1928, la preţul de 6 000 de lire sterline, pentru d-l Capone. Cîntărea

trei tone și jumătate, la această greutate contribuind caroseria prevăzută cu plăci de blindaj, un rezervor de benzină cu manta de oțel și parbrizul cu ferestrele laterale din sticlă incasabilă, rezistentă chiar și la gloanțe, groasă de un țol și jumătate : era, de asemenea, prevăzut în spate cu o fereastră mobilă (pentru cel care trăgea de acolo), o sirenă de poliție și o ascunzătoare de arme, îndărătul unui panou, la banchcta din spate.

Deasupra platformei pe care se lăfăia monstrul acela, ca o făptură mezozoică din spița dinozauriană, era o placardă pe care scria : mașina lui Scarface Al Capone, regele gangsterilor. De-a lungul platformei era o galerie de fotografii înfățișîndu-l pe rege în persoană și pe curtenii lui, mulți dintre ei scăldați în lumina flashurilor fotografice, în posturi incomode, udați de propriul lor sînge scurs în rigolele străzilor și peste tapițeria sfîșiată de gloanțe a automobilelor lor, mai puțin asemănătoare cu niște fortărețe. Exponatul acesta, care, după cum am aflat mai tîrziu, fusese cumpărat de un speculant britanic după retragerea forțată a lui Capone de la cîrmuirea gangsterilor, în 1931, se afla în custodia unui tînăr îmbrăcat cu pantaloni de flanel cu dungi, o haină sport cu buzunare plisate și cu un papion la gît. Afacerile mergeau prost și, în timp ce gura-i turuia mai departe în mod mecanic, îndrugînd istoria sinistră a automobilului, m-a ridicat în brațe, punîndu-mă pe locul de la volan (care mi se părea la o distanță fantastică de la pămînt), și mi-a spus :

— Închipuie-ți, puștiule, că acum conduci mașina prin Chicago, avînd pe urmele tale o bandă rivală care o ține întruna : ra-ta-ta-ta-ta.

Așa am și făcut. Automobilul acela ciudat și sinistru s-a întipărit în memoria mea. Știu exact data la care l-am văzut fiindcă *School-Boy's Diary* (scos de Charles Letts) din anul acela a rămas, prin nu știu ce hazard, printre bunurile mele și pe el am scris cu creionul, marți 2 ianuarie, următoarele : „Iu-pii ! Peste două ore o pornim spre circ", iar ceva mai jos : „Băiete, circul a fost strașnic, dar a trebuit să plătim șase șilingi de cap ca să intrăm. Erau acolo foci (numărul cel mai bun), lei, cai (vreo 75),

tigri, acrobați și clovni. Ne-am dus să vedem mașina blindată a lui Al Capone, cu geamuri groase de $1^1/_2$ țoli". Pe urmă vine nota din subsolul paginii, plină de respect înfiorat : „Am ținut cu adevărat în mînă un pistol-mitralieră Thompson".

Curînd după această întîmplare, interesul meu față de recentele evenimente stranii din acel îndepărtat oraș american, unde viața părea cu totul altfel decît tot ce văzusem în Londra și în suburbiile ei — un fel de aventură cu pirați transpusă în timpurile și peisajele moderne —, a fost sporit de descoperirea unui mic depozit de informații pătat de muște. Asta s-a petrecut la Ealing, unde m-am dus să-mi vizitez o mătușă. Era o prăvălie cu fațada deschisă, care era ticsită cu reviste. Zeci de mii de publicații zăceau îngrămădite în rafturi prăfuite. Am intrat acolo, prima oară, cu scopul de a răsfoi cîteva numere vechi din *The Gem*, *The Magnet* și *Nelson Lee Library*. Pe urmă am descoperit că, printre teancurile de maculatură americană importată — *True Confessions*, *Popular Mechanics*, zeci de reviste pentru admiratorii Hollywoodului și altele misterioase și neinteligibile, avînd pe coperte fotografiile unor fete cu ciorapi negri și furouchilot care atîrnau cu capul în jos pe divane, cufundate în convorbiri telefonice —, erau și cîteva cu titluri ca „Adevăratul detectiv" și „Crima autentică", care îți prezentau — într-o proză violentă, presărată cu fotografii pătate reprezentînd cadavre, descinderi polițienești (era imposibil să deosebești detectivii de tîlhari în grupurile acelea de bărbați încruntați, cu bărbiile albăstrii și pălării moi argintii) și „puicuțele" gangsterilor (fete cu gurițele în formă de inimioară și cu păr ondulat pieptănat oblic pe frunte) — istoria orașului Chicago în epoca prohibiției.

Am început, cam pe furiș, să cumpăr aceste reviste. Lăsînd la o parte opoziția manifestată de părinți, pînă și mie îmi *păreau* de o morbiditate rîncedă, dar, cu toate acestea, fascinante. Mai toate erau vechi de peste un an. Costau trei pence bucata și puteau fi revîndute cu un penny. Citindu-le, am început să am o vagă idee despre ce urmăriseră gangsterii din Chicago ; mi-am dat seama că nu se curățaseră pentru a se distra, ci pentru că aceste

măsuri erau necesare în vederea desfășurării operațiilor lor financiare. Am început să intuiesc ce era prohibiția și să înțeleg termeni exotici ca *bootlegger, hijacker* *, *speakeasy* și *gat* **. Presupun că asemenea preocupări de adolescent ar putea fi definite de către activiști pe tărîm social, profesori și specialiști în psihologie infantilă drept un teren în care delincvența poate să prindă ușor rădăcini și nu voi pleda împotriva acestei teze. Și, totuși, nu cred că această hrană spirituală, bazată pe crime, revolvere și sînge, mi-a deformat personalitatea; este cert că niciodată nu mi-am dorit în mod conștient să experimentez personal asemenea tehnici și pot afirma că nu am fost niciodată condamnat pentru o abatere mai gravă decît aceea de a fi depășit viteza de treizeci de mile pe oră într-o zonă cu clădiri.

Cred că mă intriga îmbinarea aceea stranie de realitate și fantezie. Erau aventuri la fel de bizar de nebunești ca oricare din cele la care au purces cavalerii regelui Arthur, căpitanul Kidd *** și corsarii săi, banditii și virtuoșii pistolului din Vestul sălbatic, dar deosebirea era că ei făceau parte dintr-o lume în care trăiam și eu sau măcar din lumea care existase abia cu cîțiva ani în urmă; amănuntul că fusesem prea tînăr pentru a citi mansetele ziarelor și că împușcăturile pistoalelor automate răsunaseră la patru mii de mile dincolo de raza mea auditivă nu afecta în mod esențial faptul că aceasta era o dramă contemporană și reală.

Mai erau și alți factori. Începuse să mă pasioneze jazzul, muzicienii și cîntăreții ca Louis Armstrong, Billie Holiday, Mound City Blue-Blowers și Billy Banks, de care nimeni dintre cunoștințele mele nu știa, dar ale căror plăci, auzite aici întîmplător în cadrul programelor B.B.C.-ului, mă impresionau și mă obsedau, și înțelegeam că jazzul era strîns legat de gangsterii din Chicago, de locurile lor de noapte și de speluncile unde se consumau băuturi spirtoase. În același timp începeam să mă simt

* Gangster înarmat care îl jefuiește pe contrabandiștii de alcool. — *Nota trad.*

** Revolver. — *Nota trad.*

*** Pirat scoțian, executat la Londra în 1701. — *Nota trad.*

tot mai fascinat de America în ansamblul ei. Imaginea pe care mi-o făceam era de un senzațional pestriț, desprinsă din filme americane ca „Strada Patruzeci și doi", „Scarface" și „Scene de stradă", din vederea marilor „Buickuri" și „Houdson Terraplane" în culori pastelate, pe care cîțiva dandy plini de bani le conduceau prin Londra, din aparițiile la „Palladium" ale unor așa-ziși divertismentului ca Sophie Tucker și Cab Calloway, din relatări asimilate parțial ale ziarelor despre criză, cozi la pîine și *New Deal*, din cîntece-pop ca: „Frate, nu ai pentru mine un gologan ?" și „Vin iară zile fericite", din primele lecturi ale unor romane de Steinbeck și Hemingway și din revistele polițiste și cinematografice pe care continuam să le înghit. Pentru mine era o imagine în același timp respingătoare și încîntătoare : un colaj alcătuit din zgîrie-nori și locuințe cu chirie din Brooklyn, sirene ale poliției și cvasijazzul lui Gershwin, Tombstone și Las Vegas, vagabonzi și legea linșajului, agenți-G și omniprezentul gangster — o reclamă de neon a violenței metropolitane, a nevrozei și stridenței, conținînd, totuși, un fel de dinamism hipnotic și artificial.

Este exact imaginea pe care, din nefericire, un american mijlociu bănuiește că o are europeanul despre țara lui. Chiar dacă înțeleg regretul lui pentru această impresie, fiindcă de atunci am fost de trei ori în Statele Unite, mă tem că ea este exactă. Așa cum s-a spus, în mod infailibil, America ne prezintă în primul rînd chipul ei cel mai rău.

Deși pînă în 1958 nu am vizitat Chicago, interesul pe care mi l-a suscitat orașul și istoria lui, mai cu seamă pentru cei paisprezece ani turbulenți cînd *bootleggerii* și gangsterii erau stăpîni, între timp a sporit și s-a adîncit, trecînd dincolo de stadiul „sînge-și-trăsnet" și prefăcîndu-se în curiozitatea de a afla structura politică și socială în care acele evenimente extraordinare au devenit posibile, originile și personalitatea gangsterului și efectele reciproce pe care el, în calitate de simbol al succesului, le avea asupra societății și moralității publice.

Dau această explicație pentru a preîntîmpina întrebarea ostilă care ar putea, pe bună dreptate, să-mi fie pusă de către un american, îndeosebi un locuitor al Chi-

cago-ului, și chiar de către un britanic : de ce eu, un englez, să iau asupra mea misiunea de a încerca să trasez retrospectiv și cu o documentație cît mai completă istoria acelei perioade. Este ca și cum ai căuta să reconstitui vîrtejul și oscilațiile bătăliilor pentru istoria unui război fără a dispune de arhivele regimentare, de memoriile generalilor și fără a avea posibilitatea de a lua un interviu unui comandant al operațiilor. Cred că această carte reprezintă și o explicație pe care mi-o dau mie însumi.

Partea I

LOCALURI CLANDESTINE ŞI SEPAREURI PENTRU ÎNGHEŢATĂ

1.

Groapa cu noroi din prerii

Faima proastă a oraşului Chicago nu poartă straie de novice. Încă de la primele începuturi, din zilele acelea din 1830 cînd era „Groapa cu noroi din prerii" şi un loc unde se făcea comerţ cu indienii, unde se făceau afaceri care prosperau vertiginos, cu piei netăbăcite, puşti, pături, fete şi whisky, era un oraş zgomotos, fanfaron, neobrăzat, dur şi infernal, cu toate că abia peste zece ani avea să aibă loc acolo prima spînzurare oficială. Situat la poarta noii frontiere a colonilor, mişunînd de oameni din prerii şi negustori de vite, de comercianţi şi prostituate, luntraşi pe canal şi cărăuşi cu căruţe cu coviltir, pionieri şi oameni care îşi investeau banii în terenuri, oraşul era, totodată, un cîmp magnetic pentru jucători de cărţi, sforari şi escroci de toate soiurile. Starea aceasta a devenit cronică.

În 1840 se spunea că era plin de „scandalagii, șarlatani și tot soiul de pierde-vară". În 1855 s-a făcut o încercare (care s-a soldat cu o păruială) de a închide „bombele rău famate", impunînd o lege prohibiționistă locală. În 1857, în oraș exista un cartier cu case de toleranță, chioșcuri unde se vindea grog, barăci unde se boxa cu pumnii goi și localuri unde notele erau sistematic încărcate, cartier denunțat ca „cel mai ticăloșit și mai primejdios loc din Chicago". În 1860, publicația *Journal* din Chicago își striga protestul : „Sîntem împresurați de o bandă de ticăloși disperați". În 1872 s-a format un comitet cetățenesc pentru combaterea crimei și promovarea unor reforme legale, deoarece „la fiecare colț de stradă dai de un asasin", și totuși — cît de des avea să se repete această plîngere — „legea pare lipsită de puterea de a-i face pe răufăcători să respecte justiția". În 1876, *Times* a denunțat o casă de toleranță și o cîrciumă deținute de un inspector de poliție drept „un adevărat iad, o văgăună infernală". În același an scria : „Mari tilhari străbat fără teamă străzile noastre în plină zi, punîndu-și la cale șantajele *(rackets)*" (folosind încă de pe atunci acest cuvînt, devenit ulterior atît de familiar). În 1893, jurnalistul englez T.W. Stead a publicat cartea „Dacă Hristos ar veni la Chicago", dînd în vileag că existau cetățeni care trăiau de pe urma veniturilor aduse de case cu felinar roșu, politicieni care aranjau alegeri pe bază de mituire cu whisky, polițiști care încasau contribuții de la patroni de bordeluri și de taverne și sindicate ale jocurilor de noroc protejate de primăria orașului. În 1906, într-o perioadă de șase luni s-a înregistrat o spargere la fiecare 3 ore, o tîlhărie la fiecare 6 ore și un omor în fiecare zi, iar ziarul *Tribune* din Chicago a declarat : „În oraș s-a instaurat domnia terorii. Nici o urbe nu a deținut vreodată, în timp de pace, un loc atît de proeminent în categoria orașelor bîntuite de crime, asasinate, teroare ca Chicago".

Orașul începea să producă best-sellere bănoase: „Douăzeci de ani detectiv în cel mai corupt oraș din lume" era titlul lipsit de echivoc al unei autobiografii, scrisă de un oarecare Clifton Rodman Wooldridge și publicată în 1908. În cursul primilor douăzeci de ani ai secolului

nostru. gangsteri, membri ai asociației Mîna neagră, bandiți înarmați, șantajiști, politicieni șperțari și proxeneți desfășurau o activitate atît de intensă și rentabilă, încît titlul cărții fostului detectiv Wooldridge părea cît se poate de îndreptățit.

Se poate deci vedea că, în momentul cînd a intrat în vigoare prohibiția, în 1920, Chicago nu era lipsit de experiență în ceea ce privește procedeele necesare pentru a nesocoti și a preschimba într-un avantaj noua măsură. Viciul, nelegiuirea și corupția nu s-au născut de pe urma acelei puneri la index a alcoolului. Totuși, următorii paisprezece ani au constituit o fază cu totul deosebită, pentru că noua lege nu a făcut altceva decît să ofere adepților și maeștrilor crimei prilejuri nevisate, servite în butoaie.

Prohibiția nu s-a abătut pe neașteptate asupra publicului american la 17 ianuarie 1920. Se anunțase amenințătoare de multă vreme, gata să dea lovitura hotărîtoare.

Și totuși, este adevărat, așa cum a scris F.L. Allen, că „țara a acceptat legea nu numai de bunăvoie, ci aproape fără să-i acorde atenție". Cauzele acestui neașteptat adaos la legea fundamentală, al optsprezecelea amendament adus Constituției americane, care a devenit Legea Volstead, litigioasă și pătată de sînge, erau încîlcite. Poate că două din cauzele principale — și care s-ar putea să fie, de fapt, doar jumătățile unei singure caracteristici — erau vechea tradiție de a se bea zdravăn, nesăbuit, din vremurile pionierilor colonizării, și puritanismul adînc înrădăcinat în psihologia americanilor, care continuă, în perioada contemporană de bunăstare risipitoare, să-i facă să aibă atîtea temeri și presimțiri vinovate. Acești doi factori creează strania ambivalență care se constată în America de astăzi — sentimentul amestecat, de dragoste și ură, încercat de atîția americani față de cornul abundenței industrial-tehnologice, care revarsă în poala lor asemenea risipă de bunuri.

Se consideră, în general, că „era gîndirii limpezi și a vieții curate", cum a fost salutată entuziast prohibiția de către Liga împotriva cîrciumilor în zorii acelei zile din ianuarie 1920, a fost cea mai alcoolică perioadă din istoria

Statelor Unite. În realitate, cu toate că noua lege a făcut ca milioane de cetățeni, pînă atunci destul de neinteresați de băuturile tari, să devină cheflii rebeli, producători de alcool la domiciliu și purtători clandestini de sticle plate, a existat o epocă în care s-a băut și mai mult. Timp de aproape o sută de ani, pînă către sfîrșitul veacului al XVIII-lea, băutura — „creația Domnului", cum era denumită cu recunoștință în primele ordonanțe coloniale oficiale — a fost acceptată ca un factor la fel de firesc în traiul cotidian ca și pîinea sau banul.

Într-adevăr, a avut chiar funcția de monedă, fiindcă era principalul articol de schimb în cadrul negoțului cu sclavi (la început, un tînăr negru musculos putea fi cumpărat cu douăzeci de galoane de rom), iar whiskyul a fost considerat un mijloc foarte indicat pentru a valorifica grînele. Băuturile spirtoase alcătuiau o parte integrantă din prosperitatea și economia colonială. Erau băute de toată lumea, bărbați și femei, la toate vîrstele și ingurgitarea lor constituia o rutină nesupusă vreunei restricții. Îndeosebi romul era prescris de medici, era sorbit în toate casele, de dimineața și pînă seara, și aproape nu se știa ce înseamnă copilași care să plîngă, fiindcă aceștia stăteau în leagănele lor, în permanență buimaci din cauza dozelor de opiu amestecat cu rom care li se dădeau. În Sud, un „julep" cu mentă era o băutură luată la deșteptare, la fel cum se bea azi sucul de portocale, deoarece se considera că înviorează și întărește organismul. Ca și în Franța, unde, în pofida scurtei campanii în favoarea laptelui, susținută de Mendès-France, a supraviețuit teoria că extractul din strugure sau cereale este mai sănătos decît apa, alcoolismul era atît de generalizat și de moderat, încît îmbiba de beatitudine caracterul națiunii. Pînă și puritanii, care tunau și fulgerau împotriva tuturor plăcerilor trupești ce puteau fi interzise în mod practic, nu combăteau acest aliment de bază, deși în mod formal condamnau beția. Oricum, ei înșiși beau la fel de zdravăn și cu același entuziasm ca și oricare alt cetățean, și faptul că fuseseră primii distilatori de rom din America se poate să fi constituit un factor economic edificator. Ginul și rachiul de mere, sau „fulgerul din Jersey", cunoscut sub

porecla populară de „prăpădul albastru" sau „dezbracă-la-piele", erau băutura obișnuită a sclavilor și servitorilor. Preparatorul de cocteiluri se profila pe atunci ca un specialist în meserie, născocind amestecuri pline de imaginație, ca „șfichiul negru" (rom și melasă), „diavol ucigaș" (gin și bere), rom-flip (rom, bere și zahăr) și „sillabub" (porto sau madera și lapte cu zahăr).

A fost un veac chefliu. Cenzurarea beției de către puritani nu a exercitat o influență profundă asupra opiniei majorității, potrivit căreia, lăsînd la o parte proprietățile antitoxice ale băuturii, merita să te bucuri de ea pur și simplu pentru puterea ei de a provoca o stare de euforie. Cana cu rom se afla în fiecare bufet și era menționată necontenit ; muncitorii de toate categoriile așteptau, și primeau, porția lor zilnică din partea patronilor ; în toate birourile exista tradiția unei pauze pentru o mică gustare, cunoscută sub numele de „aperitivul de la unsprezece", care ulterior s-a transformat treptat în pauza pentru cafea. Pe lîngă aceste rații uzuale, exista principiul general ca zilele libere, zilele festive și cele de sărbătoare să fie prilejuri potrivite pentru o cherchelire rituală. În *Vechea enciclopedie americană*, ediția din 1830, se spune : „Toată lumea bea, atît bărbați cît și femei, la toate vîrstele, indiferent de condiția socială". Tavernele din epoca aceea, localurile de beție, cîrciumile cu alambicurile lor de gin erau niște bombe mizere, murdare și, pe măsură ce mobilul profitului devenea mai puternic și afacerile cu băuturi alcoolice erau mai organizate, beția endemică începea să capete proporțiile unei probleme sociale.

Nu e de mirare că s-a dezlănțuit o reacție împotriva acestei stări de lucruri, iar pe la 1840 ea s-a cristalizat într-o mișcare religioasă, avînd ca forță propulsivă biserica metodistă, în ciuda — sau poate din cauza — faptului că metodiștii erau împovărați de un uriaș număr de pastori ahtiați după băutură. Un propagandist al campaniei pentru temperanță duse în deceniul al 9-lea al secolului trecut, reverendul Daniel Dorchester, a alcătuit o listă de patruzeci de predicatori cunoscuți de el care „erau fie alcoolici, fie dedați în asemenea hal la băutură, încît

reputația și utilitatea lor erau mult știrbite, dacă nu cumva total compromise", și a scris mai departe : „Numeroși clerici din Noua Anglie au murit alcoolici". Luase chiar asupra lui sarcina penibilă de a alcătui o listă a „clericilor necumpătați din Massachusetts, dintre care patruzeci și trei au devenit alcoolici inveterați". Totuși, nu toate confesiunile erau cîștigate pentru idealul unei națiuni fără băuturi spirtoase, iar în deceniul al 6-lea al secolului trecut cîteva congregații din Kentucky au alungat, pierzîndu-și răbdarea, niște membri fanatici care aderaseră la societățile pentru temperanță.

Cu toate acestea, cruciada antialcoolică începuse — cruciadă care după optzeci de ani avea să descopere cu melancolie că cotitura ei victorioasă se transformase în sursa unui viciu prodigios, a unei fantastice bogății pentru gangsteri și a multor morți datorate pușților-mitralieră și otrăvirilor cu băuturi alcoolice falsificate. Anii scurși între aceste două momente au fost prinși în vîrtejul unui vifor de propagandă. Într-un pamflet intitulat „Blestemul orașului Chicago", profesorul George E. Foster proclama : „Băutura are destulă putere prin ea însăși pentru a-i îndemna pe oameni să o caute. Ea singură este un adversar prea puternic pentru prudența a mii de oameni. De ce să i se adauge ademeniri suplimentare prin spectacole și femei care cîntă ? Cîte persoane sînt aduse în locurile unde se vînd băuturi și ademenite astfel spre pierzanie ?"

În altă foaie volantă, „Poate Chicago să trăiască fără venitul adus de cîrciumi ?", autorul, Frank S. Regan, dădea răspunsul tunător : „Da". El scria : „Orașul care a clădit primul zgîrie-nori de pe fața pămîntului, care a construit la Londra linia de metrou * își va clădi un sistem de venituri mai bun decît cel bazat pe degradarea cetățenilor săi și pe jefuirea celor săraci".

17 ianuarie 1920 a însemnat trîntirea unei uși care fusese împinsă puțin cîte puțin decenii în șir. S-a dovedit

* Contribuția adusă de Chicago la înzestrarea Londrei cu o linie de metrou a constat în faptul că Charles T. Yerkes, milionarul din Chicago care s-a îmbogățit de pe urma transporturilor publice, a fost unul dintre primii care au făcut investiții în compania Metropolitan District Railway. — *Nota aut.*

a fi o baricadă şubredă, uşor vulnerabilă, dar, pe plan legal, zăvoarele fuseseră trase.

Totuşi, barul clandestin, distileria ilegală şi traficantul de băuturi alcoolice prohibite nu au fost produsele deceniului al 3-lea, deşi atunci au căpătat subit o importanţă şi o platformă naţională. Cînd „nobilul experiment" (potrivit descrierii emoţionante a lui Hoover) a fost iniţiat, douăzeci şi patru de state instituiseră deja legi prohibiţioniste cuprinzătoare prin opţiunea populaţiei locale şi mai erau multe altele în care comitete sau regiuni întregi adoptaseră regimul „uscat". Cu toate acestea, sub conducerea unor reformatori dîrzi şi tenaci ca Wayne B. Wheleer (din Liga împotriva cîrciumilor), episcopul James Cannon Jr., Clarence True Wilson (din Consiliul metodist pentru temperanţă, prohibiţie şi morală publică), Andrew J. Volstead din Minnesota, membru al Camerei Reprezentanţilor (autorul Legii Volstead) şi senatorul Morris Sheppard din Texas (autorul amendamentului al optsprezecelea), campania a făcut progrese necontenite, sprijinită în mod efectiv de către înspăimîntătoarea Carry Nation, care timp de zece ani a cutreierat cîrciumile din Kansas, ducînd sub mantila ei o toporişcă cu care despica în două butoiaşele de bere, făcea ţăndări sticle şi distrugea baruri. Pentru a purifica izvorul învăţăturii lor, prohibiţioniştii interveneau şi în textul Bibliei. Dr. Charles Foster Kent, profesor de istorie a Bibliei la Yale, a primit misiunea de a expurga scripturile de orice fel de referire la alcool. De pildă, acest text : „Însă viţa le-a răspuns : «Să mă lipsesc eu oare de mustul meu, care înveseleşte pe dumnezei şi pe oameni ?»", din Cartea judecătorilor, 9, 13, l-a schimbat astfel : „Să mă lipsesc eu oare de sucul meu, care aduce bucurie zeilor şi oamenilor ?" ; profesorul a cenzurat, de asemenea, versetul din Cartea a doua a lui Samuel, 6, 19 : „Şi a împărţit la tot poporul, la toată mulţimea lui Israel, şi la bărbaţi şi la femei, la fiecare cîte o pîine, cîte o bucată de carne şi cîte o cană cu vin", făcîndu-l să sune : „Şi a împărţit întregii mulţimi adunate cîte o chiflă, o porţie de carne şi o turtă cu struguri".

Primul stat care a sucombat și a înălțat drapelul abstinenței a fost Georgia, în 1907, fiind urmată la scurt interval de timp de altele, cu o numeroasă populație rurală și bisericească : Carolina de Nord, Tennessee, Mississippi, Virginia de Vest și Oklahoma. Prima lovitură menită să trezească la austeritate pe băutorii după pofta inimii, care pînă atunci priviseră mișcarea prohibiționistă drept o excentricitate a unor psihologi nesărați, a fost dată cînd amendamentul constituțional a fost pus în dezbaterea Camerei Reprezentanților, în 1914, și a întrunit 197 de voturi contra 190. Pentru a fi adoptat, era necesară o majoritate de două treimi, dar rezultatul acestei încercări-pilot a venit ca o surpriză și un avertisment pentru America sofisticată. În perioada aceea, Liga împotriva cîrciumilor și Uniunea creștină pentru temperanță a femeilor au mărșăluit în sunetele unui înflăcărat imn de luptă, avînd titlul : „În 1920, o națiune fără cîrciumi", împrumutat din lozinca Înfăptuirii Creștine : „O națiune fără cîrciumi în 1920 — la aniversarea a trei sute de ani de la debarcarea pelerinilor".

Fără doar și poate că era un deziderat profetic ; totuși, în ciuda faptului că Liga împotriva cîrciumilor devenise cel mai puternic factor care a acționat vreodată în culise la Washington (cartierul general se afla chiar peste drum de Capitoliu, de unde făuritorii legilor, destul de conștienți de crescînda înrîurire a Ligii asupra voturilor, alergau de le sfîrîiau călcîiele la chemările lui Clarence True Wilson) și în ciuda donațiilor generoase primite din partea unor bogați industriași, convinși că muncitorii care beau constituiau o frînă în calea accelerării producției de masă, cu numai doi ani în urmă acest deziderat apăruse ca o ambiție absurdă, departe de a putea fi realizată. Intrarea Americii în război a fost evenimentul care a adus o schimbare dramatică și a făcut din acest proiect o posibilitate mai precis conturată.

Forțele în favoarea băuturii începuseră să fie desconsiderate de către băutorul moderat mediu, neaderent al lor din pricină că erau în chip atît de strigător interesate în afaceri, fiind alcătuite aproape exclusiv din oamenii negoțului cu alcool, care erau adesea coalizați cu prosti-

tuţia şi jocurile de noroc. Genul de decor de cîrciumă şi atmosfera de cartier al pierzaniei descrise, de pildă, de Eugene O'Neil în drama „Soseşte vînzătorul de gheaţă" erau absolut tipice pentru începutul secolului nostru. Declaraţia de război din aprilie 1917 a creat un nou climat emoţional. Argumentele combatanţilor pentru regimul „uscat" : că soldaţii şi muncitorii industriali cumpătaţi erau soldaţi şi muncitori mai buni, că în epoca aceea de economisire a alimentelor grîul era mai necesar pentru pîine decît pentru whisky, că sunase ceasul disciplinei, iar nu al indulgenţei, păreau irezistibile. În acelaşi timp se mai iscase şi un val de repulsie şovinistă faţă de tot ce era german şi, spre norocul prohibiţioniştilor, proprietarii multor berării şi distilerii erau de obîrşie germană şi aveau nume germane. În sfîrşit, se mai credea pe atunci în ideea că din conflictul armat urma să se nască o pace veşnică şi avea să pogoare pe pămînt era utopici pentru om. Evident, nu era momentul potrivit pentru a te bălăci în vechea mocirlă a beţiei. Fără a pierde din vedere nici un argument, membrii brigăzii „uscate" exploatau noua situaţie ca nişte tacticieni încercaţi ce erau.

Cînd amendamentul al optsprezecelea a fost prezentat din nou în faţa Senatului, în 1917, a fost adoptat după numai treisprezece ore de dezbateri. Peste cîteva luni a fost ratificat de Camera Reprezentanţilor, după discuţii care au durat o singură zi. În silă, instituţiile legislative ale statelor au ratificat ceea ce s-a adoptat, iar în ianuarie 1919, la două luni după încheierea armistiţiului, treizeci şi şase de state, numărul necesar pentru obţinerea majorităţii, îşi exprimaseră aprobarea. Constituţia fusese sporită cu un amendament, iar legea senatorului Volstead, pentru intrarea ei în vigoare, a trecut peste toate obstacolele, inclusiv peste neaşteptatul veto al preşedintelui Woodrow Wilson, datorat, pe cît se pare, unor sumbre presimţiri de ultimă oră, precum şi înţelepciunii sale. S-au auzit cîteva obiecţii. Federaţia Americană a Muncii a formulat un scurt protest, cerînd să fie menţinută/suficientă elasticitate pentru a permite muncitorului să-şi bea paharul cu bere, şi au avut loc manifestaţii de masă la New York şi Baltimore. Era prea tîrziu. În ajunul zilei

de 17 ianuarie 1920, Liga împotriva cîrciumilor trîmbiţa : „În sfîrşit, a sosit prima aniversare «uscată» a Americii. La noapte la ora douăsprezece şi un minut, o nouă naţiune se va fi născut. Deseară, John Barleycorn * îşi scrie ultimele dorinţe şi testamentul. Şi acum «Înainte !», spre o eră de gîndire limpede şi de viaţă curată. Liga împotriva cîrciumilor urează tuturor, bărbaţi, femei şi copii, un An Uscat Fericit". Din clipa aceea, 105 milioane de americani renăscuţi urmau să aibă ochi strălucitori, răsuflarea plăcut mirositoare şi ficat sănătos. Cel puţin în teorie. „Cînd vom obţine prohibiţia — făgăduia Billy Sunday, înfocat evanghelist —, problema folosirii surplusului produs de ferme va fi rezolvată într-o clipită. Copiii beţivilor vor consuma acest surplus sub formă de clătite la micul dejun". Clătitele nu erau singurul lucru care avea să prisosească.

2.

O dîră de corupţie şi de noroi

În dimineaţa de 16 ianuarie, ediţia în 32 de pagini a ziarului *Tribune* din Chicago, condus pe atunci de un patriot feroce, colonelul Robert Rutherford McCormick, a ieşit din rotative cu titluri mari :

NOI AMENINŢĂRI DE RĂZBOI
MAREA BRITANIE SE TEME DE INFLUENŢA
SOVIETICĂ ÎN INDIA
VICTORIILE RUŞILOR ROŞII PROVOACĂ O CRIZĂ

Relativ discret, sub această precoce erupţie anticomunistă se afla un articol înghesuit pe o coloană, intitulat : „În Statele Unite se cîntă prohodul alcoolului la miezul

* John Bob-de-orz — întruchiparea băuturilor alcoolice. — *Nota trad.*

nopții : ultima ceremonie este tristă, deși se desfășoară cu consimțămîntul legii". Articolul începea astfel : „Deseară, cînd va bate miezul nopții, va intra în vigoare legea federală a prohibiției. Băuturile alcoolice, care încă de la 1 iulie anul trecut și-au pierdut o mare parte din puterea lor, în această noapte își iau în mod oficial adio de la viață în Statele Unite. Cel puțin jumătate din milionul de galoane de băuturi spirtoase tari care, după cum s-a raportat, erau depozitate la Chicago la 1 iulie există încă în oraș. Maiorul A. V. Dalrymple, agent districtual pentru prohibiție, a declarat : «Am luat măsuri pentru a bate ultimele cuie în capacul sicriului». Camioane, limuzine și cărucioare pentru noii născuți ieșeau în ritm precipitat din cîrciumi, depozite și hoteluri, cu rezerve particulare. Săptămîna trecută, 50 000 de galoane de băuturi alcoolice au fost mutate din localurile publice în locuințe particulare". Și mai jos, pe aceeași pagină, un scurt articol intitulat : „Statele Unite vor fi uscate ca Sahara" și altul care relata jefuirea unui camion încărcat cu whisky, petrecută în West Lake Street — un articol mult mai semnificativ, fiind primul indiciu al viitorului *hi-jacking*, adică prădarea de către gangsteri a unei încărcături de băuturi spirtoase, de obicei transportată de către o bandă rivală. Nu era nici un articol de fond pe această temă ; în jurnal predomina o atmosferă călduță, de indiferență fatalistă.

John F. Kramer, abia numit înalt comisar pentru prohibiție, a declarat pompos : „Legea aceasta va fi respectată în orașele mari și mici și în state, iar acolo unde nu va fi respectată, ea va fi impusă ! Legea spune că este interzisă fabricarea alcoolului pentru consum. Vom veghea pentru a nu fi fabricat, nici vîndut, nici dăruit, nici încărcat pe vreun mijloc de transport, pe pămînt, sub pămînt sau în aer".

Rareori s-a întîmplat ca o profeție să se arate atît de necugetat de falsă. Presa a făcut cîteva modeste încercări pentru a dovedi că John F. Kramer avea dreptate. Corespondentul unui ziar englez în acele prime zile de aplicare a legii a transmis știrea că cetățenii americani erau realmente sahtiați după înghețată și sirop. Tot el scria : „Interzicerea cocteilului și a whiskyului cu sifon, în loc să-i facă pe ame-

ricani să se drogheze sau să-i arunce într-o stare de anarhie politică, pur și simplu i-a expediat în cofetării pentru a consuma dulciuri și înghețată. Cîrciuma a fost închisă sau transformată într-un nevinovat bufet cu mîncăruri calde. În locul acelor zeci de mii de localuri mizerabile au răsărit nenumărate localuri cu băuturi nealcoolice, unde bărbați, femei și copii se înghesuie de dimineață pînă seara, făcîndu-și loc cu coatele, pentru a cuceri o cupă cu o înghețată ingenios asortată. Bărbați care în viața lor nu catadicsiseră să bea altceva decît whisky, acum se aplecă mulțumiți peste o tejghea de marmură, într-un local cu băuturi nealcoolice, unde sînt servite preparate uimitoare numite melanjuri cu lapte, suc de ananas, sirop de cireșe, de nalbă, de coca-cola. Ajunsă în această situație, America «uscată» s-a adresat înghețatei și dulciurilor în proporții aproape de necrezut".

Dacă acel ziarist englez ar fi cercetat mai de aproape uluitoarele melanjuri cu lapte, și-ar fi putut forma o opinie mai exactă asupra satisfacției băutorilor de whisky, în aparență convertiți, căci localul cu băuturi nealcoolice s-a transformat subit într-una din nenumăratele fațade nevinovate îndărătul cărora se desfășura vînzarea băuturilor alcoolice, așa cum s-a întîmplat și cu cafenelele și restaurantele. Speluncile clandestine — localuri cu fațade anonime, în care se intra pe o ușiță de la subsol prevăzută cu un vizor sau care erau amenajate în partea din spate a unei prăvălii ori în casele de raport — au început să funcționeze cu miile în toate orașele mari. La New York, unde prosperaseră 15 000 de baruri cu autorizație legală, au apărut 32 000 de baruri clandestine, ca păpădiile primăvara. La Chicago, sute de baruri despre care se presupunea că vor fi puse sub lacăt au rămas foarte frumos deschise, în văzul tuturor, în schimb s-au deschis pe lîngă ele mii de cîrciumi deghizate, berării clandestine și baruri adăpostite în subsoluri. Și acesta era doar aspectul mai public al farsei. Prohibiția, spune Asbury, „a devenit aproape o obsesie națională, ea a lăsat în umbră oricare altă problemă. Oamenii vorbeau aproape numai despre ea". Tema la modă, care a căpătat cele mai subtile nuanțe sociale, era abilitatea cuiva în calitate de distilator. Reviste și ziare publicau în grabă articole în care publicul era îndrumat să-și fabrice în casă

băuturi spirtoase, servindu-se de ustensile de bucătărie, lesne de procurat, de la cratiţe pînă la cazane pentru rufe. Pe lîngă aceasta, existau publicaţii oficiale, tipărite de Departamentul Agriculturii — şi care au continuat să circule multă vreme după intrarea în vigoare a amendamentului al optsprezecelea —, care cuprindeau vechi reţete coloniale privitoare la arta de a distila alcool din „dovleci şi păstîrnac şi coji de nucă". S-au deschis magazine specializate în vînzarea de hamei, malţ, drojdie de bere, făină de cereale, grăunţe, ţevi de aramă, butoiaşe, dopuri, oale de lut şi cazane — într-un cuvînt, un întreg utilaj necesar pentru cei care-şi fabricau rachiu acasă. În săptămîna de după promulgarea noii legi, alambicuri portabile de diferite mărimi, avînd o capacitate între unu şi cinci galoane, au fost puse în vînzare în întreaga Americă, în pofida interdicţiilor oficiale. Punctul de atracţie al fiecărei petreceri era camera de baie, unde se pregătea ginul menit să înţepenească limbile şi să ardă ţesuturile stomacale ale invitaţilor. „Mii de locuinţe, de la un capăt la celălalt al Statelor Unite — scrie Asbury —, s-au transformat rapid în distilerii şi fabrici de bere în miniatură ; pocnetul dopurilor sticlelor de bere făcută în casă se auzea în întreaga ţară... În curînd, la petreceri s-a instaurat obiceiul să se bea cît mai mult în cel mai scurt timp posibil".

Fanaticii făuritori ai regimului „uscat" au făcut tot ce le-a stat în putinţă pentru a se convinge pe ei înşişi şi pe ceilalţi că prohibiţionismul nu numai că funcţiona în mod practic, dar şi că era turbina generatoare a unei noi spiritualităţi pentru întreaga naţie. Înaltul comisar Roy A. Haynes a formulat în aceste cuvinte elogiul legii : „Rezultatele sînt întru totul remarcabile. Respectarea amendamentului este impusă pe scară mult mai largă decît prevedeau mulţi prieteni devotaţi... În general, oamenii, atît străinii cît şi ceilalţi, au acceptat cu seninătate noua lege, şi cei care se dedau acum traficului clandestin cu băuturi alcoolice constituie o minoritate neglijabilă". Şi continua cu cîteva date statistice uluitoare, a căror sursă însă nu o indica : „Se apreciază că, în Statele Unite, înainte de introducerea regimului „uscat" existau 20 de milioane de băutori. Dacă existau atîţia băutori cînd alcoolul era accesibil, cifră care trebuie pusă la îndoială, şi dacă acum, ceea ce e şi mai incert, numărul băutorilor a scăzut la două milioane

și jumătate, asta înseamnă că 17 milioane și jumătate de americani au renunțat la alcool — un record uluitor ! Doar 15 la sută dintre foștii băutori continuă să consume alcool, și aceștia consumă numai 5 la sută din cantitatea pe care o beau înainte, în timp ce țara cheltuiește anual pentru băuturi alcoolice cu două miliarde de dolari mai puțin pe an".

Înaltul comisar Haynes sărea peste ani, avînd ochii ațintiți cu perseverență asupra aspectului strălucitor. În următoarele optsprezece luni, în discursurile și interviurile sale a declarat că „mania de a fabrica bere la domiciliu își trage ultima suflare", că „susținătorii contrabandei de băuturi alcoolice s-au redus cu mai bine de 50 la sută", că „traficul clandestin de alcool în orașe este în declin", că „contrabandiștii de alcool se află într-o situație disperată", că „a început horcăitul care precede moartea alcoolismului".

Ceea ce comisarul Haynes lua drept horcăitul de moarte al comerțului clandestin cu băuturi alcoolice era, probabil, foșnetul nenumăratelor bancnote intrate în casele de bani ale numeroaselor baruri clandestine, care proliferau. Statistici cu o bază mai solidă decît cea prezentată de Haynes arată că într-un singur an de prohibiție s-au consumat în Statele Unite 200 de milioane de galoane de băuturi spirtoase tari, 684 de milioane de galoane de bere și 118 milioane de galoane de vin și că în cele douăsprezece luni care s-au scurs, veniturile traficanților de băuturi alcoolice profesioniști erau stabilite la patru miliarde de dolari. Era cea mai mare industrie din America.

Americanii beau oceane de alcool de contrabandă, dar fără a-l prețui prea mult, după cum dovedește, implicit, vastul glosar de termeni de jargon intrați în uz atunci. Cu un fel de repulsie afectuoasă denumeau alcoolul lac pentru șicriu, putreziciune, creier pulverizat, suc de veveriță, grăsime de cal, tăiș de brici, suc de tarantulă, gunoi, măciucă în cap, soluție contra căpușelor și îi dădeau încă o sută de alte nume de o comică oroare. Tributarii acestor lichide, de o stranie varietate, toate turnate pe gît ca să stingă setea, erau la fel de diferiți.

În orașul Chicago, în 1930, agenții federali au identificat existența a zece mii de baruri clandestine, iar fiecare

dintre ele cumpăra săptămînal șase butoaie de bere de cîte 55 de dolari bucata, ceea ce le aducea bandelor încasări săptămînale de 3,5 milioane de dolari. De asemenea, fiecare bar clandestin cumpăra în medie două lădițe cu sticle de băuturi spirtoase săptămînal la prețul de 90 de dolari lădița — încă 1,8 milioane de dolari săptămînal pentru gangsteri. Berea costa, la prețul de fabricație, circa 4 dolari butoiul, iar băuturile spirtoase circa 20 de dolari lada. Aprecierea oficială indicînd zece mii de localuri clandestine a fost considerată de mulți ca reprezentînd exact jumătate din numărul lor efectiv, căci nu se ținuse cont de tutungii, farmaciști și băcani care vindeau gin și whisky cu amănuntul, pe sub tejghea. Multe persoane ingenioase își procurară din partea medicului lor particular rețete în care se declara că alcoolul le era necesar în scop medicinal, pentru a le menține organismul în funcțiune, și astfel descoperiră că marea majoritate a farmaciștilor erau dispuși să interpreteze o rețetă de acest gen drept un permis pentru aprovizionări nelimitate. Cîțiva medici au făcut afaceri grase cu farmaciștii, vînzîndu-le tot rețetarul ! Pe măsură ce creștea febra alcoolului, vîrsta inițierii scădea în proporție inversă : pentru un adolescent, a se lăuda că este pilit era un semn de bărbăție. Pentru a deservi această nouă piață, se iviră baruri clandestine în jurul școlilor și liceelor — la Chicago, mai bine de o duzină de localuri clandestine din împrejurimile a trei licee făceau afaceri grase pe seama elevilor — și agenții de plasare ai bandelor procurau școlarilor o marfă și mai virulentă decît cea vîndută părinților acestora. Compoziția diferitelor băuturi făcea să ți se ridice părul măciucă, și adesea îl făcea să cadă ! Au rămas deschise cîteva fabrici de bere din care ieșea o așa-zisă bere autorizată de lege (un ziarist care a rămas tot timpul „umed" mi-a definit-o „clăbuc de săpun"), care era dezalcoolizată, fiind scursă printre discuri încălzite la roșu, și nu era nici o problemă să fie întărit produsul debilitat. Adesea, acest lucru se făcea aprovizionînd deschis barurile clandestine cu așa-zisa bere și în secret cu alcool din lemn. Acesta era introdus în butoaie cu ajutorul unei pompe sau strecurat în pahar chiar de către barman, în momentul cînd își servea clientela, prin mijlocirea unei seringi care distribuia alcool fiecăruia — legendara bere injectată, care pricinuia o mulțime

de boli de stomac și grave tulburări provocate de ebrietate. Pe lîngă aceasta, orașul Chicago a fost pionier al producerii de bere de malț sau bere verde, al cărei proces de fabricație era întrerupt înainte de a se adăuga drojdia. Pentru a o ridica la tăria cuvenită, se arunca o bucată de drojdie în butoi, chiar în local, și era lăsată acolo să fermenteze.

Lichidele care circulau sub numele de whisky, gin și brandy erau tot atît de nefaste. Un italian, astăzi ospătar-șef într-un restaurant din Loop și care în deceniul al 3-lea poseda un local clandestin în North Side și era clientul bandei lui Bugs Moran, mi-a povestit : „De obicei vindeam băuturi spirtoase pe care le numeam *whisky sours, old fashioneds* și *gin rickies*. Ele au fost începutul cocteilului, deoarece trebuia să suprimăm gustul acelor mărfuri. Eu tăiam alcoolul cu apă distilată și ulei mineral, pentru a-l face mai puțin aspru. Reușeam să scoatem trei galoane de whisky dintr-un galon de alcool tratat în acest fel și pe urmă nu-mi mai rămînea decît să lipesc pe sticle etichetele cumpărate ! Colorantul îl cumpăram de la un *drugstore* — zahăr ars sau caramelat ori ulei de secară pentru whisky și suc de ienupăr pentru gustul de gin. La tot ce vindeam, realizam un profit de 80 la sută". Cîțiva patroni, și mai puțin scrupuloși, foloseau pentru a „tăia" băutura amestec pe bază de acid sulfuric. Un chimist din Chicago, în timp ce făcea analiza unor băuturi alcoolice confiscate, a vărsat cîteva picături pe unul din ligheanele laboratorului : au fost suficiente cele cîteva picături turnate ca să atace smalțul !

Legea Volstead permitea fabricarea unor „băuturi din cereale" cu un conținut de alcool care nu depășea 0,5 la sută. Aceste permise erau acordate — așa cum a declarat d-na Mabel Walker Willibrandt (substitut de procuror general însărcinat cu acțiunile legale privitoare la prohibiție) — „oricărei persoane cu figura simpatică și onestă și fără un revolver care să-i iasă din buzunar". Datorită dificultăților reduse în obținerea ingredientelor de bază, Chicago s-a transformat într-o gigantică fabrică de bere. Mirosul pătrunzător al malțului, al mixturilor în plină fermentare și al alcoolului distilat se răspîndea în toate cartierele și în împrejurimile orașului, asemenea unui nor imens încărcat de miasme. Poliția făcea aprecierea că în fiecare cvartal

din West Madison Street și din zona învecinată erau cîte o sută de alambicuri în funcțiune. În prima explozie de euforie, prohibiționiștii crezuseră că au obținut o victorie definitivă ; o secție importantă a Casei de corecție a municipiului Chicago, precum și pavilionul bolnavilor de *delirium tremens* din Spitalul comitatului Cook au fost închise, fiindcă, firește, nu mai avea să fie nevoie de ele pentru alcoolici, și tabăra „uscaților" a transmis cu trufie la radio știrea că medicii duceau acum lipsă de cazuri de *delirium tremens* necesare experiențelor clinice și că un azil local destinat alcoolicilor dădea faliment, nemaiavînd pacienți. Erau de un optimism lipsit de orice temei. Prima razie federală făcută într-un bar clandestin din Chicago a avut loc la 1 februarie, la două săptămîni după intrarea în vigoare a noii legi. La ora unu noaptea, agenții au năvălit într-un bar de subsol denumit „Felinarul roșu", situat la întretăierea străzilor Clark și Kinzie, și au arestat patruzeci de indivizi, bărbați și femei, numai persoane bine îmbrăcate, ducîndu-le la postul de poliție. „Pînă atunci nu se mai întîmplase ceva asemănător", a comentat un cotidian. În iunie 1920, tribunalele din Chicago erau împovărate cu cinci-șase sute de cazuri, toate privind violarea Legii Volstead, care-și așteptau rîndul la judecată. În 1925, la Chicago, oraș cu 3 milioane de locuitori, s-au înregistrat cu șaisprezece mii mai multe arestări pentru beție decît în Anglia și Wales la un loc, unde nu exista prohibiție, iar populația număra 40 de milioane de locuitori. Tot la Chicago, în 1927, numărul celor găsiți în stare de ebrietate la volan sporise cu 476 la sută, iar numărul morților de pe urma alcoolismului crescuse de șase ori. Pînă în 1930 fuseseră arestați pentru beție 550 000 de americani ; dintre aceștia, 230 000 au totalizat 33 000 de ani de detențiune în închisorile federale pentru încălcarea prohibiției și s-a încasat cu trei miliarde și jumătate de dolari mai puțin la impozitele pe consumație. În aceeași perioadă au murit 35 000 de oameni din cauza băuturilor spirtoase otrăvitoare, în afară de miile de oameni rămași orbi și infirmi din pricina unor leziuni ale sistemului nervos. Într-unul din sutele de editoriale antiprohibiționiste, *Tribune* scria în octombrie 1923 : „Cei șapte mii de polițiști ai primarului Dever înfruntă un oraș care respinge legea pe care ei caută să o impună. Pînă acum, orașul continuă să ignoreze această lege. Jumătate de milion de

locuitori din Chicago a căror limbă maternă este germana nutresc aproape cu toții o înrădăcinată ostilitate împotriva prohibiției berei. Nici măcar unu la sută din cei 165 000 de locuitori a căror limbă maternă este italiana sau greaca nu izbutesc să creadă că a bea vin este o acțiune imorală sau că poate deveni astfel în baza unei legi". Pînă în 1932, două mii de civili — adică, în primul rînd, gangsterii și părtașii lor, traficanții de bere — și cinci sute de agenți ai prohibiției au fost uciși în diferite ciocniri armate. La Chicago, douăzeci și trei de nevinovați, cetățeni care în mod categoric nu erau gangsteri, au fost răpuși de agenți. Au urmat tot atîtea puneri sub acuzare, dar nici un agent federal nu a fost pedepsit.

În realitate, tocmai severitatea cu care autoritățile, disperate și dezorientate, au căutat să impună această lege, în cele din urmă, a contribuit în mare măsură la respingerea ei de către națiunea americană. La Chicago, un reporter al ziarului *Tribune* mi-a spus : „Ziarul, mă refer la întreaga redacție, era împotriva prohibiției din cauza metodelor utilizate pentru a o impune". El făcea aluzie la unele fapte, printre care condamnarea la închisoare pe viață a lui Fred Palm din Lansing, Michigan, în 1928, fiindcă fusese găsit în posesiunea unei jumătăți de litru de gin ; închiderea în 1931 a unui portar lituanian care fabricase în casă puțină bere pentru o serbare obștească a Legiunii americane ; asasinarea, în 1929, a unei gospodine din Aurora și ciomăgirea soțului ei de către un ajutor de șerif care adulmecase miros de băuturi spirtoase ; în 1928, uciderea unui nevinovat agent de asigurări de către agenți federali, care au tras cu arme încărcate cu gloanțe dum-dum în cursul unei razii efectuate la Chicago ; și senzaționalul proces intentat lui Virgil Kirkland și celor patru prieteni ai lui, acuzați de a fi ucis, după ce o violaseră, pe Arlene Draves, elevă de liceu în vîrstă de optsprezece ani, după o petrecere la care băuseră vin cu adaos de aldehidă formică. La o lună după intrarea în vigoare a Legii Volstead, un new-yorkez a fost închis fiindcă avea la el o sticluță cu whisky, iar la cîțiva ani după aceea o mamă cu zece copii, în Michigan, a fost condamnată la închisoare pe viață fiindcă poseda o jumătate de litru de gin. Lege sau nu, celor mai mulți oameni

cu mintea întreagă această stare de lucruri li se părea anormală.

O poezie bufonă, foarte la modă pe la începutul deceniului al 4-lea, exprima ironic dezgustul cinic simțit de cei mai mulți oameni — inclusiv „uscații" mai puțin dogmatici — față de prohibiție. Ea glăsuia :

„Prohibiția e-un fiasco cumplit,
Dar nouă ne place.
Nu izbutește să oprească ce-ar trebui să oprească.
Dar nouă ne place.
A umplut țara de vicii și crime,
Ne-a lăsat o dîră de noroi și corupție,
Nu impune prohibiție nici de doi bani,
Și totuși sîntem pentru ea."

În 1933, națiunea americană era, fără îndoială — chiar și în ochii celor mai prudenți politicieni sforari —, scîrbită de rezultatele acestei „epoci de gîndire limpede și de viață curată" și încă și mai îngrețoșată de porcăriile îngurgitate timp de paisprezece ani. Elogiul adus de Herbert Hoover * prohibiționismului : „O mare experiență socială și economică, nobilă prin mobilele ei și avînd un țel cu vastă perspectivă" — cum a scris într-o misivă adresată senatorului William E. Borah — s-a întors împotriva lui cînd, în 1932, și-a pus din nou candidatura pentru a fi reales președinte cu un program care căuta să ignoreze controversa „uscat-umed" ; Hoover și-a înțeles eroarea văzînd cum entuziasmul popular se îndreaptă spre Franklin D. Roosevelt, al cărui program democrat susținea abrogarea amendamentului al optsprezecelea. Deviza lui Roosevelt era : „O nouă eră și o cană cu bere pentru fiecare".

La nouă zile după ce a fost proclamat președinte, Roosevelt a cerut Congresului să modifice Legea Volstead, în sensul de a se permite fabricarea și vînzarea berei conținînd 3,2% alcool. În cele din urmă, în februarie 1933 a fost prezentat Congresului decretul de revocare. Era necesar ca 36 de state să-l ratifice. Utah a fost al treizeci și

---

* Președinte al Statelor Unite între anii 1929—1933. — *Nota trad.*

şaselea, astfel că, la 5 decembrie prohibiţia a murit în mod oficial, fără onoare, şi s-a sfîrşit definitiv cu ea.

În dimineaţa zilei de 5 decembrie, un titlu mare pe prima pagină a ziarului *Tribune* din Chicago suna astfel : *Regimul sec de 14 ani se încheie astăzi. Chicago urează bun venit băuturilor alcoolice autorizate.* Şapte mii de taverne, hoteluri şi restaurante au fost de îndată aprovizionate cu bere conţinînd 3,2% alcool, iar preţurile au suferit o reducere drastică. Whiskyul de contrabandă costase 75 de cenţi păhărelul, bourbonul — 75 de cenţi, cocteilul — 1 dolar ; acum costau, respectiv, 50 de cenţi, 25 de cenţi şi 50 de cenţi. În articolul de fond din *Tribune* se spunea : „Cu începere de la orele 3, Chicago va reveni la consumul de băuturi spirtoase autorizate, după un interval de 14 ani, 5 luni şi 5 zile * de asasinate cu mitraliere, de corupţie şi băuturi spirtoase otrăvitoare. Nu va mai lipsi, desigur, bourbonul, băutura spirtoasă obişnuită a americanilor înainte de prohibiţie. Se apreciază că în oraş se află acum 200 000 de lăditc, introduse cu permise acordate pentru băuturi alcoolice medicinale, dar cea mai mare parte a băuturii e amestecată (sau tăiată, cum spun cotrabandiştii de alcool). Şaizeci de mii de lăzi sînt păstrate în antrepozitele staţiei terminus de cale ferată. Îi avertizăm pe spărgători că aceste magazii trebuie să fie evitate, căci ele mişună de gardieni şi de inspectori vamali înarmaţi !" Articolul de fond apărut în *Tribune* dădea şi un sfat prietenesc : Probabil că nu este nevoie să amintim celor care participă la serbările pentru abrogarea Legii Volstead că alcoolul e nociv. A avut grijă contrabandistul de alcool să nu-i facă să uite acest lucru. Toată lumea ştie că urmările băutului fără măsură pot fi neplăcute".

Un avertisment util, dar ignorat de cei mai mulţi. Pe aproape tot întinsul Statelor Unite, în noaptea aceea s-a petrecut frenetic, şi desigur că aşa s-a întîmplat şi la Chicago. În toate barurile, pînă la primele ceasuri ale dimineţii a fost omor de lume. Femeile — care încă de la deschiderea barurilor clandestine, cu paisprezece ani în urmă, fuseseră parte integrantă din noul peisaj al localurilor unde se bea — erau acum fotografiate în faţa tejghe-

* Calculul ziarului *Tribune* începe de la 22 iulie 1919, cînd Legea prohibiţiei, cunoscută în limbajul curent ca Legea Volstead, a fost adoptată de Camera Reprezentanţilor. — *Nota aut.*

lelor, în picioare sau stînd la mese, cu o alură emancipată, ridicînd paharul pentru toasturi triumfătoare. Pînă şi agenţii de poliţie erau prea ocupaţi să consume porţia lor de alcool autorizat pentru a-şi mai bate capul cu cetăţenii afumaţi ; într-adevăr, la miezul nopţii, doar cinci bărbaţi fuseseră duşi la postul de poliţie din South State, centrul de adunare pentru cei ridicaţi în zona Loop, unde erau concentrate cele mai multe localuri cu băuturi.

A fost o noapte de carnaval, oarecum ireală, în cursul căreia bizara senzaţie de a putea trage la măsea fără teama de a fi arestat sau otrăvit se împletea cu nostalgia vechilor riscuri, pericole şi stratageme palpitante. Dar aceasta nu a ştirbit cu nimic acea lungă noapte frenetică. În întregul oraş Chicago, numai foarte puţini cetăţeni nu au umplut măcar un pahar pentru a sărbători evenimentul : doar puriştii regimului „uscat", care şi-au văzut planurile zădărnicite, şi acel grup şi mai devotat de susţinători ai Legii Volstead, Al Capone şi asociaţii lui, datorită cărora băuturile alcoolice continuaseră să curgă în valuri şi care între timp deveniseră milionari şi potentaţi. Pentru ei era sfîrşitul trist şi amar al unei perioade de vis.

Partea a II-a

RĂZBOI ÎNTRE GANGSTERI

3.

Carol cel Mare şi negustorul de mobile de ocazie

La Chicago, într-o după-amiază cumplit de dogorîtoare din iulie 1921, o mică ceată de copii care jucau şotron la intersecţia Străzii 15 cu Halstead, în apropierea ghetoului din Maxwell Street, îşi încetară joaca pentru o clipă ca să privească plini de curiozitate la un individ pe care patru bărbaţi îl împingeau într-un încăpător automobil negru, oprit lîngă trotuar. Omul părea înspăimîntat, parcă paralizat, dar nu striga. Îl împinseră în maşină, care porni în viteză şi se pierdu imediat în circulaţia străzii. A doua zi, cadavrul lui fu găsit lîngă un drum de ţară din apropierea oraşelului Libertyville, aflat la 25 de mile nord de Chicago. Îl împuşcaseră în cap. Omul se numea Steve Wisiewski.

Fusese ucis pentru că furase o încărcătură de bere care aparţinea bandei din West Side, avînd drept căpetenii pe

Terry Druggan și Frankie Lake, care, la rîndul lor, își începuseră cariera de contrabandiști de alcool jefuind camioane pline cu butoaie de bere aparținînd lui Barney Grogan, patronul unei cîrciumi din West Side. Wisiewski era un escroc neînsemnat și obscur, un potlogar. Unica lui importanță în ceea ce privește această cronică este faptul că uciderea lui a fost prima înregistrată oficial din seria celor 703 comise între gangsteri la Chicago în cursul celor 14 ani de război dezlănțuit de prohibiție. Pe lîngă aceasta, îi revine onoarea de a fi fost prima victimă a unei anumite tehnici de asasinat, adoptată ulterior pe scară largă. Wisiewski a fost primul individ luat la o plimbare fără întoarcere, adică dus repede cu mașina într-un colț liniștit, unde putea fi „expediat" pe lumea cealaltă cît se poate de comod și în siguranță, formulă creată de Big Tim Murphy, pionier al escrocării muncitorilor, deputat și jefuitor de vagoane poștale, împușcat mortal în iunie 1928.

Un istoric al războaielor dornic să reconstituie o campanie militară modernă în toată complexitatea ei și în învălmășeala gargantuescă a mișcărilor de trupe își asumă o sarcină simplă în comparație cu aceea de a descrie bătăliile dintre marii negustori de băuturi alcoolice din Chicago în cursul celor 14 ani. Cel puțin într-o luptă armată între națiuni, teatrul de operații este perceptibil, mobilurile disputei sînt declarate, chiar dacă cu trecerea timpului pot fi uitate și chiar repudiate, iar cele două tabere rămîn distincte și istoricul poate consulta arhivele regimentelor și memorii personale. În schimb, bandele de contrabandiști de alcool nu difuzau comunicate, nici nu păstrau în arhive ordinele de luptă ; motivele agresiunilor individuale și omuciderilor au fost adesea tainice vendette generate de dispute și trădări interne ; schema alianțelor a rămas totdeauna fluidă și în continuă transformare, iar bătăliile au luat forma unor încăierări sporadice, a unor ambuscade, atacuri individuale, a unor turnire între automobile în plină viteză, asemănătoare duelurilor aeriene necruțătoare între avioanele de vînătoare, și a neașteptatelor ciocniri din războiul de guerilă.

În prima perioadă a prohibiției, Chicago era fragmentat într-un fel de ducate ostile ale crimei. Johnny Torrio a

fost cel care și-a asumat rolul de Carol cel Mare, pacificînd fracțiunile aflate în război, organizînd primul sistem rudimentar de repartiție a profiturilor și de alocare a teritoriilor și menținînd o pace temporară și nesigură prin mijlocirea unui despotism relativ binevoitor și a unei anumite elasticități față de aspirațiile micilor seniori. Rebeliunea lui Dion O'Banion a stricat echilibrul acelei prime confederații capricioase și Al Capone a fost cel care a devenit dictatorul ei modern, zdrobind fără milă răzvrătirea și silind în cele din urmă, cu văpăi de praf de pușcă și fluvii de sînge, pe negustorii independenți, care supraviețuiseră, să accepte principiul unei guvernări centrale.

Geneza acestei dominații categorice exercitate asupra unui oraș de către un dictator criminal — a cărui autoritate se extindea asupra întregului stat Illinois și dincolo de hotarele lui — trebuie să fie căutată în deceniul care a precedat introducerea prohibiției. Între anii 1910 și 1920, Big Jim Colosimo era în culmea succesului, jucînd rolul de șef al lumii interlope din Chicago. Fiu al unor imigranți italieni, ajuns în America în anii copilăriei, își croise drum dînd din coate în fel și chip : din vînzător de ziare și lustragiu în South Side, a devenit un înstărit terorist al Mîinii negre, hoț de buzunare și proxenet. Pentru a nu fi arestat, scurt timp a făcut pe măturătorul, organizîndu-și colegii într-un club ale cărui voturi le-a vîndut în bloc consilierului municipal Hinky Dink Kenna, liderul mașinii democrate din sectorul administrativ 1, în schimbul unor favoruri politice și al unei sume de bani. În 1902, Colosimo s-a însurat cu patroana unei case de toleranță și, ajutat de experiența soției, a prosperat rapid, pînă cînd a ajuns să conducă o rețea de astfel de case de-a lungul șoselei, plus niște tripouri și cafenele, printre care celebrul Café Colosimo, la numărul 2 126 pe South Wabash Avenue, un local de noapte fastuos, renumit de la Atlantic pînă la Pacific, locul preferat pentru petreceri zgomotoase al lumii bune din oraș. În epoca aceea, veniturile lui se ridicau la cifra de 500 000 de dolari anual, o nimica toată față de sumele fantastice răsluite de succesorii lui, dar o sumă enormă pentru vremea aceea. Porecla de Diamond Jim și-a căpătat-o împodobindu-și cu diamante si-

lucta impozantă, îmbrăcată într-un costum în carouri: diamante pe degete, diamante pe haină și pe accesorii și diamante pe care le ducea în buzunare, în săculețe de piele, jucîndu-se necontenit cu ele în timp ce vorbea, cum face un copil cu o grămăjoară de mărgele din sticlă colorată. Apoi, fostul terorist al Mîinii negre a devenit el însuși vînatul hăituit de șantajiștii din Mîna neagră și, pentru a-și ocroti viața, a angajat un pistolar din New York ca paznic personal. Individul se numea Johnny Torrio și era șeful unei bande care opera pe cheiurile portului de pe East River — așa-numita bandă din James Street.

Torrio s-a mutat la Chicago în 1910. În 1920, practic vorbind, se ridicase de la situația de străjer personal la aceea de conducător al industriei viciului pusă pe picioare de Colosimo; în creierul lui fierbeau mii de idei de modernizare și dezvoltare. Dar ideile nu se puteau concretiza, deoarece ambiția lui Colosimo își pierduse resortul care o acționa. Acum Colosimo era un om de vîrstă mijlocie, bogat și mulțumit de sine; în plus, potențialul lui emotiv era în întregime absorbit de o cîntăreață de cafenea, Dale Winters, cu care s-a căsătorit la începutul anului 1920, după ce a divorțat de prima lui soție. La 11 mai, după trei săptămîni de la nuntă, Colosimo a încetat de a mai fi un obstacol în calea carierei lui Torrio. În ziua aceea s-a dus la cafeneaua lui pentru a primi o încărcătură de whisky de contrabandă, a cărei predare o aranjase Torrio. Torrio aranjase astfel lucrurile ca la predare să fie de față Frankie Yale (sau Uale), un gangster din New York, președintele pe țară al Uniunii siciliene. Nu a fost nimeni pus sub acuzare, dar poliția din Chicago a dezvăluit ulterior că existau motive întemeiate să se creadă că Torrio îi plătise lui Yale zece mii de dolari pentru a-l lichida pe Colosimo, ceea ce Yale a și făcut, trăgîndu-i un glonț în cap.

Înmormîntarea lui Colosimo a fost prima extravaganță funerară din lumea gangsterilor și, totodată, cea mai fățișă demonstrație, în epoca aceea, a prieteniei intime dintre politicieni și criminali la Chicago. Pe ultimul său drum, codoșul, hoțul de buzunare a fost însoțit de cinci mii de persoane, nu numai gangsteri, traficanți de carne vie, patroni de localuri rău famate și contrabandiști de alcool, ci

și demnitari de vază. Printre cei care au ținut vălul sicriului au fost trei judecători, un substitut de procuror, doi membri ai Congresului, un membru al Camerei Reprezentanților, opt consilieri municipali și membri de frunte ai ansamblului Operei din Chicago. Arhiepiscopul catolic a refuzat, din cauza divorțului, să autorizeze înmormîntarea religioasă și îngroparea în pămînt binecuvîntat, dar în casa lui Colosimo un pastor prezbiterian a condus slujba și consilierul municipal Bathouse John Coughlin — aliatul lui Kenna în sectorul 1 — a îngenuncheat lîngă coșciug pentru a rosti Ave Maria și celelalte rugăciuni. Imnurile rituale au fost cîntate de cvartetul Apollo. În timp ce Colosimo era dus spre groapă, o orchestră executa : „Mai aproape de tine, Doamne".

Un lung cortegiu — printre alții erau și o mie de membri ai Clubului democrat din sectorul 1 — s-a îndreptat spre cimitirul Oakwood, „ca și cum ar fi urmat — remarcă a doua zi ziarul *Tribune* din Chicago — carul funebru al lui Cezar, pentru a aduce un omagiu memoriei omului care mai bine de un deceniu a fost recunoscut drept stăpînitorul lumii interlope din Chicago... Înălțat pînă la tronul unei asemenea lumi, Colosimo a favorizat și a spulberat multe ambiții politice... E o stranie observație asupra sistemului nostru judiciar și legal. În ce măsură puterea dobîndită din viața lumii interlope poate influența instituțiile legii și ale ordinii ?"

Problema aceasta nu îl preocupa pe Torrio — prezent cu evlavie la înmormîntare —, căci pentru el răspunsul era evident. El a purces să se servească de puterea pe care Colosimo o folosise cu destulă neîndemînare, obținînd rezultate de o impresionantă eficiență. A reorganizat banda, transformînd-o într-un instrument capabil să exploateze orice ocazii pe care le dădea noul factor din viața americană : prohibiția, a cărei însemnătate Colosimo fusese prea leneș și demodat pentru a o sesiza. În alte împrejurări, Torrio ar fi putut face o carieră strălucită ca expert în afaceri. Asbury este convins că Torrio a fost, probabil, „una din cele mai strălucite minți organizatorice pe care le-a produs pînă acum Statele Unite". El a con-

struit mașina modernă a banditismului și a fost primul care a planificat și a administrat crima în cadrul capitalismului secolului al XX-lea. Timp de trei ani a dirijat și a extins la Chicago industria viciului, menținînd un echilibru delicat între strategie și compromis, evitînd violența, cu excepția unor execuții ocazionale necesare pentru menținerea disciplinei. Față de modelul de mai tîrziu al cartelului crimei, Torrio era un novice, un om ridicat prin puterile lui, care improviza cu succes în perioada precedînd raționalizarea liberei întreprinderi ilegale, transformată în carteluri angrenate între ele, avea însă idei originale și era un deschizător de drumuri. Cu el lucra acum un tinerel al cărui spirit de inițiativă și talent erau destinate să le pună în umbră și să le întreacă pe cele ale patronului său. Ne referim la Al Capone, proaspăt recrut, importat chiar atunci de Torrio de la New York pentru echipa sa și care a dovedit imediat o aptitudine remarcabilă de a exploata condițiile schimbate în care gangsterii urmau să opereze în următorii paisprezece ani.

Pentru a clarifica și mai mult cele ce vom spune mai departe și a-l ajuta pe cititor să se orienteze în labirintul de masacre și asasinate dinăuntrul bandelor, vom explica imediat cum erau alcătuite diferitele bande și cum erau împărțite zonele de influență respective. Ele au cunoscut multe fuzionări și rupturi de alianțe, frontierele oscilau și se refăceau, mai fluide decît cele ale statelor europene în anii de după primul război mondial, dar toate acestea se petreceau în primii ani ai prohibiției, după prăbușirea primului proiect de pace stabilit de Torrio. În umbra stindardului înălțat de Torrio-Capone se aliniau aproape în întregime suburbiile South Side și South-West Side din Chicago, dincolo de Calumet City, pînă la Burnham, iar la vest pînă la Stickney și Cicero. Domnia lui Torrio-Capone cuprindea și centrul orașului, cu un pinten în Near-North Side și cu o „pungă" izolată în sectorul North Avenue și Division Street. În toată această zonă, controlul era încredințat unui număr de opt bande asociate, fiecăreia atribuindu-i-se un anumit teritoriu, pe care operau ca statele satelite ale unei dictaturi. Erau bandele lui Sheldon, McGeoghegan, De Coursey, Genna, Murray, Maddox Circus și Guilfoyle.

Acestea acopereau o parte apreciabilă și puternic apărată a orașului, dar împotriva lor se ridica un obstacol serios, cît se poate de neplăcut. În inima teritoriului lor era o porțiune ce trecea peste fluviu și se întindea în zona abatoarelor, ocupată de banda polonezului Joe Saltis. În North Side, aproape înconjurînd teritoriul fraților Genna, erau zonele dominate de frații O'Donnell din West Side — Myles și Klondyke, care nu aveau nimic de-a face cu cealaltă bandă O'Donnell din South Side — și de banda Druggan-Lake. Reduta Torrio-Capone-Guilfoyle era amenințată de vastul teritoriu al bandei Touhy, ținut sub controlul citadelei din suburbia Des Plaines. Adiacent, pe toată lungimea cheiurilor, era teritoriul bandei lui Dion O'Banion și Bugs Moran, care dispunea de o cohortă de ucigași deosebit de necruțători, printre care figurau Vincent Drucci Sforarul, Morton Cuie, Louis Alterie Două-Pistoale, Hymie Weiss, Dan McCarthy Sprintenul, Maxie Eisen și Frank Gussenberg.

Abia către sfîrșitul verii anului 1920, la șase luni după intrarea în vigoare a prohibiției, Torrio își concentră atenția asupra traficului cu băuturi spirtoase. Între timp, el renovase și consolidase imperiul viciului creat de Colosimo și cucerise teritorii noi. Poseda o armată puternică, o forță cuprinzînd peste o sută de oameni înarmați, împărțiți în plutoane comandate de Capone, Mike de Pike Heitler, Harry Guzik și Charlie Carr. Sub conducerea lui Torrio, aceștia stabiliră capete de pod în zonele suburbane din comitatul Cook. Tactica adoptată era : politețe și convingere. Odată ce era decis locul indicat pentru a deschide un nou hotel-bordel-cabaret, era prospectată zona respectivă. Se făceau tatonări pe lîngă proprietarii caselor din împrejurimile stabilimentului proiectat ; dacă aceștia se arătau dispuși să nu protesteze, Torrio se declara, la rîndul lui, dispus, prin intermediul agenților săi, să lichideze polițe neachitate, să achite ipoteci, să ofere un automobil nou sau să suporte cheltuielile pentru renovarea casei. În același fel se făceau demersuri pe lîngă autoritățile municipale și polițienești locale și, în schimbul neintervenției, se cădea la învoială pentru plata unor stipendii satisfăcătoare. Cu mijloacele acestea a fost organizată o întreagă rețea de

case de toleranță și de tripouri în douăsprezece zone periferice, la vest și sud-vest de Chicago, cuprinzînd Chicago Heights, Stickney, Posen, Forest View, Burr Oaks, Blue Island și Steger.

Chiar la începutul acelei ciudate epoci de brigandaj trecut cu vederea pe plan social, găsim complicitatea „oamenilor cumsecade", puși sub acuzare de către cei care împărtășesc opinia lui Nelson Algren privitoare la cauzele corupției și ale dispariției oricărui etalon de comportare civică. Cetățeni cinstiți, oameni de afaceri au fost primii care au colaborat plini de rîvnă cu Torrio, momiți de perspectiva unor cîștiguri grase. În ziarul *Chicago Daily News* din 17 noiembrie 1924, Charles Gregston dădea în vileag legăturile lui Torrio cu fabricanții de bere, stabilite înainte de Legea Volstead :

„Johnny Torrio și un fabricant de bere din Chicago sînt astăzi marile eminențe cenușii ale crimei comercializate în comitatul Cook. Sînt oamenii care se ascund îndărătul unora ca O'Banion și Druggan, îndărătul mitralierelor și al bandelor. Ei sînt organizatorii, regizorii, mituitorii și încasatorii profiturilor. Torrio dictează legea în domeniul viciului și al jocurilor de noroc ; berarul este regele afacerilor cu bere. Ei lucrează mînă-n mînă, iar ceilalți — cu rare excepții — lucrează pentru ei.

Sînt o pereche bizară : Torrio s-a născut în Italia, s-a format la școala Tammany și s-a perfecționat ca elev al defunctului Big Jim Colosimo. Asociatul lui este cel mai mic dintre patru frați care, înainte de prohibiție, erau bogați fabricanți de bere. În timp ce Torrio învăța trucurile politicii electorale la New York și răsplățile oferite de păcat în vechea zonă a Străzii 22, iar mai tîrziu în Burnham, celălalt rege geamăn al delictului trăia în puf pe așa-numita Coastă de Aur, fiind fiu de bogătaș cu vază. Geniul organizării, comun amîndurora, i-a legat de îndată ce prohibiția a inaugurat noua eră a crimei prin care trecea Chicago.

Cei doi au obținut de pe urma crimei organizate dividende monstruoase. Cîștigurile berarului, provenite din monopolul berei, exercitat de el sub protecția politicienilor, au fost apreciate începînd din anul 1920 la

12 milioane de dolari anual. Nimeni nu s-a hazardat vreodată să estimeze nivelul încasărilor multilateralului Torrio.

Astăzi ei sînt suveranii asociați ai lumii interlope. Nimeni nu poate interveni în șantajul legat de jocurile de noroc fără încuviințarea lui Torrio. Imuni față de urmărirea penală, cei doi regi ai delincvenței pot conta pe protecția legii, ca și pe propriii lor pistolari, cînd vor să elimine un intrus. Și dacă omuciderea devine necesară, cum se întîmplă uneori, cei doi regi au puterea de a-i proteja de eventualele urmăriri penale pe ucigașii tocmiți de ei. Berarul este pînă într-atît mai presus de lege, este atît de temeinic protejat contra oricărei acțiuni judiciare, încît devine periculos să-i pomenești numele, chiar dacă poliția și procurorii știu prea bine cine este... Se spune că frații săi nu privesc cu ochi buni isprăvile lui, dar avertismentele lor nu au fost luate în seamă. O forță de atracție naturală a unit această pereche, iar capacitățile lor complementare au pus crima pe baze noi. Banditii înarmați au fost ademeniți să se îndepărteze de riscurile legate de brigandaj și de devalizarea caselor de bani, pentru a se dedica afacerilor mult mai bănoase legate de plasarea berei și eliminarea concurenței. Cei doi asociați închiriază fabrici de bere de la proprietarii ajunși în pragul desperării și le redeschid. Mii de patroni ai unor cîrciumi au găsit că este mai comod să vîndă bere cu o bună marjă de cîștig, după ce plăteau cartelului 50 de dolari butoiul sau chiar mai mult, căci 35 de dolari acopereau cu prisosință costul de fabricație, precum și cheltuielile necesare pentru a corupe oficialitățile, polițiștii și pe agenții prohibiției.

Berarul cunoștea metodele afacerilor moderne și le aplica la organizarea traficului de bere. Torrio îi cunoștea pe gangsteri și îi recruta. Astfel, Druggan și Lake au fost smulși de la activitățile lor de răufăcători ai bandei Valley pentru a-i implica într-o escrocherie care i-a făcut mai bogați decît au visat vreodată. Administrînd fabrici de bere pentru combinația lor, în curînd s-au trezit în limuzine de lux, îmbrăcați ca miliardarii și locuind în cartiere elegante".

Primul pas făcut de Torrio sub pavăza influenței asociatului său a fost cumpărarea a cinci fabrici de bere,

pe care le-a dat spre administrare lui Druggan și Lake, în strînsă complicitate cu Morris Eller, administrator al districtului sanitar Chicago, care deținea controlul politic asupra „sîngerosului sector 20". Prima sa achiziție a fost Puro Products Company, cunoscută și sub numele de fabrica de bere West Hammond. La 19 octombrie 1923, directorii fabricii au fost citați în fața Tribunalului federal, care a dispus închiderea fabricii pe termen de un an, iar în cursul acestui proces a ieșit la lumină dovada traficurilor clandestine efectuate de Torrio și de susținătorii lui. A fost dezvăluit faptul că coproprietarul întreprinderii era W.R. Strook, fost adjunct al șefului poliției Statelor Unite, și că un pachet de acțiuni îl deținea Timothy J. Mullen, un procuror cointeresat și la fabrica de bere Bielfeldt din orașul Thornton. Puro Products Company dăduse faliment în 1915. Refluxul prohibiției a readus-o la suprafață. Fabricantul de bere anonim a cumpărat-o în octombrie 1920, iar în octombrie 1922 proprietatea a fost transferată în mod legal în mîinile lui Torrio, care, înainte de înfățișarea la Tribunalul federal, a transmis contractul societății Puro Products Company. Spre stupoarea generală, Torrio și Strook nici nu au încercat să se apere, și-au recunoscut vina și au fost amendați cu două mii și respectiv o mie de dolari, iar societatea, cu două mii de dolari.

Acest episod nu l-a făcut pe Torrio să renunțe la achiziționarea sursei de bază a veniturilor sale în creștere. A cumpărat fabricile de bere Manhattan și Best ; a acționat în calitate de procurator al lui Terry Druggan și Frankie Lake, cumpărînd fabricile de bere George Hoffman, Gambrinus, Standard, Pfeiffer și Stege. La tranzacții era mereu prezent omnivorul cancelar al berei.

Torrio, care era acum stăpîn pe piață și pe acțiuni, deținea monopolul berei în Woodland și în toate suburbiile din Sud, pînă la hotarele statului Indiana. Numai la Englewood poziția lui era instabilă, fiindcă acolo căpitanul Allman, care comanda forțele polițienești, refuza cu încăpățînare să se lase corupt, beneficiind de sprijinul comercianților locali, care rezistau eforturilor întreprinse de Torrio pentru a obține transferarea lui Allman. Dar în cartierul abatoarelor și în New City, Torrio opera la

lumina zilei, vînzîndu-şi berea la preţul standard de 50 de dolari butoiul *, care includea şi protecţia oficială. Întreprinderea îşi lărgea raza de activitate. Torrio juca rolul „omului de paie" — adică el devenea proprietarul declarat, omul gata să accepte orice eventuală responsabilitate —, pentru un grup de cinci berari care, în timp ce pe hîrtie îşi închiriau sau îşi vindeau întreprinderile lui Torrio, rămîneau, de fapt, proprietarii lor.

În vremea aceea, poate că nimeni altul, în afară de Torrio, nu ar fi putut îndeplini această funcţie. Mulţi fabricanţi de bere, în pofida stimulentului puternic al cupidităţii, pînă la urmă dădeau înapoi, refuzînd să trateze cu orice derbedeu cu faimă dubioasă provenit din lumea interlopă, dar în cazul lui Torrio se puteau convinge că era „un tip simpatic", un om cu care se puteau negocia afaceri într-un mod absolut normal. Era amabil, avea o voce caldă, plăcută şi nu se îmbrăca ostentativ. Noii lui asociaţi erau pe deplin conştienţi că făcea comerţ cu femei, ordona omucideri, încasa venituri de pe urma caselor de toleranţă şi a proxeneţilor aflaţi în serviciul lui şi mituia sistematic funcţionari şi agenţi ai poliţiei. Dar mai erau şi alte aspecte ale vieţii sale asupra cărora puteau să-şi fixeze atenţia, reuşind astfel să-şi liniştească conştiinţele. Torrio pretindea — lucru foarte improbabil — că nu umblă niciodată cu arme la el, că în viaţa lui nu trăsese un foc de revolver. Nu fuma, nu bea şi nici nu fusese vreodată auzit rostind cuvinte obscene sau înjurînd. Nevasta lui, originară din Kentucky, a respins ulterior, indignată, insinuările maliţioase privitoare la viaţa imorală pe care o dusese soţul ei. A afirmat că fusese totdeauna „cel mai bun soţ cu putinţă". Se ocupa de afacerile lui în orele normale de birou, iar seara se întorcea devreme în apartamentul său de pe Michigan Avenue, unde, în papuci, asculta concertele transmise la radio sau punea discuri de muzică clasică şi de operă, din care avea o bogată colecţie. Viaţa ei conjugală, a declarat d-na Torrio, fusese „o lungă lună de miere, fără nori". Un nivel de probitate personală atît de ridicat se

* Odată stabilit monopolul, preţul — cum se întîmplă de obicei — era urcat. — *Nota aut.*

pare că îi făcea pe fabricanții de bere și chiar și pe alți oameni de afaceri să lepede orice neîncredere pe care ar fi simțit-o la intrarea în escrocheria cu bere.

În același fel a reușit Torrio, cu aerul lui calm, de autoritate și prosperitate, să-și consolideze dominația timpurie asupra gangsterilor mărunți din Chicago. Către sfîrșitul verii anului 1920, el a inițiat o serie de tratative, reușind să convingă spărgători de bănci, hoți la drumul mare, organizatori de alergări de cai aranjate și tîlhari care lucrau anarhic, pe cont propriu, să-și canalizeze energiile în direcția contrabandei de alcool, sub conducerea lui. În cursul anului următor, în aparență a dominat armonia ; noul trust al berei organiza fabricarea, liniile de aprovizionare și comerțul cu amănuntul ; cîte o mică neplăcere se ivea doar cînd devenea necesară disciplinarea unor gangsteri care atacau transporturile de alcool și a independenților care încercau să încalce zonele deja distribuite.

În această primă perioadă de sistematizare a orașului, un anume Joe Howard, devalizator și criminal de profesie, avînd trei omoruri la activul lui, s-a decis să-și însușească și el o parte din profiturile furnizate de bere. El mai încercase o dată, fără succes, să prade depozitul distileriei Old Rose de pe North Clark Street, dar fusese arestat în timp ce încărca în camionul lui ultimul din cele zece butoaie furate. După ce se tărăgănase luni în șir, acțiunea deschisă împotriva lui fu lăsată baltă. Apoi, Howard încercă din nou să-și însușească încărcături de alcool și reuși să pună mîna pe două partide, proprietatea lui Torrio. A doua zi, el se afla la tejgheaua unde se vindeau trabucuri, în cîrciuma lui Heinie Jacobs, pe South Wabash Avenue, la cîțiva pași de Four Deuces, cartierul general al bandei lui Torrio, cînd intrară în prăvălie doi oameni. Howard spuse : „Salve, Al" și întinse mîna. David Runelsbeck, un tîmplar din cartier care sta și bea la bar în momentul acela, descrie astfel ce s-a întîmplat după aceea : „Omul pe care-l salutase Howard întinse și el mîna, dar ținea un revolver și trase șase focuri. Joe muri pe loc, cu surîsul pe buze".

Peste o jumătate de oră, la toate posturile de poliție din oraș fu dată alarma pentru arestarea lui Capone. Detec-

tivul care conducea investigaţiile declară presei : „Sînt sigur că este vorba de Capone !"

În ziarele de dimineaţă apăru o fotografie a lui Capone — pentru prima dată, faţa aceea flască, dar deosebit de ameninţătoare era înfăţişată publicului, însoţită de următoarea explicaţie, deloc echivocă : „Tony Capone (Scarface), zis şi Al Brown, care l-a ucis pe Joe Howard cu şase focuri de revolver în localul lui Heinie Jacobs de pe South Wabash Avenue 2 300 : războiul berei reîncepe !"

Ancheta a avut loc în ziua următoare, dar martorii au suferit subit un atac de amnezie. Jacobs era acum sigur că în momentul împuşcăturilor se dusese să răspundă la telefon în încăperea din spatele prăvăliei, aşa că, firește, nu văzuse şi nu auzise nimic. Runelsbeck declară că nu ar fi în stare să-l identifice pe asasin. Al treilea martor, George Bilton, mecanic de garaj, dispăruse. Acelaşi lucru se întîmplase şi cu Capone.

Reapăru peste o lună de zile. Intră în postul de poliţie din Cottage şi spuse că i-a ajuns la urechi zvonul că poliţia l-ar fi căutat... Despre ce era vorba ? Cînd află că era căutat pentru asasinarea lui Howard, Capone protestă : „Cine ? Eu ? Dar eu sînt un om de afaceri onest ! Fac comerţ cu mobile de ocazie, nu sînt un gangster ! Nici măcar nu-l cunosc pe acest Torrio. N-am nici o legătură cu Four Deuces şi, oricum, în ziua în care a fost curăţat Howard nici nu mă aflam în oraş".

Capone a făcut această depoziţie în faţa lui William McSwiggin, un tinerel numit cu puţin timp în urmă substitut la Procuratura de Stat (şi mai tîrziu asasinat cu o rafală de mitralieră), care îl avertiză că avea să intenteze acţiune împotriva lui. Ancheta penală rămase deschisă două luni şi jumătate, costîndu-i pe contribuabili patru mii de dolari, dar se încheie fără nici un rezultat. Verdictul neconcludent al juriului fu că moartea lui Joe Howard fusese provocată de „proiectile provenite dintr-un revolver sau mai multe revolvere, ţinut sau ţinute de mîna unuia sau mai multor necunoscuţi de rasă albă şi de sex masculin" ; poliţiei i se recomanda „să-i aresteze pe necunoscuţii aceia şi să-i dea pe mîna marelui juriu, sub învinuirea de asasinat".

„Persoanele necunoscute" nu au fost arestate niciodată, iar pe Capone nu l-au mai sîcîit cu această istorie. Semnificația acestui asasinat izolat și relativ banal este limpede : este modelul, mereu repetat, al omorurilor înregistrate în războiul pentru băuturile spirtoase purtat între bande. Trăsăturile distinctive sînt : rapiditatea fulgerătoare a sentinței de moarte pronunțate contra celui care încalcă regulile ; atacul cu sînge rece, în plină zi și sub ochii publicului ; indiferența cinică față de prezența martorilor ; acțiunea poliției paralizată cu cea mai mare ușurință.

Dar au avut loc episoade mult mai serioase și mai violente decît această lichidare izolată a unui contravenient oarecare. Prima ciocnire dintre interesele formidabile aflate în joc se produse imediat după încheierea pactului de alianță stipulat de Torrio cu bandele de cartier. Fură excluși total de la repartiție cei patru frați O'Donnell : Edward (poreclit Spike), Steve, Walter și Tommy, cărora li se mai spunea și O'Donnellii din South Side, pentru a-i deosebi de Klondike și Myles O'Donnell, care operau în West Side.

Frații O'Donnell din South Side nu fuseseră incluși în împărțirea teritorială deoarece în epoca aceea nu erau foarte importanți și fiindcă Spike era în închisoarea din Joliet pentru complicitate la jaful cu mînă armată de la Trustul abatoarelor și de la Banca de economii. Spike, un om evlavios, care era nelipsit la slujba duminicală de la biserica catolică Sfîntul Petru, fusese judecat de două ori pentru omor și mai fusese acuzat de alte șase omucideri. În urma cererii înaintate de șase senatori, cinci reprezentanți federali ai diferitelor state și un judecător de la Tribunalul penal al comitatului Cook, guvernatorul — pe cît se pare mișcat de o asemenea demonstrație de caritate creștină din partea unor înalte personalități — îi acorda lui Spike O'Donnell libertatea supravegheată.

Pînă atunci, ceilalți trei frați O'Donnell fuseseră niște trepăduși ai bandei Torrio-Capone, umili membri ai turmei în adunarea de la Four Deuces, recunoscători pentru orice însărcinare întîmplătoare ce li se dădea : să-i terorizeze pe proprietarii de cîrciumi sau să strîngă tribu-

turi. Reintrarea în circulaţie a lui Spike schimbă în mod dramatic situaţia. Neluat în consideraţie la împărţirea teritorială făcută de Torrio, şeful eliberat al micului clan O'Donnell voi să participe şi el la profituri, mizînd pe forţa personalităţii sale.

Era în 1923 şi un eveniment neprevăzut compromisese grav planul lui Torrio. Într-una din scurtele sale zvîrcoliri de fervoare reformistă, Chicago îi retrăsese scaunul de primar lui Bill Thompson, pentru a-l vota pe William E. Dever. Sistemul de protecţie se prăbuşi. Dintr-o dată, nimeni nu mai ştia cine putea să fie mituit fără grijă şi dacă, dîndu-i-se mită, se ţinea de cuvînt. Cine era „în combinaţie" ? Cine era „în afară" ? Nimeni nu mai ştia cu certitudine. În confuzia aceea, mulţi criminali ambiţioşi şi rămaşi pînă atunci pe dinafară prinseseră din zbor ocazia de a invada sectorul berei ; printre aceştia erau şi fraţii O'Donnell din South Side. Spike, încălcînd cu aroganţă vechile concesii, constrînse cîrciumile din South Side şi barurile clandestine din cartierul abatoarelor şi din New City, administrate de Joe Saltis şi Frank McErlane, să accepte serviciile lui. Importă de la New York un as al pistolului, pe vestitul Henry Hasmiller ; angajă o duzină de foşti deţinuţi aflaţi în stare de libertate supravegheată pentru a conduce camioanele, ca gărzi personale şi agenţi de plasare pentru băuturi alcoolice şi începu să întindă capcane şi să jefuiască transporturile de băuturi spirtoase ale lui Torrio. Şi vindea bere mai bună, mai puţin diluată decît cea a lui Torrio. Torrio, ferindu-se de reacţii violente, care ar fi dezlănţuit o publicitate excesivă, ripostă pe plan comercial, scăzînd preţul berei cu zece dolari la butoi. La rîndul lor, fraţii O'Donnell, îngrijindu-se prea puţin de fineţurile tehnice, reacţionară distrugînd cîrciumi şi ciomăgindu-i pe proprietari, care, terorizaţi, simţindu-se turtiţi între ciocan şi nicovală, minţeau, făceau un joc dublu şi cumpărau de la ambii rivali. Totuşi, nu toţi au subordonat comerţul lor noilor concurenţi. La 7 septembrie 1923, în primele ceasuri ale serii, Jacob Geis, care ţinea un bar clandestin la numărul 2 154 pe Strada 51 vest, servea, împreună cu barmanul Nicholas Gorysko, cîţiva muşterii, cînd intrară

în local Steve, Walter şi Tommy O'Donnell, însoţiţi de George Bucher, George Meeghan şi Jerry O'Connor. Geis, un comerciant îndărătnic, le spuse răspicat, de la obraz, că avea să cumpere în continuare bere Torrio-Capone. Fu tras peste tejghea şi aproape omorît în bătăi. Cît despre Gorysko, îl pocniră, lăsîndu-l leşinat.

În seara aceea izbucni în mod deschis războiul alcoolului între bandele rivale. Banda fraţilor O'Donnell se dezlănţui ca o furtună, decisă să-i înlăture pe toţi patronii de cîrciumi recalcitranţi. Plecînd de la barul lui Geis, făcură incursiuni în alte cinci localuri care vindeau încă marfă furnizată de banda rivală şi îşi încheiară seara într-un bar clandestin ţinut de Joseph Klepka, pe South Lincoln Street la numărul 5 358, unul din locurile lor de întîlnire, unde, împreună cu Spike O'Donnell, consumară sandvişuri şi bere. În seara aceea circula prin oraş şi o echipă de devastatori din banda Torrio-Capone, conduşi de McErlane şi Daniel McFall (care avea utila calitate de ajutor de şerif). Ei cutreierau zona South Side în căutarea agenţilor de plasare ai lui O'Donnell. O bucată de vreme, Torrio lăsase să prevaleze metodele de mînă forte folosite de fraţii O'Donnell, care în acest fel — citäm cuvintele lui Spike — „închegaseră o mică afacere frumuşică". Dar nu le era dat să prospere multă vreme. După ce eşuase adoptînd subtilitatea, Torrio îi aţiţă cu viclenie pe Saltis şi McErlane să răspundă cu contralovituri. Într-adevăr, cei doi prinseră din zbor ocazia, cînd, intrînd în barul lui Klepka, îi găsiră acolo pe cei din grupul lui O'Donnell, în plină relaxare, comentînd războiul-fulger purtat în cursul serii.

Şase clienţi care jucau cărţi într-o cameră din spatele localului au descris ulterior ce s-a întîmplat atunci. McFall strigă : „Mîinile sus, sau vă expediez drept în iad !" şi, în chip de avertisment, trase un glonţ calibrul 38 peste capul lui Spike. Dar asta nu-i opri pe fraţii O'Donnell să se împrăştie în diferite direcţii. Revolverele trosneau. Luminile se stinseră. Toţi fugiră pe uşile laterale şi pe cele din spate, afară de O'Connor, un tînăr „dur" din South Side, care ieşise de la închisoarea Joliet şi se afla în libertate supravegheată. McFall îl înşfăcă şi îl îm-

pinse afară, în stradă. În timp ce trecea pragul localului, un al cincilea individ, „scund și gras, cu un impermeabil cenușiu și ținînd în mînă o carabină retezată cu două țevi" — detaliu care îl indica clar pe McErlane — îi făcu capul bucăți.

Evident, lui Torrio, lecția aceea nu îi păru destul de severă. Peste zece zile, Meeghan și Bucher mergeau într-o mașină deschisă de două locuri pe Laflin Street ; s-au oprit la răspîntia cu Bulevardul Garfield, așteptînd să se schimbe stopul, cînd un turism verde apăru lîngă cei doi, care fură uciși cu o rafală de gloanțe trase de la mică distanță din revolvere și carabine.

Dever, furios la culme din cauza acestui nerușinat măcel public, survenit la numai șase luni după alegerea lui ca primar cu misiunea precisă de a pune capăt binevoitoarei indulgențe manifestate de administrația lui Thompson, intră în acțiune. Îl suspendă din funcție pe căpitanul Thomas Wolfe, șeful circumscripției de poliție New City, în raza căreia fuseseră comise cele trei omoruri și care îi dăduse drumul lui McFall după ce îl arestase pentru interogatoriu. Revocă autorizațiile de care beneficiau două mii de localuri de băuturi nealcoolice avînd baruri clandestine în spatele lor. Obținu de la procurorul de stat, republicanul Robert E. Crowe, promisiunea de a iniția „o anchetă foarte riguroasă asupra războiului berei". Îi convocă pe șeful poliției, Morgan A. Collins, și pe șeful brigăzii de detectivi, Hughes. pentru a-i informa că își asuma personal conducerea cercetărilor. Pe lîngă aceasta, făcu următoarea declarație : „Pînă ce asasinii lui Jerry O'Connor și ai celorlalți doi nu vor fi prinși și pedepsiți, iar traficul clandestin pentru al cărui control se bat ei nu va fi stirpit, demnitatea legii și respectul pe care îl are pentru ea orice cetățean obișnuit sînt primejduite, și toți funcționarii însărcinați să asigure respectarea legii, toate forurile care veghează la executarea ei trebuie să lase deoparte alte îndatoriri și să se alăture cauzei comune — reîntronarea legii și a ordinii. Poliția va cerceta acest caz pînă la rezolvarea lui, așa cum face cu toate celelalte. Acest război dintre jefuitori, traficanți de rom și vînzători clandestini de bere poate și trebuie

să fie curmat. Sînt tot atît de sigur că acest trafic mizerabil, care manifestă dispreț față de viața omenească și de valorile morale, poate fi stîrpit, pe cît sînt de sigur că sînt primar, și nu voi ezita nici o clipă pentru a-mi atinge țelul !"

Era o declarație de principii și de intenții evident sinceră și ea avu mare răsunet. Dar nici primarul Dever, nici vreo altă ființă de pe lumea aceasta nu putea ști — în clipa aceea — cît de slabe și de ineficiente aveau să se dovedească aceste principii și cît de des aveau să se clatine în fața evenimentelor ulterioare — de o ferocitate neînfrînată, cum nu se mai abătuseră vreodată peste un oraș modern, un adevărat război civil dus pe străzi și sub ochii publicului, îngăduit de cinismul și de cererile de băuturi ale acestuia.

Legea s-a pus în mișcare. A fost interogat Capone ; împreună cu alți indivizi, a fost adus în fața fraților O'Donnell pentru a fi identificat, dar aceștia, credincioși regulii de *omertá* *, tăgăduiră din cap că l-ar recunoaște. Unica informație nouă culeasă de autorități fu că și Capone poseda un permis de port-armă, acordat de către un judecător de pace.

Fu citat și Torrio, dar reieși că lipsea din oraș. Se dusese la un priveghi, explică avocatul lui, Michael L. Igoe. Acesta, patronat de George E. Brennan, liderul Partidului democrat din Illinois și deputat al acestui stat, era unul din comisarii Consiliului parcurilor publice din Chicago-sud și cu trei ani în urmă se prezentase în alegeri, candidînd pentru postul de procuror de stat, cu acest program bătăios : „Crima trebuie să fie lichidată, criminalii trebuie să fie judecați pe căile cele mai rapide ; căminul trebuie să fie ocrotit". După o lungă discuție avută cu procurorul, Igoe își aduse clientul, care fu supus unui interogatoriu sever, dar neconcludent asupra contrabandei de băuturi spirtoase.

Dar Dever nu cedă cîtuși de puțin și, în cele din urmă, după mai multe tergiversări șicanatoare, Daniel McFall fu pus sub acuzare pentru uciderea lui O'Connor. Procesul avu loc în ianuarie 1924, însă în scurt timp acuzatul

* Păstrarea tăcerii față de autorități, stabilită cu strictețe de Mafie. — *Nota trad.*

fu achitat. El a recunoscut că se aflase în barul lui Klepka în seara încăierării, dar atrase atenţia că în perioada aceea avea un revolver calibrul 38, armă care în mod categoric nu putea să-l fi adus pe O'Conner în halul în care fusese găsit. El şi doi dintre asociaţii săi mai fură acuzaţi de uciderea lui Meeghan şi a lui Bucher, dar, după ce cazul O'Connor se încheie cu achitarea, pentru celelalte două acuzări se încetă urmărirea, aşa că au fost puşi în libertate fără a mai fi judecaţi.

4.

Fraţii O'Donnell, gangsteri de stil vechi

Aceste plicticoase formalităţi legale nu încetiniră urmărirea principalului obiectiv : lupta pentru repartizarea zonelor în traficul cu băuturi alcoolice şi a profiturilor corespunzătoare. Fraţii O'Donnell continuau să se bată. Banda Torrio-Capone le dădea lovitură după lovitură. Cadavrele se adunau în rigolele şi în şanţurile Marelui Chicago mai grabnic decît izbutea Dever să lanseze noi declaraţii asupra necesităţii de a înăbuşi războiul de guerilă dintre bande. Înainte ca McFall să poată fi adus în faţa justiţiei, în noaptea de 1 decembrie, Morrie Keane, şi Shorty Egan, care făceau şi ei parte din banda fraţilor O'Donnell, fură trimişi să preia un transport de bere de la Joliet. Pe o porţiune solitară a autostrăzii, în apropierea canalului Sag, camionul fu oprit de o maşină în care se aflau McErlane şi un grup de gangsteri înarmaţi din banda lui Torrio. Jefuitorii fură jefuiţi şi camionul fu încredinţat unei patrule de devotaţi agenţi de poliţie, care escortară îndatoritori berea pînă la Chicago. Keane şi Egan, invitaţi să urce în maşina lui McErlane, porniră într-una din acele plimbări fără întoarcere care deveneau

tot mai familiare pentru cititorii ziarelor. În dimineața următoare fură descoperiți într-un șanț, cu mîinile legate la spate și ciuruiți de gloanțe. Keane murise, Egan era grav rănit.

McErlane a fost arestat a doua zi. Reținut pentru un scurt timp de către procurorul Crowe la hotelul „Sherman", a fost pus în libertate. Crowe, care cu puțin timp mai înainte jurase solemn că va duce pînă la capăt „necruțătoarele cercetări asupra războiului berei", după o serie de tergiversări și ezitări, supus presiunii din mai multe părți, trimise cazul în fața Curții cu juri și actul de punere sub acuzare fu aprobat. Urmară lungi, inexplicabile — sau, poate, întru totul explicabile — amînări. După cîteva luni, un substitut de procuror ceru curții încetarea urmăririi. McErlane, luîndu-și un concediu, plecă din Chicago, fără ca afacerea să fi lăsat cea mai mică urmă în cazierul lui penal.

Încă o dată, aceste evenimente nu au îngrijorat prea mult forțele potrivnice, nici nu au încetinit ritmul șuvoiului de băuturi alcoolice și de sînge. Acum, Torrio îi încolțise pe frații O'Donnell, care mînuiau cu mai puțină abilitate și iuțeală pistolul. El continua să lovească flancurile expuse ale armatei lor în derută. La începutul anului 1924, Phillip Corrigan, un șofer al fraților O'Donnell, transporta în oraș o încărcătură de bere, cînd fu răpus la volan de o rafală de gloanțe. Apoi, Walter O'Donnell și Hasmiller, pistolar de frunte din New York, fură prinși în capcană și uciși într-un bufet din Evergreen Park, o suburbie la sud de Chicago.

Între timp, pistolarii lui Torrio lansaseră zece atacuri împotriva lui Spike O'Donnell și îl răniseră. Cu prilejul uneia din vizitele făcute de el la postul de poliție, unde era interogat cu privire la desfășurarea luptei, Spike, amărît de perspectiva clară a înfrîngerii iminente, izbucni : „Aș putea să-l las lat pe pirpiriul ăla de Capone cu pumnii goi dacă ar vrea să-și arate mutra și să lupte ca un bărbat".

Dar vremea chelfănelilor și a încăierărilor din sălile de dans, în zodia căreia fuseseră crescuți frații O'Donnell, trecuse. Capone și oamenii lui se băteau cu o tehnică nouă, folosind ponderea, puterea, precizia și teroarea

pe care o stîrneau armele perfecționate, pe baza experienței primului război mondial, metodele strategiei militare și noile posibilități de mare mobilitate oferite de apariția automobilului de viteză. Frații O'Donnell nu se puteau adapta la noile condiții, fiind pe cale să fie înlăturați de oamenii moderni, care se băteau fiindcă erau în joc afaceri mari, și nu o meschină fanfaronadă de răspîntie. În toamna anului 1923, după proclamația primarului Dever, s-au înregistrat nouă omoruri printre gangsteri și, avînd șapte dintre oameni asasinați, Spike O'Donnell renunță la pretențiile sale asupra zonei South Side, se lăsă păgubaș de „mica lui afacere frumușică" și plecă din Chicago. (Se întoarse în anul următor; se pare că reușise să ajungă la un acord cu Capone și astfel se apucă iarăși de contrabandă de băuturi alcoolice, pe scară redusă, intră, de asemenea, în comerțul de cărbuni cu ridicata și — în ciuda cazierului său foarte bogat și a faptului că se afla pe lista „inamicilor publici" alcătuită de Comisia pentru combaterea crimei — el obținu, datorită prietenilor lui politici, un contract pentru aprovizionarea cu cărbuni a tuturor serviciilor municipale.) În perioada cît a mai rămas în funcție Dever, masacrele între bandele rivale au bîntuit cu și mai mare furie. În 1924 au fost uciși șaisprezece oameni; în 1925, patruzeci și șase; în 1926, ultimul an al administrației Dever, șaptezeci și șase. În legătură cu acest total de o sută treizeci și opt de asasinate între gangsteri, numai șase indivizi aveau să fie dați în judecată. Toți aveau să fie achitați, în afară de unul, Sam Vinci, care împinsese cam prea departe răfuielile în public. În cursul unei anchete întreprinse în legătură cu fratele său Mike, Sam Vinci scosese un pistol automat calibrul 45 și trăsese în John Minatti, ucigîndu-l; explică apoi că, așa cum evoluau lucrurile, părea că jurații vor să-l pună în libertate pe Minatti, și el nu voia să se întîmple una ca asta. Vinci fu condamnat la douăzeci și cinci de ani, pe care urma să-i ispășească în penitenciarul Joliet.

Războiul dintre Torrio și frații O'Donnell era doar un aspect al luptei pentru supremație. Și în alte părți ale Chicagoului, pistoalele trosneau de zor. Cicero căzuse

în mîinile insurgenților. Torrio se mută acolo în toamna anului 1923 și la scurt timp după aceea întreprinse o călătorie în Europa împreună cu familia sa, luînd cu el peste un milion de dolari în titluri negociabile și în scrisori de credit, pe care le depuse la băncile europene, ca să aibă o rezervă pentru orice eventualitate. O luă cu el și pe vîrstnica sa mamă, pe care o instală în Italia, țara ei natală, ca să-și poată petrece amurgul vieții pe o frumoasă moșie de pe malul mării. Avînd în serviciul ei cincisprezece oameni și o limuzină cu șofer la dispoziție, era cea mai bogată doamnă din acea regiune. În cele șase luni cît a lipsit Torrio, întreaga organizație din Cicero a rămas în mîinile lui Capone, care se dovedi a fi cel mai inteligent, cel mai calm, cel mai ambițios și cel mai lipsit de scrupule dintre „vulturașii" lui Torrio. Capone avea sub comanda sa o armată de șapte sute de oameni, dintre care 20 la sută străini și 30 la sută foști deținuți, puși în libertate supravegheată (Comisia de libertate supravegheată eliberase în mai puțin de trei ani nouă sute cincizeci de infractori). În rîndurile acestora era un mic nucleu format din cei mai experți ucigași din Statele Unite, printre care McErlane, McFall și Walter Stevens. Stevens era un tip excepțional, dacă n-am menționa decît faptul că a izbutit să supraviețuiască și să se retragă în viața particulară în 1924, la vîrsta de cincizeci și șapte de ani. Dobîndise faimă la începutul secolului, ca asociat al lui Mossy Enright, șeful unei echipe specializate în aruncări de bombe și bătăi cu ciomagul în cursul conflictelor industriale, cînd sindicatele ripostau împotriva armatelor de spărgători de grevă aflate în serviciul particular al patronilor folosind aceleași metode. Cît despre Enright, acesta fusese ucis în februarie 1920 de Sunny Cosmano, un spoliator din organizația Mîna neagră care încercase să-l șantajeze pe Big Jim Colosimo, ceea ce a constituit unul din motivele inițiale pentru care Colosimo l-a adus pe Torrio la Chicago. În cursul anilor petrecuți alături de Enright, Stevens fusese cunoscut mai cu seamă ca autor a șase asasinate, printre care și cel al lui Peter Gentlemen, fiul unui polițist, devenit gangster. Într-o zi rea pentru el, Stevens a fost închis la Aurora,

în Illinois, pentru asasinarea unui polițist, dar a fost repede grațiat de guvernatorul de o nețărmurită mărinimie Small în schimbul ajutorului primit în procesul care fusese intentat guvernatorului însuși pentru conduită necorespunzătoare. Stevens era de același soi cu Torrio : amabil, liniștit, cuviincios. Timp de douăzeci de ani și-a îngrijit drăgăstos soția infirmă ; a adoptat trei copii, cărora le-a dat o bună educație. Avea principii de o severitate ascetică. Nu le-ar fi îngăduit niciodată fiicelor sale adoptive să se rujeze sau să poarte fuste scurte și elimina pasajele incompatibile cu principiile lui din cărțile pe care le aducea în casă. Tuna și fulgera împotriva pieselor de teatru nesănătoase și a moravurilor libertine ale tineretului reprezentat de scriitorul Scott Fitzgerald. Pînă la vîrsta de cincizeci de ani nu a băut și nu a fumat niciodată. Pentru un asasinat, tariful lui era de cincizeci de dolari, iar pentru a tărbăci în lege un om lua doar douăzeci de dolari.

Cu un locotenent solid, demn de încredere și serios ca Stevens, capabil să mențină ordinea pretutindeni, Capone, urmînd instrucțiunile lăsate de Torrio, a consolidat ocuparea orașului Cicero. Infiltrarea s-a produs conform stratagemei stabilite de Torrio. În trecut, Torrio evitase totdeauna, circumspect, orășelul acela suburban cu 50 000 de locuitori, al cincilea ca mărime din statul Illinois și unul din centrele manufacturiere cele mai înfloritoare ale acestui stat. Îl evitase fiindcă acolo exista deja o organizație puternică. Era o comunitate urbană care ducea o viață relativ onestă. Nu avea case de toleranță, nici jocuri de noroc, cu excepția rețelei de automate cu jetoane, proprietatea unui politician local pe nume Eddie Vogel. Ca pretutindeni, cîrciumile au rămas deschise și „umede" chiar după instaurarea prohibiției, iar contrabanda de băuturi alcoolice era în mîinile lui Klondike și Myles O'Donnell, care, fiind niște catolici mai consecvenți decît sicilienii, aveau oroare de prostituție și nu s-ar fi ocupat niciodată de înființarea unei case de toleranță. Susținut de frații O'Donnell și de Eddie Tancl, un emigrant din Boemia, proprietarul unei cîrciumi care dispunea de voturile cetățenilor născuți peste hotare,

Vogel domina administrația orășelului, pe care nominal o cîrmuia primarul Joseph Z. Klenha.

Era vorba de pătrunderea într-o fortărcață întesată de prăzi gata împărțite, și totuși, ispita atîtor poame bogate și bine coapte, încă neculese, era prea puternică pentru a-i rezista. Înainte de a pleca în concediu în Europa, Torrio a deschis o casă de toleranță în Cicero, pe Roosevelt Road, și, în mod deliberat, nu a făcut nici o încercare de a-și asigura protecția oficială ; poliția a arestat femeile și a închis localul. Atunci, Torrio a închiriat altă casă, la colțul Bulevardului Ogden cu Strada 52. Aceasta a fost, de asemenea, închisă în urma unei razii. Torrio a început să tragă sforile și să pună în mișcare relațiile sale din sfere politice mai înalte decît cele accesibile căpitanilor de industrie din Cicero. Peste două zile, o poteră de ajutori de șerifi a străbătut străzile din Cicero, ridicînd în drumul lor toate automatele cu jetoane din oraș.

Era tipul de sancțiune pe placul lui Torrio. Astfel, situația căpăta o claritate teatrală : dacă era împiedicat să-și instaleze în Cicero prostituatele, ei bine, nimeni nu avea să mai exploateze automate cu jetoane !

I s-au făcut unele propuneri și, în cele din urmă, Torrio a acceptat să stea de vorbă cu Vogel și cu frații O'Donnell. Se ajunse astfel la un aranjament asupra modului de a acționa și încă o dată Torrio dovedi elasticitatea diplomației sale, căci ținu seama de repulsia O'Donnellilor față de prostituție. Promise să nu deschidă case de toleranță — promisiune pe care și-o călcă ulterior, cînd se simți suficient de puternic — și incluse în tratat restituirea automatelor cu jetoane ale lui Vogel și dreptul exclusiv rezervat fraților O'Donnell de a vinde bere în Roosevelt Road și în alte zone. Fraților O'Donnell li se mai recunoștea dreptul de a stăpîni nestînjeniți acea parte din West Side, Chicago, pe care o dețineau deja. Prin această convenție, Torrio cîștiga libertatea de a deschide localuri cu jocuri de noroc și cluburi de noapte și de a-și vinde berea pretutindeni în acest oraș, cu excepția teritoriului rezervat fraților O'Donnell.

Fără îndoială că pe vremea aceea Vogel și O'Donnellii se gîndiră că acesta era practic singurul mod de a trata

cu aceşti înfiorători sicilieni — să-i admită şi apoi să-l împiedice să-şi extindă influenţa. Dar, spre ghinionul lor, nu calculară bine rapacitatea şi cinismul lui Torrio şi Capone. Stăpînii din Cicero erau nişte politicieni duri şi cu o bogată experienţă, cvasişantajişti ei înşişi, dar, deschizînd poarta lui Torrio şi Capone se aflară în situaţia oilor care dau drumul lupilor în stînă. În primele luni, Capone acţionă liniştit, limitînd la minimum posibil împuşcăturile şi luînd măsuri pentru desfăşurarea fără hopuri a traficului cu bere ; foarte curînd au fost deschise o sută şaizeci şi unu de baruri, care funcţionau ziua şi noaptea, fără nici o tentativă neroadă de a le masca.

Apoi, fructul cel mai zemos a căzut în mîinile lui Capone, pregătite să-l primească. I-a fost livrat de Ed Konvalinka, proprietarul unei sifonării din Cicero. Ed Konvalinka era, totodată, o stea mică, dar în ascensiune a Partidului republican. Om dibaci, el îşi cîştigase favorurile aparatului politic statal, oferindu-se să facă o bună propagandă electorală locală şi punînd la dispoziţie aptitudinile lui de a procura voturi. Îşi croise drum devenind din şeful unei circumscripţii de poliţie liderul unui sector administrativ, şi de foarte puţină vreme guvernatorul Small îl numise reprezentant republican al oraşului Cicero. Dar, o dată cu instalarea primarului democrat Dever la Chicago, exista pericolul vădit ca şi Cicero să fie tîrît de talazul reformist şi să fie răsturnată acţiunea republicană, care şase ani în şir ţinuse în mîna ei politica şi barurile din Cicero.

Konvalinka a avut ideea de a întocmi lista candidaţilor republicani din Cicero pentru alegerile ce urmau să se desfăşoare în luna aprilie cu ajutorul lui Capone şi al gangsterilor lui. Candidaţii urmau să fie : Klenha pentru postul de primar, Frank Houchek ca secretar comunal, T.J. Buckley ca perceptor comunal şi Edward J. Carmody pentru postul de procuror al oraşului. Propunerea era ca, dacă izbuteşte Capone să obţină alegerea candidaţilor acestora, servindu-se de puterea lui de convingere, să i se garanteze acestuia mînă liberă în Cicero. Răsplata lui Konvalinka urma să constea în întărirea relaţiilor sale cu liderii politici ai statului Illinois. Konvalinka discută chestiunea aceasta cu Vogel, care consideră că planul era

bine gîndit. El tatonă terenul cu Louis La Cava, intermediar al lui Capone ; La Cava îi expuse această propunere lui Capone şi aranjă o întîlnire cu Konvalinka. Tîrgul fu încheiat. Capone, văzînd ce dimensiuni aveau să capete profiturile potenţiale, îşi făcu planurile necesare pentru a fi sigur că va putea, în ceea ce-l privea, să îndeplinească condiţiile pactului. Începură astfel pregătirile pentru alegerile care aveau să fie episodul cel mai melodramatic şi mai trucat din analele istoriei politice americane, deloc zgîrcită în această privinţă ; un episod în care s-a făcut uz cu atîta monstruozitate şi ostentaţie de mijloace necinstite, încît lumea întreagă a putut să vadă că, în ciuda forţei brute, de loc amuzante, şi a spaimei care marcară ziua aceea cu stigmatul infamiei în Cicero şi în întreaga S.U.A., i-a lipsit foarte puţin ca să nu devină o farsă de un umor negru.

5.

Cînd simţi miros de praf de puşcă, eşti în Cicero

Ajunşi la acest punct, va fi greu pentru cititorul britanic să se transpună cu gîndul şi să-şi imagineze alegerile pentru consiliul municipal dintr-un tîrguşor englez, să zicem Windsor sau Wolverhampton sau Wisbech, desfăşurîndu-se cu pistoale fumegînde în jurul cabinelor de votare, cu schimburi de gloanţe între poliţie şi maşini înţesate de bătăuşi, cu alegători maltrataţi, intimidaţi, tîrîţi cu sila la urne. Totuşi, este exact ceea ce s-a întîmplat în aprilie 1924 în acel respectabil orăşel american mic-burghez, unde 68 la sută din locuitori erau proprietarii caselor în care locuiau, cu cluburile Rotary şi Kiwani, cu Camera lui de comerţ şi cu asociaţia lui de pastori. Inspectoratul crimei al statului Illinois a consemnat ur-

mătoarele : „Automobile pline de gangsteri cutreierau străzile, cotonogindu-i și răpindu-i pe funcționarii puși de pază la urne. Secțiile de votare au fost asaltate de bandiți înarmați, iar buletinele de vot au fost smulse sub amenințarea revolverului din mîinile alegătorilor care își așteptau rîndul pentru a le introduce în urne. Alegători și funcționari municipali erau răpiți, duși la Chicago și ținuți prizonieri acolo pînă la închiderea secțiilor de votare".

În seara precedentă, Torrio, abia întors din concediul său de peste ocean, își convocase locotenenții pentru a face planul campaniei. Al și cu fratele său Frank fură însărcinați să conducă alegerile. În zori, armata lui Torrio intră în oraș, ocupă pozițiile-cheie și începu să înfierbînte spiritele. Oameni cu pălăria trasă pe ochi și revolver la cingătoare îl întrebau pe fiecare alegător cui avea intenția să-și dea votul. Dacă alegătorul le oferea un răspuns nesatisfăcător, era sfătuit să-și schimbe gîndul și era supravegheat îndeaproape, pînă ce făcea așa cum i se cerea. Cei care discutau sau refuzau erau bătuți măr și aruncați afară în stradă sau încărcați într-o mașină și îndepărtați. Încă din primele ceasuri ale după-amiezii, în Cicero domnea o stare de panică și furie. Comitetul democrat — sprijinit de alegătorii republicani revoltați — ceru ajutor din Chicago. Judecătorul comitatului, Edmund K. Jarecki, le luă jurămîntul de ajutor de șerif la șaptezeci de polițiști, care fură trimiși în goana mașinilor spre Cicero. Ei deschiseră focul asupra automobilelor lui Torrio și gangsterii ripostară cu împușcături. O brigadă mobilă de polițiști aflată sub ordinele sergentului William Cusick, făcînd colțul dintre Cicero Avenue și Strada 22, îi văzură pe Al și Frank Capone, Dave Hedlin și Charley Fischetti în fața ușii unei secții de votare, cu pistoalele în mîini, împingîndu-i înăuntru pe alegători. În timp ce polițiștii, sărind jos din mașini, străbăteau în goană strada, Frank Capone trase asupra agentului de patrulare McGlynn, fără a-l nimeri. La rîndul lui, McGlynn trase, rănindu-l mortal pe Frank. Hedlin, rănit, căzu pe pavaj. Fischetti a fost urmărit peste un cîmp, ajuns și capturat teafăr.

Cît despre Al, o șterse pe Cicero Avenue în jos și nu lipsi mult să cadă în brațele altei patrule. Îi respinse pe

agenți, avînd în ambele mîini cîte un revolver scuipînd flăcări, și reuși să scape în beznă. În cursul zilei, un om a fost ucis în cîrciuma lui Eddie Tancl, alți doi au fost omorîți pe Strada 22, altuia îi tăiară gîtul, iar un agent fu ciomăgit. Patru morți și patruzeci de răniți ; Klenha și clica lui au fost reales cu o majoritate covîrșitoare.

Firește, a avut loc obișnuita anchetă. Judecătorul comitatului, Jarecki, a fost însărcinat să facă „o anchetă asupra faptelor sîngeroase și a tulburărilor petrecute în cursul alegerilor", iar Procuratura de Stat cercetă îndelung modul în care Capone și oamenii lui își procuraseră permisele de port-armă. Ieși la iveală că majoritatea permiselor fuseseră acordate de judecători de pace suburbani. Capone nu a fost nici o clipă arestat pentru rolul jucat în această sinistră „fantezie". Oricum, era mîhnit din cauza fratelui său. Pentru a omagia memoria răposatului Frank Capone, toate barurile și localurile de jocuri de noroc din Cicero primiră ordinul să tragă obloanele timp de două ceasuri. Capone se prezentă la anchetarea cazului fratelui său, dar numai pentru a declara că nu putea da nici o informație concludentă. Înmormîntarea lui Frank s-a desfășurat cu mult fast ; sicriul era căptușit cu mătase, placat cu argint și acoperit cu coroane de flori în valoare de douăzeci de mii de dolari.

Cînd, în cele din urmă, bocetele s-au stins, pe străzile din Cicero se auzi din nou țăcănitul caselor de marcat. Alegerile lăsaseră în urma lor o grămadă de socoteli, care trebuiau puse la punct. Capone, cu administrația civică înhămată acum la carul prosperității lui, era balaurul care împărățea peste Cicero. De pe fața lui a dispărut surîsul împăciuitor și a început să verse foc pe nări. Tancl, proprietarul lui Hawthorne Inn, care fusese un potentat în vechiul regim, a simțit cel dintîi pe pielea lui biciul noii tiranii. Fost boxer, cu urechi clăpăuge și un nas vulturesc turtit, Tancl era renumit pentru brutalitatea lui. Încă de la început refuzase să îngenuncheze înaintea noilor veniți sau să cumpere berea lor. A fost somat să colaboreze sau să se care, dar el a răspuns că nu vrea să colaboreze, că rămîne pe loc și că nu pleacă de acolo decît în coșciug. Ceea ce a și făcut.

S-a ieşit din acest impas datorită vizitei lui Myles O'Donnell — care, împreună cu fratele lui, acceptase cu maleabilitate noua situaţie — şi a unui gangster pe nume James J. Doherty. După ce provocaseră o ceartă, luînd drept pretext nota de plată ce li se prezentase pentru un prînz, cei doi deschiseră focul asupra lui Tancl în faţa localului Hawthorne Inn, în timp ce gospodinele care porniseră după tîrguieli şi negustorii locali se refugiau în spatele automobilelor şi prin ganguri, adoptînd poziţia orizontală, care începea să devină poziţia-tip a cetăţenilor din Cicero. Tancl rămase neclintit la postul lui, scoase revolverul din tocul de la subsuoară şi răspunse cu glonte pentru glonte. Pînă la urmă se prăbuşi la pămînt, ciuruit de gloanţe, dar înainte de a cădea îşi zvîrli revolverul descărcat în obrazul lui O'Donnell, strigînd către Leo Klimas, unul din chelnerii săi, care se afla alături de el : „Ucide-l pe şobolanul acesta ! M-a dat gata !" Klimas, rănit, tăbărî asupra lui O'Donnell, dar Doherty îi plasă un glonte în spinare.

O'Donnell şi Doherty au fost arestaţi, puşi sub acuzare şi achitaţi. Substitutul de procuror care susţinuse acuzarea, fără a reuşi să obţină condamnarea capitală, era tînărul William H. McSwiggin, care cu un an în urmă îl interogase pe Capone în legătură cu uciderea lui Howard.

Capone, căruia nu-i plăcea să vadă stagnînd o afacere înfloritoare, preluă Hawthorne Inn al lui Tancl, stabilindu-şi acolo cartierul general şi garnizoana locală. Îşi amenajă la etaj locuinţa şi biroul personal, prevăzînd uşile şi ferestrele cu obloane de oţel rezistente la gloanţe, şi în curînd localul deveni punctul de întîlnire favorit şi discret al politicienilor din Chicago şi din comitatul Cook, care erau distraţi — şi instruiţi — acolo de Capone. Oraşul suferi rapid o schimbare în rău. S-a ajuns să se spună că, pentru a şti cînd treci hotarul parohial dintre Chicago şi Cicero, n-aveai decît să-ţi ridici nasul şi să adulmeci... „Dacă simţi miros de praf de puşcă, eşti în Cicero !" Simpaticul şi paşnicul orăşel deveni Oraşul gangsterilor.

„Străzile, odinioară liniştite, din centrul oraşului Cicero — scria Asbury — mişunau de gangsteri aroganţi,

zgomotoşi, fanfaroni, şi erau înţesate de cîrciumi şi tripouri". Centrul se transformă într-un fel de Coastă Barbară, inundată de lumina de neon. Lîngă gara terminus a căii ferate aeriene, unde descindeau cheflii veniţi din Chicago pentru o orgie de o seară, era „Corabia", administrată de Toots Mondi în contul asociaţiei Torrio-Capone, o sală de dans cu program de cabaret, care dădea spectacole de la miezul nopţii pînă în zori, iar deasupra se aflau săli de joc, care ofereau clienţilor mese de pocker, zaruri, stos şi faraon. Ceva mai încolo era localul lui Lauterback, cu o încăpere spaţioasă în faţă şi cu ruletă la etaj — era cazinoul cu cele mai mari cifre de afaceri din ţară ; la un tur de ruletă se mizau o sută de mii de dolari. În debitul de tutun din localul Hawthorne se făceau şi pariuri, prin Frankie Pope, iar pariurile zilnice la cursele de cai se ridicau la cincizeci de mii de dolari. Hawthorne Kennel Club oferea şi alergări de cîini, o afacere valorînd 500 000 de dolari şi dispunînd de 400 de ogari, controlată de Capone, şi 160 de baruri, care funcţionau cu porţile larg deschise zi şi noapte, supuse din cînd în cînd unei razii absolut formale din partea Departamentului Federal pentru Prohibiţie. După ce rămîneau închise, în mod simbolic, timp de douăzeci şi patru de ore, se redeschideau. Patronul unei cîrciumi explica : „Dacă poliţiştii şi agenţii prohibiţiei vin aici, după lucru, ca să bea ceasuri întregi, e firesc să meargă mînă-n mînă cu noi ! Sîntem informaţi din timp cînd se fac razii. O somaţie nu înseamnă nimic. Cînd proprietarul unui local e prins asupra faptului, deschide altul în altă parte, sub nume schimbat".

La Cicero, whiskyul se vindea cu 75 de cenţi păhărelul, berea — cu 35 de cenţi cana, vinul — cu 30 de cenţi păhărelul. În fiecare local care nu aparţinea integral asociaţiei Capone-Torrio era instalat unul dintre agenţii lor, a cărui leafă trebuia să fie plătită de proprietar şi care avea însărcinarea de a se îngriji ca localul să fie „protejat", iar întreprinderea să-şi primească partea ei, variind între 25 şi 50 la sută din încasările brute. Capone şi Torrio primeau din Cicero cîte o sută de mii de dolari pe săptămînă fiecare. Capone gusta savoarea puterii absolute şi guverna despo-

tic orașul prin intermediul gangsterilor săi. Primarul Klenha și cercul lui, resemnați, suportau situația în care se vîrîseră singuri. Acum, glasul ascultat era cel al lui Capone : ordinele lui erau mai presus de lege. Poliția, funcționarii municipali și oamenii de afaceri locali primeau dispoziții direct de la Hawthorne Inn. O dată, cînd Klenha nu reuși să execute ce i se ordonase, Capone se duse personal la el, îl trînti pe treptele Primăriei și îl lovi de mai multe ori cu piciorul în timp ce încerca să se ridice. Un polițist prezent la agresiune își roti prin aer bastonul și își văzu de drum. Altă dată, cînd consiliul orășenesc, răzvrătindu-se împotriva acestei stări de lucruri, a vrut să ia o măsură căreia Capone îi opusese vetoul său, zbirii lui înarmați au năvălit în sală, au suspendat ședința, l-au tîrît în stradă pe unul din consilieri și l-au ciomăgit zdravăn. Robert St. John, directorul ziarului *Tribune* din Chicago, care continua să publice curajos editoriale anti-Capone, văzînd într-o zi cum un polițist suferea o chelfăneală disciplinară din partea oamenilor bandei, interveni, însă fu bătut, lovit cu picioarele și fața lui fu făcută zob prin grija unei cete de ticăloși, condusă de Ralph Capone. Fratele lui, Archer St. John, directorul ziarului *Tribune* din orășelul învecinat Berwyn, care scria articole de fond protestînd împotriva invaziei prostituatelor și a gangsterilor lui Torrio, în timpul alegerilor se alese cu un glonte tras dintr-un automobil, fu răpit și ținut prizonier pînă la încheierea votării.

Numele lui Capone devenea celebru și temut. Societățile turistice din Chicago începură să organizeze excursii la Cicero, incluzînd în itinerar „castelul lui Capone", adică Hawthorne Inn.

La începutul carierei sale la Chicago, în cursul celor cinci ani care precedaseră prohibiția, Torrio, privind cu mult mai departe de orizontul restrîns al lui Colosimo, limitat la granițele sectorului 1, văzuse în prostituție perspectiva unei îmbelșugate recolte oferite de cele nouă sute treizeci și două de mile pătrate ale comitatului Cook. Inspectă pe rînd orășelele industriale situate la est și la sud de Chicago și plantă acolo o rețea de tripouri și case

de toleranţă cu săli de dans. Prevăzînd şi profunda prefacere socială pe cale să o aducă automobilul, instală la încrucişările şoselelor principale, care brăzdau întinsul posomorît al preriei, primele sale restaurante, înzestrate cu mese de joc, prostituate şi muzică. După căderea oraşelului Cicero, cutezanţa lui Torrio spori ; inaugură case de toleranţă suburbane, adăugînd reţelei sale de douăzeci şi cinci de case existente pînă atunci în comitatul Cook o întreagă rezervaţie la Stickney, localitate învecinată cu Cicero, ceea ce, fără a încălca în mod formal promisiunea făcută fraţilor O'Donnell, furniza divertismente auxiliare speluncilor şi tripourilor din Cicero. Rezervaţia din Stickney era compusă dintr-o duzină de case, în care locuiau cinci sute de prostituate. Cînd, în 1926, poliţia, în cursul unei razii, ridică registrele găsite, ieşi la iveală că întreprinderea aducea asociaţiei un cîştig de cinci mii de dolari pe săptămînă. The Barn, Burnham Inn şi Arrowhead Inn din Burnham, primele dintre faimoasele „Case cu cincizeci de fete" ale lui Torrio, aveau un profit de 15 000 de dolari pe lună. Şi asta numai în două districte !

Veniturile cumulate ale lui Torrio şi Capone se ridicau la cifre ameţitoare. Registrele contabile sechestrate în biroul lui Torrio, pe Michigan Avenue, înregistrau profituri de 3 milioane de dolari anual de pe urma berei, whiskyului şi a vinului, şi acesta era doar un aspect al traficului de băuturi spirtoase efectuat de asociaţia lor. Conform aprecierilor poliţiei, profiturile anuale totale ale bandei provenite din fabricarea şi vinderea băuturilor alcoolice erau de cel puţin 30 de milioane de dolari, şi Edwin A. Alson, procuror districtual al Statelor Unite, a stabilit că, pe la jumătatea deceniului al 3-lea, Torrio şi Capone aveau un venit brut de 70 de milioane de dolari pe an.

Torrio comercializa viciul, această afacere purtînd amprenta lui personală. Pe lîngă vînzarea de băuturi alcoolice, în colaborare cu afacerişti care erau asociaţii lui secreţi, exploata distilerii şi fabrici de bere şi la această producţie clandestină adăuga marfă importată din Canada şi de pe coasta Atlanticului, folosind camioane, maşini, avioane şi nave. Caravanele sale de autocamioane înar-

mate străbăteau regulat străzile orașului și ale comitatului, asemenea unor curse de autobuze, distribuind băuturi alcoolice de contrabandă la cel puțin trei sferturi din cele douăzeci de mii de baruri clandestine. Cu excepția unor cazuri rare de jaf — după zdrobirea fraților O'Donnell din South Side erau prea puțini gangsteri pe cont propriu care să riște a sfida banda Torrio-Capone —, transporturile continuară netulburate. Cînd se transporta o încărcătură deosebit de prețioasă, era detașată o escortă de polițiști în uniformă pe motociclete.

O asemenea imunitate era costisitoare, dar cartelul crimei și-o putea permite. Se împărțeau săptămînal sperțuri în valoarea de treizeci de mii de dolari. Cea mai mare parte se plătea vinerea, într-un birou din centru, unde polițiști, funcționari municipali și agenți ai prohibiției făceau coadă ca să-și încaseze mita. Alte sume se vărsau cu mai mare subtilitate, dar tot atît de regulat, judecătorilor, oamenilor politici și înalților funcționari. Mai erau apoi și fondurile pentru campania politică. „În cercurile din preajma lui Capone — relata *Illinois Crime Survey* — se știa foarte bine că el vărsase contribuții substanțiale pentru campania electorală în favoarea lui Thompson" ; președintele comisiei, Frank J. Loesch, apreciază că suma respectivă se ridica la 260 000 de dolari. Însă nu toți funcționarii publici puteau fi corupți. Morgan Collins, de exemplu, șeful poliției din 1923 pînă în 1927, refuză o ofertă de o mie de dolari pe zi pentru a închide ochii asupra activităților lui Torrio. Lui William F. Waugh, procuror districtual federal, i se oferiră cincizeci de mii de dolari pentru a mușamaliza procesul intentat unui grup de acoliți de-ai lui Torrio acuzați de violarea Legii Volstead. E. C. Yellowley, administrator federal pentru prohibiție în statul Illinois, refuză 250 000 de dolari oferiți pentru a opri procedura de închidere a unei distilerii. Dar aceste exemple de onestitate izolate erau anihilate de complicitățile existente la toate nivelurile — de la cele mai de jos pînă la cele mai înalte. Cînd, la un moment dat, Torrio spuse cu simplitate : „Poliția e în mîna mea", el nu rosti decît purul adevăr. Abstracție făcînd de unele obstacole supărătoare ivite în timpul cît a fost pri-

mar Dever, în cele trei perioade cînd a fost primar William Hale Thompson, Capone şi Torrio au guvernat şi au condus forţele poliţieneşti, politice şi federale ale municipiului Chicago şi ale comitatului Cook.

6.

Voturi în tocul pentru pistol

În epoca despre care vorbim, către jumătatea deceniului al 3-lea, Marele Chicago părea să fi căzut cu totul în mîinile bandiţilor. Semăna cu o insulă a piraţilor din Marea Caraibilor de pe la 1700. Crima, cu ridicata şi cu amănuntul, prolifera. În fiecare noapte erau înregistrate pînă la două sute de jafuri. Devalizarea băncilor deveni o fărădelege monoton de comună. Cartiere întregi ale oraşului erau prădate sistematic. Familiile bogate luau în solda lor paznici personali. Se furau lunar mii de maşini.

Bogăţiile lui Torrio, poziţia sa intangibilă, siguranţa în care trăia îi păreau, de bună seamă, acestuia, ajuns acum la vîrsta de şaizeci de ani, răsplata cuvenită pentru agerimea şi iscusinţa de care dăduse dovadă. Dar vremurile frumoase erau pe cale să apună... Cauza calamităţilor care se abătură asupra lui Torrio fu un huligan fanfaron irlandez, în vîrstă de treizeci şi doi de ani, pe nume Dion O'Banion. Printr-o ironică înlănţuire logică, Torrio şi Capone comiseseră aceeaşi greşeală ca şi cea făcută de consiliul administrativ al oraşului Cicero cînd permisese gangsterilor să-şi vîre nasul în conducerea oraşului. Ca parte a acordului încheiat, Torrio, vrînd să-şi dovedească bunăvoinţa şi intenţiile paşnice, îi cedă lui O'Banion, în schimbul ajutorului armat primit în cursul alegerilor electorale din aprilie, o treime din cîştigurile provenite de pe urma debitului de tutun de la Hawthorne Inn şi un procentaj din comerţul cu

bere din Cicero. Alianța avea să se dovedească a fi o greșeală.

O'Banion stîrnea spaima ; ochii lui scăpărători, albaștri, se pironeau asupra interlocutorului cu un soi de candoare glacială. Avea o față specific irlandeză, rotundă și francă, unduită de un rînjet jovial care rămînea de o neclintită nepăsare, chiar și cînd ciuruia cu gloanțe trupul unui adversar. De obicei purta la el trei revolvere : unul în buzunarul din dreapta al pantalonilor, altul la subsuoara stîngă și al treilea în buzunarul exterior stîng de la haină, și trăgea cu ambele mîini, fără a rata vreun foc. Ucidea cu precizie, degajat, impasibil. Poliția îi atribuia douăzeci și cinci de omoruri, dar nu i se intentase niciodată proces pentru vreunul dintre ele. Ca și multor altor contrabandiști de băuturi alcoolice, nu-i plăcea să bea. De meserie era florar, foarte priceput în aranjarea de buchete și ghirlande. Pe cît se pare, era lipsit de simț moral ; împărțea omenirea în „băieți buni" și „băieți răi", iar pe cei răi voia întotdeauna să-i ucidă și să-i calce în picioare. Poseda ceea ce un psiholog a denumit „brutalitate însorită". La piciorul drept purta o talpă groasă, fiindcă era cu vreo zece centimetri mai scurt decît stîngul, dar această infirmitate nu scădea cu nimic rapiditatea felină cu care trăgea. Landesco îl considera „o speță superioară de brută", dar în realitate, prin agresivitatea și ostilitatea lui, prin indiferența lui față de riscurile înfruntate și de suferințele pe care le pricinuia altora, era un caz clinic, un psihopat. Pe vremea aceea, deși încă nu era atît de amestecat în politica înaltă și în șantajul organizat, ca Torrio și Capone, era cel mai puternic și mai periculos șef de bandă al lumii interlope din Chicago, regele violenței.

O'Banion se născuse în sărăcie, în „micul infern" din North Side, în apropierea cartierului sicilian și a Răspîntiei Morții, fiind fiul unui emigrant irlandez de meserie tencuitor... În copilărie cînta în corul catedralei Sacrul Nume și îl ajuta pe părintele O'Brien. Influența serviciului divin fu mai puțin puternică decît cea a mizerelor cartiere cu case de raport înghesuite și taverne cu podele acoperite de rumeguș, unde văzuse lumina zilei. Se încăiera cu bandele de băieți din vecinătate și se antrena pentru furt, deprinzînd trucurile menite să te scape de poliție

şi învăţînd să comită spargeri în casele particulare. La zece ani, în timp ce vindea ziare prin Loop, fu lovit de un tramvai şi un picior i-a rămas mai scurt decît celălalt. Îl porecliseră Beteagul (dar nu rosteau niciodată porecla în prezenţa lui, tot aşa cum lui Capone nu îi spuneau Brăzdatul).

Înainte de a împlini douăzeci de ani, O'Banion se înrolă în josnica bandă din Market Street. Făcea pe chelnerul şi cînta în cafeneaua lui McGovern, local rău famat din North Clark Street, unde clienţii beţi erau în mod metodic uşuraţi de portofel de către chelnerii-cîntăreţi înainte de a fi aruncaţi în stradă. Căpătă apoi o slujbă la *Herald and Examiner* din Chicago, la serviciul de difuzare, cu sarcina de a se bate zdravăn pentru ca ultimele ştiri să nu fie strigate mai înainte de către vînzătorii ziarelor rivale.

În acelaşi timp dobîndea o experienţă tot mai mare ca spărgător de seifuri şi tîlhar la drumul mare. Învăţă să tragă cu pistolul de la un ucigaş antropoid cu numele de Gene Geary, deja condamnat şi care ulterior avea să fie internat la ospiciul Chester ca ucigaş maniac, dar ai cărui ochi se umpleau de lacrimi cînd tînărul Dion, cu glasul lui limpede de tenor, cînta balada unei mame irlandeze.

O'Banion a avut pentru prima dată un conflict cu poliţia în 1909, la vîrsta de şaptesprezece ani. A fost trimis la închisoarea Bridewell pe trei luni pentru furt cu spargere. Doi ani mai tîrziu a fost din nou condamnat la trei luni pentru agresiune. Acestea au fost singurele interludii din viaţa lui petrecute îndărătul gratiilor, deşi în 1921 şi în 1922 pe cazierul lui apăruseră alte patru condamnări : trei pentru furt cu spargere şi unul pentru tîlhărie. Dar acum, influenţa politică a lui O'Banion începea să tragă în cumpănă. În 1922, cînd a fost pus sub acuzare, un consilier municipal se îngriji să depună cauţiunea de zece mii de dolari pentru a fi pus în libertate, iar ancheta se încheie cu încetarea urmăririi. În 1921 fu surprins de un agent al brigăzii de cercetări, John J. Ryan, în timp ce stătea îngenuncheat cu un şperaclu introdus în seiful unui birou din Palatul poştelor şi telegrafului. Dar juraţii pretinseră o dovadă mai temeinică şi O'Banion fu achitat în schimbul a treizeci de mii de dolari împărţiţi ca mită. Ca şi Torrio, O'Banion se dedică foarte curînd con-

trabandei de băuturi alcoolice, cu mai puțină diplomație și mai multă violență spontană decît sicilienii, dar avea de exploatat întinsa porțiune din North Side care îi fusese rezervată și adună la bani cu lopata. Spre deosebire de sicilieni, O'Banion organiza și tîlhării cu mînă armată, jafuri, spargeri de seifuri, dar nu voia în ruptul capului să se ocupe de prostituție. Mai desfășura și o activitate personală în politica municipală, astfel că în 1924 dobîndise suficientă autoritate pentru a putea declara : „Eu livrez totdeauna voturi în fieful meu, potrivit angajamentelor".

Angajamente față de cine ? Pînă în 1924, pistolarii lui O'Banion și bătăușii lui, care foloseau boxul, pocnindu-i în cap pe adversari, ținuseră în mîna lor zona din North Side pentru Partidul democrat. Pe această temă circula o glumă, compusă din întrebare și răspuns. Întrebare : „Ale cui vor fi voturile în sectoarele 42 și 43 ?" Răspuns : „Ale lui O'Banion, le ține în locul lui de pistol". Dar cînd se apropie sorocul alegerilor din noiembrie 1924, conducerea Partidului democrat a fost alarmată de zvonurile care pretindeau că O'Banion era curtat de opoziție, că se întîlnea și ducea tratative cu importante personalități din Partidul republican. Pentru a preîntîmpina orice eventuală schimbare de stindard, democrații organizară în mare grabă un banchet în onoarea lui O'Banion ca o recompensare publică adusă serviciilor prestate în trecut partidului și, totodată, pentru a-i reaminti cui îi datora loialitate.

Banchetul a avut loc într-o sală rezervată a hotelului „Webster", în Lincoln Park West. Prilej de curioasă fraternizare între foști deținuți, escroci, asasini, șantajiști, falsificatori de alegeri, gangsteri, politicieni locali, funcționari vînduți și ucigași cu simbrie. Lista invitaților este prin ea însăși o oglindă a vieții civice americane din acea vreme. Cuprindea statul-major al lui O'Banion : Gusenberg, Drucci, Moran, Weiss, Eisen și Alterie, care mai era și președintele sindicatului portarilor de teatre și blocuri. Apoi figurau : William Scott Stewart, fost substitut de procuror de stat ; colonelul Albert A. Sprague, licențiat al Universității Harvard, cetățean bogat și influent din Chicago, împuternicit cu lucrările publice în timpul administrației Dever și candidat democrat pentru Senat împotriva lui Charles S. Deneen ; Robert M. Swei-

tzer, secretar al comitatului, candidat învins în alegeri pentru postul de primar al orașului Chicago pe listele din 1911, 1915 și 1919 ; Cornelius P. Con Shea, fost pensionar al închisorii Sing-Sing pentru tentativă de asasinare a unei femei, organizatorul grevei sindicatului cărăușilor, cînd douăzeci și unu de oameni fură uciși și 416 răniți, achitat de învinuirea de a-l fi asasinat pe locotenentul de poliție Terence Lyons, secretar al sindicatului portarilor ; Michael Hughes, șeful brigăzii de detectivi ; locotenentul de poliție Charles Egan ; Jerry O'Connor, proprietarul unui tripou în Loop și vicepreședintele sindicatului portarilor (nu Jerry O'Connor din banda fraților O'Donnell din South Side) și mulți alți funcționari de poliție, precum și politicieni de mai mică pondere. Cu toții — contrabandiști de alcool și susținători teoretici ai prohibiției — au consumat mari cantități de whisky, vin și bere în vasta sală împodobită cu steguleț de hîrtie în culorile naționale.

Cînd primarul Dever află despre acest banchet, îl chemă pe Hughes ca să-i ceară explicații pentru faptul că dezonorase departamentul poliției, făcînd cauză comună cu acești criminali și mituitori. Hughes a răspuns că banchetul — așa îi dăduseră a înțelege — trebuia să fie dat în onoarea lui O'Connor. „Dar cînd am sosit acolo și am recunoscut o mulțime de personaje notorii pe care eu însumi le azvîrlisem, de mai multe ori, în subsolul biroului de cercetări, am înțeles că am fost amăgit și m-am retras aproape imediat".

În realitate, O'Connor a fost onorat, în cursul ceremoniei, primind cadou un ac de cravată cu diamante, în valoare de 2 500 de dolari. A fost un moment de neliniște cînd Alterie își scoase cele două revolvere din tocurile lor, amenințînd că trage într-un chelner care-l sîcîia ca să capete un bacșiș. Apoi, după discursurile rostite de colonelul Sprague și de secretarul comitatului, Sweitzer, lui O'Banion îi fu oferit un ceas de platină încrustat cu rubine și diamante.

Banchetul acela a fost punctul de plecare al unei noi perioade de cîrdășie nerușinată între bandele de gangsteri și politicieni. După Pasley, înainte de 1924, aceste rapoarturi „fuseseră menținute mai mult sau mai puțin clandestine", dar din clipa aceea aveau să fie marcate de reuniuni fastuoase, definite de un preot ca „ospețele lui Baltazar", la care „politicienii fraternizau pe față cu gangsterii în

marile hoteluri din centrul orașului". Pasley continuă: „În peisajul citadin din Chicago, ele deveniră o instituție și marcară drumul spre prăbușirea morală și economică, atît a administrației municipale, cît și a celei a comitatului, în anii 1928—1929".

Totuși, această mare serbare inaugurală nu le-a adus organizatorilor ei nici un avantaj. O'Banion acceptă ceasul de platină și tributurile aduse loialității sale, continuînd netulburat tratativele, mai avantajoase, cu Partidul republican. În ziua alegerilor — la 4 noiembrie —, el își conduse energic în luptă armata, compusă din mardeiași cu bîta, mituitori și specialiști în organizarea de voturi repetate. Rezultatul fu o avalanșă de voturi pentru candidații republicani. În sectorul 42, colonelul Sprague fu învins de senatorul Charles S. Deneen cu o majoritate de 5 938 de voturi. În sectorul 43, procurorul de stat Robert E. Crowe avu cu 9 315 voturi mai mult decît Michael L. Igoe, consilierul juridic al lui Torrio în procesele intentate pentru uciderea lui O'Connor-Bucher-Meeghan.

Această demonstrație a puterii crescînde a lui O'Banion nu fu nici pe placul lui Torrio, nici pe al lui Capone. În cursul anului precedent au fost prea multe exemple de încredere în sine euforică și de grandomanie din partea lui O'Banion ca să-i lase indiferenți. Se comporta în public cu o grosolănie plină de cruzime, cu o impertinență și o fanfaronadă care jigneau mentalitatea de vulpoi a lui Torrio și a lui Capone. Apoi, față de ei doi manifesta o insolență dezinvoltă, care, în pofida amabilității lor aparente, îi făcea să turbeze. Erau iritați de bravadele lui stupide — ca atunci, de exemplu, cînd gardianul lui personal, Yankee Schwartz, se plînse că fusese luat peste picior de Dave Miller, arbitru de box, evreu, șeful unei mici bande, unul din cei patru frați cu reputație de oameni „duri" ; ceilalți trei erau : Hirschey, politician cu tripou, în legături nu prea strînse de afaceri cu Torrio și O'Banion în comerțul cu bere, Frank, agent de poliție, și Max, mezinul. Pentru a pune lucrurile la punct, O'Banion se duse în Loop, la teatrul „La Salle", unde, după cum fusese informat, Dave Miller trebuia să asiste la premiera unei comedii muzicale. La sfîrșitul spectacolului, Dave și Max ieșiră în foaierul sclipind de lumini, în mijlocul unui șuvoi de domni și doamne în ținută de seară, frecventatori obișnuiți ai premierelor. O'Banion scoase pistoalele și

trase asupra lui Dave, rănindu-l grav în abdomen. Un al doilea glonț ricoșă în catarama curelei lui Max, fără a-l răni, dar înspăimîntîndu-l de moarte. Apoi O'Banion puse revolverul la loc în tocul de la subsuoară și ieși din teatru ; nu a fost deferit justiției și nici măcar arestat. Acest gen de sfidări, pentru motive atît de mărunte, erau, după părerea lui Torrio și a lui Capone, cît se poate de absurde.

Alt exemplu ilustrînd incompatibilitatea de caracter dintre cei doi italieni și irlandez este episodul celor doi agenți care opriră un convoi de camioane cu bere aparținînd lui Torrio pe o stradă în West Side și cerură trei sute de dolari pentru a-l lăsa să treacă. Unul din șoferi îi telefonă lui O'Banion — pe o linie telefonică filată de Biroul de detectivi — pentru a-l informa despre cele întîmplate. O'Banion reacționă urlînd : „Trei sute de dolari! Pentru vagabonzii ăia ? Păi cum așa, pot să-i curăț plătind doar jumătate din banii ăștia !" Atunci Biroul de investigații trimise la fața locului brigăzi mobile înarmate pentru a preîntîmpina vreo nenorocire în caz că O'Banion și-ar fi trimis pistolarii să-i „aranjeze" pe agenții jefuitori. Dar, între timp, șoferul, nemulțumit de soluția întrevăzută, îi telefonase lui Torrio și se întorsese la O'Banion cu mesajul : „Știți, Dionie, am vorbit adineauri cu Johnny și a zis să le dăm copoilor cele trei sute... zice că nu vrea să aibă neplăceri".

Dar Torrio și Capone aveau motive și mai grave pentru a-l urî pe irlandez și a nu se încrede în el. De trei ani, din ziua conferinței pentru împărțirea teritorială a contrabandei de băuturi alcoolice, Torrio, cu răbdarea lui elastică și fiindcă știa că represaliile puteau da naștere doar la un război sîngeros, aducînd mari daune afacerilor, suporta nerușinatul joc dublu al lui O'Banion. Într-o tăcere îmbufnată, cei doi asociați toleraseră metodele brutale inaugurate de el la Cicero.

Cînd, cu un gest diplomatic de amiciție și ca recompensă pentru un grup de pistolari împrumutați la alegerile din aprilie, Torrio îi cedase lui O'Banion o felie din Cicero, profiturile provenite din exploatarea acelei zone se ridicau la douăzeci de mii de dolari lunar. În decurs de șase luni, O'Banion le umflase pînă la o sută de mii, în special exercitînd puternice presiuni asupra a cincizeci de proprietari de baruri clandestine din Chicago pentru a-i

determina să se mute la Cicero. Pînă atunci, acești mușterii de băuturi alcoolice își cumpăraseră marfa de la bandele lui Sheldon, Saltis-McErlane și Druggan-Lake și acum făceau concurență rețelei de cîrciumi conduse de Torrio-Capone. Încă o dată, cutezanța sfruntată a lui O'Banion făcu să se adîncească animozitatea. Venitul provenit din porțiunea aceea din Cicero spori mereu, ajungînd să depășească încasările pe care Torrio-Capone le scoteau din zona comercială, cu mult mai mare, South Side și West Side din Chicago. O'Banion nu manifesta nici o intenție de a-și împărți beneficiile cu cartelul. În cele din urmă, pînă și Torrio, om mai stăpînit; nu mai putu să tacă ; cu aparentă placiditate, îi propuse lui O'Banion un procentaj asupra caselor de toleranță din Stickney, în schimbul uneia din concesiunile lui de la Cicero. Irlandezul răspunse cu un rîs răgușit și cu un refuz categoric.

Și mai aprige explozii de invidie fură stîrnite de o operație întreprinsă de banda O'Banion, care șterpeli de la un depozit feroviar din West Side un vagon de mărfuri încărcat cu whisky canadian în valoare de o sută de mii de dolari, precum și de una din cele mai mari lovituri date în epoca prohibiției : jaful din depozitul Sibley. Operațiunea deveni celebră prin sfruntarea cu care a fost dusă la capăt. În depozit se afla o partidă de whisky în valoare de un milion de dolari. Cele o mie șapte sute cincizeci de lăzi fură transportate într-o singură noapte de oamenii lui O'Banion, care lăsară în locul lor tot atîtea butoaie pline cu apă. Un mare juriu federal îi acuză pe O'Banion și pe funcționarii depozitului, precum și pe locotenentul Michael Grady de la Biroul de detectivi și patru din sergenții lui, care ar fi escortat convoaiele încărcate pînă la ascunzătoarea contrabandiștilor — dar, în mod foarte consecvent, nimeni nu fu condamnat. După o temporară suspendare, polițiștii fură reintegrați în posturile lor. Cu profiturile obținute de pe urma acestui jaf, O'Banion cumpără distileria Cragin, cel mai important stabiliment de acest gen din Vestul mijlociu. Yellowley era tocmai pe cale să o închidă, cînd i se oferi mită suma de 250 000 de dolari pentru a suspenda această măsură.

În tot cursul acestei perioade, O'Banion nu se sinchisi de fel de ostilitatea vădită a bandelor confederate, sfidîndu-le. Dar dacă Torrio era dispus să suporte aroganța și înfumurarea de dragul afacerilor sale personale, căutînd

să înlăture resentimentul şi invidia manifestate de bandele subordonate lui faţă de succesele lui O'Banion, nu era deloc dispus să joace rolul de „fraier", şi aceasta a fost imprudenţa comisă de irlandez. Mai bine de un an de zile, sub eficienţa de suprafaţă a pactului privitor la băuturile spirtoase, frămîntările creşteau tot mai mult, pînă ce atinseră un stadiu de tensiune maximă. Se dezlănţuiră atunci măcelurile — treizeci şi şapte de asasinate în 1922, cincizeci şi şapte în 1923 —, deşi Torrio le ţinea în frîu, îndrumat de Diamond Joe Esposito şi Mike Merlo, doi dintre cei mai influenţi italieni din Illinois, un fel de consilieri ai Uniunii siciliene, consideraţi drept legiuitori de compatrioţii lor. Esposito şi Merlo se pronunţau în mod hotărît împotriva omorurilor şi schimburilor de focuri, dacă acestea nu erau absolut necesare, şi Torrio, în principiu, era de acord cu ei. Totuşi, cînd află despre incursiunea făcută la berăria Sieben, explodă şi el, oricît de chibzuit era, şi în lumea gangsterilor se produse haosul, se stîrni o furie, un lanţ de răzbunări fără precedent. Pentru prima dată se auzi ţăcănitul mitralierelor, care ofereau cea mai eficace soluţie : un masacru în masă.

În anii prohibiţiei, fabrica de bere Sieben, din North Side, a fost una din sursele cele mai însemnate ale traficului ilicit cu bere din Chicago. O stăpîneau în comun Torrio, Capone şi O'Banion, sprijiniţi de nebulosul industriaş asociat al lui Torrio, dar conducerea activităţii cotidiene era încredinţată lui O'Banion. Timp de trei ani, fabrica produsese din plin, aproape fără să-şi bată cineva capul ca să ascundă activitatea ei, iar convoiul de camioane care ieşeau zilnic pe porţile ei pentru a livra comenzile era supravegheat cu conştiinciozitate de forţele poliţieneşti locale. În cele din urmă Agenţia federală pentru prohibiţie insistă categoric să fie stopat fluxul producţiei lui Sieben. Poliţiştii locali, aflînd că pentru dimineaţa de 19 mai fusese plănuită o razie prin surprindere, îl avertizară imediat pe O'Banion. Ceilalţi şefi de bandă nu primiră această informaţie. O'Banion o folosi pentru a urzi un complot care cerea însă prea multă abilitate ca să iasă în folosul lui.

Se duse la Torrio şi Capone şi le spuse confidenţial că vrea să renunţe la contrabanda cu băuturi alcoolice. Afirmă că îl îngrijora antagonismul arătat de unele grupuri

de sicilieni din oraș. Intenționa să-și vîndă fondul de afaceri și să se retragă după aceea în ranch-ul de la Glenwood Springs, în Colorado, proprietatea locotenentului său Louis Alterie. Dorea să le cedeze asociaților săi partea pe care o deținea la fabrica de bere Sieben.

Pentru Torrio și Capone vestea a constituit o surpriză plăcută ; fără O'Banion, viața avea să fie în general mult mai liniștită și mai maniabilă. Prețul, la care se învoiră fără discuții, a fost stabilit la o jumătate de milion de dolari și proprietatea a fost transferată cumpărătorilor. Pentru a-și dovedi nevinovăția, perfecționîndu-și planul cu încă o măsură subtilă, O'Banion se oferi să le facă și predarea și să le explice asociaților săi la fața locului, pe data de 19 mai, amănuntele expedițiilor de marfă și ale protecției transporturilor !

Cînd șeful poliției Morgan Collins și căpitanul Mathew Zimmer se abătură cu brigada lor armată asupra fabricii de bere Sieben, la 19 mai, găsiră acolo, gata de plecare, treisprezece camioane încărcate cu bere și mai multe mașini pline cu gangsteri, veniți pentru a asista la mica ceremonie a predării și primirii, printre care Torrio, Weiss, Alterie și O'Banion. Berea fu confiscată și gangsterii arestați. Nu au fost duși la comandamentul poliției, ci predați direct autorităților federale „deoarece — explică Collins — procurorul districtual federal a promis o colaborare promptă. De urmărirea penală se va ocupa însuși guvernul". Toți gangsterii și-au dat nume false, dar au fost identificați cu toții. Ajuns la Biroul federal, Torrio a fost eliberat aproape imediat, ușurîndu-se de 7 500 de dolari în afară de alți cinci mii de dolari pe care îi vărsă pentru James Casey. Nu se ocupă deloc de cauțiunile lui O'Banion, Alterie, Weiss și ale prietenilor lor care, fiind lipsiți de bani gheață suficienți, au fost nevoiți să aștepte sosirea lui William Skidmore și a lui Ike Roderick, profesioniști ai cauțiunii, care făceau afaceri prospere exploatînd asemenea incidente. Într-un fel sau altul, a fost un episod melodramatic : o pleiadă de personaje invulnerabile, căzute în plasă, și șeful poliției Collins smulgînd cu mîna lui stelele de pe uniformele celor doi agenți din brigada lui care ar fi trebuit să supravegheze fabrica de bere și care, de conivență cu gangsterii, lipsiseră la momentul potrivit.

Pe cînd planul se contura în mintea impulsivă a lui O'Banion, desigur că i se păruse extraordinar de amuzant să-i lipsească pe Torrio şi Capone de o jumătate de milion de dolari şi apoi să-i compromită faţă de poliţie, căci ştia foarte bine că în timp ce, după toate probabilităţile, el personal avea să se aleagă cu o amendă, Torrio, fiind recidivist (în anul precedent fusese deja amendat cu două mii de dolari pentru fabricarea de alcool), era pasibil de o pedeapsă mult mai gravă. Probabil însă că nu calculase — altminteri este îndoielnic ca pînă şi un cutezător ca el să fi mers atît de departe — că Torrio avea să miroasă pe loc trădarea perfidă. O mirosi chiar în clipa în care văzu cum sosesc maşinile poliţiei. Pentru moment a avut mult de furcă pentru a ieşi din încurcătură. S-au făcut încercări pentru a-l convinge pe substitutul de procuror districtual, William F. Waugh, să accepte cincizeci de mii de dolari pentru a mușamaliza cazul, dar Waugh refuză şi legea îşi urmă cursul. Torrio a fost unul din cei unsprezece inculpaţi care apărură în faţa judecătorului. A fost condamnat la o amendă de cinci mii de dolari şi la nouă luni închisoare, dar a rămas în libertate aproape un an, pe baza cauţiunii. O'Banion nu se afla alături de el, în boxă, pentru a auzi ce amendă i se aplică. În ziua cînd a fost dezbătut procesul, era mort.

Răbdarea lui Torrio ajunsese la capăt. Îl ura pe O'Banion şi voia să-l vadă mort. Pe lîngă dispreţul sfidător arătat faţă de autoritatea lui Torrio şi manevrele lipsite de scrupule faţă de sistemul comercial adoptat de cei trei asociaţi, înveninarea dintre ei era accentuată de puternice curente subterane cu caracter afectiv, izvorîte din motive rasiale. Scopul comun care îi adusese laolaltă, asociaţi neîncrezători unul în celălalt, nu domoli dispreţul şi antipatia reciprocă, ce îşi aveau rădăcinile în copilăria lor, cînd erau doi băieţaşi din mahalale mizere, unul irlandez, celălalt italian, supuşi segregaţiei în ghetourile lor urbane. O remarcă brutală şi fanfaroană a lui O'Banion, cînd înţeleptul Weiss îl sfătuise să-i trateze pe Torrio şi Capone cu un spirit mai împăciuitor, a circulat cu mare iuţeală prin lumea interlopă : „În iad cu sicilienii ăia !“ exclamase O'Banion. Sicilienii aflară acest lucru şi-l ţinură minte.

7.

„O mică afacere frumușică"

Un clan de sicilieni deosebit de sensibili față de insultele de acest gen erau cei șase frați Genna. Cunoscuți ca „teribilii Genna", între ei și O'Banion exista o aversiune reciprocă implacabilă. Frații Genna — Sam, Jim, Pete, Angelo, Antonio și Mike — erau aliați fideli ai lui Torrio și Capone, strîns legați de motive rasiale și de afilierea lor la Uniunea siciliană, unde dețineau poziții importante, sub ocrotirea cordială a lui Diamond Joe Esposito ; frații Genna cîrmuiau comunitatea emigranților italieni din jurul străzii Taylor, după uzanțe la fel de feudale ca și marii latifundiari din insula lor natală.

Părinții lor, emigranți, îi aduseseră în America în 1910, de la Marsala, din Sicilia, și se stabiliseră în sectorul 19, *Little Italy* (Mica Italie) unde domnea Diamond Joe Esposito cu sediul pe malul celălalt al-rîului, în circumscripția de poliție Maxwell Street. Prohibiția îi ridică la loc de frunte. Pete și Jim aveau niște cîrciumi, Sam era agent al Mafiei, specializat în tipice extorcări practicate de Mîna neagră, fiind totodată și organizator pe sector, Mike și Angelo se dedau duelurilor cu pistolul, și toți șase cîștigau la bani cu nemiluita de pe urma contrabandei cu băuturi alcoolice. În comparație cu Torrio, suav și rafinat, și cu Capone rece și viclean, O'Banion era un om violent și năzuros. Dar pe lîngă frații Genna părea o făptură blîndă și delicată.

Frații Genna erau o haită de derbedei : sălbăticiei lor înnăscute și duplicității lor, orgoliului necugetat al banditului sicilian, li se adăuga antrenamentul căpătat în concurența brutală dintr-o mahala mizeră a unei metropole americane. Purtau în buzunare mătănii, crucifixe și revolvere. Singura excepție în familie o constituia Antonio, poreclit „Gentlemanul", care, deși era totdeauna prezent în calitate de sfătuitor la consiliile de familie, unde se discuta despre omoruri, nu ucidea niciodată cu mîna lui. Ducea o viață aparent liniștită și sobră ; locuia într-un hotel din centru, frecventa opera și, fiind un arhitect autodidact, desena planurile unor cvartale întregi de apar-

tamente moderne pentru compatrioții lui săraci. Frații săi nu erau la fel de chibzuiți. Erau mereu amestecați în bucluculuri și le căutau cu tot dinadinsul, umblînd în mașini lucitoare, purtînd veșminte bătătoare la ochi : o însușire care nu era pe placul lui Torrio sau al lui Capone.

Pentru asociația Torrio-Capone, valoarea fraților Genna consta în vasta rețea de distilerii de casă creată de ei ; erau risipite în unități atît de firave, încît erau ferite de inconvenientele cauzate de închiderea — oricît de rară și de temporară ar fi fost ea — unei distilerii industriale centralizate. Organizația era dirijată de Antonio, creierul familiei. Frații Genna obținură din partea guvernului permisul de a fabrica alcool industrial, care servea drept paravan străveziu, dar satisfăcător, pentru producerea și distribuirea băuturilor alcoolice de contrabandă. În bucătăriile a sute de mici apartamente cu chirie, în zona străzii Taylor, instalară alambicuri de aramă portabile. Ba chiar determinaseră o grămadă de familii siciliene să vină în America, plasîndu-le apoi în diferite apartamente și înzestrîndu-le pe fiecare cu cîte un alambic. Pentru cincisprezece dolari pe zi — o sumă mare, un salariu american de aur pentru emigrantul sărac — familia nu trebuia să se gîndească la altceva decît să asigure funcționarea alambicului și să scoată din cereale lichidul dorit. Alcoolul brut era colectat în fiecare săptămînă, dus la marele depozit cu trei etaje al fraților Genna, de pe strada Taylor nr. 1022, la numai patru intersecții distanță de postul de poliție din Maxwell Street ; acolo era tăiat cu apă, colorat, i se dădea aromă, era îmbuteliat și etichetat și în cele din urmă vîndut sub numele de whisky și gin. De pe urma acestei operațiuni, frații Genna, la apogeul activității lor, scoteau 350 000 de dolari pe lună, din care 150 000 cîștig net — o întreprindere apreciată la cinci milioane de dolari !

Ca și frații O'Donnell din South Side, cu puțin timp în urmă, și frații Genna aveau în mîinile lor „o mică afacere frumușică". Pentru a avea garanția că afacerile vor merge strună, în continuare, era nevoie să fie plătită poliția și asigurată protecția politică necesară prin intermediul lui Torrio și al lui Esposito. În cele din urmă, însă, autoritățile guvernamentale își îndreptară atenția asupra afacerilor fraților Genna și reușiră să pună cap la cap douăzeci și cinci de pagini de mărturisiri, smulse de

la fostul director al întreprinderii. Este vorba de un document care interesează în mare măsură pe oricine e dornic să examineze diferitele modalităţi prin care, la Chicago, prohibiţia era nesocotită sistematic, şi încă într-o perioadă deosebit de „reformistă", cînd primarul Dever făcea reale eforturi pentru a impune respectarea legii.

„Depozitul lucra zi şi noapte, în două schimburi de cîte douăsprezece ore", explica fostul director angajat de fraţii Genna. „Camioane de mare tonaj, automobile şi furgonete serveau la distribuirea mărfurilor. Depozitul lucra la lumina zilei, în văzul tuturora, fără să fie stînjenit de autorităţile statului, decît în cazul vreunei razii întîmplătoare a poliţiei. Dar în aceste cazuri, fraţii Genna erau totdeauna informaţi cu douăzeci şi patru de ore înainte. Cîteodată erau înfăţişate subsemnatului înseşi ordinele emise de poliţie cu privire la razie, şi atunci se proceda la o curăţenie generală, după care survenea razia şi apoi reluarea lucrului. În toată perioada cît am lucrat la susmenţionatul depozit, întreaga întreprindere Genna funcţiona cu ştiinţa, consimţămîntul şi aprobarea poliţiei din Chicago, pînă la punctul unde se întindeau atribuţiile ei sau pînă unde ajungea jurisdicţia sa asupra comerţului. Pentru asemenea protecţie, fraţii Genna plăteau lunar sume mari, care, de la o cifră iniţială relativ modestă, se ridicară în aprilie 1925 la circa 6 500 de dolari. Mai mult încă, poliţia primea ca supliment o însemnată cantitate de alcool cu preţ redus, pentru a le permite fraţilor Genna să ţină în funcţiune distileriile în mod făţiş, împreună cu sistemul de distribuire corespunzător. În fiecare lună, depozitul era vizitat de patru sute de agenţi de poliţie în uniformă şi de brigăzi mobile — uneori cîte patru într-o singură lună — provenite de la centrală. Mai era vizitat şi de funcţionari de poliţie cu stele, dar nu în uniformă, despre care cei din depozit ştiau că sînt reprezentanţi ai procuraturii de stat a comitatului Cook. Pentru ca membrii altor forţe poliţieneşti să nu îi poată înşela pe fraţii Genna, prezentîndu-se în mod fals ca agenţi ai postului din Maxwell Street, ne sosea în fiecare lună, prin poştă sau printr-un curier, o listă a tuturor ofiţerilor şi agenţilor de poliţie din Maxwell Street, cu gradele lor. Numele erau trecute pe coli mici de hîrtie şi subsemnatul le lua în primire.

Lista completă era introdusă în maşina de calculat,

iar hîrtiile trimise de comisariat se distrugeau. Cînd persoanele respective se prezentau pentru a încasa banii, noi priveam cu atenţie gradul fiecăruia. Dacă gradul se afla pe listă, plăteam ; numărul gradului era inserat într-un registru cu foi detaşabile, iar suma vărsată se trecea pe o coloană în dreptul numărului respectiv. Nu era sarcina mea să plătesc brigăzile mobile sau pe şefi, dar eram răspunzător de banii care li se debursau... Uneori, cînd camioane încărcate cu alcool plecau pentru livrări în diferite puncte ale oraşului şi erau oprite de agenţi de poliţie străini, fraţii Genna depuneau plîngere pentru cele întîmplate. Atunci s-a făcut următorul aranjament între fraţii Genna şi brigăzile mobile : cînd trebuia să se parcurgă pe o distanţă mai lungă un teritoriu din afara zonei, fraţii Genna telefonau cu o seară înainte la anumite numere, spunînd : «Mîine la şapte». În dimineaţa următoare, la ora şapte, o brigadă mobilă de poliţişti în uniformă aştepta la oarecare distanţă de intrare, pînă ce transportul cu alcool pleca din depozit, şi apoi îl escorta de-a lungul porţiunii periculoase. Eu însumi am telefonat la numărul indicat pentru ca poliţia să escorteze alcoolul fraţilor Genna".

Situaţia fu expusă cu simplitate de către procurorul Patrick H. O'Donnell în cursul primului proces intentat lui Scalise şi Anselmi, acuzaţi de a-l fi ucis pe agentul Harold F. Olson : „Timp de şase ani, fraţii Genna au făcut să meargă ca pe roate un stabiliment de unde se punea în circulaţie alcool de contrabandă ; l-au menţinut în mod făţiş şi notoriu, fiind la fel de public ca şi cel mai mare magazin universal de pe State Street".

La acest proces, procurorul O'Donnell înfăţişă ca probe registrele contabile ale fraţilor Genna, conţinînd numele poliţiştilor cumpăraţi, ceea ce stîrni pe moment indignare ; 187 de poliţişti au fost transferaţi de la postul de poliţie din Maxwell Street. S-au făcut multe promisiuni, verbale şi scrise, că se vor publica numele celor compromişi, dar după proces nu s-a mai vorbit de registrul cu pricina, ba chiar a dispărut cu desăvîrşire.

Pînă la începutul anului 1925, fraţii Genna păreau la fel de invincibili ca şi Atila şi hunii lui în Europa centrală. Erau invulnerabili faţă de procedura judiciară, chiar cînd era vorba de omucidere, căci Angelo şi Jim fuseseră identificaţi cu absolută certitudine drept doi dintre uci-

gaşii căutaţi în timpul campaniei din 1921 pentru alegerea consilierului municipal, candidaţii fiind John Powers împotriva lui Anthony D'Andrea. În împrejurarea aceea, două case au fost lovite de bombe şi treizeci de oameni ucişi ; numele celor condamnaţi la moarte fuseseră scrise în prealabil pe o pancartă şi atîrnate, conform unei străvechi datini siciliene, de „copacul omului mort", un plop închircit din Loomis Street, chiar în inima cartierului Mica Italie. Sub protecţia lui Esposito şi a Uniunii siciliene — care treptat devenise o cooperativă pentru distilarea alcoolului — influenţa lor politică spori în mod spectaculos. În octombrie 1924, aproape simultan cu banchetul dat în cinstea lui O'Banion, fraţii Genna organizară şi ei un „festin al lui Baltasar". Clubul republican italian, la a cărui conducere se aflau, organiză pentru prietenii politici un banchet la hotelul Morrison. Şi în această împrejurare lista invitaţilor merită să fie consemnată. Ea cuprindea pe procurorul federal Robert R. Crowe ; Thomas O. Wallace, secretar al Curţii districtuale ; John K. Lawlor, director al Districtului sanitar şi Bernard W. Snow, executor judecătoresc şef al Tribunalului municipal şi ulterior şeful din Cook City al Partidului republican, precum şi preşedinte al comitetului central. Grupul senatorului Statelor Unite, Charles S. Deneen, era reprezentat de James Kearns, secretar al Tribunalului municipal ; Joseph F. Haas, magistrat al comitatului, şi William C. Scherwat, pe atunci candidat la postul de secretar al comitatului.

Această reuniune mondenă a determinat *Asociaţia pentru o mai bună guvernare din Chicago* să trimită Senatului american un protest în care se spunea : „Oamenii politici din Chicago au pactizat cu gangsterii şi oraşul este dominat de o coaliţie încheiată între politicieni nelegiuiţi şi viciul protejat".

Asemenea izbucniri moralizatoare dădeau prea puţină bătaie de cap fraţilor Genna. În afara timpului rezervat maşinaţiilor politice, orele lor de lucru erau absorbite de relaţiile cu banda O'Banion, care ajunseseră la o încordare maximă, apropiindu-se rapid de o criză. Într-adevăr, în decurs de cîteva luni fuseseră înregistrate o serie de incidente.

De cînd Torrio şi O'Banion cuceriseră oraşul Cicero, ambiţia fraţilor Genna crescuse. Începură să se aventureze

dincolo de limitele teritoriului lor, încălcînd domeniul lui O'Banion, și acolo găsiră un debușeu pentru mixturile lor : un alcool metilic, falsificat și semitoxic ; dar pe etichetă scria „whisky" și costa mai puțin. Îl vindeau cu trei dolari galonul. O'Banion — care cerea între șase și nouă dolari, dar pentru o mixtură categoric mai bună —, protestă în cuvinte aspre în fața lui Torrio împotriva acestui abuz. Torrio răspunse calm și evaziv că avea să-i dojenească pe frații Genna, dar înșelătoria continuă. O'Banion, în parte mînat de un puternic impuls de răzbunare, în parte pentru a-și arăta disprețul față de Torrio, prădă un transport de whisky al fraților Genna, în valoare de treizeci de mii de dolari. Frații Genna își încărcară armele și se pregătiră de contraatac. Între timp Torrio, mînios la culme din pricina tragerii pe sfoară de la fabrica de bere Sieben, se săturase să întindă și celălalt obraz pentru a fi pălmuit, așa că îi merse la inimă ideea de a le da mînă liberă fraților Genna împotriva lui O'Banion. Dar încă o dată, în ultima clipă fu evitată aprinderea fitilului. Interveni Mike Merlo, președintele Uniunii siciliene. El avea control deplin și definitiv asupra compatrioților emigrați la Chicago și decretă că, spre a salva stabilitatea afacerilor, trebuia să se facă încă un efort pentru a trăi în pace cu O'Banion. Apoi, la 3 noiembrie 1924, O'Banion se duse la localul The Ship din Cicero pentru împărțirea săptămînală a prăzilor. Erau de față Capone, Nitti Frank Maritote, Weiss, Frankie Rio și Drucci. Capone anunță că în cursul săptămînii, la The Ship, Angelo Genna pierduse la joc treizeci de mii de dolari și propuse anularea datoriei lui. O'Banion, prinzînd din zbor prilejul de a-i împunge din nou pe fratil Genna, refuză categoric să-și dea consimțămîntul și îi telefonă chiar lui Angelo, acordîndu-i un termen de o săptămînă pentru a plăti. A fost ultima provocare în tărăgănata, dar inexorabila evoluție către un conflict deschis. În ziua următoare Mike Merlo muri — caz aproape unic — de moarte naturală și toate frînele slăbiră.

Atunci începu ceea ce Pasley numește „Bătălia de pe Marna dintre contrabandiștii de băuturi alcoolice". Ziarul *Herald and Examiner* din Chicago încheie sumbru un editorial pe tema extraordinarelor evenimente care au zguduit orașul prin schimburile de focuri și teroarea dezlănțuită (trezind, totodată, și o oarecare atîțare morbidă...)

cu cuvintele : „Acesta e un adevărat război !". Un război care a durat timp de patru ani și trei luni, pînă cînd, o dată cu masacrul din ziua Sfîntului Valentin, s-a atins punctul culminant și, ca urmare, sporind puterea lui Capone, s-a produs o diminuare a măcelului dintre bandele rivale. Războiul a bîntuit de-a lungul și de-a latul „țării nimănui" din jurul lui Madison Street, intersecția centrală a orașului, printre tratatele de coexistență eșuate și fulgerările repetate ale bătăliilor cu arme de foc.

8.

Trandafiri din partea lui Al și judecători în jurul sicriului

Țelul bătăliei era, așadar, monopolul total sau controlul asupra traficului cu alcool și a viciului centralizat și comercializat în Marele Chicago. Concurenții erau Al Capone (care foarte curînd avea să devină succesorul lui Torrio) și sateliții lui italo-sicilieni de o parte, iar de cealaltă parte confederația iudeo-irlandeză, condusă în momentul acela de Dion O'Banion. Nu e cazul să presupunem că în sînul fiecărei tabere domneau armonia și solidaritatea. Torrio și Capone nu aveau nici un motiv personal de a nutri simpatie sau încredere față de frații Genna, pe care îi socoteau niște răufăcători cu minte de doi bani, ba au ajuns chiar să aibă motive serioase să-i considere niște șarlatani de-a dreptul periculoși. În moartea lui Mike Merlo, Capone văzu o ocazie bună de a-și consolida zona de influență socială, asigurîndu-și dominația asupra Uniunii siciliene din Chicago. Nefiind sicilian, el nu putea să-și asume președinția, așa că, autorizat de Torrio, căruia Frank Yale, conducătorul Uniunii siciliene din Statele Unite îi dăduse împuternicirea de a face numiri, Capone alese drept candidat la președinție pe un amic intim și complice de-al lui, Antonio Lombardo, asociat cu John Aiello, ambii comercianți de brînzeturi, samsari și șantajiști. Propunerea nu a fost deloc

pe placul fraţilor Genna, pentru care preşedinţia Uniunii nu reprezenta doar, ca pentru Capone, încă o investiţie financiară, ci implica un prestigiu şi un semn de cinstire mistică, cu o aureolă tribală. Drept care fraţii Genna acţionează fulgerător şi înainte ca Al Capone să-şi poată da seama ce se întîmplă, ei făcură turul de solicitare a voturilor membrilor şi, ajutaţi fie de respectul, fie de teroarea pe care o inspirau, înscăunară la preşedinţie pe tînărul Angelo. Lui Capone nu îi plăcea să-i fie dejucate planurile în acest fel ; dar, călăuzit de judecata mai matură a lui Torrio, înţelese că reglementarea acestei chestiuni cu fraţii Genna putea să fie amînată ; aveau un obiectiv mai urgent, acela de a se răfui cu O'Banion.

Una din afacerile comerciale cele mai bizare ale lui O'Banion era vînzarea florilor. În ultimii doi ani, el îşi dobîndise o faţadă de respectabilitate. În 1922 deveni coproprietar al florăriei lui William E. Schofield, din North State Street nr. 738, situată chiar în faţa catedralei unde odinioară cîntase în cor. În anul următor s-a căsătorit cu Anne Kaniff, o fată blondă, liniştită, foarte deosebită de femeile vulgare, neduse la biserică, pe care de obicei gangsterii le acopereau cu mantouri de vizon şi cu diamante. Cînd prăvălia era deschisă, O'Banion, cu şorţul legat dinainte, şchiopătînd, servea clienţii, pregătea buchete, aranja vitrina unde ţinea expuse vase de teracotă. Dar, deşi se pare că munca aceea puţin potrivită pentru el îl pasiona sincer, mai era şi o afacere prosperă, căci O'Banion primea o groază de comenzi pentru riturile funebre ale colegilor săi din lumea interlopă, înmormîntări care, în general, se desfăşurau cu o somptuozitate legendară. Pentru Mike Merlo, de exemplu, Torrio îi comandase flori în valoare de zece mii de dolari, iar Capone în valoare de opt mii. Înmormîntarea lui Merlo a fost una din cele mai costisitoare şi impunătoare ceremonii din cîte se văzuseră pînă atunci la Chicago. Printre tributurile pioase trimise era şi o efigie în ceară a preşedintelui Uniunii, modelată de un sculptor local, la preţul de cinci mii de dolari ; prinsă într-o ghirlandă de flori, cu efect mai curînd macabru, fu plasată în marea limuzină deschisă care preceda carul funebru. Pînă şi Jim Genna se duse la prăvălia lui O'Banion, împreună cu Carmen Vacco, unul din acoliţii politici ai lui Merlo, pentru a cumpăra o coroană care costa 750 de dolari ; dar după aceea

reieşi că scopul principal era acela de a se familiariza cu interiorul prăvăliei, în vederea unei viitoare acţiuni. O'Banion şi asociatul lui, Schofield, petrecură acolo toată duminica, făcînd ghirlande şi coroane. Seara tîrziu, după ce O'Banion plecase acasă, un necunoscut comandă prin telefon o coroană, spunînd că urma să treacă a doua zi să o ia.

Luni 10 noiembrie la amiază, un automobil închis de culoare albastră, cu patru oameni în interior şi venind dinspre nord, trase la marginea trotuarului şi se opri în faţa prăvăliei lui O'Banion, cu motorul în funcţiune. Unul din cei patru rămase la volan şi ceilalţi coborîră. Cei trei — unul înalt şi corpolent, cu un pardesiu cafeniu şi o pălărie moale cafenie, ceilalţi doi scunzi şi îndesaţi — intrară şi se opriră, înşiraţi în linie. O'Banion era în camera din spate a prăvăliei, îndărătul unui paravan, şi tocmai reteza cozile unui mănunchi de crizanteme. Împreună cu el se afla William Crutchfield, un tînăr comisionar negru. O'Banion îi spunea lui Crutchfield : „Duşumeaua e într-un hal fără de hal, Bill. Fă bine şi mătură toate frunzele şi petalele astea..." cînd auzi că se deschide uşa şi trecu imediat în prăvălia propriu-zisă. Crutchfield mătura frunzele căzute în încăperea din spate şi, privind pe deasupra unui coşuleţ de răchită, îl văzu pe O'Banion cum păşeşte să-i întîmpine pe noii veniţi, cu mîna dreaptă întinsă (în stînga ţinea foarfecele). Cînd O'Banion spuse : „Salve, băieţi. Veniţi pentru Mike Merlo ?", unul din necunoscuţi întinse braţul şi apucă mîna lui O'Banion, zicînd „Da". În acest moment, Crutchfield întoarse spatele scenei. Restul nu îl văzu, ci îl auzi : cinci detunături, una după alta, o pauză, apoi al şaselea foc. În mod normal, de cîte ori stătea de vorbă cu un necunoscut, O'Banion ţinea o mînă în buzunarul unde avea pistolul, dar de data aceasta, dezechilibrat de strîngerea de mînă a omului aflat în mijlocul celorlalţi doi, nu avea nici o posibilitate de a-şi scoate vreunul din cele trei pistoale. Două gloanţe îl nimeriră în piept, în partea dreaptă ; un al treilea glonte îi pătrunse în laringe ; al patrulea, foarte aproape de al treilea, ceva mai la dreapta ; iar al cincilea îi pătrunse în obrazul drept. Cum zăcea la pămînt, în mijlocul crinilor săi, i se trase lovitura de graţie — procedeul tradiţional al gangsterilor, mai cu seamă dacă erau sicilieni. Glonţul pătrunse în obrazul stîng ; arma fusese

ținută atît de aproape de față, încît pielea fu arsă de praful de pușcă.

Ucigașii ieșiră din prăvălie și urcară în mașină, care, goțind după colț, se pierdu în șuvoiul de vehicule de pe Superior Street. Iată reconstituirea teoretică a crimei, făcută de căpitanul William Schoemaker zis și „Pantofii Vechi", de la Biroul de detectivi.

„O'Banion, știa foarte bine că este sortit morții. Știa că moartea îl putea surprinde în orice clipă. De obicei, cînd vorbea cu străini, rămînea cu picioarele ușor depărtate, cu mîna dreaptă în șold, cu degetul mare spre spate, cu celelalte degete în față și aplecate. Mîna stîngă o ținea în general în buzunarul hainei. În această poziție, era pregătit să scoată cu iuțeala fulgerului pistoalele automate pe care le ținea în buzunarele lui anume croite. Dar în ziua aceea O'Banion ieși în întîmpinarea noilor veniți fără a ezita — cu mîna dreaptă întinsă. Se simțea în siguranță. Îi cunoștea, cel puțin din vedere, și nu avea bănuieli".

În afară de Crutchfield, mai era un martor, Gregory Summers, un băiețaș de școală în vîrstă de 11 ani, care în ziua aceea era de serviciu ca agent de circulație *junior*, la o distanță de o sută de metri, la încrucișarea dintre North State Street cu East Chicago Avenue. Gregory auzi împușcăturile și văzu trei bărbați ieșind în fugă din florărie. Depoziția lui glăsuiește : „Doi erau bruneți și păreau străini. Celălalt avea un ten deschis". Crutchfield, care îi văzuse mai de aproape, era de părere că : „Cel înalt putea fi evreu sau grec, dar ceilalți doi erau italieni".

Poliția îi interogă pe Torrio, pe Capone și pe frații Genna. Toți răspunseră că nu au nici o bănuială și nici măcar nu-și pot închipui cine l-ar fi putut ucide pe Dion. Torrio nu știa nimic în afară de faptul că : „În ziua precedentă i-am comandat flori în valoare de zece mii de dolari. Băieții noștri voiau să trimită un omagiu floral acasă la Mike Merlo ; am contribuit cu toții și i-am dat comanda lui Dion". Discursul funebru rostit de Capone la înmormîntare a fost următorul :

„Dion era un băiat de treabă și se descurca bine, ca să încep cu asta, mult mai bine decît era de așteptat. Dar, cum se întîmplă oricui, i s-a suit la cap. La aceasta a contribuit și Weiss. Johny Torrio îl învățase pe O'Banion tot ce știa, după care O'Banion a înhățat pe cîțiva din

băieţii noştri cei mai capabili şi a decis să fie el stăpînul traficului cu băuturi alcoolice în Chicago. Ce ocazie minunată ! Îi era uşor să ne facă viaţa grea, şi ne-a făcut-o. El avusese sarcina de a-i face pe copoi să închidă ochii, şi datorită nouă şi-a cîştigat o mare autoritate printre cumpărătorii de băuturi alcoolice tari şi de bere. Cînd a rupt-o cu noi, o vreme lucrurile n-au mers prea bine. El cunoştea trucurile, şi de aceea a făcut tot ce i-a stat în putinţă pentru a ne decava. Asta i-a fost preocuparea".

Înmormîntarea lui s-a desfăşurat într-un autentic decor hollywoodian. Ceremonia a fost organizată de John A. Sbarbaro, un cunoscut antreprenor de pompe funebre al gangsterilor, care avea magazinul la numărul 708 pe North Wells Street. (Sbarbaro mai era şi substitut de procuror ; el şi cu William H. McSwiggin reprezentau procuratura de stat în marea majoritate a anchetelor întreprinse pentru cercetarea omorurilor comise între gangsteri). Un sicriu de zece mii de dolari, cumpărat la Philadelphia, a fost expediat la Chicago într-un vagon de marfă rezervat. Avea pereţii dubli, de argint şi bronz masiv, în care nu putea pătrunde aerul, un capac gros de cristal, la colţuri colonete de argint masiv împodobite cu sculpturi bogate, iar în interior o căptuşeală de satin alb şi perne de puf pe care se odihneau rămăşiţele pămînteşti ale lui Dion O'Banion. Pe una din laturi, o tăbliţă pe care se putea citi : „Dion O'Banion, 1892—1924".

E foarte simptomatic pentru mentalitatea populaţiei în perioada aceea curiosul amestec de emoţie puternică şi de consideraţie sentimentală prezent în relatările înmormîntării apărute în cotidianele epocii. O ziaristă descria astfel decorul din capela mortuară a lui Sbarbaro, unde timp de trei zile şi trei nopţi defilă o procesiune de patruzeci de mii de persoane, pentru a-l vedea pe O'Banion şi „a-i aduce ultimul omagiu" (expresie utilizată de *Tribune* !). „Îngeri de argint" — scria reportera — „stăteau la capul şi la picioarele sicriului, cu capul plecat, în lumina a zece lumînări înalte care ardeau în grelele sfeşnice aurite ţinute de îngeri în mîinile lor. Sub sicriu, pe placa de marmură care îl susţine, se poate vedea inscripţia «Lăsaţi copiii să vină la mine». Peste toate acestea plutea mireasma florilor, cu care se amestecau parfumurile femeilor din lumea gangsterilor, în toalete fastuoase, înfăşurate în blănuri costisitoare şi sprijinite, în timp ce

păşeau încet în naos, de domni îmbrăcaţi în costume impecabil croite, cu obraji de culoarea oţelului şi ochi care scrutau pe furiş asistenţa". O altă ziaristă descria „mîinile graţioase care ştiau să mînuiască atît de eficient un pistol automat".

În ziua înmormîntării, poliţia călare se afla la faţa locului dis-de-dimineaţă, pentru a deschide drum cortegiului. Peste douăzeci de mii de oameni se înghesuiau pe străzile din jurul capelei mortuare. Douăzeci şi şase de furgoane încărcate cu flori în valoare de cincizeci de mii de dolari se îndreptară spre cimitirul Muntele Carmel, formînd o coloană lungă de o milă. Printre coroane se afla o inimă făcută din trandafiri, varietatea *American Beauty*, înaltă cam de doi metri şi jumătate, o coroană de orhidee şi trandafiri, care urma să acopere piatra de mormînt, şi o enormă coroană trimisă de sindicatul cărăuşilor. Mai era şi un coş de trandafiri, purtînd pe panglică simpla dedicaţie : „Din partea lui Al". Trei fanfare şi o escortă poliţienească provenind de la Stickney (deoarece comandantul Collins le interzisese forţelor poliţieneşti din Chicago să participe la înmormîntare) însoţeau cortegiul. Un detaşament special de poliţie s-a amestecat printre gangsterii îndoliaţi, cerînd respectarea păcii măcar în ziua aceea, şi, la cererea oficială a autorităţilor municipale, cei care aveau asupra lor arme, în cursul ceremoniei funebre le-au lăsat în grija prietenilor.

Nici unui preşedinte al S.U.A. nu i s-a făcut o asemenea înmormîntare, şi puţini monarhi au avut parte de o astfel de ceremonie. Singurul lucru care a lipsit a fost slujba religioasă. Prietenii şi familia se străduiseră să li se acorde, pe temeiul că O'Banion era catolic şi în copilărie frecventa catedrala Sfîntul Nume, dar arhidioceza catolică, spre consternarea generală, refuzase autorizaţia pentru slujba religioasă şi înmormîntarea în pămînt sfinţit. Cardinalul Mundelein declară : „O persoană care nu asistă la slujba religioasă cît este în viaţă, nu o poate pretinde după moarte". Cu toate acestea, lui O'Banion nu i-a fost refuzată cu desăvîrşire iertarea păcatelor. Lîngă mormîntul lui, reverendul Patrick Malloy, de la biserica Sfîntul Toma din Canterbury, care îl cunoscuse pe O'Banion încă din copilărie ca pe un băiat vesel şi socotea că, în fundul sufletului, era bun, ieşi din rîndurile mul-

ţimii, şi în timp ce racla era coborîtă în pămîntul nesfinţit, recită litaniile de rigoare, Ave Maria şi Tatăl Nostru.

Defunctul nu a fost uitat : la cinci luni după ceremonie, familia lui cumpără o parcelă de pămînt sfinţit, unde trupul lui fu reînhumat. Arhidioceza nu interveni, dar văduva a fost sfătuită să îndepărteze uriaşul obelisc de piatră, înlocuindu-l cu o piatră de mormînt de proporţii mai moderate. Drept care căpitanul John Astege, un poliţist onest, animat de o consecventă pornire împotriva gangsterilor, remarcă : „O'Banion era un tîlhar şi un ucigaş, dar ia uitaţi-vă la el acum ! E îngropat lîngă un episcop !" Într-adevăr, alături de noul mormînt al lui O'Banion era mausoleul cuprinzînd rămăşiţele pămînteşti ale arhiepiscopilor Feehn şi Quigley şi ale episcopului Porter.

Printre personalităţile distinse din cortegiul funebru erau cinci judecători de la Tribunalul municipal, consilierul municipal Dorsey Crowe, un alt consilier şi diferiţi legislatori, precum şi Capone şi Torrio. Cei doi nu ar fi avut chef să vină, dar absenţa lor ar fi întărit bănuiala că ei puseseră la cale asasinarea lui O'Banion. Ei au putut citi existenţa acestor bănuieli pe figurile unora din asistenţi ; aşezaţi în faţa lui Moran, Weiss şi Drucci, asistară la întreaga ceremonie desfăşurată în capelă. Merseră cu aceştia în maşină pînă la cimitir. Acolo i-au avut în faţa lor, de cealaltă parte a mormîntului, în cursul înhumării. Imediat după terminarea ceremoniei, Torrio plecă într-o vacanţă zbuciumată, la Hot Springs, în Arkansas, la New Orleans, în insulele Bahama şi în Cuba.

Din pricina acestei călătorii nu a fost prezent la o declaraţie publică, de la care, oricum, probabil că ar fi preferat să lipsească. Louis Alterie, amicul lui O'Banion, îi provocă pe cei care purtau răspunderea asasinării acestuia la un duel cu arme de foc, într-o zi fixată dinainte, la colţul dintre State Street şi Madison Street. Primarul Dever mărturisi că se simte „zguduit". Firava lui campanie reformatoare fusese din nou dată peste cap, mai întîi din cauza tirului ucigaş, apoi din cauza înmormîntării, a cărei somptuozitate orhideică nu era doar o etalare a bogăţiei individuale a diverşilor gangsteri, ci şi o demonstraţie a puterii şi opulenţei acestei lumi a gangsterilor în totalitatea ei, capabilă să pună pe gînduri întregul Chicago. El întrebă : „Trăim oare conform codului din

întunecatul ev mediu, sau Chicago face totuşi parte din confederaţia americană ? Într-o zi are loc asasinarea lui O'Banion, ca rezultat al unei conjuraţii foarte bine puse la punct de către asasini. Apoi urmează această uluitoare paradă ! Între timp, rivali şi partizani ai defunctului se laudă pe faţă cu viitoare represalii. Pentru a le aduce la îndeplinire caută să dezlănţuie bătălii pe străzile oraşului. Nici prin gînd nu le trece să ţină seama de legi sau de cei care veghează la respectarea lor !"

Asasinii lui O'Banion nu s-au prezentat la răspîntia lui State Street cu Madison Street, dar, deşi nu s-au făcut arestări şi crima a rămas neelucidată din punct de vedere oficial, nu există îndoieli asupra identităţii vinovaţilor. Judecătorul de instrucţie al comitatului Cook îşi încheie raportul său cu acest comentariu : „Ucigaşii nu au fost prinşi. Au fost bănuiţi John Scalise, Albert Anselmi şi Frank Yale, dar ei nu au compărut niciodată în faţa instanţelor judecătoreşti". Judecătorul de instrucţie greşea în privinţa lui Yale — vechiul şef al bandei Cinci Vîrfuri, un fidel acolit al lui Torrio — dar avea dreptate în privinţa lui Anselmi şi a lui Scalise. Aşa cum stabiliră curînd după aceea adepţii lui O'Banion, cei trei primiseră fiecare cîte zece mii de dolari bani peşin şi un inel cu diamante în valoare de trei mii de dolari. Scalise trimise inelul logodnicei sale, în Sicilia. Ei trăseseră, iar omul care îi strînsese mîna lui O'Banion, în semn de prietenie, era Mike Genna.

Scalise şi Anselmi erau un cuplu de ucigaşi deosebit de fioroşi. Amîndoi semănau cu nişte gorile : erau solizi, umflaţi ; îşi balansau fără încetare braţele, pentru a putea pune mîna instantaneu pe pistol ; picioarele le erau scurte, iar feţele uleioase, grosolane şi încruntate — erau nişte sicilieni cu un bogat cazier de condamnări la închisoare în Italia, acumulate înainte de a intra clandestin în America. Nu erau folosiţi în nici una din variatele operaţiuni necesitate de contrabanda de băuturi alcoolice : aveau funcţia specializată de „torpilori", adică de ucigaşi profesionişti, mîndri de priceperea lor de a executa la comandă lichidarea unor fiinţe omeneşti. Ei au fost aceia care au născocit micul rafinament de a freca gloanţele cu usturoi, tehnică excelentă, care sporea probabilitatea cangrenării rănilor, cînd victimele nu mureau pe loc. În perioada aceea, Scalise şi Anselmi erau în serviciul per-

sonal al fraţilor Genna, dar Torrio şi Capone se serveau de ei pentru diversele asasinate pe care le puneau la cale ; de fapt, cei doi indivizi serveau cu credinţă pe oricine era dispus să plătească bine pentru un omor, aşa cum se va vedea în raporturile lor cu Mike Genna.

9.

„Băieţii lui Weiss“ şi „băieţii lui Capone“

O dată cu dispariţia lui O'Banion, succesiunea îi revenea lui Hymie Weiss, care se trezi în fruntea bandei din North Side. Weiss era un polonez, adus în America de mic copil de părinţii săi emigranţi. Numele lui adevărat era Earl Wajciechowski, prescurtat în Weiss, dar toţi îl cunoşteau sub numele de Hymie Leahul, sau pur şi simplu Hymie. Era un tînăr posac, încruntat, cu trăsături ascuţite, gen Sinatra, cu ochi mari, întunecaţi şi sinistri. Pînă la prohibiţie se ocupa de devalizări, fiind părtaş cu O'Banion la spargerea seifurilor şi hoţ de automobile. Îşi mai oferea serviciile ca ucigaş sau ca terorist, fără spirit partizan, atît sindicatelor muncitoreşti, cît şi echipelor de spărgători de grevă angajate de patroni. El se conforma modelului tradiţional al gangsterului catolic italo-irlandez, rămînînd — în tot cursul carierei sale de ucigaş şi de răufăcător lipsit de scrupule — profund evlavios ; purta un crucifix atîrnat de gît, alături de buzunarul pentru pistol de la subsuoară, iar în buzunar avea totdeauna un şirag de mătănii. Aşa cum subliniau adesea admiratorii lui, se arăta foarte afectuos cu mama sa. Această predominantă fixaţie maternă este o faţetă interesantă a personalităţii gangsterului. Torrio îşi plasase mama în Italia, înconjurînd-o de lux ; Capone o idolatriza pe mama lui ; O'Banion i-a cumpărat celei care-l adusese pe lume o casă frumoasă şi o vizita în fiecare săptămînă, aducîndu-i mereu plăci de patefon. O dată îi vorbi despre ea unui ziarist : „Credeţi-mă, merită să n-aibă nici o grijă pe lumea asta !“. Iar Dutch Schultz, fraficantul de băuturi

alcoolice din New York, pe patul de moarte spuse : „Pe mama ta poți conta oricînd, și nu trebuie să-l lași pe Satana să te tragă prea iute la el !". Probabil că Weiss avusese o contribuție hotărîtoare la succesul lui O'Banion în traficul cu bere, căci Weiss avea o minte foarte ascuțită, era mult mai descurcăreț în comerț și nu folosea violența împotriva proprietarilor de baruri și a rivalilor decît după ce toate măsurile pașnice dădeau greș. Calm, de o ferocitate implacabilă, se spune că era singurul om de care se temea Al Capone.

Moartea lui O'Banion provocă în lumea gangsterilor din Chicago o nouă și învolburată regrupare de alianțe și vasalități. Vechea asociație făurită de Torrio se fisurase încă de pe cînd O'Banion rupsese raporturile diplomatice și de afaceri cu ea, iar acum curentul subteran rasial, care explica multe dispute, se intensifică și fu canalizat într-o direcție mai clară. Frații O'Donnell din West Side trecură de partea lui Weiss, tot astfel și banda Saltis-McErlane. Frații Genna, Aiello și alți sateliți italiano-sicilieni rămaseră ferm, dar cu atribuții diferite — aliații lui Capone, ca și Ralph Sheldon și Danny Stanton. Astfel, în linii mari, gangsterii se împărțeau acum în „băieții lui Weiss" și „băieții lui Capone". La Chicago nu rămase mult loc liber pentru individualismul violent: „libera concurență" în contrabanda de băuturi alcoolice intra în stadiul monopolist al capitalismului. Dar, înainte de a se întîmpla acest lucru, se produse situația de care Merlo și Torrio se temuseră totdeauna și pe care se străduiseră să o evite : anarhia, triumful plebei, gata de orice. Vechea uniune, care vreme atît de îndelungată fusese supusă unor mari solicitări și se clătina sub presiunile interne clocotitoare, s-a dizolvat. Limitele teritoriale ratificate s-au fărîmițat și s-au destrămat. Aveau loc jafuri haotice și veritabile bătălii purtate între străzi. Pocnetul puștilor și țăcănitul mitralierelor se făcură auzite foarte des pe străzile din Chicago, și aproape că nu ieșea o ediție de cotidian care să nu aibă pe prima pagină un reportaj despre o nouă ciocnire între bande, cu morții respectivi. Chicago începea să fie cunoscut în lumea întreagă ca o rivală modernă a Sodomei și Gomorei, un loc unde cetățeanul obișnuit își pune o vestă rezistentă la gloanțe cînd își duce cîinele la plimbare, iar la birou trage cîte o

duşcă de trăscău falsificat, unde fiecare automobil poartă urme de gloanţe de mitralieră, unde întreaga populaţie trăieşte zilnic în vîrtejul unei abracadabrante fantezii de ameninţări şi sînge. În titlurile tuturor jurnalelor de pe glob bubuiau mai multe salve decît se auziseră vreodată, efectiv, în capitala Vestului Mijlociu.

Totuşi, chiar dacă situaţia era „stilizată" şi dramatizată, realitatea rămînea cu mult mai bătătoare la ochi şi mai strigătoare la cer decît sînt dispuşi să recunoască astăzi cetăţenii din Chicago. Abia fusese coborît în groapă cadavrul lui O'Banion, înfăşurat în satin, că Weiss şi dezlănţui războiul său de răzbunare. Prin subtilitatea ei, se poate spune că mintea lui Weiss era siciliană. Nu numai că ştia unde să ţintească, dar se pricepea de asemenea să-şi lovească adversarul în mod indirect. El ştia că Al Capone ţinea mult la Tony Grecul, care conducea un restaurant pentru amatorii rafinaţi ai artei culinare, situat deasupra sălii de alergări de cîini a lui Frankie Pope, la Cicero. La rîndul său, Tony Grecul era un admirator fanatic al lui Capone. Nu pierdea nici un prilej pentru a istorisi povestea unui băiat sărman care vindea ziare şi care într-o seară de noiembrie, pe o ploaie rece, intrase în restaurantul lui Capone. „Cîte ziare ţi-au mai rămas, băieţaş ?", l-a întrebat acesta. „Vreo cincizeci, cred", răspunsese băiatul. — „Lasă-le jos şi fugi acasă la maică-ta !", îi spuse Capone, şi îi întinse o bancnotă de douăzeci de dolari.

Fidelitatea faţă de Capone îl costă viaţa ; la cîteva seri după înmormîntare, în timp ce Tony şi Capone fleăreau într-o cameră separată, se auzi clinchetul clopoţelului de la intrare şi Tony se ridică pentru a-şi întîmpina muşteriii. Dar nu se mai întoarse, şi oamenii povesteau că atunci cînd Capone a înţeles că Tony fusese luat şi dus pe sus în maşină, cînd şi-a dat seama că duşmanii lui ţinteau să-l lovească prin intermediul amicilor, fu auzit plîngînd. În ziua următoare ziarele publicară ştirea că într-o groapă cu var nestins a fost găsit cadavrul lui Tony Anton, proprietar de restaurant. Nu s-a făcut nici o arestare.

Weiss îi lovi şi în mod direct pe oamenii care îi suprimaseră prietenul. La 12 ianuarie 1925, Capone făcea o inspecţie a proprietăţilor sale şi trăsese maşina în faţa

unui restaurant situat la colțul Străzii 55 cu State Street. Scăpă de la moarte ca prin urechile acului. Tocmai se dăduse jos din mașină și intrase în clădire, cînd o mașină sport, cu perdelele lăsate, se apropie încet de trotuar și, de la mai puțin de un metru, de pe banchetele din față și din spate țîșni o rafală de gloanțe din mai multe pistoale automate și dintr-un pistol-mitralieră, arma preferată de tot mai mulți gangsteri și al cărei țăcănit brutal era botezat, în glumă, „muzică de ukulele", instrument havaian după care lumea se dădea în vînt pe-atunci. Șoferul lui Capone, Sylvester Barton, a fost rănit în spate ; doi gardieni personali aflați pe bancheta din spate se trîntiră imediat pe podeaua mașinii, scăpînd teferi. Mașina, ciuruită de proiectile de la bot pînă la port-bagaj, avea capota făcută ferfeniță și motorul distrus. „Au tocat totul, afară de mașina de gătit !", remarcă un sergent din brigadă. Acest incident neplăcut îl determină pe Capone să-și comande fortăreața pe patru roți, fabricată de firma Cadillac, în greutate de șapte tone, cu caroseria blindată, geamuri incasabile și cu posibilitatea de a trage prin geamul din spate.

Douăsprezece zile mai tîrziu, în după-amiaza care urmă întoarcerii lui Torrio din obositoarea lui călătorie în jurul globului, emisarii lui Weiss, care îl filaseră mii de mile, dădură peste el în fața locuinței sale din Clyde Avenue, în cartierul Jackson Park din South Side. Erau ceasurile patru și jumătate, începea să se întunece și Torrio cu soția lui abia se întorseseră din Loop, unde fuseseră după cumpărături. Doamna Torrio coborî din mașină cu brațele încărcate de pachete și o luă pe aleea asfaltată. Torrio era încă în automobil, strîngînd restul pachetelor, cînd doi oameni țîșniră dintr-o limuzină cenușie, parcată în afara razei vizuale a victimei, după colțul cu Strada 76. Unul din ei, ținînd un pistol automat, alergă în fața mașinii lui Torrio, în timp ce celălalt, care avea în mînă o armă de vînătoare cu țeavă dublă retezată, ocoli prin spate, și ambii deschiseră focul simultan. Parbrizul se făcu țăndări și șoferul, Robert Barton — frate cu Sylvester, șoferul lui Capone — fu rănit la genunchiul drept. Torrio rămase nevătămat. Lăsă să-i cadă pachetele din mîini și, aplecat aproape pînă la pămînt, alergă spre casă. Nu sui nici șase trepte, cînd fu prins în focurile încrucișate. Un glonte de calibrul 45, provenit dintr-un pistol auto-

mat, îi zdrobi brațul stîng. Fără a se opri din fugă, Torrio se întoarse, încercînd între timp să-și scoată revolverul, dar o salvă de gloanțe pentru vînat îl izbi drept în față, sfărîmîndu-i maxilarul și pătrunzînd în plămîni și în abdomen. Se prăbuși pe trepte. Omul cu automatul alergă spre el pentru a-i administra obligatoriul glonte în creier, dar cînd apăsă pe trăgaci constată că nu mai are cartușe. Ezită, scotocind după alte cartușe pentru a-și încărca arma. Celălalt își reîncărca și el arma de vînătoare, cînd claxonul mașinii care aștepta făcu să răsune chemarea lui imperativă. Probabil că era semnalul convenit, fiindcă cei doi alergară fără zăbavă spre automobil, care porni cu ei.

Torrio fu transportat la Jackson Park Hospital. La poliție nu spuse decît atît : „Știu cine sînt, și treaba mă privește pe mine personal !"

În mai puțin de o oră, Capone era la căpătîiul lui. Îl mută într-o cameră din mijlocul clădirii și postă acolo o gardă personală compusă din patru oameni, în afară de cei doi polițiști puși de planton.

Torrio se vindecă cu o rapiditate uimitoare. Într-adevăr, nu trecură decît șaisprezece zile și ieși din spital, pe scărița de incendiu. În cursul aceleiași luni, apăru, înfășurat tot în bandaje, în fața Tribunalului Federal al S.U.A. pentru a i se citi sentința dată în procesul fabricii de bere Sieben. Își plăti amenda și fu închis timp de nouă luni la penitenciarul din Lake County la Waukegan. Șeriful avu grijă să fie puse la ferestruicile celulei sale obloane din oțel aliat rezistente la gloanțe, postă în preajma lui doi ajutori de șerif, care patrulau pe coridor, și mobilă celula cu carpete, scaune și un pat mai comod. În martie, Torrio ceru să fie chemați Capone și avocații lui și făcu formele necesare pentru a-i încredința toate afacerile sale personale omului pe care, cu cinci ani în urmă, îl adusese de la New York ca supraveghetor al unei case de toleranță. Cînd Torrio a fost eliberat, în toamna anului 1925, trei automobile înțesate cu oameni înarmați îl așteptau la porțile închisorii, pentru a-l escorta prin Chicago, pînă la Gary, în Indiana, unde a luat trenul cu destinația New York. La New York s-a îmbarcat pe un pachebot care se îndrepta spre Italia. După ce și-a sfîrșit convalescența, Torrio s-a întors în Statele Unite, decis

să-şi folosească talentele incontestabile asociindu-se cu Lucky Luciano şi alţi şefi ai traficului clandestin din New York.

Capone era acum omul cel mai puternic din Chicago, dar mai avea de rezolvat o problemă periculoasă.

10.

Regele Capone

Poliţia trecuse prin toate fazele obositoare ale anchetei privitoare la tentativa de asasinare a lui Torrio. În conformitate cu etica lumii interlope, şoferul Barton, Capone, ca şi Torrio, refuzară să dea orice fel de informaţii sau să facă ipoteze asupra agresorilor. Dar, fapt neobişnuit, în această împrejurare s-a găsit un martor dispus să vorbească. Martorul acesta se numea Peter Veesaert şi era fiul în vîrstă de şaptesprezece ani al portarului unui bloc de locuinţe învecinat. El asistase la agresiune, şi cînd i-a fost arătată o fotografie publicată în ziare, de la înmormîntarea lui O'Banion, printre cei care ţineau cordoanele sicriului îl recunoscu pe Bugs Moran drept unul dintre cei care l-au atacat pe Torrio. Îi confirmă din nou identitatea, în cursul celor trei defilări de suspecţi organizate de poliţie pentru identificare. Moran, afirmă categoric Peter Veesaert, era omul care trăsese cu automatul în Torrio. În Biroul de detectivi îl înfruntă pe Moran, spunîndu-i : „Dumneata eşti omul căutat !" şi descrise în mod amănunţit cum Moran sărise primul din automobilul parcat şi tot el deschisese focul.

Comandantul poliţiei a cerut tribunalului permisiunea „de a-l reţine pe Moran pînă la descoperirea altor probe". Judecătorul William J. Lindsay îi dădu drumul după şaptezeci şi două de ore, în schimbul unei cauţiuni de cinci mii de dolari. Moran nu a fost tradus în faţa instanţei şi nici măcar pus sub acuzare.

În cursul lunilor care mai rămăseseră din anul 1925,

măcelurile între bandele rivale au continuat, şi printre victime căzură trei din fraţii Genna. La început banda lui Weiss era în ofensivă şi dădea o lovitură după alta. Capone, privat de experienţa lui Torrio, slăbit de dezertarea atîtor aliaţi şi de haosul creat în traficul cu bere, pentru moment se gîndea doar să pareze loviturile, căutînd între timp să-şi revină. Oricum, nu a deplîns pierderea celor trei fraţi Genna cu care nu se putea negocia deloc, deşi erau asociaţii lui, fiindcă de pe urma acestei triple morţi autoritatea sa asupra grupului sicilian, şi deci şi asupra cartelului pentru producerea poşircilor alcoolice, ieşea întărită.

Într-o frumoasă dimineaţă din primăvara aceluiaşi an, la 26 mai, Angelo Genna îşi luă rămas bun de la soţie — cu care era căsătorit de patru luni — în apartamentul lor din elegantul hotel Belmonte, şi urcă în noul lui automobil deschis de două locuri care costase şase mii de dolari, pentru a se duce la birou. Străbătuse o distanţă de opt intersecţii, cînd, la răspîntia dintre Ogden şi Hudson Avenue, binecunoscuta maşină sport neagră, cu capota ridicată, prevăzută cu o plăcuţă indicatoare furată, lunecă îndărătul lui. La bordul ei se aflau Weiss, Moran şi Drucci. Maşina se alătură automobilului lui Genna şi deodată se iviră boturile a trei puşti de vînătoare cu ţeava retezată ; Angelo îşi dădu duhul învăluit de fumul prafului de puşcă. În clipa morţii avea în buzunarul de la spate treizeci de mii de dolari în bancnote.

Pentru familia Genna, moartea aceasta stîrni o durere multiplă. Jeleau, odată cu pierderea unui frate, şi răsturnarea bruscă a dictaturii lor asupra Uniunii siciliene, la a cărei preşedinţie îl înscăunaseră pe Angelo. Pe lîngă aceasta, ambiţiile lor sociale, abia înmugurite, primiră o grea lovitură. Într-adevăr, în luna ianuarie fraţii Genna puseseră la cale, cu abilitate, o alianţă ambiţioasă. Îl însuraseră pe Angelo cu Lucilla, sora mai mică a unui important personaj din comunitatea siciliană. Căsătoria aceea reprezenta fericita încheiere a unei legături de afaceri, acea fuziune dintre bani şi sînge, atît de preţuită de către sicilieni. Aşa că fraţii Genna se agitaseră pentru ca nunta să fie sărbătorită cu fastul cuvenit. Trei mii de persoane răspunseră la invitaţia lui Angelo, publicată în

ziare sub această formă : „Să vină fiecare, veniți cu toții !" Oaspeții se reuniră în Carmen's Hall din Ashland Auditorium, în West Side ; așa cum era de așteptat, printre ei erau o mulțime de figuri cunoscute sub raport profesional și politic. În ziare apărură entuziaste și amănunțite descrieri ale cununiei : se vorbea despre Angelo ca de „un tînăr importator". Reporterea unui cotidian a folosit o sută patruzeci și două de cuvinte pentru a descrie minunățiile tortei de nuntă, avînd o înălțime de patru metri („torta cea mai rafinat decorată din cîte s-au făcut vreodată la Chicago"), opera „artistului și sculptorului" S. Ferrara. Pe glazura tortei se puteau citi aceste cuvinte : „Home Sweet Home", pline de afecțiune, dar destinate să se acrească foarte curînd.

Înmormîntarea lui Angelo fu la fel de splendidă. Sicriul de argint masiv costă 12 500 de dolari, iar pe capac era scris în relief, cu aur, numele defunctului. Era, firește, încărcat de coroane ; grădina înflorită mobilă fu urmată pînă la cimitir de trei sute de mașini, dintre care treizeci înțesate de flori în valoare de patruzeci de mii de dolari. Cortegiul funebru era compus din douăzeci de mii de italieni din Chicago. Cordoanele sicriului erau ținute de opt personalități proeminente ale Uniunii siciliene. Nu lipseau nici obișnuiții reprezentanți ai cercurilor oficiale : senatorul statului Illinois, John T. Joyce, consilierul municipal John Powers, membrii Camerei reprezentanților a statului William V. Pacelli și Charles Coia, Carmen Vaco, *city sealer* (a cărui misiune era să pună sigilii pe ușile localurilor unde se vindeau băuturi alcoolice de contrabandă, o slujbă girată în mod indirect de bandele de traficanți), Diamond Joe Esposito, Mike Carozzo și Al Capone. Biserica a refuzat să oficieze slujba de înmormîntare, dar părintele Bifoletti, de la Biserica Ingerului Păzitor, o celebră la cimitir. Cincizeci de agenți de poliție fură detașați pentru serviciul de ordine, în scopul de a menține liberă partea carosabilă a străzilor, dar a mai fost necesar să fie chemat în grabă personal auxiliar, pentru a întări cordoanele în fața mulțimii care se îmbulzea.

Înmormîntarea lui Angelo Genna a avut un preludiu adecvat. Cu puțin înainte de ceremonia funebră, domnul Frank Baran, custode municipal, sub privirile unui mare

număr de ziariști și alți spectatori, aruncă în apele lacului Michigan opt sute de pistoale, mitraliere și puști pe care poliția le confiscase de curînd de la asasini, spărgători, tîlhari și alți delincvenți din Chicago.

Capone nu putea decît să se bucure de dispariția lui Angelo. Probabil că pentru prima dată în viața lui a avut un ușor sentiment de bunăvoință față de Weiss și prietenii lui, dar, pentru a ajunge la dominația Uniunii siciliene, în calea lui Capone se mai aflau cîteva obstacole. Pe scaunul prezidențial vacant puse stăpînire imediat Sam Samoots Amatuna, girantul restaurantului Citro's — loc de întîlnire al politicienilor — și principalul mituitor al poliției în favoarea fraților Genna. Amatuna și doi din asociații lui în afaceri, Eddie Zion, proprietarul unui bufet, și Bummy Goldstein, cunoscut și sub numele de Pete Telalul, administratorul unei distilerii clandestine, intrară în cartierul general al Uniunii și, în timp ce toți se jucau leneș cu pistoalele, Amatuna se declară cu de la sine putere președinte. Apoi Capone avu parte de o altă neașteptată întorsătură norocoasă. La 13 noiembrie, Amatuna stătea liniștit în scaunul unui bărbier, unde se rădea și își făcea manichiura, cînd doi indivizi se apropiară de el din spate și îi zburară creierii pe prosop. Cei doi erau Schemer (Sforarul) Drucci și Jim Doherty, ucigașul folosit de banda fraților O'Donnell din West Side, ambii trimiși de Weiss, care, preocupat doar să rărească rîndurile sicilienilor, habar nu avea că astfel îi făcea un mare serviciu lui Capone. Peste patru zile, cu o precizie lugubră, Zion fu împușcat în timp ce se întorcea de la înmormîntarea lui Amatuna ; peste alte treisprezece zile, Goldstein fu ucis în interiorul unui magazin de către doi agresori care, dovedind o inițiativă îndrăzneață, folosiră o carabină furată dintr-o mașină a Biroului de detectivi, parcată în apropiere.

De data aceasta Capone reuși să aranjeze lucrurile pe placul său. Omul lui de paie, Lombardo, fu numit la președinția Uniunii, dar ocupă acest post doar pînă în 1928, cînd fu doborît de o rafală de gloanțe explozive, în mijlocul intensului trafic al unei ore de vîrf, la întretăierea străzilor Madison și Dearborn, poate locul cel mai animat din Chicago. După cum vom vedea, acest omor

a adus o complicație în plus în labirintul format de traficanții de alcool și de mafie.

Dar încă de la începutul anului 1925, înainte de moartea lui Amatuna, între cele două tabere se produsese o ciocnire formidabilă, în care fu implicat din nou un membru al clanului Genna.

Timp de două săptămîni după uciderea lui Angelo, frații lui bătuseră în lung și-n lat cu mașina North Side, cu armele în mîinile înfierbîntate, în căutarea oricărui membru al bandei Weiss. Setea de *vendetta*, intențiile ucigașe ale fraților Genna erau cunoscute poliției ; tensiunea se simțea în aer. În dimineața zilei de 13 iunie, o mașină a poliției, care patrula pe străzi, găsi mașina lui Moran ciuruită de gloanțe, dar goală și cu cîțiva stropi de sînge. De fapt, cu puțin mai înainte, în automobilul acela se aflaseră Moran și Drucci. Ei dăduseră o scurtă bătălie din mers cu o altă mașină, în care se aflau Mike Genna, Anselmi, Scalise și un individ la volan, angajați într-o misiune de represalii. În cursul schimbului de focuri, Drucci fu zgîriat de un glonț. Împreună cu Moran o luă la sănătoasa, răsturnînd vehiculul. În momentul cînd poliția, dînd de urma lui Moran, îl informă despre starea în care-i găsiseră mașina, acesta era acasă, în papuci, și se arătă cuprins de indignare ; doar atît știa, declară el, că niște tipi îi furaseră mașina cu puțin timp în urmă și, poftim, în ce hal i-o aduseseră !

În timp ce lui Moran i se lua interogatoriul, automobilul fraților Genna cutreiera frenetic zona, în căutarea prăzii dispărute. Străbătînd cu viteză nebună Western Avenue, în direcția North Side, alunecară pe asfaltul umed, fură cît pe ce să se ciocnească cu o altă mașină și își continuară goana, forțînd motorul la maximum. Această încălcare a regulilor de circulație fu observată de o mașină a poliției care se încrucișă cu gangsterii și în care se aflau detectivii brigăzii a 8-a, de pe lîngă Chicago Lawn Station : Michael J. Conway, Harold F. Olson, Charles B. Walsh și William Swenny. Conway, care comanda patrula, îl recunoscu pe Mike Genna. „Banditi ! După ei !", strigă el. Polițistul Olson, care se afla la volan, întoarse mașina, lansînd-o în urmărire și dînd drumul sirenei.

Automobilul gangsterilor acceleră, și cel al agenților făcu la fel. Atinseră viteza de 73 de mile pe oră, pe o

șosea extrem de alunecoasă. Urmărirea continuă de-a lungul celei mai întinse artere a orașului. În dreptul Străzii 59 mașina gangsterilor avea încă un avans, cînd un autocamion îi tăie drumul. Șoferul lui Genna strînse brusc frînele, mașina se roti de două ori în jurul propriei sale axe, derapînd groaznic, urcă pe trotuar și doborî un felinar. Olson acționă frîna pentru caz de forță majoră, și mașina poliției, lunecînd într-o parte, se opri la cîțiva metri.

Șoferul gangsterilor o tuli. Genna, Scalise și Anselmi săriră afară, rămînînd în picioare de cealaltă parte a automobilului ; li se vedeau doar capetele. Niciunul din agenți nu își scosese pistolul. Conway făcu cîțiva pași spre ei, strigînd : „Ce naiba vi s-a năzărit ? De ce ați alergat cu viteza asta cînd ne-ați auzit sunînd sirena ?“ Răspunsul fu o rafală de proiectile, trase din puști cu repetiție. Olson și Walsh căzură, ciuruiți de gloanțe ; peste cei doi se rostogoli Conway, cu maxilarul sfărîmat. Sweeney, ghemuit îndărătul mașinii, își descărcă revolverul în direcția gangsterilor, care, întorcîndu-i spatele, o luară la fugă. Sute de martori oculari, negustorași, împiegați și mecanici de la un garaj aflat la numărul 5940, pe South Western Avenue, se bulucirăă mai aproape de teatrul luptei ; Sweeney culese două pistoale scăpate din mîinile colegilor și goni după oamenii lui Genna peste un teren viran, pînă la jumătatea unei alei aflate între bulevardele Western și Artesian.

Trăgînd din fugă, Sweeney îi văzu pe Scalise și Anselmi strecurîndu-se într-un pasaj dintre două clădiri. Genna venea în urma lor. La intrarea în ulicioară se roti, țintindu-și brusc pușca cu țeavă scurtă asupra lui Sweeney, dar trăgaciul țăcăni pe un cartuș ars. Glonțul tras imediat de Sweeney îl nimeri în gambă pe Genna.

Poticnindu-se, gangsterul se duse mai departe și văzu fereastra unui subsol, sparse geamul cu patul puștii și se azvîrli înăuntru, cu capul înainte. Între timp lui Sweeney i s-au alăturat agentul Albert Richert de la postul de poliție din Brighton Park, care, văzînd încăierarea, sărise din mașină, și George Oakey, un polițist pensionat, care locuia în Strada 60 din West și pe care îl chemase soția lui. Împreună, Sweeney, Richert și Oakey reușiră, împin-

gînd cu umerii, să forțeze ușa subsolului, închisă cu cheia. Îl găsiră pe Genna lungit pe jos ; dintr-o arteră a piciorului îi țîșnea sînge din abundență. În timp ce cei doi polițiști se repezeau asupra lui, Genna trase o singură dată înspre ei, cu revolverul lui calibrul 38. Fu imobilizat și cărat afară.

Cînd sosi ambulanța spitalului Bridewell, Genna era pe moarte, dar mai găsi putere pentru a trage un picior în obrazul unuia din brancardieri, exclamînd : „Încasează și asta, jigodie !", după aceea căzu la loc și muri.

Anselmi și Scalise își continuară fuga, sub ochii numeroșilor locatari ai imobilelor din jur, traversînd mai multe terenuri virane. Ajunși în strada 59, pătrunseră într-un magazin de îmbrăcăminte bărbătească pentru a-și cumpăra berete, ca să se poată travesti, dar patronul magazinului, intrat la bănuieli, îi alungă. Pe Western Avenue urcară într-un tramvai cu direcția nord. O mașină de patrulare provenită de la postul de poliție din West Englewood, care recepționase semnalizarea, ajunse din urmă tramvaiul și-i arestă pe cei doi. Nu, protestară ei cu indignare și uimire, habar n-aveau despre nici un fel de schimb de focuri — erau doar doi băieți care căutau de lucru.

În hărmălaia iscată, Olson, Walsh și Conway rămaseseră pe locul unde căzuseră: oamenii de prin partea locului au adus o mașină și i-au transportat la spitalul Diaconeselor germane ; Olson și Walsh își dădură sufletul fără a-și mai recăpăta cunoștința. Au fost al patrulea și al cincilea polițist uciși la Chicago în săptămîna aceea din iunie 1925. Conway, internat la spitalul Sfîntul Bernard, se zbătu cîteva zile între viață și moarte, înainte de a începe să-și revină încetul cu încetul. El și Sweeney fură avansați la gradul de sergenți în brigada de cercetări.

Se pare că ar fi greu de găsit un caz penal mai clar decît acela al lui Scalise și Anselmi. El a suscitat în rîndurile cetățenilor un puternic val de compasiune pentru soarta victimelor. Și totuși, după doi ani de șicane avocățești și de tergiversări din partea organelor anchetatoare, doi ani în cursul cărora Sweeney — martorul-cheie — a primit telefoane de amenințare și scrisori pe care figurau capete de mort și mîini negre, iar fațada casei sale a

fost distrusă de o bombă, Scalise și Anselmi ieșiră liberi din sala tribunalului.

S-a spus mai tîrziu că Mike Genna, fără s-o știe, era în orice caz hărăzit morții în ziua aceea ; că Scalise și Anselmi primiseră din partea lui Capone însărcinarea secretă de a-l ridica pe Genna pentru o ultimă plimbare cu mașina. Această ipoteză este bazată pe o presupusă afirmație, făcută în aceeași lună de un italian rămas anonim, unui prieten de-al său detectiv. Se pare că personajul declarase următoarele : „Mike era pe cale de a fi lichidat, cînd, luîndu-i pe agenții din automobil drept gangsteri dușmani, dăduse semnalul să se tragă în ei. Pentru un timp planurile lui Scalise și Anselmi fuseseră răsturnate, dar pînă la urmă totul a ieșit așa cum voiseră ei : Mike și-a lăsat pielea !"

Ipoteza aceasta nu rezistă unei cercetări atente. Genna și cu oamenii lui îi vînau în ziua aceea pe membrii bandei lui Weiss și numai pe ei. Urletul sirenei și apariția mașinii poliției desigur că nu-i puteau face să creadă că sînt urmăriți de niște gangsteri dușmani. Iar loialitatea arătată de frații Genna care mai erau în viață față de Scalise și Anselmi, în situația grea în care se aflau aceștia, cu siguranță că nu s-ar fi manifestat, dacă ar fi nutrit cea mai vagă suspiciune de trădare.

În realitate, eforturile depuse — cu succes — pentru a-i salva pe Scalise și Anselmi sînt un exemplu al fanaticei solidarități de clan, existente între criminalii sicilieni. Scalise și Anselmi deveniră pentru sicilieni un fel de Sacco și Vanzetti ai lor *, o chestiune de onoare rasială. Pentru „bunul renume al Siciliei", toți compatrioții au contribuit la crearea unui fond destinat apărării în fața justiției — atît a celor din cercul traficanților clandestini, cît și a celor care desfășurau activități cinstite. În orice caz, curînd deveni limpede că era nesănătos să refuzi

* Niccolá Sacco (n. 1891) ; Bartolomeo Vanzetti (n. 1888) — executați în 1928. Activiști sindicali, de origine italiană. Pe baza unor acuzații false de complicitate la crimă și în pofida unei puternice mișcări de protest dezlănțuite în S.U.A. și în lumea întreagă, au fost condamnați la moarte și executați pe scaunul electric. — *Nota trad.*

achitarea contribuției ori să o dai mîrîind. Henry Spingola, cumnatul defunctului Angelo, donă zece mii de dolari, dar, supus unor noi presiuni, se arătă recalcitrant, și la 10 ianuarie 1926 fu ucis cu focuri de revolver, după cearta iscată de refuzul lui. Doi băcani angrosiști, Agostino și Antonio Moreci, care le furnizau fraților Genna drojdia pentru fabricarea alcoolului, au participat fiecare cu cîte două mii de dolari, declarînd că era suma maximă pe care o puteau da. Totodată și-au exprimat părerea că asasinarea lui Spingola era o adevărată rușine ; în interval de o săptămînă, amîndoi fură găsiți morți în magazinul lor, ciuruiți de gloanțe.

Asasinarea lui Spingola, un fruntaș al comunității italiene, a produs multă întristare, ca și cea a lui Vito Bascone, un negustor de vinuri prosper și popular, care, neavînd nimic de-a face cu banda, ridicase în mod imprudent obiecții cînd i se ceruse a treia contribuție. Drept represalii, Orazzio Tropea, zis și „Flagelul", încasator de vărsăminte depuse pentru fondul de apărare, fu răpus aproape în același loc unde căzuse și Spingola. Alți trei colectori de contribuții, Little Joe, calabrezul Eddie Baldelli zis și „Vulturul" și Tony Finalli, au fost de asemenea uciși.

Baldelli, fost militar, care își părăsise slujba de conducător de furgoane poștale pentru a se face contrabandist de băuturi alcoolice, avu parte de o înmormîntare spectaculoasă, cu toate onorurile militare, în ultima zi a lunii februarie. În aceeași zi, vicepreședintele Dawes prezenta Senatului Statelor Unite o petiție venită din Chicago, semnată de Edward L. Williams, decanul Institutului Juridic John Marshall și de doctorul L. Williams, director executiv al Asociației pentru întărirea legii și pentru o mai bună guvernare. Petiția descria „domnia teroarei instaurate la Chicago" și cerea ajutorul și intervenția federală, arătînd că : „O colonie de indivizi nenaturalizați, care practică vendetta, membri ai Mafiei și ai asociației Mîna neagră, sprijinită de bande de cetățeni americani înarmați — indivizi ca frații O'Donnell, McErlane, pistolarii lui Ragen și alții — au format la Chicago un supraguvern propriu, care impune cetățenilor tributuri

oneroase şi îi sileşte să le plătească, slujindu-se de metode teroriste, răpiri de copii şi asasinate. Mulţi dintre aceşti bandiţi au strîns averi fabuloase, practicînd contrabanda de rom şi alte băuturi alcoolice. Lucrînd de conivenţă cu poliţia şi cu alţi funcţionari, asigurîndu-şi în acest mod monopolul comerţului ilicit cu băuturile alcoolice, şi-au împărţit între ei diferitele zone ale oraşului. Pentru concurenţii neloiali, pentru cei care încalcă teritoriul altuia, există pedeapsa cu moartea". Petiţia semnala faptul că la Chicago, în ultimele douăsprezece luni, fuseseră săvîrşite mai bine de o sută de atentate cu bombe şi cita numele a cinci fabrici de bere exploatate de un „cerc de politicieni şi de funcţionari publici", cărora le serveau drept paravan nişte criminali şi care aveau nişte directori fictivi. Se cerea Congresului să numească o comisie care să anchieteze această „situaţie scandaloasă".

Faptul că activitatea lor era discutată pe plan naţional nu îi împiedică pe sicilienii din Chicago să se preocupe de soarta lui Scalise şi a lui Anselmi. În pofida disensiunilor interne şi fratricide — şi poate stimulaţi la această demonstraţie de unitate de revolverele fraţilor Genna — vărsară o sută de mii de dolari la fondul destinat apărării celor doi inculpaţi.

Cu obişnuita sa înfocare, pe care acum publicul se deprinsese să nu o mai considere ca o pornire reală, ci doar un foc de paie, procurorul de stat Crowe tuna la posturile de radio : „Aceşti oameni vor merge drept la spînzurătoare !" Dar se pare că cetăţenii din Chicago ezitau să-şi asume personal o asemenea răspundere. Cînd la 5 octombrie 1925 avu loc prima şedinţă a procesului, 234 din cei 238 de cetăţeni chemaţi să alcătuiască juriul invocară tot soiul de motive personale, de importanţă vitală, care îi împiedicau să-şi formeze o opinie asupra culpabilităţii lui Scalise şi Anselmi. Unul, mai franc decît ceilalţi, zise : „Nu ar fi sănătos să se dea un verdict de culpabilitate. Se exercită presiuni asupra familiilor noastre. Voi fi nevoit să umblu cu pistolul la mine pînă în ultima zi a vieţii mele, dacă accept să fac parte din juriu şi îi găsesc vinovaţi pe aceşti doi oameni". Avocaţii apărării au făcut şi ei greutăţi în calea formării unui juriu. Au re-

fuzat să accepte ca jurat pe oricine avusese vreodată, sub orice formă, vreun raport cu o organizație care impune respectarea legii ; au pledat patruzeci de minute numai pentru a se opune numirii unei persoane care de două ori dăduse bani unei organizații destinate să reducă proporțiile criminalității în orașul Chicago.

La 11 noiembrie, după ce fusese dovedit în fapt, într-un mod care nu mai lăsa loc la nici un fel de îndoieli, că era vorba de asasinarea unor agenți de poliție, făptuită de niște criminali angajați în mod obișnuit în activități nelegiuite, cei doi au fost declarați vinovați de uciderea lui Olson și condamnați la paisprezece ani închisoare. Indulgența verdictului stîrni o asemenea explozie de mînie, încît procurorul Crowe socoti necesar să prezinte o lungă explicație, afirmînd, printre altele, că acum cei doi urmează să compară în fața instanței și pentru uciderea lui Walsh. Judecătorul Brothers, care prezidase primul proces, declară că acuzații trebuie să se prezinte din nou în fața Curții cu juri „fără nici o amînare ; vor fi judecați lunea viitoare".

Totuși au urmat amînări. Au trecut trei luni pînă la dezbaterea procesului intentat pentru uciderea lui Walsh. Cei doi gangsteri au fost achitați. „Acest verdict este o adevărată rușine pentru Chicago", spuse șeful poliției Morgan A. Collins. Apoi, încă un interludiu... La 3 mai 1926 Scalise și Anselmi au fost escortați pînă la penitenciarul Joliet, unde ar fi trebuit să ispășească cei paisprezece ani prevăzuți de sentință. Făcuseră însă apel. La 23 decembrie, Curtea Supremă a statului Illinois le acordă o rejudecare a procesului, și la 9 iunie 1927 — exact la doi ani după omor — se deschise cel de-al treilea proces. Au fost achitați. Motivarea verdictului merită să fie reprodusă. Se arăta că cei doi nu făcuseră altceva decît „să reziste unei agresiuni a poliției, care nu dispunea de un mandat de arestare".

În tot cursul acestei perioade, în timp ce forțe invizibile se străduiau să-i descurce pe Scalise și Anselmi din iețele unei situații deosebit de încîlcite, marea înfruntare continua. Angelo Genna fusese ucis în mai, Mike în iunie,

iar în luna iulie fu lichidat un al treilea Genna — Tony Gentlemanul, de astă dată prin intervenţia directă a lui Capone. La 8 iulie 1925, Tony primi un telefon de la Antonio Spano zis şi „Cavalerul", un ucigaş uns cu toate alifiile, pe care fraţii Genna îl importaseră din Sicilia în 1921, în calitate de nou recrut pentru armata lor. Spano îi spuse că are să-i comunice un lucru important ; avea să se afle în colţul lui Grand Avenue cu Curtis Street, în zona Near North-West a oraşului, la orele şase după-amiaza. Voia să-i comunice acestuia condamnarea lui la moarte. „Doi dintre fraţii Genna au fost suprimaţi în cîteva luni", spuse ulterior un detectiv, în cursul unei declaraţii făcute presei cu prilejul noului omor. „Erau înspăimîntaţi şi bănuitori. Pentru nici un motiv din lume nu s-ar fi dus Tony la o întîlnire cu George Moran sau Drucci, sau cu unul din oamenii lui Capone, inclusiv Scalise sau Anselmi. Dar la o întîlnire cu «Cavalerul» s-a dus".

Sosi cu maşina la locul fixat şi coborî. Spano întinse mîna şi o strînse pe cea a lui Tony cu o căldură care amintea pe aceea cu care îi fusese strînsă mîna lui O'Banion, în florărie. În timp ce Spano îl ţinea strîns, doi indivizi înarmaţi cu pistoale automate calibrul 38 ţîşniră din umbra portalurilor vecine şi îl împuşcară de mai multe ori în spate.

Tony nu a murit imediat. În ultimul ceas al vieţii sale, la spital, a rămas alături de el fiica unui slujitor al bisericii baptiste din Chester, Illinois, care căpătase diploma de organistă şi dirija corul din Loop. Tony îi dăruise o maşină sport de două locuri, cu monogramă, o acoperise cu bijuterii şi închiriase pentru ea, cu o sută de dolari pe săptămînă, un apartament la hotelul Congress. Încălcînd codul gangsterului, Tony, care nu fusese niciodată un gangster profesionist, îi murmură la ureche : «Cavalerul» m-a dat gata !" Poliţia a avut astfel o scuză destul de convingătoare pentru a nu aresta pe nimeni ; anunţă doar că era căutat un individ cu numele de Cavallero.

Familia Genna îi făcuse lui Angelo o înmormîntare foarte frumoasă, care costase o sută de mii de dolari. Cea a lui Mike fusese mai puţin fastuoasă, căci căpitanul de poliţie Stege domolise dramatismul spectacolului pregă-

tit declarînd că agenţii lui urmau să fie prezenţi la cimitir cu ordinul de a aresta pe orice criminal sau suspect care şi-ar fi arătat prin lume faţa identificată. Mike a fost îngropat în taină, fără rude îndoliate, fără flori, fără nici un participant, în afară de antreprenorul de pompe funebre. Înmormîntarea lui Tony a fost la fel de insignifiantă. Îl îngropară la repezeală, fără nici o rugăciune ; nu avu parte nici de slujbă religioasă, nici de lacrimile amicilor la groapa sa.

Fraţii Genna puteau acum să se considere nişte oameni sfîrşiţi. Trei din cei şase fraţi muriseră, iar cei trei rămaşi în viaţă se familiarizaseră cu ideea că trebuia să le vină şi lor rîndul. Nu pierdură vremea ca să mai discute dacă aşa stăteau lucrurile sau nu. Sam şi Pete se ascunseră în afara oraşului Chicago, iar Jim se grăbi să se întoarcă la Marsala, în Sicilia, vechiul lui oraş natal. Plecă valvîrtej, lăsîndu-şi soţia să dispună după bunul ei plac de mobilierul apartamentului în care locuiau, în Lake Side Place, — mobilier în valoare de cincizeci de mii de dolari. Cînd debarcă în Italia, fu luat în primire de poliţia italiană, şi următorii cinci ani îi petrecu la închisoare.

11.

Cine l-a ucis pe McSwiggin?

Prăbuşirea clanului Genna nu a monopolizat în întregime atenţia lumii interlope din Chicago. Paralel s-au petrecut multe alte evenimente. Între vara anului 1925 şi cea a lui 1926, Walter O'Donnell a fost rănit mortal într-un bufet expres ; George Big Bates Karl a fost asasinat de banda Saltis-McErlane ; Bill Dickman a fost lichidat fiindcă ştia prea multe despre asasinarea lui Karl ; pe lîngă aceasta, banda Saltis-McErlane a atentat la viaţa lui Spike O'Donnell ; Tony Campagna, Sam Lavenuto şi Jim Russo — toţi trei producători independenţi de

poşirci, activînd în zona lui Capone — au fost omoriţi. Irving Schlig, Harry Berman, Aniello Taddeo, Joe Granata Mitralieră şi Joe Larson au fost invitaţi pe rînd în maşină, pentru obişnuita plimbare fără întoarcere. Ragen Colts Club House, cartierul general al bandei Sheldon, a constituit ţinta unui raid al mitraliorilor lui Saltis, şi doi oameni au fost ucişi. În ciocnirile necontenite dintre banda fraţilor O'Donnell din South Side, banda Sheldon şi banda Saltis-McErlane, s-au înregistrat alţi şase morţi şi patru răniţi. S-a ajuns astfel la un total de şaptezeci şi şase de asasinate în 1926 şi la un număr aproape egal de mutilaţi. În istoria luptelor dintre gangsteri, la Chicago şi în oricare altă parte a globului, aceste douăsprezece luni deţin pînă astăzi recordul.

Tot în decursul acestei perioade, Capone a fost obiectul a trei agresiuni ; de două ori, profitînd de trafic, automobilul lui a fost izolat de maşinile din escortă şi a devenit ţinta tirului ; în ambele rînduri gloanţele i-au sfîşiat hainele, fără a-l răni ; s-a încercat să i se otrăvească mîncarea. Şoferul lui a fost răpit şi torturat pentru a i se smulge amănunte asupra mişcărilor lui Capone, iar apoi cadavrul lui, ciuruit de gloanţe a fost aruncat într-un rezervor de apă al unei pensiuni din Chicago est.

Totuşi Capone nu putea, cum ar fi fost foarte bucuros să facă, să-şi îndrepte întreaga forţă de tir asupra lui Weiss şi a bandei sale. Aşa cum se întîmplă adesea într-o dinastie, în momentul cînd tronul trece dintr-o mîna într-alta, ies la iveală sute de ranchiune şi de vrăjmăşii mai vechi. După ce a preluat puterea de la Torrio, Capone se trezi înconjurat de rebeliuni, secesiune, represalii şi asalturi împotriva autorităţii sale ; teritoriul aflat sub controlul lui a fost invadat şi frontierele călcate în picioare din toate părţile ; pînă şi la Cicero, fraţii O'Donnell, care acum se aliaseră cu Tom Duffy, traficant de băuturi alcoolice şi şef de circumscripţie republican, şi cu Jim Doherty, un ucigaş cu cazier, încălcau în mod făţiş condiţiile tratatului de pace. În South Side domnea o agitaţie permanentă, în cadrul sindicatului jocurilor de noroc situaţia era din ce în ce mai neliniştitoare şi, pe lîngă toate acestea, Capone era preocupat în primul rînd de extin-

derea puterii politice, prin intermediul influenței lui Hinky Dink Kenna și a lui John Coughlin. Din toate punctele de vedere, perioada aceea a fost crucială pentru Capone, epoca în care, spune Peterson, ...„cei mai sceleraţi criminali şi complicii lor politici s-au organizat mai puternic, în vreme ce guvernul devenea tot mai dezorganizat, sfîrşind prin a se da bătut, în mod practic, şi capitulînd în faţa lumii interlope sfidătoare şi lipsite de scrupule".

Pentru Capone a fost o perioadă grea, de verificare a capacităţii lui de cîrmuitor şi organizator. Trebuia să dea dovadă de subtilitate şi finețe, apreciind care dintre facţiuni manifestau o ostilitate prea periculoasă pentru a fi luate cu binişorul şi era necesar să fie zdrobite. Cele care erau prea puternice pentru a fi zdrobite trebuiau sprijinite ; cele care produceau prea multe neajunsuri, dar erau prea neînsemnate pentru a merita osteneala de a fi atrase, trebuiau strunite şi aduse în front cu celelalte, şi, în sfîrşit, unele trebuiau asmuţite împotriva altora, distrăgîndu-le astfel atenţia de la el. În acelaşi timp, Capone mai încerca să aplice teoria lui Torrio asupra coexistenţei armate şi, cînd conflictul devenea prea costisitor, pricinuind pagube afacerilor, căuta să aplaneze diferendele aşezîndu-se împreună cu ceilalţi în jurul unei mese.

În fazele iniţiale ale acestor dificultăţi crescînde, la Chicago răsună cu putere o întrebare, care-şi trimise ecoul de la un capăt la celălalt al naţiunii : „Cine l-a ucis pe McSwiggin ?" Privind în urmă, la prima vedere pare straniu ca, după uciderea atîtor agenţi ai ordinii publice şi după demascarea atîtor oficialităţi corupte, întîmplări primite toate mai mult sau mai puţin cu apatie sau toleranţă, în mod deosebit crima aceea, împuşcarea unui substitut de procuror federal, să fi deşteptat un interes atît de viu. „Întărîtarea publică şi indignarea erau enorme", notează Landesco. „În paginile cotidianelor, săptămîni în şir coloane întregi au fost dedicate acestei teme. Fiecare ediţie aducea alte indicii, noi puncte de vedere, noi întorsături ale evenimentelor". Landesco explică astfel acest fenomen : „În patru luni, din ianuarie pînă în aprilie, se comiseseră douăzeci şi nouă de omucideri pe care poliţia şi jurnalele le atribuiau războiului pentru monopolizarea traficului cu băuturi alcoolice. În timpul celor patru ani

precedenţi, se număraseră peste două sute de asemenea crime. «Gangsterii îi ucid pe gangsteri, un mod potrivit de a scăpa de ei». Dar aici era în cauză asasinarea unui tînăr magistrat energic, deţinînd cel mai important post pentru a impune respectarea legii. Nu mai era vorba de gangsteri care îi ucideau pe gangsteri, ci de o adevărată agresiune împotriva statului. În ochii opiniei publice, în felul acesta era reliefat în mod dramatic raportul dintre bandele de criminali şi aparatul politic şi se proiecta un fascicul de lumină orbitor asupra lumii crimei organizate şi asupra sinistrelor eforturi depuse de ea spre a-şi asigura controlul alegerilor politice, al funcţionarilor publici şi chiar al tribunalelor. Incapacitatea curţilor cu juri de a soluţiona misterul morţii lui McSwiggin făcea să răsară în mintea cetăţenilor inteligenţi multe întrebări tulburătoare şi pline de nedumerire cu privire la motivele care provocaseră, la Chicago şi în comitatul Cook, falimentul administraţiei constituite şi aparenţa ei neputinţă de a se măsura cu forţele crimei organizate". Dar în 1926, opinia publică din Chicago nu mai avea mare lucru de învăţat cu privire la metodele utilizate de bandele de gangsteri şi la motivul succeselor lor. Poate că explicaţia mai adevărată a acestei emotivităţi aberante este faptul că ea conţinea, chiar şi pentru blazatul cetăţean din Chicago, trecut prin multe, un şoc de dezamăgire : tînărul Sir Galahad * se dezvăluia şi el a fi un impostor, cruciatul apărea ca fiind un escroc care înălţa o lance de cauciuc, un martir care îşi merita rugul.

Iată faptele : William H. McSwiggin, în vîrstă de douăzeci şi şase de ani, substitut de procuror federal al comitatului Cook, fiul unui sergent de poliţie, care avea faima de a fi obţinut totdeauna condamnarea la moarte a inculpaţilor acuzaţi de el, fu ucis în noaptea de 27 aprilie 1926. Ucigaşii au tras în el cu o mitralieră, dintr-un automobil care trecea prin faţa localului Pony Inn, condus de Harry Madigan, pe West Roosevelt Road, la Cicero, şi împreună cu el au murit cei doi ucigaşi înveteraţi Jim Doherty şi Tom Duffy. Cu McSwiggin se mai aflau Myles O'Donnell, unul dintre acei traficanţi de alcool din North Side care

* Cavaler fără prihană, care apare în ciclul de legende inspirate de regele Arthur şi Cavalerii Mesei Rotunde. — *Nota trad.*

depăşiseră limitele concesiunii din Cicero ce le fusese acordată de Torrio, şi Edward Hanley, fost poliţist, şoferul lui Doherty, care se salvară aruncîndu-se la pămînt şi prefăcîndu-se că sînt morţi. O'Donnell şi Hanley sosiseră împreună la Pony Inn, în noua limuzină „Lincoln" a lui Doherty.

A doua zi dimineaţa, omorul era relatat pe un ton de jignire şi tandreţe ; aşa cum explică biroul procuraturii de stat, McSwiggin venise la Cicero „pentru a încerca să obţină informaţii". Iată deci un temerar şi tînăr paladin al justiţiei, un fel de simbol al acelui curaj, al acelei fermităţi de care Chicago ducea o cumplită lipsă, care pătrunde în mijlocul taberei duşmane, în scopul îndeplinirii datoriei, şi care este răpus de nemernicii care se temeau de el. Putea fi un episod corespunzător cu acea idilică şi riguroasă morală atît de necesară la Chicago, dar din nefericire foarte curînd ieşi la iveală putreziciunea.

La început, se impuse atenţiei generale teza care prezenta victima ca pe un martir. Robert E. Crowe — primul procuror, Gorman — primul său substitut şi judecătorul William V. Brothers — preşedintele tribunalului înălţară înduioşătoare imnuri de slavă lui McSwiggin, care, spuneau ei, fusese în mod evident asasinat din motive de răzbunare. Hăituise fără cruţare pe Scalise şi Anselmi şi susţinuse cu vigoare urmărirea penală în alte procese ale bandelor de gangsteri. Pe lîngă aceasta, sugerau ei, probabil că asasinii ştiau că McSwiggin era în posesia unor informaţii ameninţătoare privitoare la cazul Durkin, una din obişnuitele lupte cu pistolul din mersul maşinilor, în cursul căreia fusese ucis un agent de poliţie. Cu atît mai mult, spuneau ei, era vrednic de cinstire bravul substitut de procuror general, care luase contact cu gangsteri cunoscuţi în scopul de a aduna probe. O altă teorie, ceva mai neutră, a fost expusă de primarul oraşului Cicero, Joseph Z. Klenha, şi de căpitanul John Stege de la Biroul de detectivi, anume că McSwiggin, fără vina lui, căzuse în capcana unei încăierări dezlănţuite între bande rivale, iar asasinii îl luaseră drept un membru al bandei O'Donnell pe care îl vînau. Mai exista şi o a treia teorie : că omorul fusese provocat de recentele alegeri pregătitoare de la Cicero, asupra cărora ulterior se deschise o anchetă, încredinţată la patru curţi

cu juri speciale, privitoare la fraudele comise în desfășurarea votării ; la aceste alegeri Duffy și O'Donnell participaseră oficial, împreună cu Hirschey Miller și Terry Drugan, ca observatori autorizați, în numele clicii politice Crowe-Barrett.

Primul procuror Crowe lansă unul din obișnuitele sale strigăte de război, care păreau totdeauna să-l extenueze și să-i neutralizeze orice acțiune ulterioară. „Vom purta un război pînă la ultima picătură de sînge împotriva acestor gangsteri !", promise el. Dar de data aceasta din public nu se ridicară de fel urale de aprobare. Indignarea singură îi făcea sceptici pe cetățeni ; de data aceasta păreau că pretind cu adevărat să se facă o curățenie, să fie izgoniți escrocii.

Presa vorbea cu amărăciune despre „anarhia care domnea la Chicago". Grupuri ale unor marcante cluburi feminine organizară o mișcare de protest contra falimentului justiției publice, simbolizat de omorîrea lui McSwiggin. Asociații de pastori protestanți dezvăluiră în public eșecurile suferite ori de cîte ori au cerut colaborarea oficialităților în scopul de a suprima criminalitatea și viciul. Fruntași ai vieții civice declarară pe față că nu au nici o încredere în angajamentul solemn al lui Crowe, iar Harry Eugene Kelly, pe atunci președintele lui Union League Club, propuse să se constituie un fond independent pentru a alcătui un juriu special în vederea anchetării crimei, susținînd că, dacă pentru finanțarea acestui for ar trebui să se bizuie pe Crowe sau pe Comisia comitatului, juriul ar fi „stînjenit de politică și incapabil să urmeze o linie de conduită liberă și imparțială" — o acuzație destul de penibilă cînd este adusă unui înalt magistrat, chiar dacă se ține seama de împrejurările și de istoricul orașului Chicago ! Kelly explică : „Personal, nu am nimic împotriva domnului Crowe, dar este evident că dînsul nu se poate opune traficului clandestin cu bere, fiind cufundat pînă în gît în politică. Domnul Crowe nu este numai un om politic capabil, dar și șeful și exponentul unei puternice facțiuni cunoscute sub denumirea de «aripa Crowe». El este în fruntea unei facțiuni organizate în scopuri politice, și exclusiv politice. Deci cetățenii nu se pot aștepta ca domnul Crowe să dea curs genului de cercetări de care are nevoie acest oraș".

Invulnerabilul Crowe lansă atunci un nor şi mai des de oratorie răsuflată „Am făgăduit — spuse el în cadrul unei declaraţii — să anchetez cea mai sfruntată şi mai laşă crimă care s-a comis vreodată la Chicago. Indivizi dornici de notorietate, pe care anumite ziare îi numesc «lideri civici», au declanşat un tir susţinut împotriva primului procuror al acestui comitat în timp ce este angajat în această misiune grea şi nu lipsită de riscuri. Fac apel la bărbaţii şi la femeile din acest comitat, care respectă legea, să-mi acorde, în această criză, adeziunea şi sprijinul lor moral ; şi mai fac apel la cei care doresc să fie folositori ca, dacă deţin vreo informaţie, să mi-o comunice mie ; dacă cred că se pot arăta utili, să colaboreze cu mine şi să înceteze de a mai da ajutor şi satisfacţie gangsterilor, căutînd să-mi distragă atenţia de la sarcina care-mi stă în faţă".

(Merită să subliniem că ulterior Crowe a adoptat aceeaşi tactică atunci cînd opinia publică a cerut cu insistenţă constituirea unui juriu special pentru a ancheta actele de violenţă petrecute în ziua alegerilor pregătitoare, în aprilie 1928. Atunci Crowe a căutat să pună beţe în roate anchetei, instruindu-i pe aderenţii săi din comisia comitatului să refuze alocarea fondurilor necesare pentru constituirea juriului. Dar cetăţenii au trecut peste el, strîngînd fondurile propuse, prin subscripţii publice).

Crowe se grăbi atunci să ceară judecătorului William V. Brothers, membru al „aripii Crowe", să formeze un juriu special, dar Kelly şi adepţii lui nu s-au lăsat amăgiţi. Atraseră atenţia că un juriu condus de Crowe nu putea pune sub anchetă pe Crowe şi cauzele ascunse îndărătul crimei. Şi mai spuseră de la obraz că nici nu credeau că Crowe, puternic lider politic, ar îngădui vreodată unui juriu să dezvăluie legăturile dintre politică şi traficul de băuturi alcoolice. În scopul de a crea o impresie de mărinimoasă obiectivitate, Crowe ceru atunci procurorului general Carlstrom să prezideze lucrările juriului. Ziarul *Tribune* din Chicago puse degetul pe rană, şarjînd această nouă fanfaronadă bombastică.

„Domnul Crowe crede că i-a făcut şah-mat pe cei care îl critică. El este convins că, cu un juriu decis să dea de urmele asasinilor, şansele de a fi creat altul vor fi nule,

iar cei care cereau sus și tare un procuror special nu vor găsi nimic de obiectat cu privire la capacitatea și echitatea procurorului general Carlstrom, nici nu-l va acuza că aparține aceleiași facțiuni politice".

Într-adevăr, Crowe și Brothers se serveau de Carlstrom pentru a îndrepta lucrările primului juriu către descoperirea faptelor scandaloase din jurul recentei asasinări a directorului adjunct al penitenciarului Joliet, Klein, și către modul în care erau acordate grațierile și eliberările pe parolă de către consiliul guvernatorului. Crowe și Carlstrom umplură multe coloane ale ziarelor cu descoperirile făcute de ei privitoare la un cartel alcătuit pentru comercializarea grațierilor și a eliberării pe parolă, publicînd o listă cu numele unor criminali notorii care își cumpăraseră eliberarea pe parolă și afirmînd că valul de crime care inunda orașul Chicago era cauzat exclusiv de prezența unor condamnați aflați în libertate supravegheată.

Scandalul acesta, care absorbea aproape integral timpul și atenția primului juriu, se potoli curînd, fără să se dispună măcar o singură punere sub acuzare. La 5 mai ziarele aflară doar că poliția „nu posedă, nici asupra mobilului crimei, nici asupra identității asasinilor, probe mai temeinice decît cele existente în momentul comiterii omorului".

Unicul punct asupra căruia juriul păru capabil să dea un răspuns satisfăcător fu că McSwiggin era pe urmele unei veste furate, o vestă rezistentă la gloanțe, confecționată de Albert Dunlap, „cetățean respectabil și reprezentant autorizat al fabricanților de articole de acest tip".

Apoi, după cîteva zile, zarva stîrnită în jurul morții lui McSwiggin se stinse. În fond, pentru ce se aflase McSwiggin în compania acelui cvartet ? Aceasta era întrebarea pe care începeau să și-o pună editorialele cotidianelor și marele public. Prima trezire la groaznica realitate veni de la Capone. Bănuielile asupra identității ucigașilor au căzut pînă la urmă asupra lui. Madigan, proprietarul localului Pony Inn, în cursul unei întrevederi avute cu șeful brigăzii de detectivi, Shoemaker, declară următoarele : „Cînd, cu mai bine de un an în urmă, am vrut să deschid un local la Cicero, Capone nu mi-a dat voie. Am reușit totuși să-mi procur puternici susținători politici și

am putut să-l deschid. Atunci Capone a venit să-mi spună că trebuie să cumpăr berea lui, şi aşa am şi făcut. Acum cîteva luni, Doherty şi Myles O'Donnell au venit să mă vadă, ziceau că ei pot să-mi vîndă bere mai bună decît cea a lui Capone. În plus, berea oferită de ei costa numai cincizeci de dolari butoiul, în timp ce Capone mă punea să plătesc şaizeci. Am schimbat furnizorul, şi acelaşi lucru l-au făcut, după recomandarea mea, şi alţi cîţiva proprietari de localuri din Cicero".

Începea să iasă la lumină că Al Capone avea motive foarte întemeiate de a voi să-i suprime pe fraţii O'Donnell, şi bănuielile care planau asupra lui se accentuară. Mai întîi se descoperi că un domn A. V. Korecek, negustor de fierărie din West Side, în săptămîna precedentă vînduse trei mitraliere Thompson unor personaje care îşi ziceau „John" şi „Charlie" şi care se pretinseseră bancheri, dar nu izbuti să-i recunoască pe John Capone şi Charles Fischetti din banda lui Capone, ba chiar se rugă să nu fie constrîns să-şi denunţe clienţii, fiindcă se temea să nu-şi piardă pielea. Mai tîrziu, depuse mărturie că vînduse mitralierele Thompson lui Charlie Carr, patronul localului Four Deuces, casa de toleranţă a lui Capone ; spunea că le obţinuse prin intermediul unei firme din Valparaiso, „folosind constrîngerea". (Aceste arme de asalt masive, dar portabile, erau fabricate de societatea Thompson din New York, al cărei vicepreşedinte era colonelul W. H. Thompson, ajutorul generalului Pershing * pentru mitraliere în cursul primului război mondial. Arma cîntărea circa patru kilograme, avea două încărcătoare — unul conţinînd o sută de gloanţe, celălalt cincizeci — şi trăgea o sută cincizeci de proiectile pe minut.) Apoi se înfăţişă un cetăţean şi istorisi că în seara de 27 aprilie, aflîndu-se într-un restaurant din Cicero, îi văzuse pe Al, fratele acestuia Ralph şi alţi trei membri ai bandei, angajaţi într-o conversaţie aprinsă, la sfîrşitul căreia Al se apropiase de un panou din perete scoţînd de-acolo o mitralieră şi cîteva revolvere. După aceea ieşiseră cu toţii — exact la orele şapte, cu un ceas înainte de atac.

* John J. Pershing (1860—1948), comandantul corpului expediţionar american în Europa în 1917. — *Nota trad.*

A treia teză care îl învinuia pe Capone era afirmația că McSwiggin fusese confundat cu Weiss cu care semăna și că primind informația că Weiss se afla la Cicero, împreună cu oamenii lui O'Donnell, Capone se grăbise să prindă ocazia de a-l lichida, pentru toate socotelile lor vechi. Autoritățile erau atît de convinse că rezolvaseră misterul acelei crime, încît făcură o declarație oficială, publicată în pagina întîi a tuturor ziarelor la data de 5 mai. Ea glăsuia astfel : „Spre deplina satisfacție a Procuraturii generale și a Biroului de detectivi, s-a stabilit că Al Capone în persoană i-a condus pe asasinii lui McSwiggin. S-a dovedit că cinci automobile, avînd la bordul lor circa treizeci de gangsteri, toți purtînd arme de foc, de la pistoale pînă la mitraliere, au fost folosite pentru săvîrșirea triplului asasinat. S-a descoperit, de asemenea, că Al Capone a mînuit mitraliera, pentru a da un exemplu de neînfricare tovarășilor lui mai puțin hotărîți. Am fost informați că cele cinci automobile au fost folosite de Capone pentru a fila ore în șir, cu răbdare, banda fraților O'Donnell și apoi pentru a-și asigura fuga".

Nu există vreun motiv să presupunem că Al Capone avea să admită această acuzație sau că avea să mărturisească măcar în parte adevărul ; cu toate acestea, declarația făcută de el unui ziar local avea un accent odios de verosimilitate ; și astfel începură să răsară subit suspiciuni cu privire la McSwiggin. Capone spuse : „Firește că nu l-am ucis eu! De ce aș fi făcut-o? Băiatul îmi era simpatic. Abia cu o zi înainte de a fi omorît venise să mă vadă, și la plecare i-am dat o sticlă de scotch pentru bătrînul lui. Îl plăteam din gros pe McSwiggin, iar eu căpătam în schimb ceea ce doream !"

La acest punct Capone dispăru din scenă, lipsind timp de patru luni. Pînă la urmă, după discuții îndelungate între avocații lui și procuratura generală, se predă ofițerilor de la Biroul federal, la granița dintre statele Illinois și Indiana, declarîndu-le : „Nu-mi place să trăncănesc, dar am să vă spun tot ce știu despre cazul acesta. Vă cer doar să-mi dați posibilitatea să fac dovada că nu am nici în clin, nici în mînecă cu asasinarea amicului meu McSwiggin. Am stat de vorbă cu el cu puțin înainte de a fi ucis... Mai erau cu mine cîțiva prieteni. Dacă am fi vrut să-l

suprimăm, am fi putut-o face atunci și n-ar fi știut nimeni. Dar noi nu am vrut niciodată să-l ucidem ! Doherty și Duffy erau și ei amicii mei. Nu intenționam să-i scot din circulație. Ba chiar deseori îi dădeam bani cu împrumut lui Doherty. Am plecat din oraș pentru că voiau să facă din mine un țap ispășitor... Eram tras la răspundere pentru toți morții din lume, afară de cei căzuți în războiul mondial. Nu vreau ca vreun polițist cu cap pătrat să tragă în mine îndată ce mă vede, numai ca să fie evidențiat".

Capone fu absolvit de orice complicitate la crimele comise la 28 iulie și pus în libertate de către judecătorul șef Lynch, iar procurorul Gorman retrase acuzația. A fost din nou arestat pentru participare la fraudele prilejuite de alegerile pregătitoare, dar a scăpat și de data aceasta, deoarece Curtea Supremă declarase neconstituțională legea cu privire la alegerile pregătitoare și toate acuzațiile au fost anulate.

Vîlva prilejuită de asasinarea lui McSwiggin nu a încetat odată cu scoaterea din cauză a lui Capone. A continuat pînă în septembrie, stîrnind discuții înfierbîntate și izbucniri de indignare, dar starea de spirit a publicului se schimbase. Ardoarea moralistă primise un duș din partea vechiului cinism. Acum se știa cu precizie că nu va mai fi nici un fel de proces. Se spune că „e prea multă dinamită în treaba asta", iar la întrebarea „Cine l-a ucis pe McSwiggin ?" se răspundea cu una glumeață, cum ar fi : „Cine l-a ucis pe Cock Robin * ?" sau „De ce a traversat puiul de găină șoseaua ?" S-au întocmit liste cu jurați pentru nu mai puțin de șapte jurii — unul prezidat de *coroner* (anchetator pentru crime), cinci jurii speciale ale comitatului și un juriu federal ; fostul judecător Charles A. McDonald și cei doi asistenți ai săi au încasat sub formă de salarii din partea comitatului 34 125 de dolari, iar alți 150 000 de dolari au fost plătiți funcționarilor departamentului poliției și celor de la procuratura generală, pentru ore suplimentare. Au fost luate depozițiile a sute de martori — printre care au fost citați două sute de patroni de cîrciumi din Cicero — și rezultatul fu doar o pîclă de baliverne.

---

* Prihor, personaj dintr-un basm animalier englez care parodiază un proces. — *Nota trad.*

Ancheta era plină de semne de întrebare și de contradicții. Exista un singur martor ocular al omorului, doamna Bach, care locuia deasupra lui Pony Inn și care declarase : „Era încă lumină și am văzut o mașină închisă care trecea în viteză, iar pe ferestruica din spate ieșea ceva asemănător cu un receptor de telefon, care scuipa foc". În procesul-verbal de la dosar vorbea însă despre „cinci mașini". Confuzia spori și mai mult cînd au fost introduși în sala de dezbateri doi băieți din Cicero, în vîrstă de șaisprezece ani, care au spus că pe cînd se jucau prin împrejurimi au văzut victimele ieșind din cîrciumă, urmărite de asasini. Totodată, este interesant de notat că, după rafalele de împușcături, Hanley și O'Donnell, care au supraviețuit măcelului, au luat corpurile lui McSwiggin și Doherty, le-au încărcat în mașină, pentru a le zvîrli apoi la Bervin, abandonînd după aceea vehiculul la Oak Park. Duffy, în schimb, fusese lăsat unde se afla, îndărătul copacului spre care se tîrîse înainte de a-și da sufletul ; în buzunarul vestei lui s-a găsit o scrisoare în care se cerea transferarea unui sergent de poliție. Altă tușă melodramatică o adăugă tabloului tatăl lui McSwiggin, sergentul Anthony McSwiggin, de la Departamentul poliției din Chicago, cînd îl înfruntă pe Capone la hotelul Hawthorne. Se relata că sergentul McSwiggin ar fi spus : „Eu știu cine sînt asasinii — sînt Al Capone, Bob McCullough, Frank Rio și Frank Diamond. Cînd l-au ucis pe băiatul meu, m-au ucis și pe mine!" Totuși, cînd sergentul McSwiggin — după cum se spune — îl acuză pe Capone de la obraz, Capone își scoase pistolul automat, întinzîndu-l bătrînului răvășit de durere și spunîndu-i : „Dacă crezi într-adevăr că eu am fost făptașul, ucide-mă !", dar McSwiggin se întoarse și plecă plîngînd în hohote. Episodul acesta se încheie cu ciudatele concluzii ale judecătorului McDonald, președintele ultimului juriu : „Știu cine l-a ucis pe McSwiggin, dar nu am dovezile pretinse de lege, și deci nu sînt în măsură să-mi susțin acuzația în mod concludent".

Cu toate acestea, din noianul de afirmații și contradicții a reieșit, mai întîi confuz, dar apoi tot mai limpede, un tablou al complicităților existente între gangsteri, politicieni, poliție și oficialități — o situație cunoscută de

toți și care în anii precedenți ieșise la lumină puțin cîte puțin, dar care încă nu căpătase coeziunea necesară. Pe neașteptate, sute de fire desfăcute din lanțul conspirației se uniră, ca printr-o forță magnetică, și apăru clar modelul corporației ilicite care ducea de la tripourile clandestine pînă la Consiliul municipal și la Biroul de detectivi. Și totuși, chiar și în această fază, cursul justiției a fost zădărnicit. Mulți martori și-au retractat mărturiile și au dispărut. Judecătorul spuse : „Este necesar să fie ținute secrete numele martorilor. De îndată ce se află că i-am citat, dispar sau chiar sînt uciși". Pînă și după ce al patrulea juriu votă douăzeci de inculpări care îi implicau pe patruzeci de președinți de sediu de votare și funcționari din sectorul 42, procedura privitoare la aceste două cazuri a fost deviată, sfîrșind prin a se audia depozițiile asupra asasinării lui Mitters Foley (doi membri ai bandei au fost puși sub acuzare — și imediat achitați de tribunal). Lucrările juriilor s-au încheiat cu niște constatări teribil de găunoase : „Rezultă pentru noi că motivele dezvoltării gangsterismului se pot rezuma în felul următor : 1. Profiturile realizabile de pe urma traficului ilegal cu bere și alte băuturi alcoolice. 2. Ușurința cu care se pot obține arme ucigătoare, la preț scăzut, și pedepsele moderate aplicate celor care le dețin ; 3. Violarea foarte răspîndită a Legii Volstead. În ansamblu, un examen retrospectiv al anilor trecuți nu oferă astăzi nici un motiv deosebit de alarmare. Ca volum și ca tip, criminalitatea este un fenomen ciclic. În ultimii treizeci sau patruzeci de ani, am avut, în grupurile criminale, explozii periodice de activitate din partea diferitelor bande. Perioada prin care trecem acum a atins o violență deosebită și a provocat numeroase asasinate comise de gangsteri, fiindcă mizele puse în joc au fost mari. Una după alta, bandele de gangsteri s-au nimicit, războindu-se între ele. Supraviețuitorii bandelor au fugit din oraș, și astăzi autoritățile sînt în asemenea măsură stăpîne pe situație încît avem speranța că nu se vor mai produce omoruri pe scară atît de vastă cum s-a întîmplat în ultimul timp".

În curînd se dovedi cine era stăpîn pe situație !

Zarva iscată de cazul McSwiggin îi deranja prea puțin

pe marii gangsteri și nu-i abătea deloc de la contrabanda de băuturi alcoolice și de la lupta provocată de rivalitățile lor. Capone, după ce așteptase luni de zile cea mai bună ocazie, la 10 august 1926 ripostă în sfîrșit, lovind banda lui Weiss. Weiss și cu Drucci în ziua aceea perfectau o tranzacție financiară cu Morris Eller, șeful departamentului sanitar districtual din Chicago și cu John A. Sbarbaro, substitutul de procuror general, antreprenorul de pompe funebre care l-a înmormîntat pe O'Banion. Weiss i-a făcut o vizită lui Drucci, la hotelul Congress, pe South Michigan Avenue, și au luat împreună micul dejun în apartamentul gazdei. La orele 10 cei doi ieșiră, îndreptîndu-se spre palatul societății Standard Oil, unde își avea birourile Departamentul sanitar. Drucci avea la el 13 200 de dolari în bancnote. Amîndoi mai țineau ascunse sub brațul stîng pistoalele automate.

Ajunseră fără incidente la încrucișarea dintre Michigan Avenue și Strada 9, la ora aceea aglomerate din pricina circulației numeroșilor oameni de afaceri, care se deplasau în automobile sau pe jos. În timp ce cei doi se pregăteau să traverseze strada, o mașină, care probabil îi urmărise, vira bruscă la trotuar și trei indivizi, scoțînd capul pe ferestruici, deschiseră focul, fiecare ținînd în mînă cîte două revolvere.

Weiss se trînti pe asfalt și la fel făcură toți trecătorii care auziră focurile : în cinci secunde oamenii care circulau grăbiți pe trotuare dispărură, refugiindu-se sub portaluri și pe străzile laterale. Circulația se opri complet, iar cei care se aflau în mașini se ghemuiră îndărătul tabloului de comandă. Drucci, adăpostit în spatele unei cutii poștale, scoase pistolul și deschise și el focul. Doi dintre agresori săriră din mașină pe trotuar, pentru a putea trage mai de aproape. Timp de cîteva minute, detunăturile asurzitoare ale armelor de foc acoperiră vuietul străzilor din Chicago. Au fost trase treizeci de gloanțe, spărgînd vitrinele magazinelor și găurind caroseria automobilelor. Nici unul din gangsteri nu a fost rănit ; singura persoană care a avut de suferit a fost un funcționar, pe nume James Cardan din strada South Aberdeen, lovit în coapsă.

Sosirea unei mașini de patrulare a poliției a pus brusc capăt încăierării. Vehiculul agresorilor se îndepărtă în

viteză, fără a-i mai aştepta pe cei doi indivizi care au coborît pe trotuar ca să tragă. Weiss a luat-o din loc, Drucci, aplecîndu-se, a fugit şi a ajuns la o maşină la al cărei volan stătea, terorizat, un oarecare C.C. Bassett, din Calumet Avenue. Drucci îl împinse cu pistolul automat pe Bassett şi strigă : „Du-mă de-aici cît mai repede !", dar mai înainte de a izbuti să urce, fu înconjurat de agenţii poliţiei şi arestat. Fu prins şi reţinut de asemenea unul din banditii coborîţi din maşină, Louis Barko, jucător de cărţi de profesie şi pistolar al lui Capone, care îşi dădu numele de Paul Valerie, domiciliat în Walnut Street 3533, o adresă inexistentă. Fu împins înainte, pentru ca Drucci să-l vadă bine, dar Drucci declară : „Nu l-am mai văzut niciodată. Nu a fost o luptă între bande. A fost un atac pentru jaf, asta-i tot. Voiau să pună mîna pe banii mei !"

Peste o săptămînă, Weiss, Drucci şi unul din consilierii juridici ai bandei treceau în maşină pe Michigan Avenue, tot la o oră de vîrf, cînd un automobil îi înghesui spre trotuar, cu un scrîşnet metalic ascuţit, şi fură prinşi într-o rafală de plumbi care făcu să plouă asupra lor cioburi de sticlă. Şi de data aceasta rămaseră nevătămaţi. Cei doi săriră din vehicul, alergînd să se adăpostească în edificiul Standard Oil, care devenea astfel un fel de sală publică de trageri.

După ce demonstrase că, dacă voia, putea să fie un tigru la fel de feroce ca şi ei, Capone, străduindu-se încă o dată să urmeze politica de pacificare a lui Torrio, propuse tratative de pace. Antonio Lombardo, împuternicitul lui Capone pe lîngă preşedinţia Uniunii siciliene, îşi asumă rolul de mediator, şi la cîteva zile după ambuscada de pe Michigan Avenue, aranjă o întîlnire la hotelul Morrison. Un funcţionar poliţienesc, al cărui nume nu se cunoaşte, fu prezent la negociere. Cînd sosi la întîlnire Weiss era într-o dispoziţie belicoasă, deloc conciliant, şi îşi expuse condiţiile pentru a participa la tratative. Pretinse ca oamenii care îi atacaseră cu atîta sălbăticie pe el şi pe Drucci să fie ucişi. La această pretenţie, Capone, profund indignat, dădu un răspuns care nu prea putea să-l mulţumească pe adversarul său : „Nu aş face aşa ceva nici unui cîine rîios" Conferinţa de pace eşuă.

După trei săptămîni, Weiss organizează cel mai cutezător atac împotriva autorității lui Capone și, totodată, cea mai sfruntată intimidare a îngrozitei și subjugatei obști din Chicago, arătîndu-i că bandele de gangsteri aveau să continue acțiunile lor arbitrare, făcînd tot ce poftesc.

12.

Atacarea orașului Cicero... și conferința „baronilor" tîlhari

În strălucitoarea, însorita după-amiază de 20 septembrie la Cicero domnea o atmosferă de sărbătoare : pe hipodromul Hawthorne erau pe cale să înceapă cursele de cai. Orașul era plin de amatori de pariuri, de proprietari de cai de curse și de vilegiaturiști, care se amestecau în obișnuita mulțime a femeilor pornite după tîrguieli, cu cărucioare și cu copilași de mînă. Porțiunea din Cicero unde se află hotelul Hawthorne era pe-atunci, și mai este și astăzi, prototipul suburbiei americane : un bulevard larg de douăzeci și patru de metri, care avea, pe vremea aceea, două benzi asfaltate, și care ducea pînă în centrul orașului ; clădirea hotelului Hawthorne, care se întindea de la numărul 4023 pînă la 4827 pe Strada 22 vest, mai cuprindea un magazin cu aparate de radio, o prăvălie de vopsele, un magazin de fierărie, o băcănie, o spălătorie, un magazin de coloniale și delicatese și o frizerie. Alături se afla hotelul Anton, patronat de cartelul Capone, iar în spatele hotelului Anton un teren viran de circa 15 metri, folosit ca loc de parcare. În față era un garaj, o florărie, un coafor, Banca de stat Pinkert, un magazin de lenjerie, o tutungerie, o farmacie, o cafenea și o cofetărie. Deasupra acestor magazine se aflau diferite cabinete medicale, dentare, birouri de agenți imobiliari și avocați. La răspîntie se aflau semafoare și, în ansamblu, zona avea aspectul și strălucirea de prost gust a unei străzi principale de periferie.

În după-amiaza aceea, la unu și un sfert, Capone stătea la una din mesele cu faianță albă din restaurantul Hawthorne, cu fața la fereastra dinspre stradă, în compania gardianului său personal, Frank Rio ; tocmai terminaseră masa de prînz și își sorbeau cafeaua. În acest moment sosi Weiss, făcînd o incursiune în inima teritoriului inamic.

În fruntea unei caravane compuse din unsprezece automobile prevăzute cu mitraliere, era o mașină neagră menită să inducă în eroare publicul, echipată ca acelea ale brigăzii mobile de detectivi, cu o sirenă în stînga tabloului de bord. Circula cu 90 km pe oră, sirena șuiera, iar un ins aflat alături de omul de la volan trăgea cu un pistol automat încărcat cu gloanțe oarbe.

Așa cum și intenționaseră agresorii, toți cei șaizeci de clienți din restaurantul Hawthorne, inclusiv Capone, săriră de pe scaune de îndată ce mașina de camuflaj trecu și zgomotul focurilor false se stinse. Capone trînti de pămînt ceașca de cafea, îndreptîndu-se spre ușă, dar Rio, care s-a gîndit mai repede decît el, îl apucă de un braț, aruncîndu-l la podea și tîrîndu-l sub o masă. Acest gest făcut la timp îi salvă viața lui Capone, căci după o fracțiune de secundă se desfășură adevăratul atac. Cele zece mașini veneau încet în spatele primei, la o distanță de vreo trei metri una de alta. Cînd prima ajunse în dreptul hotelului Anton, unul dintre gangsteri începu să tragă, țintind metodic cu mitraliera în sus, în jos, și în fața lui, ca un pompier care manevrează un furtun. Se opri în fața hotelului Hawthorne, și primei rafale i se adăugară salvele provenite din armele celorlalte mașini, aliniate acum pentru tragere concentrată. Din a noua mașină coborî un om cu cămașă kaki și salopetă cafenie. Se îndreptă agale către intrarea hotelului, ținînd la piept o mitralieră Thompson. Îngenunche, ținti și trase un încărcător întreg de o sută de gloanțe, în direcția restaurantului. Automatul era reglat pentru foc în rafală și nu fu nevoie de mai mult de zece secunde pentru a se descărca complet. În timp ce omul stătea îngenuncheat cuviincios, măturînd văzduhul cu mitraliera lui, cei aflați în cea de-a zecea mașină, coborîți pe scara vehiculului, îi acopereau spatele, cu puștile lor de vînătoare cu țevi retezate. Vacarmul încetă brusc. Oamenii se întoarseră la mașinile lor, se auzi un triplu semnal de claxon, și caravana se

îndreptă în direcţia est, în josul Străzii 22, înapoi spre Chicago.

În urma lor lăsau o devastare totală. Calculele poliţiei vorbesc de o mie de gloanţe trase. Ferestrele celor două hoteluri Hawthorne şi Anton, vitrinele frizeriei, spălătoriei şi ale magazinului de coloniale şi delicatese erau făcute zob : lemnăria, pereţii şi plafoanele tuturor acestor localuri erau găurite şi fărîmate în mii de ţăndări ; mobilierul era făcut bucăţi. De-a curmezişul peretelui holului care preceda sala de mese din hotelul Hawthorne rămaseră întipărite desene orizontale lăsate de găurile produse de proiectile calibru 45 : o brazdă dublă, la înălţimea pieptului şi a capului unui om. Treizeci şi cinci de automobile parcate de-a lungul trotuarului fură făcute sită de focurile trase. Şi totuşi, lucru destul de ciudat, nu se înregistră nici un mort ! Singurii răniţi fură Louis Barko — pistolarul lui Capone şi unul din cei care, cu o lună în urmă, participaseră la ambuscada împotriva lui Weiss şi a lui Drucci —, atins la umăr, şi o oarecare doamnă Freeman. Doamna Freeman şi soţul ei Clyde, proprietarul unui grajd de cai de curse din Louisiana, împreună cu băieţaşul lor, în vîrstă de cinci ani, stăteau în maşina lor parcată, cînd începu atacul. Automobilul fu ciuruit de gloanţe; unul străpunse pălăria domnului Freeman, altul zgîrie genunchiul băieţaşului, iar un al treilea lovi la un braţ pe doamna Freeman ; ochiul drept al doamnei Freeman fu străpuns de un ciob zburat din geamul parbrizului. (Merită să amintim că Al Capone a plătit din buzunarul său cinci mii de dolari celor mai buni oculişti pentru a salva vederea doamnei Freeman şi le-a rambursat negustorilor pagubele suferite). La începutul atacului, Barko tocmai voia să intre în restaurantul Hawthorne pentru a se duce la Capone ; a fost lovit de un proiectil în timp ce intra alergînd în restaurant. Şeful poliţiei, Schoemaker, ştiind că Barko îi văzuse pe atacatori, îl duse la comandament şi îi puse să defileze dinaintea lui pe Weiss, Drucci, Moran şi Peter Gusenberg. „Nu i-am văzut niciodată pînă acum", declară Barko, revanşîndu-se astfel pentru gestul lui Drucci, cînd refuzase să-l identifice în luna august.

Douăzeci de zile mai tîrziu, Capone răspunse cu aceeaşi monedă. Weiss petrecuse după-amiaza zilei de 11 octom-

brie 1926 la Tribunalul Criminal, unde Joe Saltis și Lefty Koncil erau judecați pentru asasinarea lui Mitters Foley, un individ care făcea parte dintr-o mică bandă vinovată de a fi încălcat teritoriul din sud-vest. Weiss era interesat ca ei să fie achitați — cum se și întîmplă dealtfel în pofida faptului că existau cinci martori oculari — și în consecință trecuse prin ciur juriul pentru a se asigura că membrii lui vor privi lucrurile cu chibzuință. Pentru susținerea apărării, strînsese un fond de o sută de mii de dolari.

Ieși din sala de ședințe la orele trei, însoțit de Paddy Murray, paznicul lui personal și misit pentru plasarea berei, de Sam Peller, șoferul lui, de W.W. O'Brien, avocat penalist, și de Benny Jacobs, un anchetator de care se servea de obicei avocatul, totodată și politician din sîngerosul sector 20.

Weiss își stabilise cartierul general la florăria lui O'Banion, pe North State Street, instalîndu-și biroul personal deasupra prăvăliei. Cam pe la orele patru, mașina lui Weiss se opri, și din ea coborîră cei cinci oameni care, discutînd între ei, se îndreptară încet spre ușa prăvăliei. Atunci se auzi țăcănitul unei mitraliere, și Weiss căzu la pămînt fulgerat, cu douăsprezece gloanțe în corp ; a murit cam la vîrsta medie la care moare un gangster — la douăzeci și opt de ani —, lăsînd o avere de 1 300 000 de dolari. Fu ridicat, cu șiragul lui de mătănii și revolverul nescos din buzunar și astfel avea să fie întins pe o lespede de marmură în sala mortuară a întreprinderii de pompe funebre a lui John A. Sbarbaro, prietenul din urmă al atîtor gangsteri. Murray s-a prăbușit mort alături de Weiss, fulgerat de cincisprezece gloanțe. O'Brien, cu patru răni în corp, se tîrî pînă pe partea opusă a străzii, unde era o clinică de chirurgie, ca și Jacobs și Peller, și ei grav răniți. Pînă la urmă au scăpat cu viață. Au fost interogați cu toții de poliție, în timp ce se aflau la spital, dar, firește, nu-i puteau fi de nici un folos, fiindcă nu văzuseră pe nimeni, nu erau în stare să-i identifice pe asasini, habar n-aveau ce anume putea să fi provocat atacul.

Totuși poliției nu-i fu greu să reconstituie faptele. A stabilit că la puține zile după incursiunea făcută de Weiss la Cicero, un tinerel, care-și dăduse numele de

Oscar Lundin se prezentase pentru a închiria o cameră la numărul 740 pe North State Street, alături de florărie. A cerut camera de la etajul doi, la fațadă, dar era ocupată ; luă atunci o altă cameră, pînă ce urma să fie eliberată cealaltă. Chiriașul de la fațadă s-a mutat la 5 octombrie, și Lundin și-a schimbat reședința. În același timp, o femeie închiriase o cameră la etajul trei, în spatele clădirii de la nr. 1 pe West Superior Street, chiar la intersecția cu State Street, la sud de florărie. Camera închiriată de bărbat avea o fereastră în formă de L care oferea un satisfăcător unghi de tragere în diagonală, astfel încît se putea ținti spre intrarea prăvăliei și chiar înăuntru. În schimb, din camera femeii aveai în bătaie ușa din spate și aleea care ducea la ea. Nici bărbatul, nici femeia, nu au stat la pîndă. După ce plătiseră anticipat chiria, ei au dispărut și identitatea lor nu a fost descoperită niciodată.

Dar cele două camere nu au rămas goale. Pentru ambuscadă fuseseră desemnați șase oameni, cîte trei de fiecare cameră ; într-adevăr, au fost găsite cîte trei scaune grupate în jurul fiecărei ferestre, și cîte un covor alcătuit din sute de mucuri de țigări, dispuse în semicerc, pe dușumea. Cercetările au dezvăluit că toți conjurații rămăseseră închiși în clădire o săptămînă încheiată. Pînda lor durase șapte zile ; este de presupus că așteptau ca pe stradă să nu fie alți trecători sau mașini. Timp de șapte zile, Weiss fusese un om osîndit la moarte în mod irevocabil ; probabil că în timp ce intra și ieșea din prăvălia lui O'Banion, de mai multe ori, degetele celor șase oameni se încordaseră pe trăgaci, gata să prindă momentul prielnic. Ucigașii erau pregătiți să dea o bătălie aprigă. În camera din Superior Street au fost găsite abandonate o mitralieră Thompson și cîteva încărcătoare conținînd cîte o sută de gloanțe de calibru 45, în cămașă de oțel ; în ambele camere erau revolvere și puști de vînătoare cu țeava retezată. Mai mult de cincizeci de gloanțe zburară pe deasupra străzii atingînd pînă și sculpturile în piatră ale catedralei Sfîntului Nume.

Fusese o misiune deosebit de riscantă, deoarece existau șanse minime de a fugi după măcel, ținînd seama că asasinii se aflau la etaj. Cu toate acestea izbutiră să scape, și nu numai atît, dar și să ia cu ei una dintre mitraliere,

pe care după aceea o abandonară îndărătul clădirii cu numărul 12 de pe West Huron Street. Nimeni nu se prezentă pentru a denunța fuga. Evident, asasinatul fusese discutat și pregătit cu minuțiozitate. Organizatorii lui și-au dat seama că nu-l vor putea scoate din circulație pe Weiss cu clasicul sistem al atacului pe stradă sau „ducîndu-l la plimbare" într-o mașină. Pe lîngă aceasta, cel care concepuse ambuscada fusese probabil atras de ideea ca Weiss să se prăbușească, ca să spunem așa, chiar peste petele de sînge lăsate de predecesorul său.

Cum era de așteptat, în ziua următoare, Capone primi vizite. Ziariștii îl găsiră în papuci și cu mînecile cămășii suflecate, la hotelul Hawthorne. „Regret că Weiss a fost ucis — zise el, oferind tuturora trabucuri și alegîndu-și și lui unul — dar eu nu am nici un amestec în treaba asta. Am telefonat la Biroul de detectivi că, dacă au nevoie de mine, mă duc la ei, dar mi-au spus că n-au nevoie. Știam că vina o să fie aruncată în spinarea mea ! E destul loc în comerț pentru toți, fără să ne omorîm între noi în plină stradă ca fiarele.

Eu nu țin să sfîrșesc într-un șanț, ciuruit de gloanțe, și atunci, de ce să-l fi ucis pe Weiss ?"

Nici unul dintre reporteri nu se obosi să înșire motivele pe care le-ar fi avut, și Capone fu lăsat în pace să-și sfîrșească trabucul. Totuși șeful detectivilor, Schoemaker, furniză răspunsul : „Știe el de ce, și o știu și toți ceilalți — el a pus să fie omorîți !" Șeful poliției, Morgan A. Collins, părea de asemenea că nu are îndoieli cu privire la rolul jucat de Capone în masacrarea lui Weiss și a acoliților săi. Collins afirmă că, cu puțin timp în urmă, Capone fusese la New York cu scopul de a recruta oameni noi și se întorsese cu cincisprezece țintași aleși pe sprînceană, angajați pentru a spori la optsprezece efectivul gărzii sale personale. „Pentru această misiune specială, declară Collins, Capone a jucat la sigur, importînd mai întîi oameni experți în mînuirea mitralierei și avînd grijă să-i scoată din oraș în mare grabă, imediat după acțiune".

Astfel cei doi șefi ai organelor de apărare a legii din Chicago erau amîndoi convinși de culpabilitatea lui Capone, care totuși nu a fost incomodat. „Departamentul poliției din Chicago se predase necondiționat în mîinile lui Capone — spune Pasley. Moralitatea sa era subminată".

Collins le răspundea descurajat celor care îl întrebau cum se făcea că gangsterul Capone umbla în libertate : „Ar fi o pură pierdere de vreme să-l arestăm. A mai fost acuzat și de alte crime. Are totdeauna un alibi pregătit !"

Acest nou act de barbarie săvîrșit pe străzile orașului a fost menționat în cursul procesului intentat lui Saltis și Koncil. În raportul lui final, juriul remarca : „Un număr însemnat de circumstanțe neobișnuite și semnificative au ieșit la iveală, atît înainte, cît și în cursul desfășurării procesului. Înainte de proces, doi importanți martori ai acuzării au dispărut, iar rudele lor cele mai apropiate au refuzat sau nu au fost în stare să dea informații sau indicii asupra locului unde ar fi putut fi găsiți. După ce juriul a fost selecționat și au fost înfățișate unele probe furnizate de acuzare, unul din jurați a făcut o criză de nebunie furioasă, așa încît a fost necesară dizolvarea întregului juriu și o nouă selecție. În cursul procesului, imediat după formarea primului juriu, Hymie Weiss, personaj bine cunoscut în acest oraș, a fost asasinat pe North State Street, la mică distanță de sediul tribunalului în care avea loc dezbaterea procesului. Unul dintre avocații apărării a fost și el rănit de un glonte, în același loc și la aceeași oră. În posesia numitului Hymie Weiss a fost găsită o listă a juraților selecționați să judece în proces, precum și o copie identică cu lista oficială a martorilor acuzării — listă care, din ordinul tribunalului, fusese comunicată în secret avocaților apărării.

Pe lîngă aceste fapte foarte semnificative, cîțiva martori ai acuzării au dezvăluit că cineva amenințase să-i bată, sau chiar și mai rău, dacă aveau să depună mărturie nefavorabilă acuzaților, și că primiseră oferte de mituire, fie pentru a-și retrage depoziția, fie pentru a depune mărturie falsă".

Dar evenimentele se precipitară. La 9 noiembrie Saltis și Koncil au fost declarați nevinovați.

„Mă așteptam la alt verdict, ținînd seama de probele aduse împotriva lor", fu comentariul melancolic făcut de judecătorul Harry B. Miller. „Cred că probele aduse impuneau un verdict de vinovăție".

Înmormîntării lui Weiss i-a lipsit grandoarea rezervată „marilor granguri" și pe panglicile coroanelor de flori nu

se putea citi nici un singur nume celebru. Biserica catolică își continuă politica, refuzînd să acorde ultima slujbă religioasă păcătoșilor celor mai notorii din turma sa. Foștii colegi de școală ai lui Weiss îi rămaseră credincioși. Cordoanele sicriului erau purtate de colegi de-ai lui de clasă, de la școala Sfîntul Malachie. Automobile ale poliției dădeau tîrcoale prin împrejurimi, gata să aresteze pe orice gangster identificat ; cu toate acestea, printre cei care-l însoțiră devotați pînă la groapă pe Hymie Weiss erau Eisen, Kaulman, frații Gusenberg, Drucci și Big Ed Vogel. Pe deasupra, înmormîntarea a fost exploatată ca o vitrină electorală improvizată. Fiecare din mașinile care urmau coșciugul purta, în față și în spate, pancarte pe care se citea : *„Alegeți-l pe John Sbarbaro judecător municipal"*, *„Alegeți-l pe Joe Savage judecător rural"* și *„King-Eller-Craydon — inspectori sanitari districtuali"*.

Într-un cuvînt, nu a fost de fel o înmormîntare la înălțimea celorlalte din lumea gangsterilor.

Capone nu era prezent, și desigur că nu avea nici o poftă să participe la funeralii, căci documentul descoperit în buzunarul cadavrului lui Weiss nu putea, fără doar și poate, să-i facă scumpă amintirea răposatului. Hîrtia dezvăluia cîrdășia existentă între marea bandă O'Banion și cea a polonezului Joe Saltis, care se declarase totdeauna adept fidel al lui Capone. Se și făcuseră aluzii la o înțelegere între bandele Saltis-McErlane și O'Banion, în luna septembrie, cînd Vincent McErlane și Peter Gusenberg, unul din băieții lui O'Banion, fuseseră arestați pentru un jaf efectuat în trenul Grand Trunk, dar operațiunea aceea putea fi și rodul unei colaborări temporare, într-o afacere independentă, care nu avea nici o legătură cu traficul de băuturi alcoolice. Dar subcomisarul de poliție John Stege explică noua situație, rezumind-o în cîteva cuvinte : „Weiss și Saltis își uniseră forțele pentru a-l înlătura din afaceri pe Capone".

Semnificația acestei neplăcute divulgări nu-i scăpă lui Saltis, chiar dacă inteligența sa nu era dintre cele mai subtile. Saltis era o huidumă cu aer posomorît și gesturi stîngace, dar nu era chiar așa de prost. Pînă la prohibiție fusese patronul unei cîrciumi de ultima teapă de prin fundăturile Antrepozitelor, unde populația boemă trăia

prin preajma abatoarelor și a fabricilor de conserve de carne. Legase prietenie și se asociase în afaceri cu John Dingbat O'Berta, un tip vioi, cu mutră de vulpe, misit politic, care era reprezentantul comitetului republican în sectorul 13 și își prezentase candidatura atît pentru postul de consilier municipal cît și pentru cel de senator al statului Illinois. Aparîția Legii Volstead făuri asocierea celor doi : Saltis cunoștea traficul cu bere, iar O'Berta știa clenciurile politicii și, împreună, începură să furnizeze marfă unei piețe formate din două sute de mii de slavi însetați, în zona de sud-vest a Antrepozitelor. În interval de un an, Saltis devenise proprietar funciar cu un frumos domeniu la țară, în ținutul Eagle River din Wisconsin, unde se duceau să vîneze bogătașii. Cît despre O'Berta, popularitatea lui socială și contul său la bancă ajunseră cît se poate de înfloritoare.

Cele două sute de cîrciumi administrate de O'Berta, Saltis și Frank McErlane constituiau un important afluent al fluviului profiturilor absorbite de Capone din traficul cu băuturi alcoolice : el spori producția lor obținută la domiciliu cu aprovizionările provenite din propriile sale fabrici de bere și distilerii și, în schimbul unui procent din încasări, le asigură înalta lui protecție. Saltis știa că Al Capone se va arăta foarte supărat cînd îi va ajunge la urechi zvonul că el își renegase obligațiile trecînd în tabăra dușmană și, în timp ce se afla încă în siguranță la închisoare, în cursul procesului său pentru asasinarea lui Mitters Foley, vorbi despre această afacere cu O'Berta, în speranța că ar putea găsi la el sprijin. O'Berta îl sfătui să discute despre problema lui cu Maxie Eisen. Eisen, contrabandist de băuturi alcoolice, terorist folosit împotriva sindicaliștilor, și șantajist care îi exploata pe vînzătorii de pește, silindu-i pe toți tejghetarii din piața de pe Maxwell Street să-i plătească tribut, era considerat drept unul din cei mai ingenioși afaceriști. În trecut, fusese oarecum asociat cu O'Banion, dar după moartea acestuia se retrăsese în mod prudent.

Într-un interviu acordat ulterior presei, Capone declară că, după ce își demonstrase încă o dată în mod limpede puterea, era dispus să ducă tratative pentru un armistițiu. „Hymie Weiss a murit, declară el, fiindcă era un încă-

pățînat. De patruzeci de ori am căutat să aranjez lucrurile în așa fel ca la Chicago să domnească pacea și viața să merite să fie trăită! Cui poate să-i facă plăcere să se învîrte zi și noapte cu gardieni personali după el? Cît despre mine, nu-mi place! Era, și mai e și acum, treabă destulă pentru toți și, oricum, concurența nu trebuie rezolvată prin omor. Dar lui Weiss nu i se putea spune nimic! Cu o săptămînă în urmă cred că nu i s-ar fi putut spune că azi va fi mort. În ceata lui sînt și cîțiva indivizi rezonabili, și dacă aceștia vor pacea, eu sînt pentru pace chiar acum, așa cum am fost întotdeauna".

Din această declarație, Eisen deduse că era momentul potrivit pentru a se relua tratativele de pace și, cu toate că Moran, un personaj la fel de dur, de arțăgos și de îndărătnic ca și răposatul lui șef, la început respinse ideea unui compromis cu „sicilienii ăia", Vincent Drucci zis „Sforarul", care era succesorul lui Weiss în postul de șef se arătă mai maleabil. La fel reacționară și Myles și Klondike O'Donnell, a cărui ambiție crescîndă în Cicero fusese domolită de uciderea lui McSwiggin, precum și Ralph Sheldon din banda din South Side. Eisen, înarmat cu o atît de mare bunăvoință, amintindu-și că Antonio Lombardo jucase rolul de mediator în primele întîlniri infructuoase din august care avuseseră loc la hotelul Morrison, se decise să-l sondeze. Lombardo se arătă optimist și în aceeași zi îi relată lui Capone demersurile lui Eisen, iar Capone îl însărcină să organizeze o conferință.

Urmară două discuții prealabile între cei doi împuterniciți, în vederea stabilirii ordinii de zi a conferinței „la nivel înalt", care a avut loc în cele din urmă la 20 octombrie 1926, la hotelul Sherman, ales, poate, fiindcă se afla la o distanță convenabilă atît de Primăria municipiului, cît și de biroul șefului poliției. S-ar fi zis că s-au adunat Ali Baba și cei patruzeci de hoți. Erau prezenți „baronii" tîlhari din Chicago, aristocrația lumii negoțului din acea epocă macabră, asasini, foști ocnași, bandiți, codoși, escroci și teroriști.

„Stăteau acolo, așezați la masă, povestește Palsey, ca să împartă municipiul Chicago și comitatul Cook în zone comerciale, să încheie pacte contrare legilor și intereselor societății, vorbind despre afacerile lor cu dezinvoltura unui grup de directori ai supertrustului Standard Oil".

Eisen prezida, cu Lombardo alături de el. Erau patru grupuri distincte : 1) Capone, mîna lui dreaptă Jack Guzik, care conducea cartelul traficului cu băuturi alcoolice și al caselor de toleranță, și Ralph Sheldon, care se desprinsese de banda Saltis-McErlane; 2) Drucci și Moran, cu aliații lor Ed Vogel, Julian Kaufman zis „Cartof", Frank Citro, Billi Skidmore, Barney Bertsche și Jack Zuta, toți patroni mai mici, dar a căror prietenie putea fi utilă ; 3) Eisen, ca reprezentant al lui Saltis și McErlane, aflați momentan la închisoare ; 4) Myles și Klondike O'Donnell, dornici acum să recîștige bunăvoința lui Capone, după nefericita incursiune întreprinsă în teritoriul său.

Înțelegerea implicită acceptată de toți era că, din clipa aceea, Capone avea să fie stăpînul incontestabil și că ciondănelile vor înceta. Una din prevederile conferinței era că, pentru prima dată după ani de zile, toți proprietarii aveau să asiste la dezbateri neînarmați și fără gardieni personali. Apelul introductiv rostit de Eisen suna : „Să ne dăm mîna", frază care fu primită cu un cordial murmur de aprobare. Apoi Capone prezentă cele cinci puncte ale tratatului. Ele prevedeau : 1) o amnistie generală ; 2) părțile semnatare ale pactului să renunțe la schimburi de focuri și încăierări ; 3) toate omorurile și schimburile de focuri din trecut să fie iertate și date uitării ; 4) toate flecărelile — bîrfeli răutăcioase, răspîndite intenționat de către ziare și poliție pentru a semăna discordie — să nu fie luate în seamă ; 5) toți conducătorii grupurilor reprezentate la întrunire își asumau deplină răspundere pentru disciplina oamenilor lor și pentru pedepsirea celor care vor încălca tratatul ; 6) toate bandele aveau să se mențină cu strictețe în zonele repartizate și să se abțină de la abuzuri și încălcări de frontieră.

Capone anunță apoi viitoarea împărțire a municipiului Chicago : Drucci și Moran urmau să se restrîngă la sectoarele 42 și 43. Toate cîștigurile teritoriale, precum și cele provenite din comerțul cu bere, la sud de hotarul constituit de Madison Street, după ce în bătălia pentru cucerirea lor au murit O'Banion și Weiss, se întorceau iarăși în patrimoniul lui Capone ; totuși le rămînea o largă zonă de influență, pornind de la lacul Michigan la est și la nord, pînă în suburbii, iar la sud și vest, întinzîndu-se de la rîu

pînă la frontiera cu statul Wisconsin şi cuprinzînd drepturile exclusive de vînzare cu ridicata şi cu amănuntul a berei şi băuturilor spirtoase. Concesionarii caselor de toleranţă şi ai tripourilor din North Side, Bill Skidmore, Barney Bertsche şi Jack Zuta, urmau să opereze din clipa aceea sub controlul lui Capone. Saltis şi Sheldon aveau să-şi împartă South Side, care la sud se întindea de la rîu pînă la frontiera cu Statul Indiana, şi de la lac, spre est, pînă în suburbii, în vest. De fapt, lui Saltis i se ordonă să rămînă pe locul lui la Abatoare. Pentru fraţii O'Donnell nu s-a prevăzut o clauză specială : toţi cei de faţă erau convinşi că, ţinînd seama de comportarea lor rea, de-acum înainte, pentru a-şi cîştiga existenţa, vor depinde de patronatul personal al lui Capone.

Capone a impus clauze grozav de aspre, dar ele au fost acceptate. Setea de sînge părea, pentru moment, potolită, şi chiar dacă astfel Capone rămînea şeful suprem în inima oraşului Chicago — stăpîn peste fabrici de bere, distilerii, sisteme de transport, localuri de noapte, restaurante, hipodromuri, tripouri, case de toleranţă şi douăzeci de mii de baruri clandestine, de la Loop pînă la Cicero, la sud de rîul Des Plaines pînă la frontiera cu Indiana, iar la est de la lac pînă în suburbiile din vest, conferinţa a produs o senzaţie de uşurare, fiindcă punea capăt jocului neîncetat de-a şoarecele cu pisica.

Participanţii îşi strînseră călduros mîinile, şi de data aceasta nu era o strîngere de mînă de tipul celei oferite lui O'Banion. Gangsterii se băteau uşor pe umeri, amical, de jur-împrejur străluceau surîsuri largi, satisfăcute...

Au ieşit din sala unde se ţinuse conferinţa pentru a se duce să cineze împreună şi să sărbătorească astfel acordul. Un ziarist care adulmecase lucrurile reuşi să fie admis în sala banchetului. El descrise apoi acea reuniune drept cea mai sinistră la care a asistat vreodată. „Asasini care trăseseră unul în celălalt îi mărturiseau victimei eforturile depuse, rîzînd din toată inima — spunea ziaristul ; asasini care uciseseră efectiv explicau prietenilor mortului detaliile asasinării şi demonstrau de ce n-avuseseră altă cale. Cele mai înspăimîntătoare acte de violenţă erau discutate şi-i făceau pe autorii lor să chicotească".

S-a consumat o cantitate enormă de Chianti, şi toţi

erau bine dispuși și mulțumiți — fiecare în proporții diferite — dar desigur că nici unul mai mult decît Capone, a cărui satisfacție era întărită de conștiința faptului că acel moment însemna nu numai realizarea situației mereu preconizate de Johnny Torrio, dar și apogeul carierei lui, a lui Capone. „Șeful cel mare" al gangsterilor a ajuns „Primarul comitatului Crook"*, cum scriau cotidianele.

A doua zi, blajin și senin, cu tonul și cuvintele pe care le-ar putea folosi un expert în bombe sau comandantul unei bărci de salvare, el îi informă pe reporteri despre ultimele evenimente : „Le-am spus că noi eram pe cale să transformăm o afacere importantă într-un soi de baracă de tir și că nimeni nu profita din asta ! Munca noastră e grea și primejdioasă, chiar și fără să intre în joc ura, și cînd cineva trage din greu, în orice meserie, vrea să se întoarcă acasă și să uite de toate. Nu vrea să-i fie teamă să stea lîngă o fereastră sau să deschidă o ușă".

Ca o confirmare a puterii sale, în următoarele două luni nu s-a tras nici măcar un singur glonte. Pentru prima dată de la începutul prohibiției, anchetatorii pentru crime din Chicago au trăit o experiență unică : s-au scurs șaptezeci de zile fără să se deschidă vreo anchetă asupra unui gangster !

13.

Asediul Biroului de detectivi

În cele din urmă veni momentul să se tragă adînc aer în piept și să se încarce din nou armele !

Pînă la realegerea lui Big Bill Thompson, în aprilie 1927, care prevestea la Chicago un nou val de violență dezlănțuită, cel mai atroce dintre toate, în cursul căruia au fost

* Crook = escroc ; de fapt comitatul se numea Cook. — *Nota trad.*

pulverizate pînă şi limitele teoretice puse viciului de sub controlul bandelor, iar Chicago se transformă în cel mai larg deschis oraş dintre toate oraşele deschise — Planul Păcii, realizat de Capone, funcţiona de ajuns de bine. Semnatarii s-au limitat, în linii mari, la afacerile rezervate lor, deşi un neîntrerupt flux de ciorovăieli, înşelătorii şi împuşcături continuau în straturile mai de jos ale lumii interlope, printre cei care scoteau doar beneficii reduse de pe urma pactului şi nu aveau deci nici un stimulent puternic pentru a se comporta ca nişte mici gentlemeni. De cîte ori puteau, aceştia încercau mai departe să prindă din zbor fărîmiturile risipite din casele de bani conţinînd comoara marilor gangsteri.

Liniştea inaugurată de armistiţiu a durat şaptezeci de zile, a supravieţuit şi Crăciunului şi a fost întreruptă la 30 decembrie. În noaptea aceea Hilary Clements, unul din oamenii lui Ralph Sheldon, a fost ucis — aşa cum s-a aflat ulterior — din ordinul direct al lui Saltis. Era vorba de un episod curent din lunga serie de lovituri şi contralovituri dintre Saltis şi grupul Ragen Colts, dar el se abătea de la condiţiile impuse de Capone. Ragen Colts erau afiliaţi la The Ragen Athletic, o asociaţie care-şi recruta cei două mii de membri în patrulaterul format de strada Halsted, Cottage Grove şi Străzile 43 şi 63; mulţi dintre ei erau de obîrşie irlandeză, nişte indivizi neciopliţi, duri şi turbulenţi. Fondat în ultimul deceniu al secolului al XIX-lea, Ragen Club îndeplinea multipla funcţie, obişnuită în America, de a forma echipe de fotbal şi de basebal, de a organiza picnicuri anuale, de a antrena pugilişti şi luptători atleţi şi, pe lîngă aceasta, mai juca şi rolul de centru politic al Partidului democrat din sectorul respectiv. În timpul prohibiţiei, Ragen Club a fost şi un important nucleu pentru traficul clandestin cu băuturi alcoolice. Din pepiniera lui au ieşit cîţiva ţintaşi temuţi ca Danny Stanton, Hughey Stubby McGovern, William Padden zis „Pistolarul", Frank Carpenter zis „Olandezul", Ray Cassidy şi Tom Johnson, care au servit cu toţii sub ordinele lui Capone, ca pistolari sau mardeiaşi. Clubul a furnizat de asemenea majoritatea trupelor locale ale bandei contrabandistului Sheldon, el însuşi un ţintaş de frunte.

Terenul de activitate al ţintaşilor din clubul Ragen se învecina cu teritoriul lui Saltis, pe care ei îl cunoşteau bine din epoca în care el era doar Joe Leahul, un barman din cartier, ţintă admirabilă pentru înţepăturile şi glumele lor grosolane. Încă o dată, îndărătul unei bune părţi din violenţa dezlănţuită ulterior se ascundea vechiul antagonism rasial, care se manifesta în mod obişnuit sub formă de harţe izbucnite pe străzi între irlandezi şi slavi şi zeflemele reciproce. În timpul tulburărilor rasiale din iulie 1919 — în cele „cinci zile de teribilă ură şi patimă", cum le caracterizează anchetatorii; ieşi la lumină că albii care aruncaseră bombe, trăseseră în negri şi-i bătuseră erau membri ai cluburilor politice, şi mai cu seamă ai clubului Ragen din zona străzii Halsted. Un patriotism fanatic în slujba Statelor Unite şi al modului de viaţă american era totdeauna stindardul sub care militau ţintaşii clubului Ragen, fie că luptau în rîndurile armatei regulate (cinci sute dintre ei s-au înrolat voluntari în timpul primului război mondial), fie că spulberau o întrunire antipapistă, lăsau în nesimţire un negru, năucindu-l cu pumnii sau se răfuiau cu polonezii din cartier.

Cînd berea şi marile cîştiguri au dat o amploare nouă acestei vrăjmăşii, omorul ajunse să înlocuiască zvîrliturile de picioare şi bătăile. În 1925, Joey Brooks, un ţintaş cunoscut pentru bădărănia lui şi un straşnic băutor de bere, fu ucis împreună cu agentul Edward A. Harmening, din poliţia şoselelor comitatului, pe cînd stăteau la taifas în maşina acestuia. În aprilie următor, doi traficanţi clandestini de-ai lui Sheldon, Frank de Laurento şi John Tucillo (cumnatul lui Diamond Joe Esposito) începură să-şi plaseze marfa în teritoriul lui Saltis-McErlane. Fură luaţi pe sus şi duşi la o ultimă plimbare chiar în maşina lor, care fu lăsată apoi în faţa casei lui Sheldon ; înăuntru se aflau cei doi agenţi de plasare ai săi, cu creierii zburaţi.

Cînd fu descoperit cadavrul lui Clements, Sheldon îi raportă faptul lui Capone, cerîndu-i să arbitreze, iar Capone ordonă imediat represalii care să-i servească de avertisment lui Saltis. Prietenul, şi al doilea ajutor al lui, Frank Koncil zis „Stîngaciul", scos de curînd de Weiss — odată cu Saltis şi la un preţ ridicat, plătit în dolari sunători, — de sub acuzarea de asasinare a lui Mitters Foley,

împreună cu alt om al lui Saltis, Charlie Big Hayes Hunbacek, fură omorîți într-o ambuscadă întinsă cu mașina. Saltis crestă pierderea pe răboj, și din momentul acela între el și Sheldon se instaură o penibilă pace armată.

Nu domnea pe toate fronturile un calm desăvîrșit. Între bandele mai puțin importante și marginale, din cînd în cînd se mai ajungea la cîte o încăierare. Una din cele mai rentabile întreprinderi subsidiare ale lui Capone se afla în mica zonă Near North-West, administrată în numele lui de către cartelul Guilfoyle—Winge—Kols. O modestă, dar rentabilă industrie de bere și băuturi spirtoase — care din 1928 aducea beneficii de două milioane de dolari anual — fusese pusă pe picioare pentru aprovizionarea cîrciumilor dintre Armitage Avenue, la nord, și Division Street, la sud, Larrabee Street, la vest, și Kedzie Street, la est. Zona o fondaseră Al Winge, fost locotenent de poliție, și Matt Kolb, iar în combinație intrase, cu binecuvîntarea lui Capone, și Martin Guilfoyle. Guilfoyle numi ca responsabil cu vînzările pe Joey Fischer, fost agent pentru impunerea Legii Volstead, care a recrutat un grup de cincizeci de plasatori și agenți înzestrați cu darul „convingerii". Cursul liniștit al afacerilor în acest însuflețit sector al rețelei clandestine de băuturi alcoolice fu tulburat de atitudinea ostilă a lui Lewis și Max Summerfield, care pînă la ivirea turbulentului Guilfoyle organizaseră în acest sector un trafic modest, dar prosper. În 1925 cei doi Summerfield, constatînd cum li se ofilește văzînd cu ochii afacerea înfloritoare, pe măsură ce tot mai multe baruri clandestine cedau stăruințelor lui Fisher — precum și pistoalelor și vinelor de bou ale oamenilor săi — mai întîi au recurs la contra-intimidarea proprietarilor de cîrciumi care făceau joc dublu, apoi la folosirea armelor de foc și la jefuirea echipelor lui Guilfoyle, însărcinate cu livrările comenzilor de bere. Această mică răscoală din hinterlandul imperiului lui Capone fu potolită în 1927 de o echipă de „aruncători de ananas" — adică de artificieri profesioniști — care trecură încet cu mașina prin fața reședinței celor doi Summerfield din Milwaukee Avenue 1910 și aruncară o bombă înăuntru. Sediul Summerfield-ilor explodă cu o detunătură puternică, în

urma lor, înălțînd un nor negru. Astfel se puse capăt neînțelegerii.

Alegerile pentru postul de primar din aprilie 1927 — moment important pentru Capone, fiindcă marca sfîrșitul ineficacei, dar supărătoarei administrații pseudo-reformiste a lui Dever și o revenire la politica afacerilor libere pentru toți, promovată de Big Bill Thompson — au fost precedate, cu o simbolică promptitudine, de un omor. Victima, Vincent Drucci, a murit într-un mod umilitor pentru un gangster : a fost împușcat de un agent de poliție, ceea ce se întîmpla rar.

În ultima perioadă a administrației Dever, care s-a distins mai mult prin exploziile lui de indignare și solemne promisiuni demne de un cercetaș, decît prin victoriile repurtate în campania dusă contra crimei organizate, campanie care se apropia anemic de sfîrșit, Capone se încolona cu arme și bagaje de partea mașinii politice republicane, care acum îl susținea din nou pe Thompson, „Big Bill Constructorul, cel mai destoinic fiu al orașului Chicago", așa cum îl proslăvea un cîntec lansat în cursul campaniei electorale. Capricioasa opinie publică din Chicago părea gata să asiste la o nouă perioadă de viață pirateresc㠂!

Ca răspuns la stăruitoarele și conștiincioasele promisiuni făcute de Dever de a încerca în continuare să curețe orașul de contrabandiștii de băuturi alcoolice și de barurile clandestine, Thompson trîmbița, cu o veselie belicoasă : „Nu sînt mai «ud» decît mijlocul Oceanului Atlantic !" Capone sprijinea aceste principii, pe care le considera realiste. Ele însemnau o schimbare după administrația unui pedant flecar, care cultiva convingerea că prohibiția ar putea fi impusă cu forța. Capone a contribuit, deci, personal la campania electorală a lui Thompson cu o sumă apreciată la 250 000 de dolari. Ca întotdeauna, în asemenea împrejurări, el se arătă de asemenea gata să ofere ajutor, atît fizic, cît și moral. Cu o zi înainte de alegeri, Drucci și oamenii săi au fost detașați în sectorul 42, cu misiunea de a împiedica realegerea lui Dever. Printre alte planuri era și acela de a-i răpi pe consilierul municipal Dorsey R. Crowe, susținător al lui Dever, și pe

subalternii lui, şi de a le devasta birourile. Şeful brigăzii de detectivi, Collins, avertizat la timp, ordonă o razie pentru arestarea tuturor indivizilor turbulenţi găsiţi pe străzi. Drucci fu remarcat aproape imediat de o patrulă comandată de locotenentul William Liebeck care cutreiera cu maşina zona Diversey Parkway. Drucci stătea de vorbă cu Henry Finkelstein, patronul unui local de noapte, şi cu un oarecare Albert Single, din Peoria. Cei trei fură înconjuraţi. Drucci fu percheziţionat luîndu-i-se pistolul automat calibrul 45 şi fu dus, împreună cu ceilalţi, la poliţie. După douăzeci de minute, locotenentul Liebeck primi un telefon de la avocatul lui Drucci, Maurice Green, care se afla la Tribunal cerînd o justificare a deţinerii clientului său pe baza principiului *habeas corpus*.

Deprins cu eficacitatea monotonă a acestui mecanism de punere în libertate, Liebeck îi însoţi plictisit pe arestaţi pînă la automobilul care trebuia să-i transporte la tribunal. Escorta era compusă din agenţii Danny Healy şi Matthew Cunningham ; la volan se afla agentul Dennis Kehoe. Lui Drucci i se puseră cătuşe, prinse şi de mîna agentului Healy, care nutrea faţă de gangsteri o aversiune considerată de unii o prejudecată eretică ; e de ajuns să spunem că ucisese unul şi ieşise învingător dintr-o încăierare cu Saltis. Iată cum relatează el cele întîmplate după ce îl împinse pe Drucci în maşină, ţinîndu-i revolverul în coastă : „Drucci mi-a spus : «Mă, pun eu mîna pe tine. Am să te aştept în pragul casei !» I-am spus să-şi ţină gura. Drucci a răspuns : «Lasă, lasă, copoiule ! Te aranjez eu pentru treaba asta într-o bună zi !» I-am atras atenţia să stea liniştit. Drucci a zis : «Ia revolverul din spinarea mea, sau îţi trîntesc un picior de zici ce-i aia !» Şi ridică un picior, lovindu-mă în acelaşi timp cu mîna stîngă în tîmpla dreaptă şi strigînd : «Am eu grijă de tine şi de jucăria ta ! Te aranjez eu !» şi m-a prins cu dreapta. Atunci am strîns tare revolverul în mîna stîngă şi am tras patru gloanţe în el".

Cînd Green află la tribunal că trupul clientului lui era la morgă, ceru arestarea lui Healy pentru asasinat. Şeful Biroului de detectivi, Schoemaker, nu luă în seamă cererea, spunînd domol : „Nu ştiu despre ce asasinat vorbiţi. Ştiu că Drucci a fost ucis în timp ce încerca să smulgă

revolverul din mîna unui agent. O să-i dăm o medalie lui Healy !"

Episodul acesta distona cu procedeele uzuale de subordonare politică, care, în momentul acela, erau acţionate toate în favoarea lui Finkelstein. Reprezentantul federal Harry Weisbond, consilierul municipal Jacob M. Arvey şi Moe Rosenberg, fratele inspectorului sanitar districtual Michael Rosenberg, au intervenit în favoarea lui, iar judecătorul William J. Lindsay obţinu punerea lui în libertate pe cauţiune.

Au urmat riturile funerare ale lumii gangsterilor, care aducea ultimul omagiu lui Drucci. O zi şi o noapte întreagă, trupul său neînsufleţit a fost expus, descoperit, într-un sicriu de argint şi aluminiu care costa zece mii de dolari, în capela funerară a lui Sbarbaro. Biserica catolică nu a autorizat oficierea slujbei religioase.

S-a făcut o enormă risipă de flori, ca şi cu alte ocazii asemănătoare : flori în valoare de treizeci de mii de dolari, îngrămădite în douăsprezece automobile care precedau convoiul funebru ! Coroane, jerbe, biblii alcătuite din flori şi o colecţie de obiecte stranii, printre care un scaun împletit din boboci albi şi purpurii, purtînd dedicaţia : „Camaradului nostru", precum şi o inimă din trandafiri roşii, cu inscripţia : „Iubitului meu soţ", din partea doamnei Cecilia Drucci, blonda văduvă.

Printre persoanele prezente la înmormîntare şi la priveghi figurau : Capone, Moran, Eisen, Frank şi Pete Gusenberg, Kaufmann zis „Cartof", Bennie Jacobs — politicianul rănit în cursul rafalelor de mitralieră trase de Weiss — Joe Saltis cu soţia, John O'Berta, Frank McErlane şi Jim Sammons zis „Blană". Mai era şi văduva lui O'Banion, venită s-o consoleze pe văduva lui Drucci.

Trupul neînsufleţit a fost depus într-un cavou, la cimitirul Muntele Carmel, unde urma să stea pînă la terminarea construcţiei unui mausoleu. În timp ce părăsea cimitirul, doamna Drucci le spuse ziariştilor : „L-a asasinat un poliţist, dar noi i-am făcut o înmormîntare cu adevărat grandioasă !" Îi dădea mîna s-o facă. Averea lăsată de defunctul ei soţ se ridica la peste 400 000 de dolari.

În ciuda perioadei de acalmie care urmase tratatului

de pace din noiembrie 1926, anul 1927 a fost pentru Capone plin de grele încercări şi cea mai mare parte din neliniştile sale se datorau repetatelor atentate la viaţa lui comise de fraţii sicilieni Aiello, care cîndva fuseseră asociaţii săi.

Banda Aiello era o întreprindere de tip familial. Erau nouă fraţi — Joe, Dominick, Antonio şi Andrew guvernau clanul — pe lîngă numeroşi veri, care purtau cu toţii acelaşi nume. Ei intraseră în contrabanda de băuturi spirtoase furnizînd cartelului fraţilor Genna zahăr cu ridicata, pentru prepararea băuturilor alcoolice. Cînd, în 1925, fraţii Genna au fost făcuţi bucăţele şi împrăştiaţi, Joe Aiello a fost cel care a reorganizat întreprinderea în aşa fel încît să poată continua să reverse pe piaţa din Chicago cele mai ieftine şi mai proaste băuturi spirtoase, distrugătoare de intestine. Fraţii Aiello ţineau sub control familiile ţăranilor sicilieni analfabeţi care constituiau mizerele lor echipe de muncă, cu acelaşi aspru paternalism practicat odinioară de fraţii Genna. Dar a intervenit un obstacol în calea dominaţiei lor absolute asupra Micii Italii : numirea lui Antonio Lombardi, prin diligenţele lui Capone, ca preşedinte al Uniunii siciliene, în urma morţii lui Angelo Genna şi a lui Sam Amatuna.

În lumea aceea încinsă la roşu, închistată şi împînzită de înrudiri şi de societăţi secrete, lucrul cel mai greu era să te menţii la curent cu relaţiile atît de capricioase şi labile dintre o bandă şi alta, dintre o persoană şi alta, deoarece fraţii de cruce de astăzi puteau fi mîine legaţi cu jurămînt să se ucidă, şi atunci încîlceala aceea de supunere familială şi de cîrdăşie oscila în mod inevitabil, trecînd spre o nouă structură tranzitorie. De exemplu, în cursul dictaturii lui Mike Merlo, fondatorul Uniunii siciliene, venerat de prima generaţie de compatrioţi exploataţi de el pe plan politic şi, totodată, ajutaţi cu mult orgoliu, Joseph Aiello şi Lombardi fuseseră asociaţi în diferite întreprinderi comerciale, mergînd de la importul de brînzeturi pînă la comisioane şi samsarlîcuri. Dar Joseph nutrea ambiţii politice, şi ranchiuna resimţită faţă de meteorica ascensiune a lui Lombardo, sub patronajul lui Capone, a fost atît de crîncenă, încît cei doi se certară.

Clanul Aiello a urzit un complot pentru a-l detrona pe

Lombardo și a trimis un număr de membri ai săi, în chip de agitatori, la New York, Cleveland, Milwaukee, Pittsburgh, St. Louis și Dayton, cu prețioasa însărcinare de a mina președinția actuală a Uniunii, formînd fracțiuni subterane de dizidenți. În toamna anului 1926, doi membri ai clanului fură uciși într-o cafenea de pe șoseaua principală, în apropiere de Springfield, statul Illinois, în timp ce se înapoiau de la St. Louis la Chicago după o asemenea misiune. Au rămas acolo, cu capetele căzute în farfuriile cu spaghetti. A urmat o reacție în lanț de omoruri la St. Louis, unde au fost masacrate vreo zece grupuri care făceau opoziție față de Uniunea siciliană.

La Chicago, cei din clanul Aiello își continuau zvînturata și îndrăzneața lor goană după putere, avînd ca țintă atît Uniunea siciliană, cît și contrabanda de băuturi alcoolice.

Odinioară, între clanul Aiello și vechea bandă O'Bannion se iscaseră destule certuri, dar acum, cînd șeful acesteia era rebelul intransigent Moran, frații Aiello avură convorbiri particulare cu el și de asemenea cu Bill Skidmore, girant de profesie la eliberările pe cauțiune, politician și cartofor, cu Jack Zuta și Barney Bertsche, un triumvirat de pistolari și cartofori de profesie, nemulțumiți de ordinele dictate prin pactul de pace al lui Capone și care ajunseră pînă la urmă la concluzia că sînt destul de puternici în citadela lor din North Side ca să-l sfideze pe Șeful cel mare. Se formă astfel o nouă coaliție mascată ; cei din clanul Aiello se simțeau acum suficient de tari pe poziție pentru a duce la capăt ceea ce începuseră.

Ei au inaugurat bătălia împotriva lui Capone cu patru atentate la viața sa, săvîrșite de ucigași cu plată importați. La vremea lui, acest episod a fost prezentat de ziarele epocii drept un mic mister izolat, care a început cu descoperirea unui cadavru, în seara de 25 mai, într-o fundătură mizeră din zona situată în jurul străzilor De Koven și Des Plaines. Deși nu deosebit de fioroasă, crima prezenta cîteva aspecte care îi puneau în încurcătură pe anchetatori. Victima, neidentificată, purta haine costisitoare și avea în buzunare 1 200 de dolari în bancnote, astfel că ipoteza inițială a jafului a căzut. Avea un toc cu pistol atîrnat de umăr și un gologan de nichel strîns între dege-

tele înghețate ale mîinii drepte, ceea ce s-a considerat că exprimă dispreţul asasinului faţă de victimă.

Pînă în octombrie, alte trei cadavre au fost descoperite în împrejurări asemănătoare : toate cu cîte un revolver nefolosit şi cu cîte un gologan în mîna dreaptă.

În cele din urmă Jack McGurn zis „Mitralieră", pe atunci şeful gardienilor personali ai lui Capone şi excelent ţintaş, a fost interogat de oamenii poliţiei, fără a se ajunge la nici un rezultat. Totuşi, flerul lor nu-i înşelase. Abia mult mai tîrziu această scurtă serie de asasinate marginale a fost elucidată, în contextul unei noi intrigi. Cele patru victime se dovediră a fi nişte ucigaşi cu simbrie afiliaţi Mafiei. Ei erau Antonio Torchio din New York, Anthony K. Russo şi Vincent Spicuzza din St. Louis şi Samuel Valente din Cleveland. Se puseseră în slujba fraţilor Aiello, care în cursul călătoriilor făcute pentru a-şi recruta acoliţi dăduseră sfoară în ţară : „Cincizeci de mii de dolari plătiţi oricui ne aduce o bucăţică din Capone" ; cei care încercau însă dădeau de un cerc de protecţie prea compact pentru a-l putea străpunge.

Fraţii Aiello, oameni plini de iniţiative, dar nesăbuiţi, încercară altă tactică şi tocmai aceasta îi dădu lui Capone prima informaţie certă că ei îl hăituiau. Îi oferiră bucătarului şef de la Little Italy Café, unul dintre restaurantele preferate de Capone, zece mii de dolari pentru ca să-i pună în ciorbă un pic de acid prusic, dar respectivul *bucătar*, om incapabil să pună otravă atît în propria lui ciorbă, cît şi în cea a lui Capone, îi denunţă.

Capone întinse mîna şi smulse cîteva flori din cununa clanului Aiello. În decurs de şase săptămîni, pistolarii lui suprimară şase din oamenii bandei Aiello : pe Lawrence la Presta la 1 iunie ; pe Diego Attlomionte la 29 iunie ; pe Numio Jamericco şi Lorenzo Alagno la 30 iunie ; pe Giovanni Blaudins la 11 iulie şi Dominic Cinderella (Cenuşăreasa) la 17 iulie. „Asasinii necapturaţi" fu concluzia formulată de anchetator în josul paginii fiecăruia din primele cinci rapoarte. Cît despre asasinarea lui Cinderella, un barman omorît instantaneu, cu papucii în picioare şi găsit după aceea într-un şanţ, făcut ghem, legat şi vîrît într-un sac, bănuielile se îndreptară asupra lui McGurn şi a unui tovarăş de-al său, pe nume Orchell

DeGrazio. Cei doi au fost arestați și apoi puși în libertate „din lipsă de probe".

Cu energia mecanică a unui șir de baletiste care continuă să țopăie de-a lungul celei de-a trei suta reprezentație a unei comedii muzicale, forțele polițienești din Chicago montară un spectacol plin de indignare și de zel. Șeful Biroului de detectivi, William O'Connor, ceru voluntari din brigada mobilă de detectivi care luptaseră pe front în Franța și aveau experiență în folosirea mitralierelor și își anunță intenția de a mobiliza un detașament de cinci sute de oameni care urmau să patruleze prin oraș în automobile blindate, cu însărcinarea precisă de a extermina bandele rivale. El adresă micii sale armii blindate următorul apel : „Băieți, războiul a fost declarat ! Trebuie să arătăm că orașul nostru este guvernat de oameni cumsecade și controlat de poliție, iar nu de niște șobolani scîrboși ! Populația din Chicago vrea să-i vînați pe acești criminali și să-i exterminați fără milă ! Automobilele voastre sînt prevăzute cu mitraliere, așa că veți lupta de la egal la egal, dispunînd de aceleași arme, împotriva inamicilor societății ! Aveți grijă să nu le permiteți să îngrașe pajiștile cu trupurile voastre ; trupurile lor să îngrașe pajiștile, ca să crească margarete. Trageți primii, și trageți ca să ucideți ! Dacă ucideți pe unul din gangsterii cu faimă sinistră, veți obține o frumoasă răsplată și veți dobîndi o avansare. Dacă se întîmplă să întîlniți o mașină în care sînt bandiți, urmăriți-o și deschideți focul. Cînd voi sosi eu la fața locului, toate speranțele îmi vor fi împlinite dacă voi găsi o mașină cu capota smulsă și pe toți bandiții dinăuntru morți !"

Chiar și în situația specială în care se afla Chicago, era o chemare neobișnuită la un război sîngeros și nemilos pe străzile orașului ; și un astfel de îndemn ieșea din gura unui ofițer de poliție, care avea datoria de a pretinde cel puțin respectarea procedurii normale : arestare, dovedirea culpabilității, pedepsire. În realitate, automobilele blindate și mitraliorii poliției nu au repurtat victorii spectaculoase. Chiar în aceeași zi agenții au făcut o descindere în birourile sindicatului negustorilor de dulciuri din Chicago, l-au ucis pe Frank Herbert, gardian personal al lui Joe Saltis, în timp ce încerca să fugă, și au arestat patruzeci și cinci de gangsteri, acuzați de a

fi împuşcat, înjunghiat şi aruncat bombe pentru a-i constrînge pe comercianţii de dulciuri să intre în sindicat.

Pe lîngă aceasta, agenţii poliţiei salvară viaţa lui Capone, ameninţată de clanul Aiello, care dovedea o perseverenţă diabolică. Un denunţător le-a sugerat să facă o vizită la numărul 4442 din Washington Bulevard şi la o altă casă, la o distanţă de zece mile, pe North Western Avenue. Camera din Washington Bulevard era goală, iar o mitralieră, plasată în cadrul ferestrei avea în bătaie directă intrarea casei lui Lombardo. În casa din North Western Avenue agenţii descoperiră un mic depozit de dinamită şi capse de percuţie. Mai găsiră şi o fişă de hotel care fusese uitată din neglijenţă şi care purta numele lui Angelo La Mantio, înregistrat nu demult la Rex Hotel, din North Ashland Avenue 3142.

Brigada se deplasă imediat la Rex Hotel, unde îi captură pe La Mantio, un tînăr de douăzeci şi trei de ani din Milwaukee, pistolar profesionist, şi patru oameni din banda lui Aiello, printre care şi pe Joseph Aiello în persoană. La Mantio se arătă mai guraliv decît marea majoritate a gangsterilor, şi, după un scurt interogatoriu, recunoscu că fusese angajat de fraţii Aiello cu misiunea precisă de a-i lichida pe Capone şi Lombardo, şi dezvălui de unde avea să pornească frumoasa surpriză rezervată lui Capone. În camera 302 a hotelului Atlantic, la numărul 316 de pe South Clark Street, chiar peste drum de tutungeria lui Hinky Dink Kenna, unde Capone trecea în fiecare zi să-şi cumpere trabucuri şi să stea la taclale pe teme politice, era amplasat un al doilea cuib de mitralieră.

Între timp, Joseph Aiello şi La Mantio fuseseră duşi la Biroul de detectivi, unde se produse o nouă demonstraţie insolentă a dispreţului nutrit de gangsteri faţă de opinia publică, episod cunoscut mai tîrziu sub denumirea de Asedierea Biroului de detectivi.

Cam la vreo oră după ce fuseseră aduşi Aiello şi La Mantio, un agent, privind pe fereastră afară, văzu cum trage la trotuarul opus clădirii un mic convoi alcătuit din şase taxiuri. Din ele s-au dat jos douăzeci şi cinci de oameni. În primul moment, agentul se gîndi că a avut loc o razie şi că un lot de indivizi reţinuţi erau aduşi la sediul lor. Dar apoi văzu că oamenii din grup se sepa-

rară : unii începură să parcurgă în sus şi în jos strada, ca şi cum ar fi patrulat, alţii se postară la intrările magazinelor şi de-a lungul trotuarului, iar alţii trecură strada, apucînd-o grăbiţi pe o stradă laterală, în care dădea ieşirea din spate a biroului poliţiei. Atunci agentul chemă pe un coleg, şi în clipa aceea trei oameni se îndreptară direct spre uşa din faţă a biroului, iar unul dintre ei scoase un revolver dintr-un buzunar de la subsuoară şi îl vîrî în buzunarul lateral al pardesiului. Al doilea agent îl recunoscu : era Louis Campagna.

„Dar asta, spuse el înmărmurit, dîndu-şi brusc seama, împreună cu colegul său, că erau înconjuraţi, asta e ceata lui Capone !"

În urma alertei, un roi de agenţi fură trimişi ca să spargă această fantastică încercuire. Cei din bandă se dispersară rapid la apariţia oamenilor în uniformă, care reuşiră totuşi să pună mîna pe Campagna, Frank Perry şi Sam Marcus, trei recente achiziţii, aduşi de Capone din New York şi destinaţi să facă parte din escorta sa personală. Fură percheziţionaţi cu toţii. Campagna şi Perry purtau la ei cîte o pereche de pistoale automate, calibrul 45 ; la prima vedere se părea că Marcus era echipat doar cu un pistol, dar în timp ce i se lua interogatoriul, în biroul şefului, trase afară din cămaşă un revolver tăiat cu ferăstrăul pînă ce fusese redus la proporţiile unui muc de ţigară. Gangsterul era, evident, decis să-şi croiască drum împuşcînd în dreapta şi-n stînga, pentru a ieşi din clădire. A fost făcut inofensiv înainte de a fi avut timp să oftească.

Cei trei au fost închişi împreună, în celula vecină cu a lui Aiello, şi un agent de origine italiană, îmbrăcat în mare grabă cu nişte haine uzate, a fost zvîrlit în celula din faţa lor, de unde putea să audă orice schimb de cuvinte. Campagna îl făcea albie de porci pe Aiello, în dialect sicilian : „Eşti pierdut, amice, pierdut ! N-ai să ajungi la capătul străzii mergînd pe picioarele tale !"

Aiello, mort de spaimă, implora îndurare. „Dă-mi un răgaz de două săptămîni, şi am să-mi vînd prăvăliile, casa şi tot ce am, şi am să părăsesc pentru totdeauna Chicago ! Nu putem să aranjăm treaba asta ? Gîndeşte-te la nevasta mea, la copilul meu !"

Dar se pare că celălalt nu se înduioşa de fel, încît

Aiello, abia eliberat din arest, a cerut protecția poliției. A fost însoțit pînă la un taxi și a plecat la treburile lui, teafăr și nevătămat.

A doua zi de dimineață, ziarele strigau despre ultimul act de violență. „Gangsterii sfidează poliția : invadează citadela legii". Reportajul începea : „Ieri gangsterii din Chicago au atins aproape apogeul criminalității, încercuind, pe furiș, sediul Biroului de detectivi, au așteptat răbdători ocazia de a-l scoate din circulație pe Joseph Aiello, pînă acum doar un modest pretendent la onorurile gangsterismului, transformat pe neașteptate, datorită acestui furnicar de clanuri, într-un nou și uluitor personaj din lumea gloanțelor, a băuturii, a jocurilor de noroc și a viciului... Din informațiile poliției rezultă existența unei cifre de afaceri care se ridică la vreo șaptezeci și cinci de milioane de dolari pe an : profiturile obținute din jocurile de noroc, din contrabanda de băuturi alcoolice și din prostituție la Chicago. Pentru acapararea acestor profituri s-a dezlănțuit un nou război, între un grup condus de William Skidmore și Barney Bertsche și un alt grup condus de Al Brown și Antonio Lombardo".

E interesant de remarcat că pînă tîrziu, în 1927, presa se mai referea la Capone sub numele de Al Brown, pseudonimul pe care îl dăduse ca acoperire cînd venise pentru prima dată la Chicago. De remarcat că în această amănunțită descriere a noii alinieri a forțelor care luau parte la bătălie lipsea numele lui Moran.

Joseph Aiello rămase ascuns, dar nu renunță la campania dusă pentru lichidarea lui Capone. Totuși, adversarul se dovedi prea puternic și invulnerabil, și în cele din urmă Aiello decise să se lase păgubaș. Într-o noapte din luna octombrie 1930 socoti că poate pleca fără a risca vreun pericol. Dar se înșela. Se ivi dintr-o ulicioară suburbană din Far West Side, avînd în buzunar un bilet de tren pentru Brownsville, Texas, și chemă la telefon un taxi ca să-l ducă la gară. În timp ce ieșea din casă, îndreptîndu-se grăbit spre taxiul care-l aștepta, o mitralieră deschise focul asupra lui, dintr-un apartament de la etajul al doilea al clădirii din față. Aiello făcu stînga-mprejur și se întoarse în fugă spre casă, dar fu prins de o a doua rafală de mitralieră, pornită de la o fereastră

a clădirii din care abia ieșise. Căzu pe trotuar cu cincizeci și nouă de gloanțe în corp, cîntărind în total cam un funt.

Plutonul de execuție ascuns aștepta de săptămîni în șir momentul cînd Aiello avea să se decidă să iasă din locuință. Între timp a fost împușcat mortal și fratele său, Dominick, care rămăsese în oraș ca să-i lichideze afacerile. Pentru moment clanul Aiello era doborît la pămînt, dar Capone mai găsi și mijlocul de a se servi de ei drept țapi ispășitori în lupta lui pentru a-și asigura controlul asupra Uniunii siciliene.

14.

Ziua Sfîntului Valentin

Moartea lui Drucci, survenită în cursul alegerilor din aprilie, îl săltase pe George Moran în fruntea bandei lui O'Banion. De la început, Moran acceptase cam fără convingere condițiile de pace dictate de Capone, și acum, că îi revenea lui puterea de a decide asupra treburilor din North Side, arătă curînd că nu lua în serios armistițiul. Moran era un irlandez voinic și gras, arțăgos, cu pungi sub ochi și cu obrajii buhăiți, și avea în spatele lui lunga carieră criminală a unui „dur" hîrșit în rele. Prima condamnare a suferit-o în 1910, cînd, sub numele de George Miller, stătuse la închisoare optsprezece luni, pentru un jaf cu mînă armată ; a fost din nou închis în 1913 pentru spargere și deturnare de fonduri ; în 1917 sustrage titluri și acțiuni cu ocazia altui jaf, care apoi a fost mușamalizat și șters din cazierul lui, iar în 1918 îl regăsim la închisoare pentru o altă tentativă de jaf. Pînă atunci fusese un jefuitor oarecare, nu prea norocos. Cînd, în februarie 1923, a ieșit din închisoare, fiind pus în libertate supravegheată, și s-a întors la Chicago, a găsit lumea interlopă transformată, înotînd în bani cîștigați ușor datorită traficului de băuturi alcoolice și mai în siguranță decît fusese vreodată, sub scutul unei protecții

oficiale plătite cu grasele beneficii scoase de pe urma contrabandei. Moran își dădu și el contribuția la bunul mers al afacerilor, mai mult cu mușchii decît cu creierul.

Nucleul supraviețuitor al bandei Drucci, moștenit de Moran, avea următoarea componență : Willie Marks, gardianul lui personal și șef adjunct ; Frank și Pete Gusenberg, spărgători și jefuitori de trenuri ; John May, spărgător de case de bani ; Ted Newberry, organizator și responsabil al grupurilor de agenți de plasare a whisky-ului ; Al Weinshank, administrator de baruri clandestine și funcționar la Asociația centrală a patronilor de curățătorii chimice și vopsitorii ; Jim Clark (pe numele lui adevărat Kashellek), cumnatul lui Moran și pistolar, și Adam Heyer, proprietar al lui S.M.C. Cartage Company, un garaj din North Clark Street 2122, unde banda își ținea camioanele, furgoanele și automobilele și unde depozita încărcăturile de băuturi alcoolice gata pentru livrare. Acest garaj avea să devină teatrul unuia din cele mai faimoase și sălbatice măceluri, un masacru între bandele rivale de proporții nemaiîntîlnite pînă atunci și cum nu aveau să se mai repete vreodată.

Mai bine de un an de zile, Capone fusese într-o asociație elastică cu banda Purple din Detroit, care îi furniza o marcă de whisky numită Old Log Cabin * ; Capone îi revindea lui Moran acel whisky pentru ca să-l distribuie în zona ce-i fusese repartizată. Whiskyul era bun, dar nu și prețul ; lui Moran îi părea exagerat de ridicat, și cînd îi fu oferită o altă sursă de aprovizionare cu whisky, o marcă mai ieftină, canadiană, puse în vedere brusc lui Capone și bandei Purple că nu se va mai aproviziona de la ei. Desigur că acest lucru nu a fost socotit un act amical ; totuși a fost acceptat, și Capone îi aranjă bandei Purple alt debușeu, prin Paul Morton, fratele răposatului Nails Morton.

Moran și-a dat seama că a făcut o greșeală. Clientela sa — care plătea whiskyul canadian la același preț, pentru că diferența o băga în buzunar el — prefera marca Old Log Cabin. Cîte unii acceptau în silă cealaltă marcă, dar comenzile începură să scadă. Acrit, Moran se duse la

* Înseamnă „Bătrîna colibă din bîrne", marcînd elementul „tradițional", deseori speculat de reclama comercială americană. — *Nota trad.*

Capone și îi spuse că voia să negocieze din nou cu banda Purple, dar primi răspunsul — și Capone nu făcu prea mari eforturi pentru a-și ascunde un zîmbet de satisfacție — că toată marfa fusese deja reținută.

Mintea lui Moran se zvîrcolea, săltînd ca o broască și urmînd o logică primară : whiskyul exista, dar nu voiau să i-l dea lui ; deci trebuia să și-l ia pe altă cale. Băieții din North Side, antrenați de O'Banion, erau foarte abili în jefuirea încărcăturilor de băuturi alcoolice. În lunile care urmară, camioane încărcate cu lădițe conținînd Old Log Cabin începură să fie oprite în drum tot mai des : erau fie furate cu totul, fie jefuite de marfă. Oamenii lui Purple și Capone nu aveau nici o dovadă, dar erau cu toții ferm convinși că îi jefuiau grupurile de șoc ale lui Moran sau că Moran cumpăra din mîna a doua partidele de whisky, știind bine că erau mărfuri obținute prin jaf de tîlhari la drumul mare, acționînd pe cont propriu.

Criza inevitabilă izbucni cînd o încărcătură foarte mare și valoroasă, adusă cu vaporul de la Detroit la Chicago, fu capturată înainte de a ajunge la destinatar, Paul Morton. Capone și banda Purple, sătui de matrapazlîcurile lui Moran, se hotărîră să-i întindă o capcană. Un acolit de-al lor se înfățișă la Moran, dîndu-se drept omul de încredere și asociatul unui specialist în jefuirea de băuturi spirtoase de contrabandă, și intră pe sub pielea celor din North Side, predîndu-le, așa cum le făgăduise, mai multe încărcături de whisky ale bandei Purple, una după alta, în cîteva săptămîni consecutive. La 13 februarie 1929, acest „agent provocator" îi telefonă lui Moran, spunîndu-i că avea un camion încărcat, „chiar pe malul rîului, la prețul de cincizeci și șapte de dolari lădița". Moran răspunse că îi convenea și îi spuse să ducă transportul în garajul din North Clark Street, în ziua următoare, la orele zece și jumătate, care se nimeri să fie ziua Sfîntului Valentin, cînd era obiceiul să se facă daruri, ca semn de prietenie și de atenție delicată.

Acest episod — și, într-adevăr, nu a fost decît un episod în războiul prelungit dezlănțuit în sînul acelei generații de criminali, cît se poate de emancipată, — a fost descris atît de des și în moduri atît de diferite, încît aproape că și-a pierdut dimensiunile, acoperit cum a fost

de straturi suprapuse de vopsea groasă. În revistele și jurnalele din lumea întreagă episodul a fost dramatizat și supradimensionat ; pînă și cinematografia l-a reconstituit, cu o imaginație sumbră, tenebroasă, în filmul „Unora le place jazzul", luîndu-l ca temă pentru o comedie bufă. Cele trei puncte semnificative ale întîmplării reale sînt următoarele : 1) Măcelul a fost săvîrșit în opt minute și a fost, deci, în genul lui una din cele mai eficient și minuțios plănuite operațiuni ; 2) conform unei practici devenite clasice, nimeni nu a fost arestat pentru făptuirea lui ; 3) acest episod a marcat apogeul carierei lui Capone, a fost o lovitură care a distrus, mai mult pe plan moral decît pe cel fizic, ultimul bloc opoziționist serios față de autoritatea sa.

14 februarie 1929 a fost o zi de iarnă obișnuită la Chicago : rece, cu trîmbe de ninsoare învîrtejite de vîntul de vest, care sufla prin despicătura formată de Clark Street. Clark Street este un maț murdar, lung de nouă mile, o îngrămădeală de dughene, case de raport, stații de benzină, cu obișnuitul talmeș-balmeș gîtuit al excrescențelor unui oraș în dezvoltare. Pe vremea cînd Chicago era o așezare tribală indiană aici se afla Cărarea Golfului Verde. Nimic nu deosebea clădirea marcată cu tăblița 2122 de imobilele vecine : o fațadă îngustă și mizeră, făcută sandviș între două case mai înalte, care o flancau, purtînd o firmă insignifiantă „S.M.C. Cartage Company". Locuitorii cartierului credeau — și nu aveau vreun motiv să se îndoiască de acest lucru — că acolo era sediul unei întreprinderi de transporturi de mobile. Aspectul ei nu trăda nimic ascuns îndărătul acestui nume. Avea o vitrină mare din sticlă incasabilă, prin care nu se zărea, în interior, decît un paravan de lemn, care izola un birou. În garajul din spate se intra printr-o ușă care dădea într-un coridor lung de șapte metri și care lega peretele dinspre nord al garajului cu biroul. Vehiculele aveau acces printr-o alee din spate. Pe acolo intrau pe ascuns camioanele bandei Moran, care făceau încontinuu naveta între diferite puncte și garaj, folosit inițial drept depozit central de băuturi alcoolice.

În ziua aceea atît de urîtă, oamenii nu ieșeau din casă decît dacă erau obligați s-o facă ; pînă și circulația era

mai puțin intensă ca de obicei pe artera aceea mereu aglomerată. Probabil că din acest motiv sosirea unui automobil aparținînd vizibil poliției fu remarcată de mai multe persoane — de doamna Alphonsine Morin, care ținea o pensiune la numărul 2125, chiar peste drum; de doamna Jeanette Landesman, care ștergea praful și făcea paturile în casa ei de raport, cu trei etaje, de la numărul 2124, situată lîngă garaj, și de domnul și doamna Sam Schneider, care erau ocupați cu cusutul și călcatul în atelierul lor de croitorie de la parterul imobilului cu numărul 2124.

Automobilul era un Packard negru cu capota ridicată și perdelele laterale trase; lîngă tabloul de comandă se afla un clopoțel, lăcuit în negru; părea exact una din mașinile de care se serveau brigăzile de detectivi. Ea trase la trotuar, cu două case mai la nord de garaj. Din vehicul coborîră cinci oameni, trei în uniforme de agenți de poliție, doi cu paltoane și pălării civile, și intrară în clădire pe ușa din față. Era ora unsprezece fără zece dimineața cînd sosiră vizitatorii. La scurt timp după aceea, soții Schneider, doamna Morin și doamna Landesman auziră o răpăială susținută, urmată de două explozii înfundate. Au crezut că zgomotul acela se datora detonațiilor eșapamentului vreunui autocamion din garaj, dar curiozitatea îi împinse să se apropie de ferestrele care dădeau spre stradă. Asistară astfel la plecarea celor cinci oameni, la unsprezece fără două minute, însă de data aceasta cei doi inși în civil ieșiră primii, cu mîinile ridicate, urmați de cei trei „polițiști", care-și îndreptau revolverele spre ei. Urcară cu toții în mașină și se îndepărtară.

Soții Schneider, deși cam nedumeriți, au presupus că poliția făcuse o descindere. În schimb, doamna Landesman era mai puțin convinsă. Urmări cu privirea automobilul, pînă ce dispăru pe Clark Street în jos, apoi coborî și încercă ușa garajului. Era zăvorîtă. Îl chemă atunci pe un locatar, domnul C.L. McAllister, care forță cu umărul ușa și izbuti s-o deschidă. Străbătu coridorul și intră în garaj. Mai tîrziu, doamna Landesman își aminti: „Domnul McAllister s-a întors în fugă. Mi-a spus că garajul era plin de morți, și eu am chemat poliția".

Dacă garajul nu era chiar plin de morți, în orice caz

în interiorul lui se aflau șase cadavre și un muribund. Zăceau printre anvelope și prelate, lîngă un perete pe care erau atîrnate pile, ferăstraie și fire electrice. Cinci dintre cadavre erau ale lui Pete Gusenberg, John May, Al Weinshank, James Clark și Adam Heyer, toți membri ai bandei lui Moran. Inelele și acele lor de cravată cu diamante au rămas neatinse, ca și teancurile de bancnote pe care le aveau în buzunar (Heyer avea la el 1135 de dolari, Weinshank — 1 250 de dolari, iar May — 1 200 de dolari) ; pistoalele lor rămăseseră în tocurile de la subsuoară. Al șaselea cadavru, care mai avea încă o garoafă la butonieră, era cel al doctorului Reinhart H. Schwimmer, un tînăr oculist, prieten al lui Moran, care locuia la Parkway Hotel din Lincoln Park West și care, ca mulți alții la epoca aceea, se învîrtea printre gangsteri și era de aceea înconjurat de un nor de tenebros romantism în ochii prietenilor săi mai respectabili. Trei cadavre, unul cu pălăria pe cap, zăceau înșirate frumos pe dușumeaua rece de ciment, ca pe un pat cald, al patrulea stătea de-a curmezișul, la picioarele lor, al cincilea era ghemuit pe un scaun ; al șaselea, la cîțiva metri depărtare, părea smuls în chip violent ca de un vîrtej de la o îndeletnicire oarecare, cu fundul pantalonilor ferfeniță în mod obscen de un glonte.

În mod surprinzător, în camera execuției mai palpita un strop de viață. Un cîine alsacian, aparținînd lui Heyer, urla și lătra sub unul din cele șapte camioane de bere de care era legat cu un lanț, și al șaptelea om din garaj supraviețuise, pentru moment, acelui torent de foc. Cînd brigada mobilă de poliție, sub comanda sergentului Thomas Loftus, de la postul din Hudson Avenue, sosi la fața locului după cincisprezece minute, îl găsi pe Frank Gusenberg încă respirînd, în lacul de sînge pe care cele patrusprezece gloanțe primite îl făcuseră să se scurgă. A fost dus la spitalul Alexion, iar sergentul Clarence Sweeney, un vechi polițist din North Side, care-l cunoștea bine, a stat la căpătîiul lui cît timp viața mai pîlpîia în corpul gangsterului.

— Nu te-a iertat, Frank, — îi spuse Sweeney. Cine te-a împușcat ?

— Nu m-a împușcat nimeni — îngăimă confuz Gusenberg.

— A cui bandă era ? — insistă sergentul.

Gusenberg nu se strădui să răspundă, şi mai vorbi doar de două ori, înainte de a muri, la unu şi treizeci, cînd sergentul îi adresă ultima întrebare care se pune unui muribund :

— Vrei un preot, Frank ?

— Nu — răspunse gangsterul. Şi apoi adăugă : — Se face întuneric, sergente, — adio.

În cursul cercetărilor întreprinse totul era scufundat în întuneric, un întuneric mai orb ca oricînd. Poliţia îşi îndeplini în mod formal datoria de a aduna probe ; şi măcar de astă dată se găsiră persoane dispuse să spună ceea ce văzuseră şi să furnizeze cîteva informaţii ; ferocitatea şi proporţiile masacrului treziră îndată oraşul Chicago din cinica sa lîncezeală. Soţii Schneider, doamna Morin şi doamna Landesman povestiră faptele. Doamna Morin a spus cum văzuse „doi oameni care ieşeau din garaj, cu mîinile ridicate deasupra capului. În spatele lor erau alţi trei oameni, purtînd uniforme ca de poliţişti. Aceştia ţineau pistoalele îndreptate asupra primilor doi. Mergeau încet, în voie. Am crezut că arestaseră pe cineva. M-am uitat după ei cum urcă în maşina brigăzii mobile".

Doamna Doody, care locuia în faţă, la numărul 2119 pe North Clark Street, şi doamna Mary Atkinson, de la nr. 2135, amîndouă proprietare de pensiuni şi camere mobilate care dădeau spre garaj, se prezentară pentru a identifica fotografiile indivizilor care veniseră cu o săptămînă în urmă, cu bagaje, şi închiriaseră camere la faţadă în pensiunile lor, plecînd apoi brusc, chiar în dimineaţa masacrului. Doamna Doody recunoscu în clienţii săi pe Harry şi Phil Keywell, din banda Purple din Detroit ; doamna Atkinson îl recunoscu pe Eddie Fletcher din banda Purple şi de asemenea pe Phil Keiwell, care se pare că ezitase între cele două adrese.

Aceste indicii confirmau ceea ce poliţia ştia despre afilierea bandei Purple la cartelul lui Capone şi despre disputa iscată din pricina jefuirii nesăbuite, practicate de Moran, a încărcăturilor de whisky Old Log Cabin, expediate din Detroit agentului lui Capone, Paul Morton.

Una dintre numeroasele supoziţii iniţiale discutate cu o serie de reporteri de către Frederick D. Silloway, director adjunct al Forţelor prohibiţiei din Chicago, se baza pe posibilitatea ca asasinii să fi fost poliţişti auten-

tici, care avuseseră o răfuială cu Moran. Existau motive întemeiate să se presupună că acesta ar putea fi adevărul, deoarece, cu o lună în urmă, cinci sute de lăzi cu whisky destinate garajului lui Moran fuseseră jefuite de indivizi rămaşi necunoscuţi, pe bulevardul Indianopolis. Agenţii prohibiţiei presupuseră că acest jaf fusese comis de poliţişti corupţi şi că Moran, aflîndu-le numele, i-ar fi ameninţat că-i denunţă ; agenţii, strînşi cu uşa, uneltiseră uciderea gangsterilor mai înainte de a fi ei ucişi sau compromişi pentru totdeauna. Şeful poliţiei, Russell, nu dădu înapoi în faţa unei asemenea ipoteze. „Pentru această crimă, declară el presei, îi voi spînzura pe făptaşi, fie ei poliţişti sau gangsteri !"

Cînd se descoperi prezenţa bandei Purple în scenă, cercetările îşi schimbară direcţia. Interesanta întrebare care se punea implicit era : de ce oare asasinii, cu toate că era tot mai clar că se pregătiseră cu minuţiozitate, au trecut la acţiune înainte de a fi căzut în capcană şi Moran ? Abia după un an, cînd istoria completă a celor întîmplate în ziua Sfîntului Valentin a devenit cunoscută, s-a înţeles şi acest lucru. După ce fusese ademenită de către spionul plasat de Capone în mijlocul lor, banda lui Moran pregătise cu promptitudine cele şapte autocamioane şi trei automobile pentru a distribui încărcătura de alcool fictivă care, conform informaţiei căpătate de Moran, fusese obiectul unui jaf pe traseul Detroit-Chicago. Asasinii ştiau că momeala acestei afaceri grase avea să provoace întrunirea aproape completă a bandei Moran la garaj. Şi, într-adevăr, cei şase inşi răpuşi aşteptau atunci sosirea şefului. Numai norocul a prelungit viaţa lui Moran cu încă douăzeci şi opt de ani ! Pur şi simplu a sosit cu întîrziere la întîlnire. Dacă ar fi ajuns la garaj cu cinci minute mai devreme, ar fi zăcut mort la zid, şi masacrul din ziua Sfîntului Valentin s-ar fi transformat într-o legendă sinistră de proporţii şi mai mari, căci numărul persoanelor răpuse în acest mod ar fi fost de zece.

Lucrurile s-au întîmplat astfel : Moran, însoţit de Willie, Marks şi Ted Newberry, venea pe jos, coborînd pe Clark Street, chiar în momentul cînd automobilul „poliţiei" s-a oprit şi din el au coborît „poliţiştii". Cei trei s-au ascuns, fără să fie observaţi, în uşa unei prăvălii, au stat o clipă să privească şi apoi, deşi nu bănuiau nimic

mai grav decît o inspecţie rutinieră, s-au topit, hotărîţi să se întoarcă după ce vizita avea să se sfîrşească şi lucrurile se vor fi potolit. Totodată, în garaj se afla Al Weinshank, un tip înalt şi solid, ca Moran, iar în ziua aceea purta o pălărie cafenie-olive şi un palton maro, foarte asemănătoare cu cele ale lui Moran. Se prea poate ca asasinii să fi crezut că l-au încolţit pe capul bandei odată cu acoliţii lui.

A doua zi, citind în ziare că poliţia dorea să-i ia o declaraţie, Moran se prezentă de bunăvoie. Fără multe speranţe de a fi ajutaţi de el, îl întrebară care era părerea lui despre masacru. Moran rămase tăcut circa două minute, rotindu-şi ochii în jur, cu mîhnire, apoi făcu o declaraţie care înmărmuri poliţia şi care continuă să fie uimitoare pînă astăzi, dată fiind politica buzelor pecetluite adoptată de gangsteri. „Numai banda lui Capone ucide în felul acesta", exclamă pătimaş Moran, dar nu voi să adauge altceva.

În cele din urmă, departamentul poliţiei publică reconstituirea oficială a masacrului, care continua să monopolizeze pagina întîi a ziarelor, zi de zi : „Doi dintre bandiţi îmbrăcaseră uniforma de agenţi ai poliţiei, iar cele şapte victime, crezînd că era vorba de una din obişnuitele razii, care se putea solda doar cu o arestare, urmată de imediata lor punere în libertate pe cauţiune, s-au grăbit să predea armele şi să se supună ordinului de a se înşira la zid, la circa cincisprezece metri de intrarea dintre Clark Street, cu faţa la peretele nordic. A fost un truc ingenios. Altminteri oamenii lui Moran şi-ar fi vîndut scump pielea".

În timp ce „poliţiştii" îi aliniau pe gangsteri la zid pentru a-i percheziţiona — se spunea în continuare în declaraţia publicată de organele poliţieneşti — călăii în civil, care rămăseseră pe coridor, unde nu puteau fi văzuţi, îşi scoaseră pistolul-mitralieră Thompson şi arma de vînătoare cu două ţevi retezate, pe care le aduseseră din maşină, ascunzîndu-le sub paltoane. Cel cu pistolul-mitralieră s-a apropiat repede şi pe nesimţite, a înălţat arma, reglată pentru tragere în rafală, a plimbat-o orizontal de la dreapta la stînga, de-a lungul şirului, cu precizia delicată a unui pictor care îşi trece penelul peste pînză.

Cel cu arma de vînătoare mai adăugă de la el un post-scriptum pentru Clark și May, care se presupune că se mai zvîrcoleau pe jos. După ce și-au adus la îndeplinire planul, călăii și-au predat armele „polițiștilor", au ridicat mîinile și au fost conduși, sub amenințarea pistolului, „încet, cu pas degajat", spuse doamna Morin, „afară din clădire, pentru a potoli bănuielile eventualilor trecători care auziseră detunăturile".

În mințile polițiștilor sau ale ziariștilor nu mai putea să subziste multă vreme vreo îndoială că, încă o dată, personajul cheie, capabil să ofere soluția sîngerosului mister, era Capone. Dar, încă o dată, Capone putu dovedi că este intangibil. Își petrecea iarna în vila sa din Florida și, printr-o coincidență fericită, exact la ora masacrului stătea cufundat într-o conversație cu procurorul districtual din Miami. Cercetările ulterioare întreprinse și mărturia adusă de convorbirile telefonice înregistrate la hotelul Congress au dezvăluit faptul că mîna dreaptă a lui Capone, Jack Guzik, avusese înainte de aceasta convorbiri interurbane zilnice cu șeful lui ; aceste apeluri telefonice au fost suspendate cu trei zile înaintea măcelului și au fost reluate la 18 februarie.

În cele din urmă, la 14 martie, poliția a ajuns la o concluzie : au fost menționate numele a trei indivizi care, după opinia anchetatorilor, făcuseră parte din plutonul de execuție. Aceștia erau Joseph Lolordo, fratele lui Pasqualino Lolordo care deținuse primejdiosul post de președinte al Uniunii siciliene în vremurile grele din septembrie 1928 pînă în ianuarie 1929, cînd pistolarii lui Moran, făcînd un act camaraderesc față de frații Aiello în contextul rivalităților interne ale Mafiei, l-au asasinat. Ceilalți doi erau Fred Burke și James Ray, ambii din Banda șobolanilor, șeful ei fiind Egan, din St. Louis. Burke era un jefuitor de bănci și ucigaș, în perioada aceea fiind urmărit de autoritățile din Ohio pentru asasinarea unui agent de poliție și de autoritățile federale pentru jaf cu mînă armată, săvîrșit împotriva unei bănci naționale. Ray fusese complicele lui la jaful comis la Jefferson, în statul Wisconsin, unde fuseseră sustrași 350 000 de dolari în titluri. Se pare că Ray și Burke erau elemente prețioase în complot, întrucît — nefiind din Chicago — se puteau

travesti cu ușurință în agenți de poliție, fără ca oamenii lui Moran să-i recunoască. Aprofundînd detaliile operațiunii, substitutul procurorului general al statului Illinois, David Stansbury, a stabilit că Burke și Ray primiseră fiecare cîte zece mii de dolari de la Jack McGurn ; că Lolordo fusese cel care trăsese cu pistolul-mitralieră și care, valorificînd în timp de pace cele învățate în vreme de război într-un detașament special de mitraliori al armatei americane, obținuse dubla satisfacție a unui onorariu frumușel și a vendetei asupra ucigașilor fratelui său Pasqualino. Alți doi tipi sinistri completau cvintetul : Albert Anselmi și John Scalise.

Urmă un val de arestări, urmăriri și evadări și obișnuitul nor de camuflaj al tratativelor secrete și al știrilor contradictorii. Între timp Lolordo dispăruse. Au fost arestați Rocco Fanelli, delegatul lui Capone în sectorul 20, și Joseph Guinta, produs tipic al Brooklynului, pe care Lombardo îl adusese la Chicago în 1925 ca să-l ajute să conducă Uniunea siciliană și care apoi fu succesorul lui Lolordo în postul de președinte — al cincilea, după moartea lui Mike Merlo, survenită în 1924.

Procuratura statului a decis că probele găsite împotriva lui Anselmi nu erau îndeajuns de concludente pentru a justifica acuzarea lui. McGurn și Scalise erau deja arestați, fiind acuzați de șapte asasinate de gradul întîi. Chiar dacă se poate considera că exista un cumul de capete de acuzare suficient de temeinic pentru a-i menține arestați, trebuie să precizăm că cei doi găsiră într-o clipită cauțiunile necesare, cîte cincizeci de mii de dolari de cap (garanția oferită de McGurn consta din proprietatea unui hotel din South Side, evaluat la un milion trei sute de mii de dolari), și se înapoiară în mașină la casele lor. În realitate, nici Guinta, nici Scalise nu aveau să-și mai bată capul cu monotonul ritual necesar pentru îmbrobodirea justiției, deoarece atît ei, cît și Anselmi, după cum vom vedea, mai înainte de a putea fi judecați, au fost suprimați de colegii lor. McGurn rămase singur să înfrunte acuzațiile și, sub conducerea unor juriști șireți și chițibușari, folosiți de bande pentru apărarea șefilor, izbuti să iasă din situația aceea neplăcută. O lege din Illinois stabilea că, dacă un inculpat cerea de patru ori

ca procesul să aibă loc, şi statul încă nu era gata să dea curs acţiunii, trebuia să fie emisă o ordonanţă de încetare a urmăririi. Procesul împotriva lui McGurn a fost fixat pentru 28 mai. Statul ceru o amînare pînă la 8 iulie. La această dată avocaţii apărării cerură dezbaterea imediată, dar statul solicită şi obţinu încă o amînare, pînă la 15 august. La 15 august, statul nu era gata să treacă la dezbateri; cînd procesul fu din nou amînat pentru 23 septembrie, avocaţii lui McGurn prezentară a patra cerere de judecare a procesului, dar substitutul de procuror Harry S. Ditchburne îi spuse judecătorului că statul cerea un nou termen, care să-i permită continuarea cercetărilor. Aceeaşi cerere a fost repetată la 28 octombrie. Judecătorul George Fred Rush acordă o nouă amînare, dar îl dojeni pe Ditchburne, avertizîndu-l:

„Statul trebuie să fie pregătit să susţină acuzarea la termenul fixat. Altminteri va trebui să-l scot de sub urmărire pe acuzat".

La 2 decembrie, în sala de şedinţe a tribunalului, Ditchburne se ridică în picioare şi rosti: „Sîntem nevoiţi, deocamdată, să încetăm urmărirea contra lui McGurn".

McGurn era din nou liber şi, din punct de vedere oficial, fără nici o pată. Nu se căută nici măcar să se explice cum de se lăsase statul tîrît în hora aceea ostentativ de stîngace, dansînd în sunetele unei muzici care, în chip inevitabil — chiar dacă lucrurile se desfăşurau conform unei proceduri legale — era menită să-l pună în libertate pe un om care fusese identificat în mod limpede de către procuratura generală ca organizator al măcelului. Nu s-a dat nici un fel de explicaţie, dar poate că nici nu era nevoie.

McGurn era o figură importantă în organizaţia lui Capone, cel mai de nădejde şi mai implacabil ucigaş din nemilosul său grup de asasini, iar punerea lui în libertate era obligatorie. Numele cu rezonanţă celtică nu trebuie să ne inducă în eroare. McGurn era neîndoielnic sicilian. În realitate se numea James de Mora, şi era cel mai mare dintre cei şase copii ai băcanului De Mora, cetăţean din cartierul Mica Italie. În anii de şcoală arătase un curaj agresiv la box, şi încă din adolescenţă deveni pugilist profesionist la categoria mijlocie, apărînd pe ring

sub numele de Jack McGurn. Totodată, era vîrît pînă-n gît în traficul clandestin de băuturi alcoolice. Tatăl său, Angelo, furniza zahăr industriei de poşirci alcoolice organizate de fraţii Genna şi, ca urmare a acestei implicări marginale în lumea gangsterilor, în ianuarie 1923 a fost ucis cu focuri de revolver în faţa prăvăliei sale din Vernon Park Place. McGurn avea pe atunci nouăsprezece ani. A abandonat ringul pentru a se dedica gangsterismului. Din momentul acela cazierele poliţiei ne istorisesc cariera lui : arestat în Loop pentru port ilegal de armă ; arestat într-un hotel din West Side, împreună cu fratele său Antonio, în vîrstă de cincisprezece ani, avînd la ei un pistol-mitralieră, un pistol automat calibrul 45, o puşcă şi o cutie cu gloanţe explozive ; rănit de tirul unei mitraliere în timp ce vorbea la telefon într-o cabină dintr-un hotel din North Side ; atacat de trăgători necunoscuţi cu arme de vînătoare, la volanul maşinii sale. În momentul masacrului din ziua Sfîntului Valentin i se atribuiau douăzeci şi două de crime.

Acest flirt cu procesul lui McGurn a fost unicul simulacru că s-ar fi dorit cu ardoare pedepsirea unei crime care a provocat tipărirea acestor cuvinte : „Chicago s-a deşteptat... Mişcarea de reformă se desfăşoară în Chicago cu o energie încă necunoscută pînă în prezent".

Nu, energia era încă în mîinile bandelor, ceea ce înseamnă, de fapt, în mîinile lui Capone şi ale complicilor lui politici şi de afaceri, iar Chicago reacţiona cu indolenţă.

În timp ce cazul McGurn se strecura sinuos prin umbroasele anticamere ale sălilor judiciare şi în afara lor, evenimentele au luat o întorsătură nefavorabilă pentru Anselmi, Scalise şi Guinta. Scalise şi Anselmi îşi cuceriseră o mare şi sinistră reputaţie în lumea interlopă din Chicago ; erau numiţi „brigada ucigaşă", temuţi pentru că erau infailibilii, necruţătorii gangsteri care-i omorîseră pe Mike Genna, pe agenţii de poliţie Olson şi Walsh şi participaseră la asasinarea lui O'Banion şi a lui Weiss şi probabil şi la alte nenumărate asasinate ordonate de Capone în cursul celor cinci ani precedenţi. Cariera lui Guinta fusese la fel de rapidă, dar într-un domeniu diferit, deşi învecinat. Era şi el un pistolar, dar puterea lui

de convingere fusese folosită de Uniunea siciliană pe un plan cvasi-politic. În 1929, Guinta avea douăzeci și doi de ani, nu era căsătorit și i se dăduse porecla de „broscuță săltăreață", din cauza pasiunii sale pentru dans. Nici nu se întuneca bine, și Guinta își punea hainele de seară și pantofii de lac și, în afară de cazul în care i se încredința „vreo treabă urgentă", își încheia de obicei ziua într-o sală de dans sau într-un local de noapte unde jazzul făcea maximum de zgomot posibil.

Între ziua Sfîntului Valentin și 7 mai, legăturile dintre Scalise, Anselmi și Guinta se strînseră. Guinta, în calitatea sa de președinte, îl numi pe Scalise vicepreședinte al Uniunii, iar Scalise, cu un capital de două sute cincizeci de mii de dolari, cu un venit gras provenit din comerțul cu bere, cu o reputație suficient de nefastă pentru a le inspira tuturora o deferență salutară, și acum cu mult rîvnita promovare în cadrul Uniunii — nici un simbol nu avea mai mult prestigiu — deveni pe neașteptate prea încrezător în forțele sale. Se pare că imediat după căsătorirea bandei Moran, Scalise ar fi spus: „Eu sînt omul cel mai puternic din Chicago". Lui Capone îi ajunse numaidecît la ureche această declarație, și mai află că Scalise încercase să-l mituiască pe unul din pistolarii săi cu cincizeci de mii de dolari pentru a-l suprima pe Șeful cel mare, și, în fine, că triumviratul uneltea o „lovitură de stat", care ar fi urmat să-i facă stăpîni atît pe traficul clandestin de băuturi alcoolice, cît și pe Uniune. Cu mai puțin de trei ani în urmă, cînd Hymie Weiss ceruse suprimarea lui Scalise și a lui Anselmi din pricina asasinării lui O'Banion, răspunsul lui Capone la acest ultimatum fusese: „Nu aș face așa ceva nici unui cîine rîios!". Dar acum îi socotea cu mult mai prejos de cîinii rîioși.

În seara zilei de 7 mai, cei trei prieteni au fost invitați ca oaspeți de onoare la o masă dată între sicilieni — numai între bărbați — în sala intimă a unui han din Hammond, dincolo de frontiera statului Illinois. Era clasica ucidere comisă după prescripțiile Mafiei, cu respectarea unui anumit ritual, care impune să expediezi victima pe lumea cealaltă ușor toropită și ghiftuită de mîncăruri bune și vin ales, înconjurată de menajamente afectuoase, într-o atmosferă de pace și de bunăvoință, lumi-

nată de aureola frăţietăţii. Nu se ştie cu certitudine cum s-au scurs ultimele lor ceasuri, dar zvonurile care circulau din gură-n gură, cît şi diagnosticul post-mortem pus de doctorul Eli S. Jones, anchetatorul pentru crime al comitatului Lake, ne fac să credem că celor trei oaspeţi de onoare li s-a îngăduit să ajungă în tihnă pînă la cafea şi la brandy, şi abia după aceea au fost loviţi mortal pe la spate cu o creangă de basebal retezată cu ferăstrăul, iar apoi, pentru mai multă siguranţă, au fost împuşcaţi.

În primele ore ale dimineţii următoare cadavrele lor au fost descoperite pe o şosea de lîngă lacul Wolf, în statul Indiana. Scalise şi Guinta se aflau pe bancheta din spate a unei maşini răsturnate în şanţ, iar Anselmi zăcea singur pe pămîntul umed, la vreo şase metri depărtare.

15.

Scurtul şi dulcele martiriul al lui Jack Lingle

Primele luni ale anului 1930 reprezintă un interludiu de pace stranie, cu excepţia unui singur episod : două nulităţi, William Clifford şi Michael Reilly, au fost duşi la 13 aprilie să facă obişnuita „plimbare" cu maşina.

Măcelul din ziua Sfîntului Valentin a dus la o acalmie în jocul răzbunărilor şi al rivalităţilor dintre traficanţii cu bere. Acum puteai constata în mod palpabil că la postul de comandă era Capone. Din partea tuturor adversarilor săi, ascunşi sau făţişi, se manifestase o evidentă reţinere în a-i sfida puterea. În 1929 s-au înregistrat numai cincizeci şi trei de omoruri între bande, o cifră încă foarte ridicată şi cu care nu se puteau lăuda broşurile Camerei de Comerţ, dar totuşi simţitor redusă faţă de cele şaptezeci şi două de omucideri din anul precedent şi mult inferioară recordului bătut în 1926, de şaptezeci şi şase

de omucideri. În cursul verii anului 1929, gangsterii au avut chiar timpul necesar pentru a se relaxa, bucurîndu-se de plăcerile vieţii mondene, iar susţinătorii politici ai diferitelor bande s-au simţit din nou liberi să iasă din vizuinile lor pentru a se întîlni cu prietenii şi cu asociaţii care îi finanţau. Cînd s-a însurat o rudă de-a lui Jack Guzik, în biserică se afla foarte multă lume bine îmbrăcată şi veselă, printre care John Coughlin, consilier municipal pentru sectorul 1, William V. Pacelli, consilier municipal pentru sîngerosul sector 20, căpitanul de poliţie Hugh McCarthy şi Ralph Capone. Al nu a putut să asiste la ceremonie, fiindcă în momentul acela era deţinut într-o închisoare din Philadelphia, după ce avusese de-a face cu un tribunal necolaboraţionist, în cursul unei vizite făcute în oraş, la întoarcerea din Atlantic City unde se semnase o convenţie a gangsterilor (vezi Capitolul al 24-lea).

Dar în cursul ultimului week-end din luna mai 1930, armele de foc au răpăit din nou, şi pistoalele au marcat începutul a ceea ce avea să primească ulterior denumirea de „săptămîna măcelului". Sîmbătă, Peter Gnolfo, care, după ce fuseseră împuşcaţi toţi membrii organizaţiei Genna, se înrolase sub steagul clanului Aiello, se prăbuşi mort la pămînt, cu optsprezece alice de vînătoare în spinare, o acţiune vindicativă atribuită unei patrule a bandei Druggan-Lake care ar fi acţionat sub ordinele lui Capone. În cîteva ore, fraţii Aiello dădură riposta şi trei oameni muriră în cadrul acţiunii de represalii. În primele ore ale dimineţii de duminică, cinci prieteni stăteau şi beau pe terasa cu geamlîc a unui mic hotel pentru vilegiaturişti, pe malul lacului Piskatee. Cei cinci erau Joseph Bertsche, fratele lui Barney, care încă de la eliberarea sa din penitenciarul din Atlanta lucra cu banda Druggan-Lake ; Michael Quirk, şantajist care teroriza organizaţiile muncitoreşti şi traficant de bere ; George Druggan, fratele lui Terry Druggan ; Sam Peller, mardeiaş electoral al sîngerosului sector 20, care se aflase la un pas de moarte cînd Hymie Weiss fusese răpus de gloanţe în faţa florăriei sale ; şi doamna Vivian Ponic McGinnis, soţia unui avocat din Chicago. Un întreg încărcător de gloanţe de mitralieră a făcut ţăndări geamlîcul şi a cosit

grupul așezat în jurul mesei. Peller, Quirk și Bertsche au murit pe loc. Druggan și doamna McGinnis au fost doar răniți. Acțiunea a durat cîteva secunde. Asasinii au dispărut imediat într-o mașină.

Nu s-a operat nici o arestare ; ziarele au explicat că izbucnise o ceartă între bande, fiindcă agenții de plasare care lucrau pentru Druggan-Lake intraseră cu forța în zona Fox Lake, aprovizionată în perioada aceea de fabricile de bere Moran-Aiello.

Principiul „ochi pentru ochi, dinte pentru dinte" fu aplicat în continuare. Marțea următoare, Thomas Somnerio, unul dintre oamenii fraților Aiello, a fost găsit într-o alee din spatele imobilului cu numărul 831 de pe West Harrison Street din Chicago. Fusese strangulat. O brazdă profundă în jurul grumazului arăta că, pentru a-l sili să vorbească, îl strînseseră treptat de gît cu un lanț de sîrmă. Încheieturile mîinilor îi fuseseră, de asemenea, legate cu sîrmă. După patru zile, un remorcher care trecea pe canalul de drenaj, la Summit, în South-West Side, pescui cadavrul lui Eugen McLaughlin zis cel „Roșu", un asociat al bandei Druggan-Lake, acuzat de patru ori pentru asasinat și de două ori identificat de persoane cărora le furase diamante ; nu pusese însă niciodată piciorul într-o închisoare. Îi trăseseră două focuri în cap, înainte de a-l zvîrli în fluviu, cu încheieturile mîinilor legate la spate cu un cablu telefonic și avînd buzunarele împănate cu șaptezeci și cinci de livre de bucăți de fier. După două săptămîni, cadavrul lui era identificat la morga municipală de către fratele său, Bob McLaughlin, președintele societății Chicago Checker Cab Company, unde luase locul lui Joe Wokral. Wokral fusese asasinat în timp ce desfășura campania de propagandă pentru a fi reales ; îi trăseseră un glonț în țeastă. Înainte de a-și da ultima suflare, a indicat numele agresorului, McLaughlin cel „Roșu", indiciu pe care poliția nu l-a luat deloc în seamă. După ce și-a îndeplinit trista îndatorire de a examina cadavrul umflat și mutilat al fratelui, Bob McLaughlin le-a declarat ziariștilor : „Niciodată nu a existat un tip mai bun ca el. Era prietenos cu toți băieții, cu echipa din West Side, cu cei din North Side, cu grupul din South Side... pînă și cu Capone... cu toți ! Nu știu, chiar nu pricep cum..."

A doua zi după ce cadavrul lui McLaughlin fusese pescuit cu lestul lui din albia rîului, o mașină condusă de un oarecare Frank R. Thompson se apropie, mergînd în zigzag, de singura stație de benzină din New Milford, un tîrgușor din Illinois, comitatul Winnebago, la 90 de mile nord-vest de Chicago. Portiera se deschise și Thompson, singerînd tot, se prăbuși la picioarele benzinarului, îngăimînd : „Cheamă un doctor...". Despre Thompson se știau puține lucruri. Era comerciant cu ridicata și contrabandist de arme în lumea gangsterilor ; examenele balistice au indicat că el furnizase mitraliera folosită pentru masacrul din ziua Sfîntului Valentin și cea pentru uciderea lui Frank Yale, în Brooklyn. Grav rănit, fu transportat la spitalul Rockford, unde îl interogă șeriful Harry Baldwin.

Ultimele sale cuvinte au fost : „Ascultă, Harry, eu am văzut totul, am făcut totul, am avut totul, și tu ești destul de deștept ca să știi că nu voi vorbi. Du-te la dracu !".

Anul 1930 fu inaugurat în mod furtunos, în ianuarie, cu o bătălie purtată cu arme de foc, în cursul căreia Frank McErlane fu răsplătit, în parte, pentru tratamentul aplicat la cel puțin nouă victime ale masacrelor efectuate între bande — de nouă ori anchetatorii pentru crime l-au considerat autor al omorurilor ; pe lîngă aceasta, fusese acuzat pentru asasinarea lui George Spot Bucher și a lui George Meehan, acuzare care fusese apoi retrasă. Judecat pentru asasinat în Indiana, a fost achitat. Cu puțin timp înainte, McErlane se arătase cam neliniștit pe tărîm profesional. Se certase cu asociatul său Saltis pentru împărțeala dividendelor, și apoi se alăturase fraților O'Donnell din South Side. În noaptea de 28 ianuarie a fost atacat, dar a scăpat ieftin, cu piciorul drept fracturat de un glonț. Desigur că așa ceva nu putea fi considerat suficient, astfel că la sfîrșitul lunii următoare, în timp ce stătea în pat în camera sa înmiresmată de flori, la spitalul Diaconeselor germane, primi o vizită neașteptată. Doi oameni intrară în cameră și deschiseră focul împotriva lui. McErlane, încătușat de atele și de scripeți, făcu tot ce putu : întinse mîna sub pernă, unde întîmplător se afla un revolver calibrul 38, și

ripostă trăgînd cinci focuri, ceea ce-i făcu pe ucigaşi s-o tulească. În această împrejurare, nici unul nu ţintise bine. Deşi au golit două încărcătoare întregi, gangsterii l-au nimerit pe McErlane doar de trei ori, şi nu cu urmări fatale.

McErlane fu interogat de poliţie, dar, în mod consecvent, nu dădu nici un nume — spuse totuşi, furibund, că lucrurile nu aveau să se termine aşa. Şi, într-adevăr, nu se terminară. Unul din pistolari se numea John O'Berta zis „Cutezătorul" (un italian care îşi inserase în nume apostroful irlandez), un omuleţ feroce, care semăna cu un cocoş de luptă şi era cel mai bun „torpilor" al lui Saltis. La opt ani vindea ziare pe străzi ; apoi se bătu aprig pentru a-şi croi un drum în cartierul rău famat din spatele Abatoarelor. Deveni un tînăr politician influent, care rostea discursuri la banchetele publice şi la reuniunile asociaţiilor oamenilor de afaceri.

La 5 martie, John O'Berta zis „Cutezătorul", împreună cu şoferul său Sam Malaga, fură duşi la o plimbare fără întoarcere în propriul lui automobil, un Lincoln închis. Înainte de a cădea sub o rafală de proiectile explozive şi de alice de vînătoare, „Cutezătorul" izbuti să tragă trei focuri cu revolverul lui cu ţeavă retezată. Înmormîntarea sa a fost splendidă, iar priveghiul a durat două zile ; au luat parte la ceremonie cincisprezece mii de persoane, admiratori şi susţinători politici din cartierul Abatoarelor. Înainte de a se mărita cu el, văduva sa fusese soţia lui Big Tim Murphy, şantajist care acţiona în sindicatul măturătorilor, ucis cu focuri de mitralieră în faţa locuinţei sale, în iunie 1928. Îl cunoscuse pe „Cutezătorul" la înmormîntarea primului soţ. Acum, arătînd un melancolic respect faţă de forme, văduva voi să-şi îngroape al doilea soţ alături de primul, în cimitirul Sfîntul Mormînt, şi fiecăruia îi puse, în mîna care de obicei înşfăca revolverul, un şirag de mătănii. „Erau amîndoi băieţi buni...", spuse ea.

Dar toate episoadele relatate pînă acum erau doar incidente obişnuite, lupte intestine, întîmplări fără însemnătate, înregistrate în paginile ziarelor printre fapte diverse peste care cetăţeanul din Chicago abia îşi plimba privirea, înainte de a trece la reportajele sportive. La 9

iunie 1930, într-o luni, un episod nou și, în aparență, foarte diferit, deveni subiectul principal al conversațiilor din oraș, un scandal jignitor, din pricina căruia manșetele tuturor ziarelor din Chicago scoaseră foc și flăcări. Era vorba despre asasinarea lui Alfred J. („Jake") Lingle, reporter la cronica judiciară a ziarului *Tribune* din Chicago — un ziarist în vîrstă de treizeci și opt de ani, împușcat în timp ce mergea liniștit, fumîndu-și trabucul, și frunzărea rezultatele alergărilor de cai, într-un aglomerat pasaj subteran dintre Randolph Street și Michigan Avenue, la ora prînzului. Un amănunt care merită să fie remarcat în plănuirea crimei este faptul că unul dintre asasinii lui Lingle se pare că era îmbrăcat ca preot.

Moartea aceasta stîrni în rîndul populației o furie care ar fi fost greu de imaginat în Anglia. Un reporter american nu are leafă mare — ne referim la un reporter din colectivul de informații, o poziție cu o semnificație foarte diferită de aceea a titulaturii britanice omonime, întrucît reporterul american nu e neapărat un ziarist; poate fi pur și simplu o persoană care se învîrte prin oraș, culege faptul brut și apoi îl transmite la telefon unui redactor care scrie materialul. Nu e plătit grozav, totuși se bucură de o anumită considerație publică — un amestec de fascinație, autoritate și respect, care nu are echivalent în Anglia. Asasinarea lui Lingle căpătă, în mod instantaneu, importanța și gravitatea pe care o avusese asasinarea lui McSwiggin și a celorlalți funcționari federali și ai poliției, dar, întocmai cum se petrecuseră lucrurile în cazul lui McSwiggin, accesul de indignare morală făcu loc de îndată dezamăgirii.

Munca de strîngere a informațiilor pe care Lingle o făcea pentru *Tribune* prin birourile poliției îi aducea șaizeci și cinci de dolari pe săptămînă; o sumă modestă. Nu semna niciodată, cititorii n-aveau habar de numele lui. După moartea lui, cînd numele său a devenit celebru (și foarte curînd a căpătat o faimă proastă), a fost dezvăluit faptul că avea un venit anual de șaizeci de mii de dolari. Poseda o limuzină Lincoln, cu șofer personal. Tocmai își cumpărase, cu suma de șaisprezece mii de dolari, o casă la Long Beach, pe Riviera Lacului Michigan,

unde nevasta și cei doi copii ai lui, Buddy (în vîrstă de șase ani) și Pansy (de cinci ani), urmau să-și petreacă vara. Cu puțin timp în urmă închiriase un apartament la Stevens, unul dintre cele mai rafinate hoteluri din Chicago. Avea patima pariurilor la alergările de cai și de ogari. Colegii lui știau de toate acestea în mod vag, iar discrepanța dintre salariul anemic primit la ziar și viața de risipă pe care o ducea era pusă pe seama unei moșteniri grase.

În ziua morții sale, Jake Lingle își lăsase soția făcîndu-și bagajele pentru vacanța estivală, și urmau să se ducă la hipodromul din Washington Park, la Homewood, ca să asiste la alergările de după-amiază. Și chiar în seara acelei zile de 9 iunie trebuia să-și redeschidă porțile Sheridan Wave Tournament Club, o elegantă sală de joc, situată la numărul 621, pe Waveland Avenue, unde șampania, whiskyul și mîncarea erau oferite de patron odată cu omagiile sale — o coincidență nu lipsită de interes pentru Lingle, așa cum aveau să dezvăluie ulterior cercetările întreprinse.

Aruncînd o privire retrospectivă, pare cert că Lingle știa că a dat de belea. Avocatul Louis B. Piquett, fost procuror al orașului, se oferi voluntar să relateze poliției că îl întîlnise pe Lingle în Loop, cu douăzeci și patru de ore înainte de moartea acestuia. Se opriseră pe Randolph Street pentru a discuta despre recenta descoperire a cadavrului lui McLaughlin zis „cel Roșu" în apele canalului. Lingle îi expunea lui Piquett teoria lui asupra crimei, cînd „o mașină albastră, închisă, cu doi oameni la bord, se opri în dreptul nostru, lîngă trotuar. Lingle se întrerupse la jumătate frazei, îi privi înspăimîntat pe cei doi care, la rîndul lor, îl priviră fix. Pesemne că uitase despre ce vorbea, fiindcă se întoarse pe neașteptate, luînd-o înapoi, pe unde venise, și aruncîndu-mi în grabă un «la revedere», intră val-vîrtej într-un magazin". Încă un amănunt ; în ziua morții sale, după ce prînzise la Sherman Hotel, îl întîlni în hol pe sergentul Thomas Alcock, de la Biroul de detectivi, și îi spuse : „Mă filează !"

Era într-adevăr urmărit. După ce a cumpărat trabucuri de la chioșcul hotelului, s-a îndreptat pe jos către Michi-

gan Avenue pentru a lua trenul de unu treizeci p.m., pînă la hipodromul din Washington Park. Intră în pasajul subteran pentru pietoni care ducea la gara centrală a liniei ferate electrice suburbane din Grant Park. La orice oră a zilei, pasajul acela subteran este foarte aglomerat — un loc ideal pentru asasini — iar la ora prînzului, în lunea aceea, era solicitat la maximum de cele două șuvoaie opuse de funcționari care ieșeau de la birou și oameni plecați după tîrguieli.

Un aspect singular al întîmplărilor care urmară a fost aparenta nonșalanță a lui Lingle. Știa că este urmărit, și un om cu experiența lui trebuie să mai știe, de asemenea, că scopul unei astfel de acțiuni nu putea fi decît unul. Cu toate acestea, după depozițiile martorilor, cînd a ajuns la intrarea pasajului subteran să afla încadrat între doi oameni. Unul, blond, purta un costum gri și pălărie de pai ; celălalt, brunet, avea un costum albastru. La intrare, Lingle se opri pentru a cumpăra ediția sportivă a unui ziar de seară, și în momentul acela o mașină sport se apropie de trotuar, pe latura sudică a străzii Randolph și claxonă, pentru a atrage atenția lui Lingle. Unul dintre oamenii aflați la bordul mașinii strigă : „Hei, joacă pe Hy Schneider, în cursa a treia !". Potrivit celor spuse de Armour Lapansee, un inspector al societății de taxiuri Yellow Cab, care a auzit schimbul acela de fraze, Lingle a zîmbit, a fluturat mîna și a răspuns : „Am și jucat pe el !"

Apoi Lingle intră în pasaj. A fost văzut de doctorul Joseph Springer, fost medic al cabinetului de instrucție și o veche cunoștință de-a lui. „Lingle nu m-a zărit — a declarat Springer. Citea pagina referitoare la curse, ținînd jurnalul desfăcut în fața lui, cu ambele mîini, și fuma un trabuc".

Lingle ajunsese aproape la capătul pasajului. Cînd era în dreptul chioșcului de ziare, la circa șase metri de ieșirea dinspre est, individul brunet care mersese lîngă el se îndepărtă, ca și cum ar fi vrut să cumpere un ziar ; în același timp blondul trecu în spatele lui Lingle, ridică mîna stîngă, în care ținea un revolver calibrul 38, cu țeavă scurtă, căruia agenții de poliție și gangsterii îi spun

în glumă „burdușel", și trase un singur foc în ceafa lui Lingle. Glonțele pătrunse în creier și ieși prin frunte. Lingle căzu cu capul înainte, cu trabucul încleștat între dinți și cu ziarul în mîini.

Asasinul, după ce aruncă jos arma, alergă înainte, topindu-se printre trecători, apoi se-ntoarse, trecu pe lîngă cadavru și, ieșind pe scara de est, sări peste o balustradă, se răzgîndi din nou și alergă spre vest pe Randolph Street, străbătu un pasaj — unde se descotorosi de mănușa de mătase, pe care probabil că și-o trăsese pe mîna stîngă pentru a nu lăsa amprente digitale — și, urmărit de un polițist, se precipită în Wabash Avenue, unde dispăru în mulțime.

Între timp, în pasajul subteran, un oarecare domn Patrick Campbell îl văzu pe complicele brunet cum grăbește pasul, îndreptîndu-se spre ieșirea de vest. Încercă să-l oprească, dar fu blocat de un preot care aproape că îl trînti. Campbell îl întrebă pe preot : „Ce se întîmplă ?" și acesta îi răspunse : „Cred că a fost împușcat cineva. Eu o întind !"

Mai tîrziu, locotenentul William Cusick de la Biroul de detectivi comentă cu bruschețe : „Nu era preot. Un preot nu s-ar fi comportat așa. S-ar fi dus la persoana lovită".

Tabloul căpăta contur, detaliile începeau să se lege. Acum devenea limpede că Lingle căzuse într-o capcană la care participaseră poate vreo zece oameni. Dar ipoteza care nu a fost deloc formulată și care apare drept cea mai plauzibilă explicație a faptului că a pășit supus și neșovăitor în cursă este că, pe cînd mergea de-a lungul trotuarului și cobora scara pasajului subteran între cei doi indivizi, se simțea împuns de țeava unui revolver ascuns în buzunarul hainei unuia din ei, care îi ordonase să meargă cu naturalețe, continuînd lectura ziarului.

În seara aceea colonelul Robert R. McCormick proprietarul ziarului *Tribune* din Chicago, convocă personalul redacției de informații și le vorbi despre moartea unui reporter pe care nu-l văzuse în viață lui și de al cărui nume nu mai auzise niciodată. Pasley, care era de față, povestește că McCormick a vorbit timp de patruzeci și cinci de minute, angajîndu-se să rezolve personal

misterul care învăluia crima. A doua zi dimineață, pe prima pagină, un titlu de opt coloane anunța moartea fulgerătoare a lui Lingle. Articolul suna astfel : „Alfred J. Lingle, cunoscut printre colegi ca Jake Lingle, de optsprezece ani reporter al ziarului *Tribune*, a fost ieri asasinat cu focuri de revolver în pasajul subteran ce duce la gara centrală Illinois, pe latura răsăriteană a bulevardului Michigan, în dreptul străzii Randolph.

Tribune oferă o recompensă de douăzeci și cinci de mii de dolari oricărei persoane capabile a furniza informații de natură să ducă la condamnarea asasinului sau a asasinilor. O recompensă suplimentară, în valoare de cinci mii de dolari, este oferită de *Chicago Evening Post*, deci în total treizeci de mii de dolari".

În dimineața următoare, *Herald and Examiner* din Chicago oferea de asemenea o recompensă de douăzeci și cinci de mii de dolari, făcînd să se ridice cifra la cincizeci și cinci de mii de dolari.

McCormick continua să considere moartea lui Lingle ca pe un afront personal, o palmă dată presei, care întrecea în gravitate toate celelalte sute de cazuri de violență și ticăloșii petrecute în oraș. După două zile, *Tribune* publica un editorial intitulat „Sfidarea". Iată textul lui :

„Semnificația acestui asasinat este clară. Este un act de represalii și, totodată, o tentativă de intimidare. Lingle era un reporter al cronicii judiciare, în permanentă legătură cu poliția și excepțional de bine informat. Avea prieteni printre cei mai înalți funcționari ai poliției, și munca sa îi permitea să fie familiarizat cu aproape toate personajele mari și mici din lumea gangsterilor. Ceea ce îl făcea prețios pentru ziarul lui îl marca drept un pericol pentru ucigași.

Era o mare nerozie să crezi că asasinatele aveau să se limiteze la bandele rivale, care au luptat între ele pentru a-și asigura veniturile de pe urma crimei organizate în orașul Chicago.

În interval de zece zile, s-au înregistrat unsprezece omucideri între gangsteri. Acesta a devenit acum ritmul acceptat al crimei, dar la lista cuprinzîndu-i pe Colosimo, O'Banion, frații Genna, Murphy, Weiss, Lombardo, Esposito, cei șapte uciși în masacrul din ziua Sfîntului

Valentin, se adaugă astăzi numele unui om a cărui muncă consta în dezvăluirea acțiunilor asasinilor.

Tribune acceptă sfidarea. Războiul este declarat. Vor fi și pierderi, dar în război te poți aștepta și la moarte. *Tribune* are sprijinul tuturor celorlalte ziare din Chicago... Sfidarea aruncată de crimă societății trebuie să fie acceptată. Ea a fost zvîrlită cu o insolentă bravadă. Noi o acceptăm, și vom vedea care vor fi consecințele. Justiția va lupta alături de noi, sau va trebui să abdice".

Prefectul poliției, Russell, a fost stimulat să facă măcar o declarație. Spuse emfatic : „Am dat ordin celor cinci adjuncți ai mei să fie reinstaurată liniștea în acest oraș. Vreau să nu se mai audă nici musca zburînd", însă drept explicație preliminară pentru toate acțiunile ulterioare, adăugă : „Firește, cea mai mare parte dintre indivizii lumii interlope s-au vîrît în ascunzătorile lor. Va fi greu să-i găsim, dar nu vom avea odihnă pînă ce criminalii nu vor fi prinși, pînă ce Chicago nu va fi scăpat de ei, odată pentru totdeauna".

Un editorial apărut în ziua următoare remarca, sec :

„Luni de zile orașul a fost stăpînit de bande, care au presărat străzile cu trupurile sfîrtecate ale victimelor lor. Prefectul Russel și prefectul adjunct Stege au avut ocazia de a distruge aceste bande de criminali, care fac ca străzile să capete un aspect hidos, umplîndu-se de cadavre sîngerînde... Dar au dat greș !"

Russell replică imediat : „Conștiința mea este curată. Nu cer decît ca autoritățile municipale să fie cu ochii în patru și să ia seama la cele ce se vor petrece".

În realitate, Russell și Stege nu au făcut altceva decît să înscenеze, cum a scris un cotidian, „o parodie de bătălie eroică dată contra crimei, arestînd pe la colțurile străzilor pe toți zdrențăroșii cu gîtul murdar, dar abținîndu-se cu grijă să fie reținut vreunul din oamenii cu greutate". Între timp, începeau să se umple una cîte una lacunele rămase ciudat de căscate în relatările privitoare la personajul Lingle și la împrejurările morții sale.

Trebuie să recunoaștem că, pînă la un anumit moment, conducerea ziarului nu a avut cu adevărat cunoștință de nimic. Cîteva din faptele pînă atunci trecute sub tăcere erau că Lingle fusese poreclit „șeful oficios al poliției", că

el însuşi lăsase să se înţeleagă că era cel care fixase preţul berei la Chicago, că era prieten intim cu Capone şi fusese oaspetele lui pe domeniul din Florida, că în momentul morţii purta o curea împodobită cu diamante, darul lui Capone, curea care devenise un fel de insignă a Cavalerilor Mesei Rotunde ai epocii şi ai locului aceluia, că, pentru un umil ziarist, avea legături neverosimil de strînse cu oameni de afaceri multimilionari, cu judecători şi funcţionari ai comitatului şi municipiului ; că în vacanţe juca golf cu prefectul poliţiei şi înfruntau împreună riscurile urcărilor şi scăderilor de la bursă.

După ce trecu o săptămînă, furia ziarului *Tribune* a început să fie domolită de anumite rezerve. Era evident că ieşeau la suprafaţă alte elemente din viaţa extraredacţională a lui Lingle. La 18 iunie a apărut un articol de fond intitulat „Ancheta Lingle continuă". În acest articol, *Tribune* trăda o umbră de stinghereală în examinarea personalităţii martirului. „Nu ştim din ce motive a fost ucis reporterul nostru — mărturisea cotidianul — dar ne-am angajat să le descoperim, şi sperăm că vom reuşi acest lucru. Poate că acţiunea va cere timp ; cu cît va fi mai curînd, cu atît mai bine, dar înrolarea noastră în această luptă este de lungă durată. Va cere poate lungi şi răbdătoare eforturi, dar *Tribune* este pregătit să le înfrunte, cu speranţa că va obţine pînă la urmă unele rezultate durabile, de natură să pună pecetea justiţiei pe chipul crimei". Pentru a întări această nouă hotărîre de a întreprinde o cruciadă, peste alte două zile *Tribune* adăuga la acest „Program pentru Chicago", plasat la locul de onoare, în pagina centrală, articolul „Să se pună capăt domniei gangsterilor." Urma un editorial explicativ : „Asasinii, şantajiştii care storc tributuri de la comercianţi şi de la sindicatele muncitoreşti, politicienii care se servesc de ei şi îi protejează, poliţiştii şi magistraţii corupţi de politicieni trebuie să plece cu toţii".

S-au scurs zece zile, în cursul cărora evident că McCormick şi colaboratorii lui au meditat profund asupra faptelor. Zvonurile care între timp umblau din gură-n gură, dînd ocol întregului oraş Chicago, asupra dublei existenţe şi a relaţiilor echivoce ale lui Lingle, susţinute de relatările, mai puţin reverenţioase, ale celorlalte publicaţii,

desigur că au determinat ziarul *Tribune* să-şi revizuiască poziţia, să adopte o atitudine francă şi curajoasă. La 30 iunie a apărut un editorial de o coloană şi jumătate. Sub titlul „Asasinarea lui Lingle" se putea citi : „Cînd Alfred Lingle a fost asasinat, mobilul ni s-a părut evident... După explicaţia dată de noi, asasinii fie au socotit că Lingle se află pe urmele unor informaţii periculoase pentru ei, fie au vrut să atragă atenţia presei că la Chicago domneşte lumea crimei. S-ar putea să fie valabile ambele ipoteze : adică, un omor comis pentru împiedicarea unei divulgări şi totodată un avertisment menit să prevină încercările similare ale altora.

Era de aşteptat ca, la un moment dat, represaliile din centrul oraşului nostru să se repete în dauna oricăror persoane private sau organe publice care ar fi încercat să stînjenească o activitate criminală de o incredibilă rentabilitate. Nimeni nu a fost pedepsit pentru aceste crime. Erau de o bizarerie depăşind limitele credibilităţii ; şi nu a ieşit la lumină nimic. Concluzia inevitabilă trasă, mai cu seamă de către făptaşi, era că nici nu pot fi descoperiţi sau, cel puţin, nu pot fi pedepsiţi.

Cînd Lingle a fost, deci, ucis cu focuri de revolver, *Tribune* a crezut că asasinii au făcut pasul logic următor, trecînd la atacul ziarelor care îi demascau. *Herald and Examiner* şi *Chicago Evening Post* s-au alăturat lui *Tribune* pentru a oferi o recompensă celor care vor furniza probe de natură să ducă la condamnarea asasinilor. Redactorii responsabili ai ziarelor s-au întîlnit şi au făcut cauză comună împotriva noii tactici inaugurate de lumea gangsterilor. Cercetările preliminare au modificat cîteva din primele presupuneri, situaţia rămînînd totuşi, în esenţă, aceeaşi.

Alfred Lingle apare acum ca un personaj diferit, de care nu avea cunoştinţă direcţia ziarului său pe cînd era în viaţă. Lingle este mort şi nu se poate apăra, dar multe fapte dezvăluite acum trebuie să fie acceptate de noi ca pledînd împotriva lui. Lingle nu era, şi nu putea fi, un mare reporter. Nu avea talent pentru aşa ceva. Nu scria reportaje, dar izbutea să obţină informaţii preţioase din cercurile poliţiei. Nu exercita nici un fel de influenţă, şi nici nu putea să exercite, asupra orientării ziarului la care

colabora, dar putea fi util și onest, și direcția lui *Tribune* l-a apreciat totdeauna ca atare. Salariul pe care-l încasa era proporțional cu munca lui. Acum este evident că Lingle era bine primit în lumea politicii și a crimei pentru un motiv inimaginabil cînd este vorba de un ziarist și că el se folosea de poziția sa în activitatea dubioasă din care scotea bani și care l-a dus la moarte...

Există oameni slabi și în alte redacții sau profesii, oameni care ocupă posturi de încredere și de răspundere cu mult superioare celui deținut de Alfred Lingle. *Tribune*, deși tulburat, cum este și firesc, de descoperirea că unul dintre angajații săi se deda la practici contrare codului reporterilor onești și detestate de ziarul său, nu consideră că obiectivele principale ale anchetei s-au modificat mult. Crima și criminalii rămîn aceleași, și contra lor luptă *Tribune*, la fel cum luptă toate elementele cinstite din Chicago...

Dacă ziarul *Tribune* se interesa de această afacere cînd credea că a fost atacat deoarece este inamicul criminalilor, acum manifestă un interes îndoit, dacă într-adevăr crima își făurise un complice chiar în sînul redacției ziarului... Alfred Lingle a murit și este păcat că nu-l putem considera un soldat căzut la datorie. Dar acest amănunt nu are nici o importanță pentru o anchetă care urmărește să descopere de ce a fost ucis Lingle, de către cine și în ce împrejurări. Cititorii lui *Tribune* pot fi siguri că ziarul nu are intenția să ascundă nici cel mai mic detaliu al acestei crime, al consecințelor și al semnificației ei. Unicul său scop este de a pune mîna pe asasini...

Asasinarea acestui reporter, chiar dacă s-a produs ca o răfuială între șantajiști, după cum pare să rezulte din probele adunate, a făcut o breșă în zidul pe care criminalitatea l-a menținut atîta vreme în jurul operațiunilor sale în aceste locuri. Într-o bună zi va fi sfîșiată cortina complicității solidare a lumii interlope, și cazul Lingle poate oferi acest prilej.

Animat de această speranță, ziarul *Tribune* se va strădui să elucideze cazul. Și, în același spirit cu care a îmbrățișat această cauză, avertizează lumea crimei organizate că va merge pînă la capăt. *Kismet* * !"

* Kismet — destin, în limba turcă. — *Nota trad.*

Într-adevăr *kismet*, căci în cursul acestui răgaz de revizuire a poziției, investigatorii lui McCormick și poliția descoperiră tranzacții avînd ramificații pe care nimeni nu și le-ar fi imaginat în afacerile unui băiat de la mahala, jucător de baseball semiprofesionist, care se infiltrase în ziaristică pe treapta cea mai de jos. De fapt, biografia lui Lingle concordă perfect cu cariera oricărui oportunist handicapat, care găsește în bandă o recompensă pentru strădaniile lui. Abia ieșit din școala elementară de pe West Jackson Boulevard, prima lui slujbă fu aceea de curier într-o întreprindere de furnituri chirurgicale, de unde, în 1912, trecu la *Tribune*, tot în calitate de curier. Paralel, juca baseball ca semiprofesionist, și la partidele acelea îl cunoscu pe Bill Russell, un agent din poliția de patrulare cu care legă prietenie și care, în cursul carierei sale, avansînd de la gradul de sergent la cel de prefect adjunct, i-a fost foarte util în munca de informare pentru *Tribune*. Pasley, care a lucrat cu el la *Tribune* la începutul deceniului al treilea, a descris legăturile lui Lingle cu poliția și cu lumea interlopă din Chicago : „Mîna sa dreaptă se ridica spre buzunarul din stînga al hainei, în căutarea unui trabuc. De cîte ori se întîlnea cu o persoană cunoscută, îi oferea un trabuc. Era o marcă de trabucuri care costau 2,5 cenți bucata și pe care le fuma chiar el. Îi cunoștea pe numele mic pe toți copoii din Chicago. Își petrecea cu ei timpul liber. Participa la priveghiurile și la înmormîntările lor, la nunți și la botezuri. Erau eroii lui ! Un avocat explica astfel această manie : «De mic copil, fantezia lui era impresionată de figura polițistului, la fel cum altul ar putea fi fascinat de teatru».

Postul de poliție din cartierul lui i-a fost liceu și facultate. Maturizîndu-se, vederile lui s-au dezvoltat în atmosfera fetidă, stătută a încăperilor pentru arestați și a sălii în care se adună brigada de polițiști. Cele patruzeci și unu de posturi de poliție din Chicago sînt localuri îngrozitoare, atît din punct de vedere igienic, cît și estetic. Cred că un fermier modern nu le-ar folosi nici ca staule pentru vitele lui. Și totuși, patrioții înzestrați cu spirit civic îi vîră în asemenea locuri pe polițiștii lor proaspăt ieșiți, în uniformă albastră, și pretind ca acolo să păstreze

intacte respectul de sine și moralitatea corpului polițienesc.

La această școală, Lingle a învățat o droaie de lucruri pe care cetățeanul de rînd poate sau nu poate să le bănuiască. A învățat că sergenții, locotenenții și căpitanii cunosc fiecare tripou din districtul lor, fiecare agent de pariuri, fiecare speluncă, fiecare apartament sau cîrciumă unde se bea bere ; că un cuvînt al căpitanului, cînd se încinge atmosfera, poate face ca în cinci minute raionul lui să fie mai ermetic închis decît buzunarul unui scoțian ; că polițiștii știu care proprietari de spelunci clandestine au «un amic la municipiu sau la comitat», și care nu. Puțini sînt cei care nu au. A învățat că departamentul de poliție din Chicago e înhămat la carul politicii".

După părerea lui Pasley, lui Lingle i s-a tras moartea din pariuri — „paria ca un nebun !" Nu miza niciodată mai puțin de o sută de dolari pe un cal, și adesea chiar o mie. În 1921, cînd cîștiga doar cincizeci de dolari pe săptămînă, a făcut o călătorie în Cuba și s-a întors încărcat de daruri pentru prieteni și colegi, inclusiv pene de egretă, pe atunci foarte rîvnite de femei pentru garnituri la pălării. Cheltuielile mari și viața lui luxoasă au început să stîrnească comentarii, și atunci Lingle a lăsat să se înțeleagă că moștenise cincizeci de mii de dolari de la tatăl lui (o verificare făcută în iunie 1930 la arhiva tribunalului pentru înregistrarea și cercetarea testamentelor a dovedit că averea moștenită era evaluată la cinci sute de dolari.) Mai tîrziu, inventă o pereche de unchi bogați și darnici. Pasley a dedus din aceste amănunte că în 1921 „a început Lingle să ducă o viață dublă" și că în perioada aceea sursa bogăției sale nu era, bineînțeles, Capone, ci o persoană din cercul lui Torrio, care se ocupa de jocuri de noroc, automate cu jetoane și mituirea poliției. Informații suplimentare asupra vieții pe care o ducea Lingle în afara orelor de birou au fost furnizate de John T. Rogers într-o serie de articole publicate de *Post-Dispatch* din St. Louis. Făcînd aluzie la „misterioasele surse ale sumelor însemnate care erau depuse regulat la bancă în contul lui", Rogers scria : „Nu s-a descoperit pînă acum dacă Lingle avea vreun alt venit legal în afară de cei șaizeci și cinci de dolari pe săptămînă pe care-i cîștiga

făcînd pe reporterul... Locuia într-unul din cele mai bune hoteluri din Chicago, își petrecea aproape toate după-amiezile pe cîmpuri de curse și cîteva ierni le-a petrecut la Miami sau pe coasta Golfului Mexic... La hotel era înscris în «registrul privat». Ocupa camera 2 706 și nu-i puteai telefona decît dacă erai unul dintre privilegiații ale căror nume fuseseră indicate de Lingle în persoană. Toate informațiile culese despre Lingle au fost luate de la detectivul particular al hotelului. Bineînțeles că era înscris în registrul privat — spuse acesta. Cum ar mai fi izbutit să doarmă, dacă nu ar fi procedat așa ? Telefonul ar fi sunat într-una toată noaptea. Se întorcea pe la orele două sau trei și avea nevoie de odihnă.

— Dar cine putea să-i telefoneze la ora aceea ? — întrebă Rogers. Această întrebare păru să-l uluiască pe detectivul hotelului.

— Cum cine ? — exclamă acesta. Polițiștii îi telefonau necontenit pentru ca Jake să le obțină transferul sau avansarea, sau îi telefonau politicieni care voiau să ajungă la o învoială cu cineva. Jake putea face asemenea lucru. Era foarte puternic. Îl cunoșteam de douăzeci de ani. Trăia în mijlocul marilor granguri și era foarte solicitat. Un om important ca el avea nevoie de odihnă !"

Această schițare a funcției îndeplinite de Lingle părea să fie confirmată de o verificare a apelurilor telefonice făcute din apartamentul lui. El chema la telefon mai ales funcționari federali și din cartierul comercial, sau din birourile municipale.

Lingle a lucrat ca om de legătură între lumea interlopă și aparatul politic — iată concluzia la care a ajuns procurorul Donald R. Richberg. Într-o conferință de presă, el a spus : „Despre raporturile strînse existente între Jack Lingle și departamentul poliției s-au publicat o serie de articole în ziarele din Chicago. Ziarele din alte orașe îl descriu pe Lingle în termeni și mai răspicați, numindu-l «șeful oficios al poliției». Dar, lucru straniu, Lingle era și foarte intim cu Al Capone, gangsterul nostru cu cea mai urîtă faimă. Întregul Chicago știe că Samuel A. Ettelson *, consultant juridic în probleme de politică al lui Insull —

* A scris textul pentru cîntecul lansat în campania electorală a lui Thompson : „Marele Bill Constructorul". — *Nota aut.*

consilier al marilor concernuri din Chicago, dirijează treburile administrației municipale. Thompson nu este decît un om de paie. Trebuie oare să credem că a existat un șef neoficial al poliției, lucrînd în cîrdășie cu cea mai vicioasă bandă din Chicago, fără să știe de el domnul Ettelson, care nu este nici orb, nici surd, ci dimpotrivă, are reputația de a ști tot ce merită să fie știut despre treburile municipale ?"

Însuși Capone a mărturisit imediat că Lingle fusese în intimitatea lui și „se afla totdeauna în mijlocul marilor granguri". La Palm Island, Henry T. Brundidge, de la *Star* din St. Louis, îi luă un interviu lui Capone. La 18 iulie 1930 acest ziar publica următoarea relatare a conversației.

— Jake era prietenul dumneavoastră ?

— Da, pînă în ziua morții sale.

— V-ați certat cu el ?

— Categoric, nu !

— Dacă nu v-ați certat cu Lingle, de ce ați refuzat să-l vedeți cînd ați fost pus în libertate de la penitenciarul din Philadelphia ?

— Cine a spus că nu l-am văzut ?

— Ziarele din Chicago.

— Ei, bine, dacă Jake a omis să spună că ne-am văzut, atunci nu ne-am văzut !

În legătură cu cureaua încrustată cu diamante purtată de Lingle, Capone a dat următoarea explicație : „Era un dar de Crăciun. Jake mi-era foarte drag. — Și adăugă : Poliția din Chicago știe cine l-a ucis".

Cine îl ucisese deci pe Lingle ? Această latură a cazului pare să fi fost lăsată deoparte, cel puțin pentru moment, în timp ce fascinantele descoperiri făcute asupra situației financiare a victimei erau înfățișate punct cu punct. La 30 iunie 1929, Lingle era deja de doi ani și jumătate clientul lui „Lake Shore Trust and Savings Bank", după cum rezultă din documente oficiale. În perioada aceea depusese 63 900 de dolari. Dar este vădit că multe dintre tranzacțiile lui se efectuau în bani gheață, căci pentru cumpărarea casei sale, plătită cu șaisprezece mii de dolari, figura doar un cec în valoare de șase mii de dolari. Lingle avea totdeauna la el o mare sumă de bani ; cînd a fost ucis, s-au găsit în buzunarul lui nouă mii de dolari, în

bancnote. În martie 1930 a plătit cîteva polițe de asigurare pentru bijuterii, evaluate la douăsprezece mii de dolari, care nu au fost găsite niciodată. În cursul acelor doi ani și jumătate, Lingle a semnat cecuri în valoare globală de 17 400 de dolari pentru pariuri încheiate la alergările de cai și de cîini.

O altă latură interesantă a activității sale, care a ieșit la lumină, era cea a „împrumuturilor" pe care le căpăta de la jucători, politicieni și oameni de afaceri. Luase „cu împrumut" două mii de dolari de la Jimmy Mondi, cîndva vînzător de manuale la Mont Tennes, devenit apoi omul de încredere al lui Capone pentru tripourile din Cicero și din Loop, împrumut care, spune raportul, nu a fost niciodată restituit. A căpătat cinci mii de dolari de la consilierul municipal Berthold A. Cronson, nepotul lui Ettelson, care declară că era vorba de o „tranzacție între prieteni" — împrumut nerestituit. Alte cinci mii de dolari îi dăduse Ettelson în persoană, pe care anchetatorii nu reușiră să-l interogheze, dar care trimise vorbă că nu împrumutase în viața lui un singur gologan lui Lingle ; „aveam însă obiceiul să-i fac mici cadouri de Crăciun, de exemplu o cutie cu trabucuri". Primise un împrumut de două mii cinci sute de dolari de la maiorul Carlos Ames, președintele Comisiei pentru Serviciile Civile, și Ames declară că împrumutul acela era „ o afacere strict personală, necesară pentru acoperirea unor pierderi suferite la Bursă". Trei sute de dolari a luat cu împrumut de la locotenentul de poliție Thomas McFarland. „O afacere strict personală", a spus și McFarland, ținînd seama că fusese „mulți ani prieten intim cu Lingle". S-a mai afirmat că Sam Hare, proprietarul unui bufet expres și al unei săli de jocuri, îi împrumutase lui Lingle douăzeci de mii de dolari. Dar Hare neagă acest lucru.

Alt punct clarificat de cercetările întreprinse asupra operațiunilor particulare ale lui Lingle a fost acela că el se asociase cu prefectul poliției Russell, servindu-se, pentru speculațiile făcute la bursă, de unul din cele cinci conturi curente ale sale, cu totul separate. Cel la care ne referim a fost deschis în noiembrie 1928, cu o depunere de douăzeci de mii de dolari, iar în registrul agentului de

schimb a fost înscris anonim, sub contul nr. 49. La 20 septembrie 1929 — înainte de crahul din Wall Street din octombrie 1929 — profiturile înregistrate ale celor doi asociaţi se ridicau la 23 696 de dolari ; mai tîrziu se înregistrează o pierdere de 50 850 de dolari. La toate cele cinci conturi, profiturile nominale ale lui Lingle au atins maximum 85 000 de dolari, care, odată cu crahul, s-au transformat într-o pierdere de 75 000 de dolari ; pierderile lui Russell au fost înregistrate ca oscilînd între 50 000 şi 100 000 de dolari.

„Cît despre sursa banilor folosiţi de Lingle în aceste conturi pentru jocul la bursă şi depuşi de el în conturile sale bancare, comentează raportul cu un formalism uscat, pînă în prezent nu s-a ajuns la nici o concluzie".

Dar atît presa, cît şi publicul, au tras concluziile lor şi erau concluzii de o tristă evidenţă, care confirmau încă o dată faptul că oraşul trăia din spolieri şi că cetăţenii erau guvernaţi de conducători necinstiţi şi de funcţionari venali. Aşa cum se întîmplase, în chip atît de monoton, şi mai înainte în acest basm desfăşurat de-a-ndoaselea, eroul mort se prefăcea în monstru. Ziarele continuau să emită teorii asupra cauzelor suprimării lui Lingle, şi interesul publicului pentru istoria aceasta părea acum cam vlăguit ; fervoarea iniţială, indignarea virtuoasă se topiseră. Cele două ipoteze mai plauzibile îl identificau pe Lingle drept un traficant de influenţă, şi ambele încriminau cu amănunte precise pe concurenţii lui Capone, consorţiul Moran-Aiello.

O poveste filtrată printre ochiurile plasei lumii interlope spunea că Lingle primise 50 000 de dolari pentru a garanta protecţia unei piste pentru alergări de cîini din West Side şi că Lingle nu izbutise să obţină protecţia necesară, dar păstrase banii. Altă poveste îl implica în redeschiderea clubului Sheridan Wave Tournament, care fusese administrat de banda Weiss-Moran, dar care, după măcelul din ziua Sfîntului Valentin şi destrămarea bandei, trăsese obloanele. După ce se redresase, timp de optsprezece luni Moran făcuse diverse tentative pentru a obţine sprijinul oficial necesar redeschiderii localului. Acesta era încredinţat lui Joe Josephs şi Julian Kaufman. S-a stabilit că Kaufman, un vechi prieten de-al lui Lingle, a luat

legătura cu el rugîndu-l să facă uz de influența de care dispunea pentru a-i convinge pe cei de la poliție să-i dea cale liberă. Ziarul *Daily News* din Chicago susține că atunci Boss McLaughlin, care cu altă ocazie îl amenințase pe Lingle fiindcă ziaristul refuzase să intervină pe lîngă poliție pentru a-i obține administrarea altei săli de jocuri, fu acum însărcinat de Moran să se pună direct în contact cu procuratura generală. Kaufman și Josephs au abordat separat pe un funcționar de poliție, care a fost de acord să permită redeschiderea clubului Sheridan Wave Tournament, doar dacă era cointeresat și Lingle.

După aceasta Lingle se duse la Josephs și Kaufman și le ceru cincizeci la sută din profituri ; Kaufman refuză, înjurîndu-l, și astfel clubul rămase închis.

Alt ziar din Chicago, *Herald and Examiner*, a publicat o poveste similară. Conform acestei versiuni, Lingle le ceruse lui Josephs și Kaufman cincisprezece mii de dolari, bani peșin, și față de refuzul lor, replică : „Dacă mai deschideți vreodată localul, poliția va veni cu zeci de mașini pentru a face razie ".

Cu trei zile înainte de asasinarea lui Lingle, grupul de detectivi al procurorului general Swanson, sub ordinele anchetatorului șef Pat Roche, a făcut o descindere într-un tripou din zona clanului Aiello, Biltmore Athletic Club, pe West Division Street. În ora care a urmat descinderii, Lingle a telefonat de mai multe ori lui Roche, care a refuzat să vorbească cu el. A doua zi Lingle s-a dus să-l vadă și i-a spus : „În teribilă încurcătură m-ai băgat ! Le spusesem că puteau să-și vadă de treabă, dar nu știam că aveau de gînd să o facă cu atîta vîlvă !"

Între timp, Kaufman și Josephs se hotărîseră — fără îndoială după ce se consultaseră cu Moran — să redeschidă clubul Sheridan Wave Tournament, sfidîndu-l pe Lingle. Făcură mare publicitate, anunțînd redeschiderea pe ziua de 9 iunie — ziua în care Lingle pornise spre hipodrom pentru ultima oară.

O teorie la fel de plauzibilă era aceea că Lingle s-ar fi vîrît prea mult în lupta pentru bani și putere dusă în sînul sindicatului jocurilor de noroc. Ani de zile se desfășurase un război aprig între Biroul general de informații din Mont Tennes, o agenție de informații hipice care

funcţiona exclusiv pentru pariuri, şi birourile de informaţii independente. Jucînd rolul de intermediar, în ianuarie 1930 Lingle a determinat cele două facţiuni opuse să ajungă la un acord în baza căruia s-a stabilit un armistiţiu de doi ani. Probabil că armistiţiul nu includea şi persoana lui Lingle, ale cărui servicii poate că nu satisfăcuseră toate părţile în cauză.

Se poate întîmpla ca toate aceste ipoteze să fie adevărate ; fapt este că Lingle, ca mulţi alţii înaintea lui, înaintase prea departe în largul acelor ape periculoase, populate de rechini, ale lumii gangsterilor.

16.

Documentele private ale lui Zuta

Întrebarea : „Cine l-a ucis pe Jake Lingle ?", care a ciocănit în timpanele cetăţenilor din Chicago cu aceeaşi insistenţă ca şi cea precedentă : „Cine l-a ucis pe McSwiggin ?", rămînea, pînă una alta, fără răspuns. Ca şi atunci, în timp ce urcau pe cursul acestui fluviu de evenimente, în căutarea izvorului, anchetatorii au găsit un număr incredibil de afluenţi mîloşi, astfel că era din ce în ce mai greu să se determine albia principală. Cel puţin unul din aceste cursuri de apă laterale ducea într-un ţinut nou şi interesant.

Printre suspecţii căutaţi (dar nu în toate cazurile prinşi), erau nouă persoane notorii. Unul era Frank Foster, zis şi Frost, sicilian, în pofida numelui, fratele lui John Citro şi membru fondator al bandei O'Banion. Arma găsită alături de cadavrul lui Lingle a fost identificată drept unul din cele cinci revolvere calibrul 38 pe care Foster le cumpărase de la Peter von Frantzius, un negustor din Diversay Parkway, care se prezenta — probabil cu o ironie inconştientă — drept „comerciant de articole de sport", şi care furnizase, pare-se, mitraliera întrebuinţată în măcelul din ziua Sfîntului Valentin.

Mai era şi Groves C. Dullard, din conducerea clubului Sheridan Wave Tournament, care fusese pe vremuri gardianul personal şi şoferul lui Terry Druggan şi care-l cunoştea pe Lingle din copilărie. Era şi Simon J. Gorman, salariat şi proprietarul unei firme de transporturi, apoi erau Frank Noonan, Julian Kaufman şi Joey Josephs, cărora Moran le încredinţase administraţia clubului Sheridan Wave Tournament ; Kaufman, fiul unui agent de pariuri, care fusese urmărit ca tăinuitor de lucruri furate şi complice la crimele comise de banda O'Banion.

Era Fred Burke, ultimul dintre „Şobolanii" lui Egan din St. Louis, urmărit pentru diverse fărădelegi, mergînd de la jefuirea unei bănci pînă la uciderea unui agent de poliţie şi despre care se credea că ar fi fost unul dintre oamenii îmbrăcaţi în uniformă din ziua Sfîntului Valentin şi poate „preotul" din pasajul subteran, cînd a fost împuşcat Lingle.

Şi mai era şi Jack Zuta, punct de plecare al unui proaspăt labirint de dezvăluiri asupra corupţiei politice, un nou aspect al cazului care a atras atenţia publicului într-o măsură la fel de mare ca şi omorul iniţial. După ce fusese scos din scenă pudicul O'Banion, Drucci, Weiss şi Moran se descotorosiseră de o anumită jenă privitoare la negoţul cu femei şi se grăbiră să se lanseze în această nouă întreprindere, sub experta îndrumare a lui Zuta. În trecut Zuta fusese în conflict cu Capone ; prin tratatul de pace încheiat în 1926, el, împreună cu Bill Skidmore şi Barney Bertsche — pe atunci membrii unui grup dizident din West Side —, fusese surghiunit în sectoarele 42 şi 43 la nordul zonei teritoriale din Madison Street, dar curînd a încheiat o alianţă secretă cu banda Aiello şi, în fruntea unor grupuri înarmate, a făcut incursiuni piraterești pe teritoriul lui Capone, storcînd bani de la patronii de baruri clandestine şi de cabarate. Capone îi descurajă îndată, punînd să fie aruncată o bombă în cartierul lor general, pe Adams Street nr. 823. Imobilul se prăbuşi, şi din clipa aceea Zuta a stat cuminte în colţul lui din North Side, pînă în ziua în care, cum pare foarte probabil, Moran l-a însărcinat să-l scoată din circulaţie pe Lingle.

Zuta a fost primul suspect ridicat de poliţie. A fost reţinut pentru interogatoriu timp de douăzeci şi patru de

ore la Biroul de detectivi din South Street. Marți seara tîrziu, la 1 iulie, a fost eliberat pe cauțiune. Au venit să-l viziteze Solly Vision, Albert Bratz și o oarecare domnișoară Leona Bernstein. După ce a stat de vorbă cu aceștia, Zuta nu mai părea prea dornic să părăsească clădirea. Pe cît se pare, chiar dacă poliția nu trăsese concluzii definitive asupra vinovăției lui Zuta în asasinarea lui Lingle, Capone era sigur de ea, și prietenii lui Zuta fuseseră puși la curent că era foarte decis să-și manifeste supărarea. Zuta se adresă locotenentului George Barker, un fost pușcaș marin în vîrstă de treizeci și trei de ani, cel mai tînăr ofițer de poliție din Chicago. Barker tocmai voia să plece, cînd Zuta îi ceru o escortă pentru a traversa zona Loop pînă la Lake Street, unde urma să ia trenul aerian.

Barker acceptă, bombănind, să-i ducă pe el și pe prietenii lui pînă la stație. Urcară cu toții în mașina închisă „Pontiac" a lui Barker. Vision stătea în față, lîngă locotenent, Zuta în spate, între Bratz și Leona Bernstein; aveau de străbătut o distanță de treisprezece intersecții... De pe State Street, Barker se îndreptă spre nord. Intră în Loop pe Van Buren Street, limita sudică a Loop-ului, luînd-o apoi către Madison și State Avenue. Erau în inima orașului Chicago, la fel de aglomerat ca și Piccadilly Circus sau Times Square; la ora aceea Loop era splendid iluminat, înțesat de mulțimea care ieșea din cinematografe, baruri și restaurante, de pietoni și automobiliști care zăboveau sub sclipitoarele lumini ale acelei seri de vară. În timp ce Barker trecea prin Quincy Street, mergînd încet, cu vreo 25 km la oră, îndărătul unui tramvai, Zuta, care privea nervos strada pe ferestruica din spate, strigă deodată: „Sînt pe urmele noastre".

Vision sări de pe bancheta din față și se trînti peste grămada formată de ceilalți trei, care se și ghemuiseră pe podeaua „Pontiacului". În oglinda retrovizoare Barker văzu o limuzină albastră, cu doi oameni pe canapeaua din spate, care se apropia rapid. Mașina vira brusc la dreapta, pentru a se strecura între Barker și trotuar. Trecu alături de „Pontiac" și unul din pasageri, un tip înalt, îmbrăcat într-un costum cafeniu deschis și cu o pălărie panama pe cap, deschise portirea, scoase un revolver automat calibrul 45 din tocul de la subsuoară și, în picioare, pe scara

mașinii, se aplecă și descărcă o rafală de șapte gloanțe în interiorul „Pontiacului". În același timp tovarășul lui deschidea focul pe ferestruica din spatele mașinii, pe cînd omul de la volan își scotea revolverul și se pornea și el să tragă.

Barker puse frîna și sări din mașină, cu revolverul în mînă. Timp de treizeci de secunde, avu loc un schimb susținut de focuri. Un tramvai care venea dinspre nord trebui să se oprească brusc, fiindcă „Pontiacul" bloca trecerea, iar vatmanul, Elbert Lusader, domiciliat pe Berwyn Avenue, în vîrstă de treizeci și opt de ani și tatăl a trei copilași, căzu, rănit mortal de un glonte care îi perforă gîtul. Alt glonte îl lovi pe Olaf Sventse, paznic de noapte în vîrstă de șaizeci și nouă de ani, care se ducea la serviciu la Standard Club. Agentul de poliție William Smith venea în goană de-a lungul trotuarului, cu pistolul în mînă ; crezînd că era vorba de o bătălie între bande rivale, îl ochi pe Barker, care, fiind în civil, abia avu timp să-și scoată la iveală steaua, strigînd că este ofițer de poliție. În învălmășeală, grupul lui Zuta, nevătămat, se strecurase afară din „Pontiac", amestecîndu-se în mulțimea care, cuprinsă de panică, se împrăștia care încotro, apucînd-o precipitat pe străzile laterale sau ghemuindu-se în firidele de la intrările magazinelor.

Însoțit de polițistul Smith, Barker sări în mașina sa și porni în urmărirea pistolarilor care, accelerînd într-una, o luară din nou pe State Street, în direcția nord. Apoi avu loc o altă scenă dramatică ; din țeava de eșapament a automobilului fugarilor crupse pe neașteptate un nor des — o perdea de fum lansată cu ajutorul unui piston plasat lîngă pedale. Deși orbit, Barker apăsă pe accelerator și țîșni prin centura de fum, cu vreo optzeci de kilometri pe oră. În cele din urmă văzu limuzina albastră cotind pe Madison Street. Aceasta viră la dreapta, o luă înainte, merse pînă la prima intersecție, apoi se întoarse iarăși spre nord, pe Wabash Avenue, urmărită necontenit de Barker. Barker era la numai cincizeci de metri în spatele bandiților, cînd i se opri motorul, deoarece un glonț găurise rezervorul de benzină. Gangsterii au dispărut.

Ceea ce mai rămăsese din indignarea populației cum-

secade din Chicago explodă acum în fața acestei ultime acțiuni cinice a unor pistolari care se răfuiau trăgînd focuri de revolver în locurile cele mai circulate și în orele de vîrf, transformînd centrul orașului într-un cîmp de bătălie. Ziarele țipară în cor : proteste și strigăte de indignare se făcură auzite în cursul întrunirilor publice și la dejunurile oficiale din cluburi ; dar atît agresorii, cît și cei atacați, stăteau liniștiți. În orice caz, poliția nu a arestat pe nici unul dintre ei. Episodul a culminat în maniera tipică a lumii gangsterilor. Exact după o lună, în seara de 1 august, Zuta își petrecea plăcut timpul în ascunzișul lui din Lake View Hotel, pe malurile lacului Nemahbin, stațiune de vilegiatură din apropierea orașului Delafield din Wisconsin, unde toți îl cunoșteau sub numele de Goodman, un tip grozav de cheltuitor. Grupurile de vilegiaturiști înotau în lac, cîteva perechi dansau în pavilionul cu muzică al hotelului, iar Zuta introducea alene monede de 5 cenți în pianul electric automat.

Cinci oameni intrară în șir, în pavilion, ca o patrulă militară. Cel dintîi purta în brațe un pistol automat, al doilea o pușcă, următorii doi aveau fiecare cîte o pușcă de vînătoare cu țeava retezată, iar ultimul un pistol. Se aliniară înaintea pianului, cu fața la Zuta, care stătea cu spatele către ei. Zuta se răsuci, cu un surîs pe buze. Pianul cînta „Poate că-i bine pentru tine, dar pentru mine e foarte trist", o melodie foarte cunoscută din comedia muzicală „Zbor înalt". Șlagărul fu înecat în păcănitul sinistru al celor cinci arme, care făcură ferfeniță hainele lui Zuta.

Zuta nu era un personaj remarcabil, nici nu se bucura de simpatii ; nimeni nu s-a simțit îndurerat de moartea sa, nimeni nu socotea crima aceasta drept una din cele mai odioase comise de Capone. Totuși, în perspectiva timpului, ea apare ca una din cele mai grave erori săvîrșite de Capone. A reieșit că Zuta era un soi foarte rar de șantajist : își completa registrele de contabilitate extrem de metodic, era un contrabandist de băuturi alcoolice birocrat. De îndată ce vestea morții sale a ajuns la Chicago, cei din Biroul de detectivi au dat buzna și i-au percheziționat apartamentul ; au luat cu ei registrele lui, care stîrniră încă o dată mînia publică și care mai tîrziu aveau să provoace, deși în mod indirect, prăbușirea lui Capone.

Faptul că banditismul, producţia clandestină şi vînzarea cu amănuntul a băuturilor alcoolice, jocurile de noroc şi prostituţia constituiau un comerţ organizat şi că bandele, pe de o parte, şi comerţul particular şi funcţionarii publici pe de altă parte, erau în cîrdăşie, nu constituia, desigur, o revelaţie zguduitoare pentru nici un cetăţean care depăşise vîrsta de zece ani. Cu toate acestea, în ciuda divulgărilor făcute necontenit prin intermediul presei, în ciuda acuzaţiilor formulate de diferite comisii şi curţi cu juri şi cu toate dezvăluirile parţiale publicate de poliţie, pînă în momentul acela contabilitatea propriu-zisă a crimei nu fusese încă niciodată o carte deschisă spre cercetare. Documentele, după cum a scris un ziar, „dezvăluie pentru prima dată în istoria gangsterismului operaţiunile unei mari bande".

În biroul lui Zuta din Loop au fost găsite patru mici seifuri. Ele conţineau bilanţuri, borderouri, cecuri încasate, cambii, bibliorafturi cu scrisori şi documente ale tranzacţiilor comerciale încheiate. În registre erau trecute plăţile săptămînale — care s-au ridicat şi pînă la cifra de 108 469 dolari într-o singură săptămînă — făcute lui „M.K.", personaj în care Biroul de detectivi l-a identificat pe distribuitorul pliculeţelor cu mită al cartelului. Misiunea lui „M.K." era de a împărţi remuneraţiile (care nu însumau niciodată mai puţin de o sută de mii de dolari pe lună) alocate funcţionarilor poliţiei, municipiului şi comitatului ; în schimbul acestor sume se garanta protecţia — sau mai bine zis neamestec — concesiunilor de automate cu jetoane, fabricilor de băuturi alcoolice şi barurilor cartelului. Uriaşa operaţie de distribuire a remuneraţiilor era repartizată minuţios pe districtele comitatului şi acolo figurau, cu nume şi prenume, şi cu onorariul cuvenit, vajnicii apărători ai legii şi destoinicii cîrmuitori.

Poate că singura mică surpriză produsă de examinarea acestei liste o constituie sumele modeste în schimbul cărora oamenii aceia erau dispuşi să-şi vîndă reputaţia.

Printre diferite alte suveniruri, erau şi două ilustrate în culori expediate de la Hot Springs, Arkansas, de consilierul municipal George M. Maypole. Una era o fotografie a soţilor Maypole călare, şi pe dos scria : „Salutări de la soţii Maypole". Pe cealaltă scria : „Sper că atunci

cînd veţi primi această ilustrată vă veţi simţi mult mai bine".

În dosarul cu corespondenţă mai era şi o scrisoare de la Louis La Cava, care lucrase pentru Capone şi Torrio cînd aceştia invadaseră oraşul Cicero, dar care după aceea căzuse în dizgraţie şi plecase în exil. Această scrisoare, expediată din New York în iunie 1927, propunea o alianţă anti-Capone, cu următoarea ofertă : „Eu te voi ajuta să pui pe picioare o puternică organizaţie comercială, capabilă să se măsoare cu a lor la Cicero. Ştii bine că la frontiera nordică ai o mulţime de teritorii virgine ; ei caută să mă împiedice să mă unesc cu forţele tale, şi de aceea continuă să mă înfometeze, aşteptînd să mă întorc la ei ca să le cerşesc îndurare". O a doua scrisoare a lui Cava conţinea o frază amară : „Am auzit că Şeful cel mare îi împiedică pe fraţii mei să-şi cîştige pîinea".

Printre taloanele cecurilor emise era şi unul de cinci sute de dolari, pe numele Camillei Lombardo, văduva lui Antonio ; unul de cinci sute şaizeci de dolari pentru Tony Mops Volpe, cîndva pistolar personal al lui Capone ; şi unul de o mie de dolari pentru Diamond Joe Esposito, membru în comitetul republican al sectorului 25 şi locotenent politic al lui Charles S. Deneen, senatorul prohibiţionist al Statelor Unite. Daruri băneşti fuseseră de asemenea acordate cu largheţă lui Dago * Lawrence Mangano şi lui Hymie Levin, din banda lui Capone.

Printre marile sume distribuite figura una cu specificarea : „Chicago est, 3 500 dolari", referitoare, după cum a reieşit ulterior, la comisariatul de poliţie de pe Chicago East Avenue, care avea în raza sa de supraveghere sectorul 42, unde Zuta controla un şir de case de toleranţă, tripouri şi spelunci clandestine.

Din această puzderie de amănunte contabile reieşea cu multă claritate faptul că veniturile acestei ramuri a cartelului Moran-Aiello-Zuta, adică beneficiile provenite de la automatele cu jetoane, barurile clandestine, agenţiile de pariuri, casele de toleranţă, localurile de noapte şi pista de alergări de cîini de la Fairview Kennel se ridicau la o medie săptămînală de 429 000 de dolari. Şi era un fleac, o recoltă de rămăşiţe, culeasă în treacăt de la săr-

* „Dago" în argoul american este echivalent cu porecla depreciativă „Măcaronarul". — *Nota trad.*

manii sclavi albi de pe fîşia de pămînt învecinată cu bogatele domenii ale lui Capone.

Publicarea amănuntelor menţionate a stîrnit o mare agitaţie în presă şi în public. *Tribune* continua să ceară cu încăpăţînare ca autorii morţii nefericitului său reporter să fie pedepsiţi şi într-un editorial, alături de o caricatură a lui McCutcheon intitulată : „În sfîrşit, o breşă în ziduri", declama : „S-au făcut progrese în direcţia soluţionării misteriosului asasinat al lui Jake Lingle. Foster a fost pus sub acuzare pentru omor. Au fost descoperite arhivele lui Jack Zuta, şantajistul asasinat, şi autorităţile anchetatoare sînt pe cale de a le examina în mod amănunţit. Pentru prima dată, arhivele acelea furnizează dovada raporturilor existente între lumea gangsterilor, politică şi poliţie. Este un pas înainte deosebit de însemnat faţă de tot ce s-a realizat pînă în prezent, în toate oraşele americane, pentru suprimarea ameninţării împotriva întregii societăţi. Registrele contabile ale lui Zuta pot să arunce o lumină asupra asasinilor lui Lingle şi, mai cu seamă, promit darea în vileag şi încriminarea unor gangsteri şi a aliaţilor acestora care pînă acum s-au bucurat de imunitate". Şi încheia, într-un acces de euforie : „Chicago este pe cale de a deveni primul mare oraş american care se va descotorosi de influenţa şi de asasinatele gangsterilor. Energia şi spiritul de iniţiativă care au permis descoperirea hîrtiilor lui Zuta vor merge pînă la capăt. Ziua cînd se va da socoteală pentru toate se poate întrezări".

În realitate, ziua socotelilor era încă nespus de departe. După publicarea materialului găsit la Zuta, Roche, de la procuratura de stat, a comentat cu acreală : „Acum o droaie de oameni vor pleca din oraş !" Lucrurile se desfăşurau fără a se remarca vreun zor. Persoanelor trecute pe listele lui Zuta li s-au cerut explicaţii, şi unii au înşirat poveşti cusute cu aţă albă, deloc convingătoare — ca acel judecător care a negat că numeroasele cecuri încasate de el, în valoare totală de cinci mii de dolari, fiecare fiind semnat de Zuta şi girat de magistrat, ar fi provenit de la patronul tripourilor. Dar nici o acţiune legală nu a fost intentată împotriva lor, deşi erau pasibili de acuzaţie de luare de mită şi corupţie.

Stimulaţi de această fisură neaşteptată în zidul fortăreţei gangsterilor, alţi oameni începură să furnizeze în

mód spontan informații. Cunoscuți de-ai lui Zuta din Middlesboro, în Kentucky, unde el poseda o casă, au declarat că mulți politicieni din Chicago, printre care și cîțiva judecători, fuseseră oaspeții lui acolo, iar un fost procuror al comitatului spuse că Zuta îl găzduise o dată și pe Big Bill Thompson. La Middlesboro, Zuta s-a lăudat că strînsese un fond de cincizeci de mii de dolari pentru campania electorală desfășurată în favoarea lui Thompson, în alegerile precedente, pentru postul de primar. Apoi senatorul Starr, în cursul audierilor la Tribunalul pentru autentificarea testamentelor, a dat în vileag faptul că în 1926, într-o convorbire confidențială avută la hotelul Sherman, Zuta îi povestise că începuse să formeze un comitet pentru susținerea candidaturii lui Thompson. „Voi deveni o forță în politica urbei", declarase Zuta, și mă voi face luntre și punte pentru alegerea lui Thompson, fiindcă și el se va face luntre și punte pentru mine !" Asta înseamnă să operezi la nivel înalt. Dar interesele lui Zuta erau multiple : avea mîinile băgate și în afaceri desfășurate la un nivel mai modest. Amanta unui agent de poliție a mărturisit că primise 1 500 de dolari de la Zuta pentru a cumpăra avansarea la gradul de sergent a iubitului ei.

Audierile au început cu o anchetă întreprinsă asupra proprietăților imobiliare ale lui Zuta. Ceea ce stîrnea curiozitatea asistenței era faptul că, după moartea lui Zuta, municipiul emisese un ceo în valoare de 2 500 de dolari, înregistrat ca „sold debitor" asupra unei proprietăți care era în curs de a fi expropriată.

În vara aceea și de-a lungul întregii toamne, pînă la Anul Nou, cazul Lingle, avînd ca apendice cazul Zuta, a fost discutat în paginile tuturor ziarelor, cu excepția unei scurte pauze de cîteva zile. În ianuarie 1931, tribunalul tot mai strîngea mărturii asupra operațiunilor efectuate de Zuta pentru administrația Thompson și mașinăria Partidului republican în genere. Unicul rezultat tangibil al scandalului care lua proporții și al vacarmului dezlănțuit de împușcarea lui Jake Lingle a fost că un țintaș din St. Louis, pe nume Leo Brothers, a fost condamnat pentru omucidere la patruzprezece ani de temniță, dintre care avea să ispășească zece. Probabil că Brothers a fost

singurul gangster predat vreodată în mîinile justiției de către Capone. Roche, convins că în asasinat era implicat și Capone, îl hărțui în așa hal cu cererile sale de informații încît pînă la urmă Capone îi spuse că avea să-și însărcineze plutonul de execuție cu lichidarea asasinului, după care urma să-i transmită lui Roche informația, ca să închidă dosarul acela odată pentru totdeauna ! Roche refuză să trateze pe bazele unei noi crime și Capone, ca să pună capăt episodului, îi dezvălui în silă că descoperise în persoana lui Brothers pe ucigașul lui Lingle.

Totuși, deși strigătele de protest repetate și declarațiile trîmbițate despre renașterea orașului Chicago, despre orașul pornit să-și alunge demonii erau mai mult foc de paie, un număr de mișcări independente au început în sfîrșit să fuzioneze, făcînd astfel începutul unei cruciade concrete împotriva gangsterismului.

Comisia împotriva criminalității din Chicago, născută la recomandarea comitetului Asociației de comerț și fondată în 1919 de un grup de notabilități, a lansat în 1930 un plan și un slogan care au avut un succes fenomenal. Comisia, prezidată de Frank J. Loesch, întocmi o listă a celor mai amenințătoare figuri din lumea interlopă a orașului Chicago. Erau menționați douăzeci și opt, Capone fiind în capul listei. Lista a fost trimisă judecătorilor, procurorilor statului Illinois, șerifului comitatului Cook și prefectului poliției, însoțită de o scrisoare în care li se solicita destinatarilor să hărțuiască fără cruțare persoanele numite, prin orice mijloace legale — ca evazioniști fiscali, ca străini, ca patroni și proprietari de localuri cu băuturi prohibite și de tripouri și ca indivizi care vagabondează fără domiciliu stabil. Domnul Loesch explică : „Scopul ce ni-l propunem este acela de a păstra reflectoarele publicității ațintite asupra celor mai proeminenți, cunoscuți și notorii gangsteri din Chicago, în vederea ținerii lor sub observația permanentă a organelor legii și a cetățenilor care arată respect față de lege, care trăiesc cu teama perpetuă de a fi supuși riscurilor de a avea de-a face cu oameni aflați mereu în conflict cu legea".

Comisia nu avea și nu are puterea de a porni urmărirea penală și de a impune adoptarea recomandărilor făcute de ea. A fost fondată în scopul de a descoperi și

denunța public faptele lumii criminale din Chicago, pe care organele oficiale cărora le este încredințată această misiune nu au știut sau nu au vrut să le divulge. Trezește amărăciune gîndul că putreziciunea la care ajunsese întregul aparat al justiției în Chicago a făcut ca un grup de cetățeni să formeze un organism privat pentru a i se substitui în îndeplinirea sarcinilor sale. Trebuie să recunoaștem că o inițiativă de acest gen oglindește spiritul de integritate care s-a păstrat intact în interiorul unei structuri putrede. În rapoartele sale anuale, Comisia examinează stadiul criminalității în momentul respectiv și atacă fățiș, într-un mod care în Marea Britanie ar fi imposibil de realizat legal și nici nu ar fi în general necesar, cetățeni, judecători și funcționari ale căror activități trezesc suspiciuni. În perioada prohibiției, Comisia a determinat municipiul Chicago să înfăptuiască o serie de reforme și îmbunătățiri prețioase. Ea a întreprins o examinare atentă a departamentului poliției care a dus la multe concedieri și la o reorganizare generală. A îndemnat sectorul financiar al municipiului să introducă în buget suma necesară pentru angajarea a încă o mie de agenți de patrulare. Comisia a fost cea care a inspirat campania anticriminală dusă de Asociația Fabricanților din Illinois, a contribuit la crearea Comisiei Evanstone împotriva crimei și a obținut sprijinul Clubului industriașilor din Chicago în favoarea inițierii unei anchete de stat cu privire la criminalitate și la modul cum se administrează justiția. A dus la crearea unei secții de cauțiuni la procuratura de stat care limita geambașlîcurile puse la cale de giranți de profesie. A obținut adoptarea unei legi menite să știrbească imunitatea gangsterilor, prin inculparea pentru vagabondaj și port ilegal de arme. Ca urmare a campaniei inițiate de ea contra hoților de automobile și a tăinuitorilor, a rezultat o reducere de douăzeci și șase la sută a sumelor plătite pentru asigurări împotriva furturilor în Illinois. A făcut o largă publicitate faptului că judecătorii consacră prea puțin timp îndeplinirii îndatoririi lor și că numărul de procese aduse în fața curților cu juri este foarte mic. Ca o consecință a acestei campanii, judecătorii au ajuns să petreacă în tribunale, în medie, patru ore pe zi, și s-a obținut o sporire corespunzătoare a numărului proceselor dezbătute în fața juraților.

Campania dezlănțuită în 1930 de Comisie împotriva „inamicului public" a fost un triumf — cel puțin, sub aspect propagandistic ! Cele două cuvinte alăturate au dat aripi imaginației întregii națiuni. Toate ziarele din Statele Unite se grăbiră să-și însușească formula. Ea fu folosită pentru titluri de cărți. Rezultatele sale concrete, în ce privește diminuarea criminalității, nu au fost impresionante, dar unele efecte s-au putut constata. Acest stigmat pus pe fruntea atîtor personaje cu faimă sinistră stimula forțele legii să reia sub tirul lor ținta, să-și concentreze eforturile. Pînă și forțele legii din Chicago s-au pus în mișcare ! După patru ani de la începerea campaniei, Comisia împotriva criminalității anunță că cincisprezece „inamici publici" fuseseră condamnați, nouă muriseră, unul era în așteptarea deportării, și alți opt se aflau la închisoare, în așteptarea procesului. Ceilalți, spunea Comisia (de data aceasta cu un optimism mai puțin justificat), au fugit sau stau ascunși, după ce au aflat că împotriva lor s-au emis mandate de arestare.

Vraja țesută din teamă și inerție fusese destrămată. Gangsterii nu mai guvernau atît de despotic, cu atîta aroganță, nu mai erau invincibili. Totuși, în cursul celor patru ani de succese ale Comisiei împotriva criminalității, au fost săvîrșite alte 194 de omucideri între bande. Dar însuși acest fapt a contribuit la schimbarea mentalității cetățenilor : fascinația care, în parte, crease în jurul gangsterilor un fel de nimb ocrotitor, se destrămase ; în cele din urmă, violența lor a dezgustat și a îngrozit populația orașului Chicago. În octombrie 1930, la Evanston, cartier rezidențial din Chicago, domnul James G. Barber, judecător de pace, a întemeiat Clubul Pistolului — pentru comercianții de ambe sexe — sub îndoita președințe a primarului Charles Barrett și a șefului poliției, William C. Freeman (care fuseseră amîndoi în relații epistolare cu Zuta). Lozinca acestui club era : „Cetățeni ! Prezent — foc !". Scopul lui, anunță Freeman, era acela de a combate valul de crime, opunîndu-i rezistența cetățenilor înarmați. „Îi pregătim pe comercianți și liber profesioniști, bărbați și femei, pentru războiul împotriva crimei", spunea judecătorul. Vor avea loc antrenamente regulate „pe poligonul

de tragere al poliției. Îi înarmăm pe membrii clubului cu pistoalele automate ale poliției, calibrul 38, și totodată îi învățăm cum să procedeze pentru a dezarma un gangster".

Nu există relatarea vreunui caz cînd o gospodină din Evanston, cu pistol în sacoșă, a pus pe fugă niscaiva gangsteri terorizați, dar fapt este că pentru regele Capone se apropia apusul domniei. Într-adevăr, în vara anului 1931, fiscul, cea mai imprevizibilă dintre amenințări, izbuti să-l aresteze, lucru pe care nici unul din organele cu mult mai calificate nu reușiseră să-l facă. Apăruseră factori noi, și elementul care dăuna în modul cel mai nimicitor cartelului Capone a fost coaliția dintre primarul Anton J. Cermak și Roger Touhy zis cel „Cumplit", căpetenia puternicei bande a berei din Des Plaines.

Touhy era fiul unui polițist din Chicago. Începuse să lucreze ca telegrafist al companiei Western Union, și în același timp primea, în particular, pariuri la cursele de cai. Prăbușirea i-o provocase — cum explică mai tîrziu în cartea publicată de el în decembrie 1959, cu puțin înainte de a fi curățat și cînd abia ieșise din închisoare — faptul că „era prea al naibii de cinstit".

Intră în rîndurile unui sindicat, dar fu dat afară. În 1926 cumpără două camioane și, controlînd afacerile din suburbia Des Plaines, și-a creat drum în traficul clandestin de bere, în tovărășie cu Matt Kolb, un fost cirac de-al lui Capone, care s-a retras cînd sîngele a început să curgă prea slobod prin centrul orașului Chicago. În ultima perioadă a deceniului al treilea, Touhy și Kolb încasau din contrabanda de bere un venit brut de un milion de dolari anual, și alte cinci sute de mii din exploatarea automatelor cu jetoane. În cursul aceleiași perioade, Touhy a încheiat afaceri mai mărunte cu Capone, o dată furnizîndu-i cinci sute de butoaie de bere, după ce agenții federali închiseseră două dintre fabricile acestuia ; Touhy pretindea că Al Capone încercase să-l înșele la plată. După spusele lui Touhy, ciuda și invidia lui Capone crescură tot mai mult, pentru că „scoteam o groază de bănet și eram, practic vorbind, necunoscut de ziare. Asociatul meu, Kolb, era considerat omul numărul unu în traficul cu bere și în domeniul automatelor cu jetoane, în zona din comitatul Cook unde activam noi. Lui îi cam plăceau luminile

rampei, iar mie puțin îmi păsa de notorietatea lui. Eram mulțumit că pot fi un liniștit tată de familie".

În 1931 Capone, care era încă solid instalat pe tronul său, deschise ostilitățile împotriva teritoriului lui Touhy din comitatul Cook. Îi trimise pe Frank Rio și Willie Heeney să-l convingă pe Touhy să se conformeze planului eșafodat de cartelul crimei, constînd din împînzirea suburbiilor cu săli de dans cu *taxi-girls* *, și cu tripouri. „Al spune că aici este un teritoriu virgin pentru case de toleranță", a fost fraza memorabilă rostită de Heeney. Dar Touhy se arăta nărăvaș. A primit și alte vizite din partea emisarilor lui Capone — au venit să-l vadă, rînd pe rînd, Louis Campagna zis „Micul New York", Jac Gurn zis „Mitralieră", Frank Diamond, Sam Hunt zis „Sac de Golf", Murray Humphreys zis „Cămilă" și James Forsyth zis cel „Roșu". Touhy se duse la șefii poliției locale și le spuse : „Dacă banda lui Capone intră în orașele voastre, nu vor mai exista legi. Gangsterii se vor ucide pe străzi, în fiecare bloc veți avea un tractir. Eu mă zbat să-i cresc pe cei doi fii ai mei în mod decent. Voi, oamenii legii, aveți de asemenea familie. Trebuie să ne apărăm !" Touhy nu voia să-i fie știrbită reputația de bun cetățean. „Aveam o poziție extrem de bună în societate. Trăiam liniștit, îmi plăteam impozitele, contribuiam mărinimos la acțiunile de binefacere și eram unul din fruntașii Clubului elanilor din Des Plaines".

Acest refuz de a colabora venit din partea lui Touhy nu fu pe placul lui Capone. El puse să fie răpit Kolb și încasă de la Touhy cincizeci de mii de dolari pentru răscumpărarea acestuia, apoi în noiembrie, într-o seară, doi pistolari intrară în Morton Inn, un bar clandestin din afara orașului, și-l uciseră pe Kolb cu focuri de revolver. În 1933, de la distanță (pentru că în epoca aceea era închis pentru evaziune fiscală), Capone manevră în așa fel încît îl implică pe Touhy — sau cel puțin așa pretinde Touhy în cartea lui — în răpirea financiarului Jake Factor zis „Bărbierul". Touhy rămase după gratii douăzeci și cinci de ani și fu asasinat de ucigași plătiți de îndată ce ieși din penitenciar.

* Fete angajate de localurile de noapte pentru a dansa, fără a putea refuza vreo invitație, cu toți clienții care cumpărau jetoane vîndute în acest scop. — *Nota trad.*

Touhy povestește într-un mod emoționant că pierzania sa a fost urzită de Capone, prezentîndu-se drept un modest și cumsecade soț și tată de familie, nedorind altceva decît să-și ducă și el mai departe micul negoț, care-i lăsa o marjă de venituri de un milion de dolari anual, fără să supere pe nimeni. Dar trece sub tăcere, în cartea sa, o întîmplare ceva mai complicată și mai tulbure, o serie de fapte de natură să justifice dorința lui Capone de a-l vedea pe Touhy îndepărtat din scenă. După moartea lui Touhy, sociologul Saul D. Alinsky, membru în comitetul de triere al penitenciarului Joliet în perioada cînd Touhy își ispășea acolo osînda, a făcut cunoscută publicului o istorie care, după cum spunea el, „era binecunoscută de mulți ani în numeroase cercuri din Chicago".

În 1931, cînd Anton I. Cermak a fost ales primar al municipiului Chicago, pe neașteptate omorurile dintre bandele rivale s-au înmulțit ; în doi ani, circa o sută de bandiți au murit în ambuscade și măceluri comise pe străzile orașului, și într-o anumită perioadă s-a atins media de un omor pe zi ; iar majoritatea celor care mureau erau oamenii lui Capone.

Care era cauza ? Alinsky arată că intervenise o alianță între Cermak — care în cadrul discursurilor electorale se angajase să alunge din Chicago banda lui Capone — și Touhy. La rîndul său, Touhy a afirmat că Cermak îi oferise departamentul poliției din Chicago, pentru a se servi de agenți ca de „soldați" în războiul dus de el, și a spus că în luna decembrie 1932 banda lui Capone „era gata să arunce buretele" *. Dar în 1933 Cermak a fost și el ucis, în timp ce stătea alături de Franklin D. Roosevelt, ales atunci președinte, în parcul Biscayne din Miami. S-a crezut totdeauna că moartea lui Cermak ar fi fost accidentală, anume că ar fi fost lovit de un glonte destinat lui Roosevelt și tras de Giuseppi Zangara, un anarhist smintit, care a murit ulterior pe scaunul electric. Nu-i așa, spune Touhy. În mulțime, lîngă Zangara, mai era un om înarmat — un ucigaș angajat de Capone ! Rafala de împușcături a rănit șase persoane, dar glonțul care l-a lovit pe Cermak era de calibrul 45 ; nu ieșise din pistolul lui Zangara de calibrul 32, ci din arma unui necunoscut,

* Gestul antrenorului unui boxer, pentru a arăta că elevul său nu mai poate rezista și abandonează partida. — *Nota trad.*

omul lui Capone, care a profitat de învălmășeala produsă pentru a-și duce pînă la capăt misiunea.

Probabil că nu se va mai afla niciodată dacă acesta este purul adevăr, fiindcă toți cei care l-ar fi putut cunoaște sînt morți. Și apoi, dacă istorisirea lui Touhy este adevărată, chiar dacă complotul pus la cale de el cu Cermak ar fi izbutit, ar fi existat mult prea puține șanse de a avea un Chicago mai curat, eliberat de corupție. Singurul strigăt care, pe bună dreptate, s-ar fi înălțat, putea să fie : „Banda a murit — trăiască banda !"

Totuși, în cursul acestor încăierări pentru putere, se întrezăreau factori transformatori noi și necontrolabili. Prohibiția își pierdea treptat toți susținătorii. Criza economică făcea ravagii prin Chicago. Petrecerea părea cu adevărat terminată : ospățul lui Baltazar se sfîrșea cu indigestii și mahmureală după chef, cu silă de propria persoană, cu disperare. Dominația bandelor nu apusese, dar n-avea să mai fie niciodată aceeași. Situația nu avea să mai fie aceeași nici pentru o mică industrie efemeră — unii o numesc artă — care înflorise sub patronajul întîmplător al gangsterilor. Este vorba despre jazz.

17.

„Copilul jazzului"

În deceniul al treilea, Ben Hecht alintase urbea Chicago cu porecla „copilul jazzului". Era acel „oraș trepidant pe care Billy Sunday nu-l putea opri", cum spunea șlagărul lui Fred Fischer în 1922 ; era grătarul pe care se prepara cea mai bună muzică îndrăcită a acelui deceniu, fiindcă stimulentul dat jazzului a fost unul dintre cele mai binefăcătoare produse secundare ale prohibiției și pentru acest motiv merită și el un loc în cronica noastră. Stabilimentele de distracții ale gangsterilor, împreună cu sălile de dans autorizate, frecventate de clienți cu buteliuțe de whisky în buzunarul de la spate al pantalonilor,

reprezentau pentru muzicieni un debuşeu înfloritor. Veneau foarte mulţi instrumentişti la Chicago, din toate direcţiile, dar îndeosebi din sud. „Al Capone şi cu locotenenţii lui luară locul patroanelor din Storyville ca protectori ai noii muzici" — spune Thomas Sugrue.

Este adevărat, dar aceasta reprezenta doar un colţ al tabloului. Un mit care pînă acum ar fi trebuit să fie spulberat, dar care stăruie să mai dea tîrcoale, ne face să credem că jazzul s-a năpustit asupra lumii ca un cîine asmuţit, că ar fi fost inventat la New Orleans în primii ani ai secolului nostru, că ar fi fost ceva născut din îndemînare şi ar fi rămas acolo pînă în 1917, cînd Marina Statelor Unite a pus să fie închise casele cu felinare roşii din cartierul rău famat Storyville, pentru a ocroti sănătatea fizică şi morală a marinarilor ; atunci jazzbandiştii negri şi creoli, pierzîndu-şi posturile, s-au căţărat în trenuri şi vapoare şi au emigrat în nord, la Chicago, unde muzica aceea revoluţionară a explodat, percutînd timpanele uluite ale lumii întregi, iar de acolo a înaintat spre New York şi către faima universală.

Istoria lui este infinit mai simplă. Jazz, semi-jazz, cvasi-jazz şi jazz tributar erau cîntate încă din 1900, cu mare zarvă, într-o mulţime de idiomuri locale, în toată America, dincolo de hotarele oraşului New Orleans, cu mult mai departe de Delta fluviului Mississippi. Se cînta la pian, în diferite forme : în stilul Vest, foarte rapid ; în stilul contrabas, bonom, în stil strident, şi chiar într-un stil derivat din strigătele ritualului bisericii negre primitive, din munţii Apalaşi, şi toate aceste modalităţi de expresie îşi datorau evoluţia unor negri hoinari care cîntau pentru a-i distra pe alţii şi îşi încrucişau drumurile între şantierele căilor ferate în construcţie şi terenurile cu sonde de petrol din sud şi din vest. De ani de zile, un soi de trubaduri negri ambulanţi şi trupe de vodevil, fanfare care cutreierau ţara cîntînd pe străzi, la tîrgurile de ţară, în circuri, prin teatrele instalate în corturi şi în cursul disputării reuniunilor pugilistice, toţi aceştia cîntau muzică sincopată, şi mulţi chitarişti trubaduri — de pildă Leadbelly şi Lemon Jefferson „Orbul" — îşi cîştigau pîinea bătînd drumurile prin localităţile sudului, cîntînd *blues*-uri şi muzică de dans. Încă cu mai bine de un deceniu înainte de prohibiţie, muzica aceasta ajunsese pînă la

Chicago, căci urbea, cu uriașa ei populație de culoare și tumultuoasa viață de noapte era chiar de pe atunci un fel de Mecca pentru instrumentistul profesionist.

În perioada aceea, trei sute cincizeci de mii de negri au migrat la nord de Delta fluviului Mississippi, cea mai mare parte dintre ei pentru a fugi de sărăcia de pe plantațiile de bumbac, unde condițiile se înrăutățiseră teribil din cauza unei boli provocate de o gărgăriță a bumbacului. Ei găseau de lucru berechet la Chicago în întreprinderile siderurgice, în fabricile de conserve de carne, în atelierele căilor ferate. Se înghesuiau în casele de raport din South Side, situate între Străzile 12 și 31, niște locuințe „firave, șubrede, dărăpănate", — după cum le descrie Comisia pentru raporturi rasiale din Chicago — alcătuite în majoritatea lor dintr-o singură odaie „unde un pian automat ciocănea toată noaptea, pînă la ora închiderii". Poetul negru Langston Hughes descrie astfel State Street în 1918 : „O stradă mișunînd de negri, cu teatre, restaurante și cabarete înțesate de oameni. Era o stare de agitație continuă, de la amiază pînă la amiaza următoare. Miezul nopții strălucea ca ziua. Strada era plină de jucători de cărți, de prostituate și codoși, de oameni ai bisericii și păcătoși... Nici pentru dragoste, nici pentru bani, nu s-ar fi găsit un loc decent pentru a locui. Profitori, ucigași și gangsteri erau acolo ca la ei acasă".

Între 1905 și 1915, Jelly Roll Morton apăruse adesea pe scena Teatrului-cabaret Pekin ; o formație din New Orleans, „The Original Creole Band", avusese mare succes în 1913, atît la Big Grand Theatre cît și la North American Restaurant ; iar în anul următor, prima formație de *rag-time* alcătuită în întregime din albi, „Tom Brown și Duster-ii săi", sosi din New Orleans pentru a face cunoscut *„jass"*-ul la Lamb's Café din Loop, unde noul nume, derivat dintr-un cuvînt folosit pentru „împreunare" în jargonul caselor de toleranță din Strada 22, a fost corectat imediat în „jazz". Între 1914 și 1918, un flux constant de instrumentiști de jazz a inițiat pe locuitorii din Chicago în stilul New Orleans : „Cei cinci din Louisiana" (Nik La Rocca cînta la cornet în această orchestră, dar a părăsit-o pentru a-și forma orchestra proprie „Original Dixieland", mici grupuri conduse de trombonistul George

Filhe din New Orleans, de Jimmy Noone și de Manuel Perez, din ale căror formații instrumentale făceau parte Sidney Bechet și Lorenzo Tio, cîntau în localuri de noapte ca Fountain Inn între Strada 63 și Halsted, De Luxe Café, între Strada 35 și State Street ; Royal Gardens transformat apoi în Lincoln Gardens, între Strada 31 și Cottage Grove, și Midnight Frolics de-a lungul cheiului în dreptul Străzii 22 — toate localuri care începeau să se specializeze în această nouă și gălăgioasă atracție pentru clienți. După opinia lui Frederic Ramsey junior, încă din 1920 se aflau la Chicago mai bine de patruzeci de faimoși instrumentiști de jazz din New Orleans. La început le fusese greu să găsească o muncă regulată, pentru că muzicienii din Chicago, care dețineau controlul asupra sindicatului local, le făceau greutăți invadatorilor, dar neașteptatul apetit vorace manifestat de public pentru noile și zgomotoasele coloane sonore ale epocii a făcut să eșueze curînd tentativa de a ridica o stavilă împotriva lor.

Vîrsta de aur a început la Chicago în 1918, odată cu sosirea lui Joe King Oliver, faimosul trompetist din New Orleans. În 1920 Oliver și-a alcătuit propria sa formație, s-a angajat la Dreamland Café, situată între Strada 35 și State Street și l-a chemat pe Louis Armstrong, care la New Orleans cîntase la trompetă și din gură la teatrul de revistă plutitor al lui Fate Marable. Aceasta a fost geneza a ceea ce s-a numit apoi „stilul de jazz Chicago", fiindcă băieții albi de prin partea locului — Eddie Condon, Muggsy Spanier, Pee Wee Russel, Mezz Mezzrow, George Wettling, Red Mckenzie, Joe Sullivan, Dave Tough, Bix Beiderbecke, Art Hodes, Jimmy McPartland, Bud Freeman și Frank Teschemaker — începură să fie frecventatori asidui ai cafenelelor și barurilor clandestine din South Side și ascultau cu gura căscată și urechile bine ciulite încercînd să emită sunete mai mult sau mai puțin asemănătoare.

Jazzul interpretat de ei era similar, totuși foarte diferit de muzica de o vervă clocotitoare, sincopată și fericită în esența ei, a negrilor din New Orleans. Poate fiindcă îi lipsea experiența fundamentală care generase jazzul Sudului, jazzul din Chicago avea un caracter forțat și

abrupt. Wilder Hobson l-a definit : „elocință sfruntată" : era în el o pornire frenetică, o atîtare aspră și brutală și avea o formă care înlătura atît trombonul (înlocuit cu saxofonul), cît și părțile de ansamblu folosite de instrumentiștii din New Orleans ; era un jazz compus din solo-uri „hot", fiecare instrumentist cîntînd pe cont propriu, muzică pe care Scott Fitzgerald o aprecia ca sintetizînd atmosfera și starea de spirit a acelor timpuri, tensiunea și viața agitată care se manifestau la Chicago mai intens decît în oricare alt loc.

Primii zece ani ai prohibiției au fost la Chicago o perioadă de o amețitoare fecunditate pentru muzica de jazz. Strada 35, situată între State Street și Calumet Street, a devenit o aglomerație de localuri cu dușumele presărate cu rumeguș, slab iluminate, unde se bea gin falsificat și se cînta jazz — Sunset Café, Dreamland, Panama, Plantation, Fiume, Elite, New Orleans Babies, De Luxe. Condon susține că la miezul nopții, pe strada aceea, văzduhul era atît de plin de muzică, încît dacă țineai în mînă un instrument, vibrația aerului îl făcea să scoată sunete. Multe dintre melodiile de jazz din acea vreme amintesc de mediul morbid în care s-au născut : „Friars Point Shuffle", „Chicago Stomp Down", „Twenty-night and Dearborn", „Wabash Blues", „Sunset Café Stomp", „Thirty-fith and Calumet", „Armour", „Avenue Stomp", „Saragota Strut", „Royal Garden Blues", „Chicago High Life" — care își luau numele de la diferite locuri din oraș și de la localurile de noapte unde lucrau compozitorii care le-au creat. Datorită acestui vîrtej și ferment a fost imprimată celebra serie de discuri — pietre de temelie ale jazzului — „Armstrong Hot Five" și „Hot Seven" în studiourile de înregistrări ale firmei Oken Gramophone Company, între anii 1925 și 1929. Blues-urile se puteau auzi pretutindeni, în zeci de forme. Cînd Bessie Smith, marea contraltă a *blues*-ului, își cînta melodiile la Avenue Theatre, parcă era sfîrșitul lumii. Alt apreciat cîntăreț de blues al epocii, String Beans, era marea atracție în programul de la „Monogram Theatre", unde melodiile lui erau aranjate pentru pian de Lovie Austin.

Jimmy Yancey, valorosul pianist de *boogie*, care în

1913 părăsise teatrul de vodevil pentru a face pe îngrijitorul terenului de basebal al echipei White Sox, la Parcul Comisky, colinda din bar în bar pe State Street și Wabash Avenue. Alți doi pianiști, cu același limbaj muzical, Meade Lux Lewis și Albert Ammons, care erau șoferi la Silver Taxicab Company, începeau și ei să se facă cunoscuți prin neobosita lor tehnică de *tapeuri* * în cursul „petrecerilor improvizate" care se încingeau pretutindeni, în locuințele cartierului negru din South Side, a cărui populație se triplase între 1910 și 1920. Petrecerile erau cunoscute și sub numele de „țopăieli", „patru ture în familie", „baccanale", „vîrtejuri", „urlete de casă", „pozne îndrăcite", „petreceri date naibii". Ele aveau scopul inițial de a îmbina veselia cu cîrpirea bugetului, fiind invitați să participe prieteni care plăteau cîte un gologan și aduceau o sticlă de gin de contrabandă. În deceniul al treilea, diferiții *tapeuri* care se duceau să cînte în case particulare formau un cerc aparte în lumea jazzului, ignorat de cei mai mulți... Făceau parte dintre ei pianiști ca Yancey, Lewis, Ammons și Pete Johnson.

„Localurile de noapte nu avuseseră niciodată elemente mai bune", amintește un articol apărut în *Tribune* din Chicago în 1950. „Erau cabarete cu douăzeci și chiar treizeci de fete care cîntau și dansau și spectacole care începeau la patru dimineața sau în zori". George Johnson, saxofonist în formația „Wolverines" își amintește : „Cîntam pentru dansatori plini de entuziasm, care ne înțelegeau muzica la fel de bine ca și noi înșine : jucam golf zile întregi ; aveam o pungă fără fund, ca să ne procurăm tot ce pofteam. Erau zile voioase, ginul nu se mai isprăvea niciodată, făceam plimbări călare, partide de înot într-un lac frumos".

În realitate, nu au fost zile atît de voioase și fericite cum le zugrăvea nostalgia lui Johnson. Localurile clandestine de băuturi ale gangsterilor le asigurau slujbe muzicanților de jazz și o supapă pentru melodiile care îi obsedau, dar acest noroc avea și dezavantajele lui. Ginul falsificat l-a ucis pe Bix Beiderbecke ; a murit în 1931,

* Pianiștii care marchează un ritm staccato, fără pauze. — *Nota trad.*

la vîrsta de douăzeci și opt de ani. Jimmy McPartland spune : „Unul din motivele pentru care a băut atît de mult, cred eu, este că era dornic de perfecțiune, și în muzică voia să facă mai mult decît era omenește posibil. Frustrația provocată de ambiția lui era un factor important".

Mezz Mezzrow povestește cum în 1927 s-a dus împreună cu Bix într-un bar clandestin de pe State Street. „S-a deschis o vizetă, un ochi s-a ivit în dreptul găurii, ațintindu-se asupra lui Bix ; apoi ușa se deschise brusc, ca lama unui șiș. Cred că mutra lui Bix, copilaș al butelcuței, era cunoscută tuturor celor care pîndeau la vizetă în întreaga emisferă vestică !" Pee Wee Russell spune : „Cît despre ceea ce l-a făcut pe Bix să se distrugă singur, ei bine, în epoca aceea, firește, în Indiana, acolo de unde a pornit el, era povestea aceea cu ploscuțele la buzunar și cu ginul — anii '20 și tot ce ținea de ei... Mai tîrziu, cînd Bix și-a făcut un nume, putea să-și procure o sticlă de whisky la orice ceas din zi sau din noapte".

Se poate întîmpla ca pungile lor să fi fost pline, dar pentru a le umple trăiau într-un mediu dur, un mediu care cerea un bogat tribut de depresiune nervoasă, de boli. Adesea pînă la urmă plăteai cu viața. În octombrie 1923, mica formație „Wolverines" din Chicago, din care făcea parte Beiderbecke, a fost angajată să cînte de la nouă seara la cinci dimineața la clubul Stockton, în împrejurimile orașului Cincinnati, pe șoseaua națională Dixie care ducea la Hamilton, statul Ohio, — un local unde în aparență se mînca și se dansa, dar care le furniza clienților săi băuturi alcoolice și mese de joc. În ultima zi a anului 1924, o bandă din Hamilton a reținut cîteva mese, altele fiind reținute de o bandă rivală din Cincinnati și s-a căzut la înțelegere ca în noaptea aceea să fie respectat un armistițiu. Dar în primele ceasuri ale dimineții, după ce fuseseră golite un număr considerabil de sticle, izbucni o încăierare. Pentru a menține în sală o atmosferă normală, formația „Wolverines" primise dispoziția să cînte mai departe : în timp ce în jurul lor se prefăceau în cioburi vesela și sticlele, muzicanții continuară cu perseverență să brodeze improvizații ritmice, un ceas întreg, pe tema cîntecului China Boy. Alt local administrat de

gangsteri, unde cînta Beiderbecke, era Café Valentino, iar Condon scria, amintindu-şi de vremea cînd lucra în inima cartierului ticsit cu cabarete, la Palace Gardens, situat pe porţiunea care se întinde de la numărul 600 la 700, pe North Clark Street : „Pe vremea aceea, între miezul nopţii şi zorii zilei, la Chicago întîlneai tot soiul de oameni. Putcai să şezi liniştit într-un bar clandestin şi cineva să vină să te informeze că în restul serii se bea pe gratis : Capone, proprietarul localului, dăduse pe acolo, ordonase să fie închise uşile şi se instalase să-şi petreacă în tihnă seara".

Dave Tough, bateristul formaţiei „Austin High School", lucra într-unul din cluburile lui Capone, avînd de-a face cu o clientelă compusă aproape în exclusivitate din jucători de baseball, gangsteri şi detectivi. Într-o seară, în timp ce se îndrepta spre estrada orchestrei, Tough se ciocni din întîmplare cu un individ, împingîndu-l într-o parte... Nu ţii la viaţa ta ? — îl întrebă un amic. „Este Bottles Capone !"

Cînd erau băuţi şi bine dispuşi, gangsterii le împărţeau muzicanţilor de jazz bacşişuri generoase — dar îşi mai permiteau şi glume grosolane, aruncînd cu ţigări aprinse în mica orchestră, în timp ce instrumentiştii cîntau, şi din cînd în cînd foloseau prezenţa lor pentru a face exerciţii de tir. Odată, cînd contrabasistul Jim Lannigan cînta la Friar's Inn — o tavernă din Loop, loc de destindere al indivizilor cu bani mulţi ca Al Capone şi Dion O'Banion, îşi amintea Paul Mares — după ce „New Orleans Rhythm Kings" plecaseră, pică în local un grup de băieţi din banda lui Capone, care îi expediară pe ceilalţi clienţi, puseră să fie închise uşile şi luară în primire localul pentru toată noaptea. Unul din ei, fascinat de suprafaţa lucitoare a instrumentului lui Lannigan, scoase un revolver şi trase. Instrumentul se desfăcu brusc, ca o păstaie, dar orchestra continuă să cînte. Gangsterul, după ce-şi satisfăcuse acest capriciu, îl întrebă pe Lanningan de cîţi bani avea nevoie ca să-şi cumpere alt instrument. Jimmy McPartland spuse : 850 de dolari — în realitate costase 225 — şi gangsterul scoase pe dată din buzunar un teanc de bancnote.

Instrumentiștii de jazz erau înțeleși între ei să continue să cînte, orice s-ar întîmpla în jur. Muggsy Spanier, trompetistul, văzu într-o noapte cum doi oameni sînt uciși cu focuri de revolver, chiar sub ochii lui. Continuă să cînte, dar după aceea nu mai reuși să-și amintească ce melodie interpretase în momentul acela: veșmintele lui erau în așa hal scăldate de transpirație nervoasă, încît fu silit să-și schimbe pînă și pantofii. Oamenii lui Capone aveau o mare simpatie pentru Spanier. Din cînd în cînd îl angajau pentru întreaga seară, cărîndu-l după ei din local în local, și cerîndu-i să cînte la masa lor. „Jazzul are vlagă", îi spuse unul din gangsteri.

Joe E. Lewis, care își începuse cariera ca artist comic la Midnight Frolics pe Strada 22, era cît pe ce să fie ucis, cînd în 1928 trecu de la un club controlat de o bandă din North Side la altul. În același an, pianistul de *boogie*, Pinetop Smith fu ucis cu focuri de revolver în cursul unei ceremonii masonice, în West Side. George Wettling a comentat cu mult duh această perioadă: „Noi vedeam cum se ridică și se lasă în jos țevile acelea, ca niște undițe. La clubul Triunghiul, într-o seară, au tras în patron, nimerindu-l în abdomen, dar noi ne-am văzut mai departe de cîntat. După asta mergea adus de mijloc".

Tiny Parham, Jimmy Noone și Lucky Millinder cîntau cu toții în diferite cluburi ale cartelului crimei; orchestra lui Millinder avea un angajament într-un stabiliment din Cicero, proprietatea lui Bottles Capone. Și Jimmy McPartland lucra la Cicero, în localul lui Eddie Tancl, în epoca în care banda lui Capone se strecura în orășel. „Într-o seară", își amintește McPartland, „intră o ceată de indivizi furioși; în loc de altă prezentare, începură imediat să răstoarne mesele. Apoi puseră mîna pe sticle și începură să-i lovească pe barmani, dar nu numai cu sticlele, ci și cu ciomege și vine de bou. A fost pur și simplu groaznic... Banditii aceia spărgeau o sticlă în capul unui tip, apoi îl pocneau cu ea în obraz, pe urmă îi mai și trăgeau picioare. Făceau chisăliță din oameni. În viața mea n-am văzut un lucru mai oribil. Dar noi continuam să cîntăm, și basta! După două seri s-au întors și au luat-o de la capăt, dar mult mai rău. A fost sfîrșitul. Tancl

ne-a concediat, şi peste două zile am aflat că îl uciseseră. Aşa au început gangsterii să-şi vîre nasul în afacerile localurilor de noapte".

Capone se ducea de asemenea la Grand Terrace, cînd cînta acolo Earl Hines. „Brăzdatul" se avea bine cu muzicanţii", afirmă Hines, şi „îi plăcea să intre într-un club, cu ciracii lui după el, să pună orchestra să-i cînte melodii pe care le cerea el, şi dădea cu dragă inimă chiar şi o sută de dolari bacşiş".

Mezz Mezzrow lucra la Arrowhead Inn, în cartierul caselor de toleranţă deţinute de cartel, şi cînta adesea „Fetiţa melancolică" şi „Blestemul unei inimi îndurerate".

Tocmai în perioada aceea s-a certat cu Capone, chiar la Arrowhead Inn. Fratele mai mic al lui Capone, pe-atunci în vîrstă de optsprezece ani, primise însărcinarea de a escorta camioanele încărcate cu bere pînă la Burnham, într-un cupeu Ford, împreună cu un alt pistolar care se numea Little Dewey. Cu prilejul unei vizite oficiale făcute la Arrowhead Inn, Mitzi a făcut cunoştinţă cu una din cîntăreţe, o blondă numită Lillian. Al, informat că fratelui său i se aprinseseră călcîiele după fată, îi ordonă lui Mezzrow să o pună pe liber ; Mezzrow refuză şi încruntarea lui Capone se transformă imediat într-un rînjet : „Băieţaşul ăsta e tare curajos !" Mezzrow dezaproba faptul că jazzul se afla sub patronajul gangsterilor. El spune în cartea sa scrisă cu mult nerv : „Eram înconjuraţi de o speţă de gangsteri care goneau pe străzi ca smintiţii, cu armele în mînă, granguri de-o sută de milioane, născuţi cu cuburi de gheaţă în loc de inimă şi cu pofte de canibali... În jungla aceea înfricoşătoare nimeni nu se simţea în siguranţă. Era o vastă lume interlopă, şi ei îşi puseseră labele lor murdare pe singurul lucru bun care mai rămăsese pe faţa pămîntului, muzica noastră, şi o tîrau cu ei în noroi".

Gloanţele care zburau şi bătăile sîngeroase erau riscurile profesionale înfruntate de muzicanţii de jazz din epoca aceea. Wingy Manone, trompetistul ciung de la clubul Manley, într-o noapte ajunsese la jumătatea părţii sale solistice din piesa „Clarinet Marmalade", cînd un tip aşezat la o masă scoase de sub pardesiu un pistol automat şi des-

chise focul în direcția estradei orchestrei, încercînd să-i oprească pe un cunoscut de-al lui, care plecase vîrtej. Beiderbecke sfidă în mod imprudent marea bandă, alăturîndu-se lui Bing Crosby (care pe-atunci era solist vocal în orchestra lui Paul Whiteman), într-o cioc-nire de la localul Greyhound din Cicero. Publicul era compus „mai cu seamă din tinerei cu fălcile albăstrii, purtînd costume închise la culoare, la două rînduri, însoțiți de blonde asortate la costum". Unul din tinerei se apucă să răcnească la orchestră și Beiderbecke îi strigă că, dacă nu-și ține gura, e hotărît să coboare de pe platformă și să-i trîntească un pumn în nas. Tînărul turbulent îl privi chiorîș, dar tăcu. Mai tîrziu, Condon îi spuse lui Beiderbecke că, așa cum i se întîmplase și lui Dave Tough, fără să știe se luase la harță cu Bottles Capone.

Mai erau apoi muzicanți care, în ciuda banilor cîștigați ușor și a vieții clocotitoare de la Chicago, simțeau că ar fi fost mai fericiți în locuri lipsite de strălucire. Albert Nicholas, clarinetistul din New Orleans, care în 1924 venise la Chicago, cîntînd alături de King Oliver și Louis Armstrong, după doi ani refuză oferta de a întreprinde un turneu în Orient. În aceeași seară, la clubul unde cînta, se dezlănțuiră împușcături ; el se duse la telefon și dictă numaidecît o telegramă : „M-am răzgîndit stop. Accept oferta", și plecă în China.

Art Hodes, pianistul care mai întîi cîntă în formația „Wolverines" și apoi în diferite orchestre cu Gene Krupa, Mugsy Spanier și Wingy Manone, trimise revistei *The Jazz Record* o scurtă și malițioasă schiță în care povestea cum își cîștiga pîinea, cîntînd la Chicago în timpul prohibiției : „Spelunca era înțesată. Patronul ne-a adus un galon de vin, și din clipa aceea asta a dat tonul petrecerii... Pînă la urmă Murf și-a rupt toate corzile banjoului, încercînd să cînte la fel de forte ca și noi, și a fost nevoit să cînte la chitară... Pe neașteptate, am auzit din spatele meu ceva care părea a fi un foc de pistol. L-a auzit și patronul... A alergat afară din biroul lui, avînd în mîini două revolvere cu mînere din sidef, gata să tragă... Murphy ținea în mînă chitara ; aceasta avea gîtul sfărîmat. Era atît de furios, încît o trînti de bancheta pianului. Murphy

a luat obiceiul de a avea la el un revolver, pentru că afară îl aştepta mereu cîte un tip gata să-l cureţe pentru vreo puicuţă... Altădată localul de noapte era plin de lume, oamenii se îmbătau, toţi petreceau grozav. Deasupra noastră, neştiută de mulţi clienţi, era o sală de joc. Johny Craig, bateristul, şi cu mine, stam şi cîntam la parter, cînd deodată... poc, poc... 4 iulie *, pistoale şi toată dandanaua. Şi eu cu spatele la sală ! Doamne, ce spaimă pe mine !... Şi, în timp ce plecam cu toţii de la Rainbow Gardens la patru dimineaţa, trei bandiţi au tăbărît asupra patronului. A luptat singur cu ei, acolo pe trotuar ; pînă la urmă şi-au luat tălpăşiţa, unul după altul... Şi cînd cineva îl întrebă de ce n-a scos din buzunar revolverul, răspunse : „Să-mi stric plumbii pentru nemernicii ăia ?"

Pe atunci Louis Armstrong şi-a schimbat impresarii, şi, ca urmare, a fost ameninţat cu sancţiuni violente de către bandă. Multe luni doi gardieni personali l-au însoţit oriunde se ducea, fie cînd pleca la lucru, fie cînd se întorcea acasă. Jelly Roll Morton era un alt muzicant din New Orleans, căruia nu-i plăcea atmosfera supraîncărcată şi de îndîrjită concurenţă existentă la Chicago, dar adevăratul motiv era altul. Jelly Roll Morton exercitase totdeauna cu profit, în subsidiar, meseria de codoş, şi, spre marele lui regret, descoperi că cineva care lucra pe cont propriu nu avea posibilitatea de a-şi croi un drum într-un trafic organizat atît de riguros ca la Chicago.

„Pentru prima dată după atîţia ani", remarcă Alan Lomax, „Jelly Roll era constrîns, spre marea lui supărare şi spre norocul nostru, să se dedice exclusiv muzicii".

Dar şi în acest domeniu a fost nenorocos. „Jelly Roll", comentează un editor muzical din Chicago, „nu era un bun negru, din vremurile de altădată, ca Joe Oliver". Iar Lomax scrie : „Trebuie să fi vorbit îndelung şi răspicat cu şantajiştii. Dacă le plăcea prea mult muzica lui ca să-l omoare, nu aveau totuşi inimi atît de caritabile ca să-i permită să-şi învîrtească micile lui afaceri în circuitul alambicurilor clandestine de fabricat gin. Începu să circule zvonul că era periculos să lucrezi cu Jelly... Mulţi muzicanţi

* Ziua Independenţei, în Statele Unite — proclamată în 1776. — *Nota trad.*

de jazz din Chicago-ul de altădată îşi amintesc că au lucrat pentru Capone sau pentru una din căpeteniile bandelor. Îşi amintesc că adesea nu era sănătos să părăseşti o astfel de slujbă, cînd patronul zicea să rămîi. Se povesteşte că un trompetist care lucra într-un local unde afacerile mergeau bine a primit la un moment dat o ofertă de la Hollywood. Patronul a spus «nu», şi trompetistul a amînat semnarea angajamentului cu şase luni. Cînd, în cele din urmă, fu autorizat să plece, gangsterii îi dăruiră un ceas încrustat cu diamante. În timp ce îşi făcea valizele în camera sa de la hotel, intrară doi membri din bandă, îl bătură zdravăn şi-i luară înapoi «suvenirul» sentimental".

Jelly Roll considera că larma frenetică introdusă de imitatorii din Chicago scăzuse valoarea jazzului. „Unii cîntau de parcă ar fi vrut să-ţi spargă timpanele", spunea el. Dar clienţi veneau cu duiumul. „În spate, în umbră, stăteau spectatorii albi mai blazaţi", scrie Lomax, „gentlemeni care călătoreau în grupuri, nepăsători, dar circumspecţi, îmbrăcaţi după ultima modă, cu clacuri, cu proeminenţe în dreptul şoldului şi la subsuoară şi nu beau decît «ambră»... Muzica aceea se potrivea grozav cu ei. Se potrivea cu starea lor sufletească, fiindcă şi gangsterii sînt nişte proscrişi. Pe lîngă aceasta, îi interesa în calitatea lor de proprietari : localurile pe care muzicanţii de jazz *hot* le înţesau de clienţi erau ale lor, sau protejate de ei".

Pe de altă parte, cum remarcă Charles Edward Smith, „Prin anii '20 muzicanţii de jazz, ce-i drept, adesea îşi dădeau sufletul cîntînd, dar de obicei în spelunci clandestine alese de ei".

În volumul „Muzicanţii de jazz" este citat Otis Ferguson : „Fără îndoială, erau ani de mare prosperitate, şi localurile care ofereau publicului muzică bună puteau să suporte cheltuielile necesare pentru o orchestră în fosă. Radioul mergea cu toate pînzele sus ; discurile erau scoase de la prese cu aceeaşi iuţeală cu care se făceau tortele la Child's".

Artie Shaw îşi aminteşte : „În zilele acelea, zona South Side din Chicago era una dintre cele mai bune şcoli de

jazz din lume... Sectorul acela din Chicago era o întreagă lume muzicală în miniatură, și dacă unii muzicanți se țineau de băutură, umblau cu tîrfe și fumau marijuana, erau în schimb alții care cîntau un jazz al naibii de bun și de cinstit".

Sfîrșitul prohibiției ucise anii de mare îmbelșugare ai jazzului. În orice caz, oamenii întreprinzători și deștepți care au montat spectacole de revistă, care au ascultat atenți muzica nouă și apoi au diluat-o și îndulcit-o pentru a putea fi consumată cu mai mare ușurință, au tras obloanele cu bani buni în buzunar. Ruth Etting și Rudy Valee au fost mai populari și mai aclamați decît au ajuns vreodată Bessie Smith și Jack Teagarden. Era acel Valee care a caracterizat jazzul ca fiind niște „îngrozitoare eforturi orchestrale ale cîtorva formații de culoare din Harlem... Nu există aproape nici o linie melodică". Orchestrele care scoteau venituri bune erau cele dirijate de Guy Lombardo și Wayne King, nu mai erau „New Orleans Rhythm Kings" și „Austin High Gang". Cuvîntul jazz se infiltrase în conștiința tuturora, era cunoscut pretutindeni, dar în timp ce în esența lui rămînea pur, ceea ce se perpetua în numele lui devenise un produs la fel de falsificat și artificial ca și băuturile alcoolice : pentru cei mai mulți jazzul însemna emoția lui Al Jolson sau înfumurarea lui Paul Whiteman (se autonumise regele jazzului). Pe măsură ce devenea mai acută criza economică, muzicanții de jazz care rămăseseră puriști cu încăpățînare se îndepărtară de Chicago, îndreptîndu-se spre New York și Hollywood ; Condon, Armstrong și alte zeci de muzicieni emigraseră în est. Alții se transformaseră în produse semicomerciale : Beiderbecke se alăturase lui Whiteman, Spanier capitulase în fața ofertelor făcute de Ted Lewis ; mulți găsiseră de lucru la societățile de radio și la orchestrele de imprimări „Mickey Mouse". Sidney Bechet deschise o lustragerie, iar Tommy Ladnier, o croitorie. Cîteva din formațiile mai mari — cea a lui Ellington și a lui Noble Sissle — plecară în Europa, unde jazzul era în vogă. La Chicago, localul lui Capone, Cotton Club, încă mai servea clientelei jazz, și orchestra lui Boyd Atkins cînta în localul lui Bottles

Capone, în North Side. Dar înclinația publicului se schimbase : băşicuţele de spumă pieriră din şampania sintetică a deceniului al treilea. Oamenii copleşiţi de primejdii nu mai aveau nevoie de muzica supraîncălzită a contrabandei de băuturi alcoolice, ci de banalităţi în genul „Să stingem lumina şi să mergem la culcare", sau „Surîzi, fetiţa mea", pentru a calma nervii făcuţi praf şi a amortiza trosnetul prăbuşirii băncilor.

Partea a III-a

O GUVERNARE CU BOMBE ŞI BRIGANZI

18.

Bunăvoinţă, înfrăţire şi înnobilarea omenirii

În septembrie 1930, Asociaţia femeilor „Frumosul Chicago" a trimis Camerei de Comerţ a statului New York o scrisoare în care exprima mîhnirea încercată de cetăţeni văzînd cum Chicago este etichetat „arena gangsterilor", cerînd ajutorul pentru a schimba această impresie defăimătoare. Asociaţia afirma cu mîndrie că Chicago coborîse pe locul al şaptelea în ierarhia criminalităţii urbane din America şi pe locul al treizeci şi nouălea în ce priveşte asasinatele. Contrar ideilor eronate care circulau, Chicago era un centru artistic, muzical şi cultural în rapidă dezvoltare. Asociaţia adăuga — poate fără a linişti prea mult pe cei care păstrau anumite îndoieli asupra faptului că cultura ar fi eliminat complet instinctele sanguinare — că membrele ei aveau să se ducă bucuroase în diferitele gări ale oraşului, în întîmpinarea turiştilor timizi, pentru

a-i însoți și a avea grijă să fie plasați în siguranță în hoteluri respectabile. Punctul slab al planului sărea în ochi : dacă turistul timid urma să ajungă întreg și teafăr în respectabilul lui hotel, oare avea să mai scoată vreodată nasul de acolo ? Și în caz afirmativ, nu s-ar fi simțit de loc încurajat văzînd în vitrina unui magazin din Loop un anunț în care se spunea : „Stopăm perfect găuri de gloanțe. Prețuri convenabile".

Tot cam pe atunci, *Chicago Visitor*, jurnal care insera declarații oficiale date presei, publica articolul unui anume Harry Edward Freund, intitulat : „Chicago, orașul destinului". Domnul Freund scria, într-un extaz nețărmurit : „Chicago posedă în cel mai înalt grad avantajul suprem al unei educații care utilizează intelectul și inteligența pentru a clădi caractere pline de spiritualitate, considerîndu-le drept adevăratele temelii ale vieții, căci toate civilizațiile vor fi judecate, în viitor, după tipul de bărbat și de femeie pe care le vor fi produs". Stimulînd și încurajînd necontenit educația și cultura, sprijinind cu dărnicie toate mișcările artistice valoroase și dornic să întindă o mînă prietenească acelor țeluri care înnobilează întreaga omenire, municipiul Chicago se menține la un loc de frunte. O democrație fără deosebiri de clasă sau discriminări religioase, rasiale, de culoare și de convingeri, domnește, sub toate formele ei mai elevate, la Chicago, și se manifestă sub chipul unității populației, care muncește laolaltă pentru un țel comun, acela de a face din iubitul ei oraș cel mai mare oraș din lume. Credința este principalul reazem al cetățenilor din Chicago, credința în viitorul orașului lor. De la directorul de bancă pînă la vînzătorul ambulant de pe stradă, de la cei care trăiesc în cartierele mizere pînă la cei care locuiesc pe Coasta de Aur, există un singur sentiment. Acesta este Chicagoul nostru, și noi îl iubim ! Adevărata viață a orașului Chicago este exprimată de relațiile dintre oamenii lui și de căminele lui, pentru că în acest oraș minunat este reprezentat fiecare stadiu al vieții, și locuitorii lui se întîlnesc pe o bază egală de bunăvoință, prietenie și înțelegere".

Tocmai relațiile dintre oameni reprezentau punctul capabil să inspire, pe bună dreptate, turistului timid venit la Chicago, o anumită neîncredere, dar amănunte neînsemnate, cum erau cele douăzeci de mii de spelunci clandestine, bătăliile cu pistoalele între mașini care alergau nebu-

neşte şi binecunoscuta influenţă a lui Capone, care avea în mîna lui judecători şi poliţişti, nu puteau fi lăsate să păteze gingaşa acuarelă înfăţişînd Chicago ca pe o urbe a destinului şi o Atenă a artelor. Toate acestea pentru că, paralel cu iniţiativele celor care credeau că reputaţia întinată a oraşului s-ar putea restabili cel mai bine prin măsuri de ordin practic cum ar fi urmărirea pe cale judiciară a criminalilor şi aplicarea legilor, ieşise la iveală un grup de optimişti zeloşi, gata să nege evidenţa. Bande ? — spuneau ei. Care bande ? Era o adaptare a formulei Coué, care în 1923 fusese un refren naţional : „Pe zi ce trece, în toate privinţele, mă simt mai bine, tot mai bine !“ Acum susţinătorii consacraţi, surîzătorii membri ai Camerelor de Comerţ, Asociaţia femeilor „Frumosul Chicago“, voioşii oameni politici care deveneau ecoul negării verbale a catastrofei economice provocate de guvernarea Hoover, făceau tentative de a se autosugestiona şi, cel puţin aşa sperau, să-i sugestioneze şi pe ceilalţi, folosind cunoscuta formulă : „Pe zi ce trece, în toate privinţele, Chicago devine mai bun, tot mai bun“. O revistă a Camerei de Comerţ lăsa să se înţeleagă, în mod cam confuz, că publicitatea făcută contrabandei de băuturi alcoolice şi bătăliilor date între bandele rivale era organizată de comercianţii din New York, în scopul de a discredita oraşul Chicago şi a-i răpi o parte din comerţul său.

A fost o epocă de mistificări şi o campanie de convingere dusă pe ocolite. În luna aprilie a acelui an a fost pusă la cale cu minuţiozitate o ceremonie care avea toate caracteristicile unui ritual magic tribal : un mare banchet dat într-un hotel din Chicago, la care oratorul cel mai important a fost generalul Dawes, ambasadorul american în Marea Britanie, al cărui glas era transmis peste Atlantic, la hotelul unde avea loc banchetul şi pe tot cuprinsul Statelor Unite, prin intermediul telefonului fără fir. Discursul său, după cum s-a anunţat, era menit „să apere bunul nume al oraşului şi să combată pe cei care îl descriu ca pe un admirabil teren de vînătoare pentru gangsteri şi alţi criminali“. Banchetul deschise campania dusă în vederea „stabilirii adevărului despre Chicago, oraş nimerit pentru a trăi liniştit şi a face afaceri bune“.

Multe voci de stentor se ridicară în sprijinul acestei afirmaţii. Mai înainte şeful poliţiei, Hughes, transmisese prin radio mîndria resimţită de el pentru realizările depar-

tamentului său. „Dacă detectivii de la Scotland Yard ar veni la Chicago pentru a suprima criminalitatea, ar fi la fel de inutili ca și niște diletanți de rînd", spuse el înfierbîntat, după ce i se atrase atenția asupra ultimelor succese obținute de Scotland Yard. „Aș putea cita numele a douăzeci din oamenii noștri care, într-un termen dat, ar realiza mai mult decît o sută din cei mai buni agenți ai Scotland Yardului". La Chicago, adăuga el, s-au comis, *per capita*, mai puține delicte decît în oricare alt oraș al Americii ; străzile sale sînt mai sigure, și Departamentul de poliție este cel mai eficient din Statele Unite.

În această perioadă *The Detective*, organul oficial al poliției Statelor Unite, a publicat pe două coloane următorul anunț : „Ucigași ! În 1927 au fost asasinați șapte sute douăzeci și șapte agenți de poliție. Șerifi și șefi de poliție, dacă vă veți utila brigăzile de alarmă și motocicliștii cu vestele noastre rezistente la gloanțe, veți evita cinci sute de omucideri pe an". În septembrie 1928, fostul inspector-șef al brigăzii de detectivi, Arrow, anchetator al Scotland Yardului ieșit la pensie, explica în paginile lui *Daily Express* cum ar fi acționat el pentru a restabili ordinea în orașul Chicago.

„Să se înceapă de la Washington — sfătuia el. Politica trebuie să fie despărțită net de munca poliției. Trebuie să se termine cu mita în posturile de conducere — ea pune bețe în roțile mașinii justiției". Arrow propunea apoi organizarea unui corp asemănător cu poliția călare din nord-vestul Canadei, care să alunge criminalii din Chicago, și susținea valoarea și autoritatea „biciului", citînd în sprijinul tezei sale cuvintele judecătorului Marcus Kanavagh din Chicago : „Nici o căpetenie a lumii interlope nu mai poate păstra respectul adepților săi după ce s-a schimonosit de durere sub loviturile de bici. Pisica cu nouă cozi (biciul) este mai temută de șantajistul mărginit decît o condamnare la ocnă". Singurul punct comun în abordarea problemei criminalității din Chicago, între cei care voiau să rezolve lucrurile cu contribuția poliției călare și folosind pisica cu nouă cozi, și cei care negau existența unei probleme cu care să merite să-ți bați capul, era egala lor lipsă de simț al realității. Cel puțin Universitatea din Chicago încercase să treacă la o acțiune pozitivă. În mai 1929, a înființat o catedră de Administrație poliție-

nească, cu misiunea de a studia metodele de investigare a crimelor.

Cînd fu anunțată premiera piesei lui Edgar Wallace intitulată „La fața locului" — o piesă despre gangsterii din Chicago, construită în jurul personajului Capone și scrisă la bordul pachebotului care-l readucea pe autor în patrie, după o anchetă întreprinsă în 1929 la Chicago pentru ziarul *Daily Mail* — Anton Cermak, succesorul lui Big Bill Thompson în funcția de primar, declară că, dacă piesa se va dovedi „jignitoare pentru reputația orașului Chicago", el nu va permite continuarea reprezentațiilor. Cermak promise să asiste la premieră. Dacă orașul era prezentat într-o lumină defavorabilă, declară el, spectacolul va fi scos de pe afiș. Adăugă că intenția sa era de a elimina toate piesele și filmele care înfățișează Chicago ca pe un oraș aflat în mîinile criminalilor.

În martie 1930, *Daily Mail* a publicat un articol semnat de un oarecare Louther S. Horne junior, intitulat: „Chicago nu este locuit numai de gangsteri". Louther ataca tema pe un ton ironic: „Chicago! Oraș cu o reputație înspăimîntătoare, unde oamenii de afaceri poartă veste rezistente la gloanțe și se pitesc terorizați dacă plesnește un pneu de automobil". Își călăuzea apoi cititorul într-un tur făcut în „a doua obște a emisferei occidentale, ca mărime". Își imagina o zi plină de soare, cu un frumos cer de azur. „Ne aflăm în Evanston, un cartier rezidențial care, datorită culturii locuitorilor lui și frumuseții caselor sale, este considerat o Atenă a Americii" — această comparație trebuia neapărat să apară, mai devreme sau mai tîrziu. Apoi își plimba cititorul pe bulevardul care se întinde pe malul lacului, unde „o fetiță se joacă pe o pajiște cu un terrier scoțian", și o ținea tot așa, trecînd pe lîngă plaje, terenuri de golf, terenuri de tenis și parcuri. În cele din urmă, domnul Louther punea întrebarea: „Unde sînt scenele de sălbatice omoruri, a căror desfășurare fioroasă a șocat toate țările din lume?" Acolo, în spatele Antrepozitelor, „în labirintul de ulicioare murdare, mărginite de imobile sordide", și încheia: „Cetățeanului din Chicago care respectă legea, care citește în ziarul de dimineață că a fost comisă o crimă, această crimă i s-ar înfățișa ca un lucru îndepărtat, aflat la foarte mare distanță, dacă asemenea crime nu ar fi întinat bunul nume al orașului". În perioada aceea, aproape toate manșetele ziarelor conți-

neau un soi de monotonă litanie : *„Chicago se redeşteaptă. Un spirit nou la Chicago — Asasini aduşi în boxa acuzaţilor" ; „Chicago să nu mai fie în mîinile criminalilor — dorinţa noului primar" ; „Să măturăm murdăria din Chicago" ; „S-a dat ordin să se tragă : restabilirea ordinii la Chicago" ; „Sînt izgonite viespile" ; „Noul Chicago" ; „Criminalitatea este în scădere la Chicago : oraşul este un loc mai sigur şi mai bun !"*.

Faţă de cea mai mare parte a justificărilor sale, a prezentărilor „lustruite", a prefăcătoriilor menite să arunce praf în ochi, a scuzelor şi a minciunilor neghioabe care erau debitate în această conjunctură, articolul domnului Louther scînteia de candoare.

Motivul imediat care se ascundea îndărătul acestei concentrate trageri din teacă a spadelor întru apărarea onoarei oraşului Chicago, era sărbătorirea centenarului din 1933 şi Tîrgul mondial. Oamenii de afaceri din oraş se temeau ca publicitatea făcută atîta vreme, pe tot globul, lumii gangsterilor şi crimelor lor, să nu aibă o înrîurire negativă asupra afluenţei vizitatorilor şi asupra tranzacţiilor comerciale. Şi Chicago avea nevoie mai mult ca oricînd de un impuls financiar.

În anii 1930, 1931 şi 1932, Chicago se clătina ca un om beat, în pragul falimentului. Toată lăudăroşenia şi fanfaronada, contopite într-o unică mare simfonie, nu izbuteau să acopere cu totul o altă muzică, care îşi răspîndea sunetele pretutindeni : un sinistru contrabas în conflict cu nişte trompete stridente. În ianuarie 1930, un oarecare domn Silas Strawn, expert în finanţe comunale, fu numit peste noapte preşedintele unui comitet de salvare, constituit ca măsură de urgenţă pentru a scăpa oraşul de ruină.

„Proasta administraţie a primarului Big Bill Thompson şi a amicilor lui şi letargia opiniei publice au adus oraşul Chicago la faliment. Mizerabila, haotica stare în care se află toate serviciile publice a ieşit acum la lumină. Dacă cetăţenii din Chicago nu vor vărsa mulţi bani în tezaurul public, spitalele se vor închide, cei internaţi în ospicii vor rămîne fără hrană, lumină şi încălzire, închisorile nu-i vor mai putea adăposti pe delincvenţi, corpurile de poliţişti şi de pompieri vor trebui să fie desfiinţate".

După ce a examinat minuţios situaţia, domnul Strawn a mărturisit în mod public că această problemă financiară

îl depășea. „Nu mai știu pe unde să scot cămașa", recunoscu el, cu franchețe. „Ne aflăm în situația cea mai gravă în care s-a găsit vreodată un oraș american — și toți stau cu mîinile în sîn !"

În momentul acela. Chicago avea de plătit datorii însumînd 300 milioane de dolari. În noiembrie 1931, președintele lui First National Bank din Chicago, făcînd apel la o administrație bazată pe economie, spunea : „Sîntem la pămînt în Statele Unite !" Pînă în luna august a anului următor, numărul șomerilor se ridicase la jumătate de milion și cele șapte milioane de dolari adunate pentru ajutorarea săracilor fuseseră deja cheltuite. Dar alte douăzeci de milioane de dolari fuseseră strînse pentru Tîrgul care urma să marcheze „un secol de viață și de progres" al orașului Chicago ! Municipiul nu mai avea credit ; îi lipseau în asemenea măsură fondurile, încît nu era în stare să plătească salariile învățătorilor, ale pompierilor și poliției.

Împovărați de impozite extraordinare, cetățenii făceau greva contribuabililor, neplătind. John McConaughty comenta : „Cetățenii care plătesc taxe apăsătoare șantajiștilor, oameni care măcar sînt în stare să livreze ceea ce promit, refuză să plătească impozitele datorate administrației comunale, care nu poate da nimic".

În ianuarie 1932, primarul Cermak lansă un S.O.S. către parlamentul din Illinois, scriind din Florida, unde se dusese ca să-și revină din starea de epuizare în care se afla din cauza muncii excesive și a nenumăratelor griji. Mesajul, care implora să fie garantate obligațiunile emise de municipiu, spunea : „Situația noastră este disperată ; nu avem timp de pierdut ; trebuie să luăm măsuri urgente". Dacă în termen de cîteva zile nu izbuteau să strîngă 250 de milioane de dolari, continua mesajul, autoritățile municipale nu puteau plăti salariile polițiștilor și cele ale pompierilor, iar serviciile sanitare aveau să fie paralizate. Ar fi fost nevoiți să închidă școlile, ceea ce însemna că ar fi flămînzit copiii celor șapte sute de mii de șomeri, care, pînă una alta, își mai înșelau foamea cu sandvișurile trimise în școli de organizațiile de ajutorare. La acea dată, douăzeci de milioane de dolari erau deja datorate învățătorilor din comitatul Cook, pentru lefuri restante. În nouă luni, douăsprezece mii de învățători și patru mii de pedagogi încasaseră doar salariul pe șase săptămîni.

Situația se înrăutățise și mai mult, cu două săptămîni în urmă, din cauza unei ordonanțe a tribunalului. Primarul Cermak află astfel că așezarea impozitelor pe anii 1928 și 1929 era „viciată de fraudă" și fusese, în consecință, invalidată. Reacția lui Cermak fu dramatică : „Vom fi nevoiți să închidem primăria !" Convocă o ședință a consiliului municipal în cursul căreia fură reduse drastic salariile tuturor angajaților municipiului. În cadrul unei sesiuni speciale a Parlamentului statului Illinois a fost sugerată singura soluție posibilă : instaurarea legii marțiale la Chicago.

După ședința extraordinară a consiliului municipal, Cermak se duse glonț la Washington, pentru a participa la un banchet dat de partidul democrat, și promise o contribuție de 200 000 de dolari, urmînd a fi prelevată din fondurile politice ale municipiului — teoretic inexistente — pentru viitoarea campanie electorală prezidențială. Partidul decise să țină la Chicago Adunarea pentru alegerea candidatului la președinție ; cu o lună mai înainte, republicanii — ca o compensație a contribuției de 150 000 de dolari oferite pentru spezele Adunării — luaseră aceeași decizie. Illinois era considerat astfel un stat-cheie pentru alegerile naționale, și nici unul din cele două partide nu renunță să aducă la Chicago mii de delegați și zeci de mii de electori, în ciuda amenințărilor care planau : introducerea legii marțiale sau declararea bancrutei municipiului.

Cu toate acestea, într-o singură zi din iunie 1932, șase bănci din Vestul mijlociu, ale căror depuneri se ridicau la un total de cinci milioane și jumătate de dolari, închiseră ghișeele, mărind la treizeci și opt numărul băncilor din Chicago care trăseseră obloanele în interval de o lună.

Marele Tîrg-expoziție, dedicat unui „secol de progres", veni și se duse. Cîmpul Ostașului, unde fuseseră aranjate pavilioanele tîrgului, se întindea de-a lungul malului lacului, începînd de la Strada 12 sud pînă la Strada 39. Tîrgul era condus de un organism de Protecție Publică, însărcinat să mențină desfășurarea evenimentelor între anumite limite, care să fie într-o concordanță rezonabilă cu promisiunile ademenitoare făcute de campania publicitară. Dar erau acolo o însemnată parte din persoanele care se ocupau cu tradiționalele „relații dintre oameni"

în domeniul artelor şi al muzicii şi se cheltuia tot atîta ingeniozitate pentru a înşela omenirea, cît şi pentru ţelurile — elogiate cu trei ani în urmă de *Chicago Visitor* — care înnobilează omenirea. La expoziţie existau toate tipurile de jocuri de noroc, sfruntat de pungăşeşti, exact ca pe vremea cînd Chicago era un oraş de frontieră. Un preot sosit la Chicago cu o sută şaptezeci de dolari în buzunar, fu jumulit cît ai zice peşte, pînă la ultimul cent, la primul stand la care se opri. Barăci unde se făcea striptease, adăugîndu-se o bună doză de alte divertismente mai private, erau unul din elementele caracteristice ale tîrgului. Cei veniţi la tîrg, atraşi de promisiunile de elevaţie culturală, puteau să asiste şi la vreo cinci-şase piese de Shakespeare pe zi, ţinînd seama de tăieturile operate care le reduseseră la nişte reprezentaţii-fulger, nedepăşind o jumătate de oră. Între concesionarii chioşcurilor de băuturi răcoritoare şi reprezentanţii lui Capone, care voiau să-şi introducă berea în expoziţie, izbucneau din cînd în cînd certuri violente.

În ciuda acestor lucruri, expoziţia a constituit un ameţitor şi carnavalesc succes. A obţinut chiar un profit ; dar era un strat subţire de fard pus peste o plagă purulentă. Şubrezirea bazelor patrimoniului oraşului nu fusese înlăturată, nici nu-şi încetinea ritmul. La sfîrşitul anului 1933, datoria municipiului, în obligaţiuni, se cifra la 133 de milioane de dolari, iar salariile neachitate ale angajaţilor municipali depăşeau suma de o sută de milioane de dolari. A început un mare proces, care ameninţa să aducă întregul oraş în stare de faliment. Băncile refuzau mandatele de avansuri asupra impozitelor, şi chiar obligaţiunile municipiului care, după părerea lor, nu valorau nici măcar preţul hîrtiei filigranate pe care erau tipărite. Obligaţiunile sectorului Grădini publice nu au fost rambursate. Valoarea proprietăţilor scăzuse brusc şi, cu tîrg sau fără tîrg, industriile se mutau în alte părţi, departe de lăcaşul „secolului de progres", pentru a scăpa atît de presiunea exercitată de bandele de şantajişti, cît şi de înnămolirea în mlaştina crizei economice. Lăzile cu gunoaie nu mai erau golite, nici străzile măturate : Chicago începea să capete aspectul unui oraş din Evul Mediu bîntuit de flagelul Morţii Negre, ciuma. Primarul Cermak, care părea că şi-a epuizat stocul de apeluri emoţionale adresate

administrației omenești, exclamă: „Dumnezeu să ajute Chicago !".

În cursul acestei perioade de haos, de prăbușire a instituțiilor civice și de foame pustiitoare, averea personală a lui Capone era evaluată la patruzeci de milioane de dolari, iar venitul adus de imperiul crimei organizat de el, la 100 milioane de dolari anual ; atunci funcționau în centrul orașului șapte mii cinci sute de tripouri protejate ; numai extorcările (excluzînd contrabanda de băuturi alcoolice) costau orașul Chicago 150 milioane de dolari anual. Am văzut mai înainte că gangsterii și-au cucerit pozițiile exercitîndu-și talentul, dublat de o înaltă specializare, pentru a face să acționeze crezul american al concurenței și al liberei inițiative. Am mai văzut, în treacăt, cum ajutau și manipulau ei politicienii și partidele politice de la care obțineau cele mai însemnate avantaje. Dar ce soi de societate e aceea care alege și susține, sau acceptă, o administrație care permite gangsterilor să fie ei cîrmuitori ? Și, mai ales, care era climatul politic din Chicago în perioada prohibiției ?

În capitolul „Dobîndirea spiritului comercial", din volumul „America privită ca o civilizație", Lerner arată că este un paradox produs de „civilizația afacerilor" din Statele Unite faptul de a se fi înregistrat în America mai puțină corupție politică decît în multe societăți precapitaliste, de exemplu în Asia, în Orientul Mijlociu și în America de Sud. Corupția politică se manifestă cu infinit mai multă neînfrînare în civilizațiile unde, pentru mulți cetățeni, ea reprezintă singura cale de înavuțire și de dobîndire a unei poziții sociale, în vreme ce în America ea este doar o cale printre atîtea altele.

Totuși, conceptul de „afaceri" a dat o „coeziune sintetică mării diversități a vieții americane", spune Lerner, și potențarea puterii și valorilor financiare a slăbit forța ideii democratice, traducînd atît tradiționalul simț pionieresc, cît și orgoliul naționalist în termeni de bunăstare, odată cu creșterea potențialului industrial și a profitului. „Pe tărîmul politicii, șeful politic a ajuns să guverneze domeniul său (mașinăria partidului) în același mod în care un șef de industrie (om de afaceri sau director de societate anonimă) și-l conduce pe al lui. Deosebirea este că, în timp ce omul de afaceri livrează produse și ser-

vicii pentru a obține un profit, omul politic livrează voturi în schimbul puterii... Noul model (sistemul partidelor) îl constituie societatea anonimă, cu alegătorii deținînd rolul acționarilor, cu deputați deținînd pe cel al directorilor societății și cu politicienii de profesie în rolul administratorilor, care în teorie sînt mandatarii posesorilor de acțiuni și angajații lor, dar în realitate iau deciziile și exercită puterea.

„Nu perioada de recesiune a afacerilor subminează principiile morale, ci tocmai perioada de expansiune și avînt a acestora dă peste cap principiile morale, fiindcă fixează țelurile oamenilor în direcția accesibilă a acumulării de averi... Influența afacerilor a fost mai puțin destructivă prin intermediul corupției fățișe, cît prin prestigiul incalculabil pe care puterea și succesul în afaceri îl au în ochii magistraților, judecătorilor, legislatorilor de stat, membrilor Congresului american și administratorilor federali... În America pînă și crima și șantajul sînt modelate după structura organizatorică a lumii afacerilor... Practica șantajului reprezintă spiritul feudal precapitalist, care își însușește procedeele și structurile întreprinderii private și care prosperă, pentru că spiritul afacerist a răspîndit în întreaga Americă visul belșugului adus de banul cîștigat ușor".

Iată de ce americanii vorbesc despre „businessul guvernării". Ei disprețuiesc mica politică locală, întrucît face uz de șantaj, și o privesc, totodată, ca pe un fel de competiție sportivă. Totuși, există în acest sens o bipolaritate. Americanul, pătruns de idealul libertății, disprețuiește guvernul, dar în același timp respectă o Casă Albă puternică. Această manifestare străbate ca o fisură longitudinală sistemul, ajungînd pînă în raioanele suburbane. Alegătorul îl vîră pe guvernatorul statului într-o cămașă de forță țesută din restricții, creează deseori un duplicat al unor organisme și oficii deja existente, în loc să îmbine forțe noi cu vechile organisme, și caută să echilibreze autoritatea fiecărui funcționar punîndu-l să fie controlat de un alt funcționar. Alegătorul resimte o asemenea antipatie față de birocrație, încît creează o birocrație auxiliară menită să o controleze pe cea dintîi. Tot ce este anarhic și plin de resentimente față de amestecul oficial la alegătorul american, este exprimat de el în mod fățiș prin disprețul față de politicieni ; din acest

motiv, cetățeanul onorabil și capabil fuge de politică, și astfel politica este lăsată în mîinile politicienilor de profesie. În vidul creat de apatia și de cinismul alegătorilor, trăgătorii de sfori profesioniști sînt lăsați — în afară de perioadele cînd au loc sporadice accese de moralism și reformism, care constituie un element ciclic al fenomenului electoral — să piloteze în voie uriașele lor mașini, alcătuite din profituri, protecție și putere, îndreptîndu-le ori încotro se înfățișează o recoltă mai îmbelșugată. Sistemul de alegere a judecătorilor, procurorilor de district, procurorilor orășenești și curatorilor care administrează proprietățile imobiliare ale minorilor și supraveghează procedurile de declarare în stare de faliment, în mod inevitabil încurcă administrarea justiției în angrenajul mașinăriei politice : într-adevăr, aceste slujbe sînt considerate a fi printre poamele cele mai suculente ale favoritismului politic. În marea expansiune a comerțului și afacerilor, politica a devenit mai vulnerabilă la mituire, a făcut să fie mai atrăgătoare vînzarea directă a influențelor politice ale acelor afaceriști care nu se gîndesc la altceva decît cum să scoată bani, neinhibați de vreun respect, creditar sau dobîndit, pentru onestitatea politică. Acestora le vin în întîmpinare, la jumătatea drumului, acele oficialități care le împărtășesc veneratia pentru bani, oameni care în experiența personală avută în administrația politică au văzut prea puține lucruri menite să-i facă să simtă povara vinovăției cînd colaborează la împărțirea favorurilor.

Poate avea o anumită semnificație faptul că lucrarea engleză intitulată „Tezaur de cuvinte și expresii englezești" a lui Roget dă treisprezece sinonime pentru cuvîntul „politician", toate din spița respectabilă de „om de stat", „legislator", „administrator public" etc. În „Tezaurul american de argou", de Berry și Van Den Bark, sînt zece pagini dedicate termenilor „politică" și „guvern", și aceste zece pagini conțin 115 termeni distincți. Tonul general este de zeflemea și cinism (primul sinonim indicat pentru „politician" este „om care flutură brațul") ; există un paragraf intitulat „Corupția politică — mită". Are șaptezeci și opt de expresii diferite, mergînd de la *boodleism* (meseria de șperțar), pînă la „a uda florile" (a distribui bacșișuri), care indică o cunoaștere temeinică a necinstei oficiale. Frank Tannenbaum scrie : „Poate am exagera nutrind

speranța că am putea face mare lucru împotriva grupurilor criminale din societatea noastră fără a acționa pe o scară considerabilă și împotriva altor elemente din organismul nostru social. Nu putem schimba în mod serios procentul atins de criminalitate în viața americană fără a schimba poliția noastră, politica noastră, morala noastră, valorile noastre. Nu există nici un temei de a se presupune că, avînd de-a face cu criminali, intrăm în relații cu oameni complet străini. În realitate, avem de-a face cu întregul organism social, chiar cînd abordăm problema criminalității."

Examinate în acest context istoric, cele trei perioade în care primarul orașului Chicago a fost William Hale Thompson — acel bădăran și grotesc bufon care își declara pe față credința în principiul orașului deschis — devin mai explicabile. Thompson s-a născut în 1869 la Boston, statul Massachusetts, și era fiul unui bogătaș care s-a mutat apoi la Chicago. Thompson nu putea suferi școala, și indulgentul lui părinte îi permise să migreze în vest, care în anii aceia era încă de ajuns de sălbatic. Tînărul Thompson se angajă ca frînar la Union Pacific Railroad, iar mai tîrziu deveni bucătar la o fermă, unde învăță totodată să arunce cu arcanul și să tragă cu pistolul. Se înapoie la Chicago cînd încă nu împlinise douăzeci de ani, dar după ce dobîndise o personalitate de cowboy pe care a cultivat-o și a exploatat-o în tot restul vieții sale. După un intermezzo, în cursul căruia a jucat rolul de *playboy*, Thompson începu să colaboreze cu aripa partidului republican în fruntea căreia se afla personajul dubios Billy Lorimer. În 1915, spre uimirea tuturor — afară, poate, de a lui însuși — fu ales primar al orașului Chicago, zvîrlit în acest post printr-o reacție reflexă a publicului împotriva atitudinii luate de partidul democrat cu privire la Marele Război din Europa.

Big Bill „Constructorul", cum îl denumea lozinca electorală, nu fusese stingherit de asemenea probleme. Fălindu-se cu pălăria sa de cowboy și cu versatilitatea fluidă care avea să caracterizeze toate jongleriile sale politice, el le-a promis tuturora totul. În fața elementelor aventuroase s-a angajat să facă din Chicago un oraș larg deschis ; cetățenilor cumpătați le-a promis o guvernare de o neasemuită severitate pentru impunerea legii. În fața acelei jumătăți de milion de cetățeni de origine ger-

mană, se arăta a fi un antibritanic feroce ; cu alții era implacabilul american sută la sută. Reuși la alegeri cu o majoritate de 147 477 voturi.

Una din primele acțiuni întreprinse de Thompson cînd abia fusese ales primar — și care îl vîrî într-un noian de belele — fu aceea de a închide cîrciumile duminica. Luă această măsură sub presiunea curții cu juri, care tocmai atunci efectua o anchetă asupra stadiului criminalității la Chicago (în istoria orașului, se poate spune că nu există epocă în care vreo curte cu juri să nu fi depus strădanii în acest sens.). Imediat se exercită o presiune și mai puternică, din partea opusă, adică din partea grupului United Societies, condus de Anton J. Cermak, care avea să devină ulterior primarul orașului Chicago. United Societies, apărînd punctul de vedere mai larg în problema băuturilor alcoolice, al populației de origine străină care dispunea de putere politică, obținuse să fie votate de către parlamentul statului Illinois hotărîri de un liberalism care găsea nu numai sprijinul cetățenilor de origine străină, ci — lucru mai semnificativ — și pe cel al blocului deținătorilor de cîrciumi și fabrici de bere. Lămurit asupra acestui punct, Thompson se grăbi să uite promisiunea făcută de a închide cîrciumile duminica.

Curînd recîștigă în întregime încrederea celor care susțineau, în culisele Congresului, principiul orașului deschis și demonstră că eroarea lui trebuie să fie pusă exclusiv pe seama nepriceperii și a lipsei de experiență a unui „boboc". Curînd zdrăngănitul automatelor cu fise, botezate „bandiți cu un singur braț", s-a făcut auzit în întregul oraș, și nu după mult timp diferite comisii au început să ancheteze asupra procentelor percepute de politicieni din venitul scos de cartelul automatelor cu fise, dezvoltarea industriei jocurilor de noroc, care făcea necesară mituirea oficialităților, cointeresarea lui Thompson însuși într-o rețea de case de toleranță și descoperirea unei „găști" de ofițeri de poliție care băgau în buzunar pliculețe cu mită. După cum se poate vedea, aceste distracții marginale nu erau o invenție a epocii prohibiției. În vremea aceea, printre cei mai dragi și intimi prieteni ai lui Thompson figurau : cel mai mare patron de tripouri, care deveni ulterior unul dintre administratorii bandei Capone ; cel mai mare fabricant de automate cu fise din întreaga

Americă, un mare proprietar al sălilor de jocuri de noroc ; Big Jim Colosimo, magnatul viciului din sectorul 1, cel care l-a adus pe Torrio la Chicago și, în fine, un șef de poliție.

În 1917, cînd America a declarat război Germaniei, Thompson, privind drept în ochii alegătorilor de origine germană, dezavuă zgomotos decizia luată, protestînd contra mobilizării generale. Dușmanii lui l-au poreclit „Kaiserul Bill", o pată care după un an încă mai mînjea reputația lui, cînd și-a pus candidatura fără succes pentru locul de senator al Statelor Unite. În alegerile din 1919, Thompson bătu monedă, cu abilitate, pe ponderea tot mai mare pe care o căpătau, pe plan politic, masele de negri care în timpul războiului veniseră la Chicago din valea fluviului Mississippi, ca să lucreze în uzinele de armament. A fost reales cu o majoritate de 21 522 voturi, dar alegătorii negri nu prea au fost răsplătiți pentru încrederea pe care i-au acordat-o. În luna iulie a aceluiași an, după un incident pe o plajă „segregată", s-au stîrnit tulburări rasiste care au ținut cinci zile. Casele familiilor de culoare erau incendiate, s-au tras focuri și s-a mînuit pumnalul. Abia în ziua a șasea, miliția statului a fost trimisă să potolească bandele de jefuitori albi care îi hăituiau pe negri !

Nu poate fi învinuit doar Thompson de încăierările și domnia gangsterilor, care înfloriră la Chicago în cursul îndelungatei sale administrații municipale, dar este cert că el a pus din belșug îngrășăminte în solul în care au prins rădăcinile lor. Thompson a fost cel care a tăiat fondurile Diviziei bunelor moravuri, mergînd apoi pînă la desființarea ei. E de ajuns să spunem că un inspector al acestei divizii a fost concediat pentru că a prezentat un raport în care dovedea că cele mai scumpe și mai elegante case de toleranță făceau afaceri mari fără ca poliția să intervină. Thompson a fost cel care a repartizat din nou personalul poliției, astfel ca fiecare delegat de sector să aibă în zona lui un căpitan de poliție pe care să poată conta pentru a facilita politica orașului deschis. Sub noul regim, sălile de dans, tavernele și tractirurile care fuseseră închise de primarul precedent, au fost toate redeschise. În această perioadă, cu acordul tacit al lui Thompson, Big Jim Colosimo ajunse la apogeul puterii sale. Colosimo era recunoscut drept un neprețuit achizitor de voturi în

sectorul 1, și de aceea fu încurajat și împins de la spate de doi consilieri municipali : Michael Kenna, care era patron la Working-Man's Exchange, o cîrciumă unde pentru cinci cenți berea era servită într-un bocal asemănător unui vas rotund pentru peștii roșii, și John Coughlin zis „Băiașul", care arbora veșnic o vestă stacojie. Sub egida lui Kenna și a lui Coughlin, Colosimo transformă facțiunea republicană din sector într-un club de distracții și atletism ; în schimbul carnetului de membru, afiliaților li se cerea votul în momentul alegerilor. Drept recompensă, Colosimo fu numit căpitan de circumscripție polițienească — ceea ce, în mod practic, îi asigura tocmai imunitatea față de controlul poliției — și astfel deveni în scurt timp stăpînul sectorului. Fostul măturător de stradă se îmbrăca cu cămăși brodate și era presărat cu o constelație de diamante : ceas încrustat cu diamante, buzunar brodat cu diamante, inele cu diamante, ac de cravată cu diamante, bretele cu diamante. Kenna i l-a dat ca ajutor pe aghiotantul său personal, Dennis Duke Cooney, pentru a conduce „hotelurile" rău famate din sectorul 1, inclusiv Rex Hotel din South Street, care funcționa ca un cartier general. Fără a împinge prea departe consecințele logice care decurg dintr-un asemenea mod de a acționa, în ultimă instanță i se poate atribui lui Thompson domnia terorii instaurate la Chicago de Capone, deoarece Colosimo l-a importat la Chicago pe Torrio care, la rîndul său, l-a importat pe Capone, anume pentru a proteja prosperitatea la care ajunsese datorită clicii lui Thompson.

Anul 1920 a fost crucial pentru Chicago, sub toate aspectele, atît în politică, cît și în ce privește criminalitatea, căci atunci a fost asasinat Colosimo, a preluat puterea Torrio, care era mai șiret și mai clarvăzător, băuturile alcoolice au devenit noul corn al abundenței pentru bandele de afaceriști, care se dezvoltau rapid. În anul acela Chicago a devenit centrul național al jocurilor de noroc, iar Thompson se agita cu pălăria sa de cowboy, proslăvindu-și politica : un oraș complet deschis, în care banii curgeau gîrlă. Thompson nu sufla nici o vorbă despre faptul că legile asupra băuturilor alcoolice erau călcate în picioare în mod ostentativ, iar șeful poliției sale, Charles C. Fitzmorris, recunoștea vesel că o mare parte din poli-

ția orașului era angajată activ în operațiunile necesare pentru ca să se găsească totdeauna de băut pentru toți.

Thompson nu-și mai încăpea în piele. Mașina lui politică părea îmbatabilă. În alegerile din aprilie, candidații lui ocupau poziția-cheie de șefi de sector în 34 din cele 35 de sectoare ale orașului. La Chicago, Congresul național al partidului republican îl numi pe Warren G. Harding candidat la președinție ; aceasta determină alegerea lui și, ulterior, scandalurile firmei petrolifere Teapot Dome — o escrocherie de multe milioane de dolari care, chiar dacă nu a făcut să freamăte de oroare o Americă realmente călită în experiențele de acest gen, a provocat totuși o anumită indignare, cînd s-a aflat, citîndu-l pe F.L. Allen, „că în doi ani și cinci luni de existență, administrația Harding a acumulat mai multe fraude și ticăloșii decît oricare altă administrație de cînd exista un guvern federal".

În cursul campaniei din 1920 Thompson a avut ideea de a deschide focul împotriva monarhiei britanice ori de cîte ori era strîns cu ușa pe plan politic. Răspunsul său obișnuit la criticile aduse lui și administrației sale — corupția, atît a primarului, cît și a acoliților lui, a fost denunțată de *Tribune* și de *News* din Chicago, care considerau că nu merită să fie susținut — era că atacurile acelea pătau reputația orașului. Într-o tiradă lansată contra adversarilor săi, Thompson tuna : „Nu intră în firea mea să cînt «Dumnezeu să-l mîntuiască pe rege !» *, pentru a-mi asigura articole elogioase în ziare !". Își dădu seama imediat că avea acum la dispoziție un cal de bătaie sigur. Din momentul acela, oricînd erau formulate acuzații de corupție și de cîrdășie cu gangsterii, el se făcea roșu de mînie și începea să peroreze contra „Perfidului Albion", contra acțiunilor lui colonialiste în genere și a regelui George în particular. Legămîntul său de a-i „veni de hac regelui George", dacă ar cuteza să pună piciorul la Chicago, stîrnea reacții tumultuoase în rîndurile alegătorilor, îndeosebi în ale celor de origine germană și irlandeză. Unul din succesele cele mai spectaculoase repurtate de Thompson fu acela de a fi impus, prin manevre de intimidare parlamentului statului Illinois, ostracizarea limbii engleze. Fu adoptată o lege care declara

* Titlul imnului național britanic. — *Nota trad.*

în mod solemn : „De acum înainte limba oficială a statului Illinois se va numi limba americană".

Eminența cenușie — sau, mai degrabă neagră, fiindcă purta totdeauna haine de înmormîntare și cravate negre — a administrației Thompson, era Fred Lundin, un fost vînzător ambulant de limonadă prin bîlciuri, care își cîștigase favorurile autorităților prin mii de intrigi urzite pentru a se cățăra pe scara politică ce ducea spre Congres. Era un sforar politic înzestrat cu o viclenie fără pereche. Lundin fu cel care-l cocoță la putere pe Thompson. În noiembrie 1920, cei doi parteneri izbutiră să obțină pentru doi dintre protejații lor posturi foarte rîvnite și influente. Robert E. Crowe, judecător-șef al tribunalului, deveni procuror al comitatului Cook, iar Len Small, un fermier politician din Kankakee, ajunse guvernatorul statului Illinois.

Cu aceste două posturi în buzunar, mașinăria Thompson-Lundin deveni una din cele mai formidabile junte care a dominat vreodată o comunitate americană. Un mic reflux se produse în 1921, cînd cei doi încercară să pună mîna și pe magistratură. Iritați de opoziția neașteptată a unor judecători independenți, necorupți, Thompson și Lundin se pregătiră, la alegerile de judecători din iunie, să impună lista lor de candidați. Urmă încă o izbucnire violentă a indisciplinei publice. Avertizați de presă că șefii municipiului erau pe cale să pună stăpînire pe tribunale, alegătorii, cuprinși de răzvrătire, îi respinseră pe toți candidații care figurau pe lista Thompson-Lundin ; ca rezultat secundar, un proiect de lege privind transporturile, pe care Thompson încerca să-l treacă pe ocolite prin parlamentul statului Illinois, a fost respins.

Dar sub „umbrela" protectoare a lui Thompson, chestiunile politice locale erau rezolvate în modul cel mai brutal — bomba și revolverul deveniră mijloace de persuasiune aproape obișnuite. Prima explozie — la propriu și la figurat — a avut loc în sectorul 19, unde consilierul municipal democrat John Powers guvernase fără întrerupere încă din 1888. Încet-încet, s-au produs schimbări în componența populației ; predominanța alegătorilor irlandezi, care îl menținuseră pe Powers la cîrmă, dispăruse, și din 1916 italienii se dovediră a fi destul de puternici, votîndu-l pe Anthony D'Andrea, un preot răspopit și cunoscut proxenet, care-și cîștigase puterea politică

punîndu-se atît în fruntea sindicatului salahorilor, cît şi a Uniunii siciliene, pentru a împiedica — avîndu-l pe Thompson în spatele lui — realegerea lui Powers. Bătălia se înteţi în 1920, cînd o bombă fu aruncată în locuinţa lui Powers, situată în McAllister Place, iar amicii lui Powers începură să primească telefoane de la adversari care-i avertizau că erau trecuţi pe lista neagră pentru a fi curăţaţi. Cu două săptămîni înainte de alegeri, o bombă fu azvîrlită într-o sală din Blue Island Avenue, unde susţinătorii lui D'Andrea ţineau o întrunire. Cinci dintre participanţi fură grav răniţi. S-au aruncat apoi şi alte bombe ; una pe fereastra casei unui locotenent al lui D'Andrea, şi alta chiar în cartierul general al acestuia. Ca urmare a acestor acţiuni, D'Andrea fu înfrînt cu o diferenţă de 435 de voturi, ceea ce provocă dispute şi polemici aprige asupra numărătoarei voturilor şi iscă acuzaţii reciproce de fraude electorale. La scurtă vreme după încheierea alegerilor, fură asasinaţi doi susţinători ai lui Powers.

Rezultatul scrutinului nu puse capăt conflictului. Bandele lui D'Andrea, înarmate cu puşti cu ţeavă retezată, patrulau pe străzile oraşului, în căutarea oamenilor lui Powers. D'Andrea primi scrisori în care era ameninţat că întreaga sa familie va fi ştearsă de pe faţa pămîntului, şi, efectiv, numărul rudelor sale fu redus. În mai, D'Andrea căzu într-o ambuscadă ; fi doborît cu puşti de vînătoare, şi în interval de un an alţi trei acoliţi de-ai lui avură aceeaşi soartă.

În lipsa unor măsuri eficiente din partea poliţiei, şi sub obladuirea blîndei neutralităţi manifestate de autorităţile politice citadine, aceste metode care asigurau triumful forţei brute se răspîndiră rapid. În cursul anului 1921 izbucni războiul pe faţă între patronii şi sindicatele din ramura construcţiilor. Locuinţele erau într-un hal înfiorător de degradare, chiriile crescuseră enorm ; judecătorul federal Kenesaw Mountain Landis, arbitrul disputei, se pronunţă în sensul că industria construcţiilor era „putredă din cauza combinaţiilor veroase, a normelor neeconomice şi a corupţiei, toţi aceşti factori determinînd stagnarea în domeniul construcţiilor". Landis soluţionă conflictul în defavoarea sindicatelor şi recomandă să fie reduse salariile. Ca reacţie, începură să şuiere şi să explodeze bombe. În cursul Războiului construcţiilor din 1922,

paisprezece imobile au fost aruncate în aer şi doi agenţi de poliţie au fost seceraţi. Se pomeniră numele lui Big Tim Murphy, Frenchy Mader, Con Shea şi Dapper Dan McCarthy — zbirul lui Torrio — ca instigatori ai metodelor teroriste. Mader, cu revolverul în mînă, impusese să fie numit preşedinte al Consiliului construcţiilor, şi de cîte ori se iscau conflicte între patroni şi sindicate, se apela la Murphy şi la băieţii lui pentru a se ajunge la un acord ; oamenii aceia credeau cu sinceritate că nimic nu rezolvă mai impresionant şi mai categoric problemele decît o bombă.

Ei au fost arestaţi, apoi eliberaţi în schimbul unei cauţiuni de 150 de mii de dolari, şi au rămas în libertate. În timpul alegerilor pregătitoare din aprilie — cele la care Anton J. Cermak, fost miner din Boemia, a devenit preşedintele Consiliului împuterniciţilor din comitatul Cook — de fapt prefect al comitatului Cook — fraudele puse la cale în jurul urnelor electorale erau atit de flagrante, încît raportul prezentat judecătorului municipal Frank S. Righeimer a dus la condamnarea la închisoare a multora din cei care despuiaseră scrutinul ; au fost însă puşi imediat în libertate. Începea să se contureze tabloul unei cutezătoare şi cinice colaborări între politicieni, afacerişti şi gangsteri, şi atenţia întregii ţări fu atrasă de smintitul prefect-cowboy şi de brutala sa metodă de guvernare, stil „noua frontieră", bazată pe vuietul bombelor şi pe ţăcănitul armelor de foc. Asta nu însemna că pînă în momentul acela partidele politice şi cercurile oficiale nu ar fi fost pătate de necinste şi de comisioane de cinci la sută, dar Thompson, jumătate tîmpit, jumătate potlogar, atinsese culmea, permiţînd ca un cartel de pistolari să aservească primăria municipiului Chicago. La acest rezultat contribuiseră şi sacii cu bani aduşi de prohibiţie. Într-o broşură intitulată „Crima şi cancerul nostru civic — mita", Michael L. McKinley, judecător şef la tribunal, a denunţat în 1923 „alianţa dintre o politică prădalnică şi crima profesionistă, care pătrund în toate compartimentele vieţii comunităţii... Departamentul poliţiei — a declarat el — se află la discreţia şefilor de sectoare, care livrează voturile elementelor vicioase în schimbul protecţiei. Cartelurile crimei cedează şefilor de sectoare un procent din profiturile acumulate şi îşi exercită toată

influența lor asupra organizației ai cărei parteneri politici rămîn cîtă vreme persistă acest *statu quo*".

Timp de opt ani, Thompson a guvernat — sau, mai bine-zis, a utilizat pentru scopurile sale personale — orașul Chicago ; s-a exercitat un control minim asupra politicii sale corupte și licențioase. Abia în 1923, cînd a fost ales pentru a doua oară primar, cariera lui strălucită începu să scîrțîie. Complicitatea anterioară avută cu Lundin și Crowe a degenerat în certuri și trageri pe sfoară cînd s-a pus problema alegerii celui care urma să controleze departamentul poliției din Chicago, totdeauna cel mai rîvnit serviciu civic, al cărui șef era auxiliarul cel mai prețios pentru politicienii preocupați să-și umple buzunarele. Thompson își supărase asociații, în 1920, punîndu-l pe Charles Fitzmorris în postul de șef al poliției și, în timp ce se desfășura o luptă violentă în sînul partidului, iar poliția asista inertă și cuprinsă de o nervoasă incertitudine, neștiind cui datorează ascultare (opinia publică nu prea a scos capul la iveală în această situație încurcată), bandele de traficanți de băuturi alcoolice care înmugureau se ocupau de afacerile lor și se luau la harță la lumina zilei, ca niște cîini sălbatici în jurul unui stîrv.

Fie că era la mijloc o violență de nebănuit la el, fie din cauza presiunilor venite din partea conducătorilor organizației republicane, fapt este că Thompson anunță că la alegerile din primăvara următoare nu avea să se prezinte pentru a treia oară. Republicanii îl puseră candidat pe directorul poștelor, Arthur C. Lueder, susținut de aripa anti-Thompson a partidului. Cît despre democrați, aceștia jucară la sigur. Înfrînți de două ori, își aleseră un candidat de o onestitate verificată și cu o reputație ireproșabilă, judecătorul William E. Dever, un om care se ținuse totdeauna departe de sperțuiala răspîndită în lumea justiției și care în aprilie 1923 deveni noul primar al orașului Chicago.

După părerea celor care-l promovau, Dever urma să fie un cavaler fără teamă și fără prihană, dar și un om de paie ; nu i se cerea altceva decît o orbitoare integritate, în timp ce mașinăria democrată alcătuită din McDonald — Sullivan — Brennan avea să se ocupe de cîrmuirea orașului, prin metode care nu prea se deosebeau de cele folosite în perioada precedentă. Fără îndoială, Dever fusese sincer cînd, la cîteva luni după alegerea sa, declară că

datoria lui ca primar era să se dedice — împreună cu departamentul de poliție — curmării războiului dintre „jefuitorii transporturilor de băuturi spirtoase, distribuitorii de rom și plasatorii de bere". Nu vedem motivul pentru care nu i s-ar putea pune capăt, spunea el, și jură că nimic nu avea să-l abată de la această misiune. Trebuie să arătăm însă că înainte de alegeri promisese, cu o nesăbuită lipsă de tact, că, dacă va fi ales, va lăsa toate numirile oficiale pe seama șefului politic Brennan, George E. Brennan, „lupul cenușiu" democrat, care în selecția lui era ghidat de traficanți de voturi locali de teapa unor Anton Cermak și Hinky Dink Kenna. Așa că, după alegerea lui Dever, în birourile administrației civice se instală o altă clică de șarlatani și marionete, dispuși să lase lucrurile în voia lor, ba chiar dornici ca afacerile cu alcool să meargă strună.

Legăturile dintre lumea gangsterilor și partidele politice deveniră mai puternice. În 1924 i se ceru bandei Torrio-Capone să-și trimită grupurile mobile de pistolari pentru a asigura victoria candidatului republican * ; această inițiativă, premeditată și dezbătută de organele competente, făcea parte din planul pentru campania electorală. După abdicarea lui Torrio, în 1925, Capone își consolidă relațiile cu politicienii. El stabili raporturi cît se poate de cordiale cu Kenna și Coughlin, iar tutungeria lui Kenna din South Clark Street deveni unul din locurile sale preferate de întîlnire. Îl recrută de asemenea pe Duke Cooney, numit de Kenna inspector al caselor de toleranță din sectorul 1, în calitate de membru executiv al bandei. Aceasta aducea beneficii amîndurora. Pe plan financiar și ca influență politică, Capone profita de experiența lui Kenna și Cooney în organizarea negoțului de sclave albe. Cît despre Kenna și Cooney, amiciția cu șeful de bandă îi ajuta pe plan politic, pentru că prestigiul, faima și reputația lui Capone creșteau la fel de rapid ca și bogăția lui. În 1927 expiră mandatul de primar al lui Dever. În cei patru ani ai administrației sale făcuse prea puține lucruri. Depunînd strădanie cu deplină bună credință, în limitatul spațiu lăsat sub autoritatea sa, a știut să așeze cîte un sporadic și neînsemnat obstacol în calea incredibilului trafic de băuturi alcoolice și să or-

* Vezi capitolele 4 și 5. — *Nota aut.*

done, din cînd în cînd, o razie a poliției încununată de succes ; dar, chiar dacă personal nu a încheiat tîrguri cu bandele de gangsteri și s-a menținut, în mod aproape unic, nepătat de tranzacțiile financiare dubioase, el fu o gîză neajutorată, căzută în plasa de păianjen a unei conspirații care acum învăluia întreaga administrație a orașului.

În cei patru ani cînd nu a fost primar, Thompson își redobîndise încrederea și se zbătea în fel și chip să facă să apară numele său în titlurile articolelor de ziare, bătînd necontenit toba mare a reclamei. Pentru a-și pregăti o carnavalescă revenire în postul de primar al orașului Chicago, rupse în mod ostentativ relațiile cu Lundin alindu-se cu Billy Lorimer, fost vatman ajuns membru al Congresului și aproape senator al Statelor Unite. Urmărind să stîrnească interesul opiniei publice, Thompson puse să i se construiască un iaht utilat cu un motor Diesel, în valoare de douăzeci și cinci de mii de dolari, pe care-l botează „Big Bill" ; la prova ambarcațiunii, sculptat în lemn de stejar, se înălța un cap de bărbat care semăna grozav cu al lui. Declară că pleacă într-o expediție în Mările Sudului, pentru a prinde și aduce la Chicago o colonie de pești care se cățărau pe copaci. „Big Bill" fu lansat la apă la Riverview Park, în fața unei imense mulțimi de spectatori. Participanții la croazieră, căutători de pești rari, ajunseră pînă la Mississippi și se îndreptară spre sud ; în fiecare oraș întîlnit în drumul lor, Thompson ținea discursuri înflăcărate de pe punte. Nu ajunse nici măcar pînă la New Orleans, dar în schimb izbuti să umple pogoane întregi de pagini de ziare cu publicitate. Clubul Pescarului Amator din Lincoln Park se transformă în cartierul general al lui Thompson ; se află numaidecît că la club există tot felul de băuturi de cea mai bună calitate, pentru cei dispuși să participe la noua mișcare numită : „Îl vrem pe Big Bill primar".

Altă idioție, care se menținu cîteva zile în șir în titlurile articolelor din ziare, a fost faimosul „Scheci al șobolanilor". În luna aprilie 1926, Thompson închirie Court Theatre pentru o întrunire electorală și aduse pe scenă o cușcă în care erau doi șobolani. Îi chema, anunță el, Fred și Doc, la fel ca pe cei doi foști asociați ai săi : Fred Lundin și Doc, doctorul John Dill Robertson, șeful serviciului sanitar în cursul precedentelor administrații Thomp-

son, pe care acum Lundin îl pusese să intre în competiția pentru postul de primar în calitate de candidat independent. Thompson făcu o serie de remarci adresate celor două rozătoare. Șobolanului care se numea Fred îi aminti că odată îl scăpase de ocnă. „Nu lăsa capul în jos, Fred, — îi spuse. — Fred, dă-mi voie să-ți pun o întrebare : nu eram eu oare cel mai bun prieten al tău ? Nu e adevărat că m-am întors acasă tocmai din Honolulu, ca să te scap de pușcărie ?"

Întorcîndu-se apoi spre celălalt șobolan, spuse : „A, îl recunosc, e doctorul ! Îl recunosc pentru că de douăzeci de ani nu a făcut o baie, pînă ieri, cînd l-am spălat noi ! L-am spălat, așa că nu mai pute ca un țap !" Adresîndu-se publicului, reaminti după aceea că el trăise totdeauna după codul cowboyului, punînd umărul alături de vechii lui camarazi cînd avuseseră nevoie de un martor într-un proces de mituire a Comitetului școlar. Și încheie spunînd că în cușcă fuseseră șase șobolani, ceilalți patru fiind susținători ai lui Lundin și Robertson... dar Fred și Doc îi devorasceră !

Era genul de propagandă bufonă care plăcea oamenilor din Chicago, iar popularitatea lui Thompson începu să crească iarăși. Crîmpeie de răutăți zburau prin aer ca niște stropi de frișcă. Drept răspuns la „Scheciul șobolanilor", Lundin afirmă că Thompson folosea „limbajul unui huligan". Robertson reînvie emoționantul strigăt : „Cine l-a ucis pe McSwiggin ?" și îl acuză pe Thompson de a fi adunat laolaltă „o clică de criminali multimilionari", cu ajutorul lui Fitzmorris, șeful poliției. Thompson replică : „Doctorul împroașcă cu noroi. Eu nu mă înjosesc pînă la a mă lansa în atacuri personale, dar priviți-l pe doctorul Robertson cînd mănîncă la restaurant : ouă pe barbete, ciorbă pe vestă ! Ai impresia că doctorul și-a făcut educația conducînd căruța gunoierilor !"

Noul atac dat de Thompson cu o impetuozitate de taur pentru recucerirea simpatiei cetățenilor din Chicago nu s-a limitat la aceste săgeți trase în Lundin și Robertson. Curînd a început iar să-i defăimeze pe regele George și pe englezi, pe care îi zugrăvi ca fiind gata să invadeze iarăși Lumea Nouă ; el se pronunța pentru America mai presus de orice și pentru autonomie ; era contra tribunalelor internaționale și a „infectelor povești mirosind a trădare", referindu-se la manualele aflate în uz atunci

în școli ; era pentru regimul umed și se făIea cu această poziție : „Eu sînt mai umed decît mijlocul Oceanului Atlantic". Declară în repetate rînduri că el era Big Bill Constructorul, și orice îmbunătățire adusă, orice nouă piatră de temelie pusă la Chicago, lui i se datora. Înălță din nou în slăvi bunele afaceri și vremurile de aur cuprinse în noțiunea de oraș deschis ; Dever închisese barurile clandestine și localurile de petreceri, dar Thompson promise că, dacă va fi ales din nou primar, „nu numai că va redeschide localurile închise de „ăia", ci va „deschide încă zece mii de localuri noi" — un angajament care, cum remarcau adversarii lui, îi invita pe toți pungașii de pe fața pămîntului să se stabilească la Chicago, pentru a deschide acolo cîrciumi clandestine. În caz că avea să fie ales din nou primar, Big Bill Constructorul jură că poliția nu va mai hărțui fără noimă pe cei care comiteau „abateri minore" ; că va avea el grijă să vegheze personal ca polițiștii să-și concentreze activitatea asupra tîlharilor la drumul mare și a jefuitorilor de bănci.

Toate acestea constituiau o adevărată mană cerească pentru Capone și asociații lui, care își arătară aprobarea și recunoștința colectînd o sumă enormă — vreo 250 de mii de dolari — pentru campania sa electorală. Jack Zuta, patronul tripourilor din North Side și asociatul lui Bugs Moran, contribui și el cu alte cincizeci de mii de dolari. Așa cum le mărturisi prietenilor săi, politica orașului deschis avea să-i permită foarte curînd rambursarea banilor.

În programul electoral al lui Thompson, articolul privind lupta contra criminalității prevede : „Populația din Chicago cere să se pună capăt actualei domnii a crimei, de proporții fără precedent. Cauza principală a acestei situații nu trebuie să fie căutată la bază, în masa agenților departamentului poliției, ci la vîrf, în puternicele personaje care, văzute și nevăzute, dirijează forțele polițienești... Cînd eram primar, eu am fost socotit răspunzător — și pe drept cuvînt — de o situație similară : am acceptat responsabilitatea aceea fără a încerca să o arunc pe umerii magistraturii sau ai altor foruri de guvernămînt. În mod practic, cu aceiași oameni care compun astăzi departamentul poliției, i-am alungat pe delincvenți din Chicago, și o voi face încă o dată, dacă voi fi ales primar !"

De cîte ori cei care-l sîcîiau cu întrebări îi cereau să-și

definească exact poziția față de probleme locale specifice, răspundea în mod vag și disprețuitor : „Eu sînt pentru America mai presus de orice ; jos cu alianțele care ne vîră în belea !“ Fluturîndu-și cu un gest maiestuos mîna, adăuga, adresîndu-se alegătorilor : „Sînt pentru principiile care au fost statornicite de către George Washington !“, dar la o adunare electorală coborî acest înălțător crez, punîndu-l pe planul acelei probleme locale și specifice a cărei soluționare imediată îl obseda : „Am o droaie de date asupra celor ce se petrec la Universitatea din Chicago !“, tună el. „Universitatea nu este decît un complot urzit pentru a distruge istoria americană, în favoarea regelui Angliei !“

Dădea lovituri în dreapta și-n stînga, în aparență nestînjenit nici de eșecuri, nici de piedici, punînd astfel în aplicare îndîrjita campanie electorală planificată de agentul lui, Homer K. Galpin (fost președinte al comitetului central republican din comitatul Cook, care ulterior a părăsit Chicago-ul pentru a nu depune mărturie în fața curții cu juri, în legătură cu proveniența fondurilor electorale). Oscar Carlstrom, procuror general al statului Illinois, era și el un susținător al lui Thompson pe care îl prezentă unui public compus din foști militari, spunînd : „Acesta este prietenul meu, Big Bill Constructorul, care iubește copiii, Big Bill, americanul, care este pentru America mai presus de orice !“ Peste un an, cînd a intervenit o neînțelegere între cei doi, Carlstrom dezvălui că Thompson „a vînat pe străzile orașului un fantomatic rege George, dînd Chicago-ul pe mîna unor pungași și patroni de tripouri, așa că situația în care ne aflăm astăzi este o infamie, după cum vede întregul Chicago !“

În fața uraganului de aberații stîrnit de Thompson, Dever, iritat și buimăcit, întrebă : „Cum pot să duc o campanie electorală împotriva unui asemenea descreierat ? Am încercat să limitez această campanie la problemele și la interesele orașului Chicago, dar pe acest teren m-am trezit fără adversar. Poate că ar fi trebuit să mă prezint pe ring împreună cu Bill, cu mănușile puse, dar pe ring el nu s-ar fi urcat ! El a aruncat totdeauna cu pietre din afara arenei. Nu l-am respectat niciodată. Nu-l respect nici acum. Nu îl voi respecta nici dacă învinge, nici dacă pierde“.

Judecătorul Harry B. Miller, de la Curtea de Apel a

comitatului Cook, formulă o judecată mai concisă : „Dacă Thompson învinge, — spuse el — Chicago va avea ca primar un Fatty (Grăsunul) Arbuckle *.

Fără să se lase intimidat de asemenea aprecieri, Thompson continuă să-şi îndemne alegătorii în manifestele lui : „Votaţi-l pe Big Bill Constructorul ! El nu se lasă nici cumpărat, nici amăgit, nici nu îngăduie să fie condus de alţii".

Era fotografiat cîntînd la trompetă, cu bretelele atîrnînd. Firește, cînta pentru el ! În ziua alegerilor, gangsterii lui Capone patrulau în jurul secţiilor de votare din West Side, pentru a-şi arăta loialitatea şi, totodată, dorinţele. În seara aceea, în camera stil Ludovic al XIV-lea de la hotelul Sherman, avu loc o tumultuoasă şi frenetică întrunire ; o mie cinci sute de susţinători ai lui Thompson au cîntat toţi în cor imnul campaniei electorale, în timp ce rezultatele scrutinului se transmiteau treptat :

America în primul rînd şi-n ultimul şi-n veci !
Credinţa ne e tare, inimile curate ;
America în primul rînd şi-n ultimul şi-n veci !
Ea-i patria şi-altarul şi oricînd are dreptate !

Chicago l-a ales pe „Fatty". 515 716 voturi pentru Thompson, 436 678 pentru Dever, 51 347 pentru Robertson. Adepţii lui Thompson se încolonară pe străzile oraşului, ţinînd mături în mîini pentru a vesti apropiata curăţenie ce avea să fie făcută în urbe şi strigînd : „Se întoarce Big Bill !". Triumfătorul măsura cu paşi mari salonul Ludovic al XIV-lea, rotindu-şi pălăria şi tunînd : „Spuneţi-le aşa, cowboy, spuneţi-le-o ! Vă spusesem eu că am să pun şaua pe ei, şi încă cum am pus-o !" Apoi trecu în fruntea credincioasei sale fanfare, înghesuită într-un convoi de maşini, şi se îndreptară in corpore spre goeleta clubului „Pescarul amator", în portul Belmont, pentru a sărbători victoria la bordul ambarcaţiunii.

Cei o mie cinci sute de oameni care trudiseră din greu la alegeri roiră pe bord, unde îi aşteptau whisky şi şampanie. Sub această povară fără precedent de aclamaţii şi aclamatori, goeleta se scufundă chiar în port. Dar oaspeţii se întoarseră la ţărm fără pierderi de vieţi ome-

* Cunoscut comic al filmului mut, teribil de gras. Compromis în urma unor scandaluri petrecute în locuinţa lui, s-a sinucis. — *Nota trad.*

neşti, iar Big Bill Constructorul putu astfel să-şi înceapă cea de-a treia domnie la primăria oraşului Chicago.

Thompson a inventat o nouă lozincă ; deviza administraţiei municipale deveni : „Să meargă treaba strună în Chicago !", prelucrată mai tîrziu într-un soi de poezea care suna cam aşa : „Hai să săpăm canale, să meargă treaba strună în Chicago !" „Să avem grijă de transport, să meargă treaba strună în Chicago ! Să punem capăt cozilor la pîine, să meargă treaba strună în Chicago ! Să-i dăm zor cu construcţiile publice, să meargă treaba strună în Chicago ! Să-i alungăm pe pistolari şi pe escroci, să meargă treaba strună în Chicago !"

Probabil că Al Capone şi băieţii lui au rîs din toată inima auzind ultimul vers, considerîndu-l necesar pentru cadenţă.

La banchetul dat la Rainbow Gardens pentru sărbătorirea victoriei, Thompson primi în dar un „Lincoln" sport în valoare de 5 500 de dolari. Îl schimbă cu un turism înăuntrul căruia, în stînga canapelei din spate, puse să se monteze o mică platformă prevăzută cu un reflector. In serile de vară, aşezat pe tronul lui, Thompson ordona şoferului să răsucească comutatorul, astfel ca faţa şi bustul să-i fie scăldate într-o lumină strălucitoare în timp ce străbătea în maşină străzile oraşului. El explica : „Cetăţenilor le place să-şi vadă primarul !"

19.

Big Bill Constructorul

Nici nu fusese bine înscăunat din nou, că Thompson se şi avîntă către sclipitorul obiectiv spre care ţintea acum : preşedinţia Statelor Unite. Din maniaca sa lozincă : „America mai presus de orice" făcu o organizaţie la scară naţională. Deveni „Fundaţia America mai presus de orice", al cărei preşedinte — măcar al ei ! — era el. Scopurile fundaţiei erau : „Să inspire oamenilor respectul pentru drapel, să-i pregătească pe copii şi pe străini pentru a deveni buni cetăţeni, să insufle în conştiinţa populaţiei

idealurile lui George Washington, ale lui Abraham Lincoln și ale lui Big Bill Thompson".

Pentru a face ca această campanie de propagandă să meargă strună, consilierul său Samuel A. Ettelson, în colaborare cu Milton Weil, un editor muzical care compusese și melodia : „America mai presus de orice", scrise textul unui imn. Desigur că era intitulat „Big Bill Constructorul" ; după părerea procurorului William Saltiel, era „cel mai inspirat cîntec ce fusese compus vreodată în onoarea cuiva".

Acest cîntec, înălțat ca un imn de către un octet al Departamentului poliției din Chicago, în timp ce primarului i se oferea în dar un sul de argint pe care fuseseră gravate cuvinte de mulțumire adresate „unuia dintre cei mai mari americani în viață", marcă ambianța emoțională în care se desfășură, la New Orleans, întîlnirea lui Thompson cu Huey King Fish Long, fost vînzător de slănină, care, prin minciuni și fanfaronade, devenise un dictator al Louisianei și, dacă nu ar fi fost asasinat, ar fi putut să dea America pe mîinile fascismului. Nu e de mirare că acești doi demagogi aveau o slăbiciune unul pentru celălalt și nu e, desigur, o simplă coincidență faptul că îndivizi de teapa lui Thompson, Long și Capone au înflorit și au domnit în America în aceeași epocă în care Mussolini își făcea de cap în Europa și Hitler se ivea la rampă. Cu ocazia vizitei oficiale făcute la New Orleans în timpul carnavalului, suita lui Thompson a ocupat trei trenuri care semănau cu un alai de carnaval. La splendidul banchet oferit la hotelul Roosevelt, Long îl împodobi pe Thompson cu ghirlande de elogii. Imediat după înapoierea la Chicago, Thompson se pregăti pentru un alt turneu și mai minuțios pus la punct, colindînd vreo șapte mii de mile pentru a strînge mîini și a ține discursuri.

Într-un tren particular, avînd atașat un vagon de marfă plin ochi de manifeste care îl proclamau drept următorul președinte firesc, însoțit de grupul vocal al frizeriei polițiștilor și de un pluton de susținători, Thompson vizită Minnesota, Omaha, Denver, Kansas City, Los Angeles, Cheyenne, Wyoming, San Francisco și Albuquerque, adresîndu-se unui uriaș auditoriu în cursul dejunurilor oficiale organizate de Camerele de Comerț, prin iarmaroace, la recepțiile oferite la sediile partidului și la dineurile speciale. Discursurile lui erau obișnuitele focuri de paie,

o vorbărie în care se abordau la grămadă și fără nici o discriminare teme ca „America mai presus de orice", controlul național al inundațiilor, acordarea de ajutoare fermierilor, Tribunalul Mondial și Liga Națiunilor.

Întors la Chicago, continuă campania pornită pentru purificarea Municipiului de propaganda subversivă străină, îndeosebi de aceea pe care el o suspecta că ar proveni din Anglia și de la regele George.

Manualele școlare de istorie, descoperi el, erau contaminate de perfide sentimente anglofile. Cel pe care îl numise cenzor al bibliotecii din Chicago, U.J. „Sport" Herrmann, posesor de iahturi și proprietarul lui Cort Theatre, descoperise „un filon de propagandă antiamericană și filoengleză". Toate volumele subversive, anunța Herrmann, urmau să fie scoase din rafturile bibliotecii și arse pe un mare rug înălțat pe malul lacului. Dar se trezi în fața unui obstacol. Descoperi că unul din fondatorii bibliotecii era regina Victoria ! Cînd orașul Chicago fusese devastat de incendiul din 1871, cetățenii Londrei făcuseră donații pentru reclădirea orașului, și regina se pusese în fruntea mișcării create în scopul de a reînființa o bibliotecă publică. Pe unul din numeroasele volume pe care le trimise, regina scrisese : „Dăruit orașului Chicago pentru formarea unei biblioteci publice, după incendiul din 1871, în semn de solidaritate a englezilor, din partea majestății sale, regina Victoria".

Tennyson, Carlyle, Disraeli, Gladstone și alți englezi de vază trimiseseră în dar cărți cu dedicații și autografe. Același lucru îl făcură British Museum, Societatea Regală de Geografie, Oficiul de Brevete, Ducele de Argyll, contele de Kimberley și Universitățile Oxford și Cambridge. Spre consternarea sa, Herrmann află că o sută din cele șapte mii de volume expediate peste ocean mai erau încă în rafturile bibliotecii. „Nu ar fi loial — îngăima el, ezitînd — să o acuzăm pe regină că făcea propagandă. Probabil că a acționat astfel animată de cele mai bune intenții." Ziarele făcură să circule în lumea întreagă această întîmplare care fu izvorul unui val de ridiculizare și indignare atît de puternic, încît Thompson își dădu seama că poate făcuse cam prea mult tărăboi. Retrase ordinul de a se arunca torța peste cărțile „contaminate", și astfel cele două moțiuni care reclamau să se pună frîu neburiilor sale se dovediră a fi superflue. Dar Thompson continuă „să facă

curățenie" prin școli. Era la mijloc aci și un alt motiv. Voia să-l trimită la plimbare pe William McAndrew, valoros inspector șef școlar, numit, la vremea lui, de către Dever. Thompson luase hotărîrea nu numai de a-l concedia, ci și de a-l compromite. McAndrew, susținea el, era „un agent provocator al regelui George" și „a încurajat propaganda antipatriotică făcută în școli, pentru a otrăvi mințile copiilor noștri, atițîndu-i împotriva întemeietorilor țării noastre". Au fost puse la cale acuzații împotriva acțiunii funeste, ascunse, a Marii Britanii, care prin intermediul cărților de istorie voia să-i îndoctrineze pe tinerii din Chicago cu învățături false, și s-a deschis îndelungatul și absurdul proces împotriva lui McAndrew. Concluzia lui a fost că McAndrew nu a luat în seamă ordinul de a se prezenta în fața tribunalului, și procesul a căzut baltă.

În primăvara anului 1928, Thompson era gata să declare război guvernului federal, care infesta fără rușine orașul cu agenți însărcinați să impună respectarea prohibiției, punînd astfel bețe în roate industriei clandestine a băuturilor alcoolice — și este adevărat că unii din acești agenți mînuiau pistolul cu aceeași iuțeală ca și traficanții de băuturi pe care-i vînau. În luna martie a acelui an, Washingtonul detașase la Chicago o brigadă specială de agenți ai prohibiției, paralel cu numirea lui George E. Q. Johnson, susținător al senatorului Statelor Unite, Charles D. Deneen (detestat de Thompson). Brigada operă o razie într-o cîrciumă din South Side, și cu acest prilej trase un foc în spatele lui William Beatty, portărel la tribunalul municipal. Beatty, rănit, declară că, atunci cînd agenții federali intraseră în local cu revolverele întinse, îi luase drept o bandă venită să prade și fugise. Unul din agenții federali, Myron C. Caffey, fu învinuit de agresiune cu mînă armată, dar cînd afirmă sub prestare de jurămînt că Beatty scosese primul revolverul, Beatty fu cel încriminat de o curte cu juri federală, pentru rezistență opusă unui agent federal. Dacă la Chicago mai era cineva care încă nu-și dăduse seama în cel hal erau violate ordinea și legea, urmarea acestei stranii farse le puse realitatea sub ochi, în mod tangibil. Șeful poliției, Hughes, ceru să-i fie predat agentul Caffey, drept care George E. Golding, șeful brigăzii federale, răspunse că această chestiune nu privea departamentul poliției. Atunci Hughes emise un mandat de arestare și îi trimise pe agenții

săi să scotocească birourile federale, pentru a-l scoate la iveală pe Caffey. Dar Golding le interzise agenților să intre. Nu se iscă o bătălie între agenții prohibiționici și polițiști, dar a lipsit foarte puțin ca ea să se dezlănțuie.

Thompson nu întîrzie să tragă foloase de pe urma situației. Într-un discurs sforăitor pe care îl ținu în cadrul unei uriașe adunări, în South Side, jură : „Voi face tot ce-mi stă în puteri pentru a-i cruța pe cetățenii din Chicago de alte dureri și suferințe, după cele provocate de ucigașii și pistolarii pe care guvernul federal i-a trimis în orașul nostru pentru a susține influența politică a lui Deneen. Deneen e pe cale să umple Chicago cu agenți ai regimului „uscat" veniți de la Washington, care aleargă pe străzi ca niște cowboy, înarmați cu revolvere și puști de vînătoare. Adversarii noștri ar vrea să ne facă să credem că noi nu știm cum să ne guvernăm orașul ! Votați pentru drapel, pentru constituție, pentru libertatea voastră, pentru bunurile voastre, așa cum v-ar îndemna să faceți Abraham Lincoln și William Hale Thompson". Și apoi adăugă : „Am obținut un mandat de arestare și vom zvîrli la închisoare pe oricare blestemat de agent al regimului «uscat» !" Urmară aplauze furtunoase din partea patrioților din Chicago.

Situația n-a degenerat într-un dezastru comic datorită intervenției judecătorului James H. Wilkerson, care dădu ordinul de a-l preda pe Caffey poliției, dar numai după alegerile pregătitoare din aprilie.

Este posibil ca, la acest punct, pînă și Thompson să fi fost preocupat de ilegalitatea furibundă dezlănțuită de politica lui ; aceasta se întrevede în eforturile depuse de el în perioada aceea pentru a îndrepta atenția cetățenilor din Chicago asupra altor probleme și a-i face să uite de traficanții de băuturi alcoolice prohibite și de violențele lor. Dar un fluierat în ureche îți poate oare distrage atenția de la rafalele unui ciclon ? Între timp se conturase un conflict între interese majore legate de jocurile de noroc, respectiv între Capone și niște patroni de tripouri independenți, înfuriați din pricina tentativelor de extorcare făcute de Jimmy Mondi, agentul lui Capone, care pretindea procente variind între 25 și 40 la sută din profituri. În acest conflict, aparatul politic al lui Thompson a luat partea patronilor de tripouri independenți, iar Capone și-a exprimat dezacordul cu această decizie aruncînd cîteva bombe în patru localuri aparținînd oamenilor lui Thomp-

son. S-a făcut apel la poliție ca să păzească locuința lui Thompson și pe cele ale consilierilor săi. La 23 februarie 1928, într-un editorial apărut în *News* din Chicago se putea citi : „Acum, cînd oficialitățile municipiului și ale comitatului se află în stare de asediu, iar detașamente de poliție le păzesc casele de atacurile dinamitarzilor, va trebui să fie trasă deoparte cortina, pentru a dezvălui ce farsă este respectul legii pe care, este evident, de mult timp nimeni nu o respectă... Dacă forurile acestei comunități menite să asigure respectarea legii nu au temeiuri morale pentru a se teme de vrăjmașii care îi lovesc cu atîta furie oarbă, de ce nu ripostează la loviturile primite cu toată tăria virtuții ultragiate, înarmată cu toate puterile unei bune cîrmuiri ?"

Existau temeiuri morale de a se teme de dinamitarzi, și nu exista o bună cîrmuire la care să se apeleze, deoarece chiar dinamitarzii guvernau orașul. Era o primăvară agitată. Cu trei săptămini înainte de alegeri, Diamond Joe Esposito, lider de sector al Partidului republican, cu toate că era păzit de doi gardieni personali, a fost doborît cu gloanțe otrăvite cu usturoi ; după cîteva zile, Big Tim Murphy, alt gangster, a căzut împănat cu plumbi. La sfîrșitul lunii, în locuința senatorului Deneen și în cea a lui John A. Swanson, candidat la postul de procuror al statului Illinois, au fost lansate bombe, ceea ce a făcut ca numărul atentatelor cu bombe comise în curs de șase luni să se ridice la șaizeci și două.

Cu puțin înainte de alegeri, Federația bisericilor din Chicago își puse în gardă credincioșii printr-o declarație care nu făcea destăinuiri senzaționale. E clar, susținea textul, că există „dovezi în ce privește asocierea dintre criminali și unele persoane oficiale". În consecință Uniunea slujitorilor cultelor instituie o zi de rugăciune. Duminică 8 martie, o sută de mii de cetățeni evlavioși din Chicago, în cinci sute de lăcașuri de cult, implorară simultan pe Domnul ca „alegerile pregătitoare din aprilie să reușească a scăpa orașul de corupție și de mită". Sacerdoții mai cerură Celui de Sus o amplă afluență la urne, „un fericit rezultat al alegerilor, atît al celor pregătitoare cît și al celor finale, și o înviorare a conștiinței civice".

Un cleric metodist-episcopal compară Chicago cu Ninive și imploră ca „acest oraș tînăr și puternic, bun și rău" să fie cruțat, la fel cum fusese cruțată Ninive. Un cleric

presbiterian se ruga : „Sădește în inimile celor care dețin puterea rîvna de a scăpa orașul nostru de orice fărădelege, de orice corupție".

Conștiința colectivă a gangsterilor catolici nu păru mișcată de acest apel spiritual general, căci statisticile din 1928 înregistrează șaptezeci și două de asasinate săvîrșite de gangsteri.

Pentru a ne forma o idee justă asupra lucrurilor, să ne amintim că numărul omorurilor — de orice fel — săvîrșite în întreaga Mare Britanie între 1920 și 1924 atinge media anuală de șaizeci și trei, iar între 1925 și 1929, media de șaizeci. Un studiu asupra criminalității din Chicago, publicat în luna mai de Asociația pentru Inspectoratul de justiție din Illinois, declara „cu o oroare greu stăpînită", cum rareori se exprimă în documentele oficiale : „Domnia unor căpetenii ale crimei organizate este mai îndelungată și mai sigură decît cea a multora dintre președinții colegiilor noastre — mult mai îndelungată decît cea a funcționarilor noștri publici. Administratorii vin și se duc, dar stăpînii viciului rămîn mai departe la putere".

În cursul acelui an, cetățenii respectabili din Chicago, deziluzionați pînă la desperare de falimentul autorităților civice în lupta pentru stăvilirea necinstei și a banditismului, se întoarseră la religie, tînjind după un mod de trai mai bun. În ianuarie, Federația bisericilor din Chicago se întruni pentru a dezbate situația și decise ca domnul Walter R. Mee, secretarul Federației, să pregătească o declarație în care se proclama în fața lumii întregi că nu toți cetățenii din Chicago erau gangsteri și spoliatori. „Chicago — spunea proclamația — este în proporție de 90 la sută cucernic. În aria metropolei sînt două mii de biserici. Diferitele culte cuprind nouăzeci și una de mii de luterani, nouăzeci și una de mii de baptiști, patru sute de mii de protestanți, patru sute de mii de catolici și tot atîția evrei".

Codul moral al religiei fu aplicat cu atîta rigoare în acea conjunctură, încît atunci cînd domnișoara Maude Ryden, predicatoare, era în drum spre Chicago pentru a lua cuvîntul la adunările Bisericii Metodiste Episcopale, o secție a Societății misionare a femeilor îi anulă angajamentul, aflînd că fuma.

Senatorul Deneen fu luat și el la rost de către cruciații pentru o „guvernare mai bună". Era un om circumspect,

care întreținea relații cu Esposito, patron de baruri clandestine și angrosist al traficului clandestin de băuturi alcoolice falsificate, rămînînd totuși, în public, un adept fervent al regimului „sec" ; dar asasinarea lui Esposito, distrugerea propriei sale case situate pe Strada 61 Vest, bomba aruncată în judecătorul Swanson îl constrînseră pe Deneen să facă una din rarele lui declarații explicite : „Elementele criminale — zise el — caută să-și exercite dominația asupra orașului Chicago, instaurînd o dictatură politică", ceea ce nu arunca însă o lumină orbitoare în jur. Totuși, însuși faptul că oameni cu platforma lui intrau în arenă avu efect. La o întrunire electorală ținută în Loop, Edward R. Litsinger, candidat la Consiliul de revizie al comitatului Cook, zise : „Administrarea orașului Chicago costă 243 de milioane de dolari... și ce obținem de pe urma ei ?"

Răspunsul veni cu voce tare și deslușit din sală : „Bombe ! Ananași !" *. Din clipa aceea, alegerile pregătitoare fură poreclite „Ananas". Judecătorul Swanson, candidatul lui Deneen la postul de procuror al statului Illinois, puse punctul pe *i* : „Industria grenadelor s-a dezvoltat destul de bine sub această administrație !" — declară el.

Efectiv, grenadele constituiau un factor de prim ordin în alegeri. Pastorul bisericii metodiste din Elmwood Park, reverendul Thomas H. Nelson, care oferise biserica lui ca sediu pentru întrunirile partidului democrat, consultă opt firme de asigurări împotriva răscoalelor și a tulburărilor populare — în cazul acesta, aruncarea de bombe — și nici una nu a vrut să îl asigure. Palmer Anderson, șeful poliției Statelor Unite, consideră situația atît de gravă, încît telegrafie procurorului general, implorîndu-l să trimită cinci sute de agenți speciali pentru a supraveghea urnele în ziua alegerilor. După părerea senatorului de Nebraska, George W. Norris, situația era și mai gravă : președintele Coolidge, zise el, ar trebui să recheme pușcașii marini din Nicaragua și să-i transfere la Chicago.

Constrîns, în cele din urmă, de opinia publică să-și îndrepte atenția asupra măcelului și a zgomotului exploziilor, Thompson aruncă toată vina pe opoziție. „Bombele sînt opera facțiunii Deneen, pentru că se așteaptă să fie învinsă" — zise el. Adăugă că oamenii lui Deneen îl

* Grenade. — *Nota trad.*

curățaseră și pe Esposito. „Au trimis aici agenții prohibiției, și pe urmă unii dintre ai lor au alergat să ceară protecția lui Joe [Esposito]. El nu a putut să le-o procure, iar ei voiau să le dea banii înapoi. Sînt oameni duri. Nu poți să le iei banii și pe urmă să-i tragi pe sfoară".

Pînă cu două săptămîni înainte de alegeri, partizanii lui Deneen părură cu totul neajutorați sub povara și presiunea mașinii numite „America mai presus de orice". Încă o dată, vechiul favoritism tradițional fu strîns împletit cu obținerea rezultatului. Arhivarul comitatului, Joseph F. Haas, murise, și organizația Deneen se bizuise pe el pentru capacitatea sa de a distribui șase sute de posturi ; după moartea lui, numirea în posturi reveni clicii lui Thompson. Moartea lui Esposito a constituit de asemenea o lovitură serioasă pentru deneeniști, la nivel de sector. Ei înfruntau cea mai puternică mașină politică care se văzuse vreodată la Chicago : ea își exercita controlul asupra municipiului, comitatului și a statului — unica excepție o constituiau slujbele federale — și manevra o armată de o sută de mii de susținători electorali. Nu fusese încă niciodată bătută la alegerile pregătitoare. Opinia generală era că toți candidații lui Thompson aveau să învingă cu o majoritate variind între nouăzeci și o sută cincizeci de mii de voturi.

Totuși, lucrurile nu erau chiar atît de simple, nici atît de previzibile. La pornirea în cursă fuseseră abordate probleme abstracte și aproape romantice : izolaționismul, „să facem America să meargă strună", presiuni asupra lui Coolidge, măsuri mai eficiente contra inundațiilor, „să distrugem Liga Națiunilor", și alte pasiuni de-ale lui Thompson. Acesta avea un nou motiv de a cere socoteală regelui George : „Prețul whiskyului Bourbon s-a mărit de la un dolar și cincizeci de cenți la cincisprezece dolari sticla — anunță el la o întrunire electorală, iar flota regelui George, care se întinde pe o lungime de opt sute de mile, ajunge pînă la 12 mile de țărmurile noastre doldora de rom. Așa că, de cîte ori beți, spuneți «În sănătatea regelui !»".

Dar în timp ce bombele cădeau ca ploaia și puștile de vînătoare răpăiau, iar ciomăgelile, rafalele de plumbi și asasinatele se înmulțeau, problemele centrale deveniră prohibiția, Capone și stăpînirea municipiului de către ban-

diți înarmați. Se făceau auzite tot mai multe voci de protest ale cetățenilor cuprinși de indignare și dezgust.

Edward R. Litsinger, odinioară prieten și susținător al lui Thompson, dar pe care acum Thompson îl acuza că și-ar fi părăsit „sărmana, bătrîna lui mamă germană", tuna: „Această bestie periculoasă ar trebui să fie unsă cu păcură, tăvălită prin fulgi și alungată afară din oraș cu alai... E o javră puturoasă, care s-a compromis și compromite orașul al cărui primar este! Stîrvul unui rinocer cu creierul unui babuin! Îi cunoașteți pe Cei Trei Mușchetari. Sînt Big Bill, Len Small și Frank L. Smith! S-ar cuveni să li se spună Cei Trei Care Mușcă-Tare!* Umbra lui Insull se întinde asupra triumviratului Small-Smith-Thompson!" Thompson mai era poreclit și „duhoarea politică a orașului Chicago".

Aceasta era clocotitoarea lavă pe care Chicago se aștepta să o vadă erupînd din gurile partizanilor campaniei, de pe estradele întrunirilor. Își rosteau părerea și alte persoane, care nu erau în mod atît de vădit adepții unei facțiuni, dar a căror vehemență căpăta, poate, mai mare greutate. Pentru prima dată bisericile se angajau din plin în campania electorală. Reverendul James A. Ainslie, de la biserica din Argyle, afișă un manifest asupra căruia enoriașii săi aveau prilej să mediteze de Paști. „Funcționarii răi sînt aleși de cetățenii care nu votează". Reverendul Walter A. Morgan, din Noua Biserică Congregaționistă, predica turmei sale: „Chicago are nevoie de o curățenie zdravănă. Sper că vă veți duce la urne cu toții, bărbați și femei". Reverendul Charles W. Gilkey, de la biserica baptistă Hyde, se ruga: „O, Doamne, fă ca spiritul și conștiința publică să se poată redeștepta! Hărăzește-ne să devenim cu toții simțitori față de rușinea noastră publică". Reverendul Asa J. Ferry, de la biserica presbiteriană Edgewater, și Louis B. Mann, rabinul Congregației Sinai, au folosit un limbaj mai lumesc și mai puțin moderat. Ferry spuse: „Conducătorul nostru este un om care ar trebui să stea la închisoare!", iar Mann: „Sîntem guvernați cu bombe și de briganzi".

Încărîtarea și tensiunea nu erau numai locale. Sosiră în mare număr ziariști din toate colțurile Americii. Ziarele europene își trimiseră în grabă corespondenții pentru a

* Joc de cuvinte intraductibil între *Musketeers* și *Must-Get-Theirs*: trebuie să capete ce vor. — *Nota trad.*

asista la acele incredibile alegeri pregătitoare „Ananas", care erau recunoscute ca un material ziaristic extraordinar de mustos, pe lîngă faptul că ele însemnau o criză importantă a sistemului politic din Chicago şi, poate, din America. Pesemne că reporterii se vor fi întrebat dacă nu era prudent să îmbrace uniforma de corespondent de război şi să-şi procure scrisori de acreditare care să-i declare „persoane protejate". Pentru că ziua aceea de aprilie a fost o zi de răpiri, dueluri cu pistolul din goana maşinii şi încăierări între grupuri înarmate pînă în dinţi, o zi în care a fost asasinat Octavius Granada, un candidat negru, adversarul unuia dintre candidaţii de pe lista lui Thompson ; automobilul său a fost urmărit şi s-a deschis focul asupra lui. Granada a fost ucis de o rafală de plumbi.

Totuşi, în ciuda acestei masive ameninţări, nu numai că numărul votanţilor din Chicago a crescut, dar candidaţii prezentaţi de Thompson au fost înfrînţi. Thompson rămase primar, deşi viitoarea lui carieră politică era distrusă. Maşina lui politică era ruginită. În sectoarele privilegiate, unde cei care aveau în mîinile lor viciul şi jocurile de noroc erau prea puternici pentru a li se cere socoteală fără a-ţi risca pielea, lista de candidaţi a fundaţiei „America mai presus de orice" a avut cîştig de cauză. Dar rezultatul general a fost un sever vot de dezaprobare dat administraţiei „Ananas şi jaf", un vot împotriva lui Capone şi a regimului Thompson-Crowe. Rezultatul cel mai însemnat a fost că Swanson triumfase, fiind ales procuror al statului Illinois cu un număr de voturi aproape dublu faţă de cel obţinut de Crowe. Ulterior s-a spus că Thompson se refugiase într-o ascunzătoare din mijlocul unei păduri, în apropiere de Manitowish, statul Wisconsin, suferind de o depresiune nervoasă. Cînd, în cele din urmă, ziariştii îi dibuiră ascunzătoarea şi cineva îl întrebă de la obraz dacă intenţiona să-şi dea demisia, Thompson regăsi măcar în parte tupeul lui obişnuit pentru a răspunde : „Hai să analizăm situaţia ! La o adică, n-am pierdut mult în aceste alegeri. Am de partea mea majoritatea şefilor de sectoare şi a inspectorilor sanitari districtuali... Credeaţi într-adevăr că am pierdut întreaga bătălie ? De ce mi-aş da demisia ?"

„Dar aţi declarat categoric că veţi demisiona, dacă va fi desemnat Swanson", spuse un reporter, amintindu-i o

promisiune făcută înainte de alegeri și citată în repetate rînduri.

„Ei bine, acum declar categoric că nu voi demisiona !", replică Thompson, morocănos.

„America mai presus de orice" se prăbușise, dar nu și sistemul ascuns în spatele ei. Încă o dată, valul de optimism stîrnit de rezultatele alegerilor urma să se dovedească la fel de inconsistent ca și un vis. Presa aplaudase, prezisese o renaștere morală în ticăloșita urbe. *New York Times* comenta : „Revoluția politică de la Chicago a apărut ca o surpriză în ochii majorității observatorilor politici. Ei au crezut că orașul este nenorocit, dar nu și rușinat". Iar *Morning Post* din Londra opina : „Evident, Chicago s-a săturat să mai fie ținta batjocurilor din cauza actualului primar. Chicago i-a spus primarului că el, și nu regele George, nu trebuie să-și mai vîre nasul în treburile orașului !"

Pînă și *Herald and Examiner* din Chicago, un ziar aparținînd rețelei Hearst *, care luptase pentru cauza fundației „America mai presus de orice" și susținuse, cu rezerve, lista de candidați Thompson-Small, scrisese : „Această votare a fost o directă și cumplită manifestație de protest împotriva nelegiuirii și violenței traficanților de băuturi alcoolice, împotriva patronilor de taverne, a dinamitarzilor și a gangsterilor din Chicago. Pentru mințile cetățenilor, în genere, situația devenise insuportabilă și și-au descătușat mințile în unicul mod posibil... la urne".

Desigur, pentru moment Thompson era la pămînt ; aspirațiile sale la președinție erau spulberate ; acțiunea clicii sale politice fusese zădărnicită. În plus, în perioada aceea fusese zgîndărit de o mică, dar neplăcută dezvăluire, care, hotărît, nu-i ameliora reputația. Fusese, pur și simplu, acuzat în mod public de escrocherie... Era vorba de un episod ieșit pe neașteptate la iveală din trecutul îndepărtat : în 1921, cînd grupul Thompson avea nevoie urgentă de fonduri politice, fusese înjghebat un plan în baza căruia se plătiseră din tezaurul Municipiului sume totalizînd trei milioane de dolari, onorarii cuvenite

* Magnat al presei și om politic american (1863—1951). A creat un trust de 40 de ziare și publicații, cu un tiraj de peste 2 milioane de exemplare, și agenția de presă United Press International. — *Nota trad.*

cîtorva experți în bunuri imobile care își dăduseră avizul asupra anumitor lucrări de interes public. „Experții", aleși, după ce băgaseră în buzunar comisionul, returnaseră, la rîndul lor, grosul banilor încasați la fondurile politice particulare ale lui Thompson. După ce ani de zile au circulat tot felul de zvonuri și s-au făcut speculații asupra faptelor reale, judecătorul Hugo M. Friend fusese însărcinat să întreprindă o anchetă asupra misterului celor trei milioane lipsă. Raportul lui fu publicat imediat după alegeri. În el se stabilea categoric că Thompson, împreună cu Michael J. Flaherty, președintele Comisiei pentru îmbunătățiri locale, cu George F. Harding, trezorierul comitatului, și cu Percy B. Coffin, administrator public — printre alții — erau „culpabili de deturnare de fonduri în dauna administrației publice și trebuiau să restituie municipiului suma de 2 245 000 de dolari".

Decizia judecătorului provocă o oarecare agitație. Thompson se retrase în vila lui din Wisconsin și rămase acolo aproape toată vara anului 1928, în vreme ce consilierul Ettelson îl înlocuia la municipiu. Au mai avut loc și alte plecări, la fel de bruște, din Chicago, cînd cercetările curții cu juri începură să analizeze în mod serios sursele fondurilor strînse pentru campania electorală.

Pentru a mai domoli resentimentul public stîrnit de aceste dezvăluiri, Thompson și consilierii lui cei mai apropiați, sub călăuzirea lui Ettelson, deciseră că era necesar un țap ispășitor și se orientară din nou spre departamentul poliției, teren bun totdeauna pentru o epurare. Fără a se lăsa înduioșat de faptul că șeful poliției, Michael Hughes, era încă internat la spital, în convalescență după o operație, vice-consilierul James W. Breen a fost delegat să se ducă la el pentru a-l informa că urma să fie înlocuit. Îi prezentă o scrisoare de demisie ; trebuia doar să o semneze. În locul lui a fost pus William F. Russel, care îndeplini această funcție aproape doi ani, pînă ce își dădu și el demisia, după asasinarea lui Jack Lingle, reporterul ziarului *Tribune* din Chicago.

Iluzia că rezultatele alegerilor aduseseră o îndreptare a situației și că se produsese crepusculul definitiv al bandelor, chiar dacă a existat vreodată măcar în sufletele celor mai ferm decișii să vadă totul în roz, nu supraviețui decît pînă în februarie următor, cînd în ziua Sfîntului Valentin, în garajul din North Clark Street, avu loc

măcelărirea celor şapte oameni ai lui Bugs Moran — cea mai impresionantă mostră a bestialităţii gangsterilor şi a disprețului lor faţă de opinia publică.

Astfel se apropia tot mai mult momentul cînd „Frumosul Chicago" avea să cadă într-un haos întunecat. Şomer, lipsit de bucurii şi, poate, scîrbit în sfîrşit de lăudăroşenia puerilă a primarului-cowboy, alegătorul mijlociu din Chicago îl înlătură pe Thompson. Acesta nu acceptă de bunăvoie să fie destituit. Dezavuat de aproape toţi oamenii din propriul lui partid, fără a mai dispune de nici un ziar care să-i cînte în strună, discreditat de nenumărate ori în ochii oraşului său pe care l-a jefuit şi l-a părăsit, Thompson se bătu în cursul campaniei electorale din 1931 cu aceeaşi cutezanţă şi josnicie. Pentru a putea fi ales primar a patra oară, primul lucru pe care-l avea de înfruntat erau alegerile pregătitoare din februarie, în care adversarii săi erau judecătorul tribunalului municipal H. Lyle şi consilierul municipal Arthur F. Albert, pe care Thompson îi poreclise, respectiv : „Judecătorul cel Ţicnit" şi „Arturică". Atacurile lui Thompson împotriva opoziţiei erau adesea nepublicabile. Montă din nou un fel de spectacol de cabaret politic, la Cort Theatre, cu intrare. Se prezentă la rampă trăgînd după el o frînghie cu un căpăstru la un capăt : explică spectatorilor că „Arturică" şi „Judecătorul cel Ţicnit" purtau fiecare cîte un căpăstru, dat fiind că Albert depindea de *Daily News*, iar Lyle de *Tribune* din Chicago. Era obsedat de ideea că editorii ziarului *Tribune* unelteau să-l asasineze... Directorul ziarului află că gangsterii aliaţi cu Thompson juraseră să-i vină de hac dacă i se întîmpla vreun rău lui Big Bill. În cursul campaniei electorale, cetăţenii din Chicago beneficiară de un spectacol singular : pe de o parte, primarul care umbla razna cu maşina pe arterele principale ale oraşului, însoţit de oameni înarmaţi şi escortat de poliţişti în picioare pe scara automobilului ; pe de altă parte, directorul celui mai mare cotidian din Chicago, înfundat în maşina lui blindată nou-nouţă, însoţit de gardieni personali angajaţi în acest scop. Nu se menţionează dacă cele două vehicule s-au nimerit vreodată unul lîngă altul în faţa unui semafor.

Metodele „aruncătoarelor de flăcări" ale lui Thompson repurtară încă o dată un succes la alegerile preliminare : într-adevăr, fu desemnat candidat al partidului republican.

Acum începea lupta adevărată. Adversarul său era Anton J. Cermak, lider democrat al oraşului Chicago, un inamic redutabil, bine înarmat şi experimentat. Între timp, Thompson mai făcu să explodeze o „bombă". În timpul verii, cînd era indispus şi nenorocit şi cînd se zvonise că sănătatea lui ar fi iremediabil zdruncinată, *Tribune* îi pusese la punct necrologul, ţinîndu-l pregătit în vederea morţii sale. Pe căi lăturalnice, Thompson reuşi să pună mîna pe nişte şpalturi. Articolul fusese scris într-un spirit iertător, pe un ton indulgent şi laudativ. Faptul că un ziar care în momentul acela îl ataca vehement pregătise pentru publicare un asemenea material era o armă preţioasă pentru campania de propagandă... Thompson puse să i se tipărească necrologul sub formă de foi volante, pe care le distribui apoi prin tot oraşul, şi se iviră semne arătînd că încă o dată pe buzele cetăţenilor din Chicago răsăriseră unele surîsuri timide în favoarea lui Big Bill, că, după ce se cam dezumflase, recucerea totuşi simpatiile populaţiei. Apoi primi din nou o lovitură piezişă din partea soartei. Din ordinul procurorului general al statului Illinois, poliţia efectuă o razie la primăria municipiului, rechiziţionînd sertare întregi cu fişe din biroul lui Daniel Serritella, arhivist-şef al lui Thompson. După ce documentele au fost examinate de o curte cu juri, Serritella (asociatul lui Capone) şi substitutul lui, Harry Hockstein, prieten personal cu Frank Nitti zis „Constrîngătorul", au fost puşi sub acuzare. Ambii au fost învinuiţi de încercarea de a-şi însuşi fondurile colectate pentru a fi împărţite de Crăciun săracilor din oraş. Au fost găsiţi vinovaţi, dar sentinţa a fost apoi casată de Curtea de Apel, pe temeiul că probele aduse nu stabileau cu certitudine culpabilitatea lor, lăsînd o marjă de îndoială.

Dacă Serritella şi Hockstein scăpaseră de acuzaţia de deturnare de fonduri, nu acelaşi lucru se întîmplă şi cu Thompson. El era prea strîns legat de banda lui Capone, pentru a fi scos din cauză cu prilejul acestui nou scandal. Episodul hotărî orientarea alegătorilor, Thompson fu învins în alegeri, şi Anton J. Cermak deveni noul primar al oraşului Chicago.

Desigur că cetăţenii au avut o oarecare satisfacţie înlăturînd pe un nătărău care făcuse urbea de rîs şi o dusese la faliment ; dar au căzut din lac în puţ. În comparaţie cu jaful sistematic organizat pe scară grandioasă de Cermak,

clica lui Thompson nu era decît o ceată de hoţi de buzunare diletanţi. Organizaţia lui Cermak a luat ca model infamul Tammany Hall din New York, primul model clasic al maşinăriei politice americane a cărei funcţie iniţială şi merituoasă fusese aceea de a-l transforma pe emigratul deprins cu condiţii feudale într-un cetăţean care să voteze cu simţ de răspundere. Tammany deveni un aparat pentru exercitarea puterii, a privilegiului şi a patronării comercializate, pe o scară fără precedent, căci sute de mii de newyorkezi depindeau de Tammany dacă doreau să obţină fie un post de măturător de stradă, fie un contract pentru construirea unui zgîrie-nori. Cermak, care se antrenase în arena politică sub ochiul machiavelicului maestru George E. Brennan, urcase cu îndemînare treptele care duceau la Parlamentul din Illinois şi la conducerea unei maşini politice democrate căreia el i-a imprimat spiritul tammanist.

Comentînd alegerea lui Cermak ca primar, ziarul *The Nation* scria : „Poate că Big Bill Thompson era într-adevăr un ticălos aşa cum îl zugrăvesc adversarii săi. Dar pentru un observator cu simţ al realităţii şi lipsit de prejudecăţi, rezultă clar că Chicago n-a făcut decît să schimbe un rău cu altul... Alegîndu-l pe Tony Cermak, populaţia din Chicago a făcut din el cel mai puternic patron politic care există astăzi în Statele Unite".

Cermak împărtăşea această părere şi a confirmat-o aruncîndu-şi năvodul asupra tripourilor clandestine, care — ştia el prea bine — conţineau enorme posibilităţi, atît din punct de vedere financiar, cît şi politic. Şiret şi clarvăzător în planurile sale politice, Cermak înţelese că acum contrabanda de băuturi alcoolice, privită ca o afacere în stil mare, se îndrepta cu paşi repezi spre declin : criza economică domolise pofta de chefuri din deceniul al treilea, secătuind şuvoiul de cîştiguri uşoare. Cermak îşi dăduse seama că prohibiţia, jalnica şi catastrofala „experienţă nobilă", nu mai putea supravieţui decît foarte puţin timp. Poporul era sătul pînă peste cap de legi stupide, de băuturi sintetice alterate, de talazul de corupţie şi crime şi, în mod greşit, dădea vina în întregime pe legea prohibiţiei. Nu era de aşteptat ca Cermak să dorească sfîrşitul contrabandei cu băuturi alcoolice, deoarece avea şi el interese în această industrie, ba chiar în 1931, în „Raportul asociaţiei pentru o mai bună

guvernare", fusese acuzat de a avea la activul lui „un lung șir de antecedente ca lider necruțător al patronilor de cîrciumi și al magnaților berei din comitatul Cook, înainte de votarea celui de-al 18-lea amendament". Cu toate acestea, Cermak avea motivele sale de a dori renunțarea la prohibiție. Simțea că opinia publică aștepta abrogarea acelei legi pe care timp de unsprezece ani o ignorase și, în plus, ajunsese la încheierea unui acord secret cu Tammany Hall, angajîndu-se să sprijine candidatura la președinție a guvernatorului Al Smith din New York, unul dintre cei mai importanți adversari ai legii prohibiției. La congresul național democrat care s-a ținut la Stadionul din Chicago, în iunie 1932, abolirea legii prohibiției a fost tema de bază. Apoi, în cadrul unor întruniri restrînse, apăru evident faptul că Smith nu putea spera să obțină sprijinul necesar pentru a fi numit candidat. Alternativa era Franklin Delano Roosevelt, și în cursul ceremoniei care se desfășura la Stadion, Cermak urcă alături de el la tribună, pentru a-i împărtăși triumful.

Odată pecetluită soarta prohibiției și odată smulsă lui Capone conducerea personală a bandei sale, prin arestarea lui pentru evaziune fiscală, Cermak se pregăti rapid să raționalizeze și să ia în mîna lui stabilimentele de jocuri de noroc din oraș. În perioada în care-și făcuse stagiul de agent electoral învățase ce putere și ce influență politică asupra lumii interlope îți oferă jocurile de noroc. În toamna anului 1931 îl numi pe James P. Allman prefect al poliției, pretinzînd în schimb ca normele ce vor reglementa jocurile să fie dictate direct din biroul primarului. Fură aleși doi directori de zonă : Big Bill Johnson, care ani de-a rîndul și fără ca poliția să-l stinghereasc cu nimic avusese în mîna lui jocurile în West Side, bastionul lui Cermak, și Ted Newberry, fost membru al bandei Moran-Zuta (se spunea că Newberry ar fi unul din asasinii lui Zuta), în North Side. În North West Side, un gangster adept al partidului democrat urma să-l înlocuiască pe Martin Guilfoyle, ale cărui concesiuni în materie de jocuri de noroc proveneau de la partidul republican.

Astfel, în timp ce autoritățile federale depuneau toate eforturile pentru a scăpa Chicago de dominația lui Capone, primarul orașului, împreună cu alți granguri ai bandelor și cu o serie de lideri politici, plănuia să umple golul

creat, înființînd un cartel al jocurilor de noroc organizat în mod și mai eficace. În perioada aceea, Capone, copleșit de griji și necazuri, trebuie să se fi gîndit cu multă nostalgie la frumoasele zile, acum apuse, cînd — abia cu un an în urmă — traficul de băuturi alcoolice părea o sursă inepuizabilă de avuții, cînd primarul îi era prieten de nădejde și municipiul era lăsat în seama lui. Că municipiul Chicago scăpase de influența pe care gangsterul încerca s-o exercite pînă și din închisoare, a dovedit-o pregnant episodul de la 19 decembrie 1932, cînd un detașament special al poliției municipale, condus de sergenții detectivi Harry Miller și Harry Lang, dădu buzna în biroul lui Capone din North La Salle Street. Presa fu informată că această operațiune făcea parte din campania contra criminalității inițiată de primar. Negreșit, fusese o misiune spinoasă. În birou se afla Frank Nitti, care încercă să se opună, cu revolverul în mînă. Îl răni pe Lang, care răspunse cu îndrăzneală focurilor, nimerindu-l pe Nitti în piept și în gît. Presa făcu din Lang un erou. Pe lîngă aceasta, primi un premiu de trei sute de dolari pentru merite speciale, și atît el, cît și Miller, obținură calificative elogioase în dosarele poliției.

Din nefericire pentru Lang și Miller, cîteva zile mai tîrziu, în comitatul Porter din statul Indiana, fu găsit într-un șanț cadavrul lui Ted Newberry, ciuruit de gloanțe. Se spunea că acest asasinat a fost comis din cauză că Newberry, în tentativa făcută pentru a acapara casele de jocuri din North Side, avînd spatele acoperit de administrația Cermak, oferise 15 000 de dolari pentru lichidarea lui Nitti, care ședea în calea ambițioaselor sale planuri. Lang și Miller probabil că sperau să încaseze cei 15 000 de dolari, pe lîngă cei trei sute căpătați de Lang, dar Nitti nu muri, și banda lui Capone îl lichidă prompt pe Newberry. Nitti fu în schimb judecat pentru tentativă de omucidere a sergentului Lang.

Procesul s-a desfășurat într-o atmosferă destul de monotonă. Prima confirmare autentică a relatărilor care circulau s-a produs în momentul în care agentul Chris Callahan, care făcea parte din detașamentul special, depuse mărturie că, în clipa cînd intraseră în birou, Nitti era dezarmat și fără posibilitatea de a se apăra, iar Lang îndreptase revolverul spre el, trăgînd în mod deliberat trei gloanțe. I se puse atunci întrebarea cum de se în-

tîmplase că Lang fusese rănit, şi Callahan răspunse sec : „În camera aceea s-a tras cu un singur revolver. Pesemne că Lang s-a împuşcat singur". Pe banca martorilor, Lang insistă în mai multe rînduri că trăsese în Nitti în legitimă apărare şi, spre consternarea acuzării, refuză să răspundă la alte întrebări, sub pretextul că răspunsurile date ar fi putut să ducă la inculparea lui. Procesul fu complet răsturnat. În septembrie 1933 — după nouă amînări — Lang intră în boxa acuzaţilor pentru a se apăra împotriva acuzării de tentativă de omor, iar Nitti, fostul învinuit, deveni martorul principal al acuzării. Înainte de această răsturnare, Lang declarase că, dacă va fi dat în judecată, va veni cu nişte dezvăluiri care vor face să sară în aer partidul democrat, dar pesemne că fu avertizat să nu comită vreo nesăbuinţă, căci în cursul dezbaterilor se închise în cea mai îndărătnică tăcere. În schimb Nitti povesti de-a fir-a-păr cum se desfăşurase operaţiunea, umplînd astfel multe lacune. Spuse că, în momentul cînd brigada a năvălit în birou, el fusese apucat de încheieturile mîinilor şi imobilizat de către Callahan, iar Lang îi trăsese un glonte în gît şi apoi alte două în piept. Callahan confirmă mărturia lui Nitti. Instanţa îl găsi vinovat pe Lang, dar pînă la urmă i se acordă rejudecarea procesului. După repetate amînări şi tergiversări, cazul fu clasat. Lang fu destituit din rîndul forţelor poliţieneşti.

Cermak nu mai era acolo ca să vadă rezultatul acestei complicaţii marginale sau recolta adusă de reorganizarea jocurilor de noroc clandestine. În februarie 1933 plecase la Miami, unde se ţinea marea adunare în onoarea noului preşedinte, Roosevelt. Dar în timp ce Roosevelt intra cu maşina în parcul de pe chei şi Cermak se apropia de el pentru a-i strînge mîna, un spectator ţîşni din mulţime, cu un revolver în mînă, şi trase de cîteva ori, nimerindu-l pe Cermak de la foarte mică distanţă. Rănit de moarte, Cermak căzu în braţele lui Roosevelt, horcăind : „Sînt bucuros că mi-a fost dat mie să fiu nimerit, şi nu dumneavoastră".

Fu transportat la spital, unde îşi dădu ultima suflare după trei săptămîni. Mulţi ani s-a crezut, în mod ciudat, că moartea lui nu fusese produsă de fricţiunile iscate între gangsteri ; opinia acceptată în general era că asasinul ar fi fost un fanatic, pe nume Giuseppe Zangara, care încercase să-l ucidă pe Roosevelt. Dar abia douăzeci şi şase

de ani mai tîrziu, după asasinarea lui Roger Touhy cel „Cumplit", a apărut o nouă interpretare a crimei *.

Rămăşiţele pămînteşti ale lui Cermak au fost transportate cu trenul la Chicago, iar ceremonia funeraliilor, desfăşurate pe stadionul din Chicago, fu solemnă şi somptuoasă. Guvernatorul statului, în cuvîntarea lui, a elogiat amintirea lui Cermak, pentru că reabilitase reputaţia oraşului Chicago.

La o lună şi o zi după moartea lui Cermak, prohibiţia a fost abolită, iar Chicago a înmormîntat-o cu şi mai multă pompă. Capone era la închisoare. Thompson era învins, un om sfîrşit, chiar dacă, după alţi opt ani, a mai făcut o tentativă zadarnică de a recuceri scaunul de primar. Crima, corupţia şi alianţele deloc sfinte dintre guvern şi lumea interlopă nu au încetat. Ba chiar organizaţia democrată a lui Cermak, care şi-a lărgit sfera de acţiune şi ulterior a devenit cunoscută sub numele de maşinăria Kelly-Nash, avînd timp de patruzprezece ani în fruntea ei pe primarul Edward J. Kelly, se arătă mai necruţătoare şi mai eficace decît oricare regim precedent. Sub această administraţie, 7 500 de săli de jocuri de noroc protejate operau la lumina zilei ; miile de baruri, care sub domnia lui Thompson cel puţin duseseră o existenţă semiclandestină, după abrogarea prohibiţiei deveniră cîrciumi autorizate şi continuară în mod ilegal — dar fără riscuri, sub aripa ocrotitoare a politicienilor — să sfideze legile asupra licenţelor pentru vînzarea băuturilor alcoolice. Banda Capone folosea tot Chicago drept cartier general ; în baza unui acord încheiat cu gangsterii din New York, îşi lărgi sfera de activitate asupra şantajului organizat pe scară mare, incluzînd extorcările asupra industriei cinematografice de la Hollywood. După părerea lui Peterson, „probabil că nici un alt oraş din lume nu suferă comparaţia cu Chicago-ul de la începutul şi mijlocul deceniului al patrulea, ca sanctuar inviolabil al atîtor mari criminali profesionişti".

Dar acum era un alt deceniu, o altă atmosferă, alte condiţii, alte procedee, alţi oameni, cu o altă personalitate. Asasinatele săvîrşite de bande continuară — în 1933, anul cînd s-a încheiat perioada prohibiţiei, au fost comise treizeci şi cinci de crime şi, deşi numărul lor pe anul 1942 scăzuse la două, reprezentînd nivelul cel mai redus,

* Vezi p. 231 — *Nota aut.*

între 1933 și anul trecut s-au înregistrat un total de 241 omucideri — dar acestea nu erau decît ecouri ale trecutului. Climatul se schimbase, nu exista un echivalent modern exact al gangsterului cu ghetre albe, cu pălărie de paie, cordon de piele împodobit cu diamante, cu un toc de pistol care i se umfla sfidător la subsuoară, asemănător unei embleme, sub vestonul în dungi late ; gangsterul care circula prin Loop într-un automobil blindat și miza o sută de mii de dolari pe un cal de curse, intra cu un buchet de italience blonde, cu coliere la gît, într-o „bombă" unde o orchestră neagră cînta muzică de jazz la fel de tare ca și whiskyul pe care-l serveau ; gangsterul care dădea ordine judecătorilor și oferea banchete somptuoase asemănătoare cu festinurile cezarilor, plătea înmormîntări la care florile se revărsau ca la carnaval și dirija alegerile cu revolverul în mînă. Atît gangsterul, cît și politicianul s-au potolit, s-au adaptat la timpurile noi, adoptînd o mai mare prudență. Nu s-a produs nici o îndreptare deosebită a moravurilor care să fi putut fi semnalată cu mîndrie și nimeni nu se putea plînge că a avut loc vreo schimbare. Dar o schimbare se petrecuse totuși : epoca de o furioasă bizarerie și de o veselie bătătoare la ochi — aceea a huliganului pornit din mahalalele mizere, care face pe dictatorul — pierise pentru totdeauna... cel puțin sub forma aceea.

Partea a IV-a

ANATOMIA GANGSTERULUI

20.

Valurile vieţii citadine

Gangsterul din perioada prohibiţiei făcea parte, mai totdeauna, din a doua generaţie de cetăţeni americani.

Cauzele acestui fenomen trebuie să fie căutate în caracteristicile modului de viaţă citadin american, cu elemente etnice şi sociale foarte variate, şi în istoria Americii, naţiune plămădită din multe naţiuni, în al cărei creuzet rasial cîteva din ingrediente au dovedit că posedă o îndîrjită forţă de rezistenţă la fuziune.

După cel de-al doilea război mondial, acest fenomen a fost perpetuat de portoricani, care au devenit cetăţeni americani din 1898, cînd ţara lor a fost cedată de Spania Statelor Unite, şi care nu au nevoie de paşaport sau de vreun permis special pentru a se stabili în Statele Unite — o situaţie similară cu cea care s-a conturat atunci cînd, după război, Anglia a acordat intrare fără restricţii

jamaicanilor şi altor locuitori de culoare din Indiile Occidentale. Acum portoricanii, mai cu seamă bandele de adolescenţi care trăiesc, în mod practic, pe străzi, furnizează un procent disproporţionat de ridicat de criminalitate şi de violenţă în New York, unde adaptarea la o viaţă citadină, străină pentru ei, are loc în înghesuitul ghetou al Harlemului spaniol şi în mahalalele murdare şi mizere din West Side. Acelaşi lucru se întîmplă, dar în măsură mai mică, fiindcă şi afluenţa portoricanilor este mai redusă, şi la Chicago.

Un nou factor în tabloul vieţii americane este cel al negrilor, care constituie mai puţin de 10% din populaţie, şi totuşi figurează în 30% din totalul arestărilor făcute de poliţie şi reprezintă 18% din tinerii delincvenţi, pe ansamblul naţiunii, dar care — dacă vrem o definiţie exactă — nu intră în categoria imigranţilor străini, ţinînd seama că negrul este american de mult mai multă vreme decît majoritatea albilor. Cu toate acestea, rezultatul este foarte apropiat. În ultimii patruzeci şi cinci de ani s-a produs un mare exod al negrilor din sud spre nord. Cam pînă pe la 1910, negrii din sud rămăseseră pe loc. Dar între 1910 şi 1920 descoperim că populaţia neagră a oraşelor din nord aproape s-a dublat. În perioada aceea, din cauza crizei economice şi a bolilor bumbacului, pe plantaţii nu prea se găsea de lucru, în timp ce în centrele industriale, cum era Chicago, cu fabricile lui de conserve de carne, cu atelierele mecanice de utilaj feroviar şi cu oţelăriile lui, era de lucru berechet. Se spunea că Chicago ar fi „oraşul banilor — dacă nu reuşeşti să faci parale acolo, nu mai reuşeşti nicăieri". Muncitori agricoli zilieri alergau în masă din Delta fluviului Mississippi, cu trenul sau cu vaporul, în căutarea demnităţii şi a pîinii zilnice care le erau refuzate în ţinuturile lor natale ; dar la Chicago nu le-au găsit cu adevărat. Descoperiră că trebuiau să se îndese cu toţii în Centura Neagră din South Side, iar cînd au încercat să se infiltreze în zonele mai bune ale oraşului, de 58 de ori au fost respinşi între 1917 şi 1920 de vecinii lor albi, cu ajutorul bombelor ; au urmat tulburările din 1919, care au durat şase zile şi în cursul cărora au fost ucise treizeci şi opt de persoane, iar o mie au rămas fără adăpost. Cu toate acestea, în perioada care a urmat, pînă în 1950, populaţia neagră din sud a scăzut cu 68%. Fluctuaţia cea mai

serioasă a avut loc între anii 1940 și 1950, cînd populația neagră din statele nordice a sporit cu două milioane. Faptul se datora cerințelor crescînde ale industriei din Chicago, aflată în plină dezvoltare și care nu mai primea mînă de lucru europeană, mai întîi din pricina războiului și apoi, după război, din cauza contingentării cotei de imigranți. Negrii din sud oferiră sursa înlocuitoare. Faptul acesta a contribuit cu precădere la ceea ce profesorul Philip M. Hauser, directorul secției demografice a Universității din Chicago, a definit drept „o explozie demografică" și „o rapiditate în ritmul de creștere, o mutație în compoziția populației și o ciupercărie de probleme materiale, unice în istoria omenirii". Populația neagră din Chicago a și atins cifra de 800 000 de locuitori, reprezentînd 21% din populația întregii metropole, și oamenii din sud continuă să se stabilească în nord, în ritmul de două mii de persoane pe săptămînă, deși sînt incluși în acest total și albii săraci. Aceștia vin din regiunea Munților Apalași, statul Kentucky și din zonele învecinate slab dezvoltate, cum ar fi cele din statele Missouri, Arkansas, Alabama, Tennessee, unde fermele cu un petec de ogor și minele de cărbune cad în paragină. Li se spune îndeobște „munteni", o poreclă care exprimă în același timp dispreț și antipatie.

Numeroși negri care locuiesc astăzi la Chicago fac parte din prima generație de imigranți veniți din ținuturi agricole înapoiate ; acești pionieri rurali, care se trezesc în jungla de asfalt, sînt covîrșiți de înspăimîntătoare crize de adaptare și asimilare, foarte asemănătoare cu cele care îi covîrșeau pe primii imigranți europeni : „Problema negrilor — scrie profesorul Hauser — este problema tranziției de la o cultură folclorică, din sudul rural, la «urbanism ca mod de viață». În același stadiu de tranziție se află la Chicago și portoricanii, mexicanii și indienii navajo, hopi, sioux și mandan. În mod logic, descoperi noii veniți ne-europeni sînt cei care se găsesc astăzi în conflict cu societatea convențională și cu legea, furnizînd orașului cel mai mare număr de elemente neadaptate — huligani, agresori și asasini, fumători de opiu, mînuitori ai șișului și pistolari. Ei devin astfel obiectul atîtor întrebări neliniștitoare : aceleași întrebări care sînt puse de teatrul contemporan în spectacole ca „West Side Story" și „Connection", și de romane ca „Lu-

mea rece" de Warren Miller și „Jungla tablei negre" de Evan Hunter, precum și de încă o sumă de fițuici abjecte, pline de povești cu droguri și sexualitate, travestite în documente sociologice.

Care sînt cauzele care produc violența, ostilitatea, împotrivirea față de regulile impuse de societate ? În esență, imigratul este o persoană care caută să-și îmbunătățească situația economică. „Dacă îl întrebați pe un sicilian : «De ce ai venit în America ?», răspunsul este întotdeauna același : «Am venit ca să avem pîinea de toate zilele»", afirmă o anchetă făcută în deceniul al treilea, de către o revistă, în Mica Sicilie din Chicago. În 1850, 52% din populația orașului Chicago era născută peste hotare, și de atunci pînă în primii ani ai secolului al XX-lea, fluxul de imigranți a crescut ca o maree — germani, irlandezi, scandinavi, polonezi, italieni, evrei, greci. Oameni care fugeau de opresiunea, de lipsurile, de sărăcia, de pogromurile și persecuțiile religioase suferite în patria lor și erau ademeniți să-și abandoneze limba, străbunii și căminul de sclipitoarea făgăduință a muncii și a libertății, care se spunea că ar exista la trei mii de mile depărtare, de partea cealaltă a Atlanticului. La Chicago găseau de lucru în abatoare, în topitoriile de oțel, în depourile feroviare ale acelui oraș în necontenită dezvoltare. Viața cea nouă nu era totdeauna aurită, cum fuseseră îndemnați să creadă în mizerabilele lor mahalale citadine și pe dealurile cu vii din Europa. În curînd salariile fură reduse de speculanții care tindeau să exploateze cît mai mult rezervorul mereu umplut al mîinii de lucru ieftine ; se iviră perioade de șomaj și de foame, de greve și lock-out-uri, de represiuni polițienești împotriva greviștilor, de ciomăgiri din partea spărgătorilor de greve, de bombe aruncate de anarhiști.

Cu creionul în mînă se pot delimita exact pe harta orașului Chicago zonele care au zămislit gangsterii în anii '20. Este grupul de clădiri situate la vest de calea ferată aeriană, avînd în centrul lor Sedgwick Street și Chicago Avenue la nord de Division Street ; la sud această zonă se învecinează cu Smoky Hollow, la vest cu rîul Chicago și cu rețeaua deasă de căi ferate și fabrici, posomorîtul pămînt sălbatic cunoscut sub numele de Mica Sicilie sau Micul infern. Iată cartierul evreiesc din Maxwell Street, la sud de Roosevelt Road. Iată noul cartier irlandez de

lîngă limitele nordice ale orașului, la Edgewater și Sheffield. Dar cel mai bogat rezervor de copii ai mahalalelor sortiți să devină gangsteri și contrabandiști de băuturi alcoolice, spune Zorbaugh, era „zona aceea de instabilitate și schimbare, expusă fluxului și refluxului vieții citadine". Mica Sicilie din Near North Side, o arie care se întindea pe o lungime de cel mult o milă și jumătate și largă de mai puțin de o milă, mișunînd de nouăzeci de mii de locuitori și totuși dominată de Tribune Tower și de zgîrie-norii de pe Coasta de Aur, de mondenul Lake Shore Drive, domeniu exclusiv al bogătașilor și al aristocrației comerțului. De-a lungul laturii sudice a cartierului Mica Sicilie, șlepurile încărcate cu cărbuni și vasele de transport urcau în susul riului Chicago, pe apele poluate cu chimicale, printre maluri înțesate de uzine de gaz, topitorii de oțel, laminoare, docuri și depozite de cherestea, rezervoare de petrol și depozite de blănuri, năpădite de fumul și de vuietul uzinelor. De-a lungul periferiei estice, la o distanță de cel mult opt sau zece intersecții, erau marile bulevarde și promenadele umbrite de arcadele copacilor ale lui Lake Shore Drive, precum și întinderea azurie a lacului Michigan, cu oglinda lui presărată de ambarcațiuni albe, cu dîrele lucitoare lăsate de bărcile cu motor și de schiurile acvatice, sport care îi desfăta pe bogătași.

Această mahala mizeră a emigranților străini, o zonă mohorîtă a segregației rasiale, locuită de drojdia societății, o zonă de sărăcie extremă, cu case dărăpănate, era străbătută de North Clarck Street și North La Salle Street, care încă de la sfîrșitul secolului al XIX-lea erau niște străzi deocheate, înțesate de săli de dans, mici hoteluri dubioase, cabarete unde se făcea strip-tease, diferite localuri de petreceri cu bani puțini, cu dughene de amanet uri, aziluri de noapte, cîrciumi și case de toleranță. În porțiunea cuprinsă între Sedgwick Street, mergînd spre vest pînă la rîu, era sîmburele cartierului italian ; înțesatele, părăginitele case de raport de pe străzile Hudson, Cleveland, Mohawk, Cambridge, Larrabee, Crosby și Hobby, unde se transplantaseră aproape sate întregi de italieni, fiecare colonizînd propriul lui cvartal, cu dialectele lor, cu tradițiile și răzbunările între familii, menite să dureze cel puțin încă o generație și să se prelungească, sporadic, mult mai mult, în ciuda influențelor exercitate de societatea în sînul căreia se transformaseră italienii.

În 1927, Frederick M. Thrasher a inițiat, din însărcinarea Universității din Chicago, o anchetă asupra celor 1313 bande locale. Subiectul profesorului Thrasher nu îl constituia confederația criminalilor profesioniști, cum ar putea fi denumite mai precis bandele care făceau afaceri și care în perioada aceea se specializau în contrabanda de băuturi alcoolice și în activități subsidiare : exploatarea jocurilor de noroc și a prostituției și stoarcerea de bani pentru „protecție". Materialul anchetei sale îl constituiau bandele de cartier, cuprinzînd grupuri mai tinere compuse din băieței de prin fundături, care nu erau destinați neapărat unei cariere criminale, și grupuri mai vîrstnice formate din băieți și tineri deja trecuți în cazierele poliției, care parcurseseră primele trepte spre profesia de criminal. Ancheta profesorului Thrasher se concentra îndeosebi asupra zonei Mica Sicilie — „un mozaic de sate siciliene". „Lumea bandelor — spune profesorul Thrasher, — este un fenomen de ecologie umană. Așa cum cele mai bune cartiere rezidențiale dau îndărăt în fața invaziei comerțului și a industriei, la fel și banda se dezvoltă ca o manifestare a spiritului frontierei, pe plan economic, moral și cultural".

Cu alte cuvinte, Thrasher a ajuns la o concluzie devenită apoi un loc comun : anume că delincvența metropolitană și atitudinile antisociale adesea pot fi direct legate de condițiile de trai degenerate, de o viață familială destrămată și nesigură și de spiritul de competiție supralicitat în vălmășagul vieții citadine.

Cel mai interesant rezultat al acestei anchete a fost, fără îndoială, statistica întreprinsă asupra compoziției rasiale a bandelor. La Chicago, banda era „în mare măsură, dacă nu integral, un fenomen al comunităților de imigranți mai săraci. Din 880 de bande, din punct de vedere etnic doar 45 erau totalmente americane : 63 aveau membri de rasă neagră, 25 erau compuse din oameni de culoare și albi, 351 din albi de diferite naționalități și 396 compuse cu predominanta sau exclusivitatea unui grup național".

Și el continuă : „Puțini dintre membrii acestor bande s-au născut în străinătate, dar la majoritatea lor unul dintre părinți — sau ambii — sînt imigranți născuți în străinătate. Polonezii, italienii și irlandezii furnizează

membrii mult mai multor bande decît s-ar putea aştepta din partea respectivelor grupuri de populaţie ; în timp ce printre suedezi şi germani găsim relativ puţine bande". Pe lîngă aceasta, profesorul Thrasher a mai descoperit că raţiunea primordială a creării multor bande este esenţialmente rasială : adică, consolidarea unui grup etnic rezident în acelaşi cartier, format în scopul de a organiza cu mai multă energie şi eficacitate agresiuni împotriva altui grup etnic vecin. A descoperit alianţe ciudate, mai cu seamă în zona industrială şi de-a lungul riului, în jurul lui Western Avenue şi Străzii 26, care mulţi ani în şir au reprezentat linia de demarcaţie dintre coloniile de imigranţi ostile. Acolo polonezi şi greci alcătuiau o antantă împotriva italienilor, germanilor şi ungurilor, germanii şi ungurii se aliau contra altor italieni, evreii contra polonezilor, sirienii contra asiro-persanilor. Comerţul nu elimina întotdeauna puternica pecete rasială în activitatea bandelor organizate ca firme de afaceri, a confederaţiilor de asasini care deţineau în mîinile lor traficul de băuturi alcoolice. Cu toate că în cursul războaielor purtate pentru monopolul traficului cu alcool legămintele de credinţă erau foarte fluide, deşi chiar în sînul grupelor etnice propriu-zise existau conflicte interne şi se comiteau crime, mai ales în sectorul italo-sicilian, şi în ciuda faptului că banda lui Capone era, poate prin amploarea ei, neobişnuit de eterogenă, în general gangsterii făceau cauză comună cu cei de acelaşi neam. Comentînd conflictul Capone—O'Banion, Palsey spuse : „Neîndoios, la mijloc era antagonismul de rasă". Irlandezul era iritat de aroganţa italianuui Capone şi invidia succesul acestuia. Vorbind de adversarii săi, O'Banion nu-i mai scotea din „Blestemaţii ăia de sicilieni !", ceea ce caracterizează sentimentele sale.

Mai era apoi — după cum relatează Landesco — convingerea absolut sinceră a multor gangsteri care se considerau, datorită puterii şi influenţei abia dobîndite, paladinii neamului lor, şi erau admiraţi şi înălţaţi în slăvi de către compatrioţi. Samuzzo Samoots Amatuna, care a fost asasinat la vîrsta de douăzeci şi şase de ani, avînd deja la activul său o sîngeroasă carieră de pistolar şi ucigaş, era respectat de toţi pentru inima lui bună şi pentru naţionalismul său. Mica Sicilie considera asasinarea lui drept o lovitură din partea irlandezilor, care

astfel sperau să devină stăpînii industriei de băuturi alcoolice. „Irlandezii puseseră mîna pe guvernămînt, funcționarii publici erau cu toții irlandezi și în rîndurile poliției se numărau cîteva sute de irlandezi corupți, care împărțeau cu gangsterii italieni veniturile rezultate din contrabanda de băuturi alcoolice" — aceasta a fost una din explicațiile contemporane date omorîrii lui Amatuna, și a produs multă indignare faptul că biserica i-a refuzat lui Amatuna slujba religioasă și înmormîntarea într-un cimitir catolic.

Reacții la fel de intense se produseră în comunitatea evreiască cu prilejul uciderii lui Nails Morton. Pe prima pagină a ziarului *Daily News* din 15 mai 1923 scria: „Omagiu adus lui Nails Morton: Cinci mii de evrei au urmat cortegiul funebru, aclamîndu-și protectorul". Relatarea făcea aluzie la „un aspect al caracterului șefului de bandă pe care puțini oameni din afară l-au cunoscut în cursul vieții lui. Cinci mii de evrei au adus lui Morton tributul lor de recunoștință, considerîndu-l omul care crease poporului său condiții de securitate în West Side. În cursul scurtului serviciu funebru, vorbitorii l-au elogiat pe Morton pentru munca depusă în favoarea poporului său și pentru vitejia dovedită în timpul războiului mondial. La cealaltă față a carierei sale, acum încheiată, nimeni nu a făcut vreo aluzie". Banda lui Davey Miller avea de asemenea o tradiție de apărare a neamului său. La procesul unde s-a judecat crima comisă de Anselmi și Scalise, întreaga comunitate italiană se ridică solidară în apărarea asasinilor, din cauza comentariilor antisiciliene făcute de acuzare.

Thrasher sublinia: „Băieții din păturile mijlocii sau mai înstărite nu formează bande, nu fiindcă sînt albi, ci pentru că existențele lor sînt organizate și stabilizate de tradițiile americane, de datini și instituții care nu sînt la fel de accesibile pentru fiii imigranților. Banda este pur și simplu simptomul unui anumit tip de dezorganizare care este însoțită de sfărîmarea sistemului social tradițional al imigraților, fără ca să fie urmată de o asimilare adecvată a noului sistem".

S-ar putea, eventual, căuta aici motivul primordial pentru care gangsterul contrabandist de alcool din perioada prohibiției poartă aproape fără excepție un nume străin, de obicei italian. Părinții lor au adus în America

din Lumea Veche, odată cu boccelele cu straie și cu crucifixurile lor, o țesătură deasă a unui mod de viață, o statornicie și o forță de inerție, suficient de puternice pentru a supraviețui transplantării și a prospera în noul mediu social american. Presiunile economice care acționează încă, în cazul negrilor din sud și al albilor din Kentucky, i-au îndreptat pe imigranții europeni către mahala, „portul de intrare". Și nu a fost de vină preferința lor pentru murdărie (în cartierele acelea au găsit o murdărie probabil mai mare decît cea lăsată în urmă în patrie), ci o necesitate derivată din nivelul economic foarte scăzut al noului venit pe piața muncii din Chicago. De aceea el gravita în jurul nucleului central părăginit al orașului, partea mai puțin atrăgătoare pe care cetățenii de baștină din Chicago și imigrații stabiliți mai de mult — care se și asimilaseră și prosperau — o abandonaseră, mutîndu-se în suburbiile aflate în rapidă expansiune radicală. În mod logic, în zona aceea se găseau locuințele cele mai ieftine. Era un gheto pestilențial, dar nu cu mult mai rău decît condițiile pe care le cunoscuseră din totdeauna, și acolo aveau relații și prieteni deja stabiliți, gata să le ureze bun venit — oameni din aceeași țară, care vorbeau aceeași limbă și le împărtășeau comportările, ceea ce însemna căldură, familiaritate și securitate. După traumatismul înspăimîntător provocat de aventura pribegirii spre vest (dintr-un sat sau dintr-un cartier european de unde probabil că pînă atunci nu mai scosese niciodată nasul), imigrantul se trezea înconjurat în mod îmbărbătător de consîngenii lui și de vechile tradiții. Era ca un fel de cartier autonom, închis între ziduri, în inima orașului, o obște închisă în ea însăși, cu legile ei. Imigrantul mînca aceleași bucate, bea același vin, ținea aceleași sărbători, asista la aceleași slujbe religioase, iar în serile de vară își scotea un scaun în fața casei, pe trotuar, sau se așeza pe trepte și tăifăsuia cu vecinii în limba lui maternă despre oameni și despre locuri cunoscute de toți. Singura cerință care i se impunea pentru a putea supraviețui pe plan economic consta din învățarea unui minimum de cuvinte englezești, deși, poate, ca muncitor manual necalificat, lucrînd cu un grup național și sub ordinele unui șef de echipă bilingv, gata statornicit sau ale unui responsabil din aceeași provincie, nici măcar acest efort nu era necesar. Pentru imigrantul euro-

pean din prima generație problema integrării nu a fost apăsătoare : imigrantul nu s-a integrat în societatea care l-a primit. Încordarea cerută de acest efort îi aștepta pe copiii săi.

Copilul născut în America din imigranți sau cel adus de peste ocean la o vîrstă fragedă nu putea să rămînă mulțumit în sînul unei patrii artificial fabricate. Pentru el, și într-un caz și în celălalt, patria era o ficțiune și nu izbutea să înțeleagă sensul atîtor plăsmuiri nostalgice întreținute de generațiile vîrstnice. Totuși, cu mult înainte de a fi capabil să-și formeze o opinie proprie în această privință, era azvîrlit afară din colonie și simțea șocul noii civilizații, pe care nu-l cunoscuseră părinții lui. Legea îi pretindea să meargă la școală, și deși la școala de stat din cartier colegii lui, de cele mai multe ori, erau probabil de aceeași obîrșie și din același mediu ca și el, fără îndoială că acolo găsea un amestec de rase. Pînă una-alta, învățătorii erau americani și îi predau lucruri necunoscute de părinții săi ; învăța fapte din istoria unei țări al cărei cetățean era, deocamdată, doar nominal și despre care părinții lui nu auziseră niciodată vorbindu-se, iar cunoștințele sale în materie de limbă engleză, pe care părinții nu le aveau, îl făceau receptiv față de înrîuriri de care ei nu fuseseră atinși nici măcar în treacăt. Cu mult înainte de a fi capabil să-și analizeze și să-și înțeleagă emoțiile, încă din fragedă copilărie, simțea vag că se deosebește de părinți și de toți adulții din colonia lor. Din această uimire, din această neliniște, se năștea impresia tot mai dominantă a unui conflict. Pe măsură ce creștea, băiatul devenea tot mai sensibil la cultura aceea de care părinții și consîngenii lui erau izolați ; o mare parte din tulburarea lui se cristaliza într-un dispreț ascuns, amestecat și cu un sentiment de vinovăție, față de neamul lui. Îl deranjau sporovăiala lor într-o italiană vorbită de oameni de jos, sau în polonă, sau în idiș, sau — și mai rușinos — în engleza lor grotescă, scîlciată ; înfățișarea lor : pieptănătura rustică a mamei și mohorîtele ei straie negre țărănești, mustățile răsucite ale tatălui și basmaua la gît ; obiceiul lor plictisitor de a-și aminti necontenit de locuri pe care el nu le văzuse, nu avea să le vadă vreodată și nici nu dorea să le vadă, din moment ce, așa cum apăreau din descrie-

rile părinteşti, erau ciudate şi părăduite ; îndărătnicia cu care se agăţau de deprinderi absolut nepotrivite în emisfera aceasta diferită, de atitudini şi idei care fie că nu-şi mai aveau deloc rostul, fie că fuseseră respinse de propria sa experienţă ; dezaprobarea şi indignarea părinţilor faţă de deprinderi care îi fuseseră altoite în afara căminului, acuzaţiile lor continue, rostite sau implicite, că fiul îi trădează pe ei şi îşi trădează sîngele dacă nu creşte ca un ciobănaş din cîmpia lombardă, sau ca un băiat evreu care, drapat în *tales* *, poartă cu mîndrie sulurile de pergament într-o sinagogă din Varşovia, sau ca un argat vînjos din comitatul Cork, care se mulţumeşte să o curteze şi să se însoare cu fata lui alde O'Shea din cătunul învecinat.

Simţea toate acestea, dar îi lipsea curajul necesar ca s-o rupă definitiv cu trecutul, pentru simplul motiv că ţinea la oamenii pe care îi dispreţuia sau, cel puţin, avea nevoie de ei pe plan afectiv şi chiar multe dintre lucrurile pe care le recunoştea ca fiind străine, neamericane îi plăceau şi îi erau necesare.

La urma urmei, ce altceva i se oferea aici în ţara adoptivă ? Căci formarea personalităţii fiului de imigrant era tulburată şi de conştiinţa faptului că, deşi nu făcea, nici nu putea face parte din lumea părinţilor săi, nu putea, deocamdată, să facă parte integrantă nici din mediul în care n-aveau încredere părinţii lui, dar spre care el îşi îndrepta tot mai stăruitor paşii. „Dacă băiatul se conformează definiţiei americane, în ochii familiei este un fiu degenerat — scria Zorbaugh —, dacă se conformează tiparului familial, nu face faţă îndatoririlor prevăzute de legea americană". Îşi dădea seama că putea să sfarme cercul închis al coloniei, dar mai era un zid exterior peste care cu greu ar fi izbutit să treacă. Afla că oamenii de categoria lui erau clasificaţi sub eticheta „Macaronarul", „Irlandezul", „Mick Leahul". Descoperea că era considerat un american corcit : ce-i drept, engleza vorbită de el nu era atît de scîlciată ca aceea folosită de părinţii săi, dar accentul lui nu era prea bun, şi cînd nu era atent, aluneca lesne în locuţiuni străine sau începea să gesticuleze ; expresii şi ticuri dobîndite în copilărie. Nici fizicul lui nu avea *aspectul* dorit — era prea

* Un şal care se foloseşte la îndeplinirea ritualurilor religioase în cursul rugăciunilor. — *Nota trad.*

măsliniu, sau avea nasul prea mare ori buza ieşită în afară, nu corespundea imaginii ipotetice, dar obligatorii, a americanului. Şi începea să descopere că toate aceste deosebiri, puse laolaltă, deveneau o adevărată barieră : o barieră în calea legării prieteniilor, cuceririi unei fete, găsirii unei slujbe, de cîte ori trebuia să fie acceptat în afara clanului, ca individ uman. Cărei ţări îi aparţinea ? Începea să-şi urască părinţii şi sîngele care-i curgea prin vine şi-l făcea să fie aşa cum era, şi începea să urască deopotrivă America aceea superficială, fiindcă refuza să îl accepte aşa cum era. Era un individ măcinat de contradicţii, trăia simultan în două lumi sociale, neavînd succes nici în una, nici în alta, ca un actor de compoziţie prost, care încropeşte veşnic travestiuri neconvingătoare.

În sînul unei naţiuni mai vechi şi mai încrezătoare în forţele ei poate că nu s-ar fi exercitat presiuni atît de crunte pentru a-l constrînge pe intrus să se adapteze, să se conformeze uzanţelor şi mediului. Caracterul naţional este bine definit, reprezintă un model palpabil ; codul de comportament este stabil şi coerent, şi chiar dacă novicele se decide să rămînă un extravagant şi un neconformist, societatea care îl primeşte are suficientă încredere în criteriile pe care se bazează pentru a nu se arăta ofensată şi ostilă. Statele Unite ale Americii reprezintă o ţară care a suferit un proces unic, creînd — doar în decursul cîtorva generaţii — o nouă rasă dintr-o sumedenie de ingrediente poliglote, şi a trebuit să facă această operaţiune în ritm de marş, din cauza puterii şi a bogăţiei care i-au picat din cer, împingînd-o spre rolul de fruntaşă a Occidentului. Era nevoie să fie prezentată lumii o faţă americană, şi faţa aceea trebuia să fie confecţionată. Efortul de a face necontenit reclamă imaginii americane, osanalele perpetue aduse idealizatului mod de viaţă american, necesitatea de a dovedi validitatea visului american al „prosperităţii", cu o profuziune de bunuri materiale lucitoare şi bătătoare la ochi, zelul depus pentru a fabrica un ceremonial american şi tradiţii tribale americane, au o serie de consecinţe. Acestea produc nu numai rezultate fizice uşor de recunoscut, ca părul tuns foarte scurt, nasul cîrn şi înfăţişarea vînjoasă a tînărului american tipic, în cămaşă sport şi pantaloni mototoliţi, nu numai automobilul cu siluetă aero-

dinamică, în culorile curcubeului, ci şi ambivalenţa personalităţii americane. În ţări europene mai blazate, uneori muribunde, însufleţirea cu care americanul caută fie să-şi manifeste spiritul de iniţiativă, fie să-şi cîştige bunăvoinţa generală, provoacă un amuzament superficial şi snob. Ies la lumină de asemenea teama americanului şi neîncrederea faţă de neconformism, şi caricatura bunului cetăţean, reprezentată de „omul organizaţiei", deoarece nonconformistul ajunge să fie considerat un pîngăritor al imaginii reale. Pe lîngă aceasta, se naşte admiraţia americanului pentru oamenii ajunşi, înălţarea în slăvi a banului privit ca talisman mistic, un simbol al succesului şi al puterii sociale.

Toate aceste moravuri în dezvoltare, toate aceste idealuri trîmbiţate de propagandă, îl bombardează pe viitorul gangster din a doua generaţie de imigranţi, aventurat pentru prima dată în afara coloniei sale, şi cu atît mai mult sporesc senzaţia lui de rătăcire în faţa văditei falsităţi a multora din acele idealuri. El ştia că un cămin american nu este totdeauna vilişoara cu grilaj alb, cu pajiştea verde, la umbra copacilor, şi cu un garaj în care încap două maşini, unde duc un trai atît de însorit familiile din filme ; nici garsoniera dublă a lumii bune din Manhattan şi Lake Shore Drive, despre care se vorbeşte la rubricile mondene de cancanuri, pentru că el personal locuia într-o casă americană şi erau ploşniţe în pat, nu avea chiuvetă în interiorul apartamentului, iar fereastra dădea spre o fabrică de săpun. El ştia că nu toţi americanii seamănă cu tipul anglo-saxon, bronzat, cu părul ondulat, cu cămaşă imaculată, de pe afişele publicitare ale unei anumite mărci de ţigări, fiindcă prin vecinătate nu văzuse niciodată astfel de oameni. (Această situaţie este valabilă şi în oraşul Chicago de astăzi, unde nu are sens să vorbeşti de minorităţi etnice, cînd te referi la grupările eterogene care mai păstrează caracteristicile pronunţate ale vechilor minorităţi americane ne-albe. Străinii naturalizaţi constituie încă 15% din populaţia oraşului Chicago ; cei din a doua generaţie, 30% ; oamenii de culoare, 15% ; aşadar, un total de 60%. Astfel că, în realitate, minoritatea este formată din cei 40% de cetăţeni albi născuţi la Chicago). Totuşi, cerinţa de a prelua coloritul americanului simbolic era puternică, şi nu se datora numai presiunilor exterioare. Căci ambivalenţa care îl făcea pe fiul imigran-

tului să sufere era prezentă, chiar dacă se manifesta sub o formă diferită și la tatăl lui. Margaret Mead explică astfel mentalitatea imigrantului : „Bunicul său a plecat de acasă, răzvrătindu-se împotriva unui tată care nu se aștepta la răzvrătirea lui definitivă, părăsind o țară unde toți erau siguri că avea să rămînă pentru totdeauna. Ajunși aici, după ce spiritul de răzvrătire i-a fost domolit de succesul dobîndit, el începe să se moaie puțin, gîndind că poate intensitatea ardoarei sale de a-și părăsi casa fusese exagerată. Cînd fiii săi se fac mari, el este dezbinat între dorința de a-i vedea reușind în această patrie nouă — ceea ce însemna că trebuie să fie mai americani decît el, trebuie să-și piardă cu totul numele străine și orice urmă de supunere față de un mod de viață străin — și sentimentul de culpă simțit față de părinții și de patria pe care a renegat-o. Astfel că, o dată îl pedepsește pe băiat fiindcă notele proaste aduse de la școală îl fac să se teamă că nu va deveni un american plin de succes, altă dată îl dojenește pentru apucăturile americane pe care le-a căpătat și lipsa de respect arătată față de tată și de bătrînii consîngeni, prieteni cu tatăl".

În cazul respectiv tatăl este parțial un ratat : el reprezintă, ce-i drept, un pas spre libertate, dar nu și libertatea însăși. „Tatăl aparținînd primei generații — continuă Margaret Mead — a ales, la vremea lui, între libertate și ceea ce el considera drept sclavie ; dar cînd americanul din a doua generație își privește tatăl european și, în persoana lui, privește Europa, vede o opțiune între succes și faliment, între putere și înjosire".

Margaret Mead aduce ca exemplu pe băiatul care a avut posibilitatea de a alege. Dar gangsterul din perioada prohibiției era un om căruia nu i se lăsa libertatea alegerii ; era situat, pe plan economic, la nivelul cel mai de jos al societății, și ca atare întemnițat între două culturi diferite. El a descoperit însă că există o cale de a ieși din impas. Singurul tunel de ieșire din situația aceea insuportabilă era banda.

Sociologii și criminaliștii nu au căzut încă de acord asupra unei explicații deajuns de convingătoare a unui fenomen bizar : de ce dintre doi băieți născuți în aceeași casă de raport, produsul unor condiții de viață absolut similare și al discordiei din sînul familiei, unul devine

judecător, iar celălalt șantajist ? Poate că circumstanțele sînt identice, iar mijloacele diferite întrebuințate sînt datorate în parte hazardului și influențelor externe accidentale, în parte trăsăturilor individuale ale personalității. Dar ceea ce pare că scapă mereu din vedere oricărei judecăți este faptul că, în vreme ce în ambianța clasei mijlocii criminalii provin din rîndul tinerilor neadaptați, în mediul ghetoului imigranților tînărul neadaptat devine învățător : este un înstrăinat. Individul normal, bine echilibrat, împărtășește sentimentul vag, dar pronunțat, al locuitorului din mahala, că se află dedesubt, strivit sub povara unei elite citadine care, fie că vrea să-l ignoreze, fie că vrea să-l exploateze, se servește de armele pe care i le dă legea pentru a-l constrînge să rămînă acolo unde este. Ostilitate, ură și violență, și recurgerea la forța pe care o oferă banda, sînt rezultatele firești ale unei asemenea situații. Un profesor din Chicago, fiul unor părinți naturalizați americani, mi-a expus situația în aceste cuvinte : „Criminalul tipic din epoca lui Capone era un băiat care își luase ca model pe banditul care a urcat pe culmea succesului. Acesta era modelul pe care îl vedea în jurul lui. Nu e vorba de un băiat ieșit din comun, ci de un individ cît se poate de obișnuit. Vedea în ce consta «succesul» în societatea unde fusese azvîrlit : o limuzină «Cadillac», un maldăr de bancnote, un apartament elegant. Cum să ajungă la o asemenea poziție, atît de palpabilă ? De cele mai multe ori, era vorba de un băiat plin de inițiativă, de imaginație și iscusință ; tipul de tînăr care, în condiții diferite, putea deveni conducător de industrie sau un important personaj politic. Dar nu avusese prilejul de a studia la Universitatea Yale, de a deveni un bancher sau un agent de schimb ; nu avusese mijloace pentru a absolvi Facultatea de drept de la Harvard. Exista, totuși, o cale relativ ușoară de a-și procura bunurile la care avea dreptul, așa i se repeta neîncetat, în calitate de cetățean american, și fără de care începea să simtă că nu se poate socoti cu adevărat un cetățean american. Putea să devină gangster".

În 1930, la apogeul fazei Capone din perioada crimei industrializate, cînd, din cei 3 400 000 de locuitori ai orașului Chicago, peste 2 460 000 nu erau născuți în America sau erau născuți în America din părinți străini ori din căsătorii mixte, două cincimi din fetele delincvente și ju-

mătate din delincvenții de sex masculin erau copiii celor care nu erau născuți în America. Lohman, în ancheta întreprinsă în 1975 asupra problemelor delincvenței în America, afirmă : „În ultimii ani, problema s-a deplasat spre «noile migrații» și spre noile grupuri marginale apărute pe scena americană : negrul care se mută la oraș, mexicanul, portoricanul... Astăzi marea majoritate a delincvenților de ambele sexe, și anume peste 70%, sînt născuți în America, sau sînt copiii unor părinți născuți în America". Terenul de antrenament al bandelor de adolescenți, în pofida transformărilor neîncetate petrecute în apartenența lor, își menține o dimensiune etnică, rasială și teritorială. Cincizeci la sută din delincvenții americani provin din douăzeci și cinci la sută din populație. Shaw și McKay au stabilit faptul că la Chicago delincvenții erau concentrați în puține zone — nouă districte din centrul orașului care, deși adăpostesc numai 16% din populația adolescentă, furnizează 38% din delincvența citadină. Firește, este vorba de zonele suprapopulate din cartierele mizere. Lohman citează cazul unui gangster în vîrstă de unsprezece ani, mîndru de tradiția pe care se bizuie adoptarea unor noi recruți : „Bătrînii sînt căsătoriți sau sub drapel sau la răcoare". Tipii de vîrstă mijlocie sînt la Charley Town *. Băieții tineri, ca mine, trebuie să aibă grijă de toate treburile **.

Astfel, banda ajunge să se substituie solidarității și coeziunii care lipsesc și ține chiar locul, în mod obscur, unei etici a „fraternității virile", de vreme ce dragostea lipsește. „Lumea bandelor" a spus Zorbaugh, „este rezultatul creației fantastice, din partea copilului, a unei lumi sociale unde el poate să trăiască și să-și găsească împlinirea dorințelor". În 1929, profesorul Thrasher definea în felul următor caracteristicile bandei de cartier : bandele își au originea în încăierările dintre băieții care locuiau pe străzi rivale : „În timp ce multe dintre ele sînt efemere, altele dezvoltă o considerabilă conștiință de sine socială. Adesea iau numele străzii unde s-au născut, sau un nume diferit, la alegerea membrilor. În acest mod, banda embrionară se încheagă, devine permanentă și dobîndește o considerabilă stabilitate. Băieții pot astfel

* La școala de corecție. — *Nota aut.*
** Crimele. — *Nota aut.*

să rămînă împreună în toată perioada adolescenței, iar cînd devin adulți reprezintă un grup compact și bine integrat... Bandele de criminali iau naștere din aceste bande compuse din băiețași și adolescenți... După datele Comisiei împotriva crimelor din Chicago, în oraș sînt zece mii de criminali profesioniști. E mai mult decît probabil că pregătirea lor s-a făcut în rîndul bandelor de care am vorbit mai sus, care de obicei nu sînt supravegheate de poliție și constituie adevărate leagăne ale crimei. Pe lîngă faptul că generează delincvența juvenilă și pregătește pe viitorii criminali, banda este totdeauna o sursă de dezordine în comunitate. Reprezintă o mare problemă, atît pentru școală, cît și pentru grădinile publice, terenurile de joc și în case. Se dezvoltă din conflicte. Cînd se produc tulburări, banda ia parte la ele, punîndu-se în fruntea mișcării, și devine cu ușurință un nucleu în jurul căruia poate să se adune mulțimea. În formele sale mai mature și în mîna unor indivizi lipsiți de scrupule, devine o unealtă pentru fapte rele. Poate fi folosită în conflictele de muncă, la spargerea grevelor sau în cazurile de concurență violentă. La Chicago, ca și în alte orașe, banda a devenit instrumentul favorit al fruntașilor politici, care îi oferă protecție și subsidii în activitățile ei criminale, în schimbul unui sprijin bazat pe forța brută și pe voturi."

Alt factor este efectul produs de viața citadină asupra acestor fii de țărani. Vastitatea, varietatea și anonimatul orașului Chicago, miile de ocazii oferite de metropolă băiatului italian sau irlandez de a scăpa de autoritatea părinților refugiindu-se în alte cartiere, de a-și forma fără știrea părinților noi obiceiuri și noi prietenii este o problemă care a fost examinată de R.E. Park. Această mobilitate și schimbare accelerată pe care o aduce după sine, spunea Park, „permite indivizilor să treacă la iuțeală, cu extremă ușurință, de la un climat moral la altul, și încurajează fascinanta, dar periculoasa experiență de a trăi în același timp în mai multe lumi diferite, poate tangente, dar despărțite de un abis. Toate acestea tind să imprime vieții orașului un caracter superficial și hazardat; tind să complice relațiile sociale și să producă tipuri umane noi și divergente. În același timp introduc un element de hazard și de aventură care se adaugă stimulentului vieții urbane și îi dă o atracție aparte în ochii tinerilor, înzestrați cu nervi elastici și netociți. Atracția

exercitată de marile oraşe este, poate, consecinţa unor stimuli care acţionează în mod direct asupra reflexelor omului. Ca tip de comportament uman, poate fi explicat asemenea atracţiei exercitate de flacără asupra fluturelui de noapte, ca un fel de tropism".

În acele turbulente şi crepusculare zone ale oraşului Chicago, puteai să faci parte dintr-o bandă doar cu preţul unei conduite pe care societatea organizată o condamna în teorie, şi în acelaşi timp o trecea cu vederea, valorificînd-o cu cinism în folosul ei — ceea ce, cum era lesne de constatat, aducea o răsplată bogată.

21.

Afaceristul cu dinţi de rechin

Pînă la 17 ianuarie 1920, gangsterul american fusese identificabil. La drept vorbind, şi în perioada precedentă el beneficia de o toleranţă necunoscută în Europa modernă. Fuziunea şi ajutorul reciproc dintre crimă şi politică era un vechi obicei american ; principiul „oraşului deschis" era acceptat pe plan larg nu numai de afacerişti — care argumentau că deviza „orice merge" era utilă comerţului local — sau de către cei care patronau case de toleranţă, tripouri şi spectacole de strip-tease, ci şi de mulţi cetăţeni respectabili, care îndrăgeau în chip romantic ideea supravieţuirii acelui frenetic trecut al frontierei întruchipat de Diamond Lil şi de cartoforul care frecventează vapoarele de pe Mississippi. Astfel că angrosistul viciului, de tipul unui Colosimo, cu vulgarităţile lui ţipătoare, cu şarlataniile sale, cu violenia lui făloasă, care era nu numai tolerat, ci şi apreciat ca tipul pitoresc al şmecherului, rămînea totuşi dincolo de îngrăditura respectabilei comunităţi mijlocii. Exista, era semiadmirat, îndeplinea o funcţie care putea fi acceptată cu o ridicare din umeri ; dar el nu făcea parte din societatea civilizată, şi după ce se epuizau toate scuzele şi indulgenţele, era stigmatizat ca un criminal şi pus la index de obştea onestă.

Dar, după introducerea prohibiției, cine era șarlatan ? Milioane de oameni care se considerau cetățeni corecți, cu respect față de lege, totdeauna gata să-și îndeplinească datoria, și care în toate celelalte privințe puteau să se comporte în consecință, începură să comită fraude și să mintă cu nerușinare, în mod regulat, în complicitate sistematică cu lumea interlopă. În 1920, spre sfîrșitul lunii ianuarie, Asbury scria : „Femeile au început să invadeze barurile clandestine... Tinerii au început să poarte în buzunare ploscuțe și să organizeze petreceri zgomotoase, la care un joc foarte popular era acela de a vedea cine se făcea criță cel dintîi. Îi ajutau pe cei vîrstnici să manevreze aparatura pentru distilarea whisky-ului și fabricarea berei, care era instalată în casele particulare ; îi vedeam dînd dușcă pe gît băuturi spirtoase și apoi, beți, permițîndu-și tot felul de libertăți licențioase cu soțiile sau soții altora, sau mahmuri după o noapte de chef. Se discuta aproape numai despre prețul ridicat al băuturilor, despre greutatea de a supraveghea fermentarea, despre doza de drojdie necesară sau despre calitățile neasemuite ale «contrabandistului meu». A bea devenise un lucru romantic și aventuros, un lucru pe care tinerii moderni trebuiau neapărat să-l facă". În 1923, judecătorul John H. Clarcke de la Curtea Supremă, vorbindu-le absolvenților Facultății de drept a Universității din New York, spunea : „Respectul nu numai față de o anumită lege, ci față de toate legile, a scăzut în țara noastră în chip atît de demoralizant și fără precedent, încît este greu de prevăzut sfîrșitul situației care s-a creat".

Iată și plîngerea lui Capone, care se arăta jignit : „Eu nu am făcut altceva decît să vînd bere și whisky celor mai buni concetățeni ai noștri. Nu am făcut altceva decît să satisfac o cerere grozav de mare". Această plîngere a fost adesea citată în glumă ; dar totuși, fără a accepta opinia lui că „nu am făcut altceva", care făcea abstracție, în mod cam arbitrar, de asasinate, extorcare, terorizare și corupere — toate fiind elemente însoțitoare ale simplului scop central —, cele două afirmații corespund adevărului. Capone și confrații lui traficanții aveau o vastă armie de complici : publicul însuși.

Cetățeanul din Chicago între două vîrste privește azi în urmă, la anii aceia dezmățați, cu un sentiment de vină personală care m-a surprins foarte mult (un bancher

mi-a povestit : „În cursul deceniului al treilea, într-o bună zi fiica mea mi-a spus : «Totdeauna m-ai învățat să respect legea și constituția, și văd că îți prepari gin !», la care eu n-am avut ce să-i răspund"), dar, într-un mod la fel de surprinzător, nu blamează pe Capone și bandele de gangsteri. Printre numeroasele persoane cu care am stat de vorbă asupra atitudinii avute față de Capone și asupra atitudinii opiniei publice a vremii față de el, doar un fost reporter al cronicii judiciare l-a condamnat categoric : „Capone a fost un nemernic". Oricum, poate fi interesant să relatez cîteva din opiniile culese de mine personal.

Un avocat, fiul unui fost procuror general, exprimînd un punct de vedere foarte asemănător cu cel al lui Macheath, personajul lui Brecht („Ce contează un șperaclu, în comparație cu o obligație de bursă ? Ce înseamnă jefuirea unei bănci, în comparație cu fundarea unei bănci ?"), îmi spuse : „Capone era relativ nevinovat în comparație cu unii oameni care în vremea aceea dominau afacerile și viața publică — mă refer în mod special la Samuel Insull, ale cărui operațiuni financiare erau adevărate acte de banditism. Insull reușea să corupă și să cumpere pînă și pe oamenii de afaceri care susțineau necesitatea unor criterii politice și civice onorabile. Decăderea generală a onestității și a integrității în viața publică provocată de Insull este cea care a creat ca subprodus climatul moral în care Capone și-a realizat ascensiunea".

Un sociolog care de foarte tînăr, pe cînd lucra la un proiect de studii sociale, la universitate, a fost în contact timp de doi ani cu banda lui Capone, îmi spuse : „Nu aș putea considera bandele din perioada prohibiției ca avînd o activitate pur criminală. Populația din Chicago voia băuturi alcoolice, jocuri de noroc și femei, iar organizația lui Capone era un fel de serviciu public care le furniza clienților ceea ce voiau. Fără consimțămîntul cetățenilor nu ar fi putut acționa nici măcar un ceas. Persoanele «cumsecade» i-au îmbogățit pe gangsteri. Marii lideri civici și marii magnați ai industriei se ridicau, în adunările publice, pentru a denunța corupția — și apoi se duceau glonț la un cocktail sau se întorceau la birou ca să trateze cu traficanții de băuturi alcoolice prohibite asupra calității ultimelor băuturi spirtoase livrate".

Un judecător care combătuse în mod consecvent administrația Thompson exprima anumite rezerve cînd era vorba de condamnarea totală a gangsterului din perioada prohibiției : „Bandele au devenit puternice din cauza corupției — îmi spuse el. Conducerea muncipiului era coruptă și reprezenta un teren fertil pe care corupția se putea dezvolta. Noi americanii sîntem un popor versatil. Am introdus prohibiția. Am pus-o la încercare. Am înlăturat-o. Personal, am fost totdeauna pentru menținerea vinului și a berei. Cred că ar fi trebuit să interzicem numai consumul băuturilor alcoolice tari. Dar mințile oamenilor erau prea ocupate cu întrebarea : «De ce să-mi ia paharul de bere ?» Și, efectiv, marele trafic cu băuturi alcoolice prohibite l-a prilejuit berea ! Unii îl urau pe Capone, dar asupra multor oameni el exercita atracția legată de figura legendară a brigandului aventuros, și mulți se gîndeau că, în fond, Capone avea grijă să le furnizeze oamenilor berea de care nu se puteau priva. Așa cum am spus, noi sîntem un popor versatil. În fiecare oraș american există un grup de comercianți și necomercianți care susțin principiul «orașului deschis», ceea ce ne duce îndărăt la Roma. Aceștia spun că dacă ai un primar onest, seacă anumite surse de venituri. De aceea ei rîvnesc să se revină la zilele de deplină libertate. Le obțin, și apoi își văd copiii mergînd pe străzi mărginite de taverne și case de toleranță și se hotărăsc să asaneze atmosfera orașului. Lucrurile se desfășoară ciclic. Gangsterul nu poate fi eliminat definitiv cîtă vreme va exista o asemenea nestatornicie socială".

Climatul politic al acelei perioade a avut o contribuție importantă la atitudinea echivocă față de gangsteri și, îndeosebi, la sfidătoarea împotrivire față de condamnarea formulată oficial de către cetățeanul respectabil : cei care îl apărau pe gangster susțineau că umblau slobozi jefuitori mai răi, travestiți în persoane cumsecade, opinie care, dealtfel, se menține și azi și pe care a cristalizat-o Nelson Algren. El mi-a spus : „Corupția începe din vîrful societății. Am cunoscut o grămadă de șantajiști și de oameni care au ispășit condamnări, persoane avînd — de cele mai multe ori — o fațadă legitimă, dar care învîrtesc altceva îndărătul acelei fațade. Din punct de vedere moral ei sînt mai cinstiți decît așa-zisele persoane cumsecade care guvernează orașul Chicago prin intermediul unui joc de

complicităţi". Această atitudine derivă, în parte, din resentimentul stîrnit de prohibiţie în cugetul atîtor oameni inteligenţi şi prea puţin cucernici, care vedeau că dreptul de liberă opţiune fusese gîtuit de o facţiune de bigoţi sectari, — dar totodată, în mod mai vag şi totuşi cu aceeaşi forţă, şi de credinţa înrădăcinată că gangsterii ar fi un fel de erupţie cutanată provocată de o maladie mai adîncă, organică, a societăţii, şi că activitatea lor le-ar ajuta adevăraţilor răufăcători, abătînd indignarea publică de la cauza primordială a răului.

Algren, acum trecut de cincizeci de ani, a crescut în cartierul Milwaukee Avenue, locuit de polonezi şi negri, şi îşi mai petrece şi azi acolo o bună parte din timpul său ; este tipul intelectualului autodidact. Face parte din acea categorie de scriitori, pictori, ziarişti şi boemi de periferie proletari (sau mic-burghezi care se consideră proletari) care au cunoscut la Chicago criza din 1921, prea trîmbiţata „prosperitate a lui Coolidge" ce a ţinut din 1923 pînă în 1928, nebunia speculaţiei din 1928, crahul din Wall-Street din 1929 şi puternica criză economică din deceniul al patrulea, cînd în Statele Unite domneau spaima, foamea, suferinţa, iar în aer se simţea miros de revoluţie. Oamenii aceia deveniră, sub influenţa evenimentelor, fie socialişti umanitarişti fără de partid, cunoscuţi în America sub numele de liberali, fie marxişti sau de-a dreptul comunişti cu carnet de partid.

Nimicirea lui Capone a fost o demonstraţie clară a profundei nevoi de reînnoire şi reabilitare simţită de America ; era vremea întrebărilor chinuitoare, cînd în ţară erau milioane de şomeri — cele trei milioane din 1929 au sporit în 1932 la patrusprezece milioane şi jumătate. O vreme în care întreaga structură a gîndirii americane, bazată pe premisa că bunăstarea şi progresul vor spori necontenit, în mod dinamic, sub egida politicii capitaliste şi a devizei *laissez faire*, s-a prăbuşit odată cu acţiunile de la bursă. Era vremea migraţiilor interne, a noilor marşuri spre vest în maşini bune de dat la fier vechi, fugind din „groapa de praf" * din Oklahoma, şi din părăginitele, sterpele cîmpii ale sudului ; vremea romanului „Fructele mîniei" de Steinbeck, a mîinii de lucru migratorii ; vagabonzii călătoreau în vagoane de marfă sau

* Regiune foarte aridă, unde, din cauza eroziunii accentuate, se produceau mari furtuni de praf. — *Nota trad.*

pur și simplu agățați dedesubt, de osiile lor, spre est și vest, spre nord și sud, străbăteau de-a-curmezișul America, căutînd în zadar de lucru ; vremea „orașelor lui Hoover" construite de cei rămași fără adăpost din lăzi de ambalaj și tablă ondulată, pe terenurile acoperite de bălării la periferia orașelor ; vremea bucătăriilor populare și a cozilor la pîine ; a chitariștilor ambulanți radicali, de tipul lui Woody Guthrie, care cîntau : „Blues-ul despre Uniune", „Omul vigilent", „Călătorie grea", și a celor care ridicau moralul cu „Mica culegere de melodii roșii", de Joe Hill *, poetul și agitatorul internaționalist executat, în taberele de muncitori migratori și dezorganizați, răsărite în marginea șoselelor ; a pieselor de tipul „În așteptarea lui Lefty" ** și a filmelor de tipul lui „Pogoară iarna" *** ; vremea asociației P.W.A. (a foștilor prizonieri de război) și a Ajutorului federal ; a unei noi școli revoluționare de romancieri progresiști, ca John Dos Passos, James T. Farrell și Richard Wright ; a publicării unor poezii partinice, de tipul poemului „Unei fete revoluționare" de Maxwell Bodenheim și al „Baladei lui Lenin" de Langston Hughes ; vremea grevelor și a spărgătorilor de greve ; a lock-out-urilor și a bandelor de teroriști ; o vreme în care pînă și șlagărele își îndepărtau atenția de la aspectele mai superficiale ale amorului, lansîndu-se melodii ca „Amintește-ți de omul meu uitat" și „Frate, ai un gologan să-mi dai ?" În nici un alt oraș american nu era un șomaj mai mare ca la Chicago. Nicăieri nu găseai un procent mai ridicat de oameni capabili de muncă aflați în sarcina filantropiei publice. În nici unul nu erau tulburări mai violente și mai sîngeroase, în nici unul nu aveau loc atîtea mișcări sindicale și marșuri ale foamei în cursul cărora poliția trăgea în greviști și manifestanți. În 1932, într-o singură lună, treizeci și opt de bănci din Chicago și-au închis ghișeele. Cu optsprezece luni mai înainte, în ianuarie 1930, în ziarele engleze apăruse titlul macabru : „Oraș falit — în Chicago domnește un haos total". Faptul de necrezut era

---

* Joseph Hilstrom, poet proletar (1882—1915), de origine suedeză. Condamnat la moarte sub acuzația ticluită de asasinat, a fost executat, devenind un erou al folclorului muncitoresc din S.U.A. — *Nota trad.*

** Piesă într-un act, de dramaturgul progresist Clifford Odets, avînd ca temă o acțiune sindicală. — *Nota trad.*

*** Ecranizarea piesei lui Maxwell Anderson, jucată și în țara noastră. — *Nota trad.*

că acest centru industrial, clocotind de energie și activitate, avea — sub administrația lui Big Bill Thompson și a acoliților lui — un pasiv de trei sute de milioane de dolari.

Enormitatea harababurii care domnea și a pungășiilor comise de oameni aflați în posturi importante făcea ca gangsterul contrabandist de băuturi alcoolice și șantajist să pară relativ nevinovat în ochii multor cetățeni din Chicago. În centrul crizei se aflau piratii finanței, de genul lui Samuel Insull și al lui Charles T. Yerkes, două exemplare deosebit de notorii și bătătoare la ochi ale acelei specii de rechini din Chicago care dominau lumea afacerilor.

Insull era fiul unor englezi care duceau o cruciadă pentru cumpătare, abstinenți convinși. El personal se lăuda că în viața lui nu pusese în gură nici un strop de alcool, ceea ce făcea o publicitate neprețuită antiprohibiționismului. Insull își începuse cariera la Chicago, organizînd distribuirea energiei electrice și preluînd controlul ei total. După ce extinsese procedeul lui de constituire a monopolului la unsprezece state și treizeci și cinci de orașe, deveni cel mai puternic magnat al afacerilor din Vestul mijlociu și către mijlocul deceniului al treilea era vîrît pînă în gît în mașinații politice. În 1932, după cîteva mici zguduiri preliminare, imperiul lui financiar se prăbuși ; trei sute de mii de acționari își pierdură economiile ; Insull fugi la Paris, iar după extrădarea și desfășurarea procesului în America, tot la Paris se întoarse și la Paris muri, lăsînd patrusprezece milioane de dolari datorii. Cît despre Yerkes, acesta își inaugură activitatea de speculant investind fonduri — rodul unor delapidări comise de un amic de-al său în dauna trezoreriei municipiului Philadelphia — în diferite întreprinderi din Chicago, după incendiul din 1871. Apoi deschise un birou de schimb, specializîndu-se în speculații asupra concesiunilor de tramvaie și colaborînd în secret cu „lupii cenușii" din consiliul municipal ; pînă la urmă reuși să controleze aproape întreaga rețea a transporturilor publice din Chicago *. Dar puterea politică și financiară a multimilionarului Yerkes fu fărîmițată într-o bună zi, în ciuda faptului că

* Aceste episoade ale biografiei lui Yerkes l-au inspirat pe Theodore Dreiser la scrierea romanului său „Titanul". — *Nota trad.*

împărțise în dreapta și-n stînga sperțuri în valoare de trei sute de mii de dolari. Înainte de a fugi, la rîndul său, în Europa, Yerkes se descotorosi de toate titlurile cu cota umflată artificial.

După extrădarea lui Insull, întors în America spre a fi judecat pentru fraudă și absolvit de orice învinuire de către juraţi, care mai tîrziu declarară presei că verdictul fusese cunoscut încă cu șase săptămîni înainte ca Insull să apară pe banca acuzaților, ziarul *Times* din Chicago, într-un editorial care sprijinea New Deal-ul președintelui Franklin D. Roosevelt, rezuma astfel cele întîmplate : „Insull și ceilalți inculpați — nevinovați ; vechea orînduire — vinovată".

De aceea nu ne uimește constatarea că, după criteriile morale ale cetățenilor din Chicago mai tineri și mai inteligenți din perioada aceea, „pitorești mastodonți ai junglei din La Salle Street", cum îi numea Alson F. Smith, erau mai nocivi pentru societate decît Capone și banda lui. Smith susținea că motivul pentru care cercurile intelectuale și artistice din Chicago mențineau raporturi aproape permanente cu „gangsterii neolitici" se datora pe de o parte faptului că mulți dintre scriitori erau totodată și ziariști, și această meserie îi punea în fiecare zi în contact cu lumea bandelor, pe de alta faptului că mulți gangsteri sicilieni patronau spectacolele de operă. Pe lîngă aceasta, un loc de întîlnire îl constituiau localurile de jazz administrate de bande și, în sfîrșit, „gangsterii nu îi înspăimîntau pe scriitori și ziariști, ca pe majoritatea oamenilor ; îi cunoșteau personal ; oricum, Chicago era o junglă, și prohibiția era categoric nepopulară. Aproape toți ziariștii erau convinși că fiarele cele mai periculoase nu erau cele care se întîlneau în lumea interlopă, ci dinozaurii pitulați în zgîrie-norii din La Salle Street, care se năpusteau să prade concesiunile întreprinderilor de tramvaie și acțiunile întreprinderilor de utilitate publică. Yerkes și Insull, argumentau acești oameni, au furat mai mult decît Torrio și O'Banion, și prin furturile lor au dăunat unui număr mai mare de cetățeni nevinovați".

Nu e de mirare că și Capone împărtășea pe deplin acest punct de vedere. În iunie 1931, în timp ce se plîngea presei de hărțuielile la care îl supuneau autoritățile fiscale, spuse : „Bancherii care îi fură pe săraci se fac vinovați de o crimă cu mult mai mare. Guvernul vrea să dea un

exemplu cu mine, și eu nu mă plîng. Dar ar trebui să se țină de capul bancherilor necinstiți". Pe de altă parte, cu cinci luni mai înainte, Capone făcuse foarte lămurită intenția lui de a ajunge la un acord amical cu autoritățile, angajîndu-se să nu se atingă de marile afaceri. „Eu nu mă amestec în marile afaceri — declară el ziarului *Herald* din Washington. Nici unul din marii bonzi ai finanței nu poate spune că i-am luat măcar un singur dolar. Eu nu mă amestec în afacerile lor. De ce nu mă lasă să-mi văd liniștit de afacerile mele ?"

Elasticitatea lui Capone nu a fost niciodată inhibată de sîcîitoare principii rigide ; el poseda talentul unui bun comandant militar, gata să-și schimbe cîmpul de bătaie ca să facă față unei modificări a situației tactice.

Vedem astfel că dezavuarea formală a gangsterilor — exprimată de obicei pe un ton sfătos în rapoarte, conferințe publice și cărți documentare asupra criminalilor, considerați drept vampiri care sug sîngele și viața din trupul lipsit de apărare al comunității, nu oglindește în mod exact toate opiniile. Personal, găsesc totuși că din această condamnare a disciplinei și integrității publice lipsește pe nedrept un factor crucial. Noi, englezii, adesea rămînem perplecși în fața situației încurcate care domnește în America în ceea ce privește legile locale și legile statale, în fața a ceea ce ni se pare a fi o jurisprudență de o haotică ineficiență, plină, ca un ținut de luptă al partizanilor, de gropi-ascunzători și de poteci de scăpare pentru criminalul care are un bun avocat și este totdeauna gata să-și afirme drepturile conform constituției și să se adăpostească îndărătul unei tăceri îngăduite de către un comod articol de lege. Englezul citește multe relatări despre violența și incoerența care domnesc în societatea americană ; multe relatări despre excesele maccarthyștilor și ale rasiștilor, care provoacă reacții puternice împotriva timidității și a conformismului placid, împotriva unei mediocrități neangajate, socotită mai sigură decît vigoarea și decît gîndirea originală. Adesea buimăcitilor englezi le vine greu să vadă o realitate concretă în principiile de libertate personală și de respect al personalității umane, care ocupă atîta spațiu în declarațiile despre măreția și destinul Americii.

De fapt, aceste principii sînt transpuse în cea mai vie realitate, prin felul cum modelează idealurile și codul

de comportament al americanului, chiar dacă în practică, la fel ca toate făpturile umane de pretutindeni, adesea cade sub nivelul cerințelor ideale. Principiile acestea au contribuit la supraviețuirea și la succesul lui Capone. Mai pe scurt, se atribuie o asemenea importanță ideii libertății individuale, încît criminalului i se acordă o doză prea mare ; din această stare de spirit derivă, pe plan administrativ, și o profundă și aprigă ambiție a păstrării autonomiei, o mare silă față de acceptarea controlului Washingtonului și al forurilor federale — deși adesea există și motive întemeiate pe interesul personal pentru ca afacerile locale să fie soluționate într-un cadru local. Pînă la urmă, firește, Capone a devenit o asemenea forță — și o asemenea complicație națională — încît pentru a fi strivit a fost necesară o acțiune federală ; cetățenii cu răspundere din municipiul Chicago au ajuns la ultimul grad de desperare, încît n-au avut încotro și au cerut ajutorul federal. Un om de afaceri din Chicago mi-a făcut o declarație care explică multe lucruri : „În cele din urmă am înțeles că trebuia să scăpăm de Capone, dar era o treabă complexă, cu o droaie de lucruri ca respectul de sine, onoarea civică, amestecate cu o bună doză de rușine și aroganță".

Cei pe care John Gunther îi numește „aceste creaturi folclorice", cît timp au trăit au fost celebrități în toată puterea cuvîntului. În 1930 Pasley a descris interesul stîrnit de apariția lui Capone, în automobilul lui blindat : „Vine Al !", și vestea alerga din gură în gură, iar pietonii se strîngeau ciorchine pe marginea trotuarelor, întinzînd gîtul pentru a vedea mai bine, întocmai ca la defilarea unui circ. În cursul anilor 1925, 1926, 1927 și 1928, pentru străinii care se aflau în al doilea oraș al Americii ca mărime, trecerea lui Al era un spectacol care stăruia în amintire. În 1928, un băiat din Indiana fu arestat la Chicago, pentru vagabondaj. El mărturisi că făcuse călătoria anume „pentru a-i vedea pe oamenii curajoși care-și bat joc de voi, sticleții". În 1929, sociologul Jane Addams scria că bunii cetățeni erau cu toții „foarte îngrijorați de efectul produs de toate aceste violări ale legii asupra tinerilor. Fără îndoială că spiritul de aventură, firesc la adolescenți, a fost deșteptat în chip înfricoșător de contrabanda de alcool și de jafurile rezultate din pricina ei.

E ca și cum acel spirit de aventură din Vestul sălbatic s-ar fi mutat pe străzile orașului. Jane Addams mai sublinia numărul tinerilor recruți entuziaști de care gangsterii se serveau pentru a forma o rețea de pîndari în jurul distileriilor și al fabricilor lor de bere clandestine, precum și sporirea numărului permiselor de port-armă acordate impuberilor. Pe lîngă aceasta, menționa un incident petrecut cu puțin timp în urmă : cinci băieți care consumaseră băuturi alcoolice trăseseră într-un agent de poliție care voia să-i aresteze, ucigîndu-l.

Astăzi, la treizeci și ceva de ani de cînd s-a sfîrșit regimul său și acel imperiu specific al crimei, Capone a devenit figura centrală a unei legende americane, foarte asemănătoare cu aceea a cavalerilor regelui Arthur.

Faptul că astfel de indivizi erau, din punct de vedere afectiv, niște ființe anormale, avide de bani și cu inima rece, nu răpește nimic din fascinația lumii pe care și-o făuriseră ; o lume cîrmuită de legile ei proprii așa cum era și societatea pe care o sfidau. Era o lume în care un soi de piraterie barbară a avut epoca ei de aur, din cauza abilității oamenilor care manevrau procedee și condiții de trai moderne : anonimatul zgîrie-norilor, automobilul rapid, mitraliera și bomba și metodele comerciale moderne.

Gangsterul se îmbrăca îngrijit și nu prea bătător la ochi. Tipul Colosimo, cu dinți de aur și veste țipătoare, ieșise din modă. Noul tip de gangster purta o pălărie de fetru gris-perle, cu panglică neagră — „marca depusă pentru ciracul lui Capone", remarcă Ness — costum de culoare închisă, la două rînduri, cu vestă, batistă albă la buzunarul de la piept, cămașă albă, cravată în dungi și ghetre.

Capone pretindea, cu zelul unui antrenor, ca țintașii și sicarii lui să se mențină permanent în cea mai bună formă, gata să-și îndeplinească îndatoririle. La hotelul Metropol, cartierul lui general, după cîte povestește Pasley, existau două odăi perfect utilate ca săli de sport, cu saci de piele pentru antrenamente de box, bare orizontale, trapeze, aparat de vîslit și alte aparate de gimnastică, pentru ca băieții să poată face regulat antrenamente.

Simțul umorului și al ironiei nu figurau printre trăsăturile caracteristice ale gangsterilor. La ei setea de răzbunare întrecea orice limite ; ca atunci cînd, de pildă, au exe-

cutat calul lui Nails Morton. Samuel J. Morton, din banda O'Banion, era un gangster cu un cap mai sus decît ceilalți. În timpul primului război mondial luptase în Franța, fiind locotenent în regimentul 131 de infanterie din Illinois, și dobîndise *Croix de Guerre* fiindcă își dusese plutonul pînă pe creasta poziției inamice, deși fusese rănit de două ori. După demobilizare, Morton se dedicase ocupației civile de traficant de băuturi alcoolice prohibite, folosind în practică pregătirea lui din război și abilitatea lui de trăgător.

Dar chiar recunoscînd vădita și morbida atracție exercitată de falsa strălucire a acestor pistolari aflați în afara legii, care în aparență se încadrau în colecția bogată a briganzilor donchișotești, există un motiv mai profund care explică de ce gangsterul a devenit o parte integrantă din mitul american. Flăcăul de obîrșie străină absorbise, chiar fără voie, crezul Lumii Noi, alcătuit din inițiativa particulară, din concurență și din succesul material, iar generația lui a dovedit în mod melodramatic cît de bine învățase lecția. Acei antreprenori ai giganticelor carteluri de băuturi alcoolice deținînd o avere și o putere fabuloase erau expresiile vii — deși adesea nu pentru multă vreme, trebuie să o recunoaștem — a două caracteristici ale americanului : respectul plin de admirație pentru omul întreprinzător care s-a ajuns și plăcerea de a vedea autoritățile trase pe sfoară și făcute de rîs. Pentru a-și croi drum, contrabandistul de băuturi alcoolice folosea metode ca omorul și violența, de care cetățeanul de rînd se ținea la distanță ; și totuși, atitudinea lui față de viață, tactica lui conformă devizei „Dă-i la cap vecinului", victoriile repurtate de el în sistemul acela de concurență dusă pînă la cea mai feroce extremă păstrau un fel de aură romantică. Gangsterul acceptase sistemul : „Uite banii — dă marfa", împingîndu-l pînă la ultima consecință logică, iar întreprinderea comercială creată de el era un microcosm al capitalismului, fără frîne sau controale din partea agenților guvernului, fără sindicate muncitorești. „Noi facem afaceri mari fără să ne punem pe cap țilindrul", spusese odată Dion O'Banion. Toți locuitorii din Statele Unite puteau să observe în ce mod acționează mobilul profitului, cînd nu se ivesc obstacole, iar celui născut în America, care respira atmosfera civilizației dolarului și învățase că

lipsa de scrupule şi cruzimea sînt cerinţele inerente ale succesului, îi era greu să facă dublul salt mental necesar pentru a vedea în persoana lui Capone şi a băieţilor lui întruparea răului, mai cu seamă dacă activitatea lor avea drept scop să-i pună la îndemînă o plăcere pe care el nu o putea considera cu adevărat păcătoasă. Cînd Jack Guzik zis Deget Unsuros, care de la postul de ospătar într-o casă de toleranţă se ridicase pînă la funcţia de şef financiar al cartelului Capone, a fost arestat sub bănuiala de a-l fi ucis pe James M. Ragen, concurentul lui în domeniul informaţiilor privitoare la cursele de cai, el a declarat poliţiei : „Am mai mulţi bani lichizi decît Rockefeller, şi cel puţin douăzeci dintre noi au mai mult decît mine ! Nimeni nu ne va da la o parte". Cu aceste cuvinte, Guzik stabilea ecuaţia : bani = privilegiu ; această formulă a reprezentat totdeauna pentru el, ca şi pentru toţi gangsterii, modul de trai american, după ale cărui precepte trăiseră întotdeauna.

Au trecut mai bine de cincizeci de ani de cînd Lincoln Steffens, faimosul denunţător al scandalurilor publice, cel care a dezvăluit neregulile comise în municipii, autorul volumului „Ruşinea oraşelor", lansase Americii acest avertişment : o societate care îşi îndeamnă cetăţenii să considere, încă din leagăn, puterea şi banul drept obiectivele cele mai importante şi demne de a fi rîvnite în viaţă, trebuind să fie atinse cu orice preţ, îşi garantează propria sa corupţie. Max Lerner defineşte şantajul ca „un sistem de extorcări şi tributuri pe care bandiţii de la oraş îl impun comerţului legitim". El defineşte cartelul crimei ca „o uniune afaceristă cu o structură feudală a autorităţii, organizată în scopul de a exploata activităţi situate în afara ei". Dar, subliniază el, aceste activităţi nu sînt atît de marginale faţă de viaţa americană, pe cît sînt faţă de legea americană !"

„O caracteristică pe care se clădesc aceste şantaje şi carteluri ale crimei este credinţa în noroc, adînc înrădăcinată într-o cultură care pune în relief marile răsplăţi. Astăzi, la fel ca şi în trecut, America prezintă imaginea unei societăţi fără lege şi, totodată, superlegiferată. Este tipica societate occidentală, în care prea puţin e lăsat pe seama acţiunii spontane a comunităţii, iar modul ei caracteristic de a aborda crima constă în emiterea unor prevederi precise privitoare la încălcările legii şi la pedepsele

prevăzute de ea. Cu toate acestea, americanii consideră crima drept o problemă imposibil de stăpînit și ale cărei dimensiuni vor continua să crească, fiindcă este generată de o maladie internă a societății. Cunoscînd problema, americanii o ignorează în același timp și aruncă asupra criminalului vina și neputința lor — ceea ce poate, într-un fel, să explice de ce a fost tărăgănată soluționarea problemei criminalității. Să te simți stăpîn pe mediul înconjurător, pe lucruri și bani, și totuși să fii depășit de un fapt atît de elementar cum este crima a devenit o sursă de frustrare".

Raportul făcut în 1929 de Landesco, pe tema *Crima organizată la Chicago,* a examinat „apologia gangsterului, *pro vita sua*" * El scria : „Gangsterul apără propriul său mod de trai numai cînd intră în contact cu lumea exterioară, care duce o existență legitimă. Doar atunci devine el conștient de faptul că aceste două lumi sînt în conflict... Flăcăul din bandă își ia ca model oamenii din vecinătatea lui care au cucerit succesul. Cei care frecventează tripourile din cartier sînt oameni cordiali, veseli, bine îmbrăcați, eleganți, rafinați și mai presus de orice — pentru flăcăul din bandă — sînt veritabili americani".

Landesco a descoperit că criminalul devenea „un mare moralist cînd era vorba să-și apere criminalitatea". Era capabil să explice că banda lui avea rostul de a ocroti interesele grupului său, național sau de cartier ; că oferise condiții și salarii mai bune unui grup neorganizat pe care-l atrăsese în afacerile lui ; că, punînd mereu în circulație băuturi alcoolice, făcea publicului un serviciu însemnat.

Irlandezii, sicilienii și evreii nu au fost singurele grupuri etnice care au sosit în Statele Unite, în epoca aceea, pentru a aproviziona piața de muncă industrială străină. Atunci, de ce oare găsești atît de rar un suedez, un german, un grec, un persan sau un chinez implicat în traficul berei ori în bătăliile purtate cu arme de foc ? E prea simplist să atribui un asemenea fenomen caracterului național ; să spui că scandinavii și asiaticii sînt stoici, ordonați și echilibrați, și de aceea predispuși să se adapteze la noul mediu și să dobîndească cetățenia americană printr-o muncă asiduă și conștiincioasă. Adevărul este că

* Pentru viața lui — în limba latină. — *Nota trad.*

irlandezii, sicilienii şi evreii au ca trăsătură comună o experienţă care le lipseşte celorlalte grupuri etnice : un trecut european în decursul căruia supravieţuirea depindea de capacitatea de a se bate şi de solidaritatea de neam împotriva unui inamic intern — latifundiarii englezi şi trupele de ocupaţie, în Irlanda, armata de ocupaţie franceză în Sicilia şi antisemitismul care îi încercuia pe evrei în mai toate oraşele din Europa. Străbunii gangsterului din perioada prohibiţiei se salvaseră datorită muşchilor şi şireteniei lor. Părinţii lor au adus cu ei în America o antipatie înrădăcinată, aprigă faţă de noţiunea de justiţie, căci, după experienţa lor amară, prea adesea justiţia era folosită ca armă a despotismului, şi prin urmare steaua călăuzitoare americană a respectabilităţii, proslăvită de păturile mijlocii aflate la posturile de comandă, nu îi atrăgea şi nici nu îi orbea lesne. În timp ce alte grupuri etnice imigrate se lăsau absorbite, de bunăvoie, în marea masă a oamenilor muncii, topindu-se în amorfismul spiritual american, irlandezii, sicilienii şi evreii au păstrat o împietrită, încleştată neîncredere faţă de lozincile şi apelurile care îi îndemnau pe cei slabi de înger să accepte cu înflăcărare condiţii de muncă înfricoşător de exploatatoare ; ei au rămas cu îndărătnicie pe poziţia lor de luptă. Această afirmaţie este adevărată îndeosebi cu privire la sicilieni. „Nu reuşeşti să îl convingi pe un sicilian că poliţia, tribunalele şi legile sînt în dreptul lor", spunea, prin deceniul al treilea, Helen A. Day, administratora blocului Eli Bates House, un fel de colonie din Mica Sicilie. „Nu au încredere în justiţie, ci doar în mituitorul care se va duce să pună o vorbă bună pe lîngă judecător. Nu există la ei respect pentru lege. Legea te obligă să plăteşti impozite. Ea îţi răpeşte fiii tocmai cînd sînt de-ajuns de mari ca să poată munci şi îi bagă într-o şcoală. Îţi trîntește la pămînt uşa casei şi îţi desfundă butoiaşele cu vin. Sicilianul nu înţelege toate acestea".

În deceniul al treilea, Chicago văzu cum cresc prejudecăţi înfierbîntate împotriva sicilienilor, prejudecăţi care s-au prefăcut curînd într-o ură necruţătoare şi pătimaşă contra „macaronarilor". Liberalii şi persoanele înzestrate cu conştiinţă socială au depus eforturi serioase pentru a înăbuşi această tendinţă rasistă şi altele similare. În concluziile la raportul Landesco, Burgess scria : „Dacă

multe colectivităţi de imigranţi nu participă întru totul la manifestările opiniei publice, este tot atît de adevărat că americanul din cartierele rezidenţiale de pe malul lacului nu ştie absolut nimic despre condiţiile de trai din zonele mizere de lîngă rîu, nici despre ceea ce gîndesc locuitorii lor. Ar trebui să fie luate măsuri mai eficace decît cele adoptate în trecut pentru a putea dărîma zidul acestei lipse de înţelegere. Actualmente, poliţia şi opinia publică par că vor să dea vina pe întreaga colonie siciliană pentru orice fel de abatere săvîrşită de un singur sicilian. O asemenea atitudine n-ar apare dacă între comunităţile de imigranţi şi populaţia americană ar exista relaţii prieteneşti şi înţelegere reciprocă".

Fără îndoială, constatarea era justă, dar această explicaţie nu putea să dezrădăcineze convingerea foarte răspîndită că sicilienii ar fi nelegiuiţi, sălbateci şi periculoşi, pentru că acestă convingere se baza pe fapte. Între 1924 şi 1929, anii de vîrf ai războiului sîngeros al berei, au avut loc 373 de omoruri între gangsteri. Cei mai mulţi morţi au fost în rîndurile sicilienilor, dar trebuie să arătăm că sicilienii erau în număr mai mare angajaţi în vendette feudale ; ei predominau şi în sectorul furnizării de băuturi alcoolice, fabricate, în cea mai mare măsură, în mii de alambicuri tainice instalate în cămări dosnice, de către familii întregi, al căror unic contact cu banda era reprezentat de agentul care plătea şi de şoferul autocamionului care venea să ridice marfa. Condamnarea în bloc, de către public, a sicilienilor din Chicago a fost, negreşit, neloială faţă de unele familii siciliene care hotărîseră să nu se lase amestecate sub nici o formă în afacerile necurate ale lumii interlope. Este drept, totuşi, că în timp ce alţi imigranţi se împrăştiaseră prin tot oraşul şi cei mai mulţi aveau ocupaţii oneste, sicilienii făceau parte dintr-o categorie cu totul diferită.

Pînă în 1914, colonia siciliană din Chicago, dată fiind izolarea în care trăia în cauza lipsei mijloacelor de transport şi a barierelor constituite de rîu şi de industrie, a rămas relativ neatinsă de obiceiurile americane ; reprezenta modul de viaţă al satului sicilian transplantat într-un mare oraş american.

Era o comunitate eminamente străină. Cei mai mulţi dintre imigranţi proveneau din comune situate în împre-

jurimile oraşului Palermo, ca de exemplu Millicia, Vicari, Ciminna, Termini-Imerese, Monreale, şi uneori din Palermo. Larrabee Street era o mică Altavilla ; locuitorii de pe Cambridge Street erau cu toţii din Alimena şi Chiusa Sclafani ; cei de pe Townsend Street veneau din Bacheria ; cei de pe Milton Street din localitatea Sambuca—Zabut, din Sicilia. Colonia se concentra în jurul bisericii San Filippo Benizi şi al şcolii Jenner. Artera principală, West Division Street, era flancată de fabrici de macaroane, localuri cu băuturi nealcoolice şi ospătării siciliene. Diversele grupuri păstrau identitatea rustică, trăiau laolaltă, membrii lor se căsătoreau între ei şi sărbătoreau împreună pe sfinţii ocrotitori ai tîrgului natal. Femeile trăiau exact ca în Sicilia : nu-şi părăseau căminul decît pentru a se duce la slujba religioasă sau pentru a face vreo vizită ceremonioasă. Fabricile de confecţii din vecinătate le ofereau posibilitatea de a cîştiga un ban cu munca de finisaj la domiciliu. Prin jur nu se vedeau decît produse alimentare străine, în colonie era imposibil să găseşti unt, brînzeturi americane, dovleci sau verdeţuri de prin partea locului. Nu existau librării. Ziarele italiene aveau o circulaţie limitată — dat fiind că imigranţii mai în vîrstă erau cu toţii analfabeţi — şi nu se zărea nici un ziar din Chicago. Puţini imigranţi aveau vreo calificare. Mulţi din cei care în Sicilia munciseră în livezile de pomi fructiferi găsiseră de lucru pe South Water Street, ca vînzători şi ambalori de fructe, dar cei mai mulţi erau trimişi de contramaiştrii lor — la fel de puternici şi aici ca şi în Sicilia — în brigăzi de muncă ale căilor ferate în construcţie sau în serviciul antreprenorilor de lucrări edilitare. Dar Mary Leavitt povesteşte că după 1914 s-a produs o schimbare ; colonia a început să se fărîmiţeze, vechile obiceiuri dispăreau. Copiii, care la şcoală sau la locurile lor de muncă veneau în contact cu lumea exterioară, „au în faţa ochilor privelişteа unor noi posibilităţi. Îşi pierd răbdarea faţă de interesele şi conflictele mărunte ale grupului mai vîrstnic şi refuză ca vieţile lor să mai fie vîndute de părinţi, pe care îi ştiu acum că sînt ignoranţi şi lipsiţi de experienţă".

Dar chiar şi aşa, sicilienii, în comparaţie cu alte grupuri etnice din Chicago, rămîneau un fel de citadelă străină, asemănătoare unei forţe de şoc invadatoare care şi-a făcut tabără în adîncul teritoriului inamic. Erau uniţi într-o

coaliție indisolubilă nu numai de legăturile de sînge, de religie și de experiențele comune trăite, ci și de un element inexistent la alte grupuri etnice : de teamă și de o conspirație secretă — într-un cuvînt, de Mafie.

22.

Mîna neagră

În cursul audierilor publice organizate în 1950 la Washington de către Comisia de anchetă asupra criminalității, prezidată de senatorul Estes Kefauver, i se puse lui Salvatore Moretti, cartofor și șantajist din New Jersey, întrebarea :

„Știți ce este Mafia ?"

„Cum ați spus ?" — făcu Moretti.

„Mafia" — repetă consilierul juridic Rudolph Halley. „M-a-f-i-a".

„Îmi pare rău, dar nu știu despre ce vorbiți".

Halley replică, incredul :

„N-ați mai auzit pînă acum acest cuvînt ? Nu citiți ziarele ?"

„Nu", răspunse Moretti, sardonic. „Așa cum am mai spus, citesc puțin, din pricină că nu stau bine cu vederea".

În alte orașe, Comisia se afla în fața aceleiași uimiri naive. La Kansas City, Tony Gizzo, unul din capii Mafiei locale, care avea o intensă activitate, întrebă :

„Ce e Mafia ? Habar n-am ce-i aia Mafia".

Aflat la Chicago, Jack Dragna, un sicilian stabilit la Los Angeles, citise prin ziare cîte ceva despre Mafia — dar asta era tot —, iar Philip d'Andrea, care fusese cîndva gardian personal al lui Capone și președintele Uniunii siciliene, binevoi să admită că auzise vorbindu-se despre Mafia, prin copilăria lui, dar „nu știa nimic" despre activitățile ei curente. Cînd îl întrebară dacă printre familiile italiene se discuta despre acest subiect, d'Andrea răspunse :

„A, nu, doamne ferește ! Dincolo de pereții căminului nu se vorbește niciodată despre asta !"

Un indiciu al secretului foarte ermetic care înconjoară existența Mafiei este faptul că abia cu zece ani în urmă, cînd Comisia Kefauver a ridicat puțin vălul, a început să se vorbească mai mult despre ea, în timp ce mai înainte nimeni nu discuta sau nici măcar nu auzise despre acest subiect, în afara căminelor italiene. „Unii martori despre care avem motive întemeiate să credem că ne-ar fi putut spune cîte ceva despre Mafie — declară Kefauver, după audieri — au căutat să ocolească acest subiect, de parcă ar fi fost un basm sau o legendă istorisită copiilor din Sicilia, unde s-a născut Mafia. Dar Mafia nu este un basm. Este o realitate sinistră care a lăsat pe obrazul Americii urmele aproape tuturor violențelor criminale care se pot concepe, inclusiv asasinatul, traficul de droguri, contrabanda, extorcarea de bani, negoțul cu carne vie, răpirea și șantajul exercitat asupra muncitorilor".

Chiar și pe atunci cetățenii adulți ai unei democrații moderne manifestau o reținere lesne de înțeles față de acceptarea ideii că un soi de societate secretă, descinsă din romanele polițiste, care se călăuzea după coduri nescrise și avea ca insignă o Mînă neagră, ar putea fi ceva mai mult decît o masonerie de sărăntoci, de un patetism pueril, care să-i răzbune pentru umilințele îndurate pe imigranții străini handicapați, o organizație cu o puternică tendință spre găinărie. Membrul Mîinii negre era imaginat ca un personaj caraghios, de desene animate, cu mustăți pe oală, de culoarea cernelei negre, cu o pălărioară à la Chico Marx, ca o formă pentru cozonaci, și ținînd în mînă o bombă care aduce cu o ghiulea de tun fumegîndă. Evident, părea absurd ca asemenea personaje bufone să poată forma la scară națională o rețea a crimei organizate corporativ, care controla industria, politica și viața socială a celor mai mari orașe americane.

În realitate, aceasta era — și mai este încă, în mare măsură — funcția Mafiei. Motorul organizației a suferit unele avarii în urma faimoasei razii făcute în 1957, la marea conferință de la Apalachin. Publicul își dădu seama astfel de realitatea Mafiei, deveni conștient de faptul că nu era o gogoriță și nici o născocire umflată, prefăcută în melodramă de foiletoniștii ziarelor. Într-o după-amiază din luna noiembrie 1957, sergentul Edgar Crosswell, din poliția statului New York, fu surprins și intrigat văzînd oprite în fața unei case din orășelul Apalachin,

în apropiere de Endicott, statul New York, care aparţinea lui Joseph Barbara, proprietarul unei fabrici de limonadă, o mulţime de Cadillacuri, Chryslere Imperial şi Lincolnuri cu tăbliţe de identitate din alte state, şi se hotărî să facă cercetări asupra acestei întîmplări. În casă erau şaizeci şi cinci de şefuleţi, *capo-mafioso* * sau membri vîrstnici ai frăţietăţii ; mulţi dintre ei, greoi şi împletindu-se în pantofii lor uşori din piele de viţel, o luară la sănătoasa peste cîmpuri, în direcţia pădurilor ; dar fură înconjuraţi şi reţinuţi. Aceşti graşi şi demni demnitari stăteau acolo, albi ca varul, fumînd necontenit, şi nu scoteau o vorbă. Cerîndu-li-se insistent să-şi explice prezenţa, toţi au dat o justificare similară : „Sărmanul Joe Barbara a avut o criză de inimă ; treceam pe-aici întîmplător şi m-am oprit o clipă ca să-i mai dau curaj". Spre norocul lor, Joe se nimeri să aibă în casă două sute de funţi de biftecuri ; aşa că fu în stare să le ofere oaspeţilor lui neaşteptaţi o mică gustare.

Ieşi la iveală că vizitatorii întîmplători veneau din punctele cele mai îndepărtate : Los Angeles, Dallas, Tucson, Kansas City, Cuba, şi chiar din Italia. Şi se mai descoperi că douăzeci şi cinci dintre ei erau rude de sînge sau prin alianţă. Jumătate din membrii asistenţei se născuseră în Sicilia sau în Italia ; ceilalţi erau de origine siciliană sau italiană. Cincizeci şi şase dintre musafiri aveau la activul lor 275 de arestări şi suferiseră o sută de condamnări pentru infracţiuni grave, care mergeau de la omor şi extorcare pînă la proxenetism şi trafic de stupefiante.

Puterea organizaţiei poate fi apreciată şi după faptul că pînă şi această dezvăluire nu a însemnat pentru ea decît o neplăcere trecătoare. În aprilie 1960, senatorul Kefauver, demoralizat, îi declară unui ziarist care îi lua un interviu : „Cartelurile jocurilor de noroc, unite de infama Mafie, sînt astăzi mai puternice decît acum zece ani". Un ziar îşi punea întrebarea : „Ce rost are să demaşti şantajele şi pe şefii Mafiei, care le pun pe roate ? Totul continuă ca mai-nainte, de parcă Comisia Kefauver nici n-ar fi existat vreodată".

Mafia a ştiut totdeauna să supravieţuiască. Se pare că asociaţia îşi trage obîrşia tocmai din secolul al IX-lea,

* Şeful mafioţilor — în limba italiană. — *Nota trad.*

cînd în Sicilia băştinaşii insulari duceau în taină lupta contra cotropitorilor arabi, formîndu-se o adevărată armată clandestină. După o altă teorie, Mafia a luat fiinţă în 1282, cînd ţăranii sicilieni s-au răsculat şi i-au măcelărit pe invadatorii francezi, avînd ca strigăt de luptă: „*Morte alla Francia, Italia anela*" („Moartea francezilor e năzuinţa Italiei"); se pare că asociaţia şi-ar fi luat numele de la iniţialele acestui strigăt de război. Istoricii pun la îndoială această ipoteză. În orice caz, cert este că, la jumătatea veacului al XVIII-lea, tirania monarhilor burboni a dus la o strînsă unire a sicilienilor, făcînd din ei un clan familial puternic, unit, disciplinat, necruţător. Omul care ştia să mînuiască bine o armă de foc sau un cuţit şi nu scăpa nici un prilej de a-şi răzbuna rudele sau consătenii era onorat şi respectat. Treptat, se născu şi luă proporţii legea complicităţii solidare, *omertá*, care înseamnă, în accepţiunea generală, o conspiraţie a tăcerii; cele cinci reguli specifice pe care sînt obligaţi să le respecte şi azi membrii frăţietăţii sînt următoarele: 1) mafiotul trebuie să-l ajute pe confratele său, aflat la strîmtoare, chiar cu riscul de a-şi pierde viaţa sau averea; 2) mafiotul trebuie să se supună fără a discuta ordinelor emise de un sfat format din confraţi mai mari; 3) mafiotul trebuie să considere orice ofensă adusă unui confrate sau asociaţiei drept o ofensă personală, şi e de datoria lui să o răzbune; 4) mafiotul nu trebuie să se adreseze niciodată poliţiei, tribunalelor sau oricăror altor autorităţi guvernamentale, pentru a le cere să-i facă dreptate; 5) mafiotul nu are voie să recunoască existenţa asociaţiei, nici să vorbească despre activităţile ei, ori să dezvăluie numele membrilor frăţiei. Violarea oricăreia din aceste reguli aduce după sine, ca pedeapsă imediată, moartea.

Au mai apărut apoi şi alte trăsături tipice pentru un membru al Mafiei. Mafiotul este politicos, rezervat, disciplinat — o comportare greu de menţinut şi deci uşor de recunoscut la fluşturatecul sicilian. Mafiotul trăieşte modest, oricît de mare ar fi averea lui; evită ostentaţia; e abstinent, merge la biserică, este un soţ şi un părinte atent.

În ultima vreme, rolul Mafiei în Sicilia a dat naştere şi altor caracteristici. Odinioară forţă clandestină a rebelilor, organizaţie de autoapărare cu caracter familial, care

se împotrivea moşierilor tiranici şi cotropitorilor, ea a început să-şi exploateze puterea şi reputaţia în scopuri josnice cu o ferocitate implacabilă. A intrat în cîrdăşie cu latifundiarii şi a început, la rîndul ei, să trăiască pe spinarea ţărănimii, prin extorcare, răpiri şi şantaj sălbatic. Gavin Maxwell, pe cînd se afla în Sicilia ca să strîngă material pentru cartea sa despre banditul Salvatore Giuliano *, „Dumnezeu să mă ocrotească de prieteni" şi cartea următoare „Cele zece pedepse capitale", descoperi că astăzi în Sicilia este imposibil să posezi un teren, să practici un comerţ, ori să faci afaceri de orice natură, fără a plăti un „bir" Mafiei. Fără acest bir nu poţi nici măcar să ai succes ca asasin. Practic vorbind, Mafia ia un procent asupra tuturor sumelor de bani care trec dintr-o mînă în alta. Orice produs — carne, fructe, pînă şi apa — se află sub controlul Mafiei, care cumpără totul la un preţ derizoriu şi revinde la cel mai ridicat preţ de pe piaţă.

Cele două mari valuri de emigraţie care au adus în Statele Unite afiliaţi ai Mafiei s-au înregistrat, primul între 1890 şi 1900, cînd s-a dus vestea că în America erau foarte multe ocazii favorabile ; cel de-al doilea după 1920, cînd Mussolini, gelos pe autoritatea dobîndită de Mafie, a încercat să o şteargă de pe faţa pămîntului. Mafioţii au adus în America abilitatea în exercitarea şantajului, promptitudinea în comiterea omorurilor şi neclintita loialitate reciprocă. Mai există un aspect al mafiotului, la prima vedere deconcertant. Condiţiile tradiţionale de afiliere la Mafie i-au creat o personalitate care unuia din afară îi apare plină de contradicţii la fel de stranii ca şi codul Bushido al ofiţerului japonez, care în timpul războiului era capabil să săvîrşească acte de violenţă monstruoase şi sadice asupra prizonierilor şi chiar asupra propriilor săi soldaţi, rămînînd totuşi, după vederile lui, un om de onoare. Mafiotul nu face parte dintr-un club ; el este iniţiatul privilegiat al unei filozofii, deţinătorul unei învăţături mistice. În cadrul acestei morale strict private, esoterice, iniţiatul nu comite acţe reprobabile

* Personaj devenit aproape legendar între anii 1948 şi 1956. Antrenat mai întîi în mişcarea naţionalistă care urmărea să obţină autonomia Siciliei, ulterior a devenit căpetenia unei bande care a comis multe masacre, rezistînd unităţilor armatei italiene. — *Nota trad.*

nici măcar dacă ucide, violează și scaldă în sînge alte făpturi umane. Dacă respectă preceptele indicate de *omertá*, merge pe calea cea dreaptă, atît față de el însuși, cît și față de frații lui. În calitate de catolic, se simte împăcat cu Dumnezeu, chiar dacă această considerație are o pondere mai mică decît s-ar părea. Helen A. Day, administratoarea unei colonii sociale în Mica Sicilie, scria în 1929 : „El (țăranul sicilian imigrant) este romano-catolic doar cu numele. Un filon de superstiție îl ține legat de biserică, dar cînd învățăturile bisericii se ciocnesc cu interesele lui, se desprinde de ea cu cea mai mare ușurință. Atitudinea lui față de sfinți este nu atît reverențioasă, cît mai curînd de proprietar și protector".

În America mafiotul a descoperit că țara și viitorul i se înfățișau sub cele mai luminoase aspecte. Se bucura de un prestigiu imens printre grupurile de țărani săraci, analfabeți, stabiliți în cartierele cele mai mizere din New York, New Orleans și Chicago ; un prestigiu izvorît din frică și experiențe făcute pe propria lor piele, cu metodele folosite de Mafie. Deoarece o altă regulă fundamentală a Mafiei constă în aceea că cel afiliat la frăție-tate nu face munci manuale, ci trăiește de pe urma muncii altora, mafiotul a purces la aplicarea acestei legi. Astfel s-a născut Mîna neagră. În scurtă vreme, toți aflară cu înfiorare că, dacă primești o scrisoare prin care ți se cer bani, purtînd emblema *La Mano Nera*, trebuie să plătești, fiindcă dacă nu plătești, cineva îți aruncă în prăvălie o bombă plină cu cuie și buloane, sau îți răpește copilul, sau te va ucide.

Între 1900 și 1925, la Chicago au ajuns la cunoștința poliției trei sute de cazuri de extorcare săvîrșite de Mîna neagră — petrecute în vecinătatea comunității italiene din jurul lui West Taylor Street, Grand Avenue, Oak Street și Wentworth Avenue, dar este probabil că la acestea trebuie adăugat un număr cel puțin dublu despre care poliția nu a aflat nimic. O tipică misivă a Mîinii negre, scrisă în cea mai pocită engleză și plină de floricele, este cea al cărei autor a fost descoperit — Joseph Genite, arestat în South Racine Avenue nr. 1001, unde s-a găsit un întreg arsenal de bombe, puști cu țeavă retezată și revolvere. În scrisoare se spunea :

„Prea scumpe domnule Silvani, sperînd că epistola de față nu o veți lua în nume de rău, vă rog să fiți atît de

bun și să-mi trimiteți două mii de dolari, dacă țineți la viața dumneavoastră. Așa că vă rog călduros să lăsați banii în poarta casei dumneavoastră, în termen de patru zile. Dacă nu, vă jur că, după o săptămînă, din familia domniei voastre nu se va alege nici praful. Cu stimă, rămîn al domniei voastre prieten. *La Mano Nera*". În decursul deceniului al treilea, telefonul începu să înlocuiască scrisoarea ca mijloc de a anunța victima că fusese aleasă drept țintă a Mîinii negre.

La începutul acestui secol, Mafia și-a organizat rapid parazitarul ei mod de trai, și-a pus în acțiune nemiloasele ei metode prin intermediul cărora își impunea cîrmuirea. În 1910, în cartierele italiene ale orașului Chicago au fost comise de către Mafie douăzeci și cinci de asasinate și făptașii nu au fost descoperiți niciodată ; armele folosite erau stiletul, revolverul și bîta. În 1911, cifra omorurilor urcă la patruzeci ; în 1912, la treizeci și trei ; în 1913, la patruzeci și două. În luna mai 1913, într-un editorial apărut în *Daily News* din Chicago, se putea citi : „În primele nouăzeci și trei de zile ale anului, în cartierul spaghetelor au explodat cincizeci și cinci de bombe. După cum s-a putut stabili pînă în prezent, nici măcar unul dintre aceste atentate nu a avut alt mobil decît șantajul. Un detectiv care are o mare experiență în problemele cartierului italian apreciază că dintre persoanele vizate zece plătesc tributul ce li se pretinde, față de una singură suficient de hotărîtă pentru a rezista, cînd este amenințată cu o bombă. Chiar admițînd că acestea sînt simple conjecturi, este cert că de la 1 ianuarie cinci sute cincizeci de persoane au vărsat contribuții pentru Mîna neagră : murdara mănușă nu cere niciodată mai puțin de o mie de dolari... Italieni bine informați afirmă că tributul anual vărsat Mîinii negre este de cel puțin o jumătate de milion de dolari".

Detectivii își dădură seama foarte curînd că obișnuitele cercetări se loveau în mod fatal de zidul inexpugnabil al tăcerii. Un sergent de la postul de poliție de pe Avenue Station, din Chicago, a spus : „Singurul răspuns pe care am reușit să-l obțin este : «Nu știu nimic»". Încă din 1910, autoritățile au fost silite să constate că era extraordinar de greu să rețină un mafiot suspect, deoarece imediat erau puse la dispoziția lui sume nelimitate pentru onorariile

avocaţilor, pentru intervenţii ale unor oameni politici, pentru mituirea juraţilor şi a martorilor.

Mafia pricepuse fulgerător cît de important era, în noile condiţii de luptă politică acerbă, să intre în competiţie pentru favoruri şi răsplăţi destinate celor înzestraţi cu suficientă viclenie şi ferocitate. Istoria ofensivei dezlănţuite de această minoritate în scopul de a se afirma, prin intermediul emancipării politice şi al succeselor în cucerirea puterii politice, rămîne teribil de confuză, căci între 1916 şi 1920 s-au succedat cîteva stadii intermediare datorate conflictelor iscate între facţiunile de imigranţi italieni. Aceste conflicte au apărut între cei care aveau deja interese comune cu grupurile stabilite în cartier înaintea lor şi cei care deveneau din zi în zi mai tari şi mai puternici, constituind astfel o ameninţare pentru cei care-şi cuceriseră o supremaţie trecătoare. Să citäm ca exemplu cele întîmplate în sîngeroasa circumscripţie a 19-a, unde consilierul municipal John Powers îşi făcea mendrele încă din 1888, pe spinarea irlandezilor care populau pe atunci zona aceea. Cînd italienii veniră să umple golurile lăsate de irlandezii care făcuseră avere, ei începură imediat să protesteze, cerînd un consilier municipal italian. Omul care se ridică fu Anthony D'Andrea, preotul răspopit care avea sub controlul lui sectorul caselor de toleranţă şi fusese la puşcărie pentru fals. În 1916, găsim numele lui pe lista partidului democrat, candidînd împotriva lui James Bowler, consilier municipal adjunct şi om de paie al lui Powers. Stiletul, bomba şi revolverul începură să lucreze, pentru a impune alegerea. În februarie 1916, Frank Lombardi — un sicilian aliat cu Powers — fu asasinat cu focuri de revolver, într-o cîrciumă, de către „torpilorii" lui D'Andrea. Dar susţinătorii lui erau încă prea tineri şi prost organizaţi, şi D'Andrea nu a fost ales. În următorii trei ani îşi întări dominaţia asupra districtului, devenind agentul cartelului *Macaroni Manufactures' Union*, şi reuşi să se infiltreze în conducerea sindicatelor muncitorilor care se ocupau de instalaţii, canalizări şi tuneluri subterane.

În cursul campaniilor electorale din următorii patru ani, în timpul întrunirilor au fost aruncate bombe, candidaţii din ambele părţi au primit scrisori de ameninţare cu moartea, locuinţele fruntaşilor celor două facţiuni au fost aruncate în aer, o serie de poliţişti au fost suspendaţi din

funcţii, rezultatele alegerilor au fost măsluite, alegătorii terorizaţi şi mai mulţi oameni, de ambele părţi, au fost ucişi de asasini profesionişti. Momentul culminant s-a produs la 11 mai 1921, cînd cariera politică a lui D'Andrea a fost curmată de un glonte ţîşnit dintr-o puşcă de vînătoare. Înmormîntarea lui a fost de o splendoare regească ; cordoanele sicriului au fost ţinute de numeroase personalităţi ale vieţii publice ; a oficiat fratele mortului, care era preot. După înmormîntare, trei ciraci de-ai săi au fost asasinaţi : Andrew Orlando, Samuel Laspisa şi Joseph Sinacola. Moartea lui D'Andrea lăsa vacantă preşedinţia Uniunii siciliene deţinută de el din 1919.

În momentul cînd s-a instituit prohibiţia, oferind mijloace fără precedent pentru a obţine cîştiguri uşoare şi a dobîndi cîrmuirea oraşului, tiparul organizaţiei fusese deja trasat şi mecanismul funcţiona în mod eficace : prin intermediul Uniunii siciliene şi al Comitetului asociaţiilor italiene din Chicago, Mafia îşi asigurase hegemonia asupra comunităţilor italiene din oraş şi ulterior a avut posibilitatea să folosească pe membrii lor drept mînă de lucru în distileriile de whisky şi fabricile de bere clandestine ; prin intermediul maşinăriei politice de sector, era capabilă să le asigure imunitatea pentru activităţile ilegale desfăşurate sub paravanul acestor foruri, respectabile pe plan oficial. Oricît de paradoxal ar părea, un grup de terorişti pe cont propriu, afiliaţi la Mîna neagră, şi nu cei care deţineau ranguri înalte în cadrul Mafiei, au pus în mişcare lanţul evenimentelor care aveau să ducă apoi la epoca lui Capone şi să se dezvolte în cartelul Capone. Bogăţia şi scăpărătoarele diamante ale lui Big Jim Colosimo, adjunct al şefului sectorului 1, au atras atenţia şantajiştilor locali. Colosimo primi mai multe scrisori din partea Mîinii negre. Fu ameninţat mai întîi cu răpirea, pentru a plăti o răscumpărare, şi apoi cu tortura şi moartea, dacă n-avea să plătească. În loc de orice alt răspuns, Colosimo chemă de la New York pe un promiţător tînăr gangster pe nume Johnny, şeful bandei de pe James Street, care opera pe cheiurile lui East River. Torrio rezolvă situaţia cu mare eficienţă. A doua zi după ce acesta sosi la Chicago, membrii Mîinii negre intrară în cafeneaua lui Colosimo pentru a-l avertiza că, dacă nu plătea pe loc douăzeci şi

cinci de mii de dolari, urma să fie executat. Colosimo fu de acord să înmîneze suma a doua zi, la orele patru și jumătate după amiază, sub un viaduct de cale ferată, pe Archer Avenue. Dar în locul lui Colosimo și al pachetului cu bancnote, sub viaduct șantajiștii îl găsiră pe Torrio cu încă trei oameni, care îi primiră cu o rafală de plumbi trasă cu puștile lor de vînătoare.

Torrio fu promovat imediat într-un post de comandă în statul major al lui Colosimo și, la rîndul lui, recrută un nou angajat pe care și-l aduse de la New York, pe tînărul Alfonso Capone. Torrio era sicilian ; pe măsură ce se ridica în rang în bandă, se ridica și în ierarhia Mafiei, pînă cînd atinse înalta poziție de *capo mafioso*. O asemenea onoare nu îi era accesibilă lui Capone, care, nefiind sicilian, nu putea fi ales ca membru al acestui clan închis. Cu toate acestea, capacitatea lui devenind tot mai evidentă și puterea tot mai mare, căpeteniile Mafiei din Chicago erau dispuse să accepte tot mai des călăuzirea lui în domeniul practic al crimei, să-l consulte, să lucreze mînă în mînă cu el. Sosi momentul cînd Capone începu să participe la ședințele secrete ale consiliului Mafiei, să-și dea părerea asupra numirii unor noi adepți și dintr-o dată ajunse în situația de a domina Uniunea siciliană.

Dar în adîncurile acestor ape tenebroase se urzeau necontenit intrigi și se produceau disensiuni ; era o situație într-adevăr neobișnuită ca un nesicilian să aibă în sînul Mafiei influența și puterea deținute de Capone. Principalul adversar era Joseph Aiello, unul dintre frații Aiello, asociat cu Bugs Moran, care, în cursul războaielor pentru monopolul traficului cu bere, fusese cel mai aprig dușman al lui Capone.

Criza izbucni în noiembrie 1924, cînd președinția Uniunii rămase vacantă în urma morții lui Mike Merlo. După acest episod, această demnitate deveni cea mai rîvnită la Chicago. Se dezlănțui numaidecît un feroce conflict intern pentru cucerirea unui post menit să asigure celui care reușea să-l capete o putere incomensurabilă în lumea interlopă americană. Capone voia să se asigure că scaunul prezidențial va rămîne în sfera lui de influență, în timp ce frații Aiello și frații Genna — sicilieni fanatici — erau ferm decișii să pună capăt oricărei infiltrații rasiale străine. Fără a mai aștepta îndrumările lui Frank Yale, căpetenia americană a Mafiei și fost șef al lui Capone în Brooklyn,

Angelo Genna fu înscăunat de către susținătorii lui la președinție, sfidîndu-se directivele lui Yale, potrivit cărora Torrio trebuia să fie președinte provizoriu pînă la soluționarea diferendelor. La 26 mai 1925 Angelo a fost lichidat cu cîteva focuri de revolver. Sam Samoots Amatuna, următorul aspirant, fu ucis în aceeași toamnă, în timp ce stătea liniștit, relaxat, într-o frizerie, făcîndu-și manichiura. Această combinație între concurența comercială în traficul de băuturi alcoolice și rivalitatea în sînul Mafiei a fost factorul care pe la jumătatea deceniului al treilea a dezlănțuit măcelul fratricid despre care s-a vorbit mai înainte și chiar și agresiunea împotriva lui Torrio. Torrio, atras într-o ambuscadă de către pistolarii din banda Moran-Aiello, a fost grav rănit și, cuprins de frică, a abdicat.

Decis să-i împiedice pe rebeli să înhațe scaunul prezidențial, Capone s-a dus la New York, stăruind pe lîngă Yale să-l numească președinte pe Tony Lombardo. Yale, temîndu-se de extinderea conflagrației și de mînia grupului Aiello-Moran, refuză să se amestece în această dispută ; îl îndemnă pe Capone să se întoarcă la Chicago și să aranjeze lucrurile în mod amiabil „spre binele Uniunii". Capone se întoarse, dar aproape imediat îl înștiință pe Yale că oamenii lui descoperiseră un cuib de mitralieră instalat de banda Aiello-Moran deasupra tutungeriei patronate de el și de Lombardo. Se bănui ulterior că era o născocire de-a lui Capone în scopul de a-l discredita pe Aiello în ochii lui Yale. În cele din urmă, în pofida ezitărilor lui Yale, Capone își atinse scopul și Tony Lombardo fu instalat președinte.

Suspectîndu-l tot mai mult pe Yale, care nu se arăta destul de binevoitor față de el, Capone însărcină pe unul din spionii lui cei mai demni de încredere, James De Amato, să-l țină la curent cu activitatea lui Yale — mai cu seamă în privința permanentelor jafuri ale transporturilor de băuturi alcoolice pe care banda din New York își luase misiunea ca, din porturile de recepționare din Long Island, să le îndrume pe șosele către Chicago. Capone bănuia că transporturile acelea erau „făcute nevăzute" chiar de către cei care s-ar fi cuvenit să le ducă în siguranță la destinație. Nu trecu nici o lună și De Amato fu ucis cu focuri de revolver pe o stradă din Brooklyn. Nu existau probe sigure asupra vinovăției lui Yale, dar Capone nu se

mai îndoia că era tras pe sfoară. Ruptura dintre cei doi se adînci, și peste doi ani Capone îl condamnă la moarte pe șeful Mafiei. La 1 iulie 1928, Yale străbătea în mașina sa nouă, un Lincoln, Strada 44, în sectorul Homewood, cînd o limuzină neagră Nash, cu o tăbliță indicatoare din Illinois, țîșni dintr-o stradă laterală, se lipi de Lincoln, și din interiorul ei fură descărcate o sută de gloanțe de calibrul 45 în corpul lui Yale. Pentru prima dată mitraliera era folosită la New York în războiul dintre bande. Mașina lui Yale, avîndu-l pe acesta mort la volan, escaladă bordura trotuarului și se izbi de fațada unei case. Cînd poliția examină corpul victimei, găsi un revolver nefolosit în buzunarul drept al hainei. Torrio, înapoiat la Brooklyn și vindecat de multă vreme de rănile avute, urcă pe tronul național al Mafiei americane.

În calitate de prim-ministru al lui Capone, Lombardo putu să cîrmuiască despotic 15 000 de sicilieni care locuiau în orașul lui. Influența lui s-a extins pînă departe, asupra comunităților siciliene din Pittsburgh, Detroit, St. Louis, Cleveland, Philadelphia și New York. Raporturile sale cu municipiul, cu Capone și cu Mafia erau vaste și încîlcite. Uniunea, rebotezată Uniunea italo-americană în cursul campaniei electorale pentru alegerile de primar din anul 1928 — probabil pentru a diminua, în ochii alegătorilor, coloritul ei „străin" și mafiot —, își avea sediul în Loop, în Hartford Building de pe South Dearborn Street, la două intersecții distanță de primăria municipiului, vecinătate comodă pentru raporturile de afaceri continue existente între cele două șiruri de birouri. Cînd urcă la putere Lombardo, Uniunea, îndărătul fațadei de instituție de binefacere și patriarhală, reprezenta un fel de stat al bunăstării în miniatură pentru familiile siciliene și făcea afaceri prospere cifrate la zece milioane de dolari pe an de pe urma livrărilor de zahăr pentru distileriile clandestine din cartierul West Side din Chicago, extinzîndu-și aria pînă la Cicero, Chicago Heights și Melrose Park. Ea mai dirija rețeaua micilor producători de băuturi alcoolice, cele 2 500 de alambicuri de casă, din care provenea o mare parte a băuturilor alcoolice distribuite ilegal de către Capone. Lui Lombardo îi erau supuse spre arbitraj toate chestiunile privitoare la comunitatea siciliană, inclusiv încălcarea legilor. Legătura dintre Uniune și administrația munici-

pală era perfect coordonată : purtătorul sigiliului orașului era Daniel A. Seritella, prieten a lui Capone, oaspete frecvent în vila acestuia din Florida și omul de încredere al republicanilor în sectorul I.

Îmbătat de ascensiunea lui, Lombardo puse să se tipărească un medalion biografic strălucit, redactat de propriul lui condei. În acest document se spunea : „Chicago datorează o bună parte din progresul realizat și din speranțele sale într-o mărire viitoare inteligenței și hărniciei celor două sute de mii de cetățeni italieni ai săi, al căror spor de prestigiu și importanță constituie unul din miracolele moderne ale unui mare oraș. Nici un popor n-a izbutit să înfăptuiască atît de multe, avînd începuturi atît de modeste ; nici un popor nu a dat atît de mult în schimbul celor primite în țara făgăduinței, unde mulți au sosit fără un ban în buzunar. Viața fiecărui italian este un roman, un imn înălțat împlinirii umane.

Antonio Lombardi este unul dintre oamenii cei mai de vază printre acești cuceritori moderni... Domnul Lombardo a venit în America cu douăzeci și unu de ani în urmă ; se afla și el printre sutele de oameni care au aclamat voioși cînd, de pe puntea pachebotului, s-a înfățișat înaintea ochilor lor Statuia Libertății și s-a profilat la orizont New Yorkul, prima imagine a acestei fabuloase țări, America. Împreună cu compatrioții săi, Lombardo a suferit fără să crîcnească încercările aspre și înjosirile din Ellis Island, impuse de Statele Unite viitorilor cetățeni americani, pentru că în inima lui palpita o mare speranță, o mare ambiție. După ce a debarcat, și-a cumpărat un bilet de tren pentru Chicago și a venit aici avînd doar doisprezece dolari în buzunar drept capital inițial... Dar Antonio Lombardo a acceptat greutățile așa cum acceptă regula unui joc și, plin de încredere în capacitatea lui, sigur că i se vor oferi ocazii nenumărate, el și-a început cariera. A înființat o agenție de import-export... Influența sa politică se datorează, în bună măsură, interesului arătat întotdeauna pentru treburile obștești și energiei cu care a luptat mereu pentru a impune adoptarea unor măsuri menite să mențină și să amelioreze nivelul de trai, precum și activități depuse în sprijinul organizațiilor filantropice. La fel ca marea majoritate a oamenilor ajunși pe culmile succesului, Lombardo a avut parte de multe, dar a dat cu mult mai mult comunității în mijlocul căreia trăiește.

Unor oameni ca Lombardo le datorează Chicago măreţia sa".

A fost o scurtă zvîcnire de glorie. Într-o după-amiază de septembrie a anului 1928, la o oră de vîrf, cînd toată lumea se grăbea să ajungă acasă, Lombardo ieşi din cartierul general al Uniunii, însoţit de cei doi gardieni personali, Joseph Lolordo şi Joseph Ferraro, şi o porniră toţi trei pe jos prin Loop. În timp ce treceau prin faţa unui restaurant situat lîngă colţul lui State Street cu Madison Avenue, doi oameni răsăriră din mulţimea de vînzători şi dactilografe şi deschiseră focul. Lombardo se prăbuşi la pămînt cu ţeasta găurită de gloanţe dum-dum. Ferraro, lovit în şira spinării, căzu lîngă el în timp ce îşi căuta revolverul. Lolordo, care nu fusese atins, îşi scoase pistolul şi alergă după asasini de-a lungul arterei Dearborn, dar fu ajuns din urmă de agentul John Marcusson, care, crezînd că era unul din asasini, îl lipi de un zid, vîrîndu-i revolverul în plex şi ţinîndu-l aşa pînă ce sosi o maşină a brigăzii mobile. A fost unul din omorurile cele mai răsunătoare şi sfruntate săvîrşite între bandele de gangsteri la Chicago. Sute de persoane fuseseră martore la desfăşurarea faptelor ; zeci de persoane se prezentară pentru a da semnalmentele ucigaşilor ; dar pînă la urmă în dosarul poliţiei se trase o linie, încheind ancheta cu aceste familiare şi concludente cuvinte : „Asasini necapturaţi". Firește, Lolordo îi recunoscuse. În prima izbucnire de furie, îl rugă pe agentul Marcusson să-l lase să-i urmărească, dar în ziua anchetei totul pierise din mintea sa ; afirmă că nu era în stare să identifice pe nici unul dintre ucigaşi. De asemenea Ferraro, interogat pe patul de moarte de către substitutul de procuror Samuel Hoffman, respectînd legea tăcerii, *omertá*, refuză să dea orice fel de informaţie.

Era în ajunul zilei de 8 septembrie, sărbătoarea Madonei din Loreto, cea mai mare festivitate religioasă a italo-americanilor. La est de Helsted Street, în Mica Sicilie, în zilele acelea de septembrie nu se zărea pe străzi nici un steag. În locul lor, în biserica San Filippo Benizi, părintele Louis Giambastiani atîrnă la uşă un afiş redactat în limba italiană, în care scria : „Fraţi întru credinţă ! În numele veneraţiei ce-i datorăm lui Dumnezeu, în numele respectului datorat Patriei americane şi umanităţii, rugaţi-vă să se pună capăt acestui feroce măcel,

care compromite bunul renume al italienilor în ochii întregii lumi civilizate".

În cursul acelui an, doisprezece enoriaşi ai părintelui Giambastiani fuseseră ucişi în războiul declarat între Mafie şi bande, iar bunuri în valoare de 75 000 de dolari fuseseră distruse de bombe. Lombardo era al treilea preşedinte al Uniunii care murea împuşcat. Capone, neras — ca să-şi arate durerea după tipicul membrilor Mafiei — îşi întrerupse vacanţa pe care o petrecea în Florida şi se întoarse la Chicago pentru a ţine în mînă desfăşurarea crizei şi a onora înmormîntarea. Ceremonia decurse ca de obicei, în mod teatral. Cardinalul Mundelein pronunţase interdicţia de a se acorda gangsterilor binefacerile clerului, refuzîndu-le îngroparea în pămînt sfinţit şi aducerea rămăşiţelor lor pămînteşti în bisericile catolice. De aceea Lombardo a fost depus într-un mausoleu din cimitirul Muntele Carmel, iar familia şi prietenii au fost nevoiţi să se mulţumească cu un discurs funebru rostit de un laic la groapă, cu un cvartet de glasuri bărbăteşti care cîntă : „Mai aproape de tine, Doamne", şi cu omagiul adus de Capone „unui onorat cetăţean". Dar cortegiul funerar avusese o lungime de peste trei kilometri — şaptesprezece automobile încărcate cu flori şi doisprezece oameni în frac care duceau cordoanele sicriului de bronz dominat de o acvilă cu ornamente din aramă şi drapat cu două steaguri, cel italian şi cel american. Atrăgea în special atenţia o uriaşă compoziţie floral ă pe care scria, cu litere împletite din garoafe albe şi roz, „T. Lombardo". Mai-nainte de a se îndrepta cortegiul către cimitir, poliţia scotoci maşinile pline de flori, în căutarea mitralierelor, şi-i percheziţionă pe membrii întristatei adunări pentru a se convinge că nu au revolvere.

După moartea „onoratului cetăţean", activitatea lui fu minuţios cercetată de către Frank J. Loesch, preşedintele Comisiei împotriva crimelor din Chicago. După răpirea unui băieţaş italian în vîrstă de zece ani, săvîrşită cu puţin înainte de Mîna neagră, judecătorul Frank Comerford de la Curtea Supremă ceruse „nimicirea Mafiei". Acum domnul Loesch declară : „Judecătorul Comerford a acţionat bazat pe o convingere care s-a înrădăcinat tot mai mult în mintea întregii populaţii din Chicago : anume, că aplicarea legii nu mai funcţionează deloc cînd este vorba de a aresta, a deschide acţiune penală şi a căuta să

se obţină condamnarea unor bandiţi vinovaţi de asasinate, cum sînt pistolarii Mafiei. Cine sînt gangsterii legaţi, după cum se pare, de acest arbore genealogic ? Al Capone Brăzdatul, regele viciului, al jocurilor de noroc şi al băuturilor alcoolice, şi Tony Lombardo, asasinat de curînd. Lombardo a murit, dar organizaţia lui — Mafia — este încă vie şi gata să opereze în continuare... Toate răpirile, şantajele, actele de terorism, asasinatele şi celelalte crime nenumărate comise în numele groaznicei Mafii, au luat naştere în mintea unor oameni ca Lombardo şi a celor care în acest moment luptă pentru a-şi asigura locul lăsat vacant prin moartea lui. Lombardo îi guverna pe micii producători de alcool clandestini. Sau cumpărau de la el zahărul de care aveau nevoie, sau erau sortiţi unei morţi sigure. Oamenii îi plăteau un tribut din preţul căpătat pe brînzeturi şi pe untdelemn. O parte din pradă, din banii extorcaţi de la părinţii copiilor răpiţi, din profiturile obţinute de pe urma băuturilor alcoolice, ajungea în seifurile politice... Mafia trebuie să fie suprimată şi aici, cum a fost suprimată în Italia de către Mussolini. Înalta protecţie de care se bucură în oraşul nostru criminalii, datorită aliaţelor cu politicienii, nu numai că aduce o proastă reputaţie oraşului Chicago, dar, dacă vom lăsa lucrurile să meargă aşa, peste cîţiva ani vom sfîrşi cu siguranţă în zodia anarhiei".

Durerea şi ceremonialul funebru nu-l făcură pe Capone să-şi piardă timpul ; trebuia să se asigure imediat că Uniunea va rămîne în mîna lui. La 14 septembrie, Pasqualino Lolordo, fratele mai mare al lui Joseph, gardianul personal al lui Lombardo, prieten şi asociat atît cu Lombardo, cît şi cu Capone, fu înscăunat la preşedinţie. Se menţinu acolo pînă în luna ianuarie a anului următor.

La 8 ianuarie, trei oameni se duseră să-i facă o vizită lui Patsy Lolordo, în apartamentul acestuia din West North Avenue. Lolordo îi întîmpină cu efuziune şi îi conduse în camera de zi : au fost puse pe masă vin, whisky, sandvişuri, prăjituri şi o cutie de havane şi se aşezară cu toţii la o parolă. Doamna Lolordo călca în bucătărie. Preţ de vreun ceas îi auzi tăifăsuind şi rîzînd, apoi urechea ei prinse această închinare : „Noroc, Pasqualino !" şi zgomotul scaunelor date la o parte, în timp ce oaspeţii se

ridicau ca să bea în sănătatea stăpînului casei. Urmă imediat răpăitul unor arme de foc. Ea se repezi în camera de zi, tocmai la ţanc pentru a-l vedea pe unul din oaspeţi ţinînd încă într-o mînă un revolver fumegînd, iar cu cealaltă strecurînd grijuliu, după datina „frăţiei", o pernă sub capul lui Lolordo, care zăcea pe podea zvîcnind, într-un lac de sînge ; în mînă mai ţinea încă paharul. Cei trei indivizi trecură prin faţa doamnei Lolordo şi ieşiră din încăpere.

Sergenţii Thomas Foley şi Joseph Cullerton, de la postul de poliţie din Racine Avenue, găsiră un revolver calibrul 38 pe scări şi altul în camera de zi. Unsprezece gloanţe îl loviseră pe Lolordo în obraz, în gît şi în umeri ; alte şapte îşi greşiseră ţinta, izbind peretele şi căminul În dormitorul victimei poliţia găsi o puşcă cu ţeava retezată şi ciorna unui nou statut pentru o filială a Uniunii în North West Side, avînd scopul declarat „de a ridica nivelul educaţiei membrilor săi pe plan moral, economic şi social".

Sub impresia primei izbucniri de desperare, doamna Lolordo recunoscu într-o fotografie a lui Joseph Aiello, arătată de poliţie, figura unuia din asasini ; mai tîrziu, după ce îşi recăpătă calmul, îşi aminti de îndatoririle sale de bună soţie a unui mafiot şi retractă declaraţia anterioară, afirmînd că pînă atunci nu-i mai văzuse niciodată pe cei trei oameni care avuseseră raporturi de prietenie atît de strînse cu soţul defunct ; era sigură de un singur lucru — nu erau italieni. Concluzia judecătorului de instrucţie care a condus ancheta : „asasini necapturaţi".

Între timp, fraţii Aiello, după ce toate atentatele puse la cale împotriva lui Capone eşuaseră, printre altele încercarea de a-l mitui pe bucătarul unui restaurant ca să-i săreze ciorba cu acid prusic şi o ofertă deschisă de cincizeci de mii de dolari pentru suprimarea lui, căutară căi mai ocolite. Acestea includeau şi atragerea cu şoşele şi momele a lui Scalise şi Anselmi. Promiţîndu-le posturi de comandă, după ce aveau să-l lichideze pe Capone, iar el va deţine sub autoritatea sa Mafia regională, Aiello îi convinse să-i sugereze lui Capone că Guinta putea să fie un înlocuitor admirabil al lui Lolordo la preşedinţia Uniunii. Aceste viclenii nu-l putură deruta pe Capone ; el pusese la punct o formidabilă reţea de spionaj, for-

mată din barmani, ospătari, lustragii, portari şi impiegaţi de hotel, precum şi din funcţionari municipali şi de poliţie, care ocupau posturi-cheie ; toţi oamenii aceştia îi aduceau orice informaţie auzită care ar fi putut interesa în vreun fel cartelul crimei. Pe lîngă aceasta, avea la ordinele lui o echipă de tehnicieni care îi asigurau supravegherea asupra comunicaţiilor telegrafice. Nu-i trebui multă osteneală pentru a alcătui un dosar complet asupra manevrelor şi cîrdăşiilor lui Guinta. Au fost demascaţi protectorii lui, ca şi lovitura plănuită. Guinta, Scalise şi Anselmi fură asasinaţi în cursul banchetului de instalare la preşedinţie ; toropiţi de vinul Chianti şi de prînzul îmbelşugat, cei trei au fost mai întîi izbiţi în cap cu bastoane de baseball şi apoi împănaţi cu gloanţe.

Iritat şi descumpănit de aceste divergenţe interne, care îl abăteau de la urmărirea scopului principal, acela de a face avere, Capone plănui atunci manevra destinată să pună temeliile marii organizaţii naţionale în care urma să se transforme Mafia. Îi aduse pe ştabii vîrstnici ai Mafiei din toate marile centre americane ale crimei. Această adunare, ţinută în luna mai 1929 la Atlantic City, prezintă un interes istoric, căci în cadrul ei Capone le explică bănuitorilor sicilieni marele lui proiect de a constitui un cartel pe scară naţională, care să cuprindă nu numai traficul de băuturi alcoolice — care, ca o investiţie pe termen lung, avea în momentul acela perspective mai degrabă incerte —, ci şi jocurile de noroc, prostituţia, extorcarea şi şantajarea sindicaliştilor. Au fost delimitate teritorii, desemnate sferele de influenţă, tămăduite vechile duşmănii ; toţi şi-au strîns reciproc mîinile şi au căzut de acord să încerce aducerea la îndeplinire a îndrăznetului şi ingeniosului plan care consta din crearea unui cartel al crimei, spre binele comun.

Treaba mergea strună. Cartelul nu numai că era rentabil din punct de vedere economic, dar se constată că pedepsirea încălcărilor şi ţinerea la respect a intruşilor puteau fi realizate cu pericole mai mici şi cu eficienţă sporită. Societatea anonimă „Omorul", aşa fu denumit trustul de călăi de profesie, care beneficiau de un antrenament special şi care, sub conducerea lui Albert Anastasia la New York, operau cu mult sînge rece. Din acest moment, asasinatele Mafiei nu au mai fost comise de pisto-

lari locali. Ei veneau din alt oraș, își făceau treaba ca niște străini anonimi, fără cea mai mică emoție, deoarece nici măcar nu cunoșteau victima, și fără a lăsa indicii de natură să ajute poliția la descoperirea făptașului. Adaptarea la epoca mașinismului nu afectă ritualul străvechi prevăzut pentru lichidarea unui mafiot. Între călăii aleși pentru îndeplinirea osîndei se schimba încă „sărutul morții". Dacă se putea, victima era înconjurată de menajamente și de atenții, ca să fie bine dispusă în ultimele ceasuri ale vieții : i se dădea să bea și să mănînce pînă ce cădea într-o plăcută stare de somnolență, și abia atunci, trăgîndu-se din spatele ei, era expediată în tihnă de pe lumea aceasta. În semn de respect cucernic față de memoria defunctului, din ziua morții pînă în ziua înmormîntării confrații lăsau să le crească barba. Cu cei ce nu făceau parte din Mafie, erau mai expeditivi ; atac mortal imediat, din motive de securitate, rafinamentul fiind sacrificat în favoarea ferocității. Dar legea tradițională, conform căreia mafiotul trebuie să fie ucis subit și cînd se așteaptă mai puțin, era încă în vigoare. Trebuia să fie executat cu *lupera*. *Lupera* este o pușcă greoaie, confecționată manual, în formă de piramidă, încărcată cu alice, utilizată în Sicilia pentru execuții și deosebit de ucigătoare. Astăzi această unealtă artizanală a fost înlocuită cu gloanțe de mare calibru, dar condamnatul la moarte este împușcat tot în cap și în ceafă, iar dacă rănile nu îi sînt fatale instantaneu, ele pun victima în imposibilitate de a mai vorbi.

Și mai coercitivă decît implacabila amenințare cu moartea pentru cel care nu și-a îndeplinit angajamentele luate sau a trădat este etica Mafiei, dorința de a fi vrednic de respectul celorlalți membri ai frăției. Criteriul fundamental este cel de a-și menține prestigiul în sînul grupului, și prea puțin contează dacă acest țel este atins obținînd venituri din vînzarea heroinei printre băieți de liceu sau administrînd case de toleranță. Sistemul disciplinar, atît de aspru încît ar fi considerat insuportabil în oricare armată modernă sau organizație comercială modernă, este acceptat fără rezerve, fiind esențial pentru securitatea și puritatea rîndurilor frăției. Este o ideologie antisocială transmisă din tată în fiu și prin intermediul familiilor înrudite. Mafia și-a transferat în America intacte tradițiile ei sinistre, pervertite ; de la Capone, in-

trusul, parvenitul non-sicilian, a învățat cum să adapteze aceste tradiții la o societate occidentală industrializată. Dar Capone nu-și putea da seama de valențele și potențialul sistemului făurit de el.

„Comerțul legitim — scrie Frederic Sondern — este folosit, printre altele, cu scopul de a crea monopoluri, investiții de fonduri, obținute din întreprinderi ilegale și ca paravan pentru acoperirea unor activități ilegale. Nu este o simplă coincidență faptul că mulți membri ai Mafiei, cunoscuți ca activi traficanți de stupefiante, conduc totodată unele sectoare ale docurilor din New York și au participații la companii de camionaj, la firme de import și export, precum și la comerțul cu ridicata de brînzeturi, untdelemn și alte produse de import. Aceasta înseamnă că un kilogram de heroină pus într-un butoi de untdelemn sau într-o roată de parmezan se află în mîini «sigure» de la operația descărcării pînă la cea a livrării în mîinile cumpărătorului".

Mărturiile depuse în fața Comisiei McLellan te fac să te gîndești că este posibil ca șantajistul să se intereseze atît de industria chimică, cît și de industria confecțiilor, pentru că banala anhidridă acetică folosită la fabricarea și tratarea relonului servește deopotrivă la transformarea opiului brut în morfină — bază din care se extrage heroina.

Se poate constata un progres net din vremurile războiului pentru monopolul traficului de băuturi alcoolice, dus de bandele din Chicago în frunte cu Capone. Dar problema lăsată moștenire de această perioadă nu este numai demascarea și lichidarea Mafiei, ci și amputarea, printr-o delicată operație de chirurgie, a șantajelor, aceste degete ale Mîinii negre care s-au împletit cu economia întregii Americi.

Partea a V-a

MARELE ŞEF

23.

„Al, sîntem alături de tine"

Într-o dimineaţă din luna octombrie 1931, destinată a fi — fără ca el să ştie acest lucru — ultimul episod luminos din singulara lui carieră, Alphonse Capone se opri cîteva minute în uşa închisorii din comitatul Cook, pentru a face o declaraţie presei. Rosti o frază care, prin indignarea pe care o exprima, caracteriza în mod clasic adversitatea ireductibilă dintre criminalul psihopat şi societate.

„Am primit o lovitură sub centură", — spuse el —, „dar la ce te poţi aştepta, cînd întreaga comunitate e asmuţită împotriva ta ?"

Capone tocmai se ridicase de pe banca acuzaţilor, după ce suferise o condamnare la unsprezece ani închisoare pentru evaziune fiscală. Izbutise să amîne executarea sentinţei pînă în luna mai, rămînînd între timp în

libertate pe cauțiune, în așteptarea judecării apelului. Pînă în vara aceea, cînd numai datorită celei mai îndărătnice perseverențe guvernul federal al S.U.A. izbutise să-l aducă în sala tribunalului, Capone fusese unul din oamenii cei mai puternici din lume. În anul acela, 1931, Mussolini era de nouă ani dictatorul Italiei ; național-socialiștii de-abia cîștigaseră o sută de mandate în Reichstag și urmau să mai treacă doar cîteva luni pînă cînd Hitler avea să devină cancelar și să constituie cel de-al treilea Reich. Aceste personaje, într-o epocă de cîrmuire prin violență și cu prețul a nenumărate victime, trezeau o spaimă mult mai sumbră decît un gangster american, ale cărui ambiții nu erau nici politice, nici naționaliste, dar care se slujea în mod indirect de politică drept mijloc pentru a cîștiga bani mulți și acea putere care îi dădea posibilitatea să obțină și mai mulți bani. Totuși, poate că reprezentau cu toții același tip în acea epocă de întunecare, în care impunerea politicii prin arme de foc, cruzime și asuprire, disprețuind orice canoane legale, teoretice, se manifesta pretutindeni fără mască. Al Capone era doar în chip nebulos conștient de aceste analogii. În timp ce ieșea, cu mîinile în cătușe, din sala tribunalului și se îndrepta spre celula lui, trecînd printre becurile cu magneziu care izbucneau, declanșînd instantanee, îi spuse, cu un orgoliu melancolic, lui Eliot Ness, agentul F.B.I. în sectorul prohibiției, care era în mare măsură autorul condamnării lui : „La te uită, ai zice că trece Mussolini". În 1931, cînd Hitler avea patruzeci și doi de ani, iar Mussolini patruzeci și opt, Capone avea doar treizeci și șase de ani. Ținînd seama că era un om relativ tînăr, un delincvent provenit din mahala, străin ca obîrșie și avînd prea puțină școală, lucrurile pe care le realizase pînă atunci erau de-a dreptul impresionante.

Președintele în funcțiune și cîteva sute de industriași bogați erau mai puternici și mai influenți decît Capone, și totuși între ei nu era mare deosebire. Poate că din vremea cînd la Roma stăpînea Cezar Borgia, nimeni nu mai cîrmuise cu atîta neînduplecare un oraș, în scopuri atît de interesate și contrare principiilor de cîrmuire în vigoare în societatea al cărei membru era. În cei patru ani de putere totală, din 1927 în 1931, autoritatea lui Capone se ramifica dincolo de Chicago, trecînd de hotărele statului Illinois. „Era, — scria Paul Lann —, în

același timp, primar, guvernator și șeful mașinii politice. El dădea ordinele; slujitorii aleși de către obște le executau. Autoritatea lui era atît de mare, încît nici nu putea fi măsurată". Venitul brut al lui Capone, provenit din traficul de băuturi alcoolice, din jocurile de noroc, din casele de toleranță și din felurite șantaje, se ridica la milioane de dolari anual. Cele douăzeci de mii de baruri din Chicago funcționau din plin și pe față de ani de zile, activitatea lor fiind întreruptă doar de cîte o sporadică și zadarnică intervenție a brigăzilor federale ale prohibiției. Capone se afla în fruntea unei organizații care poseda prin participații sau stăpînea în întregime fabrici de bere, distilerii, depozite, companii de transporturi, garaje, baruri, localuri de noapte, săli de dans, restaurante, case de toleranță, hipodromuri și cazinouri; la data cînd Capone s-a retras din afaceri, organizația începea să se infiltreze — cu sistemul ei de extorcări — în sindicate, în producția cinematografică și în zeci de ramuri comerciale și industriale. Capone a adunat o avere de douăzeci de milioane de dolari — o sumă de necrezut, pe care nu am stabilit-o eu, ci Oficiul de control al veniturilor din S.U.A. Era comandantul unei armate private de asalt compusă din șapte sute de oameni, și la nevoie putea folosi ca trupe auxiliare circa șaizeci la sută din forțele polițienești ale orașului Chicago, care erau trecute pe statul lui de plată. În cei patru ani amintiți, s-au înregistrat 227 de omoruri între gangsteri și nici o condamnare. (În cei patruzeci de ani, din 1919 pînă în 1959, la Chicago au fost comise 929 omucideri între bande rivale. Doar șaptesprezece inși au fost condamnați, iar dintre aceștia cîțiva au obținut apoi eliberarea, făcînd apel la Curtea Supremă.) Capone a luat cu asalt orășelul suburban Cicero și l-a transformat într-o rezervație a viciului, într-o stațiune de distracții deschisă ziua și noaptea, cu 161 de cabarete și săli de zaruri. După ce luă în mîna lui dominația acestui oraș cu cincizeci de mii de locuitori, numi candidați electorali pe politicienii care făceau parte din grupul cumpărat de el și postă echipe de pistolari în fața secțiilor de votare ca să asigure alegerea lor. Influența sa se extinse și asupra presei; astăzi se știe cu certitudine că reporterul Jack Lingle de la *Tribune* din Chicago era trecut pe statul lui de plată; probabil că și alții erau subvenționați în mod regulat,

în schimbul unei atitudini binevoitoare. Pînă şi în perioada cînd Capone se afla la închisoare, ziarele urmăreau starea sănătăţii sale. *Capone s-a îngrăşat cu cinci kilograme şi jumătate* şi *Capone nu se duce la slujba de duminică*. Cetăţenii cinstiţi se îngrămădeau la bordura trotuarelor ca să privească cum trece, escortată de două maşini înarmate, limuzina sa Cadillac, blindată, cîntărind trei tone şi jumătate, prevăzută cu geamuri rezistente la gloanţe şi cu o ferestruică posterioară mobilă, pentru a se putea trage şi prin spate. În mijlocul mulţimii, norocoşii care veniseră în oraş de prin localităţile învecinate şi turiştii străini puteau astfel să vadă faimoasa figură a lui Capone, cu trabucul în gură, înconjurată de aureola molatecă a pernelor de mătase. Poate reuşeau să surprindă chiar şi scăpărarea unuia din faimoasele lui diamante, îndărătul gardianului personal care stătea alături de şofer, cu un pistol-mitralieră Thompson la îndemînă, rezemat pe genunchi. Autocarele turistice includeau în turul oraşului şi „castelul lui Capone" — Hawthorne Inn, cartierul lui general la Cicero — şi Metropol Hotel, cartierul general din Chicago, unde îşi avea instalate birourile. O fotografie de-a lui apărută în ziare, alături de boxerul Jack Sharkey * şi de Bill Cunningham, fost jucător de fotbal american, a fost difuzată în întreaga Americă de o agenţie de presă, cu explicaţia „Regele gangsterilor". Cînd Capone asista la un meci de box sau la o cursă de cai, redactorii sportivi ai ziarelor menţionau prezenţa lui. În 1929 *Daily Mail* din Londra îl trimise pe Edgar Wallace la Chicago pentru a scrie o serie de articole despre regimul Capone, dar Wallace nu a fost decît unul din numeroşii ziarişti europeni care veneau acolo. Era destul să pui cap la cap toate frazele pronunţate de Capone şi citate de ziare, şi aveai portretul bizar al unui cercetaş guraliv, afectat şi lăudăros. Acest şef al cartelului crimei, cînd nu era furios (şi se înfuria rar) sau moleşit de vin (ceea ce nu i se întîmpla prea des faţă de persoane străine), se mărginea, în afara cercului său confederat, să glumească cu reporterii ; din documentele tipărite care ne-au rămas, se pare că era în stare să vorbească, cu un bagaj oarecare de cunoştinţe, despre filozofie sau despre erorile tactice ale lui Napoleon. Un articol de ziar

* Ajuns campion mondial la categoria grea. — *Nota trad.*

din 1929, informîndu-şi cititorii asupra activităţilor depuse de Capone în cursul scurtei sale detenţiuni în închisoarea din Philadelphia, citează autorii lui preferaţi: Shakespeare şi Shaw. Un alt reportaj relata că Al Capone îşi petrecea timpul citînd din memorie pasaje din Balzac şi Victor Hugo.

Majoritatea miturilor care începeau să fie construite aveau un anumit miez real, chiar dacă era vorba de o descriere superficială, ca cea prezentată de Edward D. Sullivan în cartea sa „Chicago se predă", apărută în 1931 : „Era cel mai bun jucător de biliard al sectorului Greespoint din Brooklyn". Una din cărţuliile apărută în 1930 şi intitulată „X marchează locul" este un exemplu tipic pentru tonul de admiraţie uşor colorată cu accente moralizatoare, care erau la modă pe atunci. Alături de titlul în frontispiciul întins pe o pagină întreagă, se citea această explicaţie : „Iată o imagine înfăţişînd pe Alphonse Capone, cel mai mare gangster. Cînd Al pozează pentru un fotograf, întoarce totdeauna obrazul drept spre aparat. Cel stîng este desfigurat de o cicatrice urîtă. Circulă legenda că Al Capone ar fi fost rănit la obraz de un glonte de mitralieră, în timp ce era ostaş în Franţa". După cum se va vedea ulterior, era o mică legendă inspirată de Capone însuşi, care apoi s-a spulberat. Cartea care povestea viaţa lui Capone era scrisă în stilul folosit în biografiile „oficiale" ale stelelor de cinema, tipărite pentru membrii unor cluburi de cinefili.

Capone şi regimul lui au inspirat de asemenea romane de tipul „Micul Cezar" de W.R. Burnett şi piese ca „Pagina întîia" de Ben Hecht şi „La faţa locului" de Edgar Wallace, pe lîngă un ciclu de filme despre gangsteri, extrem de dure, dintre care cel mai bun a fost „Scarface", în regia lui Howard Hawks şi cu Paul Muni în rolul principal. În 1932 filmul a apărut pe ecranele Americii, pentru a abate atenţia, sub titlul „Ruşinea unei naţiuni". În realitate, existau şi ruşini mai amare, ca şomajul şi foamea. În Anglia filmul a fost tăiat masiv, şi apoi pur şi simplu interzis.

Realitatea se împletea cu ficţiunea. Era un fapt autentic că Marele Şef, burtos, cu faţa palidă, care începea să se ridice deasupra personalităţilor oficiale, era membru în comitetul pentru primirea comandantului Francesco da Pinedo, pilotul lui Mussolini, care în 1927 a făcut ocolul

lumii. Din comitet mai făceau parte Leopoldo Zunini, consul general al Italiei, Ugo M. Galli, președintele Casei fasciste din Chicago, și judecătorul Bernard P. Barasa, reprezentantul primarului. Era un fapt autentic că cercurile mondene din Chicago îl tratau pe Capone ca pe o celebritate — era de „bon ton" să-l cunoști pe Al ; era un fapt autentic că la proprietatea lui din Florida, Capone primea cîte șaptezeci și cinci de oaspeți, mulți dintre ei personaje în vogă și cunoscute ; că Al Capone făcea reproșuri și dădea dispoziții prin telefon unor politicieni și judecători, din biroul lui de la hotelul Metropol ; că la cea de-a doua întîlnire pugilistică Dempsey — Tunney * a dat cea mai fastuoasă recepție care s-a văzut vreodată la Chicago. Petrecerea a ținut trei zile, în cursul cărora s-au servit băuturi alcoolice în valoare de cincizeci de mii de dolari. Au participat oameni din înalta societate, stele de cinema, politicieni, celebrități teatrale și ale ringului venite din toată țara.

Poate fi de asemenea un fapt autentic — și odată Capone s-a lăudat cu acest lucru — că în șapte ani acest om ar fi „azvîrlit pe fereastră" zece milioane de dolari la jocuri de noroc. Ducea o viață de lux și desfrîu, adecvată situației lui sociale. Automobilul său, fabricat de comandă, a costat treizeci de mii de dolari ; inelul pe care îl purta în deget, un diamant cu reflexe glaciale, de unsprezece carate, provenit din minele de la Jagersfontein din Africa de Sud, valora cincizeci de mii de dolari. Dărnicia cu care împărțea bancnotele a devenit una din legendele romantice ale orașului Chicago — oraș necruțător, unde pînă atunci nimeni nu căpătase vreodată ceva pe gratis. Singura dată cînd mai fu nevoit să ispășească o condamnare, în 1929, la Philadelphia, pentru port ilegal de armă, a cumpărat cu o mie de dolari tot soiul de „obiecte de artă" făcute de deținuți, pe care le expedie ca dar de crăciun prietenilor săi. Pe lîngă aceasta, mai trimise 1 200 de dolari unui orfelinat din Philadelphia. E probabil că, neputîndu-se atașa de un trecut și o tradiție, el considera acel mare oraș industrial drept moșia sa, se simțea seniorul locului, un despot binevoitor

* Jack Dempsey a deținut titlul mondial la categoria grea între 1918 și 1924. A fost detronat de Gene Tunney, singurul boxer care s-a retras fără a fi pierdut centura de campion. Ulterior, acesta a deținut posturi în diplomația americană. — *Nota trad.*

care împarte supușilor umili, după capriciul lui, bogății și favoruri.

Nu trebuie să uităm însă că acest om avea la dispoziție partea leului din o sută cincizeci de milioane de dolari, sumă care se apreciază că reprezenta jafurile și extorcările anuale ale bandei lui Capone în statul Illinois.

Capone nu a putut fi doborît de patru șefi de poliție, două administrații municipale, trei procurori districtuali ai Statelor Unite și un întreg regiment de agenți federali ai prohibiției ; a supraviețuit nenumăratelor campanii duse contra crimei organizate, investigațiilor întreprinse de jurii, cruciadelor reformiste, programelor electorale care promiteau să restabilească ordinea în oraș, remanierilor din sînul poliției și, în fine, diverselor anchete și dezbateri inițiate de Congres. Se pare că a ucis cu mîna lui între douăzeci și șaizeci de oameni — este imposibil de verificat mai precis cifra — și cel puțin alți patru sute au fost uciși din ordinul lui, dar nu a fost niciodată inculpat pentru omor. Ultima lui arestare, urmată de condamnarea la închisoare, a avut loc la 24 octombrie 1931 și a fost datorată perseverenței Serviciului de informații condus de Elmer Irey, șeful departamentului executiv al Ministerului de Finanțe din S.U.A. ; dar în realitate nu forțele legii și ale ordinii l-au învins pe Capone. Cînd a fost doborît, puterea și amenințarea reprezentate de el începeau să pălească. Capone a fost învins de trei factori imprevizibili : abrogarea deja hotărîtă a Legii Volstead, care urma să provoace ruina bursei negre a băuturilor spirtoase ; criza economică ce a secat strop cu strop marele fluviu al banilor cîștigați ușor ; și boala care îl rodea pe dinăuntru. Spunînd că Al Capone a fost un ticălos, un om lipsit de scrupule, corupt, folosind toți termenii convenționali de dezaprobare, desigur că nu am reușit să dăm decît o idee aproximativă despre tipul de om reprezentat de el, chiar dacă în realitate așa a și fost. Nici mărinimia arătată de el față de nevoiași sau de cei lacomi nu-i poate justifica acțiunile, chiar dacă acea generozitate — fără îndoială, nutrită de o vanitate paranoică — nu a fost un basm. Într-un singur deceniu, de la cea mai sordidă mizerie Capone a ajuns la o poziție socială care, deși nu era mai puțin sordidă, era totuși

unică prin vastele posibilități și prin puterea pe care i-o dădea.

Sursele de informație referitoare la primii ani ai vieții sale sînt reduse, și la fel sînt și cele privitoare la primii ani trăiți de el la Chicago. Motivele mi se par evidente. Cea mai mare parte din persoanele care l-au cunoscut mai bine au murit, de obicei pe neașteptate și, bineînțeles, nu erau oameni dispuși să lase în urma lor jurnale sau memorii. Cercurile italo-siciliene în mijlocul cărora Capone și-a petrecut întreaga sa existență au reputația de a tăcea mîlc cînd se discută împrejurările vieții lor private. Capone era foarte circumspect cînd dezvăluia ceva despre persoana lui —, deși era o plăcere pentru el să facă aluzie la episoade romanțate, sau de-a dreptul falsificate, din anii tinereții sale, iar în epoca de aur a carierei sale familia lui a fost ținută totdeauna departe de reflectoarele publicității. În mod discret, rămase în umbra respectabilității domestice, unde este locul cuvenit oricărei bune familii catolice italiene. Nici în arhivele oficiale ale poliției nu e prea clar înregistrat trecutul lui Capone. În 1921 Landesco remarcă „Sărăcăciosul cazier al lui Al Capone și al celor doi frați ai lui, Ralph și John", iar în altă parte comentează în mod laconic : „Majoritatea băieților folosiți de Capone nu au deloc cazier". Din această observație se poate deduce că orwellienele „lacune de memorie" care permit să fie încredințată uitării o documentație supărătoare au fost cumpărate cu frumoși dolari sunători.

Capone s-a născut în 1895, dar își scădea cinci ani din vîrstă, dînd de obicei ca an al nașterii sale 1900. Și obîrșia sa străină trezea susceptibilități. În 1931 afirmă : „Eu nu sînt italian. M-am născut la New York, acum treizeci și unu de ani". Mai declara, cu un patriotism belicos : „Nu sînt un străin. Sînt un bun american, la fel ca oricare alt cetățean. Părinții mei s-au născut în America, ca și mine". Nici una din aceste afirmații nu era absolut exactă. Deși adesea s-a spus că Al Capone era napolitan, alteori calabrez, în realitate s-a născut la 6 ianuarie 1895 la Castrel Amara, lîngă Roma, și a fost botezat Alfonso. Pe tatăl său îl chema Gabrielle Caponi și era un mic negustor. Mama, care mai avea un băiețel de doi ani, Ralph, se numea Theresa. În anul următor nașterii lui Alfonso tatăl obținu vizele de emigrare și familia, în marele exod european de la sfîrșitul

secolului trecut, se strecură nebăgată în seamă în Statele Unite ale Americii, Lumea Nouă a tuturor posibilităților, pentru cei oprimați din Europa. Dintre emigranți, unul avea să împlinească în mod spectaculos visul și făgăduiala altora : micul Caponi, care se ducea la New York pe puntea clasei a treia.

Familia Caponi se mistui în înghesuitul cartier italian din Brooklyn, format din mizere case de raport, unde tatăl găsea de lucru cînd ca băcan, cînd ca bărbier, fără a reuși însă, pe plan economic, să iasă din mocirlă și să se cațăre pe trotuarele aurite ale New Yorkului. Ceilalți cinci copii — patru frați și o soră — toți, afară de unul, intrară în lumea interlopă : sora, Mafalda, se mărgini să se mărite cu un bărbat din clanul Maritote, familie foarte bine văzută în comunitatea italiană din Chicago. Ralph, cunoscut sub porecla de Bottles, Frank și cu John, i se alăturară lui Al, participînd la afacerile acestuia din Chicago. John, care acum își zice Martin, trăiește și astăzi și locuiește la Chicago. Frank a fost ucis în 1924, în cursul alegerilor din Chicago, Ralph a ispășit o condamnare de trei ani închisoare odată cu fratele său Al și pentru aceeași încălcare a legii : evaziune fiscală. Matt, cel mai tînăr din familie, cel cu care Al avea planuri mari, fu trimis de acesta la Universitatea Villanova din Philadelphia, unde aveau acces numai copii din cele mai bune familii ; el a fost judecat mai tîrziu pentru omucidere. Al patrulea frate, Richard, imediat după primul război mondial s-a rupt de familie pentru a se înrola în poliția din Nebraska sub numele Two Gun Hart, și a murit acolo în 1952. Tatăl, Gabriel, a murit în 1920, fără a fi bănuit nici o clipă ce faimă avea să dobîndească Al ; cu toate acestea, a beneficiat și el de prosperitatea familiei. În perioada cînd traficul cu bere aducea profituri cu toptanul, Al puse să fie exhumate rămășițele pămîntești ale tatălui său din mormîntul lui sărăcăcios din Brooklyn și le îngropă din nou, cu mare pompă, în capela Capone, în cimitirul Monte Olivetto din Chicago. Theresa asistă la ascensiunea și declinul celui de-al doilea fiu al său : a trăit pînă la vîrsta de 85 de ani și a murit la Chicago în luna decembrie a anului 1952.

Familia care a dat această bogată recoltă de delincvenți locuia într-un mic apartament dintr-o stradă dosnică a Brooklynului. La paisprezece ani, înainte de a sfîrși ciclul

elementar, Al Capone fu retras de la școală și pus să muncească, pentru a contribui la întreținerea familiei. După douăzeci de ani, în timp ce își ispășea condamnarea la Alcatraz *, fu încadrat în categoria mintală a unui băiețaș de treisprezece ani, dar asta cere anumite precizări : din punct de vedere cultural, se prea poate să fi rămas la nivelul acela, dar cariera lui nu ne permite să deducem că era un „întîrziat".

La terminarea școlii, citea cu greutate și vorbea prost limba engleză. În familie se vorbea italiana. Ne aflăm în fața unei situații care astăzi apare frecvent în familiile din ghetourile portoricane din New York : băiatul crescut într-o fundătură, copleșit de un apăsător sentiment de neadaptare și de înstrăinare, pe care nu-l poate nici schimba, nici tempera, se transformă treptat într-un delincvent ostil societății. Capone, conformîndu-se acestui model de instabilitate, a mers în zigzag de la o slujbă fără sens la alta, integrîndu-se între timp în diferitele bande ale străzii care atunci, ca și acum, găseau fărîme de încredere în ele înseși, de forță și de importanță în lupta unită pentru apărarea zonei unde trăiau, a „peticului" lor, a celor cîteva cvartale alcătuite din case de raport coșcovite și străzi pline de lăzi cu gunoi. Ciocnirile și încăierările cu bandele învecinate le dădeau un surogat de senzații tari. Capone, solid, îndesat, cu picioare iuți de boxer, dădea dovadă de pe atunci de o calmă și ucigătoare viclenie. Aceeași față inexpresivă, denotînd o amenințare stăpînită, îl marchează și pe actualul șef al oricărei bande juvenile din orașele din vest. Dar la acest stadiu Capone încă nu era deplin conștient de potențialul însușirilor sale. Activitatea lui din cadrul bandei se reducea aproape întotdeauna la violență de dragul violenței și la vreo hoție accidentală, cînd se ivea prilejul să devalizeze o prăvălie ori să prade un camion parcat. La douăzeci și doi de ani lucra cu satîrul într-o măcelărie din Atlantic City. Era în anul 1917 ; odată cu intrarea Americii în război, Al fu chemat sub drapel.

În diferite interviuri acordate ulterior ziarelor, Capone a atribuit unor întîmplări trăite pe front cele două cicatrice paralele, de șapte centimetri, care îi brăzdau

* Închisoare situată pe o insulă din apropierea coastei Pacificului, cu regim foarte sever. — *Nota trad.*

obrazul stîng creîndu-i un complex și cărora le datora porecla de *Scarface* (Brăzdatul), (dar nici unul din ciracii lui nu ar fi cutezat să rostească cuvîntul *Scarface* în prezența lui). „Am căpătat aceste cicatrice luptînd pentru patrie peste ocean" — susținea el. „Am rămas în Franța opt luni, cu faimosul Batalion Pierdut al Diviziei 77. În cursul unei bătălii am fost lovit de o schijă de șrapnel. M-au operat de patru ori, într-un spital din spatele frontului, și după două luni m-am întors în linia întîi". În cursul procesului fu nevoit să-și cam modifice această versiune cînd, după jurămînt, acuzarea îl întrebă de-a dreptul cît timp făcuse parte din armată în cursul războiului. Capone se mărgini să răspundă mai laconic : „Am fost găsit bun de recrutare, dar nu am fost niciodată mobilizat". De fapt, cele două cicatrice erau rezultatul unui duel cu cuțitele desfășurat între el și Frank Gallucio, alt răufăcător din Brooklyn, într-o cîrciumă din New York, după o observație defăimătoare făcută de Capone la adresa surorii lui Gallucio. Mai tîrziu cei doi se împăcară, ba chiar, într-o anumită perioadă, Capone îl angajă pe Gallucio ca gardian personal. Dar, pînă la sfîrșitul vieții sale, continuă cu susceptibilitate să-și ferească obrazul stîng de aparatele fotografice îndreptate în direcția lui.

Din cînd în cînd amintea de recunoștința pe care o purta armatei americane, care semănase în mintea lui ideea mitralierei ca utilaj necesar în afaceri. („Sergentul mi-a spus că un om înarmat cu o mitralieră poate ține în șah cincizeci de oameni înarmați cu puști și revolvere, — mărturisi el odată unui reporter. Vreți să știți ceva ? Tipul ăla avea dreptate".) Dar cum singura împrejurare în care a avut de-a face cu armata a fost vizita medicală, este de presupus că ideea mitralierei i-a venit mai tîrziu.

Nefiind prea dornic de a se înrola, Capone se întoarse la obișnuitele lui îndeletniciri și distracții. Acum purta la el un pistol și un box, iar în cartier își cîștigase faima de bun mînuitor al amîndurora. Prin 1920 se și inițiase în profesia de criminal. I s-a dat o slujbă într-un cabaret din Coney Island, al cărui nume — Harvard Inn — sugera ideea unei ambianțe de o distincție academică ; cabaretul era condus de un oarecare Frank Yale. Dar numele lui adevărat era Frankie Uale. Acest Uale era organizatorul multor șantaje și al traficului de băuturi alcoolice din

Brooklyn, pistolar mercenar și șeful Uniunii siciliene pe plan național, iar Harvard Inn era o „bombă" situată pe malul fluviului, foarte potrivită, după ce intrase în vigoare prohibiția, pentru a recepționa acolo partidele de băuturi spirtoase de contrabandă pe care o flotilă specială le transporta de-a lungul țărmului lui Long Island. Capone avea acum douăzeci și cinci de ani, nu mai era un flăcăiandru, iar slujba încredințată de Yale nu era nici strălucită, nici de prestigiu. Era spălător de vase, iar cîteva ore pe zi servea și ca barman ; trebuia de asemenea să intervină pentru a da afară pe mușteriii care, din vreun motiv sau altul, provocau patronului neplăceri. În cursul acelui an, Capone a făcut „progrese". A intrat în banda de sumbră notorietate din Five Points, pe care un bandit irlandez, Paul Kelly, o formase la începutul secolului, adunînd laolaltă o hoardă de 1 500 băieți fugiți de-acasă, și care bîntuia în zona cuprinsă între Bowery și Broadway, Strada 14 și City Hall Park. (Charles Dickens, în „Însemnări de călătorie din America", descrie mahalalele din Five Points drept locurile „celei mai cumplite depravări... acolo totul este respingător, părăginit".) În 1920, Al Capone a fost interogat în două procese intentate pentru omucidere. Din prudență, pentru a se sustrage atenției poliției, îi scrise lui Torrio, la Chicago : un șoimuleț din vechiul cuib al lui Torrio cerea să-și poată desfășura aripile într-un ținut nou.

Momentul nici că putea fi mai propice. Era prin 1920, prohibiția fusese lansată pe scena americană. Colosimo, îmbătrînitul și învechitul șef-adjunct, moleșit de prea mult bănet, pe care îl cîștiga ușor de prea multă vreme exploatînd casele de toleranță, năucit de pasiunea lui pentru o tînără cîntăreață și incapabil să vadă ce venituri incalculabile puteau realiza traficanții de băuturi alcoolice organizați, era pe cale să fie înlăturat. Torrio, delincventul modern, mai mult planificator al crimei decît executantul care apăsa pe trăgaci și acum conducătorul în germene al rețelei marilor afaceri, începea să înțeleagă ce putea să scoată din situația aceea nouă, servindu-se de tehnicile cartelului și ale organizării. Dar Colosimo nu se lăsă convins. „Ține-te doar de femei ! — îi spuse. Contrabanda de băuturi alcoolice nu are nici un viitor".

La 11 mai 1920, două gloanțe îl doborau pe Colosimo în vestibulul restaurantului său. Cînd Torrio află de

moartea lui, izbucni în plîns. „Eu să-l ucid pe Jim ? De ce ? Păi Jim şi cu mine ne aveam ca fraţii !" Conform rapoartelor poliţiei, Frankie Yale, venit în vizită la Chicago, a plecat chiar în aceeaşi seară, după ce a încasat de la Torrio zece mii de dolari.

Lucrurile ajunseseră la acest punct, cînd Torrio primi scrisoarea expediată din Brooklyn. Ştia că toţi îl socoteau pe Capone un tînăr tenace, demn de încredere şi necruţător, iar Torrio îşi forma trupele de asalt pentru acţiunea lui iminentă. Trimise după el. Împreună cu Mae, soţia lui irlandezo-americană — pe care o luase de nevastă la vîrsta de cincisprezece ani —, şi cu copilul lor, Capone luă trenul spre vest, îndreptîndu-se spre un viitor care promitea bogăţie şi belşug.

Dar nu a reieşit imediat că lucrurile aveau să se desfăşoare astfel. Slujba care i-a fost încredinţată de Torrio într-una din casele de toleranţă din Burnham — un stabiliment unic în genul lui, călare pe frontiera dintre două state, cu o intrare din Indiana şi alta din Illinois, consta tot în a-i da afară pe clienţii zurbagii. Zelul şi sîrguinţa lui au scurtat termenul acestei perioade de probă. După cîteva săptămîni, Torrio îl însărcină cu conducerea localului Four Deuces, care se numea astfel după numărul clădirii 2222, situată pe South Wabash Street ; la etajul al treilea erau prostituatele, la al doilea sălile de joc, la etajul întîi birourile, iar la parter barul, cabaretul şi restaurantul. Era un loc crunt, teatrul a douăsprezece omucideri rămase neelucidate, şi lumea bună din Lake Shore Drive nu prea îl frecventa. Capone se instală într-o prăvălie din colţ lîngă Four Deuces, înţesată cu o gamă largă de articole, printre care un pian, cîteva mobile, covoare, nişte cărţi (între ele şi un exemplar din Biblie), o vitrină cu poşete de piele, şi avînd deasupra intrării o firmă pe care scria : *Mobile de ocazie*. Prăvălia nu avea un dever mare, dar servea ca paravan pentru treburile curente.

Au fost de ajuns patru ani pentru a face din Capone stăpînul absolut şi multimilionar al viciului şi, totodată, simbolul unei noi şi înspăimîntătoare ere de autocraţie, în care crima şi politica şi-au dat mîna. Dar atunci, în acel prim an de prohibiţie, Al Capone avea încă înfăţişarea unui „dur" provenit din mahalalele cartierului Five Points. Juca pinacle cu alţi recruţi în frizeria lui Amato

Gasperri şi înfuleca *spaghetti* la Bella Napoli Café a lui Esposito. Purta o beretă de postav şi haine ieftine. Urbanitatea onctuoasă a purtărilor care avea să-l caracterizeze mai tîrziu încă nu se maturizase, şi nici nu purta încă costumele cu dungi galbene, ghetre, pardesie cu guler de catifea şi pălăriile de fetru în culori deschise care aveau să facă din el prototipul tuturor gangsterilor din filme. Chiar în perioada aceea adusese o uşoară modificare numelui său : Alphonso Caponi devenise Alphonse Capone, dar era cunoscut îndeobşte ca Al Brown. Afară de porecla „Brăzdatul", detestată de Capone, cei mai intimi asociaţi îi mai spuneau şi Snorky, „Sclivisitul". Căutînd să se asimileze totalmente, Al insista să i se pronunţe numele „Capon". Din greşelile înregistrate în transcrierea numelui său rezultă clar ce puţină importanţă îi dădeau poliţia şi presa. Era mai des menţionat ca Anthony sau Alfred decît ca Alphonse. Numele său apăru prima dată în presă în august 1922. Era o ştire difuzată de Biroul Municipal de Informaţii, şi pe care un singur ziar avu grija să o reproducă printre fapte diverse, în josul paginii :

„Alfred Caponi, în vîrstă de 25 de ani, domiciliat la Four Deuces, local rău famat, situat la numărul 2222 pe South Wabash Street, va compărea astăzi în faţa instanţei din South Clark Street, urmînd să fie tras la răspundere pentru o ciocnire de automobile. Astăzi, dis-de-dimineaţă, maşina lui a dat peste un taxi condus de Fred Krause, domiciliat în Drake Avenue 741, la întretăierea dintre North Wabash Avenue şi East Randolph Street. Şoferul taxiului a fost rănit. Trei bărbaţi şi o femeie, care se aflau cu Caponi, au fugit înainte de sosirea poliţiei.

Se pare că numitul Caponi se îndrepta spre est, pe Randolph Street, cu mare viteză. Taxiul era tras la trotuar.

Imediat după accident, Caponi a coborît din maşină, a scos din buzunar un revolver şi, arătînd o insignă specială de ajutor de şerif, îl ameninţă pe Krause că îl împuşcă.

Patrick Bargall, domiciliat în South Claremont Avenue 6510, vatmanul unui tramvai care mergea spre sud, a oprit vagonul pentru a-l sfătui pe Caponi să bage revolverul în buzunar, dar acesta îl ameninţă cu revolverul, după cum relatează martorii oculari ai incidentului.

Între timp fusese avertizat comisariatul central de

poliție. Agenții au venit degrabă la locul accidentului și l-au arestat pe Caponi. Cît despre Krause, a primit primele ajutoare din partea medicului unei ambulanțe".

Biroul Municipal de Informații greșea nu numai în felul cum publica numele lui Capone, dar și în specificarea acuzațiilor ce i se aduceau. Într-adevăr, pe lîngă faptul că izbise o altă mașină, Capone a fost învinuit pentru conducere în stare de ebrietate și pentru port ilegal de armă. Dar toate astea nu contau prea mult. În orele scurse de la accident pînă la traducerea pîrîtului în fața instanței din South Clark Street, cu siguranță că s-au petrecut unele lucruri tainice. Putem doar încerca să ghicim cine a intervenit și pe lîngă cine ; oricum, cazul nu a ajuns niciodată în fața tribunalului și urmărirea a fost anulată. Capone nu a apărut în sala tribunalului ca acuzat. Infracțiunile săvîrșite de ajutorul de șerif al comitatului Cook au fost șterse din cazier.

(Chiar și în 1929 se mai vorbea despre el sub numele de Caponi și anume în raporturile pe luna martie, cînd autoritățile federale au căutat să-l convingă să se întoarcă de la Miami pentru a fi supus unui interogatoriu în legătură cu masacrul săvîrșit în ziua Sfîntului Valentin.)

La trei ani după acea primă știre eronată începură să circule prin Chicago diverse anecdote pe tema puterii și a energiei neînduplecate ale noului șef al lumii interlope. Printre membrii forțelor polițienești se răspîndise povestea acelui deținut fugit din Palatul de justiție și care era căutat prin speluncile bandelor din South Side. Un grup de agenți, boboci în meserie, dădură buzna în încăperea din spatele unei cafenele și surprinseră acolo, fără să vrea, o adunare de contrabandiști de băuturi alcoolice, care aruncară imediat pe dușumea pistoalele și puștile lor de vînătoare cu țevile retezate. Agenții culeseră armele și le predară șefului lor, care spuse : „Restituiți obiectele astea. Cine v-a ordonat să le confiscați ?" Episodul nu se sfîrșește aici ! Cineva le spuse agenților că Al Capone era supărat din pricina zelului lor nesocotit ; era mai bine să vină personal la el, ca să vadă cum se pot îndrepta lucrurile.

Capone îi primi la hotelul Metropol.

„Bine — zise el —, îmi dau seama că n-are nici o vină căpitanul vostru, iar voi, băieți, ați făcut o simplă greșeală. De data asta v-o trec cu vederea, dar băgați de seamă

să nu vă mai prind cu asemenea boroboață". Agenții plecară spășiți, recunoscători pentru bunăvoința dovedită de Capone.

Altă istorioară de genul acesta o relatează un reporter : stătea la taifas cu Capone în biroul acestuia, cînd un individ veni să-l avertizeze că unul dintre gangsterii lui a fost dus la judecată, în ciuda faptului că însuși Capone ordonase să fie pus în libertate. Furios, Capone îl chemă la telefon pe judecător și urlă la el : „Mi se pare că ți-am spus să-i dai drumul omului aceluia ?" Judecătorul i-a furnizat explicația că, deoarece în ziua aceea nu prezida el ședința, trimisese colegului său o notiță în sensul dorit, dar grefierul uitase să i-o înmîneze. Capone țipă : „A uitat ! La măsuri ca altădată să nu mai uite !"

Bogăția lui, influența de care se bucura sporeau de la o zi la alta. După ce cumpără domeniul de la Palm Island, aflat la trei mile de Miami (tratativele au fost duse fără să iasă la iveală identitatea cumpărătorului), zona aceea a coastei deveni reședința de iarnă a șefilor de bandă din Chicago. Terry Druggan și Frankie Lake au achiziționat o proprietate în împrejurimi, iar Hughey Stubby McGovern o altă vilă mare, unde se petrecea într-una, unde veneau și plecau în valuri contrabandiștii, gangsterii și prietenele lor. Impunătoare agape colegiale se țineau cu ocazia curselor de cai de la Hialeah și a alergărilor de cîini de la Miami. În Florida se scurgeau mulți bani proveniți din bordelurile și barurile din Illinois. Capone își mutase familia — soția, fiul, mama, sora și frații John și Mathew — într-o plăcută, liniștită și simplă casă rezidențială din Prairie Avenue, în cartierul South Side din Chicago ; aveau ca vecini doi polițiști și un sergent de poliție. Familia Capone, unicii italieni din cvartalul acela, se bucura de simpatiile celorlalți proprietari de case din Prairie Avenue ; printre aceștia, pe lîngă cei trei polițiști, mai erau un farmacist, un editor, un desenator, un pastor presbiterian și un fabricant de confecții. Sora lui Capone, Mafalda, urma pe atunci cursurile unui pension particular pentru domnișoare, unde de Crăciun Capone se ducea cu mașina încărcată cu daruri pentru toate elevele și profesoarele, pe lîngă curcani și fructe pentru banchetul de la sfîrșitul

trimestrului. Capone cultiva reputația de om cumsecade și darnic pe care și-o făcuse.

Ceea ce se petrecea în fiecare zi — și în fiecare noapte la hotelul Metropol era un indiciu clar al importanței tot mai mari pe care o căpăta Capone. Iată cum descrie lucrurile un reporter care l-a cunoscut în epoca aceea : „Biroul lui era păzit de o garnizoană, ca fortăreața lui Birger în pădurile din sîngerosul comitat Williamson. Oamenii lui Capone ocupau cincizeci de camere pe două etaje, ambele aflate sub o pază strictă. Aveau ascensoarele lor particulare și un bar lăsat la discreția lor. Se jucau pe față jocuri de noroc, femeile veneau și plecau la orice oră din zi și din noapte. Aroma specialităților picante italiene, aduse din afară, se răspîndea prin coridoare. Aproape toate uzanțele hoteliere în vigoare erau violate zilnic. Mai cu seamă duminica dimineață, holul hotelului semăna cu un stup. Avocați penaliști celebri și înalți funcționari ai poliției, împreună cu politicieni și administratori de spelunci își așteptau rîndul pentru a se consulta cu Marele Stab. Polițiști în uniformă intrau și ieșeau într-un șuvoi necontenit, micul birou clandestin instalat în hol și de care se ocupa un împiegat semioficial trata rentabile afaceri cu terenuri. Într-o pivniță anume construită erau depozitate vinuri și băuturi spirtoase în valoare de 150 000 de dolari. Acest stoc era mereu completat și servea pentru consumul bandei. Cît despre Capone, el ocupa camerele 409 și 410, care dădeau spre bulevard. În hol stăteau de planton santinele, schimbate la intervale regulate. În anticamera apartamentului lui Capone se afla garda lui personală, dotată cu cele mai noi tipuri de arme de foc".

La numărul 2146 pe South Michigan Avenue, la o distanță de două intersecții, Capone poseda un apartament mai intim unde pe plăcuța de la intrare se putea citi : „Dr.A. Brown". Era camera blindată a cartelului crimei, sanctuarul afacerilor de care se ocupa Jack Guzik, șeful finanțelor, omul care deținea o solidă și importantă poziție în lumea interlopă. Jack Guzik și fratele lui, Harry (un proxenet condamnat la închisoare, dar grațiat înainte de a începe să-și ispășească osînda), erau încă din 1916 asociații lui Torrio. Jack Guzik era dictatorul — numit de Capone — al jocurilor de noroc din comitatul Cook și administratorul traficului de băuturi alcoolice

și al celorlalte șantaje asortate. Cu prilejul cununiei unei rude de-a lui, în 1929, un ziar de dimineață publică un articol, sub o fotografie pe două coloane. Printre invitați se aflau : Bathouse John Coughlin, consilier municipal al sectorului 1 ; William V. Pacelli, consilier municipal al „sîngerosului" sector 20 ; căpitanul de poliție Hugh McCarthy și Bottles Capone. În cursul internării lui Guzik la Michael Reese Hospital, Capone organiză la căpătîiul acestuia o gardă permanentă, fapt care arăta cît de mult preț punea pe el. Grija pentru sănătatea lui Guzik deveni lesne de înțeles după descinderea ordonată de primarul Dever la spitalul din South Michigan Avenue. Îndărătul camerei de primire a pacienților era cabinetul de chirurgie, unde se aliniau șiruri de sticle de toate mărimile, de la fiole pînă la sticle de peste 1 litru, conținînd lichide de felurite culori. Un polițist înzestrat cu fler a descoperit că sticlele acelea conțineau mostrele tuturor sorturilor de băuturi alcoolice pe care organizația lui Capone era în măsură să le ofere clientelei și pe care clientul putea să le ia cu el pentru a le da la analiză chimică. Sub administrația lui Guzik, un personal alcătuit din douăzeci și cinci de amploiați se ocupa de contabilitatea cartelului ; mecanismul unui „super-trust operînd cu eficacitatea unei mari societăți industriale" (Pasley).

În arhive erau fișate numele a mai bine de două sute de cetățeni de vază din Chicago, ale unor hoteluri și farmacii al căror furnizor era cartelul ; numele funcționarilor de poliție și ale agenților prohibiției care primeau regulat mită de la Guzik ; un proiect pentru transportul — pe calea apei — de băuturi alcoolice aduse prin contrabandă din Canada, Miami, New Orleans și New York ; listele personalului a patru fabrici de bere, proprietatea cartelului, care produceau cea mai mare parte din cantitatea de bere vîndută la Chicago ; registrele contabile cu veniturile caselor de toleranță și un registru alfabetic cu cîrciumile și barurile clandestine din Illinois care cumpărau băuturi spirtoase de la cartel.

Pe moment, se părea că Dever avea dreptate cînd anunța triumfător : „De data asta i-am prins cu mîța-n sac !" Dovada corupției existente printre agenții prohibiției și ai poliției, pe lîngă un impunător trafic clandestin, era concludentă. În ziua următoare, mai înainte ca documentele să fie predate autorităților federale ca bază

pentru urmărire, ele fură sechestrate din ordinul unui judecător municipal. După şaisprezece ore din momentul cînd Biroul federal din New Orleans ceruse o copie a actelor, cerere care nu fu aprobată, judecătorul le restitui lui Capone, în cursul unei audienţe speciale, neconsemnată într-un proces-verbal. Procurorul districtual al Statelor Unite, Edwin A. Alson, încredinţă presei o scrisoare de protest contra judecătorului, în care propunea să fie suspendată luarea oricărei decizii pînă ce nu se va face o anchetă şi nu se vor cerceta registrele. Scrisoarea nu a fost luată în considerare. Judecătorul nu a avut neplăceri — afară de publicitatea făcută atitudinii sale — iar Capone şi Guzik îşi reluară liniştiţi traficurile, dînd dovadă de mai multă circumspecţie. Numai după ce Capone a fost reţinut pentru evaziune fiscală, Guzik a fost arestat şi el pentru aceeaşi infracţiune, şi în 1932 a fost condamnat la cinci ani, plus o amendă de 17 500 de dolari, pentru neplata impozitelor pe veniturile de 1 538 155 dolari, provenite din tripouri.

24.

„Unde e tăticu'?"

Aşa cum s-a întîmplat cu cei mai mulţi cuceritori sau dictatori, Capone şi-a pregătit prăbuşirea cu mîna lui : mîna prea încărcată de inele cu diamante, prea iute cu pistolul. Ostentaţia cu care îşi etala bogăţia, puterea sa politică, violenţa lui şi dispreţul faţă de lege au generat, cu trecerea timpului, un antidot pentru admiraţia subconştientă şi consimţămîntul tacit care reduseseră societatea, deja slăbită, la o stare de toleranţă în care înfloreau afacerile lui. Desigur că nu este meritul administraţiei municipale a oraşului Chicago faptul că pînă la urmă Capone a fost doborît, pentru că în ultimii ani ai deceniului al treilea forţele legii şi ale ordinii se vlăguiseră, fie din pricină că erau totdeauna gata să se lase corupte, fie din cauza abilităţii lui Capone în organizarea corupţiei. Totuşi, cîte un sporadic nucleu de rezistenţă împo-

triva autocrației lui Capone s-a ivit chiar în sînul administrației municipale ; de exemplu, constituirea Comisiei Criminalității din Chicago, organizație voluntară finanțată de cetățeni particulari și prezidată de Virgil Peterson.

Ajuns la acest punct, se pare că Al Capone a fost asaltat de triste presimțiri. Pe neașteptate, în mod catastrofal, s-a văzut că anii vacilor grase se termină, și imunitatea față de orice răspundere sau condamnare de care beneficiase vreme atît de îndelungată începea să se fisureze în multe locuri. Atentatele împotriva lui Capone deveneau tot mai frecvente. În 1927 s-a întîlnit față în față cu moartea, pe cînd era la volanul mașinii sale, venind de la Hot Springs, din Arkansas. Pe un drum de munte, un automobil se năpusti asupra lui și îl depăși în plină viteză, revărsînd asupra lui o rafală de gloanțe. Capone strînse cu desperare frînele, se aruncă pe portiera mașinii și se rostogoli la vale, în felul acesta scăpînd teafăr.

Punctul culminant al caricrei sale, fără ca cineva să-și dea seama atunci de aceasta, a fost data de 16 mai 1929, cînd la miezul nopții a fost arestat împreună cu gardianul lui personal, Frank Rio „Lunecosul", în timp ce ieșeau dintr-un cinematograf din Philadelphia. Cei doi aveau pistoale asupra lor. Prezența lui Capone la Philadelphia dăduse naștere la multe ipoteze. Se sugerase că la Chicago situația era atît de primejdioasă încît Capone oferise dinadins un pretext pentru arestarea sa, pentru a rămîne în siguranță după gratii, pînă ce lucrurile — și anume răzbunarea membrilor bandei Moran rămași în viață după masacrul din ziua Sfîntului Valentin — aveau să se domolească. S-a mai formulat ipoteza că Al Capone plecase din Chicago ca să evite să fie tras la răspundere pentru asasinarea lui Scalise, Anselmi și Guinta. Pe de altă parte, de vreme ce banda adversă era atît de rău decimată, pare puțin probabil ca să se fi depărtat de Chicago de teama unor amenințări serioase cu represalii. Se poate întîmpla, în schimb, să-l fi sfătuit avocații lui să fie un timp inaccesibil eventualelor interogatorii ale poliției.

Momentul era deci potrivit pentru a iniția convorbirile de afaceri proiectate încă din ziua Sfîntului Valentin, adică de cînd măcelul îi alarmase pe șefii crimei organizate de pe întreg cuprinsul Statelor Unite. Era clar că un masacru atît de sălbatic între complici nu se putea

repeta fără să fie blocată întreaga mașinărie a profiturilor ilegale. De aceea cel care a făcut primul pas către stabilirea unui acord între toate bandele a fost gangsterul Frank Costello, care în perioada aceea își lărgea rețeaua afacerilor, îmbrățișînd, pe lîngă prostituție, narcotice și trafic de stupefiante, și concesionarea automatelor cu fise în statele din estul țării. Costello convocă o conferință între conducători la începuturile lunii mai a anului 1929 ; cincizeci de șefi de bandă, sosiți din cele mai importante orașe ale Statelor Unite, se întruniră la President Hotel din Atlantic City, incluzînd un puternic contingent de treizeci de gangsteri din Chicago. Încă înainte de această adunare, Maxie Eisen spusese : „Sîntem niște fraieri, ne omorîm între noi și-i facem pe copoi să rîdă !" Masacrul din ziua Sfîntului Valentin îi silișe în sfîrșit pe toți să recunoască acest adevăr întristător. Pe un teren neutru și într-o atmosferă destul de cordială, Capone și Moran au potolit vechea lor ură : „Am căzut de acord să uităm trecutul și să luăm totul de la început", a povestit mai tîrziu Capone. „Am încheiat un pact scris și fiecare și-a pus semnătura pe el. Speram ca această înțelegere să pună capăt luptelor cu arme de foc și stării de război dintre bandele din Chicago".

Conflictele și ciocnirile de interese au fost soluționate într-o rațională atmosferă de compromis și, îndeosebi la Chicago, s-a făcut o atentă revizuire a drepturilor teritoriale. Pactul formal de neagresiune și ajutor reciproc a fost semnat de către „baroni". S-a convenit să se contopească diferitele operațiuni privind comerțul de băuturi alcoolice, casele de toleranță și tripourile, iar Torrio a fost ales președinte al consiliului de conducere.

Capone a plecat de la Atlantic City împreună cu Rio, convins că tratatul de dezarmare lăsa să se întrevadă, în sfîrșit, o eră de cîștiguri pașnice, după ce nici una din conferințele locale pentru pace nu reușise să i-o asigure. La Philadelphia, ca să le treacă vremea între două trenuri, cei doi s-au dus la un cinema. În timp ce ieșeau din sală, au fost recunoscuți de doi detectivi care i-au oprit și i-au percheziționat, găsindu-le armele. Arestați pentru port ilegal de armă, au fost duși la tribunalul de noapte, unde magistratul de serviciu, un oarecare domn Carney, ordonă punerea lor în libertate în schimbul unei cauțiuni de treizeci și cinci de mii de dolari de fiecare, cu obligația de a

se prezenta la audiere în dimineaţa următoare. Capone scoase din portofel zece mii de dolari, dar nu reuşi să completeze restul sumei, aşa că a trebuit să-şi petreacă noaptea la arest. Fixîndu-i suma cauţiunii, Carney îi spuse lui Capone : „În anumite oraşe din America autorităţile, printre care şi cîţiva reprezentanţi ai justiţiei, se tem de dumneata, domnule Capone, dar Philadelphia nu se teme ! Singurul meu regret este că nu ai compărut în faţa mea sub o învinuire care să-mi fi permis să scap pentru totdeauna Statele Unite de prezenţa dumitale". Capone şi cu Rio au fost duşi la celulele lor, unde li se confiscă tot ce aveau la ei, inclusiv un inel cu diamante al lui Capone. În dimineaţa următoare, în faţa căpitanului Andrew Emanuel de la Biroul de detectivi, au fost interogaţi „ca indivizi suspecţi şi purtători de arme ucigătoare".

Capone a declarat că a mai fost arestat doar de trei ori — o dată la Joliet, în Illinois, pentru port ilegal de armă, o dată la New York, fiind suspectat de omucidere, iar a treia oară la Olean, în statul New York, pentru tulburarea ordinii publice. De fiecare dată i se dăduse drumul. În realitate, fusese arestat de mai multe ori, dar pînă în clipa aceea nu a stat nici măcar o zi întreagă la închisoare ; şi asta în cursul unei cariere criminale în care — după aprecieri modeste — purta răspunderea pentru peste patru sute de omucideri.

De data aceasta procedura legală a fost îndeplinită cu o rapiditate şi o eficienţă care nu fuseseră văzute niciodată la Chicago. După şaisprezece ore şi jumătate de la arestare, Capone a fost adus în faţa judecătorului John Walsh, de la secţia penală a tribunalului municipal, a fost găsit vinovat şi condamnat la un an închisoare. Deţinut pentru prima dată în viaţa lui, Capone deveni numărul 90 725 în închisoarea comitatului Holmesburg şi fu imediat după aceea transferat la Penitenciarul din Est, sub noul număr de 5 527 — C. Un reporter al agenţiei British United Press, care i-a luat un interviu imediat după condamnare, îl întrebă de ce a avut un revolver asupra sa, şi Capone exclamă : „Mă înapoiam de la o conferinţă ţinută cu şefii bandelor rivale din Chicago, la Atlantic City, unde negociasem clauzele unui tratat de pace. Cît despre revolver, ei bine, sînt urmărit, trebuie să ştiţi ! Vor să mă cureţe"!

Pare ciudat că în împrejurarea aceea Capone a neglijat, cuprins parcă de indolență, să pună în mișcare costisitoarea lui mașinărie legală protectoare. E posibil să fi fost într-adevăr sfătuit „să-și acorde un răgaz" la răcoare, ca un mijloc convenabil de a se afla în siguranță, pînă avea să se vadă cum funcționează în practică noul tratat de pace, și mai ales cum reacționează asociații sicilieni ai lui Aiello. Totuși e de presupus că, recunoscîndu-se vinovat de port ilegal de armă, Capone se aștepta doar la obișnuita condamnare la trei luni închisoare. „Al credea că-și acordă un răgaz — declară presei unul din oamenii lui — și cînd colo l-au făcut de-a binelea knock-out".

Viața pe care o ducea Capone în temniță nu era, totuși, insuportabilă. În luna iulie maiorul L.B. Schofield, directorul securității publice municipale, a dezvăluit că : „fuseseră făcute eforturi mari" pentru a se obține eliberarea lui. „Capone — spuse el — a oferit cincizeci de mii de dolari, și chiar mai mult, avocatului sau grupului de avocați care ar fi reușit să-i obțină libertatea înainte de expirarea termenului condamnării sale". După ce această încercare eșuă, în urma unui ordin venit de sus — nu se știe de la cine — Capone și Rio au fost mutați de la Holmesburg, unde domnea o disciplină foarte aspră, la Penitenciarul din Est. Acolo Capone avu celula lui personală, mobilată cu un aparat de radio în valoare de cinci sute de dolari, două scaune comode, o etajeră pentru cărți, masă și covor. Îi fu încredințată sarcina — desigur, nu prea împovărătoare — de arhivar, și i se îngădui să aibă convorbiri interurbane cu avocații lui din Philadelphia, Bernard Lemisch și Benjamin M. Golder, membru în Congres, pe care îi chema din biroul directorului penitenciarului, Herbert B. Smith.

Primea regulat știri privitoare la mersul afacerilor sale. Se povestește că juca mult handbal, ca să-și mențină condiția fizică. Soția venea des să-l vadă, dar își lăsa băiatul acasă. Capone îi spuse unui ziarist : „Pentru nimic în lume nu vreau ca fiul meu să vină aici, la închisoare ! Băiatul crede că sînt în Europa. De cîte ori vede fotografia unui mare pachebot, o întreabă pe mama dacă e cel care-l aduce acasă pe tăticu". S-au povestit și alte istorioare, destinate să înduioșeze pe cititorul sentimental. După ce fusese condamnat pentru o tentativă de jaf, un june ucenic într-ale crimei fu adus la infir-

meria închisorii, rănit de o armă de foc. Capone, auzind că medicii se pregăteau să-i amputeze brațul, ar fi spus: „Salvați brațul băiatului ! Dacă e nevoie de parale, plătesc eu bucuros !"

În această nouă stare de destindere prin care trecea, le servea ziariștilor care veneau să-i ia interviuri bazaconii de filozof amator : de exemplu, îndruga verzi și uscate despre misiunea femeii în societatea modernă. „Nenorocirea cu femeile de azi — cugeta Capone — e că le umblă capul după prea multe lucruri din afara căminului. Căminul și copiii sînt adevărata fericire a femeii ! Dacă ar rămîne liniștită la casa ei, lumea ar fi mult mai puțin nevoită să se frămînte pentru soarta femeii moderne".

Conduita lui era placidă, exemplară, și a cîștigat elogiul admirativ al doctorului Herbert M. Golddard, membru în Comisia de stat a inspectorilor de închisori, care l-a operat de amigdalită. „Nu-mi vine să cred tot ce se povestește despre el", declară medicul, cu cîteva zile înainte de ieșirea lui Capone din închisoare.

Ironie a soartei, perioada aceea petrecută în închisoare a fost, în existența furtunoasă a lui Capone, un interludiu liniștit : somn regulat, destindere totală, nici o împușcătură și, cel puțin la început, siguranța că afacerile mergeau destul de bine sub conducerea lui Bottles. Cei din consiliul său de conducere călătoreau regulat între Chicago, New York și Atlantic City, iar Torrio era pe cale de a concretiza noua asociație interstatală. Negreșit că aceasta a fost ultima perioadă scutită de griji și neliniști din viața lui.

Cînd Capone a ieșit din penitenciar, la 17 martie 1930, totul se schimbase. Bottles era la închisoare, afacerile erau greu lovite din cauza pustiirilor săvîrșite de Incoruptibili * ; și pe deasupra, în toamna precedentă se produsese crahul din Wall Street. Într-o țară împovărată cu trei milioane de șomeri și bîntuită de criza economică rămîneau puțini bani pentru băuturile alcoolice de contrabandă. Cu o săptămînă înainte de ieșirea lui Capone din penitenciar, ziarele comentau și discutau cu însuflețire întoarcerea Șefului cel mare în regatul lui, iar diferitele articole oglindeau o pronunțată schimbare petrecută în

* Vezi p. 377 și 383. — *Nota aut.*

opinia publică. Faimoasa şi găunoasa „prosperitate" a lui Coolidge a plesnit ca un balon ; fustele s-au lungit, iar duduile cu părul roşu ca focul nu mai erau la modă. Se vedeau mai mulţi oameni prin cantinele populare decît prin barurile clandestine ; marele talaz al bunăstării se irosise, epoca jazzului îşi pierduse fervoarea ; măcelurile între gangsteri luaseră asemenea proporţii, încît nici mult-încercatul Chicago nu se simţea la largul său. Şi odată cu noul deceniu, care inspira teamă, se ofilea indulgenţa surîzătoare faţă de asemenea gigantice anacronisme sociale cum era Capone. Brusc, în ochii tuturora el apăru mai mult ca un pungaş mărunt decît ca un aventurier eroic. Pe neaşteptate, fascinaţia exercitată de el în ochii unora apăru ambiguă, şi duhoarea cu care acoperise numele oraşului Chicago apăru mai pestilenţială. Începuse o campanie electorală şi deschiderea Expoziţiei mondiale era iminentă : brigandul Capone nu se mai potrivea cu tabloul pe care Chicago voia să-l prezinte lumii în acel moment. Căpătînd curaj în urma procesului intentat lui Bottles pentru evaziune fiscală şi după paralizarea activităţii fabricilor clandestine de bere de către Incoruptibili, căpitanul de poliţie John Stege anunţă că în jurul casei din Prairie Avenue se postează un cordon alcătuit din douăzeci şi cinci de agenţi în uniformă, avînd ordinul de a-l aresta pe Capone de îndată ce se va arăta.

Reapariţia lui Capone era aşteptată ca o senzaţie. În ciuda protestului îmbufnat al unuia din fraţii săi : „Nu vrem nici zarvă, nici ziarişti", reporteri, fotografi, operatori cinematografici şi o mulţime de gură-cască se adunară în faţa Penitenciarului din Est în ziua în care trebuiau să vină de la biroul pentru libertate pe parolă din Harrisbury, capitala Pennsylvaniei, actele privitoare la comutarea pedepsei lui Capone. Brigăzi mobile ale poliţiei municipale patrulau pe străzile din jurul închisorii, formînd un cordon în jurul clădirii, pentru a ţine la distanţă publicul (precum şi pe eventualii asasini, căci se pare că vechii duşmani ai lui Capone ar fi oferit cincizeci de mii de dolari pistolarului în stare să-l răpună). Agenţi motociclişti stăteau gata să-l escorteze pe deţinutul eliberat. În cursul dimineţii un avion trimotor particular ateriză pe un aerodrom învecinat, pentru a face să se creadă că venise să-l ia pe Capone (o stratagemă care costă două mii de dolari).

A fost o mare păcăleală. Pentru a amăgi mulțimea rămasă în așteptare, directorul penitenciarului, Smith, se și dusese cu mașina la Harrisburg ca să ia actul de comutare semnat de guvernatorul John S. Fischer. Duminică seara, cu douăzeci și patru de ore înainte de data oficială a ieșirii sale din închisoare, Capone, pitit pe bancheta din spate a automobilului directorului și escortat de poliție, fu dus în mare secret la Graters Ford, la o distanță de treizeci de kilometri, unde trebui să aștepte să se facă ora patru a după-amiezii de luni — adică momentul exact cînd expira condamnarea lui. La opt seara, în aceeași zi, directorul Smith se duse pe jos pînă în pragul penitenciarului, pentru a face presei următoarea declarație : „De data asta v-am băgat în cofă ! Șeful cel mare s-a dus. L-am scos de-aici într-un automobil cafeniu". Mulțimea urla și huiduia.

Avînd un avans de treizeci de mile și douăzeci și opt de ore, Capone se topise, luat pe sus de oamenii lui, într-o temporară uitare. Timp de patru zile nu l-a văzut nimeni. Prînzul de bun venit, cu curcan fript, pregătit de maică-sa — au relatat ziarele pe un ton patetic — se răcise. Presa răscoli zadarnic pentru a da de urma refugiului lui Capone ; unul spunea că se dusese la Baltimore, ca să inspecteze un vas gata să ridice ancora cu destinația Miami. Altul susținea că plecase în Indiana, într-un loc necunoscut, unde asociații lui îi pregătiseră o primire ceremonioasă, împreună cu o mașină care urma să-i fie dăruită ca semn al stimei lor. Se povestește că guvernatorul Floridei și-ar fi manifestat îngrijorarea aflînd că se comandase o imensă tortă glasată care putea fi destinată lui Capone ; ulterior a reieșit că torta fusese o pistă falsă. Capone nici nu încercă măcar să forțeze cordonul polițienesc din Prairie Avenue, care rămase pe poziție trei zile și trei nopți în șir, deși agenții nu prea erau mulțumiți de acest rol.

În realitate, Capone se întorsese la Chicago. A doua zi după punerea lui în libertate, se știa unde era, dar nimeni nu suflă o vorbă. Oamenii lui Elliot Ness interceptară o convorbire telefonică pe o linie specială. Era un S.O.S. adresat fratelui său. Un glas spuse grăbit : „Sîntem în camera 718, la Western, pe Al nu mai izbutim să-l ținem în frîu. E într-un hal făr' de hal ! Vino imediat ! Tu ești

singurul în stare să-l calmeze cînd e așa. Am trimis să se cumpere o droaie de prosoape".

Înviorat și masat după cheful care celebrase întoarcerea lui, Capone se furișă liniștit în vechiul său cartier general de la Hawthorne Inn din Cicero și rămase acolo trei zile pentru a examina registrele contabile și a vedea dacă afacerile merg bine. Cum cordonul polițienesc rămînea neclintit în Prairie Avenue, Capone nu avea altă cale decît să înfrunte autoritățile, sfidînd amenințarea unei noi arestări. Cu pălărie de fetru gri deschis și cu ochelari cu rame de aur, sugînd pastile contra tusei, se duse împreună cu avocatul lui, Nash, la biroul căpitanului John Egan, șeful brigăzii de detectivi, și de acolo la biroul procurorului de stat și la cel al procurorului districtual. Nimeni nu primise un mandat de arestare împotriva lui, nu existau acuzații concrete contra lui, și toți au recunoscut că nu exista vreo lege care să îngăduie reținerea lui. Exasperat, căpitanul Stege — au scris a doua zi ziarele — făcu apel la bunele sentimente ale „pușcăriașului". Îi spuse : „Trebuie să plecați din acest oraș și să rămîneți departe de el ! Nu mai vrem măceluri între gangsteri, și modul cel mai eficace de a le preveni este să vă alungăm din Chicago. Plecați în Florida sau unde vreți". Pe de altă parte, reduse, în oarecare măsură, forța rugăminții sale, adăugînd că poliția din Florida avea ordin să-l aresteze de îndată ce ar fi apărut. Abia ieșit din Palatul de Justiție, Capone le spuse reporterilor, pe tonul cel mai împăciuitor : „Egan nu avea încotro. Stege de asemenea. Dacă m-ar fi lăsat să mă întorc la Chicago și să-mi reiau afacerile, o droaie de oameni ar fi spus că poliția se teme de mine. Ei bine, eu le-am ușurat misiunea. Eram decis să înfrunt orice acuzații, de oriunde ar fi venit, dar nu există nici una". Capone avea o mînă bandajată, și cineva îl întrebă dacă se trăsese în el. Răspunse surîzînd : „M-am ars cu o bucată de friptură".

În ziua următoare i se luă un interviu, în biroul lui de la hotelul Lexington. Stînd la biroul lui de mahon, „cu un aer nevinovat și jignit", completa cecuri destinate acțiunilor filantropice și punea la punct ordine pentru organizația sa. Întrebat dacă intenționa să se apuce iar de contrabanda de băuturi alcoolice, el răspunse : „Desigur, și cîțiva dintre cei mai buni judecători ai noștri folosesc marfa mea".

Dar, deşi magistraţii erau, pe cît se pare, incapabili să se servească de propriile lor creiere sau de faptele care le-ar fi permis să-l aresteze din nou pe Capone, nimic nu-l putea împiedica pe Stege să-l ţină pe Capone sub o supraveghere neîntreruptă, ca pe un individ suspect. Săptămîni întregi, oriunde s-ar fi dus, era urmat nu numai de gardianul lui personal, ci şi de doi agenţi în uniformă. Atmosfera era glacială, şi în sufletul lui Capone se furişă un început de desperare. Comisia pentru combaterea crimei din Chicago ţinea puternicul reflector al publicităţii aţintit asupra lui şi a tuturor acţiunilor sale. Tactica adoptată se poate rezuma în două cuvinte : să fie hăituit, să nu i se dea răgaz. O etichetă care a cîştigat imediat imaginaţia publicului şi a început să fie lipită de numele lui Capone în ziare şi în discursurile ţinute în public. Nu mai era Şeful cel mare, era Inamicul numărul 1.

Paralel se formase un centru clandestin de tip „maquisard" care sabota autoritatea cartelului gangsterilor. Era Comitetul cetăţenesc pentru prevenirea şi pedepsirea crimei, un grup special de acţiune al Asociaţiei pentru comerţ din Chicago. Acest grup acţiona sub mantia anonimatului şi de aceea presa îi botezase pe membrii lui : „Cei şase secreţi". De fapt, conducătorul grupului de acţiune era colonelul Robert Isham Randolph, cunoscut om de afaceri şi preşedintele Camerei de Comerţ, iar din comitet făceau parte doi milionari. Grupul s-a constituit în 1929 ; a fost numit ca anchetator special Alexander Jamie, funcţionar al Departamentului Justiţiei cunoscut pentru cinstea lui nepătată. Jamie era sprijinit de Biroul Special al Informaţiilor, păstrînd totodată împuternicirea lui de agent federal, la care se adăuga puterea ce-i fusese conferită de poliţia statală şi municipală — după cum se vede, o autoritate absolută, care o depăşea pe cea a prefectului de poliţie Alcock şi a procurorului de stat Swanson. Ziarele au aprobat acest pas şi însărcinarea dată lui Jamie „de a scăpa oraşul Chicago de cel mai mare val de criminalitate din istoria noastră", dar păstra o îndoială uşor de înţeles faţă de ideea că un singur om, chiar fiind susţinut de fondurile acordate de cele mai importante firme din Chicago, va putea duce la capăt o acţiune în care dăduseră greş în mod atît de lamentabil trei mii de poliţişti şi trei sute de agenţi ai prohibiţiei. Jamie şi „Cei şase secreţi", precum şi brigada specială a prohibiţiei condusă de Elliot

Ness — Incoruptibilii — se dovediră a fi totuşi adversari destul de incomozi, astfel că în septembrie 1930 Capone le ceru, printr-o circulară, tuturor membrilor bandelor aliate să strîngă un fond de o sută de mii de dolari, destinat bătăliei contra „Celor şase secreţi". „Dacă nu reuşim să-l mituim pe agentul de serviciu, putem să ne învoim cu sergentul", ar fi spus Capone.

Dar, deşi acţiunea coordonată a diferitelor organisme amintite se apropia încet de scopul ce şi-l propuseseră, în cele din urmă a trebuit să intervină preşedintele Herbert Clark Hoover în persoană ; numai pumnul lui fu îndeajuns de greu pentru a-l strivi pe Capone. Dealtfel, chiar şi pentru Washington lupta cu Capone a fost de lungă durată, laborioasă şi adesea dezamăgitoare ; ultima lovitură, cea decisivă, a fost parată sau eschivată în mai multe rînduri. A fost nevoie de abilitatea unită a Secţiei de Informaţii din Ministerul Finanţelor al Statelor Unite şi a brigăzii speciale a prohibiţiei de pe lîngă Departamentul Justiţiei, ataşată pe lîngă „Cei şase secreţi", pentru a-l da gata. Ulterior s-a lansat zvonul că hotărîrea lui Hoover de a-l scoate din circulaţie pe Capone ar fi fost urmarea unei ranchiune personale. Se pare că imediat după alegerea sa ca preşedinte, Hoover, intrînd într-o zi într-un hotel din Florida, unde fu numaidecît înconjurat şi aclamat de un grup de oameni, se trezi pe neaşteptate singur ; toţi cei din preajma lui se îndreptară spre un om care intrase după el zîmbind suav şi mestecînd un trabuc gros : era Capone. Zece ani mai tîrziu, Hoover dezminţi categoric acest episod în faţa lui Elmer J. Irey de la Departamentul pentru urmărirea impozitelor din Ministerul Finanţelor, care în primăvara anului 1929 primise ordin de la Casa Albă, prin intermediul comisarului de la impuneri directe, să-l trimită îndărătul gratiilor pe Capone. Hoover i-a spus lui Irey că nu se întîlnise niciodată cu Capone în Florida şi că a dat acel ordin după ce primise la Casa Albă pe Frank Knox, redactor-şef al ziarului *Daily News* din Chicago şi o delegaţie de cetăţeni din oraş veniţi în capitală ca să ceară o acţiune federală.

Problema readucerii lui Capone în temniţă a fost examinată pe larg în cadrul cîtorva conferinţe la înalt nivel. Ministerul Finanţelor l-a informat pe Irey că grupul lui trebuia să adune probele necesare, iar pro-

curorul general urma să pornească acțiunea publică pe baza lor. Irey, cu toate că nu se dumirea de ce un for care avea sarcina precisă de a combate fraudele comise în materie de impozite, taxe vamale și narcotice trebuia să-și asume sarcina de a aresta un asasin, un organizator de tripouri, un proxenet și un contrabandist de băuturi alcoolice, deschise ancheta. Grupul condus de el cunoștea suficient datele acelei infracțiuni, fiindcă fusese deja înaintat un proces de evaziune fiscală împotriva lui Bottles Capone Ralph, fratele mai mare al lui Al. Se crezu, în primul moment, că o procedură similară ar putea avea efect și în cazul lui Al.

Ceea ce au făcut pînă la urmă s-a datorat în mare parte agerimii și zelului unui tînăr agent fiscal, Eddie Waters, de la biroul impunerilor directe din Chicago. Waters își crease reputația rară de a reuși să-i facă pe gangsteri să plătească impozite. Îi strîngea cu ușa în cîrciumi și prin casele de jocuri de noroc și, făcînd apel la simțul lor civic și amintindu-le de riscul amenzilor, reușea să le smulgă plăți sporadice. În 1928, Waters îl sîcîi din nou pe Bottles Capone care, probabil pentru a isprăvi odată cu o chestiune atît de plicticoasă, acceptă să plătească impozitele restante. Declară că în 1922 și 1923 cîștigase cincisprezece mii de dolari pe an și cîte douăzeci de mii în 1924 și 1925, de pe urma jocurilor de noroc, care erau profesia lui, și promise să semneze formularele, dacă le completează Waters pentru el. Waters i le completă, într-adevăr, și Bottles semnă actele din care rezulta că avea o datorie de 4 075 de dolari și 75 de cenți. Dar apoi, fie că a uitat, fie că nu-i venea să plătească nici suma aceea modestă, el nu o achită. Această inadvertență a lui, sau poate incapacitatea de a învinge obișnuința unui evazionist înrăit, a fost cauza care nu numai că l-a vîrît pe el în închisoare, dar l-a dus și pe fratele său la ruină.

Bottles nu se sinchisi de nici una din cererile de a achita datoria, deși recunoscuse că trebuia să plătească. În luna ianuarie a anului 1927 perceptorul îi trimise o notificare de sechestru, în baza căreia proprietățile lui puteau fi supuse executării silite.

Fără să-i pese prea mult de această desfășurare a evenimentelor, Bottles îl puse pe avocatul lui să facă o vizită la percepție, pentru a arăta că clientul lui trecea prin mari greutăți financiare din cauza unor pierderi suferite la

joc, precum și ca urmare a îmbolnăvirii și morții cîtorva din cei mai buni cai de curse ai săi. Singurele bunuri care îi mai rămăseseră erau jumătate cotă din doi cai de curse, iar încasările abia îi ajungeau pentru a acoperi cheltuielile cerute de antrenarea lor. S-ar putea deci accepta ca lichidare o mie de dolari pe care el îi va lua cu împrumut de la un prieten ? E de presupus că perceptorul, avînd o lungă experiență negativă, recomandă să se accepte propunerea, convins că o mie de dolari sînt mai buni decît nimic. Dar Washingtonul respinse propunerea și cazul lui Capone îi fu repartizat lui Irey spre anchetare.

Se descoperi că Bottles deținea cotă parte nu asupra a doi, ci asupra a patru cai de curse, și că, cu o zi înainte de a pretinde că nu avea mijloace, își golise seiful de la bancă. Bottles mări oferta pînă la 2 500 de dolari, dar neputînd smulge un compromis din partea Washingtonului, în cele din urmă, cu chiu, cu vai, se decise să verse întreaga datorie de 4 075 de dolari și 75 de cenți. De data aceasta însă, în noiembrie 1928, mai erau de plătit încă o mie de dolari dobînzi și penalizări și acum, iritat și stîrnit de toate aceste formalități care-l făceau să-și piardă timpul, Bottles refuză cu încăpățînare să plătească mia de dolari suplimentară.

Printr-o coincidență fericită, chiar în cursul acelui preludiu poliția a făcut o razie în The Subway, o sală de jocuri din South Side, confiscînd registrele contabile. Urmărind pista cecurilor înregistrate se ajunse pînă la anumite bănci, și o serie de conturi curente atraseră atenția fiscului. Dădură peste o serie de conturi curente pe numele lui James Carroll, Harry Roberts, Harry White și James Castello Jr. și folosite cu o ciudată ritmicitate : fiecare cont a fost închis prin rotație în timp ce era deschis alt cont, exact cu aceeași sumă care fusese retrasă din cel precedent. Această înlănțuire ritmică mergea îndărăt pînă la 27 octombrie 1925, cînd contul lui Bottles Capone fusese închis și numele lui șters din fișierul băncii, iar în aceeași zi o sumă absolut egală cu cea ridicată de Bottles la închiderea contului servise la deschiderea contului curent al lui Harry White. Era în afară de orice îndoială că toate numele acelea erau doar pseudonime ale lui Bottles, deși acest lucru mai trebuia dovedit. Agenții constatară cu satisfacție, dar nu cu surprindere, că la 4 octombrie 1927, adică în ziua cînd Bottles oferise per-

cepției o mie de dolari luați cu împrumut de la un prieten pentru a se pune în regulă cu impozitele, în contul lui James Carter figura un sold de 25 236 de dolari și 15 cenți. În ansamblu, între anii 1924 și 1929, 1 751 840 de dolari și 60 de cenți trecuseră prin conturile curente camuflate ale lui Bottles.

În seara zilei de 8 octombrie 1929, în timp ce se apropia de locul lui din rîndul întîi la un meci de box, Bottles fu arestat : în aceeași lună, compăru în fața unei curți cu juri, sub șapte învinuiri, dintre care șase priveau încălcări comune ale legii : evaziune fiscală și tăinuire de venituri. A șaptea învinuire se baza pe reînvierea unei legi promulgate în timpul Războiului de secesiune, lege care urmărea pe profitorii vinovați de „înșelarea și escrocarea guvernului american ; acuzația se referea în mod special la declarația de paupertate făcută de Bottles, cînd în realitate avea depuși la bancă peste 25 000 de dolari.

Acest articol de lege, străvechi și ieșit din uz, fu pus la încercare nu numai pentru a obține condamnarea lui Bottles, ci și cu intenția de a face din el o armă într-o bătălie cu mult mai importantă, care putea să fie pornită curînd : procesul împotriva lui Al Capone.

Fondurile bandei îi asigurară lui Bottles cei mai buni avocați ai baroului, și după multe polemici abstracte, apărarea încercă să lichideze episodul, declarîndu-se gata să accepte o sentință care să-l condamne pe Bottles la doi ani închisoare. Dar acuzarea insistă să se dea curs procesului. Acesta dură cincisprezece zile. În timpul laborioaselor ședințe Bottles se trezi confruntat cu documente bancare care formau un morman înalt de peste un metru ; actele erau cărate în sala tribunalului cu un căruț. Acuzatul recunoscu că toate numele suspecte ale titularilor de conturi curente erau fictive și că s-a văzut nevoit să procedeze astfel deoarece practica meseria de agent de pariuri clandestin. Respinse însă cu indignare insinuarea că veniturile sale ar fi provenit, măcar parțial, din vînzarea de băuturi alcoolice. Cît despre Al Capone, admitea că era rudă cu el, dar habar n-avea cum scotea parale fratele lui.

De două ori în cursul procesului, Bottles fu cuprins de accese de mînie și de indignare : o dată cînd i s-a furat pălăria și a doua oară cînd juriul l-a declarat vinovat pe baza celei de-a șaptea acuzații și fu decî condamnat la trei

ani închisoare și la o amendă de zece mii de dolari. „Asta chiar nu mai pricep nici să mă tai !", exclamă el furios.

Washingtonul se declară satisfăcut de rezultatul obținut, dar satisfacția mai mare, secretă, a fost că acum, după ce s-a creat un precedent, s-a deschis calea pentru a captura prada mai importantă, cea mai mare dintre toate, care tocmai în zilele acelea urma să iasă din Penitenciarul de Est, unde ispășise o pedeapsă de zece luni pentru port ilegal de arme.

Atacul porni din mai multe direcții. Irey a avut o întrevedere cu Arthur P. Madden, agentul șef al serviciului de informații pentru Chicago, și cu alți doi agenți : primul era Frank Wilson, care ulterior deveni șeful serviciului Secret al Statelor Unite pentru securitatea cercetărilor atomice, iar celălalt, a cărui identitate se ascunde pînă astăzi sub pseudonimul de „Patrick O'Rourke", era un irlandez care fusese mult ajutat de înfățișarea lui latină pentru a se strecura printre sicilieni. Wilson și O'Rourke au fost însărcinați să întocmească un dosar asupra situației financiare a lui Al, similar cu cel pregătit pentru procesul intentat lui Bottles. Metoda folosită de O'Rourke fu următoarea : cu fondul de șaptezeci și cinci de mii de dolari puși la dispoziție cu *carte blanche* * de comitetul secret al „Celor șase secreți" își cumpără o întreagă garderobă stil gangster. După ce se perfecționă în limba italiană, recurse la stratagema lentă, sinuoasă și periculoasă de a se înrola în banda lui Capone sub numele de Michael Lepito, pistolar provenit din Philadelphia și Brooklyn. Între timp Wilson verifica atent registrele contabile adunate în urma descinderilor efectuate în ultimii zece ani la casele de toleranță, distileriile clandestine și cazinourile de joc, urmărind fire firave și fragmentare prin vălmășagul cifrelor, al încasărilor măsluite, al însemnărilor stenografiate, aproape indescifrabile. După luni de analiză minuțioasă, Wilson era în măsură să prezinte probe suficiente pentru a susține acuzația împotriva lui Frank Nitti, aghiotantul lui Capone, și al lui Jack Guzik. Pe lîngă aceasta, mai înfățișă un număr însemnat de prezumții privitoare la sursele veniturilor lui Capone, care aveau să fie mai greu de dovedit. S-a decis că prima mișcare trebuia să constea din lovirea lui Nitti și a lui Guzik;

* Mînă liberă — în limba franceză. — *Nota trad.*

care au şi fost arestaţi. La 19 noiembrie 1930 Guzik a fost condamnat la cinci ani detenţiune. Nitti, învinuit că timp de trei ani fusese în posesia sumei de 742 887 dolari fără a plăti impozitele respective, fugi.

Între timp, Departamentul Justiţiei — Sectorul prohibiţiei, încerca, de asemenea, cu mare întîrziere, să exercite presiuni pentru arestarea lui Capone. Agenţii federali ai prohibiţiei nu îşi creaseră o faimă de o puritate ireproşabilă. Între 1920 şi 1928, anul în care Departamentul Justiţiei îşi asumase sarcina de a face să fie respectată prohibiţia, Ministerul Finanţelor concediase pentru corupţie 706 dintre agenţii săi, deschizînd acţiune contra altor 257. Pentru a te înrola în brigada prohibiţiei nu era necesar să fie respectate criteriile aplicate altor funcţionari ai statului, şi din acest motiv în curînd brigada mişună de mercenari pestriţi : agitatori politici, oameni de paie şi cvasi-gangsteri, aproape toţi, pînă la unul, coruptibili şi amatori de băuturi alcoolice. În mijlocul prăbuşirii generale a principiilor, care caracteriza epoca aceea, agentul prohibiţiei avea parte de cel mai mare şi mai profund dispreţ : era dispreţuit de cetăţeanul de rînd, „umed", care detesta funcţia lui şi duritatea manifestată în toate situaţiile, de contrabandistul de băuturi alcoolice, care îl ştia necinstit şi îl considera un izvor de sîcîieli costisitoare ; de poliţie, înciudată de amestecul autorităţilor federale ; şi apoi era odios tuturora din pricina averii pe care o acumula pe căi nerușinate. Poate că nu toţi agenţii prohibiţiei — al căror salariu era cam de cincizeci de dolari pe săptămînă — se învîrteau prin oraş în limuzină cu şofer personal, sau îşi luau amante dintre vedetele de revistă, dar printre ei erau destui care trăiau pe picior mare, justificînd aprecierile generale cele mai severe. În orice caz, se ştie cu certitudine că odată căpitanul Dan Chapin, şeful agenţilor prohibiţiei din New York, a recurs la o măsură cam grosolană, dar simplă şi directă, pentru a se descotorosi de cei care se lăsau mituiţi. Le ordonă tuturor oamenilor săi să se aşeze în jurul unei mese, apoi spuse : „Puneţi ambele mîini pe masă. Toţi care poartă în deget un inel cu diamant sînt concediaţi !" Jumătate din cei de faţă îşi luară tălpăşiţa. Pentru a preîntîmpina pericolul pe care îl prezenta lipsa de loialitate, a fost pusă la dispoziţia Comitetului celor şase o echipă de agenţi speciali, trecuţi prin sită. Cînd, în septembrie 1929, Elliot

Ness, un agent al prohibiției care abia împlinise douăzeci și șase de ani și care era ferm convins că fabricile de bere ale lui Capone ar putea fi închise de o echipă selecționată, bine închegată, alcătuită din vreo zece agenți incoruptibili, făcuse această propunere procurorului districtual George Emmerson Q. Johnson, acesta întrebă : „Dar vom reuși oare să găsim destui agenți oneşti ?“ Ness găsi zece oameni, aleși în cea mai mare parte nu dintre cei trei sute de agenți de poliție din Chicago, ci din alte locuri. Proiectul lui fu aprobat, și în timp ce Irey, Wilson și O'Rourke examinau dedesubturile situației financiare a bandei lui Capone, echipei lui Ness îi fu încredințată misiunea de a închide fabricile de bere și distileriile, de a seca izvorul veniturilor lui Capone, punîndu-l astfel în imposibilitate de a plăti mita care-i putea asigura imunitatea. În cursul celor șase luni care au precedat ieșirea lui Capone din închisoare, brigada lui Ness sparse porțile la vreo șase fabrici de bere ale lui Capone, servindu-se de camioane de zece tone prevăzute cu berbeci de oțel care ieșeau de sub radiator, captură furgoanele destinate livrărilor și distruse încărcături de bere și utilaje în valoare de 250 000 de dolari, luînd și cinci prizonieri pe deasupra. S-au făcut încercări de a semăna spaima printre oamenii lui Ness și chiar de a-i cumpăra, dar toate tentativele eșuară : presa îi botează Incoruptibilii. Firește, urmară mai multe atentate la viața lui Ness ; odată a fost arestat un gangster care fila mașina lui Ness, înarmat cu un revolver al cărui număr de serie fusese șters și cu încărcătorul plin de gloanțe explozive. Apoi se produse un apel telefonic : omul de la capătul firului îi făgădui lui Ness că-l va azvîrli într-un șanț „cu o gaură în cap“. Din clipa aceea, în fiecare zi Ness primi cîte un apel telefonic : „Salve, eroule ! Cum te mai simți ? N-o să mai ții mult“. O mînă necunoscută plasă în mașina lui Ness o bombă cu dinamită, legată printr-un fir de sîrmă de ambreiaj.

Ness decise să înscenеze o demonstrație concretă a realizărilor obținute : organiză un impunător cortegiu compus din cele patruzeci și cinci de autocamioane de bere confiscate, care defilară încet prin fața hotelului Lexington, cartierul general al lui Capone. Capone se lăsă pradă unui acces de furie în genul lui Hitler : făcu bucăți două scaune, izbindu-le de o masă ; apoi, țipînd,

continuă să se învîrtească un timp în sus şi-n jos prin cameră.

Pînă în vara anului 1931, Incoruptibilii îşi atinseră obiectivul. Aşa cum puseseră mîna pe parcul de camioane, la fel reuşiră să obţină închiderea a peste treizeci de stabilimente clandestine unde se fabricau băuturi alcoolice, distruseră utilaje în valoare de milioane de dolari şi aruncară la canal cantităţi enorme de bere şi de băuturi spirtoase. În sfîrşit, dădură organizaţiei lovitura cea mai grea, descoperind pe Diversey Avenue un gigantic stabiliment camuflat în fabrică de vopsele, care producea douăzeci de mii de galoane de băuturi alcoolice pe zi, încărcate prin conducte direct în vagoanele cisternă care aşteptau pe şinele căii ferate adiacente. Transformarea oraşului Chicago într-un oraş „uscat" era clar dovedită de înmulţirea numărului maşinilor particulare care transportau doar cîteva butoiaşe, pe rutele care cu puţine luni în urmă erau străbătute în voie de caravane de camioane, încărcate cu butoaie mari. Pe lîngă aceasta, în cursul unei convorbiri telefonice interceptate pe o linie pusă sub supraveghere, Guzik ordonă unuia din subalternii săi să suspende plăţile lunare făcute poliţiei. „Nu încasăm nici un ban. Şi dacă nu încasăm, nu putem plăti !".

Capone era întors pe dos ; surîzătoarea însolenţă arborată numai cu un an în urmă era înlocuită acum de un aer de anxietate mohorîtă. Avură loc ciudate manifestări de compasiune. Un membru al Camerei de Comerţ din Rapid City — animat, probabil, mai mult de dorinţa arzătoare de a vedea apărînd în ziare un articolaş pe 2—3 colonete despre Rapid City, decît de un regret sincer pentru necazurile lui Capone — îi scrise spre a-i oferi ospitalitate în Vest, pe Colinele Negre din statul Dakota de Sud.

„Să fiţi sigur că vă vom ura voioşi bun venit într-o comunitate unde practic crima nu există. Vă invităm să veniţi în mijlocul nostru, fiind convinşi că în societatea întîlnită aici veţi izbuti să uitaţi de crimele care v-au fost puse în seamă fără cea mai mică dovadă, şi veţi fi în scurtă vreme recunoscut drept un cetăţean cumsecade, care se supune legii şi face cinste întregii comunităţi".

Nefiind atras, pe cît se pare, de tihna bucolică a Colinelor Negre din Dakota de Sud, Capone rămase cu îndărătnicie la Chicago, ca să se ocupe de întreprinderile lui

cam falimentare acum. Nevoit să facă faţă unei grave eroziuni a veniturilor personale, din cauza scăderii traficului băuturilor alcoolice şi a închiderii stabilimentelor sale, se lansă serios în exploatarea activităţii sindicale, storcînd bani atît de la muncitori, cît şi de la patroni.

În 1930 Capone îşi infiltrase sistemul de şantaj în multe ramuri industriale şi în numeroase sindicate, pe lîngă faptul că se ocupa personal de conducerea lor politică. Numai reţeaua şantajelor costă în 1928 oraşul Chicago 136 de milioane de dolari, şi o bună parte din suma aceasta ajungea în casele de bani ale cartelului Capone. În interval de douăsprezece luni, mai bine de două sute de şantaje atraseră atenţia poliţiei, iar în 1929 a fost constituit un tribunal care era însărcinat exclusiv cu cercetările asupra cazurilor penale de şantaj operate în cadrul sindicatelor muncitoreşti. Jurisdicţia acestui tribunal se extindea şi asupra distrugerii de bunuri prin folosirea de explozive, asupra rănirii prin explozii a unor persoane, asupra daunelor aduse cu premeditare locuinţelor, asupra şantajelor, depozitării de bombe fetide, comploturilor urzite în scopul de a săvîrşi acte ilegale, asupra boicotului sau a listelor negre, a fabricării sau vînzării de explozive, a violării de domiciliu în scop de intimidare, asupra răpirilor săvîrşite pentru obţinerea răscumpărării corespunzătoare, asupra maltratării şi intimidării muncitorilor. Gordon L. Hosteter, secretarul Asociaţiei patronilor din Chicago, a alcătuit o listă de grupuri comerciale care acopereau aproape în întregime aria tuturor genurilor de activitate comercială din Chicago şi care, în realitate, exercitau un şantaj împins pînă la ultima limită. Printre altele, figurau : Asociaţia gunoierilor şi măturătorilor de stradă, Furnizori de sifoane, Frăţia ospătarilor, Uniunea firmelor electrice, Asociaţia hoteluri şi case de raport, Uniunea vulcanizatorilor, Asociaţia telalilor şi a vînzătorilor ambulanţi, Asociaţia vînzătorilor de peşte, Uniunea lucrătorilor din garaje, Asociaţia comercianţilor de dulciuri din Chicago, Asociaţia ebraică a măcelarilor, Asociaţia americană a retuşerilor fotografi. Metodele utilizate de forţele subordonate lui Capone pentru a-şi spori veniturile erau aceleaşi cu ale unui santajist care oferea proprietarilor de garaje o serioasă mărire a cifrei lor de afaceri, în schimbul unui procent acordat lui. După încheierea tranzacţiei un asemenea şantajist îşi dezlănţuia prin oraş

trupe de devastatori înarmați cu tîrnăcoape de spart gheață, care în interval de o lună găureau cincizeci de mii de cauciucuri ale mașinilor parcate pe străzile orașului, drept care proprietarii vehiculelor alergau îndată să-și asigure un loc într-un garaj. Pe lîngă jocurile de noroc, Capone, într-o nouă alianță pașnică cu diferitele cercuri de pe hipodroame, a organizat într-un sindicat pe cei cinci mii de agenți de pariuri din Chicago, cărora le garanta „protecția" pentru pistele alergărilor de cîini și de cai, în schimbul unor remunerații săptămînale. Apoi, pe frontul politic, începu să-și recucerească întreaga autoritate deținută odinioară asupra Primăriei municipiului, independent de susținătorii lui din partide. Susținu pe candidatul său personal, Daniel A. Serritella, arhivarul orașului, pentru funcția de inspector al drumurilor, finanțîndu-l și asigurîndu-și astfel controlul asupra unui buget anual de șapte milioane de dolari, pe lîngă trei mii de posturi și posibilitatea de a pune mîna pe cinci milioane de dolari anual, destinați reparării și întreținerii drumurilor. A mai manevrat din culise ca să obțină votarea unui decret prin care era creată o uniune a instalatorilor și care îi dădea controlul asupra altor o mie două sute de slujbe municipale.

În același timp, ducea mai departe lupta pentru a obține libertatea de a locui, ca orice cetățean onest, unde vrea. În aprilie se întoarse la reședința sa din Miami, unde descoperi că organelor judiciare li se ordonase să-i pună sub sigiliu locuința, pe temeiul că Al Capone reprezenta o primejdie publică, și să-l escorteze pînă la frontierele statului. Avocații lui obținură imediat o suspendare a ordinului de arestare, transmis de guvernator șerifilor comitatelor. Guvernatorul reacționă lansînd, prin intermediul curții cu juri, un apel către toți locuitorii din Miami, prin care îi invita „să colaboreze pe orice căi legitime, pentru a înlătura o amenințare publică, un impostor, pentru a dezrădăcina din comunitatea noastră proliferarea canceroasă a crimei organizate". La 27 aprilie avocații lui Capone aduseră cazul în fața tribunalului, făcînd cunoscut că clientul lor nu era acuzat de nici o încălcare a legii, că nu existau incriminări la adresa lui și deci avea dreptul deplin de a locui în Florida. De fel impresionat de această subtilă șicană juridică, procurorul răspunse că „era o

crimă la fel de gravă să se permită rămînerea lui Capone în Florida, pe cît ar fi fost să-i fie îngăduit unui șarpe cu clopoței să stea într-o grădină unde ar putea muşca copii".

În cursul lunii următoare, poliția din Florida, dînd dovadă de o tenacitate pe care Capone nu o întîlnise niciodată la poliția din Illinois, neținînd seama de decizia federală care recomanda să nu fie arestat, îl hăitui fără milă. La 10 mai mașina lui fu oprită. Al, fratele său John și cei doi prieteni ai lor au fost duși la postul de poliție și băgați la arest, fără a li se aduce nici un fel de învinuiri. Capone declară că are treizeci de ani, iar ca ocupație indică „retras din afaceri". Ceilalți trei se dădură drept „agenți imobiliari". Capone ieși aproape imediat de la arest, dar după alte cinci zile, în timp ce se ducea în oraș pentru a asista la un meci de box, fu arestat din nou fiindcă nu se supusese dispoziției de a rămîne în afara ariei orașului.

La 13 mai, băiatul lui Capone împlinea zece ani. La petrecerea prilejuită de acest eveniment fură invitați cincizeci de copii, dar Capone, care devenise excesiv de sensibil, pentru a nu încălca vreo normă legală, insistă ca fiecare dintre micii invitați să aducă o încuviințare scrisă din partea părinților. Între pereții casei sale păru că regăsește în sfîrșit o umbră de voioșie. În timp ce servitorii treceau cu tăvi cu friptură de pui rece, înghețată și limonăzi — scriau cronicarii mondeni — Capone se distra făcînd să pocnească balonașe și împărțind dulciuri în dreapta și-n stînga.

La 21 mai, la un meci de box, a fost arestat din nou, împreună cu fratele său și cu doi gardieni personali. De data aceasta i se aducea acuzația de vagabondaj. Tocmai se pregătea să plece la New York pentru o operație de chirurgie estetică urmată de un tratament de vreo trei săptămîni, dorind să îndepărteze vechile cicatrice de pe obrazul lui. Se hotărî însă să rămînă pentru a înfrunta pe hăituitorii săi. O ordonanță municipală specială contra vagabondajului îi dădea poliției posibilitatea de a-l șicana sistematic, dar ordinul direct dat de primar — „puneți mîna pe Capone" — era, fără îndoială, mai brutal și mai eficace. Către sfîrșitul lunii, Capone reuși să acționeze în judecată pe primar, pe șeful poliției, directorul securității publice și pe James Cox, directorul ziaru-

lui *Daily News* din Miami, „pentru complot organizat împotriva lui, în scopul de a-l priva de libertatea personală". Chiar în aceeași zi, pentru a patra oară detectivii încercară să-l aresteze, dar Capone le dejucă manevra, refugiindu-se în biroul avocaților săi.

Căuta să riposteze cu dibăcia și cu promptitudinea care-l caracterizau și reuși, într-adevăr, să-și racoleze în scurtă vreme unele amiciții și sprijin local. La 30 mai a dat un dineu la care au venit mai mulți oameni de vază și bogătași din Miami. Unul din invitați se ridică pentru a ura un cordial bun venit „noului om de afaceri al comunității" și îi dărui un stilou.

În iulie Capone a fost achitat de o acuzație de sperjur, din lipsă de probe suficiente, și cînd judecătorul dădu verdictul „nevinovat", publicul care umplea sala îl aclamă. Ieși din tribunal pentru a înfrunta o a doua acuzație de mărturie falsă, dar, firește, noul proces nu se putea desfășura imediat. La ieșire, Capone anunță oficial că avea intenția de a renunța la funcția de șef al cartelului din Chicago. Spuse că voia să se stabilească în Florida ; era pe cale să-și cumpere o moșioară de treizeci și cinci de acri la nord de Miami, unde intenționa să-și construiască o casă nouă, înconjurată de un zid înalt de trei metri. Din clipa aceea rămase tăcut și liniștit în colțișorul lui și cîștigă iarăși : vîrtejul somațiilor și al arestărilor se domoli și, pentru o anumită perioadă, calmul fu reîntronat.

Afirmația lui Capone „m-am retras din șantaje" desigur că nu corespundea realității, așa cum rezultă din raportul publicat în luna septembrie de Comisia Criminalității din Chicago ; Capone reușise să obțină dominația asupra sindicatelor muncitorești și a asociațiilor patronale. Raportul arăta că agenții lui „prelucraseră" în ultima vreme sectorul cafenelelor, unde se servea și înghețată, promițînd proprietarilor un rabat însemnat dacă cumpărau marfa de la firma pe care o indicau ei. Cartelul Capone tocmai se făcuse stăpîn pe sindicatul portarilor și plasatorilor de la teatre, precum și pe cel al casierilor din acest sector, ceea ce, după cum se sublinia, îi dădea lui Capone posibilitatea de a decide asupra angajării controlorilor de la intrare la toate meciurile de box și la competițiile sportive în general. Se aprecia că în momentul acela Capone avea sub dominația lui 33% din sindicatele muncitorilor din Chicago. Statul lui major era compus din

cinci sute de oameni, dintre care nici unul nu primea mai puțin de o sută de dolari pe săptămînă ; cît despre el personal, din diferitele întreprinderi ale noului șantaj scotea între două și cinci mii de dolari săptămînal.

Poate că această precisă și amănunțită divulgare a noilor sale activități clandestine îl împinse pe Capone să se servească de ele ca de o bază pentru negocieri cu autoritățile. În luna noiembrie, judecătorul șef J. P. McGourty, de la tribunalul penal din Chicago, adresîndu-se unei noi curți cu juri care avea sarcina să ancheteze asupra traficului cu bere și asupra operațiunilor de șantaj organizate împotriva sindicatelor muncitorești, a făcut această importantă declarație : „Cu multă impertinență, s-au făcut în ultimul timp tatonări, propunîndu-se retragerea din activitățile sindicale a celui mai puternic și faimos gangster din Chicago, cu condiția să i se permită a continua, nederanjat de lege, contrabanda cu berea. Cei mai formidabili concurenți ai săi au fost exterminați fără scrupule, astfel că unicul obstacol aparent în calea dominației sale incontestabile este acum legea. Un asemenea pact este de neconceput. Cu fărădelegea nu trebuie să se încheie nici un fel de compromis. A sosit momentul ca toți cetățenii să-și manifeste simțul de răspundere și voința fermă de a se uni pentru a instaura la Chicago domnia legii ! A sosit momentul ca publicul să aleagă între cîrmuirea gangsterului și cîrmuirea legii !" Ulterior, ziariștii îl întrebară pe judecător la cine se referea. „La Capone", răspunse magistratul. Zvonurile adăugau că judecătorul și procurorul fuseseră abordați, în numele lui Capone, de către domnul M. J. Calvin, secretar și trezorier al Uniunii cărăușilor. Unul din reprezentanții acesteia, George Barker, se afla în momentul acela la închisoare pentru că încălcase normele libertății supravegheate, iar altul, Jack White, urma să fie judecat pentru omucidere. Galvin, acuzat în repetate rînduri de șantaj în sectorul sindicatelor muncitorești, era în momentul acela cel mai puternic personaj din sindicatele din Chicago, independente față de Federația Americană a Muncii.

Urmă o împietrire și mai vizibilă a inimilor și o reducere corespunzătoare a toleranței față de asediatul, dar încă neînfricatul, rege al gangsterilor. Trebuie să fi fost foarte mîhnit auzind cum oamenii legii, cîndva purtătorii lui de cuvînt și slujitorii lui, vorbeau asemenea jude-

cătorului H. Lyle, de la tribunalul din Chicago, în fața Consiliului de securitate municipal, în luna decembrie a anului 1930. „Îndată ce Capone va fi arestat pentru vagabondaj sau pentru lipsa unui domiciliu fix, în baza mandatului de arestare în a cărui posesie se și află poliția — spuse judecătorul —, vom depune toate eforturile pentru a-l trimite pe scaunul electric. Îl vom judeca pentru asasinarea lui Colosimo. Și dacă va fi posibil, îl vom trimite pe scaunul electric ! Merită moartea, nu are nici un drept să trăiască. Capone a devenit o făptură aproape mitică. Dar de fapt nu reprezintă un mit, ci o năpîrcă ce trebuie să fie strivită !" Capone primi apoi ordinul de a se prezenta în fața curții cu juri ca să fie anchetat cu privire la situația sa fiscală.

Capone reuși să infirme acuzația de vagabondaj. Cînd, în luna februarie a anului următor, fu pus în libertate în schimbul achitării unei cauțiuni de zece mii de dolari, îi spuse lui North, șeful detectivilor : „Sînt scîrbit și sătul să fiu la cheremul oricărui politician și reformator ! Cred că mă voi retrage din afaceri".

Dar acum depășise faza „retragerii". În ciuda încercării judecătorului Lyle de a spulbera „mitul", în realitate Capone devenise un mit și, ironia soartei, tocmai din cauza faimei, lui Capone îi era imposibil să se scufunde în obscuritate. Văpaia atenției publice îl dogorea din toate părțile. Se spunea că studiourile Warner Brothers erau dispuse să-i plătească două sute de mii de dolari, dacă accepta să joace în filmul proiectat de ele „Inamicul public", iar mai tîrziu o altă firmă cinematografică de la Hollywood căuta să-l convingă să fie protagonistul unui film cu gangsteri. Un editor îi oferi o sumă uriașă pentru cedarea drepturilor exclusive asupra biografiei sale. „Nu mă ocup de literatură și nu am de gînd să devin o stea de cinema, zise Capone, refuzînd diferitele propuneri primite. Sînt sătul de publicitate !" Dar zarva absurdă sau bazată pe fapte, stîrnită în jurul său continua. Într-o zi, la Berlin, un maghiar mai în vîrstă, un oarecare Ladislau Kabovic, se prezentă la postul de poliție din Grosswardein, afirmînd că el este tatăl lui Capone ; pretindea să se telegrafieze Curții federale din Chicago, insistînd ca fiul lui să fie sever pedepsit pentru blestemățiile comise pe cînd era copil. „Dacă am să pun mîna pe Al — amenința acel improbabil părinte — am să-l urechez zdravăn ! Așa o

să se învețe minte să mai umble cu toate mitralierele alea ale lui !"

La Detroit poliția a făcut razii pe la standurile de cărți unde erau expuse publicații care „glorificau isprăvile lui Al Capone". La Londra, cele mai importante biblioteci de împrumut au pus la index volumul lui Pasley despre Capone, care avea ca subtitlu „Biografia unui om care a reușit prin forțele lui". La New York s-a anunțat că Al Capone ducea tratative ca să achiziționeze pentru Chicago drepturile asupra dramei lui Edgar Wallace „La fața locului" care se juca la teatrul din Broadway cu Grane Wilbur în rolul lui Tony Pirelli, gangster de tipul lui Capone, interpretat la Londra de Charles Laughton — o poveste căreia i s-a făcut cea mai largă publicitate, dar pe care Capone a desmințit-o imediat. (În cursul premierei de la New York, în timp ce se juca spectacolul, un gangster italian, Giuseppe Riggio, a fost răpus pe loc, chiar în fața bisericii catolice din Brooklyn.) Un cal de curse, un faimos „doi ani", se numea Al Capone. La Copenhaga poliția a confiscat, prin cîrciumi și restaurante, patru sute de automate cu fise fabricate la Chicago, după cum se povestea, instalate acolo de agenții lui Capone, care reținea șaizeci și cinci la sută din încasări. Umbla zvonul că Al Capone aranja lucrurile pentru a-și trimite fiul la un colegiu din Dublin, fiindcă dușmanii lui îl amenințaseră că-l vor răpi și-l vor ucide pe băiat. În octombrie 1931, Capone, McGrun și gardienii lor personali se duseseră la Evanston, în Illinois, unde se juca un meci de fotbal între Nebraska University și North Western University, dar au fost recunoscuți și siliți să o șteargă de pe stadion, sub o furtună de ocări și huiduieli.

Nefericit, năucit, Capone rătăcea de colo-colo, asemenea unui avion de bombardament care caută să evite conul unui reflector ce explorează cerul. Se trudea să recîștige popularitatea pierdută. Îi spuse cu năduf unui ziarist : „Cea mai mare parte din viață mi-am cheltuit-o ca să fac bine oamenilor". Căuta să-și creeze această reputație, făcînd pe filantropul cu șomerii al căror număr creștea în cartierele mizere ale orașului : se dedică ajutorării celor loviți de criză, transformîndu-se într-un soi de misterioasă doamnă voalată, filantroapă... dar vălul era ridicat exact atît cît trebuia ca să fie zărită fața sa blajină, negricioasă. În luna noiembrie a anului 1930, un ziar

publică un articol intitulat „Capone îi hrăneşte pe înfometaţi : Chiar şi un şef de bandă are inimă. Astăzi a fost dezvăluită identitatea unui misterios binefăcător, care în ultimele două săptămîni a salvat de la foame mii de nevoiaşi din Chicago, organizînd o mare cantină populară. Este Al Capone. Un edificiu impunător arborează firma «Hrană gratuită pentru şomeri» Două mii de muncitori rămaşi fără lucru au primit ieri acolo o porţie de supă, tocană, pîine şi cafea. Nici o biserică, nici o organizaţie cu caracter social nu are de-a face cu această iniţiativă. Celor doritori să se informeze li s-a spus că organizatorul este un cunoscut filantrop care vrea să-şi ajute aproapele în taină. Astăzi, directorul cantinei populare a recunoscut că Al Capone suportă toate cheltuielile, iar locotenenţii lui îşi oferă serviciile, lucrînd la cantină cu schimbul. Capone e de părere că persoanele avute, cum este el, trebuie să-şi asume răspunderea de a le da de mîncare săracilor, în aceste vremuri grele". Un incident foarte neplăcut a umbrit această atmosferă idilică, demnă de o colindă de Crăciun : un camion încărcat cu o mie de curcani destinaţi prînzului festiv de la cantina populară din ziua Mulţumirii a fost oprit la intrarea în oraş de nişte gangsteri care au furat toţi curcanii !

În acelaşi timp, Capone nu-şi neglija afacerile. În anul acela, Comitetul agricol federal a reuşit să-i fie satisfăcută doleanţa, şi anume ca vinderea mustului de struguri să nu fie considerată ilegală în condiţiile prohibiţiei, şi Fruit Industries Ltd. din California, întreprindere subvenţionată de guvern, lansase o campanie publicitară pe scară naţională, pentru a organiza culesul strugurilor, dînd astfel de lucru şomerilor. La scurt timp după aceasta, Donald Conn, directorul executiv al întreprinderii, fu avertizat că intenţia sa de a vinde la Illinois suc de struguri concentrat la sticlă îl nemulţumea pe Capone şi că, dacă avea să persiste în hotărîrea lui, negreşit sănătatea sa avea să sufere grav.

Oricum, Capone continua să fie considerat de mulţi cetăţeni din Chicago drept o valoare cotată. Un domn care făcea parte dintr-una din cele mai vechi şi mai bogate familii din oraş a căutat să-l convingă să ia masa cu un grup de persoane din societatea bună a oraşului Chicago : „I-am oferit domnului Capone ocazia de a bea un pahar cu vin împreună cu elita oraşului Chicago. Petrecerile ar

fi mult mai distractive dacă ar lua parte și Al la ele", scrise el după aceea.

Al nu acceptă, fiindcă se străduia să scape de faima de chefliu. Țelul spre care tindea acum era o respectabilitate liniștită, solidă, și se eschiva pe cît posibil de la apariţiile în public — mai ales în tribunalele polițienești. Era și o tactică mai sigură, căci tratatul de pace încheiat cu puțin în urmă se și destrăma. În noiembrie poliția percheziționase apartamentul lui Terry Druggan, asociatul irlandez al bandei traficanților de bere, Druggan-Lake. Percheziția scosese la lumină un mod de viață impunător și, putem spune, interesant pentru vremurile acelea de strîmtoare. Serviciul de masă avea gravat în aur numele lui Druggan, chiar și mobilele și serviciile de toaletă din argint și cele șaisprezece perechi de pantofi aveau monogramă. Covoare orientale acopereau podelele. Operele complete ale lui Dickens, Thackeray și Shakespeare, legate în marochin, se înșirau în rafturile bibliotecii. Toate încăperile aveau pereții căptușiți cu lambriuri din lemn de nuc, îndărătul cărora, după cum s-a descoperit, erau camuflate cavități conținînd un veritabil arsenal compus din mitraliere, bombe și diferite muniții. Detectivii au găsit de asemenea arhive întregi de scrisori primite de la gangsteri și pistolari din alte state ale Americii. Într-una din ele se vorbea despre un plan pus la punct pentru lichidarea lui Capone, veste care a ajuns rapid la urechile lui.

Poate din aceste motive Capone n-a asistat la cununia surorii sale, celebrată cu mare pompă în decembrie 1930, eveniment de mare importanță pentru lumea gangsterilor. Într-adevăr, era vorba de o căsătorie clasică, pusă la cale pentru a lega o solidă alianță între două dinastii, după tipicul familiilor regale și al imperiilor marilor industrii. În noiembrie s-a aflat că se acordase dispensa matrimonială pentru căsătoria Mafaldei Capone, în vîrstă de 18 ani, cu tînărul John Maritote, salahor, în vîrstă de 22 de ani. Maritote, fratele lui Frank Diamond, era pe atunci logodit cu altă fată. Se spunea că partida fusese aranjată în cursul unei întîlniri a șefilor de bande, fără a fi consultate părțile interesate ; Capone a contribuit la succesul tratativelor oferind miresei o casă și cincizeci de mii de dolari. Fiind intervievată de presă, Mafalda, după unele ezitări, recunoscu că Al Capone era fratele ei.

Ziarele apreciau căsătoria ca un element al „efortului depus în vederea atenuării rivalității existente între facțiunile traficanților de băuturi alcoolice din Chicago". Cununia a prilejuit o serbare sută la sută italiană, și presa i-a dedicat o sumedenie de articole. Erau de față patru mii de invitați, mii de spectatori se îmbulzeau în jurul bisericii. Un covor roșu, strălucind de nou ce era, a fost desfășurat de-a lungul naosului. Mireasa purta o rochie de satin de culoarea fildeșului, cu o trenă lungă de șapte metri și jumătate, și ținea în mînă un buchet de patru sute de lăcrămioare. Erau cinci domnișoare de onoare, în rochii de tafta roz și cu cîte un șirag dublu de perle la gît, ca dar din partea mirelui salahor. Doamna Capone-mamă era de față, purtînd o capă de vizon. Printre oaspeții nepoftiți erau numeroși detectivi care au extras cu calm revolverele din redingotele a cinci membri ai adunării. Se pare că în timpul ceremoniei mirii aveau o înfățișare „mai curînd pleoștită", dar căsătoria aceea aranjată avea și compensațiile ei, de exemplu luna de miere petrecută în Cuba.

În afară de animozitatea manifestată de Druggan, motivul principal pentru care Capone nu a asistat la cununie era probabil și acela că, aflîndu-se acum pe primul loc pe linia persoanelor învinuite de vagabondaj, era aproape sigur că ar fi fost arestat. Capone era prins într-una asemenea păienjeniș de proceduri civile și de dispoziții polițienești, încît nici măcar strădaniile ingenioase ale juriștilor săi nu izbuteau să-l desprindă. În cursul anului 1931 nu făcea decît să intre și să iasă din tribunale, tăgăduind sau elucidînd acuzațiile cu care era bombardat. În luna ianuarie a aceluiași an, încercînd să se justifice, acordă un interviu ziaristei Eleanor Patterson, de la *Herald* din Washington, care se afla la Miami într-un voiaj de plăcere. În cursul interviului, Capone oferi musafirei limonadă sub privirile a opt gardieni personali care stăteau tăcuți în fundal și care i-au urmărit apoi pas cu pas, în timp ce Capone îi arăta doamnei Patterson conacul său. El îi vorbi pe îndelete despre necazurile lui și despre nedreptatea ce i se făcea. „Prohibiția — spuse el cu mîhnire — nu a făcut decît să ne vîre pe toți într-o droaie de încurcături. E cel mai rău lucru care a lovit vreodată țara noastră. Dacă vă spun eu că nu-i mai dau decît cinci ani de viață, puteți pune prinsoare că nu greșesc. Așa este.

În marile afaceri nu mă amestec. Nici unul din marii granguri ai industriei nu poate spune că am luat de la ei măcar un singur dolar. Tot ce vreau este să fac afaceri cu cei din aceeași categorie cu mine. Eu nu-mi bag nasul în combinațiile lor ! De ce nu mă lasă și ei în pace cu combinațiile mele ? Sînt mereu pe capul meu, caută să mă prindă în capcană. Chiar acum mi-au ticluit o înscenare la Chicago. Dacă se spulberă acuzația de evaziune fiscală, înscenată de ei, vor încerca să pună la cale contra mea o învinuire de vagabondaj. Nu e un joc cinstit". Doamna Patterson își aținti privirea în ochii lui : „Erau de un cenușiu de gheață. Reci ca gheața. Simțeam amenințarea ascunsă în ei. Țîșnirea felină a tigrului ? Timp de o secundă, m-am simțit prost. A trebuit să-mi stăpînesc impulsul de a sări în picioare și de a o lua la fugă". Totuși rămase pe loc și rămase și Capone — impasibil ca un Buda. După aceea surîse „cu buzele lui groase".

În cursul conversației, un avion plană la mică înălțime deasupra domeniului. Doamna Patterson îl întrebă pe Capone dacă nu-i era teamă că ar putea fi bombardat din aer. El înălță din umeri, cam abătut : „El, într-un fel sau altul".

În săptămînile imediat următoare, neinfluențați de scuzele înfățișate de el, mai mulți oameni politici rostiră, rînd pe rînd, cuvîntări împotriva lui Capone și a imperiului crimei creat de el. Procuratura districtuală din Chicago dezvălui că la Rex Hotel, proprietatea lui Dennis Duke Corney, în cursul unei percheziții fuseseră descoperite statele de plată ale bandei Capone. Printre persoanele stipendiate de Capone figurau și un membru al Congresului, cîțiva înalți funcționari administrativi, politicieni de frunte și numeroși polițiști. „Pe lista lui Capone am găsit nume despre care încă nici nu îndrăznim să vorbim", declară un funcționar al procuraturii districtuale. Albert R. Brunker, din Comitetul civic de securitate, venind de la Chicago la Boston, a făcut afirmații și mai grave. „Pe lista lui Capone se află șase mii de funcționari municipali, de stat și federali" — spuse Brunker. Optzeci la sută din magistrații și judecătorii din Chicago sînt niște infractori. Capone mi-a furnizat cifre care arată că două treimi din profiturile obținute din vînzarea de băuturi alcoolice în întreaga țară se duc pe șperțuri date oficialităților".

Pînă şi armata porni la atac. Generalul-Major Smedley Butler din corpul puşcaşilor marini a spus, într-o cuvîntare ţinută la 20 februarie : „Cînd se va deştepta opinia publică americană, Capone va fi izgonit din Statele Unite şi deportat în Italia". Cuvintele acestea l-au jignit în mod deosebit pe Capone, atins la punctul sensibil. „Generalul este greşit informat, — protesta el, cu o demnă indignare — eu m-am născut în America şi nu pot fi deportat, după legea americană. Butler afirmă că sînt un criminal. Dar singura acuzaţie adusă împotriva mea, pe cîte ştiu, este aceea de vagabondaj. În ultimele şase luni am hrănit zilnic, aici la Chicago, trei mii de persoane", — adăugă el, renunţînd pentru o clipă la mantia binefăcătorului care îşi ajută în taină aproapele. — „Dacă asta e o acţiune de vagabond, ei bine, atunci vreau să fiu categorisit vagabond. Să judece poporul american de partea cui e dreptatea, a lui Butler sau a mea. Eu mă supun verdictului său".

Din nefericire pentru Capone, acum el era vulnerabil în faţa autorităţii legii, cu mult mai stringentă şi mai implacabilă. În luna aceea fu constrîns să se întoarcă la Chicago, fiind inculpat pentru nesupunere în faţa legii, deoarece refuzase să răspundă la întrebările care îi fuseseră adresate. Încă o dată, în faţa ziariştilor adunaţi, Capone supuse cazul lui judecăţii poporului. Referindu-se la alegerile preliminare din ziua precedentă, în care Bill Thompson cîştigase din partea partidului republican numirea de candidat la funcţia de primar municipal, Capone spusese că aceasta era răzbunarea lui, fiindcă tocmai judecătorul Lyle, adversarul lui Thompson, emisese mandatul de arestare împotriva lui, declarîndu-l inamic public. „Poporul şi-a dat verdictul, — afirmă el, repetînd fraza aceea din care avea impresia obsedantă că emană o negură menită să-i învăluie trecutul — nu au reuşit să facă din mine o temă pentru campania electorală. În timp ce judecătorul Lyle cheltuia mii de dolari, încercînd să capete funcţia, eu cheltuiam mii de dolari pentru a le da de mîncare flămînzilor. Sînt bucuros văzînd că tribunalele noastre mai funcţionează şi nu mă tem că magistratura, în ansamblul ei, se va lăsa cuprinsă de isterie. Într-o bună zi publicul îşi va da seama de marea înşelătorie montată în jurul meu şi al familiei mele".

Dar înşelătoria continua să funcţioneze, fără remuş-

cări. Peste două zile, Capone fu nevoit să se înfățișeze din nou la tribunal, unde judecătorul Wilkerson îl condamnase la șase luni închisoare, pentru nesupunere. Wilkerson afirma că un certificat medical prezentat de Capone în februarie 1929, în care se declarase că era bolnav la pat — scuză adusă pentru a nu compărea în fața unei Curți cu juri federale — era „vădit fals". Cîțiva martori ai acuzării jurară că în perioada respectivă Capone frecventa regulat hipodromurile și făcuse cîteva lungi călătorii. Capone ascultă sentința în picioare, cu un aer apatic, mestecînd gumă. A fost pus în libertate în schimbul achitării unei cauțiuni de cinci mii de dolari și i s-a acordat un termen de treizeci de zile pentru a face apel.

Vechea lui vlagă nu se stinsese. A voi să-l pui pe Capone după gratii era la fel de greu ca a prinde un pește ce-ți scapă printre degete. Cînd veni pe rol procesul intentat pentru vagabondaj, judecătorul fu silit să claseze cazul, fiindcă nu a putut fi găsit nimeni care să depună mărturie împotriva lui Capone. Procurorul informă Curtea despre această situație, în următoarele cuvinte : „Nu am reușit să găsim un singur agent de poliție capabil să ne furnizeze o probă pe care să se bazeze acuzația". La plecare, Capone spuse presei, cu vădită satisfacție : „Cea mai mare înscenare pe care am văzut-o vreodată".

Între timp, la Miami procedurile legale își urmau cursul. Pentru prima și unica oară, soția lui Capone a luat parte în public la încîlcitele treburi ale soțului ei. Reuși să obțină de la tribunalul din Miami o ordonanță care îl împiedica pe ajutorul de șerif să ridice mobilierul aflat în casa din Palm Island și sechestrat la cererea juristului lui Capone în contul onorariilor sale legale (acestea se ridicau la cifra de cincizeci de mii de dolari). Doamna Capone jură că mobilele acelea erau proprietatea ei. Rămăsese pînă atunci în umbră — împlinind astfel idealurile dogmatice ale soțului, expuse într-un interviu acordat presei la Philadelphia, cînd declarase că locul și fericirea femeii sînt în cămin. De aceea pasul care o aducea în bătaia reflectoarelor atrăsese atenția generală. Singura publicitate de care beneficiase în trecut fusese foarte vagă, ca, de pildă, articolul apărut cu trei luni mai înainte, în care se spunea : „Doamna Capone, o frumoasă irlandeză născută în Brooklin, se duce regulat la slujba religioasă și face parte din Congregația Sfintei Tereza. Își părăsește

rareori căminul din insulă și numai pentru a se duce la biserică. Tony, fiul în vîrstă de zece ani al lui Capone, este un băiețaș isteț. Se duce în fiecare zi la Miami, într-o mașină sport condusă de cineva din garda pretoriană a tatălui său, și frecventează școala Fraților iezuiți de la Biserica Mîntuitorului, unde a fost confirmat nu de mult. Doamna Capone trăiește cu spaima continuă că Tony ar putea fi răpit sau că soțul ei ar putea fi asasinat. Au fost aruncate mai multe bombe dintr-o barcă cu motor rapidă peste baricada care înconjoară vila în stil spaniol a familiei".

La șase zile după soluționarea micii probleme ivite la Miami, Capone fu din nou citat la tribunalul din Chicago, de astă dată ca să dea socoteală pentru acuzațiile de evaziune fiscală, care se îngrămădiseră într-un teanc amenințător. Se prezentă îmbrăcat în culori vesele : un costum cafeniu pal, de vară, pantofi bicolori, alb și cafeniu, pălărie de paie pusă pe-o sprînceană, sigur de el. Cînd reporterii îl tachinară cu privire la ansamblul său vestimentar, Capone replică mucalit : „Da, într-adevăr e cam bătător la ochi... Dar mă temeam că judecătorul n-o să mă vadă, și trebuia să fiu sigur". Dar era calm și gînditor. Își anunță încă o dată hotărîrea de a se retrage din afaceri pentru a deveni un cetățean obișnuit, care se comportă cum se cuvine. Recunoscu că Comitetul Secret al celor șase ucisese contrabanda. „Oricine va veni după mine — spuse el — va descoperi că treaba asta nu mai rentează. Vreau ca publicul să-mi înțeleagă poziția... N-am făcut niciodată mai mult decît să vînd puțină bere și alcool și să-i trag clapa perceptorului. Îmi voi ispăși condamnarea, luînd-o ca pe o doctorie, și după aceea voi duce o viață respectabilă".

În cursul acestor sporadice ciocniri și hărțuieli a fost pregătită adevărata lui doctorie.

Aproape imediat după ce ieșise din închisoarea din Philadelphia, în martie 1930, primise o altă lovitură grea : Nitti și Guzik fusese acuzați de evaziune fiscală. Și, cum fratele lui fusese deja condamnat pentru aceeași culpă, nervozitatea lui Capone spori. Urmînd noua lui politică, de supusă deferență față de autorități, în vara anului 1930 se prezentă de bună voie la Departamentul impunerilor pe venit, cerînd să vorbească cu Frank

Wilson. Îl însoțea un jurist, specialist în domeniul fiscal, chemat de la Washington, care declară că clientul lui dorea să plătească toate impozitele pe care le datora și era dispus să răspundă la toate întrebările. Prima întrebare pe care Wilson i-o adresă lui Capone fu dacă el era proprietarul casei de jocuri *The Subway*, ale cărei registre contabile oferiseră date extrem de prețioase, trimițîndu-l la pușcărie pe Bottles. „Domnule Wilson, — răspunse umil Capone — îl voi lăsa pe avocatul meu să răspundă în numele meu". Avocatul dădu explicația că, deși domnul Capone era cît se poate de dornic să ajute guvernul, ținea totuși să păstreze oarecare discreție în ceea ce privește informațiile care ar putea să fie folosite ca probe împotriva lui, în cadrul procedurii penale. La încheierea convorbirii, Capone renunță la atitudinea sa respectuoasă. „Domnule Wilson, — rosti el apăsat, ridicîndu-se ca să plece — ar fi bine să ai grijă de persoana dumitale".

În cursul acelei veri, Capone și cu avocatul lui au mai vizitat de cîteva ori biroul lui Wilson, fără a-și da seama că Irey și oamenii lui culegeau între timp probe materiale asupra cheltuielilor făcute în mod obișnuit de Capone — de exemplu, faptul că plătea note de trei mii de dolari anual societății de telefoane și de șase mii de dolari societăților de hoteluri, toate dovedind că avea venituri grase, chiar dacă la stadiul în care ajunsese ancheta încă nu se putea dovedi de unde proveneau. În cele din urmă, avocatul lui a recunoscut că clientul său realiza un anumit venit, care însă nu a depășit niciodată plafonul de o sută de mii de dolari pe an. La cererea lui Wilson, această recunoaștere a luat forma unei scrisori, care ulterior a contribuit la condamnarea lui Capone. Într-adevăr, în această scrisoare se schița o situație cumplită : Capone era unicul susținător al mamei sale văduve, casa lui era grevată de o apăsătoare ipotecă, trebuia să-și întrețină soția, fiul și o soră, și, pe lîngă toate acestea, era asociat la o firmă care nu ținuse niciodată registre contabile și deci era imposibil să declare cu exactitate profiturile realizate, deși el încasa doar o șesime din venituri ; singurul lucru cert era că, pînă în 1926, Capone nu cîștigase niciodată mai mult de 750 de dolari pe săptămînă. După ce a dat, ca un preambul, aceste explicații prudente, avocatul continuă : „În pofida faptului că doi dintre asociații clientului meu, care m-au informat asupra cuantumului în-

casărilor sale, afirmă că ele nu au depășit niciodată cifra de cincizeci de mii de dolari pe an, eu sînt de părere că venitul lui impozabil pe anii 1926 și 1927 ar putea fi fixat, în mod cinstit, la nu mai mult de douăzeci și șase de mii de dolari pe 1926 și patruzeci de mii de dolari pe 1927. Pe anii 1928 și 1929, cu siguranță că nu a depășit plafonul de o sută de mii de dolari".

Această argumentare nu a putut convinge Departamentul impunerilor, deoarece agenții fiscului știau că Al Capone cheltuia peste o sută de mii de dolari pe an numai pe cai și îmbrăcăminte. S-a hotărît că, deși scrisoarea conținea recunoașteri suficiente pentru a-i aplica lui Capone o condamnare pe termen scurt, se cuvenea să fie continuată în secret ancheta, cu speranța de a putea stabili cu certitudine care era suma din care Capone primea o șesime. Încet, încet, probele se adunară, cu ajutorul însemnat al unui registru prăfuit, ale cărui pagini Wilson le răsfoise mai întîi fără speranță, în timpul examinării nocturne a numeroaselor registre contabile ridicate de poliție cu prilejul descinderilor făcute în sălile de joc și în barurile clandestine. Registrul acela prăfuit — cartea mare a agenției de pariuri de la Hawthorne — conținea înregistrările împărțelilor lunare de profituri serioase, cu repetate referiri la „Al" : Un fost casier de la Hawthorne Inn, un oarecare Leslie Shumway, a fost în cele din urmă culeș de pe un hipodrom din Florida și convins să facă o depoziție scrisă, în care estima la 587 721 de dolari profiturile înregistrate în cele douăzeci și două de luni cît lucrase la agenția de pariuri de la Hawthorne — una din numeroasele agenții de acest gen. Chiar dacă numai o șesime din cîștiguri erau încasate de Capone, și chiar dacă aceea ar fi fost unica lui sursă de venituri, profitul lui depășea cu mult cifra de 750 de dolari pe săptămînă pe care pretindea că i-ar fi cîștigat în perioada respectivă. Dovada era, în sfîrșit, destul de substanțială pentru a se trece la acțiune, și la 13 martie 1931 Shumway a fost citat în fața unei Curți cu juri secrete, în vreme ce Capone era acuzat, în lipsă, de evaziune fiscală pe anul 1924. Învinuirea nu a fost dată publicității, căci mai erau alte capete de acuzație în suspensie, dintre care douăzeci și două au fost înaintate toate unei Curți cu juri convocate în luna martie. În fața acestei Curți cu juri, Capone

trebuia să răspundă la acuzaţia de evaziune fiscală pe anii 1925—1929 pentru suma totală de 215 030 de dolari.

Chiar dacă procedura din luna martie fusese ţinută secretă, este probabil că ajunsese la urechile lui Capone, fiindcă în primele zile ale anului a plecat în pripă din Chicago. În momentul cînd s-a urcat în tren, era deja, fără să o ştie, un fugar, o persoană care se sustrage pedepsei. Justiţiei îi trebuise o perioadă de timp incredibilă pentru a se pune în mişcare, dar acum înaintarea ei era irezistibilă. Nici nu ajunsese bine la Los Angeles, că poliţia l-a şi somat să plece mai departe, în termen de douăsprezece ore. „Dar sîntem simpli turişti" — se văită jalnic Capone — „Credeam că Los Angeles-ul primeşte cu plăcere turiştii. Nici n-am sosit bine, şi uite că ziarele au şi început să publice tot soiul de lucruri pe socoteala mea, şi sînt ameninţat să fiu zvîrlit afară din oraş ca un vagabond. Pe deasupra, cineva mi-a furat vinul! Straşnică văgăună, n-am ce spune!" Afirma că nu căuta altceva decît un locşor liniştit, unde să se stabilească şi să-şi ducă în tihnă traiul. Dar nu-şi găsi limanul visat nici măcar pe Colinele Negre din Dakota de Sud, unde s-a dus după aceea; într-adevăr, guvernatorul — dezavuînd invitaţia făcută cu numai un an în urmă de către Camera de Comerţ locală — ameninţă că va chema Garda naţională, dacă nu va pleca de bunăvoie. Cuba şi Insulele Bahama, aflînd că avea intenţia de a se stabili acolo, îl avertizară pe un ton categoric să nici nu încerce măcar. Ofensat şi năucit de această catastrofală întoarcere a roatei norocului, de dispariţia vechii magii legate de numele lui, magie care în trecut trezise unor oameni cu vază dorinţa arzătoare de a-l întîlni, Capone plecă îndurerat în Florida, spre moşia sa din insulă. Dar fu din nou alungat. Guvernatorul Doyle E. Carlton alertă pe toţi cei şaizeci şi şapte de şerifi din Florida: „Ni se raportează că Al Capone este în drum spre Florida. Dacă se iveşte în raza dv. de acţiune, arestaţi-l imediat şi escortaţi-l pînă la frontiera statului. Capone nu trebuie să rămînă în Florida. Dacă aveţi nevoie de ajutor, telefonaţi-mi".

Şi încă o dată Capone, proprietar de moşie, se bătu. Reuşi să mai reînvie, din prăbuşirea generală, două vechi prietenii şi avu cîştig de cauză împotriva procurorilor J.F. Cordon şi Vincent Giblin din Miami, obţinînd din

partea judecătorului federal Halsted C. Ritter o dispoziție provizorie care le interzicea șerifilor „să rețină, să aresteze, să răpească sau să maltrateze pe reclamantul Alphonse Capone", și astfel a putut ajunge la vila lui de la Palm Island. Dispoziția fu transformată apoi din provizorie în permanentă.

Acest lucru nu împiedică însă autoritățile locale să-l șicaneze. Unul din locotenenții lui principali, Jack McGurn zis Mitralieră, care locuia cu el, a fost arestat pe un teren de golf din Miami și dus la închisoare, în urma denunțului înaintat de un vecin, Ernest Byfield, magnat în industria hotelieră, care îl văzuse cum făcea, împreună cu niște prieteni, exerciții de tir, trăgînd cu pistoale-mitralieră în niște sticle care pluteau pe apă. La acest asalt asupra lui Capone, pornit pentru a-l constrînge să evacueze vila, și-au dat concursul trei personaje importante din Chicago care își petreceau vacanța la Miami și care i-au telegrafiat locțiitorului șefului de poliție Stego, cerîndu-i să-și revendice criminalul. Au fost trimiși în sud doi detectivi ca să-l aducă acasă pe McGurn.

Un nou atac a venit din partea ziarelor din Florida, care susțineau că prezența lui Capone îi îndepărta pe turiștii pașnici și pe oamenii de afaceri, nemulțumiți de posibilitatea unor întîlniri accidentale cu un personaj de tristă notorietate cum era Capone.

Încercînd să scoată din mințile cetățenilor din Miami imaginea deformată pe care și-o formaseră despre el, Capone făcu una din numeroasele lui declarații, proclamînd sus și tare că dăduse uitării vechile îndeletniciri. „Aș vrea să înlătur impresia — zise el ferm — că locuința mea din Miami ar fi o tabără armată și că eu aș trăi cu teama zilnică de a fi asasinat. Nu e adevărat. Am rupt-o definitiv cu lumea interlopă. Nimeni nu mă urmărește. Nici nu cred că se gîndește cineva la așa ceva. Unii oameni pretind că n-aș adormi niciodată fără să am un pistol sub pernă. Nici asta nu e adevărat. A poseda un pistol, fără permisul cuvenit, înseamnă a viola legea. Eu nu am asemenea permis și nu am pistol. Motivul este simplu. Sînt un cetățean pașnic, care respectă legea, și intenționez să rămîn astfel. N-am nici un chef să încalc legea. Am părăsit orașul Chicago de multă vreme și odată cu asta m-am descotorosit de tot ce are vreo legătură cu el.

Crima și contrabanda de băuturi alcoolice nu prezintă pentru mine nici cel mai mic interes".

Capone rămase la Miami Beach cîteva luni, luni nefericite și pline de agitație. Un ziarist care s-a dus să-i ia un interviu a descris ambianța în care l-a văzut. Vila sa albă cu douăzeci de încăperi, cu o terasă unde se puteau face băi de soare, se înălța peste apele argintate ale golfului Biscayne. Briza marină aducea miresme de iasomie și hibiscus. Au făcut împreună turul proprietății. Capone îi spuse oaspetelui său : „În colonia cinematografică de la Hollywood nu poți găsi ceva mai frumos". Arunca firimituri de biscuiți peștilor tropicali care înotau într-un mic eleșteu cu maluri stîncoase, străjuit de ferigi, luminat de lămpi subacvatice. Trecînd printre bănci de marmură și boschete, ajunseră la debarcaderul privat, unde erau ancorate iahtul și barca cu motor, cu steagul american fluturînd trufaș în vînt. Capone zăbovea asupra detaliilor, descriind plăcuta lui viață de huzur : se scula la nouă și jumătate, făcea un plonjon în piscină, rezolva unele treburi cu secretarul lui, pe urmă se ducea la pescuit de bonito (un fel de macrou), juca golf sau bridge, ori pleca la curse. De obicei avea prieteni invitați la cină, și la ora unu noaptea se culca. Dar vechile amenințări tulburau această viață idilică. Gardieni înarmați patrulau la marginea domeniului înconjurat de ziduri înalte ; în amurg, în interiorul și în afara casei se aprindeau lumini, izgonind din grădină și de pe plajă umbrele de care puteau să profite inamicii.

Capone nu și-a găsit pacea sufletească, chiar dacă pescuia la umbra palmierilor. O îngrijorare în plus i-o provoca faptul că, dată fiind absența lui de pe scena orașului Chicago, unde el juca un rol de frînă, se dezlănțuise din nou bătălia, în scopul de a-i smulge lui Capone ce îi aparținea. La 24 martie i se telefonă pentru a-l înștiința că în seara precedentă fusese lichidat Johnny Gennaro, unul din șefii statului său major. Gennaro se ducea cu mașina la mama lui, împreună cu Joseph Vince, cînd, în centrul aglomerat al orașului, un automobil Ford s-a alăturat automobilului lor, descărcînd — conform ritualului bine cunoscut — o salvă de plumbi. Gennaro a fost omorît ; Vince declară : „Nu i-aș putea descrie pe oamenii aceia, e un vălmășag în capul meu". De comiterea crimei

a fost suspectat James Belcastro, care fusese cu puțin timp în urmă rănit de gangsterii lui Capone. Cu acel prilej, Belcastro declarase : „N-aș putea spune cine erau atacatorii. Stau tare prost cu vederea".

În vara aceea, Curtea cu juri se întruni din nou, pentru o săptămînă întreagă. Capone pesemne că așteptase cu neliniște sporită dezbaterile ei hotărîtoare, căci de data aceasta nu încercase să tărăgăneze lucrurile, cum făcuse în februarie 1929. Atunci, la citația înmînată de locțiitorul șefului poliției, care îi ordona să se înapoieze de la Miami pentru a compărea în fața Curții cu juri, Capone răspunsese printr-un certificat scris și dat sub prestare de jurămînt de către medicul lui curant, care afirma că „o călătorie în nord i-ar putea provoca moartea" (fără a menționa și gloanțele ca o posibilitate cu urmări fatale). De data aceasta, așadar, s-a dus la Chicago — probabil că și consilierii lui juridici l-au informat că acuzarea dispunea de dovezi prea grave — și a tras la hotelul Lexington. Actul de acuzare a fost prezentat la orele 13,30, în ziua de 5 iunie : Capone și alte șaizeci și opt de persoane erau învinuite de cinci mii de violări ale legilor prohibiției, iar împotriva lui Capone în mod special exista o învinuire de evaziune fiscală, pentru că nu plătise 215 000 de dolari impozit asupra venitului global de 1 050 000 de dolari realizat între anii 1924 și 1929. După trei ore, Capone intra în sala tribunalului, surîzînd cordial, în semn de mulțumire pentru frazele de încurajare aruncate de reporteri și de curioși. Prezența lui voluntară stîrni o copleșitoare deziluzie, cel puțin unui ofițer de poliție pe nume Clarence Converse, însărcinat cu investigarea cazului Capone, care izbucni în lacrimi cînd pricepu că nu avea să savureze profunda plăcere de a intra în hotelul Lexington pentru a-l escorta pe Capone încătușat. Peste o jumătate de ceas Capone, liber pentru unsprezece zile în schimbul depunerii unei cauțiuni de cincizeci de mii de dolari, ieșea surîzător, păstrînd o politețe căznită, cu suita lui de gardieni personali și de avocați.

După întoarcerea lui Capone la hotelul Lexington, Frank Wilson, agentul de investigații al oficiului de impuneri, care pregătise probele pentru Curtea cu juri, a primit un telefon de la Pat O'Rourke, care îl informă că Al Capone tocmai adusese de la New York cinci pistolari, însărcinîndu-i cu uciderea lui Wilson, Madden și Irey,

în speranța că această zgomotoasă demonstrație de forță de ultimă oră ar putea schimba intenția celorlalți de a continua procesul sau măcar de a-l declara culpabil. Dar în ziua următoare, mașina cu număr de New York dispăru o dată cu cei cinci pasageri ai ei, și O'Rourke declară că cei din jurul lui Capone îl convinseseră să renunțe la proiectul lui disperat ; vremea cînd se mai puteau comite omoruri de acest gen apusese în mod irevocabil, și în preajma lui Capone erau oameni mai înțelepți decît el, care adulmecau cu finețe noul climat și își dădeau seama de forța hotărîrilor luate. Se încercă atunci un plan mai subtil. Un tînăr destul de isteț îl vizită pe un om de afaceri din New York, prieten cu Irey, rugîndu-l să transmită oferta de un milion și jumătate de dolari, bani gheață, în schimbul achitării lui Capone. Oferta nu a fost acceptată.

25.

Lovitura sub centură

A fost adoptată a treia și ultima strategie a lui Capone. Au fost inițiate negocieri secrete. În mod neoficial juriștii lui Capone au luat contact cu reprezentanți ai guvernului, sugerînd încheierea unui tîrg : o condamnare simbolică la doi ani și jumătate închisoare, însoțită de o lichidare a datoriei fiscale. Capone a fost convins să se împace cu ideea unui nou popas în închisoare, scurt și confortabil, ca să se termine o dată pentru totdeauna cu toate formalitățile acelea supărătoare, de care se țineau acum cu atîta încăpățînare autoritățile federale. La începutul lunii iunie, un ziar din Chicago a publicat un articol în care se făcea aluzie la o tranzacție confidențială, și, cu mulți ani mai tîrziu, Irey a declarat că procurorul districtual Johnson, acționînd conform ordinelor primite de la Washington, decisese în cele din urmă să accepte, în numele guvernului, o soluție de compromis, constînd dintr-o condamnare la doi ani și jumătate de detențiune, în schimbul unei declarații de vinovăție făcute de Capone. El prefera această

situație riscului pe care îl comporta un proces cu jurați pasibili de intimidare și cu martori terorizați, proces care ar putea duce la achitarea lui Capone. O victorie modestă, dar sigură era preferabilă probabilității unei înfrîngeri totale.

După ce i s-au dat din nou asigurări că putea să se declare în instanță vinovat, fără a risca mai mult decît cei doi ani și jumătate, așa cum se convenise, Capone acceptă tranzacția cu toată bunăvoința de care era capabil. A fost văzut în oraș și la alergări, la locul lui obișnuit, în loja centrală. Apoi a dat un banchet de adio, cu pompa tradițională. A fost focul de artificii final care încheia epoca bandei Capone, ritualul care marca amurgul acestui zeu atît de straniu. Banchetul a avut loc la New Florence Hotel, și a fost o reuniune cu adevărat hogarthiană * a lumii interlope din Chicago și a aliaților ei : emisari ai hipodromurilor, ai ringului, ai fabricilor clandestine de bere și ai cercurilor politice de circumscripție, fraternizînd cu pistolari, patroni de case de toleranță și șantajiști, pentru cina cea din urmă. În cursul ospățului, Capone se învîrtea printre invitați, primind condoleanțe și urări călduroase, cu brațul pe după mijlocul lui Johnny Torrio, care se întorsese anume pentru acest prilej. „Johnny o să vadă de treburile mele, în lipsa mea", le spunea prietenilor. Mai era acolo și O'Rourke, tot travestit în Lepito, la aceeași masă ca Mike Kelly, Jack McGurn zis „Mitralieră" și Paul Ricca. Cînd Capone îl salută, în timp ce făcea turul sălii, O'Rourke spuse pe un ton loial : „Îmi pare rău că pleci, Al".

S-a băut pînă în zori, dar mărci alese de șampanie, vinuri și alte băuturi alcoolice, dintr-un stoc rezervat, nu din cel care se împărțea publicului obișnuit.

La 16 iunie, Capone se prezentă în fața judecătorului Wilkerson și, fără a mai discuta, se recunoscu vinovat de toate cele cinci mii de încălcări ale legilor prohibiționiste care îi erau atribuite, precum și de evaziune fiscală, pentru care, teoretic, ar fi trebuit să petreacă în pușcărie o perioadă de douăzeci și cinci de mii de ani. Capone era o pradă importantă, căzută în fine în mîinile legii, într-un

* William Hogarth — pictor englez (1697—1764), unul din inițiatorii realismului critic. A redat scene care demascau viciile aristocrației și ale burgheziei, decăderea moravurilor, lumea interlopă. — *Nota trad.*

mod de necrezut, şi a fost tratat cu multă grijă. O puternică falangă de poliţişti stătea în jurul lui, pentru a-l ocroti împotriva eventualelor agresiuni organizate de duşmanii lui, posibile într-un moment cînd era atît de expus, şi a fost dus la etajul al cincilea al tribunalului, într-un ascensor privat. Un judecător federal, care cu puţin mai înainte a vrut să intre în acelaşi ascensor, a fost oprit de un uşier care i-a explicat : „Nu se poate, este rezervat pentru Al Capone". După recunoaşterea vinovăţiei, avocaţii lui cerură ca pronunţarea hotărîrii să fie amînată pentru două săptămîni, ca să i se dea timp să-şi pună treburile în ordine. Cererea a fost admisă, ca şi amînarea ulterioară de treizeci de zile, solicitată fiindcă băiatul lui se îmbolnăvise de mastoidită.

La 30 iulie Capone se înapoia în faţa Curţii gata să primească o pălmuţă peste degete, dar în loc de aceasta a căpătat o lovitură buimăcitoare. Poate că, ajuns la acest punct, o simţi cum se abate asupra lui, inexorabilă şi masivă, fiindcă se pare că în ultimul minut fusese cuprins de multe presimţiri rele cu privire la valabilitatea şi loialitatea tîrgului încheiat. Deşi, în cadrul unui interviu confidenţial, relatase presei istoria celor treizeci de luni de închisoare pe care aranjase să le facă, în timp ce se îndrepta spre sala de şedinţe, pe coridor le spuse ziariştilor : „Sînt cam nervos. La urma urmei, sînt şi eu doar o fiinţă omenească". Se înfăţişă curţii îmbrăcat elegant, cu un costum verde închis şi pantofi maro cu alb. Mestecînd într-una gumă, îl văzu pe judecătorul Wilkerson cum se instalează în jilţul lui. Judecătorul introduse imediat în atmosferă o ascuţime şi o tensiune neaşteptate, declarînd cu emfază : „Să auzim probele aduse în acest proces. Pîrîtul trebuie să înţeleagă că nu poate să cadă la învoială cu această curte".

Urmă un rapid schimb de priviri, pline de nelinişte, între Capone şi juristul lui, Michael Aherne. Amîndoi îl ascultară cu o atenţie încordată pe procurorul districtual George E. Q. Johnson, care dădu lămuriri în sensul că, dacă se recomanda curţii să dea dovadă de indulgenţă, acest lucru se făcea cu deplina aprobare a procurorului general, a şefului serviciului de investigaţii al Departamentului veniturilor interne şi a unuia din subsecretarii de stat de la Ministerul Finanţelor.

Judecătorul îl întrerupse, spunînd : „Recunoaşterea

vinovăției echivalează cu o mărturisire totală a infracțiunilor comise. Curtea aceasta nu are căderea să facă compromisuri, dar Congresul conferă asemenea putere altor organe guvernamentale. Curtea poate pretinde să fie înfățișate probele. Dacă pîrîtul cere îndurare curții, trebuie să fie gata să răspundă la toate întrebările pe care i le va pune curtea. De vreme ce sarcina curții este de a determina gradul de vinovăție, bazîndu-se pe declarația învinuitului, instanța trebuie să presupună că pîrîtul a comis faptele care i se impută. Dacă învinuitul se așteaptă la indulgență din partea acestei instanțe, el trebuie să coboare la bara martorilor și să depună mărturie, arătînd pe ce temei se așteaptă la această indulgență."

Aherne se grăbi să protesteze : „Atît învinuitul cît și apărătorul său nu s-au gîndit nici o clipă că ar putea fi vorba de o recunoaștere necondiționată a vinovăției. Mai înainte de a fi făcută această declarație și mai înainte de a fi formulată incriminarea finală, eu am discutat cu procurorul districtual. Procurorul m-a asigurat că, dacă inculpatul se va recunoaște vinovat, el va face curții o recomandare privitoare la durata pedepsei".

Judecătorul Wilkerson ridică mîna, rostind : „Sînt informat că procurorul districtual are intenția de a face acest lucru !"

„Noi ne gîndeam — continuă rapid Aherne — că recomandarea procurorului va fi aprobată de instanță. Credeam că Departamentul Justiției are puterea de a stabili un compromis, atît pe plan civil cît și pe plan penal, și tocmai acest motiv l-a îndemnat pe pîrît să facă declarația așa cum a făcut-o. La drept vorbind, noi nu am fi făcut niciodată această declarație, dacă nu ne-am fi gîndit că instanța o va accepta și va proceda în consecință".

Replica judecătorului Wilkerson nu-i lăsa lui Capone nici o îndoială că vremea privilegiilor și a concesiilor speciale apusese. Magistratul spuse în continuare.

„Este desigur un lucru nemaiauzit în procedura judiciară ca un for, fie și instanța însăși, să poată contracta în numele instanței obligații cu privire la sentință. Curtea va asculta recomandările procurorului districtual, dar învinuitul nu poate socoti că instanța este obligată să pronunțe sentința conform acestor recomandări". Și, adresîndu-se direct lui Capone, adăugă : „Învinuitul trebuie să înțeleagă că pedeapsa nu poate fi decisă, înainte de a se

încheia audierile. Vreau să fie foarte clar că instanța federală nu se poate preta la tîrguieli".

Urmă o consultație consternată, pe șoptite, între apărătorii lui Capone ; apoi avocatul Aherne sări în picioare pentru a retrage declarația de culpabilitate. Capone, mestecîndu-și mai grăbit guma, părea năucit. Acuzațiile privitoare la cele cinci mii de încălcări aduse legii prohibiției nu puteau fi dovedite în mod concret, decise judecătorul Wilkerson, dar Capone avea să fie judecat pentru evaziune fiscală. Dezbaterile au fost fixate pentru ziua de 6 octombrie.

Chiar și în această fază finală, Capone încă mai pîndea cu șiretenie, gata să prindă din zbor orice ocazie de a-și cîștiga bunăvoința publicului. În intervalul care se scurse între ședința prezidată de Wilkerson și începerea procesului, milionarul John Lynch, agent de pariuri și jucător la curse care opera pe diverse hipodromuri, fu răpit în luna august și sechestrat în așteptarea răscumpărării, stabilită la suma de 250 000 de dolari. Departamentul de poliție din Chicago, o echipă de detectivi particulari și un comitet organizat, format din prietenii lui personali, nu reușiră să-i dea de urmă.

Oferta de o sută de mii de dolari fu respinsă de răpitori, care au anunțat printr-un mesaj brutal că, dacă suma cerută nu va fi achitată integral, Lynch va fi ucis. Prietenii lui Lynch obținură o audiență la Capone și îl rugară să-și folosească influența în lumea interlopă pentru a obține ca milionarul să fie eliberat. Capone declară presei : „Un individ care răpește oameni este un vierme ! Eu nu aprob acest gen de șantaj din pricina mîhnirii pe care o trezește în sufletul soției și al copiilor persoanei răpite. În acest caz de forță majoră, voi fi bucuros să acord ajutorul meu orașului Chicago".

La cîteva ceasuri după întrevedere, Lynch fu azvîrlit dintr-o mașină pe o stradă din Kanakee, în Illinois ; se întoarse acasă, la Lake Geneva, în Wisconsin, istovit, dar nevătămat. S-a făcut o mare publicitate în jurul acestei intervenții a lui Capone și a ultimei demonstrații a puterii sale ; se găsiră însă și unii care, mai puțin impresionați de gestul lui, au mirosit imediat un complot premeditat cu grijă pentru a-și atrage simpatii. Capone ar fi aranjat răpirea lui Lynch pentru ca, după ce cîteva zile în șir poliția și autoritățile neputincioase au fost puse pe jăratec,

să-şi atragă recunoştinţa şi aplauzele obştei cetăţeneşti, dînd ordin să i se dea drumul nefericitului milionar. Poliţia adoptase fără a sta pe gînduri această opinie şi emise un mandat de arestare împotriva lui Capone, pentru complicitate la răpire. Între timp, Capone se topise. Asociaţii lui, indignaţi, făcură mare tapaj, strigînd că şeful cel mare fusese calomniat. În orice caz, după ce se potoliră spiritele, după ce fu pus deoparte mandatul de arestare, şi întreaga afacere fu clasată, Capone ieşi iar la lumină şi făcu presei următoarea declaraţie : „Trebuie să le aplicăm o pedeapsă exemplară nemernicilor de răpitori. Vreau ca aceşti indivizi să fie prinşi mai curînd decît oricare alt soi de criminali".

Capone nu capitulase în lupta lui individuală. Cu cinci zile înainte de începerea procesului ce-i fusese intentat pentru evaziune fiscală, O'Rourke îi telefonă lui Irey, raportîndu-i că banda Capone poseda lista celor o sută de cetăţeni din Chicago chemaţi să facă parte din lotul din care se desemnau juraţii. „Băieţii umblă prin oraş ca să vorbească cu juraţii — zise el. Într-o mînă ţin un teanc de bancnote, şi în cealaltă un pistol". Informaţia lui O'Rourke se dovedi exactă : era în curs o acţiune de mituire şi ameninţare a juraţilor. Irey se grăbi să se ducă la judecătorul Wilkerson, care, după ce îl ascultă, spuse : „Nu-ţi fă griji din cauza asta".

În ziua premergătoare procesului, au fost convocaţi cetăţenii incluşi în lotul juraţilor ; cinci încercară să se sustragă selecţionării. Judecătorul consideră legale temeiurile înfăţişate de cîţiva dintre ei, iar celorlalţi le ordonă să se prezinte la tribunal a doua zi de dimineaţă, cînd procesul avea să înceapă cu selecţionarea celor doisprezece juraţi. Nici unul din juraţii potenţiali nu divulgase că s-au făcut încercări de a-i corupe. Irey şi colegii lui erau deprimaţi şi neliniştiţi, iar în adîncul inimii lor, aproape siguri că bătălia fusese deja cîştigată de Capone, că procesul avea să fie răsturnat.

În dimineaţa următoare, atît în incinta tribunalului, cît şi în afara lui, domnea o atmosferă festivă şi melodramatică. Se adunase o mare mulţime. O reţea telegrafică suplimentară fusese instalată pentru a transmite ştirile întregii naţiuni americane şi pe tot globul. Reporterii care alergaseră din toate colţurile Americii şi corespondenţii diferitelor ziare europene se înghesuiau pe băn-

cile rezervate presei și publicului. În afara clădirii tribunalului, în timp ce sosea detașamentul lui Capone, aparatele de luat vederi pentru jurnalele de actualități zbîrnîiau, becurile cu magneziu ale fotografilor scînteiau. Gardianul personal de serviciu al Marelui șef era Phil d'Andrea, un pistolar sumbru, cu ochelari negri, care ținea în mînă o servietă. Se descoperi apoi că purta și un revolver încărcat în buzunarul pantalonilor. Arestat pe loc, fu dus într-o celulă și condamnat ulterior la șase luni închisoare pentru ofensă adusă Curții.

În timp ce mergea, Capone flecărea de zor cu jurnaliștii. „Eu voiam să mă duc la închisoare !", spuse el, jucînd în continuare rolul de filantrop nedreptățit. „Mi-aș fi primit porția cuvenită și apoi m-aș fi întors la soție și la copil, ca să-mi duc viața în tihnă. Dar iată-mă încolțit de un public care nu vrea să-mi acorde o șansă cinstită. El pretinde o reprezentație completă, cu gonaci și hăituială — și toate celelalte. Este absolut imposibil ca un om de vîrsta mea să fi comis toate lucrurile de care sînt învinuit. Eu sînt o fantomă, născută dintr-un milion de creiere ! Totuși, dacă Al Capone va fi găsit vinovat, cine va suferi ? O stafie de mascaradă, sau omul care stă acum în fața voastră ? Desigur, eu voi fi cel care se va duce la pușcărie. Ei bine — încheie el, plin de vioiciune, —, aș prefera să stau într-o lojă și să urmăresc campionatul mondial de basebal. Ce viață !"

Jurații au fost invitați să-și depună jurămîntul. Grefierul Frank Otto strigă primul nume de pe listă. Avocatul lui Capone parcurse cu privirea lista ce o avea în mînă și ridică ochii, vădit surprins. Neliniștea sa spora pe măsură ce controla în zadar pe foaia lui fiecare din celelalte unsprezece nume. Nici unul din numele acelea nu aparținea celor o sută de cetățeni cu care banda lui Capone avusese întrevederi. Într-adevăr, în primele ore ale dimineții judecătorul Wilkerson se dusese la tribunal și dăduse ordinul de a înlocui lista specială a juraților cu cea normală, folosită de celelalte secții ale tribunalului. Din clipa aceea, lui Irey și acuzatorului public le păru realmente posibil ca fărădelegile de care era inculpat Capone să fie audiate și judecate în mod obiectiv.

Procesul a durat douăsprezece zile. O procesiune întreagă de martori au fost chemați pentru a da o imagine despre nivelul cheltuielilor făcute în mod obișnuit de

Capone. Croitori, bijutieri, măcelari, hotelieri, agenți imobiliari și diferiți negustori indicau sumele pe care le-au încasat de la Capone — de obicei în numerar, cîteodată pe baza cecurilor semnate de Jack Guzik — în schimbul mărfurilor cumpărate și al serviciilor prestate. Un martor a destăinuit că Al. Capone cumpărase din prăvălia sa, cu unsprezece dolari bucata, lenjerie de corp lucrată din cea mai frumoasă mătase italiană — „un material asemănător cu cel din care se fac mănușile de mătase pentru doamne" — explică furnizorul. Toți izbucniră în rîs, iar Capone, posac, roși. Alți comercianți au urcat la bara martorilor arătînd că Al Capone își plătea costumele cu 135 de dolari bucata, că dădea douăzeci și cinci de dolari pe cămășile cu monogramă și că își cumpărase pentru cordoane treizeci de cataramc montate cu diamante, cu 275 de dolari bucata. Automobilele îl costau douăsprezece mii de dolari.

Shumway, care fusese cîndva agent la biroul de pariuri de la Hawthorne Inn, și alți foști angajați de-ai lui Capone au arătat din ce surse proveneau veniturile lui Capone. Cînd apărarea ridică obiecția că nici unul din martori nu putea aduce dovada că inculpatul încasase măcar un singur cent, Wilkerson înlătură obiecția, replicînd : „Tocmai în acest scop inculpatul nu avea conturi la bancă și nu ținea registre contabile, ca să nu se strecoare nici o informație cu privire la veniturile sale. Învinuitul a înălțat în jurul său un zid solid de piatră, și de aceea guvernul trebuie să se bizuie pe un lanț de fapte materiale".

Zidul de piatră începea să se surpe. În pofida violentelor obiecții ridicate de apărare, a fost înfățișată scrisoarea trimisă în vara precedentă de avocatul lui Capone lui Frank Wilson, în care era recunoscută existența unui venit. Îngrămădind cu trudă amănunt peste amănunt, în cursul acelor douăsprezece zile acuzarea a reușit să demonstreze, punct cu punct, că Al Capone avea venituri ; că el însuși recunoscuse acest fapt ; că banii aceștia îi cheltuia, și că pentru aceste sume nu plătea nici un fel de impozit. Apărarea replică, susținînd că singurul fapt dovedit era că Al Capone era mînă spartă.

Juraților se retraseră în camera de chibzuire de unde reveniră cu verdictul după zece ore de dezbateri. Era 18 octombrie, ora 11 și 10 seara. Ciudat verdict : Capone nu e

fost găsit vinovat de evaziune fiscală pe anii 1924, 1928 și 1929 — concluzie pe care el o ascultă cu o bucurie crescîndă. Dar ceea ce urmă îi îngheță surîsul pe buze. Era vinovat, continuă primul jurat, de evaziune fiscală pe anii 1925, 1926 și 1927 și de neprezentarea declarației de venit pe anii 1928 și 1929. Acuzarea a fost atît de derutată auzind că pe anii 1928 și 1929 Capone nu fusese găsit culpabil de evaziune fiscală, și în același timp era culpabil de necompletarea unei declarații de impunere pe aceiași ani, încît ceru o suspendare a ședinței pentru a avea răgazul de a se decide dacă putea sau nu să accepte verdictul. După un sfert de ceas anunță că guvernul îl accepta.

După șase zile Capone compărea din nou în fața instanței pentru a se da citire sentinței. Hotărîrea pronunțată de Wilkerson era și mai complicată decît verdictul inițial al juraților. Judecătorul cu părul cărunt și zbîrlit sta aplecat asupra însemnărilor sale și enunța diferitele capete de acuzare ; pe măsură ce erau anunțate sentințele, implicînd diverse perioade de întemnițare, Capone reacționa în mod cît se poate de vizibil : își schimonosea fața, își umezea buzele, își răsucea degetele la spate, își mototolea batista albă pe care o purta la buzunarul de la piept. Încercă chiar să surîdă, dar fără prea mare succes. În timp ce judecătorul continua să vorbească, atît acuzarea cît și apărarea păreau tot mai nesigure cu privire la pedeapsa care urma să-i fie dată inculpatului, ținînd seama de cumularea diferitelor sentințe rezultate din cele cinci condamnări separate. Îndatoritor, judecătorul comasă pînă la urmă totul într-o condamnare unică : unsprezece ani închisoare și cincizeci de mii de dolari amendă, plus treizeci de mii de dolari cheltuieli de judecată. Un murmur de stupefacție străbătu sala tribunalului... Pedeapsa era mai mare decît dublul celor care fuseseră date pînă atunci pentru vreo infracțiune similară. În cele din urmă, judecătorul își ridică ochii din hîrtiile sale și-l întrebă pe șeful poliției cînd putea fi expediat Capone la penitenciarul din Atlanta. Șeful poliției răspunse hotărît : „Astă seară, la orele șase și cincisprezece minute". Capone se întoarse atunci spre avocatul lui și îi strînse mîna, spunînd : „Ei, cu bine... La revedere".

Cu un aer obosit și năucit se îndreptă spre ascensor, care acum nu mai era rezervat exclusiv persoanei sale. Într-adevăr, era plin de ziariști, funcționari ai tribunalului și polițiști ; mai era și O'Rourke, care în a patra zi a procesului își lepădase travestiul lui — Lepito, pistolarul din Brooklyn — pentru a veni să depună mărturie. Capone îl privi și zise : „Singurul lucru care m-a înșelat a fost fața ta. Ai o față de macaronar". Și, cu un rînjet palid, adăugă : „Tu ai înfruntat riscurile tale și eu pe ale mele. Eu am pierdut".

Dar dezinvoltura lui se topi cînd văzu cum roia mulțimea în jurul tribunalului. Știrea se difuzase rapid ; Chicago părea șocat și uluit la ideea că Marele șef fusese doborît de-a binelea de pe piedestalul lui, că banii și influența lui nu izbutiseră să-l scoată din belea nici măcar în ultima clipă. Palid, și acum vizibil deprimat, Capone avu o izbucnire de furie, apucă o găleată cu apă ca s-o arunce în capul unui fotograf care-și îndrepta spre el aparatul, dar agenții îl traseră îndărăt. Fu escortat pînă la celula D5 și băgat acolo împreună cu un individ oarecare reținut la arest pentru că nu-și plătise o amendă. Cînd li se dădu voie înăuntru ziariștilor, Capone își redobîndise stăpînirea de sine, amintindu-și de reputația sa de om al gesturilor regești. Scoase din buzunar un teanc de bancnote și întinse cîteva tovarășului său de celulă. Presei îi explică : „Am să-l ajut să iasă de-aici !". După aceea se apucă iar să se plîngă că primise „o lovitură sub centură", adăugînd : „Dar, dacă trebuie să facem anii aceștia, sîntem în stare să-i facem. N-am auzit în viața mea să fi căpătat cineva mai mult de cinci ani pentru încurcături fiscale, dar toți sînt porniți împotriva mea. Nu mi s-a lăsat nici o șansă". Îi rugă pe fotoreporteri să nu tragă instantanee înfățișîndu-l îndărătul gratiilor — „Gîndiți-vă la familia mea" — și fotografii îl lăsară în pace. În seara aceea, la cină bău două cești de cafea, dar nici nu se atinse de carnea și varza servite pe o farfurie de tinichea. Refuză să mai acorde alte interviuri, comunicîndu-le ziariștilor că, după părerea lui, severitatea sentinței se datora proastei publicități pe care i-o făcuseră ziarele.

Dar zăvoarele încă nu fuseseră trase în urma lui. Judecătorul Wilkerson refuză să-i acorde libertate provizorie

pe cauțiune, pînă la judecarea recursului ; totuși luni dimineața avocații lui se grăbiră să prezinte o cerere de eliberare pe cauțiune la Curtea de Apel din circumscripția respectivă. Bătălia contra sentinței continuă șase luni la rînd, dar zadarnic. Recursul fu respins, iar la 3 mai 1932 Capone a fost dus de la închisoarea comitatului Cook la gara Dearborn, pentru a lua trenul *Dixie Flyer*, cu destinația Atlanta, unde a fost înregistrat în penitenciarul federal sub numărul 40 866. Ulterior Eliot Ness a descris plecarea lui Capone din Chicago. Doi șefi de poliție federală l-au escortat pînă la Atlanta, dar, pînă la plecarea trenului, Ness a fost răspunzător de protecția persoanei lui. Pentru a preîntîmpina orice încercare de eliberare sau de asasinat, Ness a organizat un fel de caravană compusă din cinci mașini în cursul scurtului traseu ce-l aveau de străbătut de la închisoare pînă la gară. Un automobil deschidea drumul, urmat de cel în care se afla Capone, și îndărătul lor veneau alte trei, pline de agenți ai prohibiției și ai poliției, toți înarmați cu puști cu țeavă retezată, revolvere și pistoale automate ținute în tocuri descheiate la subsuori.

Capone a fost scos din celulă la nouă și jumătate, deși expresul *Dixie Flyer* urma să plece abia la unsprezece și jumătate. În timp ce parcurgea coridorul care ducea din celule la biroul directorului închisorii, ceilalți deținuți îi strigară : „Ai primit o lovitură urîtă, Al !", „Capul sus, Al, nu e chiar atît de greu de îndurat !", „Se aranjează lucrurile, Al, n-ai să stai multă vreme acolo !".

În biroul directorului, șeful de poliție Henry Laubenheimer înmînă funcționarului închisorii mandatul în care i se ordona șerifului „să-i încredințeze pe Alfonso Capone și Vito Morici". Acesta din urmă, acuzat de a fi condus o mașină furată, era dus în Florida pentru a fi judecat acolo de tribunalul federal. Cînd trebuiau să iasă, în timp ce Morici voia să-și pună pardesiul, Capone îi spuse : „Ține-l pe braț, așa n-o să vadă nimeni cătușele".

În curtea interioară a închisorii îl așteptau un grup de fotoreporteri și aparatele fulgerară. Capone părea mulțumit că se află din nou în centrul atenției pentru acele cîteva momente, și îi spuse lui Ness : „Ce zici, parcă ar trece Mussolini !" Alți ziariști și vreo trei sute de cetățeni

din Chicago erau la porţile închisorii, iar o mulţime şi mai numeroasă se afla în gara Dearborn, printre care mulţi prieteni de-ai lui Capone şi cei doi fraţi mai mici ai lui, veniţi cu toţii să-l vadă plecînd şi să asiste la sfîrşitul unei ere. Dar după ce se văzu din nou înconjurat de mulţimea care se holba la el, deveni deodată arţăgos şi le strigă reporterilor : „Duceţi-vă la dracu, nemernicilor. Iar vreţi să mă duceţi cu preşul, ai ? Ei bine, n-am de gînd să vorbesc !".

Dixie Flyer era compus din opt vagoane, care au fost toate percheziţionate cu atenţie ; Capone se urcă în al doilea vagon de la coadă, împreună cu cei doi ofiţeri de poliţie, iar în compartimentele alăturate au luat loc gardienii înarmaţi din escortă. Capone îşi scoase pardesiul şi aprinse un trabuc. Apoi se uită la Ness : „Bine, mă duc să fac cei unsprezece ani căpătaţi — spuse el cu glas neutru. Trebuie să-i fac, asta e. Nu port pică nimănui. Unii oameni mai au şi noroc... Eu n-am avut". Apoi adăugă, cu candoarea mohorîtă a unui falit care îşi trece în revistă greşelile. „Oricum, aveam prea multe pe cap în afacerile mele, mereu să dai din buzunar şi veşnic să ai grijă de alte camioane şi fabrici de bere ! Comerţul cu bere ar trebui să devină o afacere legală !".

Uşile au fost trîntite şi trenul s-a urnit din loc.

26.

Cel mai mare dintre „foşti"

Capone petrecu următorii doi ani în penitenciarul din Atlanta, lucrînd aproape tot timpul la atelierul de croitorie, croind pantaloni şi salopete, primind şapte dolari pe lună, sumă mărită ulterior la zece. Nici el şi nici acoliţii lui de afară nu renunţaseră la speranţa de a vedea lucrurile schimbîndu-se. În luna mai a anului 1932 cererea de revizuire a procesului, bazată pe temeiul că ac-

țiunea judiciară fusese intentată contra lui după ce expirase termenul legal, fu respinsă de Curtea Supremă. Comentariul amar a lui Capone fu : „Tot eu sînt țapul ispășitor. Justiția nu se poartă cinstit cu mine. Eu sînt un bun cetățean. Gîndiți-vă la binele pe care l-am făcut pe lumea asta... și iată răsplata".

În închisoare continua să se preocupe de bunul său nume. Cînd află că Howard Hawk, producătorul de la Hollywood turna filmul „Scarface", îi trimise un emisar cerînd să fie consultat cu privire la prezentarea faptelor. Hawk povestește : „Emisarul mi-a spus că Șeful cel mare era în general împotriva filmelor cu gangsteri, și în special a celor care înfățișau personajele din lumea interlopă ca pe niște lepre. I-am răspuns că Șeful cel mare trebuie să-și plătească biletul de intrare dacă vrea să vadă cum realizăm filmul. Am turnat filmul. Cred că Al Capone subvenționează o campanie de propagandă organizată împotriva acestui gen de filme".

Din celula lui, Capone făcu un ultim efort desperat pentru a mobiliza simpatia care credea că mai supraviețuiește în opinia publică pentru el. Răpirea copilului lui Lindbergh îi oferi prilejul. În aprilie 1932, în vreme ce întreaga țară era zguduită de răpirea băiețașului eroicului aviator, Capone se oferi să folosească toată influența de care dispunea în lumea interlopă pentru vînarea răpitorilor și readucerea micuțului — firește, dacă i s-ar acorda temporar libertatea. Era dispus să depună o cauțiune de cinci sute de mii de dolari, fratele lui mai mic urmînd să-i ia locul în închisoare, ca ostatec, pînă la înapoierea lui. „Cred că pot găsi copilul — afirmă el —. Nu voi fugi. Nu mi-aș trăda niciodată fratele, țin mult la el. Dacă nu le ajunge fratele meu, îmi poate lua locul fiul meu, Tony, cu încuviințarea mamei lui. Cîte lucruri nu aș putea face, odată ajuns afară ! Nu știu nimic despre răpirea copilului lui Lindbergh, dar toți cei din lumea noastră mă cunosc, știu că sînt un om cinstit, care își ține cuvîntul dat, dacă vor numai bani. Dacă cineva mi-ar răpi băiatul sînt sigur că l-aș putea găsi și la fel voi face tot ce-mi stă în putință pentru soții Lindbergh. Nu vreau nici recompensă, nici glorie. Aș afla curînd dacă băiețelul e în

mîinile unei bande organizate cu care m-aș putea pune în contact, sau în puterea unuia care acționează pe cont propriu. În cazul din urmă, știind că poate avea încredere în mine, acesta și-ar da seama, fără îndoială, că n-ar fi o idee rea să-mi facă un serviciu".

Dar această elocventă pledoarie nu clinti împietritele autorități care, după ce îl vîrîseră în fine la răcoare pe „omul cinstit", intenționau să-l țină acolo. Se făcură chiar speculații că răpirea copilului ar fi fost o uneltire urzită de banda lui Capone, o tentativă disperată de a obține libertatea acestuia în schimbul micuțului ostatic.

Lindbergh declară presei că era dispus că accepte oferta lui Capone, dar răspunsul oficial, scurt și răspicat, a fost : „Nu, Capone, nu va fi pus în libertate". Șeful cel mare se scufundă din nou într-o tăcere abătută, întreruptă doar la începutul lunii mai, cînd micuțul Lindbergh fu găsit mort. Capone mai făcu o încercare. Dacă va fi eliberat, declară el, își va dedica întreaga energie prinderii criminalilor pentru a-i da pe mîna justiției. Totodată oferi o recompensă de zece mii dolari pentru orice fel de informație despre răpitori.

Veștile privitoare la sănătatea lui Capone și la viața lui de întemnițat se publicau mereu într-un flux continuu. În luna decembrie a aceluiași an, procurorul federal Dwight Green, care contribuise la întemnițarea lui, informa publicul că Al Capone avea pe buze „un surîs aproape constant și se bucura de popularitate datorită bunei lui dispoziții". Green spunea : „Se comportă atît de bine la Atlanta, încît ceilalți deținuți încep să creadă că e un papă-lapte. A încercat, fără succes să intre în echipa de basebal a închisorii. Este un deținut model, se supune tuturor dispozițiilor chiar în clipa cînd i-au fost date. Are fața bronzată, s-a mai subțiat, nu mai are burtă. A devenit un muncitor valoros în atelierul de încălțăminte al penitenciarului". El adăugă că, pe cît se părea, Capone nu fusese uitat de admiratorii săi. „Primește mai multe scrisori decît oricare alt deținut".

Pe măsură ce treceau lunile, au început să circule zvonuri că Al Capone își petrecea o vacanță elegantă și confortabilă pe spezele guvernului, că purta pantofi de

comandă, își consuma mai tot timpul făcînd sport, iar seara i se permitea chiar să iasă din închisoare. Pe această temă s-a făcut o interpelare în Camera deputaților, unde directorul penitenciarului a trebuit să declare în mod formal că deținutul Capone era încălțat cu bocanci reglementari, juca tenis doar o jumătate de oră pe zi și nu beneficia de învoiri pe timpul serii. „Cît despre posibilitatea ca prietenii lui să caute să-i strecoare bani și arme, — adăugă directorul — convorbirile lui nu au loc fără să fie de față un agent supraveghetor, astfel că mișcările lui pot fi urmărite tot timpul și cuvintele schimbate cu vizitatorul pot fi auzite cu absolută claritate".

Persista totuși senzația enervantă că Al Capone, care doar cu doi ani în urmă era capabil să iasă cu fața curată din orice încurcătură recurgînd la intervenția oricăror foruri, nu era încă în mod sigur zdrobit.

Părea limpede că, în ciuda sancțiunii suferite, nu era lipsit de mijloace financiare ; în august 1932 se zvoni că, de îndată ce avea să iasă din închisoare, Capone voia să devină cowboy. Un oarecare colonel Jack Miller confirmă că Ralph Capone și asociații lui negociau, în numele lui Al, cumpărarea în Oklahoma a unei moșii de 17 000 de acri, *ranch*-ul 101. Un agent imobiliar din regiune informă despre acest lucru agenția Reuter : „Dacă tîrgul se încheie, băieții lui Capone vor abandona șantajul și traficul de alcool pentru a se ocupa activ de administrarea *ranch*-ului".

Veștile rele au continuat să se abată, cu ritmică stăruință, pe capul lui Capone. În iulie 1933 se află că autoritățile federale își propun să-l judece din nou, pentru alte infracțiuni, astfel ca îndată ce avea să-și ispășească pedeapsa să urmeze alți ani de detenție. Apoi în luna ianuarie a anului următor, Capone află că era inclus într-un grup de deținuți care urmau să fie transferați la Alcatraz, un colț stîncos de pe coasta Pacificului, temniță cunoscută în America sub numele de Insula Dracului. Avocatul lui făcu cunoscut imediat că face recurs împotriva deciziei curții districtuale federale care-i respinsese cererea de punere în libertate provizorie, cerere făcută

în baza principiului *habeas corpus*. Dar recursul nu a fost admis.

„Această poveste cu transferarea l-a afectat profund", — spuse avocatul său reprezentanților presei, după vizita făcută de el lui Al Capone. — „El consideră că fiind un bun deținut nu merită să fie clasificat printre criminalii periculoși". Cu toate acestea, în august 1934, un tren-dubă special transportă pe Capone și alți treizeci și nouă de pensionari ai pușcăriei de la Atlanta la San Francisco. Umbla zvonul că pistolarii lui Capone plănuiau să asalteze trenul, pentru a-și elibera șeful. Fu adus cu cătușe într-un compartiment cu obloanele trase, sub supravegherea unei escorte numeroase, înarmată cu pistoale și bombe lacrimogene. Mii de curioși se îngrămădeau în gara San Francisco pentru a asista la sosirea lui Capone, sau poate la o tentativă de salvare din partea gangsterilor săi. Probabil că poliția nu luase în serios zvonurile acelea, dar în orice caz, decisese să nu-și ia asupra ei riscuri necugetate și trenul fu deviat la Martinez, în California, pe o linie de cale ferată care, după ce depășea San Francisco, ducea la Sausolito, o mică localitate situată imediat în spatele insulei-fortăreață. Un feribot traversă golful și Capone fu primit conform unui plan dinainte stabilit. Directorul penitenciarului Alcatraz, James A. Johnston, făcu o declarație presei, afirmînd că Al Capone fusese transferat în insulă fiindcă „guvernul vrea să împiedice contactul lui Capone și al altor deținuți incorigibili cu lumea interlopă".

De pe coasta Pacificului se strecurau din cînd în cînd la redacțiile ziarelor știri despre Capone. O revistă scrisese că a primit prin mijlocirea unui amic al lui Capone un mesaj mai degrabă suspect, prin care acesta se căia de trecutul lui. „Dacă aș fi putut trăi așa cum mi-am dorit, acum nu m-aș afla aici", s-ar fi plîns el. În ultimii zece ani am încercat în fel și chip să rup cu bandele. Nu că mi-ar fi fost frică de ele, deși viața mea era întotdeauna în pericol, ci fiindcă voiam să-mi îndepărtez soția și copilul de lumea aceea. Mi-ar plăcea să mă întorc în Italia cu familia. Bandele nu văd cu ochi buni pe cel

care le dă cu piciorul, şi deşi nu cred că eu m-aş fi purtat astfel, era imposibil să-i fac pe oamenii aceia să vadă cum stau lucrurile în realitate. Cîtă vreme bandele rămîneau stăpîne pe situaţie, nu mă puteam gîndi să părăsesc America. Dar de-acum încolo soarta bandelor este pecetluită. Nu se poate trece cu vederea faptul că în America s-a sfîrşit cu prohibiţia, şi că odată cu aceasta, principala bază a gangsterismului a dispărut".

Afară de figurile de stil cam „făcute", pretenţioase, neaducînd deloc cu limbajul obişnuit al lui Capone — concis, dar tăios, — aceste vorbe nu oglindesc perspicacitatea sa în materie de afaceri. Prohibiţie sau nu, Capone ştia că, atîta vreme cît existau industrii şi sindicate muncitoreşti care puteau fi jumulite cu revolverul în mînă, nici un gangster n-avea să stea la coadă pentru pîine gratuită. Firesţe, pretinsul mesaj putea constitui încă o tentativă de a face să parvină forurilor corespunzătoare sugestia că, dacă ar fi fost eliberat, ar fi apucat-o pe calea cea dreaptă sau ar fi trecut Atlanticul.

În aprilie 1935 un deţinut eliberat din Alcatraz, un oarecare Verrell Rapp, povesti că Al Capone ajunsese în pragul nebuniei, că nu de mult se încăierase cu un alt deţinut. Fuseseră condamnaţi amîndoi la carceră, fiind suspendaţi cu lanţuri de tavan şi cu fiare la picioare — o poveste pe care Departamentul Justiţiei se grăbi să o dezmintă. Dar a doua zi, alt fost oaspete al Alcatrazului, englezul William Henry Ambrose, plasator de stupefiante, care aştepta să fie deportat, confirmă parţial istorisirea cu carcera. „Alcatrazul — spuse el — este o temniţă unde domneşte o tăcere eternă. Nici un deţinut nu poate vorbi decît sîmbăta, între orele unu şi trei şi jumătate. Oricine ar înnebuni colo. Pînă şi oamenii tari, cum e Capone, îşi pierd stăpînirea de sine din pricina tăcerii, a disciplinei deosebit de rigide şi a pedepselor aspre. Capone a fost aruncat de vreo trei-patru ori în „gaura neagră", fiindcă vorbise, dar nu şi-a pierdut minţile. Nu cedează nici măcar cu un milimetru". Această melodramă care-ţi îngheţa sîngele în vine nu concorda deloc cu alte relatări provenite şi ele din interiorul închisorii. În luna septembrie, un al treilea fost deţinut, W. D. May, aflat la

Huntsville, în Texas, unde urma să fie executat, îi spuse unui ziarist că Al Capone cheltuise 1 350 de dolari pentru instrumentele necesare unei mici orchestre de jazz a penitenciarului ; de asemenea a oferit 40 000 de dolari pentru construirea unui teren de tenis la dispoziția deținuților. „Al nu face deloc pe grozavul, povestea May, și pare un tip foarte cumsecade. Aproape toți cei aflați la Alcatraz țin la el. Lucrează în bibliotecă și e în bune relații cu alți băieți".

Pentru prima dată în zece ani Capone nu mai era în contact cu reporterii care se ocupau de cronica judiciară sau cu iscoditoarele reporteri femei, dar presa continua să publice informații ca și cum fiecare știre referitoare la Capone ar fi păstrat un interes arzător. În anii aceia au apărut o mulțime de articole, unele verosimile, altele absolut fantasmagorice : Capone cînta nebunește la banjo ; îl snopiseră în bătăi cu fierul de la cerceveaua unei ferestre pentru că a refuzat să participe la o revoltă a deținuților ; se exersa la vioară într-o încăpere separată, sub supraveghere ; fusese făcut knock-out cu un pumn tras în falcă de către Harmon Waley, răpitorul lui George Weyerhauser, fiul unui miliardar din branșa cherestelei, după ce Capone îl sîcîise pe Waley, poreclindu-l hoț de prunci ; servindu-se de un cod cifrat, Capone reușise să-și ajute banda la capturarea șalupei de patrulare a poliției, dotată cu un puternic armament, băieții lui debarcaseră pe insulă în uniforme de agenți de poliție, deschizînd un foc de baraj cu mitralierele, la adăpostul căruia Capone să poată evada.

În timp ce marelui public i se serveau aceste mici știri apetisante despre supraomul coborît de pe piedestal, autoritățile federale continuau să ciugulească la răstimpuri, cîte o bucățică din trupul capturii lor. În septembrie 1937, David L. Bazolon, substitut de procuror al orașului Chicago, anunță că fusese autorizat să dea curs acțiunii penale contra lui Capone pentru neplata sumei de 270 000 de dolari, reprezentînd restanțe de impozite, sumă care includea și dobînzile și penalizările datorate asupra veniturilor realizate din 1924 pînă în 1929. În luna august a anului următor i-au cerut lui Capone să plă-

tească un impozit de 120 000 de dolari, pe care urma să-i verse Ministerului de Finanțe, pentru comoara pe care erau convinși că a ascuns-o pe undeva.

Se pare că între zidurile Alcatrazului Capone ducea o existență extrem de variată. Continuau să circule în lumea de-afară diverse povești repetate din auzite : Capone cînta la banjo în timpul celebrării slujbelor religioase catolice ; devenise un bun solist vocal, în repertoriul lui figura și o compoziție proprie intitulată „Mama", cumpăra și vindea titluri și obligații de bursă și soția lui îndeplinea funcția de curier între Alcatraz și Wall Street ; fusese din nou doborît și cotonogit cu sălbăticie de un oarecare Burton Phillips, în cursul unei greve la care Capone, anticomunist și antisindicalist convins, refuzase să participe.

Apoi, tocmai cînd directorul Alcatrazului, Johnston, acordase presei un interviu despre schimbările produse de sistemul disciplinar în personalitatea arogantă a criminalului — („I-am arătat lui Capone că nu e așa de mare cum credea el : acum este un omuleț blînd, slab, cu privirea înspăimîntată"), parveni știrea, foarte dură și oficială, că Al Capone o pățise urît, cu adevărat. În luna iunie 1936, toate ziarele publicară pe pagina întîi manșete care anunțau că Al Capone fusese înjunghiat. Un jefuitor de bănci din Texas, un anume Lucas, pe cînd se tundea la frizeria închisorii, puse mîna pe o foarfecă și o înfipse între umerii lui Capone care în clipa aceea trecea prin fața ușii. Capone fu transportat la spital, plîngînd. Lucas încerca să-și justifice agresiunea spunînd că Al Capone țipase la el, dar Capone replică arătînd că Lucas îi ceruse bani ca să poată evada, iar el refuzase.

Se vindecă de rana provocată de foarfecă, dar în februarie 1938 se află că suferise o depresiune nervoasă, cauzată, pe cît se pare de teama de a fi ucis de tovarășii de detențiune. Ziarul *News* din San Francisco afirmă chiar că, pierzîndu-și mințile, Capone ar fi început să le tragă picioare și pumni celorlalți pușcăriași. Dus din nou în celulă, într-o cămașă de forță, căzuse într-o stare de profundă depresiune, întreruptă la intervale de subite accese de cîntat. Cînta frînturi de arii din opere italiene. Ceasuri întregi își făcea și refăcea patul.

Doctorul Edward Twitchell, psihiatrul închisorii, spuse că, după ce refuzase să iasă din celulă pentru a se duce la micul dejun, căzuse în comă. Capone, declară doctorul Twitchell, suferise o pareză.

La scurt timp după această întîmplare a fost mutat, spre a fi ținut sub observație medicală, la închisoarea din San Pedro, unde nu făcea altceva decît să privească prostit în jurul lui și să îndruge cuvinte fără șir. Unii credeau că ar fi atins de manie religioasă. Reverendul Silas Thweatt comunică presei că fusese la San Pedro pentru a oficia slujba religioasă. „Am întrebat dacă vreunul din cei șaptezeci și cinci de deținuți prezenți simțea nevoia rugăciunii. Capone era printre cei care au ridicat mîna. Ne-am rugat pentru ei. Apoi eu am întrebat : „Se află printre voi cineva care simte nevoia unui Mîntuitor ? În caz afirmativ, să se ridice și să mărturisească". Al Capone a fost primul care s-a ridicat în picioare".

În octombrie 1939 un ziarist englez, Trevor Wignall, obținu o interesantă întrevedere cu Capone, la instituția din San Pedro. Îl găsi zvelt și, în aparență, întreg la minte, cu excepția unui continuu și cam alarmant clipit din ochi ; purta o cămașă albastră și ochelari de soare verzi. Își aminti că făcuse mai de mult cunoștință cu Wignall : „V-am invitat la masa mea — îi spuse el — în seara cînd am dat o recepție la Frolics în Chicago, în seara cînd Tony Canzoneri s-a bătut cu Kid Berg * și l-a învins ! Era și Tony Canzoneri cu noi, și mai era și Owney Madden. Dumneata ai scris un articol despre mine și eu ți-am telefonat ca să-ți spun că era grozav".

Wignall îl întrebă dacă, după ce va fi eliberat, avea intenția să se întoarcă la Chicago. „E puțin probabil — răspunse Capone —, am pus cruce acestui tîrg. Am o casă frumoasă la Miami, și acolo îmi voi petrece tot restul vieții. Mă voi ține de pescuit sau poate o să fac puțin pe fermierul. Într-un cuvînt, vreau să o iau ușurel."

Wignall îl întrebă cum o ducea fiul lui. Chipul lui Capone fu luminat de un surîs larg. „A, strașnic ! A fost aici mai deunăzi. Acum a împlinit nouăsprezece ani, e un

* Pugilist care a deținut scurt timp titlul de campion mondial la categoria ușoară. — *Nota trad.*

băiat şi jumătate. Studiază la Yale, aşa că a avut parte de o educaţie frumoasă. Într-o bună zi s-ar putea să ajungă avocat". Pomenind în treacăt de războiul din Europa, spuse : „Domnule, tipii ăia sînt nişte ţicniţi. Hitler... ce bestie ! De ce nu se adună laolaltă să stea de vorbă ? Acolo, pe continent, sînt ţicniţi cu toţii. Nu e nici o nevoie de război, şi nu este nevoie ca America să fie amestecată în încă unul. Nu ne trebuie altceva decît pace. Toate bombardamentele şi uciderile sînt o tîmpenie !"

Fu strămutat la închisoarea corecţională federală din Terminal Island, în California, şi după opt luni fu trimis în secret la închisoarea din Lewisburg, în Pennsylvania. La 17 noiembrie 1939 a ieşit din temniţă. *Al Capone pe moarte, afirmă medicii lui* — vesteau manşetele ziarelor. Era pe moarte, într-adevăr, dar agoniza cu o încetineală rămasă la voia întîmplării.

Se întoarse la domeniul lui din Miami, la soţie şi la fiu, bolnav, prăpădit. A fost internat într-un spital din Baltimore. Suferea de o lentă şi progresivă deteriorare a intelectului, pierdere a memoriei şi a judecăţii şi de o iritabilitate şi suspiciune crescînde, stăpînit de o depresiune morocănoasă, întreruptă de scurte perioade de exaltare lăudăroasă. Starea sănătăţii sale se înrăutăţea treptat. În primii ani după eliberarea din temniţă păru că se ameliorează, dar a fost o revenire cu totul superficială. „E foarte fericit — declară presei fratele său, în primăvara anului 1940. — Îşi petrece cea mai mare parte din timp citind ziarele, şi, din cînd în cînd, iese în grădină să stea la soare." Îi plăcea să facă o plimbare la volanul automobilului, hoinărind la întîmplare, şi adesea se oprea ca să dea gologani copiilor care se jucau pe stradă. În lunile mai calde, de la Miami se deplasa într-un alt refugiu de-al lui, o casă din Mercer, în Wisconsin, unde locuia Bottles. Nici măcar nu încercă să ia din nou în mîna lui conducerea zilnică a afacerilor din Chicago ; odată mort şi îngropat prohibiţionismul, caracterul întreprinderilor se schimbase, şi chiar dacă a mai participat la ele şi Capone, a făcut-o ca un partener pasiv. Nu mai era preocupat să facă bani, dar fiscul nu încetase de a-l

dijmul. Deşi averea lui personală — estimată în 1930 la douăzeci şi cinci de milioane de dolari — fusese serios ştirbită, se credea că Al Capone pusese deoparte cinci milioane de dolari, pentru momentul cînd va fi ieşit din închisoare. În februarie 1941 Capone a fost citat în faţa tribunalului din Chicago, pentru a se stabili ce fonduri îi rămăseseră ca să facă faţă unui nou proces privind o impunere asupra venitului. Era vorba de 250 000 de dolari datoraţi pentru neplata impozitului cuvenit asupra a 19 984 butoaie cu bere vîndute între 1921 şi 1922. Era o pretenţie neobişnuit de cinică din partea unui Minister al Finanţelor, care pretindea cota lui din nişte profituri ilegale. În cele din urmă, în iulie 1942, guvernul acceptă o lichidare de treizeci de mii de dolari. Din 1941 datează una din apariţiile tot mai rare ale lui Capone în public. Fiul său s-a însurat cu o fată din lumea bună a oraşului Chattanooga, din Tennessee. Interesul afectuos şi nostalgic cu care a fost întîmpinat, atît personal cît şi prin intermediul presei, au constituit pentru el o mare încurajare. Ca rezultat, fervoarea lui de cetăţean american se vădi din nou în ianuarie 1942 : „Nu sînt un străin“ — susţinea Capone, şi anunţă că se punea la dispoziţia Departamentului de Război „pentru orice lucru cu care aş putea contribui la efortul de război al naţiunii“. În pofida competenţei lui în materie de arme şi de balistică, nu se dădu curs ofertei sale.

În anii imediat următori, urechile întregii lumi au fost izbite de rafale mult mai puternice şi mai covîrşitoare decît schimburile de focuri sporadice care, odinioară, făcuseră să pară infame în ochii tuturora străzile din Chicago. Personalitatea pirateresca a lui Capone a fost pusă în umbră de evenimente cu mult mai importante, deşi el a continuat să trăiască asemenea unei vagi legende în amintirea unor oameni care n-ar fi putut jura dacă era viu sau mort. Din cînd în cînd, cîte un articolaş rătăcit în josul unei pagini de ziar făcea să răsară iarăşi strania figură a căpeteniei unui război local dus în îndepărtata perioadă de pace a unui deceniu trecut. În 1943 o agenţie de presă transmise următoarea ştire : „Astăzi Al Capone este un om bolnav, zdrobit, care trăieşte în refugiul lui din Palm Island. Poartă ochelari de soare negri

și favoriți lungi. Astăzi Capone nu este mai periculos decît un cățeluș. Lipsit de banda și de revolverul lui, el este doar o veche relicvă apatică a unei ere apuse. Capone este cel mai mare dintre «foști»".

În Anglia, prin deceniul al cincilea, rablagitul și bătrînul lui automobil blindat continua să fie tîrît din iarmaroc în iarmaroc, reprezentînd o distracție mai curînd dubioasă, într-o perioadă de severă austeritate, pînă cînd protestele ostașilor americani, care susțineau că mașina lui Capone dădea publicului o falsă impresie despre o țară unde în realitate „gangsterii nu mai existau", provocară retragerea vehiculului. (Cu cîțiva ani mai înainte, judecătorul Alfred Tobin, de la Tribunalul comitatului Westminster, în cursul audierii unui proces civil intentat unui oarecare Beresford Bennett, care expunea automobilul lui Capone într-un Luna park din Haymarket, îl întrebă pe pîrît: „Nu există alte mijloace de a face parale în Anglia decît expunînd mașinile ucigașilor americani? La fel de bine puteai să expui un camion capturat la Brighton. Poți contribui la educarea clasei muncitoare engleze arătîndu-i un automobil care aparține unui criminal?". Ultimele vești despre automobil datează din 1958, cînd a fost cumpărat la Manchester, la o licitație publică, cu 170 de guinee, de către un domn A. Stuart, „ca piesă de muzeu"; a fost expus la Belle Vue, după care a fost expediat, în luna aprilie, de la Liverpool, unui ins din Toronto, care îl recumpărase).

În ianuarie 1947, ultimul titlu cu litere de o șchioapă privitor la Capone apăru pe o piatră de mormînt neagră, pusă peste corpul lui. Suferise un atac de apoplexie. Timp de cinci zile zăcuse în pat, primind asistență spirituală de la părintele William Barry de la biserica romano-catolică Sf. Patrick, la Miami Beach. Își recăpătă cunoștința pentru scurtă vreme, dar apoi contractă o pneumonie. Medicii și infirmiera îi prelungiră viața, dîndu-i fără încetare oxigen. „În primele ore ale dimineții de 25 ianuarie, la vîrsta de cincizeci și doi de ani, Al Capone își dădea sufletul. În jurul patului său se aflau mama, cei trei frați — Matthew, John și Bottles —, sora lui, Mafalda, soția și fiul său.

Trupul neînsufleţit fu încredinţat lui Windham Thildrick, cunoscut în Florida drept cioclu al miliardarilor. În tot cursul zilei următoare, meşeriaşii lui Thildrick lucrară la construirea celui mai costisitor şi impunător sicriu care le fusese comandat vreodată, cu bogate ornamente din bronz şi şase mînere de aur. În sicriu fu aşezat Capone, spălat şi proaspăt ras, îmbrăcat într-un costum nou-nouţ de camgarn, de culoare închisă, cu cămaşă albă, guler şi cravată cenuşie. Fu expus la capela funerară a firmei Thildrick unde prieteni şi rude se duseră să privească pentru ultima dată faţa aceea suavă şi pală şi se rugară în genunchi. Flori şi coroane sosiră la Miami din toate colţurile Statelor Unite, printre care şi mici jerbe funerare trimise de vechi prieteni care în clipa aceea îşi aveau reşedinţa la Alcatraz sau la Sing-Sing.

La 1 februarie, în timp ce trupul neînsufleţit călătorea în tren cu destinaţia Chicago, Ministerul de Finanţe al S.U.A. făcea cercetări asupra rămăşiţelor averii lui Capone. Abraham Teitelbaum, unul din avocaţii lui, declară presei : „După cîte ştiu eu, Al nu a lăsat nici testament, nici bani. Casa este ipotecată şi în ultimii ani îl întreţinea familia. Cînd a murit, mai datora bani guvernului. Sînt sigur că şi-a dat duhul fără un cent în buzunar". În urma cercetărilor, a reieşit efectiv că Frank Harmon, proprietarul unui local de noapte din Chicago, deţinea asupra casei din Miami o ipotecă de 43 750 de dolari. Spre marea satisfacţie a autorităţilor, nu exista o probă certă că Al Capone ar fi murit fără testament şi în sărăcie.

Într-o zi de februarie, pe un ger cumplit, cînd vîntul pornit dinspre lacul Michigan măturа cu trîmbele lui oraşul, patruzeci de persoane — prieteni şi rude laolaltă — se ghemuiră sub un cort în cimitirul Mount Olivet din Chicago pentru a asista la ceremonia funerară. Printre aceste persoane erau verii lui Al ; Charles, Rocco şi Joseph Fischetti, antreprenori de tripouri ; fraţii De Grazio ; patroni ai sălilor de jocuri de noroc din Melrose Park ; Willie Heeney şi Joe Corngold, care ţineau în mîinile lor toate jocurile de noroc clandestine la Cicero ; Joe Aiuppa (Alias Joey O'Brien), Claude Modox şi Robert Ansoni, proprietarii lui Taylor Company, o mare firmă

care fabrica tot echipamentul necesar cazinourilor ; Jack Guzik ; Murray Humphreys zis „Cămila", Sam Hunt zis „Sac de golf" și Tony Capezio zis „Colțosul", cu pălărie tare și ochelari negri. A fost o adunare sobră, neavînd nimic din strălucirea țipătoare, tipică înmormîntărilor de gangsteri de odinioară, și fiind lipsită de orice dorință de publicitate. Presa a fost ținută la distanță. Atît Matt Capone cît și Charles Fischetti îi alungară pe reporteri, amenințîndu-i pe fotografii care încercau să tragă instantanee. Biserica catolică a acordat binecuvîntarea funebră numai fiindcă defunctul, pe patul de moarte, se căise de păcatele săvîrșite, dar ea ocolise orice fel de ceremonial religios, pentru a-și arăta dezaprobarea față de trecutul decedatului. Apoi un grup de bărbați, cu șaluri lungi și mănuși de lînă, transportară pe umerii lor somptuosul sicriu de bronz, prin omăt, și îl coborîră în groapa săpată în pămîntul tare ca piatra al cimitirului. Capone se ducea astfel să-i întîlnească pe cei două sute cincizeci de oaspeți ai lăcașului de la Mount Olivet, care au murit din cauza pistoalelor bandei sale sau au fost în slujba lui.

Cei cincisprezece ani scurși din ziua în care pierduse puterea, pînă atunci necontestată, fuseseră, în orice caz, un amar apus, alcătuit din boli, hărțuieli și pierderea unei glorii de un gen cu totul special. Cel puțin însă lui i-a fost dat un sfîrșit pe care puțini dintre colegii săi de profesie au avut norocul să-l aibă : Al Capone a murit în pat, cu o pernă sub cap.

27.

„Publicitatea aduce multe necazuri"

Ce soi de om era Capone ? Avem puține mărturii personale pentru a putea aprecia personalitatea omului cunoscut doar de prietenii intimi, de partenerii mai apropiați și de rude, și nu dispunem nici de multe observa-

ţii medicale. Din cînd în cînd, în perioada cînd se bucura de faimă, s-au emis de la distanţă presupuneri asupra stării mintale a lui Capone, printre care interpretări de specialitate ca aceea făcută în 1930 de doctorul C.J. Gaddis, osteopat din Chicago, care a afirmat că tendinţele criminale ale lui Capone îşi aveau originea într-o conformaţie structurală defectuoasă a craniului ; dacă ar fi fost tratat cum trebuie în copilărie, adăugase specialistul, tendinţele acelea ar fi fost eliminate. După părerea doctorului Gaddis, ţinînd seama că în zilele noastre acest tip de deficienţă la copii este tratat la vreme, Chicago putea privi cu încredere spre epoca nu prea îndepărtată, peste una sau două generaţii, în care nu aveau să se mai ivească criminali. Cam prin aceeaşi perioadă, un ziar a cerut opinia doctorului William Hickson, psihanalist din Chicago, asupra lui Capone. Imperturbabilitatea lui Capone, afirma medicul, nu era greu de explicat, deoarece gangsterul tipic comite crima „la fel de firesc şi netulburat ca un om normal cînd îi dă bună ziua unui prieten". Poate că „adio" ar fi fost cuvîntul mai sugestiv. Doctorul Hickson adăugă, cu pătrundere : „Care va fi destinul lui pînă la urmă ? Nimeni nu poate şti acest lucru, dar se poate prevedea cu certitudine, încă de pe acum, că într-un viitor îndepărtat numele lui Capone va fi înconjurat de o aureolă romantică, la fel cu aceea a multor regi ai pirateriei".

Din nefericire, în cursul detenţiunii lui la Atlanta, Alcatraz şi Terminal Island (California) se pare că nimeni nu s-a gîndit să-l ţină pe Capone sub o supraveghere permanentă din punct de vedere psihologic. La Alcatraz, s-a aflat cîtăva vreme sub îngrijirea doctorului Twitchell, psihiatrul penitenciarului, dar dacă procesul de alterare a facultăţilor mintale, provocat de maladia care pînă la urmă l-a ucis, era deja vizibil, observaţiile făcute atunci probabil că nu erau relevante pentru psihologia lui normală.

Dealtfel, doctorul Twitchell nu mai lucrează la Alcatraz, a părăsit de multă vreme oraşul San Francisco, iar fişierele medicale ale penitenciarului, ca şi arhivele centrale, sînt confidenţiale şi nu pot fi examinate fără un ordin emis de tribunal.

Cu toate acestea, ştiind cum se comporta şi cum apărea în ochii celor din jurul lui, au fost lansate unele ipoteze

și concluzii teoretice asupra psihologiei lui Capone. În linii mari, în termeni psihiatrici, Capone avea cu siguranță o personalitate psihopatică, ba chiar, pentru a fi mai precișsi, o personalitate sociopatică — adică aparținea categoriei indivizilor asociali, la care predomină spiritul de agresivitate — „tipul care explodează imediat", definit de Curran și Guttman * drept un „individ adesea rațional și lipsit de rușine... (care) poate urmări cu un calm deplin realizarea genului său de viață nefastă". Caracteristicile manifeste ale lui Al Capone coincideau, aproape cu precizia unui costum croit pe corp, cu definiția clinică uzuală a schizofrenicului paranoic : tipul care „se crede persecutat pentru că este înzestrat cu însușiri remarcabile", care dă dovadă de multă „susceptibilitate și suspiciune", „care are fricțiuni cu societatea", care „este dominat de reacții emotive superficiale", care se servește de „falsificări ale memoriei pentru a-și înfrumuseța trecutul", care suferă de „megalomanie". Emil Kraepelin descrie paranoia drept „insidioasa dezvoltare a unui sistem permanent, inatacabil, de autoiluzionare, însoțit de totala menținere a clarității și a ordinii în gîndire, în voință și acțiune", ceea ce poate fi considerat o bună conturare a tipului de comportament în limitele căruia se desfășurau acțiunile lui Capone.

Dar asemenea etichetare reprezintă o călăuză labilă și adesea iluzorie ; este îndoielnic dacă, în diferitele epoci ale vieții sale, pînă în momentul cînd a fost stabilită la el apariția unei tulburări a echilibrului mintal, Capone ar fi putut să fie declarat din punct de vedere medical un alienat. Și trebuie să luăm în considerare factorii mediului în care a copilărit, starea de privațiuni și sărăcie, conștiința de a face parte dintr-un grup minoritar neacceptat — toate reprezentînd elemente determinante pentru producerea unei personalități antisociale și antagonice, psihopatice.

Avem persoana tatălui, un tejghetar, un om șters, simbolul „emigrantului sărac", incapabil să se adapteze la noile condiții de viață, probabil un ratat întru nimic demn de admirație în ochii copiilor săi ; mama, care în puținele fotografii care ne-au parvenit ne apare ca o

* *Medicina psihologică*, de Desmond Curran și Eric Guttman. — *Nota aut.*

femeie cu fața cabalină, cu gura aspră și lipsită de umor, cu maxilarul puternic și osos, complet diferită de prototipul grasei, cordialei *mamma mia* italiene. Mai există brusca retragere din școală a lui Capone, pentru a fi aruncat în lumea crudă a economiei adulților ; și, probabil, încă un amănunt : disciplina riguroasă impusă în casă de catolicism.

Totuși, unele anomalii persistă. Condiționarea lui nu a produs tiparul delincventului care a devenit apoi un clișeu al vieții citadine moderne : istericul neadaptat, clocotind de ură, care atît de des se transformă, în mod logic, în omul rupt de societate, cu privirea posacă, incapabil să comunice cu semenii lui, care știe să se exprime doar prin intermediul unor impulsuri de violență. Sub învelișul urbanității sale atente, Capone era un instabil, un individ emotiv și perfid ; prin calmul lui controlat izbucneau accese de furie, imposibil de prevăzut. Pe lîngă aceasta, era vanitos, egoist, cu inima rece — o îmbinare de trăsături pe care o întîlnim adesea la persoanele excesiv de generoase, deoarece nesocotita împărțire de cadouri și favoruri este pentru ei singurul mod de care dispun ca să intre în contact cu ceilalți oameni, pentru a le cîștiga iubirea, și, totodată, pentru a-și procura o senzație capabilă să înlocuiască sentimentul afectiv absent. Trebuie să spunem totuși că Al Capone poseda și multe atribute inexistente la ucigașul obsesiv, distructiv, la exterminatorul, să zicem, de teapa lui Dillinger sau a lui McGurn. Se pare că era înzestrat cu o veritabilă afabilitate, cu o serviabilitate relaxată, îmbinată cu talentul natural de a comanda, cu facultatea de a crea acea atmosferă de *esprit de corps* * tipică pentru oricare bun ofițer — toate aceste calități cucerind respectul posacilor și periculoșilor nevropați aflați în preajma lui. Nu mi se pare prea riscantă compararea situației deținute de Al Capone cînd se afla la apogeul dominației sale cu aceea a unui comandant de batalion pe front, în vălmășagul unei sîngeroase acțiuni de luptă. Nu se poate nega cu ușurință că Al Capone și-a păstrat totdeauna, cel puțin în mod superficial, o detașată seninătate, chiar și cînd s-a aflat prins între două focuri, cu tunuri în dreapta lui, tunuri în stînga

* Spirit de camaraderie — în limba franceză. — *Nota trad.*

lui *. E de ajuns să ne gîndim la felul de viaţă pe care l-a dus.

Nu era niciodată singur. Ameninţarea unor represalii legale, chiar dacă teoretic acestea erau neutralizate de sistemul de corupţie şi intimidare instaurat, era mereu prezentă, căci nestatornicele pasiuni ale publicului şi rătăcitoarea, instabila justiţie federală puteau să se manifeste în orice clipă, în orice împrejurare, avînd drept rezultat minim un proces şi corespunzătoarea condamnare la închisoare. Mult mai probabile şi imediate erau apoi represaliile puse la cale de criminalii care îi erau asociaţi sau duşmani. Un om aflat în situaţia lui Capone trăia veşnic cu urechea la pîndă pentru a prinde pocnetul unui foc de revolver, cu toată fiinţa încordată ca să ţîşnească la zgomotul înfundat al unui proiectil. Capone a trăit mereu înlăuntrul unui fel de palisade umane. După primii doi-trei ani de şedere la Chicago, cînd anonimatul lui de ucenic fusese împrăştiat de faima pe care şi-o cucerise, n-a mai putut niciodată să se ducă la plimbare pe străzile oraşului, să intre în mod spontan într-un bar ca să bea ceva, să facă cu maşina o plimbare neplanificată dinainte, să se oprească la un colţ de stradă pentru a arunca o privire într-un ziar, să se decidă pe loc să se ducă la cinema ori la teatru, să iasă să facă şi el un tur cu soţia într-o seară de vară, să stea lîngă o fereastră, să ia un taxi, să circule cu metroul sau să ia masa într-un restaurant străin. Capone trăia, din toate punctele de vedere, la fel ca membrii familiilor domnitoare, ca preşedintele unui stat cu regim poliţienesc — izolat de viaţa gregară, normală, impulsivă. Oricît de scurtă ar fi fost distanţa ce o avea de parcurs, mergea într-un tanc — limuzina aceea căptuşită cu oţel, avînd alături de şofer un om înarmat cu o mitralieră, fiind precedat de o maşină-cercetaş şi urmat de un microbuz în care se afla un pluton de pistolari. Dacă trebuia să facă pe trotuar cîţiva paşi sau să traverseze o stradă, mergea înconjurat de o flotilă de distrugătoare şi curăţitoare de mine. Asista la premierele teatrale cu o suită compusă din optsprezece oameni — o gardă personală mai numeroasă decît a preşedintelui —, ale căror smokinguri erau umflate în mod neele-

* Aluzie la un vers din poemul închinat de Tennyson şarjei brigăzii a 41-a de cavalerie uşoară, care a fost nimicită de artileria rusă în timpul războiului Crimeii, la 1855. — *Nota trad.*

gant în jurul subsuoarei stîngi, care stăteau în fotolii în jurul lui, formînd un fel de bloc, şi făceau de santinelă la uşile sălii. În cele două cartiere generale ale sale, de la Hawthorne Inn şi de la Metropol Hotel, zi şi noapte sălile erau pline de oameni care supravegheau cine intra şi cine ieşea, obloanele ferestrelor erau prevăzute cu mînere de oţel, pe coridor se patrula încontinuu. În biroul lui Capone de la Metropol, fotoliul lui turnant, aşezat sub portretele lui Abraham Lincoln, George Washington şi Big Bill Thompson (prea sfînta lui treime a marilor americani) avea spătarul blindat ; în felul acesta, cînd se rotea cu spatele spre uşă, nu risca să fie expus unui asasinat subit, pus la cale de un individ destul de şiret sau de smintit pentru a pătrunde în sediul garnizoanei. Bărbierul pe care-l frecventa îşi avea prăvălia în subsolul unui hotel din Loop, unde se găsea totdeauna un fotoliu întors spre uşă, pentru clienţii pregătiţi s-o tulească. Cînd într-un ziar de după-amiază a fost publicată fotografia unuia din automobilele sale, în care se vedea numărul de la spate, Capone se descotorosi de maşină. „Fotografia aceea — spuse el — m-ar fi băgat în belea, într-o zi sau alta". S-au făcut multe tentative de a-l suprima, începînd de la otrăvirea mîncărurilor sale, pînă la raidul de exterminare în masă de la Hawthorne Inn, petrecut în plină zi, astfel că în iunie 1925, Capone s-a hotărît să contracteze o asigurare pe viaţă. Deşi declarase că face comerţ cu mobile de ocazie, profesie care nu comportă prime mari pe lista ocupaţiilor riscante alcătuită de societăţile de asigurare, cererea lui fu respinsă în mai multe rînduri.

Faptul că tirania şi teroarea exercitate de Capone apăsau la fel şi asupra lui este poate o manifestare a justiţiei imanente ; desigur că nu cu intenţia de a trezi simpatie în favoarea lui putem remarca cu absolută obiectivitate că existenţa lui — desfăşurată în apartamente luxoase, printre femei şi bani — a fost hidoasă, plină de anxietăţi şi spaime, deloc de invidiat. Într-unul din cele mai sincere interviuri acordate de el, Capone i-a spus unui ziarist : „Mă tem de moarte în fiecare clipă".

Pe măsură ce sporeau puterea şi faima lui, creştea şi bonomia, expansivitatea lui faţă de reporteri. În primii ani nesiguri de şedere la Chicago, cînd încă mai lupta prin toate mijloacele pentru a parveni, se ferea de pu-

blicitate ; cu reprezentanții presei vorbea puțin și le arăta un chip impasibil. Ulterior, cînd a devenit baronul incontestabil al traficului cu bere din oraș, amicul notabilităților orașului și al tineretului celui mai strălucitor, se dezvoltă la el un apetit grozav pentru prezența sa în titlurile articolelor din ziare. Nu era greu să se obțină un interviu de la el : de îndată ce se întîmpla ceva senzațional în lumea interlopă, Al Capone organiza o conferință de presă și în împrejurările acelea manevra situația cu dezinvoltura experimentată a unui personaj public, gata la negația domoală, la indignarea ofensată, sau, dacă îi convenea lui, la tactica ambiguă a făcutului cu ochiul. În cursul acelor ani bogați în evenimente, James Doherty, titularul cronicii judiciare la *Tribune* din Chicago, și-a format o părere precisă asupra atitudinii lui Capone. El mi-a povestit următoarele : „*Tribune* era un ziar antiprohibiționist și redacția lui era și ea «umedă» : eram o echipă de oameni care beam zdravăn și munceam zdravăn. Detestam prohibiția și metodele prin care era impusă. Crimele erau atunci, din punct de vedere jurnalistic, noutăți importante, și noi le acordam de obicei spații ample. În ce privește cronica judiciară, concurentul nostru cel mai temut era *Herald and Examiner* ; îmi petreceam o mare parte din timp cu banda Capone, vînînd informații, și-l vedeam deseori pe șef. N-aș putea spune că mi-a fost prea simpatic tipul, dar cu mine s-a purtat totdeauna foarte gentil. Am scris despre el sute de articole. Îl acuzam de omucidere, și a doua zi ne întîlneam fără a face nici cea mai mică aluzie la subiectul tratat, nici el, nici eu. Îl vedeam la vreo înmormîntare sau într-un bar clandestin, sau în biroul procuraturii districtuale, și-mi procura totdeauna cîte o frază care putea fi citată în materialele mele. Nu era prea plăcut să te afli în societatea lui ; aș spune că era un tip cam împrăștiat. Cu el puteai schimba banalități, dar nu dădea niciodată de bunăvoie o informație interesantă. Totuși, cu cît scriam mai mult despre el, cu atît îi plăcea mai tare. Îi plăceau luminile rampei, avea totdeauna chef să stea puțin la taclale cu ziariștii. Iubea reclama : îi sporea volumul afacerilor, îi înlesnea intimidarea clienților. Noi, reporterii, am fost cei care i-am clădit platforma de mare grangur în lumea bandelor. Gangsterii erau toți traficanți de alcool și le plăcea ca lumea să afle despre ei că sînt dintre cei mai importanți — cum spun

politicienii : «Doar să-mi scrieți numele corect, și puteți să spuneți tot ce poftiți». Nu mi s-a părut a fi un răufăcător și atîta tot, cum a fost zugrăvit de atunci încoace. Desigur, era un individ capabil să ucidă cu sînge rece, dar firea lui avea și o latură bună. Eu personal îl consider o victimă a epocii sale și a împrejurărilor. Marele public îl tolera pe Capone fiindcă — de ce să nu spunem lucrurilor pe nume — ne oferea serviciile dorite de toți. Nimeni nu se sinchisea de faptul că gangsterii se îndeletniceau cu traficul de băuturi alcoolice ; tot acel sînge vărsat a provocat prăbușirea bandelor ; să nu uităm că se ucideau între ei. Era mai cu seamă un război între irlandezi și italieni. Eu sînt irlandez, și într-o dimineață, intrînd în birou după unul din obișnuitele schimburi de focuri, îi spun unui coleg italian : «Ei, am marcat încă un *dago* (macaronar) doborît în favoarea mea», iar a doua zi el îmi spuse : «Sîntem chit, Jim, ieri seară ai noștri au lichidat unul din tabăra voastră». Trebuie să spun, spre cinstea lui Capone, că am scris despre el articole destul de dure și nu mi-a purtat pică niciodată pentru asta. Nu spun că oamenii lui îl iubeau, dar este sigur că se temeau de el. Era un om tare, fără îndoială".

La Chicago poți găsi și astăzi oameni care își amintesc de Capone cu admirație. Charles Bianchi, *maître* la restaurantul „La Riccardo", care în deceniul al treilea administra pe Broadway, în North Side, un bar clandestin aprovizionat de banda lui Bugs Moran, mi-a povestit : „Cînd am venit pentru prima oară la Chicago, înainte de a pune deoparte ceva bănișori ca să-mi deschid local propriu, eram chelner într-un bufet aflat la ieșirea din oraș. Era dugheana lui Capone și se vindea acolo o mare cantitate de whisky. Din cînd în cînd pica pe-acolo și Capone, împreună cu un cîrd de băieți de-ai lui. Era un tip cumsecade".

Un ziarist din Chicago mi-a relatat că mama lui evoca adesea o seară cînd cinase într-un restaurant care fusese proprietatea lui Colosimo. Ospătarul dăduse ocol pe la mese pentru a-i informa pe clienți că „domnul Brown și cu asociații lui au telefonat pentru a ne avertiza că sînt în drum spre noi". Domnul Brown era Capone. Mama ziaristului a apreciat acest procedeu ca un gest frumos din partea lui Capone : în felul acesta unii clienți puteau să

plătească imediat şi să plece. Ea a rămas. Pe de altă parte, i se poate da episodului şi o altă interpretare : se prea poate ca unul din bandă să fi telefonat pentru a reţine mesele, iar patronul localului să fi crezut de cuviinţă, din motive personale, să-i pună pe clienţi la curent cu situaţia".

Nelson Algren spune : „Capone era un om calm, corect, care anevoie îşi făcea duşmani. Nu se ştia niciodată care putea să fie următoarea lui mişcare, fiindcă nu se trăda niciodată. Vorbea pe un ton prietenos. Lumea îl găsea simpatic. Era ceea ce se numeşte astăzi un om cu sînge rece. Însăşi ideea că el ar fi fondat un fel de cartel al delictului este o aiureală. Oraşul acesta a fost organizat ca un cartel de către anglo-saxonii care l-au întemeiat — de primul individ care a vîndut unui indian o sticlă de whisky".

În schimb Mike Meredith, un reporter vechi al publicaţiei *American* din Chicago, nu dădea doi bani nici pe perioada aceea, nici pe personalităţile care au populat-o. „Toţi credeau că era mare scofală să poţi spune că ai relaţii pentru pileală. Era ceva de snob să-i cunoşti pe gangsteri, să poţi spune «Salve, Al !», intrînd într-un club de noapte. Şarlatani, şarlatani, şarlatani ! Capone nu stîrnea admiraţie, ci frică. În general, se judeca aşa : dacă tot trebuie să acceptăm prohibiţia, n-avem încotro şi trebuie să-l acceptăm şi pe Capone. Era totdeauna bine îmbrăcat, dar înfăţişarea lui nu avea nimic fascinant. Era un derbedeu, mai curînd scund şi îndesat, cu faţa lucioasă, fiu păduchios al lumii interlope. Dar bandiţii nu sîcîiau pe cine nu îi sîcîia. Cînd era însă vorba de relaţiile lui Capone cu fetele, lucrurile se schimbau. Capone nu bea mult, doar puţină bere sau vin, dar femeile fără vorbă că îi plăceau ; era totdeauna la vînătoare de fuste. Îi plăceau mai ales fetişcanele de treisprezece-paisprezece ani. Mi-a povestit acest lucru unul din ciracii lui, un mic irlandez blond, unul din puţinii oameni de care Capone se temea. E destul să spunem că într-o zi micul irlandez îl luă la palme pe Şeful cel mare, în timp ce încerca să îmbarce în maşina lui o fetiţă".

Ce fel de om era în realitate Capone ? Era „derbedeul" descris de Meredith, sau „omul tare" al lui Doherty ? Ca să-i apreciem dimensiunile ne poate fi de folos să-i auzim părerile. Spre sfîrşitul deceniului al treilea şi la începutul

celui următor, mii de coloane ale ziarelor din lumea întreagă erau pline de cuvinte despre care se pretindea că ar fi ieșit direct din gura lui. Multe dintre acele articole erau aproape sigur rod al ficțiunii, și încă ficțiune de proastă calitate, deoarece nici limbajul, nici atmosfera, nu erau bine prinse. Dar în filele prăfuite și îngălbenite ale voluminoaselor ziare din acea vreme găsim împrăștiate în articole obișnuite despre noutățile zilei unele citate care poartă pecetea autenticității și ale sursei imediate : izbucnirea supărată a lui Capone, lîngă clădirea unui tribunal ; Capone care își justifică traficurile, în mijlocul norașului de fum aromat înălțat din trabucul lui, în apartamentul său particular ; Capone care filozofează la modul sentimental pe tema patriotismului său și a dragostei de pace, în timp ce face plajă lîngă piscina lui din Miami. Lăsînd la o parte ficțiunile evidente și chiar elocința suspectă, ceea ce urmează este un soi de montaj, benzi de magnetofon lipite cap la cap, pe care a fost înregistrată vocea lui Capone. Luîndu-l sub beneficiu de inventar, rămîne oricînd un fel de fereastră care aruncă o lumină asupra mentalității criminalului și a misterioasei sale abilități de a se scoate basma curată. Apărarea lui Capone începe cu tema care foarte rar lipsește din declarațiile publice făcute de el între anii 1929 și 1931, cînd susținea că s-a lăsat definitiv de șantaje și trafic de alcool și cerea doar să fie lăsat în pace pentru a putea duce traiul tihnit al unui cetățean onorabil (care însă se sustrage plății impozitelor).

„Acum am renunțat la traficul de băuturi alcoolice și doresc ca presa să mă lase în pace. Sînt un om de afaceri. Mi-am cîștigat banii satisfăcînd o cerere generală. Dacă încalc legea, clienții mei sînt la fel de vinovați ca și mine. Cînd eu vînd băuturi spirtoase, fac contrabandă. Dar cînd patronii mei le servesc pe tăvi de argint, în cartierul Lake Shore Drive, asta înseamnă ospitalitate. Țara voia băuturi alcoolice și eu am organizat aprovizionarea. De ce să mă poreclească inamic public ? Un hoț e un hoț ; e ceva sănătos în francheța lui. Dar un tip care pretinde că impune respectarea legilor și fură, profitînd de poziția lui socială, este un șarpe scîrbos. Cel mai josnic tip de teapa asta este marele politician, care cheltuiește cam jumătate din timpul lui ca să ascundă față de ceilalți că, în realitate, este un tîlhar. Un criminal care trudește din greu poate — și izbu-

teşte — să cumpere o duzină de guguştiuci din aşti[illegible], în fundul inimii lui îi e silă de ei.

La naiba, dacă asta nu e muncă ! Eu am treizeci şi doi de ani şi am trăit o mie. Nu fac altceva decît să satisfac o cerere a publicului. Fac asta cum pot mai bine şi mai puţin dăunător. Nu pot schimba condiţiile în care trăim. Mă mulţumesc să le fac faţă, fără să le încurajez. Cînd a venit prohibiţia, la Chicago erau şapte mii cinci sute de cîrciumi. Oraşul acesta a cheltuit circa o sută de milioane de dolari pe an pe băuturi, la preţul vechi. Nimeni nu voia prohibiţia. Chicago a votat împotriva ei în proporţie de şase voturi la unu. Cineva trebuia totuşi să le ofere nişte băuturi spirtoase atîtor însetaţi. De ce să nu fiu eu acela ? Printre clienţii mei se aflau cîţiva dintre cei mai aleşi oameni din Chicago... dar eu sînt un contrabandist. Eu violez legea prohibiţiei. Foarte adevărat, dar o violează şi ei. Munca mea e grea, periculoasă, lăsînd la o parte ura stîrnită, şi cînd un om trage zdravăn, indiferent de munca pe care o face, seara vrea să se ducă acasă şi să nu se mai gîndească la ea. Nu vrea să-i fie teamă să se aşeze lîngă o fereastră sau să deschidă o uşă. Mi-au aruncat în spinare toate grozăviile... afară de incendiul din Chicago !

Am nevoie de tihnă, vreau să trăiesc şi să-i las şi pe alţii să trăiască. Sînt un om ca oricare altul. M-am apucat de traficul acesta de prea multă vreme pentru a nu înţelege că, odată intrat în joc, trebuie să accepţi înfrîngerile şi hazardurile războiului. De ani de zile mi-am pierdut liniştea sufletească. Sînt în pericol de moarte în fiecare minut. Odată intrat în lumea contrabandei, eşti prins pentru totdeauna. Paraziţii se ţin scai după tine, îţi cerşesc bani şi favoruri, nu izbuteşti să scapi de ei, oriunde te-ai duce. Am nevastă şi un fiu pe care îi ador şi un cămin frumos în Florida. Dacă aş putea să plec acolo şi să uit de toate, aş fi cel mai fericit om din lume. Sînt sătul de omoruri şi de schimburi de focuri între gangsteri. Este o viaţă dură. Ţi-e teamă de moarte în fiece clipă, şi mai mult decît moartea te înfricoşează nemernicii intraţi în joc, care se învîrt în jurul tău şi te denunţă poliţiei, dacă nu le satisfaci necontenit cererile de bani şi de favoruri. Nu pot ieşi din casă fără gardianul meu personal. De doi ani mă însoţeşte în permanenţă.

Nu am fost niciodată condamnat pentru o crimă,

și n-am cerut niciodată nimănui să ucidă un om. Nu vreau să mă dau drept un sfînt de ghips, dar n-am ucis niciodată. Și sînt cunoscut în lumea întreagă ca o gorilă miliardară. Soția și mama mea aud atît de des pomenindu-se de mine ca de un teribil criminal încît nu mai pot suporta și mi-e silă și mie de asta. Alaltăieri a venit aici un tip, susținînd că trebuie neapărat să capete de la mine trei mii de dolari. Mi-a spus că dacă îi dau banii mă trece beneficiar al unei polițe de asigurare pe viață în valoare de cincisprezece mii de dolari și se sinucide imediat după completarea poliței. Am primit o scrisoare din partea unei englezoaice care îmi oferea o sută de lire sterline și costul călătoriei pînă la Londra, dacă accept să-l suprim pe un vecin cu care se ciorovăise. Pînă și acolo mă cunosc ca pe o gorilă.

Aș prefera ca ziarele să nu publice nici măcar un rînd despre mine. Vorbesc serios. Nu mai vreau muzică și fanfare pentru mine. Publicitatea aduce multe necazuri. Dacă eu aș fi un simplu cetățean din Chicago, cu siguranță că n-aș sta la marginea trotuarului în speranța de a-l zări pe Capone... Mi-aș vedea de treburile mele și l-aș lăsa pe Capone să-și vadă de-ale lui. N-are rost să-ți faci orașul de rîs. Nu știu cum se întîmplă, dar tocmai oamenii care mă fac să cîștig cel mai mult sînt cei care urlă cel mai tare contra mea. Ei susțin că eu nu respect legile. Dar cînd e la o adică, nimeni nu respectă legea. Fratele sau tatăl tău au dat de bucluc. Tu ce faci ? Stai frumușel în fotoliul tău și-i lași pe drumuri, fără să le întinzi mîna ? Ai fi o javră rîioasă dacă te-ai purta așa. Nimeni nu respectă cu adevărat legile... Tu știi asta, și-o știu și ei.

Nostim în treaba asta este că totdeauna ai parte de societate numeroasă. Vorbesc de clientelă. Dacă lumea nu ar vrea bere și nu ar bea-o, cel care ar umbla razna ca s-o vîndă ar fi un smintit. În cursul călătoriilor mele, n-am văzut pe nimeni să-și îndrepte pistolul contra unui client posibil, pentru a-l convinge să intre într-un tripou. N-am auzit niciodată să se povestească despre oameni siliți, cu arma în mînă, să frecventeze localurile de distracții. În schimb, am citit adesea prin ziare despre casieri de bancă urcați în mașină, cu pistoalele vîrîte în coastele lor, și duși pe sus la bancă, unde au fost siliți să deschidă seifurile pentru a le permite indivizilor cu pistoalele să le devalizeze. Se pare că dacă bei un pahar de whisky

sau de bere, comiți o crimă mai rea decît jefuirea unei bănci. Poate că eu greșesc. Poate că așa și este".

Eliminînd din acest talmeș-balmeș toate elementele specioase, întortocheate, frauduloase, șmecheriile și fanfaronadele, nu poți să nu admiți că Al Capone enunță unele adevăruri edificatoare privitoare la criteriile de moralitate și de corectitudine pe temelia cărora își bazase afacerile lui. Și dacă nu altceva, găsești măcar o anumită melancolie mișcătoare în salutul de adio al emigrantului huligan crescut pe-o stradă dosnică, căzut de pe piedestalul măreției pe care se înălțase : „Dacă aș fi știut ce mă așteptă la Chicago, nu mi-aș fi părăsit niciodată refugiul meu de la Five Points".

Epilog

În timp ce mă rădeam, cu puțin înainte de a ieși din camera mea închiriată, situată îndărătul lui North State Street, pentru a mă duce la localul din colț ca să-mi iau micul dejun compus din suc de portocale, cafea și fulgi de ovăz, într-o dimineață de sîmbătă din vara trecută, un om de afaceri din Chicago a căzut, în plin oraș, victima unui atentat atroce. Frederick Evans, în vîrstă de șaizeci de ani, proprietarul a trei întreprinderi : Industrial Garment Service, Infant Diaper Service și Crib Diaper Service, fu lipit de zidul unui loc de parcare, la încrucișarea lui Lake Street cu Lotus Avenue, și împușcat în frunte și în beregată, cu cinci gloanțe.

Ultima ediție a ziarului *Daily News* apărută în ziua aceea purta pe prima pagină acest titlu-manșetă *„A fost ucis creierul financiar al lui Capone". Răpus cu focuri de revolver de doi gangsteri la zidul unui loc de parcare".*

Și *Sunday Tribune* din Chicago publica în pagina întîia, în ziua următoare, manșeta : *„Doi gangsteri îl ucid pe tovarășul lui Glimco"* — așa glăsuia titlul, cu litere de-o șchioapă. După ce ieși din biroul său de pe West Lake Street, Evans se îndreptă spre „Cadillac"-ul lui, cînd trecătorii văzură cum un om țîșnește dintr-o alee învecinată, cu revolverul în mînă. Evans fu silit să treacă cu spatele lipit de perete, cu brațele ridicate, în timp ce un al doilea pistolar, venit de pe Lake Street, scotea din buzunarul pantalonilor un plic. După aceea ambii des-

chiseră focul asupra lui. Asasinii apucară apoi să fugă spre un „Chevrolet" albastru oprit în alee şi se îndepărtară în direcţia lui Long Avenue. Împleticindu-se, Evans străbătu puţinii metri care îl despărţeau de automobilul său şi se prăbuşi peste marginea banchetei din faţă. La West Suburban Hospital nu putură decît să-i constate moartea. Unul din martorii oculari ai crimei, doamna Alice Griesemer, domiciliată în North Lotus Avenue, zise : „Parcă aş fi asistat la un film sau la un spectacol televizat".

Ziarele au publicat pe larg faptele, prezentînd amănuntele referitoare la culisele crimei. Evans era „omul misterios" al cartelului crimei. Guvernul federal era pe cale de a încheia două anchete diferite întreprinse asupra persoanei sale ; una consta dintr-un studiu făcut de o curte cu juri asupra infiltrării gangsterilor în lumea afacerilor legale, şi cealaltă reprezenta o investigaţie a agenţilor fiscului — Serviciul veniturilor interne — asupra declaraţiilor de venituri prezentate de Joey Glimco, şeful grupului 777 al sindicatului şoferilor de taxiuri. În 1940, Evans fusése caracterizat de procuratura de stat a comitatului Cook ca „geniul financiar al bandei Capone", condusă în epoca aceea de Frank Nitti. În acelaşi an, Evans a fost învinuit de participare la complot organizat în scopul de a pune mîna pe sindicatul barmanilor şi pe averea acestuia. Complicii săi erau Murray Humphrey zis „Cămilă", şeful şantajelor exercitate asupra sindicatelor, Paul Ricca, fostul şef al cartelului crimei pînă cînd a fost întemniţat pentru evaziune fiscală, şi Louis Campagna zis „Micul New York". Dar această acţiune judiciară nu a avut urmări, deoarece George B. McLane, agent comercial al sindicatului, refuză să se prezinte cînd fu citat ca martor propus de procuror. Pe lîngă aceasta, în 1951 Evans a fost acuzat de un căpitan de poliţie din Los Angeles, care depunea mărturie în faţa comisiei prezidate de senatorul Kefauver, că este cointeresat într-o reţea de tripouri. El a mai pomenit în depoziţia sa şi despre un complot urzit de gangsterii din Chicago şi din Minneapolis pentru a obţine destituirea primarului din Los Angeles, spre a-şi spori prosperitatea.

După acest episod, Evans s-a dedicat industriei curăţă-

toriilor chimice și șantajării sindicatului spălătoriilor. Activitatea aceasta îi fusese facilitată de Glimco. Industrial Garment Service se specializase în furnizarea de tunici, salopete și cîrpe pentru curățit în stațiile de benzină și în garaje. Șapte firme care lucrau în această ramură au pierdut ulterior o mare parte din clientela lor. Între 1952 și 1954, pierderea suferită de aceste întreprinderi s-a cifrat la două sute cincizeci de mii de dolari anual, care au intrat în beneficiul firmei lui Evans. I se spunea „spălătoria Evans, susținută de mușchii lui Glimco". Luîndu-i-se un interviu în perioada aceea, Glimco spuse: „Sîntem doar în raporturi de amiciție. Eu îl ajut, dar mușchii nu intră în joc".

Împreună cu Tony Accardo, președintele cartelului (numit în argou „Omul", adică șeful suprem), Sam Mooney Giancana — „Patronul", care veghea la executarea ordinelor, Lennie Patrick și Eugene Luffman, Glimco și Evans fuseseră citați ca martori în fața unei curți cu juri speciale a comitatului Cook, însărcinată cu investigarea unui val de atentate cu bombe petrecute în cadrul operațiunilor de șantajare a sindicatelor muncitorești. Amîndoi refuzaseră să se prezinte. Cu toate că în mod public avea puse pe seama lui atîtea activități dubioase, din punct de vedere oficial Evans rămînea un individ ireproșabil.

Dacă aș fi avut nevoie de ceva ca să-mi amintească scopul temporarei mele vizite la Chicago, aceste fapte ar fi fost suficiente. Ele îmi confirmau impresia că Chicago-ul din epoca lui Al Capone nu s-a schimbat nici astăzi prea mult. Dar, în realitate, nu a fost neapărat nevoie de acest lucru, deoarece în vara aceea toridă mai multe evenimente au avut grijă să-mi amintească în mod regulat și dramatic de țelul meu. Înainte de a se petrece cele relatate mai sus, în timpul ședерii mele, Joseph Bronge, distribuitor de bere din Melrose Park, a fost grav rănit de trei pistolari, drept răzbunare pentru că dezvăluise unei curți cu juri federale că fusese constrîns să angajeze ca voiajor comercial pe Joseph Gagliano, cunoscut bandit din Chicago. În al doilea rînd, John Miraglia, fost asociat cu Paul Labriola zis „Nas ascuțit" — un gangster care în 1954 fusese otrăvit, strangulat și căptușit

cu plumbi în circiuma „Felinarul portocaliu", din West Division — a fost atacat pe la spate de doi oameni mascați care-i traseră patru gloanțe în spinare ; în aceeași zi, Eduard Kochanski, un „dur" înrăit din Cicero, a fost găsit mort într-o alee, cu capul ciuruit de gloanțe ; Mario Melchiore, pseudo-agent imobiliar, a fost tîrît din mașina lui și ucis de doi pistolari din West Side ; Asociația bărbierilor din Chicago ducea de multă vreme o luptă aprigă pentru a se descotorosi de unsprezece indivizi care se numiseră cu de la sine putere membri ai consiliului de conducere, toți fiind afiliați la diferite bande și avînd cazier la poliție, și care în nouă ani au supt din fondurile asociației două sute cincizeci de mii de dolari, ceea ce explică, poate, cum se face că cu plăteam la Chicago doi dolari un tuns ; Biroul procuraturii federale a anunțat că un grup de fete care făceau strip-tease într-o bombă din Hurley, în Wisconsin, erau gata să jure în fața unei curți cu juri federale că Ralph Bottles Capone le învățase să șterpelească, să scotocească și să golească buzunarele clienților din bar ; în sfîrșit, cinci agenți de poliție din Chicago au fost citați ca martori în fața unei curți cu juri federale care întreprindea o anchetă asupra traficului cu stupefiante, ieșit la iveală în cursul unui scandalos proces deschis contra unui plasator de heroină.

Se pare că nici după plecarea mea din Chicago acest ritm frenetic nu a scăzut. O nouă rețea a viciului, avînd în fruntea ei pe James Allegretti zis „Călugărul", a fost denunțată de o prostituată în vîrstă de paisprezece ani din Rush Street ; William Skally zis „Sfîntul", identificat de comisia senatorială care ancheta operațiile de șantajare drept „maestrul falsificator" al cartelului, a fost găsit mort de pe urma unor răni provocate de arme de foc în parcajul unei școli din River Forest — și apoi, în decembrie 1959, a avut loc asasinarea cu arme de vînătoare a lui Roger Touhy zis cel „Cumplit", urmată de arestarea a șaptesprezece agenți de poliție, în timp ce alți o sută treizeci de agenți erau supuși testului adevărului * după ce chiar în

* Una din probe se face după ce persoana supusă testului a fost injectată cu scopolamină, substanță care intensifică reacțiile emotive, înregistrîndu-se pe o diagramă întrebările și rezultatele lor. — *Nota trad.*

rîndurile forţelor poliţieneşti fusese descoperit un „cerc" constituit pentru a-şi însuşi prin spargeri bunuri în valoare de o sută de mii de dolari, o istorie despre care în martie 1960 revista *Time* a publicat un articol care începea aşa : „Cîţiva din cei unsprezece mii două sute de agenţi de poliţie din Chicago trebuie să fie cinstiţi", inspirînd cunoscuta poantă : „Acum la Chicago băieţii se joacă de-a vardiştii şi vardiştii".

Moartea lui Touhy umplu multe coloane în ziarele din întreaga lume. Cotidianele din Chicago scriseră articole pe această temă aproape zi de zi, două luni încheiate, după ce Touhy şi fostul agent de poliţie Walter Miller, gardianul lui personal, au fost răpuşi de o rafală de plumbi în faţa casei lui Touhy, în West Side. Roger Touhy — al patrulea dintre fraţii Touhy, unii lichidaţi de către gangsteri, alţii de poliţişti — era cel mai însemnat supravieţuitor al războaielor dezlănţuite de prohibiţie ; supravieţuirea sa se datora în primul rînd faptului că ultimii douăzeci şi cinci de ani din viaţă îi petrecuse la închisoare, ispăşind o candamnare pentru răpirea lui John Jake Factor, zis „Bărbierul", amicul lui Capone — ispravă săvîrşită de el în 1933. Touhy a relatat pe larg acest episod într-o carte intitulată „Anii furaţi", în care spunea : „Eu eram un bogat, dar onest traficant de băuturi alcoolice. Serveam drept ţap ispăşitor pentru banda Capone din Chicago. Putrezeam în închisoare din vina lui John Jake Factor zis «Bărbierul», escroc şi fost puşcăriaş, care depusese mărturie falsă". În deceniul al treilea, în asociere cu Matt Kolb, Touhy dirijase traficul cu băuturi alcoolice în zona Nord-Vest a comitatului Cook — un vast imperiu de baruri clandestine suburbane, unde funcţionau automate cu fise — fălindu-se cu un cîştig anual de un milion de dolari. Şi-l făcuse duşman pe Al Capone, iar după asasinarea lui Kolb de către mercenarii lui Capone, Touhy a fost condamnat la nouăzeci şi nouă de ani închisoare, pentru răpire. Ieşit din penitenciarul din Stateville, Illinois, în libertate condiţionată, după douăzeci şi două de zile a fost ucis. Ipoteza cea mai răspîndită era că Mafia luase hotărîrea de a-l lichida, de teamă să nu-i facă supărări, căutînd să recuce-

reasca dominația asupra bandei. Și, după cîte se văzuseră la Chicago în ultimii patruzeci de ani, de obicei ipotezele cele mai răspîndite erau cele mai apropiate de soluția reală.

În luna următoare, descoperirea unui vast complot criminal în rîndurile forțelor polițienești a făcut ca ziarul *Tribune* din Chicago să publice o anchetă pe patru pagini despre pactul tripartit încheiat între poliție, lumea politică și lumea crimei. Cuvîntul-cheie care circula pretutindeni era *clout*, expresie necunoscută în afara razei orașului Chicago, unde se pare că ar fi căpătat o semnificație și o aplicație specială, avînd înțelesul de influență politică. Manșeta care anunța ancheta glăsuia : *„Banda conduce cu bătaie lungă prin intermediul politicienilor"*. Alt cuvînt care-și arunca umbra peste acele patru pagini era Capone. După douăzeci și opt de ani de la sfîrșitul dominației sale active și după doisprezece ani de la moartea lui, la Chicago situația rămînea neschimbată : funcționa ca pe roate același mecanism bine uns, supravegheat — în parte — de aceiași oameni. „Scandalul cu spargerile comise de poliție, scria ziarul *Tribune*, a fost o largă spărtură în fațadă, prin care sute de mii de cetățeni din Chicago au avut posibilitatea de a vedea lumea tenebroasă care ani de-a rîndul existase chiar sub nasul lor. În lumea aceasta întunecoasă, *clout* este forța supremă. Poate exercita influența sa prin intermediul banului, al politicii, al gangsterilor. Are în mîna lui departamentul poliției, pentru că domină mașina politică a partidului democrat. Politicienii fac rost de oamenii care duc mita și de plasatorii de marfă, persoane care fac parte din departamentul poliției colectează mita atît pentru politicieni, cît și pentru ofițerii de poliție dispuși să se lase corupți. Jocurile de noroc, viciul și violența înfloresc în această atmosferă". Articolul, semnat de Wayne Thomas, mai adăuga : „Chicago a aruncat o privire directă, scandalizată, spre lumea aceea tenebroasă și pervertită, cunoscută de toți, dar a cărei existență nu vrea să o admită nimeni... Este o lume în care răul devine bine, în care orice stimulent pentru apărarea onoarei și a justiției, pentru suprimarea criminalității și chiar și simțul funda-

mental al disciplinei au dispărut din multe sectoare ale departamentului poliției, ale tribunalelor, ale mașinii partidului democrat, care se infiltrează pretutindeni și ține ca într-un clește orașul Chicago... În anumite zone ale orașului Chicago falimentul serviciului de poliție a fost atît de evident, încît agenții societăților de asigurări refuză să asigure atît mărfurile aflate în rafturile magazinelor, cît și cele încă ambalate și înmagazinate chiar în depozitele bine construite. Situația desperată a orașului este reliefată de o anecdotă povestită prin baruri și pe la reuniuni. Un automobilist din Chicago este oprit de o brigadă mobilă de polițiști pe un bulevard, noaptea tîrziu. În timp ce un agent se apropie de cetățean, acesta lăsă jos geamul lateral și întrebă : „Ce este, am comis eu o contravenție, sau vrei să comiți dumneata un jaf ?"

Un căpitan de poliție a povestit ziarului *Tribune :*

„Continuă să circule obișnuitele pliculețe cu bani ale cartelului crimei, în timp ce ziarele țipă în pagina întîi că e un scandal. Cartelul este prea puternic și prea fortificat ca să-și facă griji pentru cîțiva polițiști nerozi, care s-au înhăitat cu un cîrd de găinari mărunți. Pliculețele de plată ale cartelului sînt o treabă serioasă, în care este implicată întreaga administrație a orașului, ajung pînă la tribunale și la organele legislative ale statului, ba poate și mai sus. Oricine este „cineva" vrea să „uite isteria" stîrnită în jurul scandalului cu spărgătorii, dar, pentru numele lui Dumnezeu, păziți-vă bine să nu dați cu piciorul în oala cu smîntînă a pliculețelor grase".

S-au schimbat oare cît de cît vremurile ?

Nici o persoană care nutrește un atașament sentimental pentru deceniul al treilea, cu contrabanda lui de băuturi alcoolice, nu trebuie să se simtă un proscris nefericit în actualul Chicago. Firește, anii care s-au scurs au subțiat rîndurile supraviețuitorilor bătăliilor și rafalelor de plumbi din acel carusel extraordinar și sîngeros, cînd pe State Street, pînă la ziuă, răsuna larma asurzitoare a jazzului și duduitul camioanelor încărcate cu bere, cînd automobilele gangsterilor se învîrteau prin oraș ca niște brigantine piratерești, cînd oamenii din societatea bună co-

borau în barurile clandestine şi gangsterii urcau în cartierul Lake Shore Drive ; cînd Big Bill Thompson şi Al Capone aveau la dispoziţia lor un întreg oraş de jefuit în lege, cînd era greu să deosebeşti o alegere politică de un atac de franctirori, cînd mitralierele erau instalate pe pavajul oraşului şi gangsterii se masacrau unii pe alţii în mijlocul mulţimii de cetăţeni cumsecade care se duceau după tîrguieli. Ce s-a întîmplat cu oamenii care în anii aceia de anarhie erau bogaţi şi puternici, cu baronii tîlhari şi cu răufăcătorii care tăiau şi spînzurau ?

Frank McErlane a murit de pneumonie în octombrie 1932, mai paşnic decît Jack McGurn zis „Mitralieră", care a fost doborît de o salvă ţîşnită dintr-un pistol automat, în februarie 1936, în timp ce îşi aştepta rîndul la tras într-o popicărie din Milwaukee Avenue. În aprilie 1939, Johnny Torrio, după ce ispăşise o condamnare pentru evaziune fiscală, a avut un atac de inimă într-o frizerie din Brooklyn, unde se tundea ; a murit la şaptezeci şi cinci de ani, lăsînd o avere de 357 000 de dolari. În martie 1943, Frank Nitti, vărul lui Al Capone şi succesorul lui în funcţia de şef de bandă, a murit după ce fusese găsit vinovat de o curte cu juri din New York, însărcinată cu efectuarea unei anchete pe plan naţional asupra diferitelor traficuri ilegale ; dintr-un raport al poliţiei, aflăm că a fost găsit asasinat într-un şanţ, dar apoi s-a răspîndit ştirea că se sinucisese.

În martie 1944, corpul ciuruit de gloanţe al lui Sam Gervase a fost aruncat îndărătul unei case de pe Division Street şi nouă zile mai tîrziu asociatul său, James De Angelo, a fost ucis şi vîrît în portbagajul maşinii sale, parcată în North La Salle Street.

În 1950, James M. Rogen-senior, proprietarul unei agenţii de informaţii hipice care transmitea rezultatele pentru cartelul book-maker-ilor clandestini, a fost ucis cu o armă de foc în timp ce mergea pe stradă.

În august 1954, Charles Gioe zis „Nas roşu", unul din membrii grupului cartelului, care în 1943 fusese găsit vinovat de a fi extorcat peste un milion de dolari de la industria cinematografică din Hollywood, a fost împuşcat mortal în interiorul unei maşini care staţiona. În aceeaşi

lună Frank Maritote (alias Diamond) în vîrstă de șaizeci și unu de ani, care în ultima vreme se dădea drept impresar, căzu rănit de moarte sub o salvă de gloanțe, în timp ce deschidea poarta garajului său din West Side. În luna iunie a anului următor, Louis Campagna zis „Micul New York" făcea o partidă de pescuit în Florida, cînd avu un atac de cord care, la cincizeci și șapte de ani, îl ucise tocmai cînd trăgea cu undița un pește de treizeci de funți *. Alți gangsteri, care, în mod surprinzător, au murit de moarte naturală, au fost : Phil d'Andrea, președintele Uniunii siciliene și secretarul financiar al lui Al Capone, Sam Hunt zis „Sac de golf" (poreclit astfel după ce fusese arestat la locul unei agresiuni cu mînă armată, pentru că purta o armă de vînătoare cu țeavă dublă, camuflată într-un sac de golf, ceea ce extindea metoda vechii cutii de vioară, soluție genială a problemei cum să transporți pe străzile orașului o pușcă-mitralieră). Hunt avea legături de afaceri foarte strînse cu Jack Guzik zis „Deget unsuros", care de asemenea a murit în patul lui, la Chicago, în februarie 1956, la vîrsta de șaptezeci de ani.

Cu două luni mai înainte, alt organizator financiar al lui Capone, Alex Louis Greenberg, fusese ucis cu focuri de revolver într-un restaurant din Chicago, iar cu cîteva săptămîni mai înainte, în noiembrie 1955, Willie Bioff, colaboratorul lui Capone la șantajarea sindicatelor muncitorești, care trăise liniștit la Phoenix, în Arizona, unde era cunoscut sub numele de Bill Nelson, misit de vite retras din afaceri, muri la cincizeci și cinci de ani, în timp ce apăsa pe pedala mașinii, care explodă sub picioarele lui. Inamicul înfrînt al lui Capone, Bugs Moran, a murit la șaizeci și cinci de ani de un cancer la plămîni, în 1957, în spitalul penitenciarului federal din Leavenworth, statul Kansas, în cursul ultimei din numeroasele sale perioade de detențiune.

Trei foști conducători ai bandei Capone, care au murit și ei în pat, au fost : Bruno Roti, pe vremuri însărcinat cu traficul de bere, apoi lider al partidului democrat din sectorul 1, care își dădu sufletul în 1957, la vîrsta de șaptezeci și șapte de ani ; Jim Emery (Vincenzo Amme-

* Aproape 14 kilograme. — *Nota trad.*

ratto, pe numele lui adevărat), unul din amicii și pistolarii lui Capone, care avu onoarea de a i se face înmormîntarea tradițională rezervată marilor gangsteri, la Fort Lauderdale, în Florida, în luna martie a anului 1957 și Claude Maddox (alias John Moore), șeful cartelului crimei din Cicero, decedat în iunie 1958. În luna septembrie a anului următor, Little Augie Pisano, în vîrstă de șaizeci de ani, pistolar și participant la șantajarea sindicatelor muncitorești, a fost împănat cu gloanțe la New York, la bordul automobilului său, împreună cu o blondă de treizeci și doi de ani, doamna Janice Drake, fostă Miss New Jersey. Între 1955 și 1959, alți trei veterani ai lui Capone — Nick Dean (alias Nick Circella), Frank Frigenti și Paul Ricca zis „Chelnerul" au fost puși pe lista celor trei sute de gangsteri cărora guvernul Statelor Unite le-a retras cetățenia americană încă din 1945, și au fost deportați în Italia ca persoane indezirabile. Printre ei se aflau și mari bandiți din New York, ca Lucky Luciano, Frank Costello, Ralph Liguori și Joe Adonis (care s-a exilat de bună voie ca să scape de acuzația de sperjur adusă de un tribunal federal).

În majoritatea cazurilor, moartea — blîndă sau brutală — i-a îndepărtat de pe scena crimelor și a cîștigurilor lor ilicite pe acești vîrstnici și bogați gangsteri, și nu de multă vreme au plecat pe lumea cealaltă, la fel cum s-au dus Dion O'Banion, Hymie Weiss, Frank Capone, Big Jim Colosimo, John Scalise, cele șapte victime ale masacrului din ziua Sfîntului Valentin și foarte mulți, mulți alții, uciși de aceleași arme pe care le folosiseră ei înșiși sau ordonaseră să fie folosite.

Multe alte persoane dintre cele implicate în evenimentele acelei perioade au dispărut și ele. Eliot Ness, agentul federal al prohibiției, șeful Incoruptibililor, cel care a strîns lațul în jurul gîtului lui Al Capone, a murit de infarct în mai 1957 ; renunțase la munca în sectorul investigațiilor ca să devină președintele unei companii pentru fabricarea hîrtiei din Pennsylvania. În noiembrie 1959, Gustaf Aaron Youngquist, membru în comitetul consultativ pentru normele de procedură penală al Curții Supreme a Statelor Unite, a murit la Minneapolis, la

vîrsta de șaptezeci și trei de ani — el condusese cercetările al căror rezultat permisese tribunalului să-l condamne pe Capone pentru evaziune fiscală.

Big Bill Thompson a murit la Chicago, la 19 martie 1944, în vîrstă de șaptezeci și cinci de ani — poate de inimă rea fiindcă văzuse încă o dată America angajată într-un conflict european, alături de perfidul Albion! Decesul lui fu urmat de un post-scriptum foarte adecvat. În cei trei ani cît fusese primar al orașului Chicago, Thompson încasase anual un salariu de 22 500 dolari și s-a anunțat că averea lăsată de acest personaj nu depășea suma de 187 500 de dolari. Cu toate acestea, la 1 aprilie cîțiva funcționari ai Ministerului de Finanțe îi vizitară căminul, unde fură găsite — ascunse cu grijă — mai multe casete grele, pline vîrf cu bancnote și cu obligațiuni-aur, care se revărsară ca o avalanșă pe podea de îndată ce fură ridicate capacele. Comoara se ridica la un milion șapte sute cincizeci de mii de dolari. Ziarele amintiră că Thompson patronase în mai multe rînduri colecte de fonduri făcute în scop filantropic, și că într-una din aceste împrejurări — ajutoare strînse pentru victimele inundațiilor produse în Mississippi în 1927 — procurorul general al statului Illinois făcuse afirmații jignitoare, susținînd că numai o parte din sumele strînse ajunsese în mîna forurilor care distribuiau ajutoarele. Tribunalul îl somase atunci pe Thompson să restituie nouăzeci de mii de dolari, și el se conformă. Dar, pe cît se pare, acest episod nu-l făcuse să-și piardă încrederea în caritatea publică.

La 1 aprilie 1955 murea cel mai aspru și arțăgos oponent al prohibiției, colonelul Robert McCormick, redactorul șef și directorul ziarului *Tribune* din Chicago, care ataca legile antialcoolice cu același fanatism coleric cu care ataca și Marea Britanie, pe regele George, pe Roosevelt, *New Deal*-ul și toate lucrurile care nu corespundeau cu pretențioasa lui definiție a „americanismului sută la sută".

Astăzi, firește, sînt multe persoane la Chicago care își mai amintesc de acești paisprezece ani bizari, dar se restrînge din zi în zi falanga celor care în vremea aceea dețineau posturi de comandă sau erau, într-un fel sau

altul, direct implicați : polițiștii au ieșit la pensie, reporterii rubricii judiciare care se ocupau de măceluri și flecăreau cu Capone sînt retrași din activitate sau pe jumătate retrași. Una din cele mai interesante figuri, dar păstrînd un contur cețos, al acelei drame cuprinzătoare, a dispărut de nouă ani — ne referim la doamna Maria Tereza Capone, decedată la Chicago în luna decembrie a anului 1952, la vîrsta de optzeci și cinci de ani. Se pare că ea nu a vorbit niciodată despre fiii săi unor persoane care să poată păstra amintirile sale sau să le transmită urmașilor. Poate că ar fi putut explica multe lucruri despre ei, despre aptitudinile și josnicia lor ; sau poate că, în ciuda pierderii celor trei fii, în ciuda cazierului lor penal și a faimei extrem de proaste care îi înconjura, doamna Capone era mîndră de succesul lor, de notorietatea atinsă în calitate de cetățeni americani. Oricum, nu a vorbit niciodată, și poate că niciodată nu a înțeles prea mult din cele ce se întîmplau dincolo de cercul închistat al familiei italiene.

Mai toate vechile figuri familiare s-au dus ; peisajul însă rămîne aproape același. Astăzi Chicago este un oraș mai mare, cu o populație și mai densă, care suferă de pe urma acelei explozii demografice descrise de profesorul Hauser. Cifrele actuale ale recensămîntului indică : 3 700 000 de locuitori în centrul orașului ; 6 500 000 în aria metropolitană. Inaugurarea liniei litorale de pe Sf. Laurențiu, care leagă direct orașul Chicago cu Atlanticul, probabil că va face ca în următorii patru ani ultima cifră să se ridice la șapte milioane. Procentul cel mai mare de locuitori nou veniți la Chicago este constituit din oameni din sud, albi și negri, care răsar pe aceste meleaguri cu speranța de a apuca și ei o fărîmă din prosperitatea industrială ce pare că țese în jurul orașului o aureolă sclipitoare, pe măsură ce te apropii de el în automobil, de-a lungul marilor autostrăzi cu opt piste avîntate grațios prin vălmășagul de încrucișări în formă de trifoi și de artere suprapuse, și care duc șerpuind pînă jos, la scînteietorul, nespus de frumosul Lake Shore Drive. Kilometri după kilometri, mașini în toate culorile curcubeului se scurg cu sprinteneală datorită motoarelor

lor puternice, de-a lungul bulevardelor de pe malul lacului, umbrite de copaci, avînd de o parte oglinda azurie a lacului Michigan, brăzdat de sute de ambarcaţiuni cu pînze, şi de alta linia zveltă a zgîriic-norilor construiţi din sticlă şi metal, destinaţi locuinţelor şi birourilor. Toate astea formează doar o pojghiţă subţire de frumuseţe. Dacă pătrunzi printre clădiri, în oricare punct, dai peste turbulenta şi sordida inimă a metropolei, o junglă de defileuri întunecoase şi ulicioare urît mirositoare, hîde, jalnice, care pe lungi porţiuni lunecă spre mahalalele cele mai sărăcăcioase ce se pot găsi în lumea întreagă — inclusiv Glasgowul şi Orientul Mijlociu, un haos dărăpănat care, ca să înfăţişăm situaţia în cuvintele unui recent raport putrezeşte nu numai luat clădire cu clădire, ci chiar în ansamblu, cu întregi cvartale şi comunităţi. Un oraş la fel de dedat traficurilor ilegale cum a fost întotdeauna. Rush Street, Clark Street, Loop, Strada 63 şi Halsted Street scapără de lumini şi trimit hărmălaia a mii de sunete pînă-n ceasurile dimineţii, datorită restaurantelor lor, plăcintăriilor, localurilor de noapte, barurilor unde jazzul este rege.

Chicago este la fel de dedat traficurilor ilegale şi în alt sens. Astăzi armele de foc sînt mai circumspecte, chiar dacă — cum am arătat — nu au amuţit de tot. Dar, după ultimul raport al Comisiei pentru combaterea crimei din Chicago, infracţiunile grave sporesc într-un ritm precipitat. În 1958, departamentul poliţiei a înregistrat 50 543 de cazuri — o creştere de peste 6% faţă de anul precedent, iar de zece ani încoace numărul acestor infracţiuni s-a mărit necontenit. Cifra oficială indică 305 omucideri, dar majoritatea cazurilor sînt „uşor de rezolvat", remarcă Virgil W. Peterson, directorul operaţiunilor comisiei, care adaugă: „Totuşi, această constatare nu este valabilă şi pentru omorurile comise de bande, ale căror autori, practic vorbind, nu sînt niciodată descoperiţi la Chicago". În întregul document întîlnim din nou un ton care ne este foarte familiar... Cetăţeni care nu se pot plimba în împrejurimile locuinţei lor, fără să se afle la discreţia unei puzderii de mărunţi răufăcători... Victime ale agresiunilor cu mînă armată, care se eschivează de la confruntarea cu

suspecții arestați de poliție... Alții care refuză să semneze plîngeri, după ce au identificat cu certitudine pe hoți... În sălile tribunalelor penale se succed, de la un an la altul, prea multe erori judiciare... Tărăgăneala și o ineficientă administrare a justiției stingheresc efortul de a impune respectul față de lege... Și din nou apare numele acela, insistent : Capone, „vechea bandă Capone", „cartelul criminal Capone", „grupul Capone". Comisia prezidată de senatorul Estes Kefauver a precizat că șefii cercurilor criminale din Chicago își spun „cartelul Capone", „ca un omagiu" adus răposatului lider.

Oricum ar sta lucrurile, este puțin probabil ca dominația pe care vechiul sistem al lui Capone o exercită asupra vieții și a modului de trai din Chicago să slăbească ; ea este adînc înfiptă, asemenea rădăcinilor unui stejar, și își trage seva din patruzeci de ani de cvasi-imunitate.

Într-un anumit sens, anii prohibiției au fost o perioadă de tranziție : faza experimentală a marilor afaceri negociate de bande. Astăzi multe bravade și fanfaronade gratuite au fost eliminate și înlocuite cu o normă de conduită discretă și o fațadă conformistă, cel puțin în public. Mai sînt omorîți oameni, cînd este mai prudent să fie suprimați, dar nesăbuitele schimburi de focuri în stilul Vestului Sălbatic și bătăliile aprige purtate pe străzi, cataramele bătute în diamante, petrecerile frenetice desfășurate în sunetul orchestrelor de jazz, sulurile de bancnote sclipitoare și cultul personalității, toate acestea au fost voalate. Personaje reticente, care evită orice gen de publicitate, ca Accardo, Giancana și Glimco — oameni cu ochelari, purtînd costume în culori închise, cu pălăria pusă foarte drept pe cap — au greoaia și mohorîta sobrietate a unor patroni de pompe funebre de lux. Probabil că nici unul dintre ei nu este mai bogat sau la fel de bogat ca Al Capone la apogeul carierei sale ; deși cartelul operează, iar încîlcitul păienjeniș al influenței sale politice este absolut palpabil, probabil că nici unul din membrii lui, evaluați individual sau în grup, nu posedă acea putere pe care o deținea Capone în ziua cînd s-a

apucat să-i tragă picioare unui primar, rostogolindu-l de-a dura pe impunătoarea scară a primăriei, sau cînd urla la telefon dînd ordine unui judecător. Forma de organizare s-a schimbat și a devenit mai înspăimîntătoare, fiindcă s-a extins și în același timp a luat forme subterane. Astăzi gangsterul din Chicago, păianjen liniștit care-și țese pînza, e mai viclean, mai acoperit și mai puțin accesibil, și de aceea este un individ cu mult mai periculos și mai virulent.

În America, în mod teoretic, pentru extirparea acestui cancer există circa patruzeci de mii de organisme publice, la cinci niveluri ale administrației de stat ; în cadrul lor lucrează 200 000 de femei și bărbați, care îi costă pe contribuabili un miliard de dolari pe an. La Chicago, pe o rază de cincizeci de mile există trei sute cincizeci de brigăzi de poliție municipale, de comitat și statale, al căror personal totalizează cîteva mii de oameni.

În cursul unei conferințe ținute nu mai departe de anul trecut, Virgil Peterson, de la Comisia pentru combaterea crimei din Chicago, a subliniat marea irosire de eforturi și de utilaje, zăpăceala și frecventele conflicte de competențe create de această încîlcită formă de organizare care domnește în țară. Peterson a citat cuvintele lui Andrew D. White : „Cu rare excepții, administrațiile municipale din Statele Unite sînt cele mai rele din întreaga creștinătate — cele mai costisitoare, cele mai ineficiente și cele mai corupte", și continua : „Alt factor care contribuie în mod foarte concret la agravarea problemei criminalității în America este răspîndirea unei anumite filozofii, atît în tribunale, cît și în parlamente, care consideră ca fiind mai important să pună cătușe la mîinile poliției decît să le pună criminalilor. Și astfel s-a ajuns la o administrare extrem de tehnicistă a justiției penale, cu reguli extrem de riguroase care reglementează obținerea probelor, și pe plan practic — în multe împrejurări — fac virtualmente imposibilă aplicarea legii împotriva criminalilor profesioniști, uniți și dispunînd de o puternică organizare". Și încheia : „O disprețuitoare și arogantă lume interlopă, compusă din șantajiști, escroci și asasini, a reușit să controleze sectoare substanțiale ale economiei noastre. A bătut ceasul ca poporul nostru să se trezească

și să-și dea seama de pericolele create de această problemă și să mobilizeze forțele binelui pentru a le combate și distruge pe cele ale răului".

Așadar, răul nu s-a sfîrșit odată cu renunțarea la prohibiție ; binele nu a curs în valuri, odată cu revenirea șuvoiului de bere. Gangsterul american este mai mult decît un simplu nemernic sau decît un psihopat, cum a fost definit în mod simplist. Gangsterul american este astăzi o creație nouă, deosebit de complicată ; un Frankenstein compus dintr-o sută de factori diferiți : rasiali, economici, sociologici, care nu au mai fost îmbinați niciodată și pe care presiunile exercitate de viața urbană a Americii contemporane i-a făcut să se coaguleze. Această aberație vie este produsul unor factori ereditari, al unor înrîuriri și amestecuri variate, cum sînt mahalalele mizerabile ale orașului, ambițiile personale, tradițiile străine, criteriile bănești, lipsa de maturitate politică, atitudinile metropolitane, idealurile de libertate, automobilele și armele de foc, legile confuze și defectuoase, cinismul oficial, lipsa de scrupule și aviditatea și, în sfîrșit, nu trebuie să omitem îndrăzneala și imaginația. Toate aceste elemente s-au sudat pentru prima dată, și într-un moment deosebit de prielnic, în persoana lui Al Capone.

Lucrul acesta ne poate explica tabloul extrem de ciudat al acelor ani, acum îndepărtați, de violență și de banditism, care — față de cele mai recente rafinamente ale tehnicii criminale — ne apar drept o perioadă de amatorism și de o puerilă fanfaronadă ; el poate explica de ce Al Capone a rămas un personaj istoric. Nu cunosc nici un alt criminal modern care să se fi insinuat în textele de referință — un material de patruzeci și nouă de rînduri în *New Universal Encyclopaedia*, douăzeci și trei de rînduri în *Chambers's Encyclopaedia* ; douăzeci și șapte de rînduri pînă și în Almanahul pe 1947 scos de *Encyclopaedia Britannica*, plus două mențiuni speciale în ultima ediție apărută din aceeași *Encyclopaedia Britannica*, la cuvintele Chicago și Cicero.

Fapt și mai surprinzător, Al Capone continuă să exercite o bizară fascinație asupra unor delincvenți din alte

țări, care erau în fașă sau încă nu se născuseră la data morții lui. În 1948, într-o frizerie din Harrow Road a fost arestat un tînăr londonez de douăzeci și trei de ani pentru că îl amenințase cu revolverul în mînă pe proprietarul prăvăliei, lăudîndu-se că ar fi un gangster american, frate cu Al Capone. În 1959, alt londonez — în vîrstă de douăzeci de ani, acuzat de a fi amenințat cu moartea pe o infirmieră, avînd asupra lui un revolver încărcat, îi spuse doctorului care-l examina că uneori se simțea în pielea lui Al Capone. O oarecare Olga Conti, arestată la Roma în luna martie a anului 1950 fiindcă escrocase cîteva gospodine modeste, luîndu-le bani pentru cumpărarea unor mantouri de blană pe care apoi uita să le livreze, afirmă că ar fi mama lui Al Capone... poate cu speranța de a-și cîștiga indulgența judecătorilor.

Un straniu tip de *cockney* *, cu fața tatuată și cu un guleraș de blană — unul din cei mai populari oratori duminicali ai colțului oratorilor din Hyde Park, la Londra, pretinde, ca o recomandare, că ar fi fost cîtva timp la Sing Sing și ar fi lucrat sub ordinele lui Al Capone.

Într-un sens mai general, însuși numele orașului Chicago rămîne un cuvînt evocator pentru fabricanții de titluri din lumea întreagă. *„Schimb de focuri gen Chicago într-o cafenea din Londra". „Schimb de focuri din automobile — stil Chicago". „Război cu pistoalele gen Chicago în Soho* ** — iată cîteva manșete apărute recent în paginile ziarelor engleze. Chicago a devenit o comparație acceptată și de judecători și magistrați. Judecătorul Donovan, la Old Bailey, după audierea unui grav proces penal, remarca : „Parcă am fi la Chicago, în cele mai rele zile ale prohibiției, și nu la Londra, în 1956". Anul trecut, rețeaua independentă de televiziune a prezentat un program Al Capone, cu Rod Steiger în rolul titular — un montaj de fragmente dintr-un film vechi. Cartea scoasă după filmul lui Burrows-Ackerman „Al Capone" se vinde la toate chioșcurile.

Și nu este vorba de o manie cu precădere europeană, generată de un fel de fascinație care acționează la dis-

* Londonez de baștină. — *Nota trad.*

** Cartier rău famat din Londra. — *Nota trad.*

tanță. Societatea americană de televiziune CBS a prezentat anul trecut pe micul ecran producția studiourilor Desilu Playhouse intitulată „Incoruptibilii", versiune scenarizată a campaniei duse de brigada lui Ness contra bandei Capone, și care de atunci a intrat în circuitul cinematografic sub titlul : „Banda Scarface".

Mă aflam la Chicago cînd a rulat în premieră filmul „Al Capone". În ziarul *Tribune* din ziua precedentă, un desen publicitar în care era văzut Capone cu pălăria de fetru, deschisă la culoare, cu țigaretă și cu cicatricea lui, a apărut în pagina dedicată spectacolelor în cinci locuri diferite, cu anunțul: *„Mîine premiera lui «Al Capone»"*, și dedesubt, respectiv în : *„South Side"*, *„West Side"*, *„North Side"*, *„Northwest Side"*, *„Suburbii"*.

Numele lui Capone are încă valoarea lui comercială la Chicago ; figura lui Capone exercită o influență neîndoielnică asupra societății americane și o condiționează. În decembrie 1950 un editorial al ziarului *Tribune* din Chicago, intitulat *„Terorism banditesc în politica orașului Chicago"*, protesta în acești termeni împotriva conspirației politice : „Capone a murit și frații lui sînt niște derbedei, dar el continuă să trăiască, asemenea unui cancer, în politica orașului Chicago. Avem «blocul din West Side» ; «blocul italian»... Oamenii aceia votează pentru Capone. Aparțin bandei sale !"

Din clipa cînd, în 1920, Johny Torrio a văzut în prohibiție stînca pe care avea să clădească un modern imperiu al viciului, organizat și exploatat după criterii comerciale, la Chicago au fost comise aproape o mie de omoruri între bande : doar șaptesprezece dintre asasini au fost condamnați. Nici un gangster cu oarecare pondere nu a fost trimis vreodată la închisoare de către autoritățile judiciare ale orașului sau statului ; puținii care au ajuns să fie întemnițați au fost condamnați în urma intervenției autorității federale.

Contrabandistul de băuturi alcoolice a fost creat de cetățeanul care încălca legea ; pistolarul, de către omul politic intrigant ; șantajistul, de către comerciantul și industriașul slabi de înger. Trebuie să tragem concluzia

că Chicago și-a creat cu mîinile sale proasta reputație ca și recordul de ticăloșie atins în anii aceia ai prohibiției, care formează o epocă aparte de o infamie cum n-a existat și nici nu va exista vreodată într-un alt oraș. Și această faimă proastă nu dă deloc semne de vlăguire. Chicago nu a renunțat la ambiția lui : „Să fie totdeauna în frunte — chiar cînd este vorba de tot ce e mai rău".

Cuprins

Prefață de SILVIU BRUCAN 5
Introducere la noua ediție de KENNETH ALLSOP . . 11
Prolog . . 33

Partea I

LOCALURI CLANDESTINE ȘI SEPAREURI PENTRU ÎNGHEȚATĂ

1.-Groapa cu noroi din prerii . 45
2. O dîră de corupție și de noroi 54

Partea a II-a

RĂZBOI ÎNTRE GANGSTERI

3. Carol cel Mare și negustorul de mobile de ocazie 66
4. Frații O'Donnell, gangsteri de stil vechi 84
5. Cînd simți miros de praf de pușcă, ești în Cicero . 91
6. Voturi în locul pentru pistol 99
7. „O mică afacere frumușică" 110
8. Trandafiri din partea lui Al și judecători în jurul sicriului 116
9. „Băieții lui Weiss" și „băieții lui Capone" 124
10. Regele Capone 129
11. Cine l-a ucis pe McSwiggin ? 141
12. Atacarea orașului Cicero... și conferința „baronilor" tîlhari 156
13. Asediul Biroului de detectivi . . 168
14. Ziua Sfîntului Valentin . 182

15. Scurtul şi dulcele martiriu al lui Jack Lingle. 196
16. Documentele private ale lui Zuta 217
17. „Copilul jazzului" 232

Partea a III-a

O GUVERNARE CU BOMBE ŞI BRIGANZI

18. Bunăvoinţă, înfrăţire şi înnobilarea omenirii 247
19. Big Bill Constructorul 274

Partea a IV-a

ANATOMIA GANGSTERULUI

20. Valurile vieţii citadine 295
21. Afaceristul cu dinţi de rechin 312
22. Mina neagră 329

Partea a V-a

MARELE ŞEF

23. „Aî, sîntem alături de tine" 349
24. „Unde e tăticu' ?" 367
25. Lovitura sub centură 405
26. Cel mai mare dintre „foşti" 416
27. „Publicitatea aduce multe necazuri" 429
Epilog 442

Redactor : HORTENSIA PIETREANU-POPESCU
Tehnoredactor : FRANCISC RAD

Coli editură 26,49. Coli tipar 29
Bun de tipar 12 septembrie 1978
Apărut — septembrie 1978

Tiparul executat sub comanda nr. 9231/80 325
la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii",
Piața Scînteii nr. 1, București,
Republica Socialistă România